

Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Τμήμα Ψυχολογίας

“Η επικοινωνιακή μεσολάβηση τύπου c.m.c (computer mediated communication-επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Ηλεκτρονικού Υπολογιστή) μέσω διαδικτύου, μελετώντας την τακτική, τις αντιδράσεις των απευθείας σύνδεσης χρηστών μέσα από διάφορα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης”

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ
Βασιλείου Ε. Μπαλτά

Επιβλέπων Καθηγητής: - **Καθηγητής Στάμος Παπαστάμου**

Τριμελή Επιτροπή: - **Καθηγητής Στάμος Παπαστάμου**
- **Καθηγητής Ιωάννης Κατερέλος**
- **Καθηγητής Αναστάσιος Τασόπουλος**

Αθήνα 2013

Αφιέρωση

Η δημιουργία μιας διατριβής μπορεί να αποτελέσει μια μοναχική και απομονωμένη διαδικασία, αλλά όχι κι ακατόρθωτη χωρίς τη προσωπική και χρήσιμη υποστήριξη ενός πολυάριθμου συνόλου ανθρώπων.

Κατά συνέπεια η ειλικρινής ευγνωμοσύνη που δεν θα μπορούσε να έχει άλλους αποδέκτες από τη κόρη μου Πηνελόπη, και τους γονείς μου (Πηνελόπη και Ευστάθιο), την αδερφή μου (Παναγιώτα) τον ανιψιό μου Ισίδωρο τους παππούδες και γιαγιάδες Γεώργιο, Βασίλειο και Στυλιανή, Παναγιώτα, τη σύζυγο μου Βασιλική Μπαλτά αλλά και τον πολυαγαπημένο εξάδελφο μου Γεώργιο Τρυφωνόπουλο καθώς και την Βασιλική Τρυφωνοπούλου και Χρυσούλα Αθ. Κατσαούνου κι όλους εκείνους τους Χριστιανούς αδελφούς για την αγάπη, υποστήριξη, και υπομονή που έδειξαν τη χρονική περίοδο της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής μου

Θα ήθελα σαφώς να ευχαριστήσω τους καθηγητές Ιωάννη Κατερελο (Τμήμα Ψυχολογία Παντείου Πανεπιστημίου) και Τασόπουλο (Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης Παντείου Πανεπιστημίου) για την καθοδήγηση και τις συμβουλές που προσέφεραν για την ολοκλήρωση της διατριβής αυτής. Δεν θα μπορούσα φυσικά να μην αναφερθώ στη συνεργασία με τον Professor Ricardo Russo (Τμήμα Ψυχολογία του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου του Essex της Μεγάλης Βρετανίας) η οποία ήταν επιτυχής και μου παρείχε υποδείξεις και ωφέλιμες παρατηρήσεις για την ολοκλήρωση της έρευνας αυτής.

Τέλος, η διατριβή δεν θα ήταν δυνατόν να ολοκληρωθεί χωρίς τις εξαιρετικές οδηγίες του Καθηγητή Στάμου Παπαστάμου εκτιμώντας και σεβόμενος το χρόνο που διέθεσε ώστε να με προσανατολίσει επιτυχώς για την ολοκλήρωση της έρευνας αυτής.

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 1.0 Σελίδα 46	Ατομική Πλήρης Επίγνωση και έκθεση Πληροφοριών του Προσωπικού Προφίλ του χρήστη του Διαδικτύου
Διάγραμμα 2.8.5.7 Σελίδα 57	Γενική Δομή Νευρωνικού Δικτύου
Διάγραμμα 2.8.5.7α Σελίδα 58	Φυσικά & Τεχνητά Νευρωνικά Δίκτυα
Διάγραμμα 2.8.5.7β	Τα κυριότερα βήματα εξέλιξης Νευρωνικών Δικτύων
Διάγραμμα 2.8.5.8	MLP με δυο κρυμμένα επίπεδα
Διάγραμμα 2.9Α΄ Σελίδα 58	Μοντέλο Douglas Κοινωνικής ταυτότητας και πόλωσης απευθείας σύνδεση ομάδων
Διάγραμμα 3.0 Σελίδα 207	Γραφική Παράσταση (Αριθμός Χυδαίων Φραστικών Επιθέσεων – Αποτέλεσμα Αναμέτρησης)
Διάγραμμα 9.6.1 Σελίδα 245	Δομή στρατηγικού και δραστηριοποιημένου (λόγω κινήτρων) χρήστη με τις αναμενόμενες και εμφανιζόμενες επιδράσεις του διαδικτύου
Διάγραμμα (Α) Παραρτήματος Σελίδα (Χ)	Ατομική πλήρη επίγνωση & έκθεση πληροφοριών του προσωπικού προφίλ του διαδικτυακού χρηστή

ΣΧΗΜΑ Δ₁ (α) Παραρτήματος Σελίδα XXII	Διαδικασία εκπαίδευσης
ΣΧΗΜΑ Δ₂ (β) Παραρτήματος Σελίδα II	Διαδικασία εκπαίδευσης
ΣΧΗΜΑ Δ₃ Παραρτήματος Σελίδα XXII	Τιμές μεταξύ εισόδου και πρώτου κρυμμένου στρώματος έπειτα από την εκπαίδευση.
ΣΧΗΜΑ Δ₄ Παραρτήματος Σελίδα XXIV	Τιμές μεταξύ πρώτου και δεύτερου στρώματος έπειτα την εκπαίδευση.
ΣΧΗΜΑ Δ₅ Παραρτήματος Σελίδα XXV	Τιμές μεταξύ δεύτερου κρυμμένου στρώματος και στρώματος εξόδου έπειτα την εκπαίδευση
ΣΧΗΜΑ Δ₆ Παραρτήματος Σελίδα XXV	Εισάγοντας τις τιμές εισόδου λαμβάνουμε τις προβλέψεις από το Νευρωνικό Δίκτυο

(I)

Π Ι Ν Α Κ Ε Σ

Πίνακας 1.0 Σελίδα 22	Οι τέσσερις διαστάσεις της διαδικτυακής επικοινωνίας
Πίνακας 2.0 Σελίδα 38 Μοντέλο 2.8.5.1 Σελίδα 54	Προηγούμενες κοινωνικές καταστάσεις και σύγχρονη επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ (Synchronous c.m.c) Μοντέλο Χρονοσειρών
Πίνακας 3.0 Σελίδα 69	Johari Window
Πίνακας 4.0 Σελίδα 87	Διαγνωστικά κριτήρια απευθείας σύνδεσης εθισμού
Πίνακας 4Α Σελίδα 87	Κριτήρια ψυχοδιεγερτικού εθισμού από την “αμερικανική ομοσπονδία ψυχολογίας διάγνωσης και εφαρμοσμένης στατιστικής και ανάλυσης”

Πίνακας 4.1 Σελίδα 88	Παθολογική διαδικτυακή χρήση και ποσοστό (%) απευθείας σύνδεσης χρηστών με σύγκλιση προς συμπτώματα διαταραχής τύπου P.I.U. – ποσοστό (%) απευθείας σύνδεσης χρηστών με περιορισμένη συμπτωματολογία (Π.Σ.)
Πίνακας 4.2 Σελίδα 101	Αντικοινωνικές αντιδράσεις σε διάφορα επικοινωνιακά μέσα
Πίνακας 4.7 Σελίδα 121	Παραπλάνηση στις “πραγματικές” και στις απευθείας σύνδεσης σχέσεις
Πίνακας (Α) Παραρτήματος Σελίδα (XI)	Τιμές καταμέτρησης λέξεων του προσωπικού προφίλ χρήστη με υψηλή ατομική πλήρης επίγνωση
Πίνακας (Β) Παραρτήματος Σελίδα (XII)	Τιμές καταμέτρησης λέξεων του προσωπικού προφίλ χρήστη με χαμηλή ατομική πλήρης επίγνωση

Πίνακας (Γ) Παραρτήματος Σελίδα (XIII)	Τιμές καταμέτρησης λέξεων του προσωπικού προφίλ χρήστη με υψηλή ατομική πλήρης επίγνωση
Πίνακας (Δ) Παραρτήματος Σελίδα (XIV)	Τιμές καταμέτρησης λέξεων του προσωπικού προφίλ χρήστη με χαμηλή ατομική πλήρης επίγνωση

Περίεχόμενα

Κεφάλαιο 1^ο:

Τοποθετώντας τη ψυχολογία και το διαδίκτυο σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο

Εισαγωγή Κεφαλαίου.....	1
1.1 Επικοινωνία χωρίς άμεση επαφή: Μια γρήγορη αναδρομή στις ψυχολογικές συνέπειες της επικοινωνιακής μεσολάβησης.....	2
1.1.1 Γραπτή επικοινωνία.....	3
1.1.2 Τηλεφωνική Επικοινωνία.....	4
1.1.3 Κινητή τηλεφωνία, αποστολή και λήψη γραπτών μηνυμάτων τύπου (SMS).....	5
1.1.4 Παρατηρώντας την επικοινωνιακή μεσολάβηση μέσα στην ιστορία	6
1.2 Το διαδίκτυο ως πολιτιστικός και μορφωτικός παράγοντας μετασχηματισμού.....	8
1.3 Επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών (H/Y): Εισαγωγή στην ενότητα C.M.C. (Computer Mediated Communication)....	9
1.4 Εξετάζοντας βασικές αρχές Βασική αρχή I: Επικοινωνία.....	10
1.4.1 Επικοινωνία, ένας δυναμικός όρος.....	11
1.4.1.1. Η επικοινωνία είναι συναλλακτική.....	12
1.4.1.2. Η επικοινωνία και οι πολλές λειτουργίες της	12
1.4.1.3. Η επικοινωνία και οι πολλαπλοί τρόποι έκφρασής της.....	13
1.4.2. Βασική αρχή II: Μεσολάβηση.....	13
1.4.3. Βασική αρχή III: Ηλεκτρονικός υπολογιστής (H/Y).....	15
1.4.4. Αναγνωρίζοντας συμμαχικές προσεγγίσεις και προοπτικές	16

Κεφάλαιο 2^ο:

Από τους τρόπους επικοινωνιακής μεσολάβησης στην ανθρώπινη τακτική

Εισαγωγή κεφαλαίου	17
2.1 Χαρακτηριστικά επικοινωνιακής μεθόδου μεσολάβησης και ανθρώπινης τακτικής.....	17
2.1.1. Συγχρονικότητα.....	19
2.1.2. Όγκοι δεδομένων.....	20
2.1.3. Επίπεδο και είδος ανωνυμίας.....	21

2.1.4. Αποστολέας – αποδέκτης και αποκλειστικότητα.....	21
2.2 Κόστος παροχής υπηρεσιών.....	21
2.3. Ορίζοντας τη διαδικτυακή ομάδα - Προϋποθέσεις.....	23
2.3.1. Η δυναμική δομή των διαδικτυακών ομάδων.....	24
2.3.1.1 Τα διάφορα πρόσωπα της ανωνυμίας.....	25
2.3.1.2. Η ανωνυμία και οι διαδικτυακές ομάδες.....	27
2.3.1.3. Προσαρμογή άποψης χρήστη σε διαδικτυακή ομάδα.....	29
2.3.1.4. Συνοχή ανάμεσα στο χρήστη και τη διαδικτυακή ομάδα, αλληλεπίδραση χρήστη με διαδικτυακή ομάδα, ταυτότητα χρήστη και διαδικτυακής ομάδας.....	31
2.4 Μοντέλα επικοινωνιακής μεσολάβησης.....	35
2.4.1 Το μοντέλο της αρνητικής επίδρασης της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Η/Υ σε διαδικασίες ανάμεσα στις διαδικτυακές ομάδες.....	35
2.5 Από – εξατομίκευση.....	37
2.6 Επεξεργασία πληροφοριών χρηστών.....	40
2.7 Τα δύο είδη ατομικής πλήρους επίγνωσης.....	41
2.8 Ανάλυση κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης και της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου C.M.C	44
2.8.1 Προσδιορίζοντας τη ταυτότητα τύπων αντιδράσεων.....	45
2.8.2 Όταν ένα νέο μέλος προσχωρεί σε μια υπάρχουσα απευθείας σύνδεση ομάδα - παρατήρηση σε απευθείας σύνδεση κοινότητες και καταγραφή βασικών κατηγοριών λανθασμένων τύπων αντιδράσεων διαδικτυακών χρηστών.....	45
2.8.3 Οι εξελισσόμενοι τύποι απευθείας σύνδεση αντιδράσεων και η τάση προς νέα μορφή αλληλεπίδρασης.....	47
2.8.4 Ταυτότητες κοινωνικής στρατηγικής και κοινωνική ταυτότητα των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης.....	49
2.8.5 Ανωνυμία, κοινωνική ταυτότητα και έλξη προς ένα διαδικτυακό σύνολο χρηστών	50
2.8.5.1 Μέθοδοι Χρονοσειρών.....	54
2.8.5.2 Τεχνολογικές Διαδικασίες.....	55
2.8.5.3 Βασικά Σημεία σε μια Πρόβλεψη.....	55
2.8.5.4 Μέθοδος Θ.....	56
2.8.5.5 Βήματα Διαδικασίας Παράγωγης Προβλέψεων με τη Μέθοδο Θ	57
2.8.5.6 Προβλέψεις.....	57
2.8.5.7 Νευρωνικά Δίκτυα.....	57

2.8.5.8 Δομή και Λειτουργία ενός Νευρωνικού Δικτύου.....	59
2.8.5.9 Κωδικοποίηση και Δημιουργία Κατηγορημάτων	
▪ Διαίρεση-Ανάλυση-Επεξήγηση Κώδικα.....	60
2.9 (Α) Σχολιάζοντας την ανάλυση της κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της εξ- ατομίκευσης	66
2.9 (Β) Λογικοί χρήστες και εκδηλωμένες ιδιότητες αυτών: Εναλλακτικοί τύποι τεχνολογικού ντετερμινισμού.....	67

Κεφάλαιο 3^ο:

Η ταυτότητα και η κοινότητα στο διαδίκτυο αποτελεί εικονική ή πραγματική οντότητα;

Εισαγωγή κεφαλαίου.....	70
3.1 Η σημασία της απευθείας σύνδεση ταυτότητας.....	71
3.2 Απευθείας σύνδεση προσποίηση ταυτότητας.....	72
3.3 Παρουσιάζοντας οι χρήστες τους εαυτούς τους κατά τη διάρκεια της απευθείας σύνδεση αλληλεπίδρασης τους.....	74
3.4 Δημιουργώντας ταυτότητες στο διαδίκτυο.....	75
3.5 Ταυτότητα διαδικτυακού χρήστη: Πραγματικότητα ή εικονικότητα.....	78
3.6 Διαδικτυακές (απευθείας σύνδεσης) κοινότητες.....	79
3.7 Τι είναι “ κοινότητα ” ;.....	81
3.8 Καταστρέφεται η “παραδοσιακή κοινότητα” από την επικοινωνιακή διαδικασία τύπου C.M.C.....	82
3.9 Δημιουργώντας κοινότητες στο διαδίκτυο οι οποίες να βασίζονται στην επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου C.M.C.....	84
3.9.1 Απευθείας σύνδεσης κοινωνικά δίκτυα.....	86

Κεφάλαιο 4:

Οι αρνητικές όψεις των ενδιάμεσων και διαπροσωπικών on-line αντιδράσεων

Εισαγωγή κεφαλαίου.....	89
4.1 Εξάρτηση με το διαδίκτυο.....	92
4.2. Επανατοποθέτηση στα διαγνωστικά κριτήρια (P.I.U) της απευθείας σύνδεσης εξάρτησης.....	97

4.2.1. Μοντέλα P.I.U.....	102
4.3 Αντικοινωνικές αντιδράσεις	106
4.4 Εμπειρική απόδειξη για μια αντικοινωνική αντίδραση.....	107
4.5 Απευθείας σύνδεση συζητήσεις έντασης και η δομή ενός διαπληκτισμού..	109
4.6 Ερμηνεύοντας τα αίτια όπου οδηγούν μια απευθείας σύνδεση συζήτηση σε κατάσταση έντασης	110
4.6.1 Προσεγγίζοντας την απευθείας σύνδεση αντιπαράθεση και δίνοντας μια ερμηνεία με κοινωνική ταυτότητα	112
4.6.2 Συσχετίζοντας την απευθείας σύνδεση αντιπαράθεση με την “ατομική πλήρη Επίγνωση”.....	114
4.6.3 Χρήστης και απευθείας σύνδεση ένταση.....	116
4.7 Απευθείας σύνδεση σχέσεις χρηστών: Τύπος “απόστασης” και χρονικό διάστημα.....	117
4.7.1 Η δομή τύπων αλληλεπίδραση στα πλαίσια απευθείας σύνδεση αντιπαράθεσης.....	118
4.7.1.1 Αρχή I: Ανάγκη σαφούς προσδιορισμού	119
4.7.1.2 Αρχή II: Απευθείας εξέταση του κοινωνικού πλαισίου σχέσης.....	119
4.7.1.3 Αρχή III: Εξέταση λειτουργιών μιας απευθείας σύνδεση σχέσης ...	120
4.7.1.4 Αρχή IV: Δίνοντας προτεραιότητα στην επικοινωνία κι έπειτα στη τεχνολογία.....	121
4.8 Η παραπλάνηση και η εξαπάτηση των απευθείας σύνδεση σχέσεων....	125
4.9 Ο ιδεαλισμός στις απευθείας σύνδεση σχέσεις	129
4.9.1 Απευθείας σύνδεση συζυγική απιστία.....	134

Κεφάλαιο 5:

Η άγνωστη όψη του διαδικτύου: κατάθλιψη, εξαπάτηση και πορνογραφία

Εισαγωγή κεφαλαίου.....	136
5.1 Η χρήση του διαδικτύου και η ψυχολογική ισορροπία.....	137
5.2 Κριτικές αναλύσεις για το διαδίκτυο.....	139
5.3 Συμπεράσματα.....	142
5.4 Η κοινωνική υποστήριξη μέσα στο διαδίκτυο και οι κίνδυνοι της κακής ποιότητας συμβούλων, αποκλίνουσες και παραβατικές απευθείας σύνδεση	

αντιδράσεις χρηστών.....	137
5.5 Υιοθετώντας ψευδές φύλο κατά την απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση.....	145
5.6 Η εξαπάτηση στις απευθείας σύνδεση κοινότητες.....	146
5.6.1 Απευθείας σύνδεσης τιμωρία.....	147
5.7 Αποσύνθεση και παγκόσμιος δικτυακός ιστός.....	149
5.8 Οι ανθρώπινες αντιδράσεις στο χώρο του διαδικτύου.....	152
5.9 Η πορνογραφία στο διαδίκτυο.....	155
5.9.1 Μορφές πορνογραφίας στο διαδίκτυο.....	156
5.9.2 Η πορνογραφία στο χώρο του διαδικτύου μέσα από το πρίσμα της ψυχολογίας.....	157
5.9.3 Προσεγγίζοντας τις αντιδράσεις χωρίς αναστολές των απευθείας σύνδεση χρηστών στο χώρο του διαδικτύου.....	158

Κεφάλαιο 6:

Οι θετικές διαπροσωπικές πλευρές των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης και γενικότερα του Διαδικτύου

Εισαγωγή Κεφαλαίου.....	161
6.1 Ουτοπία και νέα τεχνολογία.....	162
6.2 Επανατοποθέτηση στη κατάσταση του εθισμού η οποία προκαλείται από τη χρήση του διαδικτύου.....	163
6.2.1 Ποίοι είναι εκείνοι οι χρήστες της υπέρμετρης χρήσης των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης και του Διαδικτύου και ποιος ο σκοπός τους.....	163
6.3 Οι θετικές πλευρές του ρόλου των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης & Διαδικτύου καθώς και των ταυτοτήτων αντίστοιχα των απευθείας σύνδεσης χρηστών.....	166
6.4 Η απευθείας σύνδεση ταυτότητα και η πραγματική (εκτός σύνδεσης) ζωή.....	167
6.5 Οι απευθείας σύνδεση δραστηριότητες και οι ταυτότητες χρηστών του διαδικτύου που βρίσκονται στο περιθώριο.....	167
6.6 Επιλογή μελών, η γενική ιδέα για τους χειρισμούς των απευθείας σύνδεση χρηστών καθώς και η μετά-αντίληψη.....	169

6.6.1 Η διαμόρφωση εντυπώσεων στα Κοινωνικά Μέσα Δικτύωσης και στο Διαδίκτυο	171
6.7 Διαπροσωπική αλληλεπίδραση	173
6.7.1 Τα πλεονεκτήματα της επικοινωνιακής μεσολάβησης.....	173
6.7.2 Υπέρ – προσωπικής (hyper personal) φύσεως αλληλεπίδραση και επεξεργασία πληροφοριών κοινωνικού τύπου.....	175
6.7.2.1 Κοινωνική στάση των χρηστών στα Κοινωνικά Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.....	175
6.7.3 Αυτό-αποκάλυψη κι επικοινωνιακή μεσολάβηση τύπου C.M.C.....	181
6.8 Ρομαντικές σχέσεις και διαδίκτυο.....	184
6.8.1 Η χρήση του Facebook και γενικότερα του διαδικτύου για τη διαμόρφωση και ανάπτυξη σχέσεων ρομαντικής φύσεως	185
6.8.2 Η γοητεία του διαδικτύου	187
6.8.2.1 Από τη συζήτηση στη συναίνεση, η ψυχολογία και ο διαδικτυακός έρωτας (cybersex).....	190
6.8.3 Πρόγνωση για τις απευθείας σύνδεσης σχέσεις	191
6.9 Εξυψώνοντας υπάρχουσες σχέσεις μέσω διαδικτύου. Φαινόμενα της συζυγικής απιστίας.....	192
6.9.1 Η αυθεντικότητα της γραπτής επικοινωνίας	194

Κεφάλαιο 7:

Τα οφέλη των απευθείας σύνδεσης κοινοτήτων των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης (Facebook & Tweeter) και της αναζήτησης πληροφοριών στο διαδίκτυο

Εισαγωγή κεφαλαίου	196
7.1 Τα οφέλη της ασθενούς φύσης των δεσμών και των εικονικών κοινοτήτων.....	197
7.2 Απευθείας σύνδεση συναισθηματική υποστήριξη	198
7.3 Το περιεχόμενο της απευθείας σύνδεσης κοινωνικής υποστήριξης	199
7.4 Ποιος αναζητάει υποστήριξη στο διαδίκτυο	204
7.5 Ψυχολογικές διεργασίες και οφέλη της κοινωνικής υποστήριξης.....	206
7.5.1 Τα πλεονεκτήματα της κοινής συμμετοχής σε απευθείας σύνδεσης social support groups.....	207

7.5.2 Κοινωνική υποστήριξη και γέφυρες πληροφοριών	208
7.5.3 Τα φυσικά και τα διανοητικά οφέλη της αυτό-αποκάλυψης στα Κοινωνικά Μέσα Δικτύωσης.....	208
7.5.4 Η Ανωνυμία.....	209
7.5.5 Η προσιτότητα.....	210
7.6 Το διαδίκτυο και η ποιότητα ζωής	211
7.7 Οι “χώροι” οπαδών στο διαδίκτυο και η ασφάλειά τους.....	213
7.8 Εφαρμογές και επιδράσεις από τη θετική χρήση του διαδικτύου & των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης (Κ.Μ.Δ).....	215

Κεφάλαιο 8:

Η γλώσσα ως μέσον έκφρασης, επικοινωνίας και το διαδίκτυο

Εισαγωγή κεφαλαίου.....	218
8.1 Η γλώσσα, ο λόγος και οι “συνήθειες” έκφρασης	218
8.1.1 Η γλώσσα	219
8.1.2 Ο λόγος.....	220
8.2 Οι ποικιλίες των γλωσσών και οι κοινότητες διαλέκτων.....	221
8.3 Οι πολλές “γλώσσες” και η παρουσία αυτών στο διαδίκτυο.....	223
8.4 Οι “Γλωσσολογικοί πόλεμοι” στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης & Ιντερνέτ	225
8.5 Ύφος και τροποποίηση της γλώσσας στο διαδίκτυο και στα Μ.Κ.Δ....	226
8.5.1 Η γραφή η οποία μοιάζει σαν λόγος.....	226
8.5.2 Ο λόγος ο οποίος μοιάζει με γραφή	227
8.6. Η εξάπλωση της γλώσσας του Facebook, του Tweeter και γενικότερα του διαδικτύου στις μέρες μας.....	228

Κεφάλαιο 9:

Η δομή του συστήματος για την κατανόηση της τακτικής των χρηστών στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και γενικότερα στο Διαδίκτυο

Εισαγωγή κεφαλαίου.....	231
<u>Απόψεις του χρήστη</u>	
9.1 Η χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης και του Διαδικτύου	

από στρατηγικής πλευράς.....	231
9.2. Τα χαρακτηριστικά του χρήστη και η χρήση του Facebook, του Tweeter αλλά και του Διαδικτύου.....	234
9.3 Κίνητρα και χρήση του διαδικτύου	240
9.3.1 Η υπερτίμηση του εαυτού μας, η αυτοπροστασία και ο αυτοσεβασμός	241
9.3.2 Η αυτοεκτίμηση και η μείωση της αβεβαιότητας	242
9.3.3 Το νόημα χρήσης του Διαδικτύου	243
9.3.4 Αποτελεσματικότητα	243
9.3.5 Συμπεράσματα: Ο ρόλος του χρήστη	244
9.4 Συνέπειες Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης	245
9.5 Οι ιδιαίτερες συνέπειες και οι καθολικές επιδράσεις του διαδικτύου	246
9.6 Προβλεπόμενες και εμφανιζόμενες συνέπειες (κατά την εξέλιξη της αλληλεπίδρασης) από τη χρήση του διαδικτύου.....	248
9.6.1 Συνδυάζοντας τις προβλεπόμενες και τις εμφανιζόμενες επιδράσεις των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης και γενικότερα του Διαδικτύου.....	249
9.7 Η αλληλεπίδραση ανάμεσα στις επιδράσεις των επικοινωνιακών μέσων και τους χρήστες.....	254
9.8 Επιπτώσεις και εφαρμογές της περίπτωσης του στρατηγικού και δραστηριοποιημένου (λόγω κινήτρων) χρήστη με τις αναμενόμενες και εμφανιζόμενες επιδράσεις των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης.....	255
<u>Δεσμοί με άλλα πρότυπα υποδείγματα</u>	
9.8.1 Δομή στρατηγικού και δραστηριοποιημένου χρήστη με αναμενόμενες εμφανιζόμενες επιδράσεις από το διαδίκτυο.....	260
9.8.2 Απελευθερωμένη επικοινωνία	261
9.8.3 Η χρήση του διαδικτύου και η ψυχική υγεία	264

Κεφάλαιο 10

Κοιτάζοντας τα Κοινωνικά Μέσα Δικτύωσης στο μέλλον, μαθαίνοντας από το παρελθόν.

Εισαγωγή κεφαλαίου	266
10.1 Το διαδίκτυο συσχετίζεται με την επικοινωνία, και όχι με το περιεχόμενο.....	266
10.2 Οι οικονομικές πτυχές της μεταφοράς διάφορων μορφών πληροφοριών στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης	268
10.3 Το εύρος ζώνης παροχής απευθείας σύνδεσης υπηρεσιών τύπου facebook, tweeter συναντά τη ψυχολογία στο διαδίκτυο.	271
10.4 Σχεδιάζοντας την τακτική στο χώρο του Facebook και γενικότερα στο Διαδίκτυο	274
10.5 Εφαρμόζοντας την έρευνα της ψυχολογίας πάνω στην τακτική των χρηστών στο διαδίκτυο.....	275
10.5.1 Απευθείας σύνδεση συμβουλές και υποστήριξη	276
10.6 Εκπαιδευτική τεχνολογία	279
10.6.1 Οφέλη από την επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου C.M.C. στην εκπαίδευση.....	280
10.6.2 Προβλήματα κατά τη διδασκαλία με τη χρήση επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου C.M.C.....	282
10.6.3 Χρησιμοποιώντας τις ψυχολογικές μεθόδους με σκοπό να αυξηθεί η χρήση της εκπαιδευτικής επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου C.M.C.....	283
10.7 Το ηλεκτρονικό εμπόριο (e – commerce) το Facebook και το Tweeter.....	285
10.8 Μελλοντικές τεχνολογικές αξιοποιήσεις των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης και τακτικές του παρελθόντος	287
- Παραπομπή.....	291

- Παραρτήματα (Α), (Β), (Γ), (Δ)

- Βιβλιογραφία
- Διαδικτυακές Πηγές

Εισαγωγή Διατριβής

Μέσω αυτής της έρευνας με τίτλο: *“Η επικοινωνιακή μεσολάβηση τύπου c.m.c (computer mediated communication-επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Ηλεκτρονικού Υπολογιστή) μέσω διαδικτύου, μελετώντας την τακτική, τις αντιδράσεις των απευθείας σύνδεσης χρηστών μέσα από διάφορα μέσα κοινωνικής δικτύωσης”* επιχειρείται τη προσπάθεια να ενσωματώσει τα ποικίλα διαδικτυακά φαινόμενα με αντικείμενο τις τακτικές-αντιδράσεις των χρηστών σε περιβάλλον Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης -αν και στόχος είναι το Κοινωνικό Δίκτυο στο Διαδίκτυο- η ανάλυση βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε άλλα είδη τεχνολογικής επικοινωνιακής μεσολάβησης. Αυτό δεν σημαίνει ότι μόνο και μόνο επειδή η αλληλεπίδραση γίνεται με τη διαδικασία της μεσολάβησης η διαμεσολάβηση δεν είναι σημαντική - το αντίθετο μάλιστα.

Στα επόμενα 10 (δέκα) κεφάλαια υποστηρίζεται ότι η αλληλεπίδραση μεταξύ του εργαλείου και του πρόσωπου καθώς και το αντίστοιχο αυτό πλαίσιο σχέσης οδηγεί σε προβλέψιμα μοτίβα αντίδρασης.

Κεφάλαιο 1^ο:

Τοποθετώντας τη ψυχολογία και το διαδίκτυο σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο

Εισαγωγή Κεφαλαίου

Η επίτευξη της επικοινωνιακής μεσολάβησης επιτυγχάνεται με συγκεκριμένα μέσα τα οποία λόγω της σύγχρονης τεχνολογίας είναι αρκετά. Μπορούμε να θεωρήσουμε πως οι τρόποι με τους οποίους έχουμε επικοινωνιακή μεσολάβηση ως εννοιολογικές οντότητες παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον αρκεί και μόνο να σκεφτούμε τις επιδράσεις που μεταφέρουν και τα αποτελέσματα που επιφέρουν στους τελικούς αποδέκτες αυτών. Όσον αφορά τους τελικούς αποδέκτες θεωρούμε πως απευθυνόμαστε σε ένα ευρύ τμήμα της κοινωνικής μάζας λαμβάνοντας ως δεδομένο πως η ψηφιακή έξαρση αλλά και η διείσδυση της πληροφορικής έχει αποκτήσει την τελευταία δεκαετία και πλέον ανεξέλεγκτες διαστάσεις προκαλώντας κατά συνέπεια, εκτενείς κατά πολλούς, αναμενόμενες κατά λιγότερους, κοινωνικές αλλαγές.

Το εννοιολογικό φάσμα του όρου της επικοινωνίας είναι πολυδιάστατο και η κάθε ερμηνεία που μπορούμε να δώσουμε πάνω στο συγκεκριμένο όρο ποικίλει. Όταν η επικοινωνία αποδίδεται με τη μορφή της τεχνολογικής μεσολάβησης τα δυο βασικά στοιχεία στα οποία βασίζεται ο συγκεκριμένος αυτός όρος όπως για παράδειγμα η εναλλαγή του λόγου και η χρήση του σώματος με κάποιο νεύμα ίσως, χάνουν τις αντίστοιχες αξίες τους.

Ένα ζήτημα που δημιουργείται είναι το κατά πόσο οι επιδράσεις που προκύπτουν από μια επικοινωνιακή μεσολάβηση είναι ίδιες. Οπωσδήποτε, όταν η επικοινωνία επιτυγχάνεται με κάποιου είδους μεσολάβηση είναι πάρα πολύ πιθανόν τα αποτελέσματα να είναι διαφορετικά σε σχέση με τα αποτελέσματα που θα προέκυπταν αν η αντίστοιχη επικοινωνία πραγματοποιούνταν με άμεση επαφή. Θεωρούμε λοιπόν πως πρέπει λοιπόν να κατανοήσουμε εκείνες τις διαδικασίες που ανάγονται στον τομέα της ψυχολογίας εκείνες δηλαδή οι οποίες υποστηρίζουν την επικοινωνιακή μεσολάβηση εξηγώντας και προβλέποντας, όχι μόνο πως οι διαδικασίες αυτές διαφέρουν μεταξύ τους αλλά επίσης το πως ενδέχεται τα αποτελέσματα που επιφέρουν να διαφέρουν αλλά και τους λόγους οι οποίοι συντελούν για αυτές τις ενδεχόμενες

διαφορές. Υποθέτουμε, πως η αναγκαιότητα να εστιάσουμε στα συγκεκριμένα αποτελέσματα είναι εξίσου μεγάλη, σε σχέση με το πώς επιτυγχάνεται το έργο της επικοινωνιακής μεσολάβησης, αποδίδοντας έτσι κατά κάποιο τρόπο την εξέλιξη του διαδικτύου.

1.1.Επικοινωνία χωρίς άμεση επαφή: Μια γρήγορη αναδρομή στις ψυχολογικές συνέπειες της επικοινωνιακής μεσολάβησης.

Μια από τις βασικότερες διαφωνίες και κατά συνέπεια μια διάσταση απόψεων ανάμεσα σε αρκετούς επιστήμονες που ασχολήθηκαν με τις αλληλεπιδράσεις των κοινωνικών συνόλων στο περιβάλλον του διαδικτύου έχει να κάνει με το αν τελικά η χρήση του διαδικτύου στη ζωή των ανθρώπων αποτέλεσε κάτι σαν την επινόηση του τροχού, ειδικότερα στον τομέα της εκπαίδευσης και πιο συγκεκριμένα στον προσανατολισμό που επιλέγουν οι μαθητές στη γνώση σχετικά με το αν τα βιβλία υστερούν σε σχέση με τις πληροφορίες που κάποιος θα μπορούσε να αντλήσει ή όχι, αλλά και να αφομοιώσει μέσα από το διαδίκτυο. Με άλλα λόγια λοιπόν προκύπτει το ζήτημα που αφορά τη σύγκριση ανάμεσα στην παραδοσιακή μάθηση (διδασκτικά βιβλία) και την πληροφορία μέσα στο διαδίκτυο.

Η μελέτη παλαιών μορφών “νέων τεχνολογιών” (ο όρος παλαιές μορφές τεχνολογίας εξηγεί πως το διαδίκτυο μπορεί να είναι μια νέα τεχνολογία, αλλά έχει μια δεκαετία και πλέον όπου έχει εμφανίσει στο προσκήνιο) μπορεί να μας διδάξει πολύτιμα μαθήματα σχετικά με την επαφή της τεχνολογίας με την ανθρώπινη τακτική. Θεωρούμε κατά πρώτον, πως υπάρχουν αρκετά αξιοπρόσεκτα κοινά στοιχεία μεταξύ των ανθρώπινων τακτικών, οι οποίες έχουν υποστεί επικοινωνιακή μεσολάβηση, και μοιράζονται συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, άσχετα με το γεγονός ότι η τεχνολογία βοηθά σε αυτή τη μεσολάβηση με ποικίλους τρόπους. Κατά δεύτερον, υπάρχει ένδειξη πως οι παλαιότερες τεχνολογίες επιδρούν στη ψυχολογικής φύσεως σύγκρουση ανάμεσα στην τεχνολογία και την ανθρώπινη τακτική (αναφερόμενοι στη στάση πάντα με βάση αξιωματικών κανόνων) συγκριτικά με νεότερες μορφές τεχνολογίας.

Στην περίπτωση του γραπτού λόγου φυσικά που έχει τη δικιά του επίδραση, κοινωνική και ψυχολογική, ενώ όταν αναφερόμαστε στην επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ επικεντρωνόμαστε μάλλον σε νεότερη μορφή τεχνολογίας (Ηλεκτρονικός Υπολογιστής) κι όχι στην παραδοσιακή μέθοδο γραψίματος. Η θέση μας λοιπόν είναι ότι αυτές οι τεχνολογίες, όπως για παράδειγμα η δυνατότητα

εισαγωγής κειμένου μέσω H/Y, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθούν αναπόσπαστες μεταξύ τους. Και για να εισάγουμε σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο την παραπάνω άποψη μας αρκεί να λάβουμε υπόψη τη ψυχολογική επίδραση στην επικοινωνία όταν αυτή είναι βασισμένη στη ψηφιακή εισαγωγή κειμένου και όχι με τον παραδοσιακό τρόπο γραφής.

1.1.1 Γραπτή επικοινωνία

Θα μπορούσαμε με σχετικά απίστευτη ευκολία να παραλείψουμε τυχαία το γεγονός ότι η μέθοδος γραφής αντιτίθεται στην προφορική επικοινωνία αποτελεί σίγουρα μια μορφή τεχνολογίας η οποία έπεται (προφορική επικοινωνία), πάντα χρησιμοποιώντας ως γνώμονα τη χρονική κλίμακα εξέλιξης του ανθρώπου και παρατηρώντας μόνο πότε κάνει την εμφάνισή της η προφορική επικοινωνία και πότε αντίστοιχα η γραπτή επικοινωνία. Σύμφωνα λοιπόν με αναφορές ιστορικών η προφορική επικοινωνία έχει αξιολογηθεί, πάντα από τους ειδικούς, ότι πρωτοεμφανίστηκε πριν από μια χρονική περίοδο της τάξης των πενήντα χιλιάδων χρόνων ενώ η ανάπτυξη της γραφής χρονολογείται αντίστοιχα πριν από μια περίοδο μόλις περίπου πέντε χιλιάδων ετών.

Όπως και οι άλλες μορφές επικοινωνιακής μεσολάβησης έτσι και η απλή γραφή απαιτεί κάποια έστω και απλά εργαλεία (μέσα), το οποίο αυτό κάποτε ήταν ένας σχιστόλιθος και ασβεστόλιθος (κιμωλία) κατόπιν περάσαμε στο χαρτί ενώ ακολούθησε ο επεξεργαστής κειμένου. Σύμφωνα με τον Yates, S. (1996), το αν η τεχνολογία των H/Y έφερε το γραπτό λόγο πιο κοντά στον αντίστοιχο προφορικό (ο οποίος αποτελεί σύμφωνα με την παραπάνω σύντομη ιστορική αναδρομή και προκάτοχο του) , είναι υπό συζήτηση. Αναμφισβήτητα η τεχνολογία των H/Y και το διαδίκτυο επέτρεψαν στους χρήστες τους να εισάγουν ηλεκτρονικά και αυθόρμητα κείμενα χωρίς την ανάγκη του επιμελή ελέγχου της διατύπωσης των φράσεων πριν αποδοθούν τελικά με τη μορφή κειμένου. Ο Πλάτωνας υποστήριζε πως η διαδικασία του γραψίματος συναρπάζει συνέχεια το μυαλό μας ενώ από την άλλη ο προφορικός λόγος μας αγγίζει απευθείας ενσυνείδητα. Σύμφωνα με την άποψη του Johnson, S. (1997) η ανάγκη του συστηματικού ελέγχου πριν παρουσιαστεί μια σκέψη μας σε γραπτή μορφή απλά δεν υφίσταται. Συγκρίνοντας υπέρ της θέσεως που διατυπώθηκε από πλευράς Johnson, S., έχει παρατηρηθεί από ειδικούς γλωσσολόγους ότι η επίσημη εμφάνιση της σύγχρονης επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση H/Y έχει αρκετά

κοινά χαρακτηριστικά με τη προφορική τύπου επικοινωνία Collot, M. και Belmore, N (1996). Κατά συνέπεια θεωρούμε πως το διαδίκτυο και πιο συγκεκριμένα ο ρόλος που διαδραματίζει στις σχέσεις και στις επαφές που αναπτύσσονται ανάμεσα σε διάφορες ομάδες χρηστών μέσω της ανταλλαγής γραπτών κειμένων, αποτελεί μια σαφώς άλλη διάσταση στην εξέλιξη των κοινωνικών σχέσεων σήμερα.

1.1.2 Τηλεφωνική Επικοινωνία

Εισαγωγικά, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε πως η τηλεφωνική βιομηχανία γενικά στις αρχές του 1920 οδηγήθηκε εξαιτίας του μάρκετινγκ, στην “επινόηση” της κοινωνικότητας που προκύπτει από τη χρήση του τηλεφώνου, ως μια μορφή τεχνολογίας η οποία δρα υπέρ της στήριξης των σχέσεων του κοινωνικού συνόλου αλλά και σαν μέσο παροχής πολλαπλών υπηρεσιών με αρκετές πρακτικές ωφέλειες. Την ίδια χρονική περίπου στιγμή, οι διαφημίσεις ξεκίνησαν την διερεύνηση της χρήσεως του τηλεφώνου δίνοντας έμφαση για παράδειγμα, στην διατήρηση σχέσεων μεταξύ συγγενικών προσώπων αλλά και φίλων σε αρκετά καλό επίπεδο συγκρίσιμο με εκείνο που πιθανόν θα κατείχε η ανταλλαγή κλασσικών επιστολών. Έτσι λοιπόν για τρεις περίπου δεκαετίες η βιομηχανία παραγωγής τηλεφωνικών προϊόντων είχε φτάσει σε αδιέξοδο όσον αφορά τις χρήσεις του τηλεφώνου πέρα από τις παραδοσιακές, οικιακές εφαρμογές. Με την εφαρμογή όμως των H/Y στο προσκήνιο προέκυψε το ζήτημα πως οι εταιρίες θα έπειθαν το καταναλωτικό κοινό ότι η αναγκαιότητα ύπαρξης και κατ’ επέκταση χρήσης του H/Y είναι ανάλογη της ύπαρξης του τηλεφώνου. Ενώ αρκετοί ακόμη είναι αυτοί που οραματίζονται την επανάσταση που θα φέρει το διαδίκτυο και το σύνολο των υπηρεσιών που θα μπορεί να υποστηρίξει. Μια επιπλέον παράλληλη άποψη με την εξέλιξη και διάδοση της τεχνολογίας των H/Y στο ευρύτερο καταναλωτικό κοινό είναι και η πρώτη διαμόρφωση της θεωρίας με θέμα την κοινωνική επίδραση της χρήσης του τηλεφώνου ως επικοινωνιακό μέσο.

Θεωρούμε πως οι άνθρωποι κάνουν χρήση του τηλεφώνου για την ανάπτυξη σχέσεων δημιουργώντας μια αίσθηση, η οποία τους κάνει να νιώθουν πιο κοντά ο ένας με τον άλλο, κυρίως αναφερόμενοι σχετικά στην ομάδα των ανθρώπων που συμμετέχουν σε συχνή τηλεφωνική επικοινωνία παρά σε μια περιστασιακή βάση αλληλεπίδρασης.

1.1.3. Κινητή τηλεφωνία, αποστολή και λήψη γραπτών μηνυμάτων τύπου (SMS)

Ο όρος (Script Message Sending) που είναι γνωστός, σαν σύστημα συνολικών μηνυμάτων (sms) εξελίχθηκε στις αρχές του 1990 σαν μια προσθήκη της τεχνολογίας GSM (παγκόσμιο σύστημα τηλεπικοινωνίας) συστήματος για την κινητή τηλεφωνία.

Η εξέλιξη της αποστολή και λήψης γραπτών μηνυμάτων τύπου sms με τη χρήση κινητών τηλεφώνων αποτελεί πρόσφορο έδαφος για αρκετές εκκεντρικές ιστορίες ρομαντικού περιεχομένου και όχι μόνο δημιουργώντας έτσι διάφορα λειτουργικά προβλήματα, όπως για παράδειγμα το ενδεχόμενο συσσώρευσης υπερβολικού όγκου αποστολής δεδομένων με τη μέθοδο αποστολής τύπου sms από κινητό σε κινητό τηλέφωνο αλλά και από διάφορους κινδύνους που παραμονεύουν. Για παράδειγμα, η δημοσιογράφος Kate Swoger αναφέρει σε άρθρο της στην εφημερίδα Prague Post (16 Μαΐου 2001) την περίπτωση ενός χρήστη που στέλνει καθημερινά έναν αριθμό μηνυμάτων ο οποίος κυμαίνεται ανάμεσα στα είκοσι και τριάντα. Σύμφωνα με την Kate ο συγκεκριμένος χρήστης αν και είναι αποτρεπτικός στο να αναφερθεί στο περιεχόμενο των μηνυμάτων, δεν αρνείται πως μέσω των συγκεκριμένων μηνυμάτων εκδηλώνει το πόθο του απέναντι σε μια γυναίκα. Αρκετοί είναι επίσης εκείνοι οι οποίοι περιγράφουν τη διαδικασία αποστολής και λήψης sms να χρησιμοποιείται για τεντωμένες κι άσκοπες συζητήσεις κι ότι αποτελεί ένα μέσον εναντίον της μοναχικότητας. Θεωρούμε, ότι η αποστολή γραπτών μηνυμάτων ουσιαστικά διατηρεί το συναίσθημα της εγκαρδιότητας ανάμεσα σε αποστολέα και παραλήπτη ενώ παράλληλα ενθαρρύνει τη λιτότητα του γραπτού λόγου, καθώς οι προσωπικές στιγμές έχουν εκλείψει εξαιτίας παρόμοιων τύπων επικοινωνίας. Κατά συνέπεια λοιπόν θεωρούμε πως τα sms, αποτελούν μια μορφή αρνητικής επίδρασης κατατάσσοντας τη συγκεκριμένη μέθοδο στην εξάσκηση μεθόδων που δρουν ως γέφυρες επικοινωνίας. Έτσι λοιπόν από τη μια έρχονται σε επαφή άνθρωποι και ανθρώπινες τακτικές, με αποτέλεσμα παρόμοιοι μέθοδοι σαν αυτούς να απομακρύνουν τα βασικά στοιχεία που δομούν την προσωπικότητα ενός ανθρώπου. Και όπως θα δούμε στη συνέχεια αναφορικά με το διαδίκτυο αντιμετωπίζονται οι ανησυχίες μιας ευρείας κοινωνικής μερίδας η οποία ταυτίζεται με την άποψη σχετικά με την αποστολή – λήψη μηνυμάτων που διατυπώθηκε παραπάνω.

1.1.4. Παρατηρώντας την επικοινωνιακή μεσολάβηση μέσα στην ιστορία

Στις προηγούμενες παραγράφους επιχειρήσαμε μια συνοπτική αναφορά στην εξέλιξη δυο εννοιών μέσα στο χρόνο, της τεχνολογίας και της επικοινωνίας. Παρατηρήσαμε λοιπόν ότι η τεχνολογία αρχικά τουλάχιστον εμφανίζεται σαν τεχνικό υποκατάστατο του “γνησίου”. Όπως η γραπτή επικοινωνία που σύμφωνα με τον Πλάτωνα στερεί από τον άνθρωπο την δυνατότητα της απευθείας διασύνδεσης με τη συνείδηση που έχει ο λόγος, έτσι αντιστοίχως θεωρούμε πως η τηλεφωνική επικοινωνία που αρχικά παρουσιάστηκε σαν μια ανεπαρκής απευθείας (προσώπου με πρόσωπο) αλληλεπίδραση, οδηγεί εν τέλει σε κακή συνεννόηση. Στο ίδιο πρότυπο επαναλαμβάνεται η περίπτωση της αποστολής γραπτών μηνυμάτων sms μέσω κινητών τηλεφώνων καθώς και η περίπτωση του διαδικτύου σαν μέσο επικοινωνίας μεταξύ των χρηστών.

Ένα δεύτερο σημείο που αξίζει να αναφερθούμε είναι πως η επικοινωνιακή μεσολάβηση πιστεύουμε πως είτε με τη μορφή αποστολής sms, είτε με τη χρήση του διαδικτύου δεν γίνεται να αποδώσει την αυθεντικότητα της ανθρώπινης αντίδρασης η οποία προκύπτει από την άμεση επαφή και των αντιστοίχων συναισθημάτων όπου λογικά επέρχονται. Αυτές οι ψυχολογικές διαδικασίες (συναισθήματα) ενδέχεται να επέρχονται εξαιτίας είτε των μοναδικών απαιτήσεων της αντίστοιχης επικοινωνιακής μεθόδου όπως για παράδειγμα τη σύνταξη (διαδικασία πληκτρολόγησης), είτε εξαιτίας του κόστους που απαιτείται για τη χρήση της συγκεκριμένης επικοινωνιακής μεθόδου. Όταν μια μέθοδος επικοινωνιακής μεσολάβησης παρέχει για παράδειγμα περιορισμένο φάσμα εξυπηρέτησης και καταβάλλεται προσπάθεια από το χρήστη για τον οικονομικότερο τρόπο διαχείρισης-χρήσης του μέσου όπως στην περίπτωση αποστολής των sms, θα περιμέναμε ένα είδος γλωσσολογικής προσαρμογής, μειώνοντας τη τεχνικής φύσεως παράμετρο της καταμέτρησης των λέξεων και αυξάνοντας παράλληλα την όσο το δυνατόν εποικοδομητικότερη σύνθεση εκφράσεων με την όσο το δυνατόν μικρότερη απόκλιση (απώλεια) της ψυχο-κοινωνική τους διάστασης.

Εντούτοις, η προσαρμογή του χρήστη στα όρια της οικονομικότερης επιλογής διαμορφώνεται ανάλογα με το μέσο της επικοινωνιακής μεσολάβησης όπως για παράδειγμα η επιλογή της αποστολής sms, η οποία ως διαδικασία επιφέρει και την αντίστοιχη ψυχολογική επίδραση. Έτσι λοιπόν, στην συγκεκριμένη επιλογή για

παράδειγμα βλέπουμε πως οι συντομεύσεις που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία σύνταξης και αποστολής γραπτών μηνυμάτων τύπου sms μέσω των υπηρεσιών που προσφέρει η κινητή τηλεφωνία συμβάλλουν στον αποκλεισμό ορισμένων κοινωνικών συνόλων που δεν καταλαβαίνουν τη συγκεκριμένη κωδικοποίηση λέξεων. Η ανάγκη έκφρασης, με περιληπτικό τρόπο, θα μπορούσε σαφώς να ενισχύσει τη διάθεση της κοινής γνώμης με το ενδεχόμενο (πάντα υπαρκτό) της άσκησης κάποιας δυσμενέστατης κριτικής.

Θεωρούμε λοιπόν πως είναι αναμφισβήτητο το γεγονός ότι υπάρχει διάκριση ανάμεσα στις τεχνολογίες που προκαλούν αλλαγές λόγω ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζουν κατά τη χρήση τους. Κατά συνέπεια λοιπόν, αντιλαμβανόμαστε πως μια τεχνολογικής φύσεως αλλαγή αρχικά επιφέρει μια μεταβολή, ώστε η απήχηση της στους ανθρώπους να την καθιστά ως μια ομαλή αλλαγή χαρακτηριζόμενη αναγκαία και δικαιολογώντας την προώθηση αυτής στο καταναλωτικό κοινό για λόγους βελτιστοποίησης των υπηρεσιών επικοινωνίας. Έτσι, ουσιαστικά εισάγεται η παράμετρος η οποία υπαγορεύει ότι η δραστηριότητα των χρηστών πλαισιώνεται από δυο βασικά χαρακτηριστικά, τα οποία περιγράφουν και τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, όπως είναι η ταχύτητα και το χαμηλό κόστος χρέωσης των διαφόρων υπηρεσιών.

Σε άλλες περιπτώσεις η εισαγωγή τεχνολογικής αλλαγής είναι πράγματι δυναμική που σημαίνει ότι οδηγεί σε ποιοτικές αλλαγές όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι επεξεργάζονται θέματα σχετικά με τον κόσμο, τους κοινωνικούς ρόλους και θεσμούς, τον τρόπο που εργάζονται καθώς και τον τρόπο που αντιμετωπίζουν διάφορες πολιτικό-οικονομικές προκλήσεις. Παρατηρούμε μέσα στο χρόνο πως δεν είναι λίγες οι φορές που στην προώθηση κάποιας μορφής τεχνολογίας διακρίνεται αυτόματα η ροπή από το κόσμο προς αλλαγή, παραβλέποντας το αποτέλεσμα που ίσως ακολουθεί και το οποίο ενδέχεται να έχει απρόβλεπτο πλαίσιο προκαλώντας πολύ πιθανόν και μια ευρύτερη κοινωνική αλλαγή. Ωστόσο, σχετικά με το ερώτημα αν η σχέση αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο διαδίκτυο και τα κοινωνικά σύνολα έχει το στίγμα της τάσης για αλλαγή ή για ένα πιο μετασχηματισμένο και δυναμικό χαρακτήρα θα μπορούσαμε να δώσουμε σαν απάντηση ότι όπως έχει δείξει η ιστορία, το πιο συνετό θα είναι να είμαστε έτοιμοι για κάθε ενδεχόμενο.

1.2 Το διαδίκτυο ως πολιτιστικός και μορφωτικός παράγοντας μετασχηματισμού της επικοινωνίας

Μέσα από την εξέλιξη της ιστορίας διάφορες τυχοδιωκτικές μορφές (είδη) έχουν αντιταχθεί απέναντι στα όρια της γνώσεως με σκοπό να εξυπηρετήσουν την εξερεύνηση του αγνώστου καθώς επίσης να κατανοήσουν αυτό που εμφανίζεται ως μυστηριώδες κι ακατανόητο. Οι πρώτοι δημιουργοί χαρτών κατέληξαν στο ότι η άκρη της γης δεν είναι δυνατό να περιοριστεί ενώ η πρώτη διαστημική ομάδα το 1960 απέδειξε ότι ο άνθρωπος μπορεί να εξερευνήσει το άγνωστο διάστημα με πάρα πολλούς τρόπους σε αυτό το σημείο της ιστορίας ο κυβερνών χώρος (διαδίκτυο ή ιντερνέτ) έπαυσε πια να θεωρείται ως το μεγαλοπρεπές άγνωστο, και παράλληλα διαχωρίστηκε από το μύθο και την πραγματικότητα, από προσεγγίσεις, υποθέσεις καθώς κι από αναπάντητα ερωτήματα. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν πως το διαδίκτυο αποτελεί ένα από τα κομβικά σημεία και σταθμούς στην ανθρώπινη εξέλιξη και κατά συνέπεια στην ίδια τη κοινωνία μας.

Μέσα από την έρευνα μας πάνω στην επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ εξετάζουμε το ρόλο του διαδικτύου ως μέσο κοινωνικής αλληλεπίδρασης, πως δηλαδή οι ανθρώπινες ταυτότητες, οι ανθρώπινες σχέσεις καθώς και κοινότητες μέσα από το πρίσμα του διαδικτύου μετασχηματίζονται ή επηρεάζονται. Αν και το μεγαλύτερο τμήμα του επιστημονικού υλικού που χρησιμοποιήσαμε για την ολοκλήρωση της διατριβής αυτής προέρχεται από πηγές ενημέρωσης της λεγόμενης δυτικής παιδείας καθώς και την ελληνική μαρτυρική εμπειρία, κρίθηκε απαραίτητο να ερευνήσουμε, εκτός από τη σφαίρα επιρροής (όπως για παράδειγμα τα καταγεγραμμένα γεγονότα και τις θεωρίες διαφόρων ειδικών επιστημόνων), και το διαδίκτυο επίσης μέσα από έρευνες προσωπικές και τεκμηριωμένες πάντα απόψεις. Μπορούμε να θεωρήσουμε πως η κατοχή είτε η μη κατοχή του ηλεκτρονικού υπολογιστή (και εκατομμύρια ανθρώπων δεν έχουν Η/Υ στην εποχή μας) τροποποιείται άλλοτε θετικά κι άλλοτε αρνητικά εξαιτίας της χρήσης των διαφόρων νέων επικοινωνιακών μέσων, όπως για παράδειγμα εκείνης του διαδικτύου.

Ας δούμε την παρακάτω δήλωση η οποία διατυπώθηκε από τον εκπαιδευτικό Muhammad K. Betz (2001), ο οποίος υπογραμμίζει πως όλοι μας υφιστάμεθα ένα είδος ιστορικής μαζικής και δραστηκής αναδιοργάνωσης: “Η συμπεριφορά μακριά από διαφορά είδη εξοπλισμών (επικοινωνιακά μέσα) πολύ πιθανόν θα επηρεαστεί από τον

εξοπλισμό τον οποίο χρησιμοποιούμε... -και- επίσης πιθανόν να επιδείξουμε μερικά από τα χαρακτηριστικά που έχουμε αποκτήσει κατά το χρονικό διάστημα χρήσης του συγκεκριμένου είδους εξοπλισμού. Ακόμα λοιπόν διερωτώμαι (συνεχίζει ο Betz) ποιες θα είναι οι μελλοντικές επιδράσεις (ψυχολογικές) της τεχνολογίας της πληροφορίας πάνω στους χαρακτήρες μας, ψυχολογικής και φυσικής μορφής, όταν τα τεχνουργήματα της σύγχρονης εποχής βρίσκονται σε μια κατάσταση συνεχόμενης εξέλιξης και κατά συνέπειας αλλαγής’.

Με άλλα λόγια αυτό που λέει ο Muhammad K Betz είναι ότι η ανερχόμενη τεχνολογία αποτελεί μια επιβλητικότερη οντότητα από την καθημερινή τεχνολογία, που τη βιώνουμε μέσα από τις διαφορές τις οποίες κι επιφέρει. Πιο συγκεκριμένα, πάλι κατά τον Betz στην ανθρώπινη επικοινωνία αυτό που μετράει τελικά είναι ότι εξελίσσουμε τη τεχνολογία έτσι ώστε να συμβαδίζει με την κάλυψη της επικοινωνιακής ανάγκης που επιθυμούμε. Κατ’ επέκταση λοιπόν, τα πάντα έχουν να κάνουν με το συσχετισμό του μετασχηματισμού των δικών μας σχημάτων κοινωνικής αλληλεπίδρασης (πως δηλαδή θα συμβιώνουμε ζώντας και μέσα στη τεχνολογία).

Το πρόβλημα όμως είναι ότι δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε ποιο θα είναι το αποτέλεσμα των συγκεκριμένων μετασχηματισμών, γεγονός το οποίο είναι αρκετά ανησυχητικό.

1.3 Επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών (H/Y): Εισαγωγή στην ενότητα C.M.C (Computer Mediated Communication).

Από τεχνικής άποψης σαν όρος η “επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y” είναι διαδεδομένος από τη χρονική περίοδο που καταγράφηκε η πρώτη ανταλλαγή μηνύματος σε πρωτότυπη μορφή μέσω του συστήματος του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου κοντά στις αρχές του 1960.

Από εκείνη τη χρονική στιγμή και μετέπειτα οι άνθρωποι επικοινωνούσαν και με τη χρήση της τεχνολογίας που παρείχε ο H/Y. Όπως κι αν έχει, η ιστορία της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση H/Y είναι μικρότερη της χρονικής τάξεως των πενήντα ετών. Για τους περισσότερους από μας σήμερα είναι πολύ δύσκολο να φανταστούμε την εποχή που ο H/Y δεν αποτελούσε βασικό κομμάτι της καθημερινής ζωής, και πόσο μάλλον από τη στιγμή που μόλις τα τελευταία είκοσι χρόνια οι H/Y από υψηλοί τεχνολογικοί και ειδικοί εξοπλισμοί πέρασαν στη φάση του προσωπικού

(PC) και δημοφιλέστερου εξοπλισμού ανά άτομο κατά μήκος σχεδόν όλου του κόσμου.

Συγκεκριμένα από τη δεκαετία του 1990 αποτελούσε σύνηθες φαινόμενο η εμφάνιση των λεγόμενων προσωπικών υπολογιστών (Personal Computers) σε κάθε γραφείο με διάφορους κατόχους, όπως: προϊστάμενοι υπηρεσιών, καθηγητών-δασκάλων, φοιτητών, μηχανικών κλπ. Από τις αρχές της δεκαετίας όμως, το ακαδημαϊκό ενδιαφέρον σύμφωνα με τον τρόπο που οι άνθρωποι αλληλεπιδρούσαν κι επικοινωνούσαν, είχε ως συνέπεια η τεχνολογία των υπολογιστών να αποτελεί δίκαια αποκλειστικό μέσο πρακτικής εκμετάλλευσης όπως για παράδειγμα: επεξεργασίας δεδομένων, μεταφοράς δεδομένων, σχεδιαστικής δυνατότητας και γενικότερα διαδικασία αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε μηχανή-άνθρωπο ή αλλιώς γνωστή ως H.C.I (Human Computer Interaction). Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 παρατηρούμε έξαρση και ολική παρουσία των P.C. (ειδικά για το σκοπό αποστολής – λήψης μηνυμάτων μέσω του συστήματος e-mail, διαδικτυακή συζήτηση (chatting) καθώς και για τη διαδικασία περιήγησης στο παγκόσμιο δικτυακό ιστό (surfing) με αποτέλεσμα η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y (ή αλλιώς c.m.c) να είναι η διαδικασία της ανθρώπινης επικοινωνίας δια μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών, περιλαμβάνοντας ανθρώπους (χρήστες), και τοποθετώντας τους σε συγκεκριμένο περιβάλλον απασχολώντας τους με διάφορες δραστηριότητες-εργασίες με σκοπό την εκπλήρωση ενός ποικίλου συνόλου επιδιώξεων.

1.4 Εξετάζοντας βασικές αρχές

Βασική αρχή I: Επικοινωνία

Ο όρος της ανθρώπινης επικοινωνίας είναι δύσκολο να προσδιοριστεί. Ακόμα κι αν ο συγκεκριμένος όρος περιγράφεται στοιχειωδώς ως μια μέθοδος κατά την οποία επιλέγεται η διαδικασία αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε δυο ή περισσότερα πρόσωπα με σκοπό την μετάδοση και τη λήψη ενός τύπου μηνύματος. Το πώς ακριβώς λειτουργεί η συγκεκριμένη αυτή αλληλεπίδραση αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης για πάρα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα. Για την ακρίβεια, ένα από τα επιτεύγματα όπου οι “νέες τεχνολογίες” πραγματοποίησαν (και πραγματοποιούσαν πάντα) είναι να υποχρεώνουν τους επιστήμονες να επανεξετάζουν ποια τελικά είναι η απαραίτητη ουσία της επικοινωνίας, αυτό εν μέρει είναι που κάνει την επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y ένα ενδιαφέρον επιστημονικό πεδίο για μελέτη: κατά κάποιον τρόπο

δηλαδή είναι σαν να βιώνει ο χρήστης την επικοινωνία εκ νέου αλλά και με διαφορετικούς τρόπους χωρίς τίποτα να αλλάζει.

Στην έρευνα μας όμως, δε σκοπεύουμε να καλύψουμε και να αναλύσουμε τον όρο της επικοινωνίας, αλλά σκοπός μας είναι να επικεντρωθούμε και να στηρίξουμε το βασικό κορμό της διατριβής στην κατανόηση του όρου του c.m.c μέσα από τις θεμελιώδεις αρχές της επικοινωνίας. Κατά την έρευνα μας λοιπόν εστιάζουμε στην ανθρώπινη επικοινωνία, η οποία αναπτύσσεται με τη χρήση του διαδικτύου αντί με επικοινωνιακές μορφές τεχνολογίας με διαφόρων τύπων αλληλεπιδράσεις. Επιπροσθέτως θα ήταν χρήσιμο αναφορικά να διατυπωθεί πως αντιλαμβανόμαστε τη φύση της επικοινωνίας.

1.4.1. Επικοινωνία, ένας δυναμικός όρος

Ένας από τους πιο γνωστούς τρόπους με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον όρο της επικοινωνίας βασίζεται στην ιδέα του αποστολέα μιας μορφής μηνύματος (π.χ. οπτικής, ακουστικής και γραπτής) και του παραλήπτη, σύμφωνα με το μοντέλο ***Αποστολέας - Μήνυμα - Ακροατής*** το οποίο και εμπνεύστηκε από τον Αριστοτέλη και μετέπειτα επεξεργάστηκε από τον Lasswell (1948) παίρνοντας την ίδια μορφή ροής αποτυπώνοντας όμως τη μετάβαση της πληροφορίας με διάφορες δημοφιλείς για το καιρό εκείνο τρόπους επικοινωνίας. Ο αποστολέας δημιουργεί ένα μήνυμα, το οποίο και μεταφέρεται με κάποιο επικοινωνιακό μέσο όπου και ο παραλήπτης το αντιλαμβάνεται (επεξεργάζεται) και το μεταφράζει. Η συγκεκριμένη μορφή του μοντέλου που αναφέραμε τροποποιήθηκε από τους (βλ. Berlo, 1960 και McCroskey 1968) με στόχο η διαδικασία ανταλλαγής πληροφοριών να μετουσιωθεί σε μια όσο το δυνατόν γίνεται αποτελεσματικότερη επικοινωνία. Το συγκεκριμένο μοντέλο με το διαδίκτυο να αποτελεί το ενδιάμεσο επικοινωνιακό μέσο απασχόλησε τους McQuail and Windahl, (1993) σχετικά με το κατά πόσο αποδοτικός είναι ο συγκεκριμένος επικοινωνιακός μηχανισμός.

Το παραπάνω μοντέλο με την αρχική του τουλάχιστον μορφή ουσιαστικά υπεραπλουστεύει την επικοινωνία με την έννοια μιας στατικής ανταλλαγής πληροφορίας, κάτι το οποίο σύμφωνα με την ορολογία της πληροφορικής αναφέρεται ως “δυναμική επεξεργασία πληροφορίας”.

1.4.1.1. Η επικοινωνία είναι συναλλακτική

Αν και αρκετοί μερικές φορές προτιμούν να θεωρούν την επικοινωνία ως μια ανταλλαγή μηνυμάτων ανάμεσα σε αποστολέα και παραλήπτη, ο όρος της επικοινωνίας από εννοιολογικής πλευράς στην πραγματικότητα έχει να κάνει με τον όρο της διαπραγμάτευσης. Και οι δυο πλευρές ξεχωριστά (αποστολέας και παραλήπτης) έχουν τους ρόλους του ομιλητή και του ακροατή οι οποίοι εναλλάσσουν το λόγο με σκοπό την αποτελεσματικότερη έκβαση της συνομιλίας. Για μια ακόμη φορά, αυτό σημαίνει ότι η επικοινωνία με σταθερό τρόπο μετασχηματίζεται καθώς δυο (ή περισσότερα) άτομα διερμηνεύουν το ένα το άλλο κι επηρεάζονται από τι έχει ειπωθεί. Με άλλα λόγια, η συγκεκριμένη διαδικασία είναι μια μορφή διεκπεραίωσης ανάμεσά τους. Οι περισσότεροι θεωρητικοί ταυτίζονται σχετικά με το ότι η επικοινωνία δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί εκτός πλαισίων της ανθρώπινης κοινωνικής αλληλεπίδρασης.

1.4.1.2. Η επικοινωνία και οι πολλές λειτουργίες της

Συνειδητά ή μη συνειδητά η επικοινωνία εξυπηρετεί διάφορες λειτουργίες και συνήθως περισσότερες από μια λειτουργίες σε οποιαδήποτε δεδομένη στιγμή. Για παράδειγμα, η επικοινωνία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ώστε να επηρεάσει την ανθρώπινη συμπεριφορά ή νοοτροπία, να ενημερώσει τον άνθρωπο να αναζητήσει πληροφορίες, να ασκήσει επιρροή πάνω στον άνθρωπο, να ενεργήσει φιλικά ή να αποπλανήσει τον άνθρωπο, να ψυχαγωγήσει, να ευχαριστήσει κ.α. Οι ειδικοί πάνω στα θέματα επικοινωνίας ορισμένες φορές διαχωρίζουν την επικοινωνιακή αλληλεπίδραση η οποία βασίζεται στη διαμόρφωση σχέσεων όπως για παράδειγμα του τηλεφώνου ή εκείνη της ανταλλαγής γραπτών επιστολών από εκείνη (της επικοινωνίας) μέσα από τη πληροφορική ή αλλιώς ψηφιακή επικοινωνία που έχει και σ' αυτή τη περίπτωση επίκεντρο τις ανθρώπινες σχέσεις. Για παράδειγμα μια συνηθισμένη φράση η οποία κυριαρχεί σε μια συζήτηση θα μπορούσε να ήταν: “....θα μπορούσα να σου προσφέρω ένα ποτό;” αν και το πρόσωπο όπου υποβάλλει την ερώτηση εμφανίζεται σαν να αναζητά μια πληροφορία, η πρόθεση έχει να κάνει καθαρά με ζήτημα που αφορά τη δημιουργία σχέσης ανάμεσα σε δυο άτομα με συγκεκριμένες προοπτικές.

1.4.1.3. Η επικοινωνία και οι πολλαπλοί τρόποι έκφρασής της

Ωστόσο κάτι άλλο πολύ σημαντικό είναι η ‘‘γλώσσα’’ όπου αποτελεί έναν από τους ποικίλους τρόπους επικοινωνίας. Τα λεκτικά μηνύματα είναι συνέχεια συνοδευόμενα από άλλων ειδών μηνύματα έκφρασης τα οποία ουσιαστικά περιγράφουν τα λεκτικά μηνύματα. Τα άλλα είδη μηνυμάτων τα οποία συνοδεύουν τα λεκτικά μηνύματα ως μορφές έκφρασης περιγράφονται ως μη λεκτικοί μέθοδοι επικοινωνίας και κατά κάποιο τρόπο υποστηρίζουν τον κύριο κορμό επικοινωνίας που αποτελείται αναμφισβήτητα από τα λεκτικά μηνύματα (εκτός εξαιρέσεων, και φυσικά αναφερόμαστε στην επικοινωνία ατόμων με ειδικές ανάγκες).

Θα μπορούσαμε λοιπόν να πούμε πως όσον αφορά την επικοινωνία δίκαια χαρακτηρίζεται ως συναλλακτική και γι’ αυτό πρέπει να είναι δυναμική (παρόμοια λοιπόν αποδίδεται με πάρα πολλούς τρόπους επειδή αναμφισβήτητα εξυπηρετεί αρκετές λειτουργίες). Στις τέσσερις παραπάνω παραγράφους που αποδίδονται στα χαρακτηριστικά της επικοινωνίας υπάρχει ένα κοινό σημείο στις περιγραφές. Έτσι, αντιλαμβανόμαστε ότι τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της επικοινωνίας αποτελούν κατά κάποιο τρόπο τον κεντρικό πυρήνα στην προσπάθειά μας να κατανοήσουμε πως η επικοινωνία λειτουργεί και χρησιμοποιείται, ώστε να αποδοθεί κατάλληλα η ερμηνεία της έννοιας περί κοινωνικής ταυτότητας (για την οποία αναφερόμαστε εκτενέστερα στο δεύτερο κεφάλαιο). Η κοινωνική λοιπόν αυτή ταυτότητα αποτελεί βασικότατο στοιχείο για τη δημιουργία και διατήρηση σχέσεων ανάμεσα στους ανθρώπους και στον τρόπο οικοδόμησης των λεγόμενων κοινοτήτων (όπου και αποτελεί μία από τις βασικότερες θεματικές ενότητες του c.m.c). Στην πραγματικότητα, η ταυτότητα, οι σχέσεις και οι κοινότητες μπορούν να επιτευχθούν αποκλειστικά και μόνο με την επικοινωνία, η οποία μέσα από τη δυναμική της, τη συναλλακτικότητα, τις πολλές λειτουργίες, και τους πολλαπλούς τρόπους έκφρασης της, ως διαδικασίες κοινωνικής αλληλεπίδρασης συντελούν στην ολοκλήρωση της σχέσης ανάμεσα στον όρο αυτόν και τη κοινωνία.

1.4.2. Βασική αρχή II: Μεσολάβηση

Είναι γεγονός πως σχεδόν όλες οι επικοινωνίες χρησιμοποιούν τη βοήθεια της μεσολάβησης σε κάποιο βαθμό. Το ρήμα *μ ε σ ο λ α β ώ* έχει ακριβώς την ίδια σημασιολογία των αντίστοιχων ρημάτων: μεταφέρω, μεταβιβάζω, μεταδίδω, δηλαδή

ενεργώ ως μέσον σε κάτι. Διαδοχικά, το μέσον είναι εκείνο με το οποίο ή διαμέσου του οποίου, μεταδίδεται κάτι όπως ένα μήνυμα, ένα συναίσθημα, ένας ήχος. Στην περίπτωση της επικοινωνίας έχουμε την κατάσταση της διοχέτευσης πληροφορίας ενώ πολύ πιθανό είναι να υπάρξει εξάρτηση από το χρήστη σχετικά με το περιεχόμενο αυτής της πληροφορίας. Συνεπώς, η επικοινωνία μεσολαβεί ανάμεσα από τις αλληλεπιδράσεις μας με τους υπόλοιπους ανθρώπους με τη χρήση ενός ποικίλου αριθμού διαφορετικών λεκτικών και μη λεκτικών μηνυμάτων. Η επικοινωνία δεν μπορεί να υπάρξει στο κενό.

Προφανώς αρκετοί είναι αυτοί όπου έχουν ακούσει την ονομασία “κανάλια επικοινωνίας”. Τα “κανάλια επικοινωνίας” μπορεί να είναι κοινωνικής (ή πολιτιστικής), ψυχολογικής (ή διανοητικής), γλωσσολογικής (ή συμβολικής), εμπειρικής (ή τεχνικής) μορφής. Υπάρχουν αρκετά στρώματα από εξαρτώμενες μεταβλητές οι οποίες επηρεάζουν (ή δρουν μεσολαβητικά) την επικοινωνία και είναι τ’ ακόλουθα:

- **Ψυχολογικά**, για παράδειγμα η αντιληπτικότητα, απεικονίσεις διανοητικής καθυστέρησης καθώς και οι πρότυπες απεικονίσεις (άρτιες).
- **Κοινωνικά**, για παράδειγμα οι σχέσεις, τα στερεότυπα και ατομικές εμπειρίες.
- **Πολιτιστικά**, για παράδειγμα οι μύθοι και οι ιδεολογίες από κοινωνίες ανθρώπων.

Τα παραπάνω στρώματα είναι επίσης γνωστά με την ονομασία “δομές προσδοκιών”, με τις οποίες εννοούμε τη γνώση, την εμπειρία καθώς και το πολιτιστικό υπόβαθρο όπου καθιστούν ικανούς τους ανθρώπους να κατανοούν γύρω τους τον κόσμο.

Στην περίπτωση της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση H/Y c.m.c είναι φυσικό ότι προκύπτει ένα ακόμη στρώμα αυτό της υλικής μεσολάβησης το οποίο φέρει την ονομασία “τεχνολογική μεσολάβηση”. Σ’ αυτό το σημείο θα πρέπει να πούμε πως μια συνηθισμένη ερμηνεία του όρου “μέσου” ή μάλλον πιο σωστά η διατύπωση του όρου σε πληθυντικό αριθμό είναι τα “μέσα”.

Η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y συνήθως περιορίζετε με τη τεχνολογία και πιο συγκεκριμένα με το σχεδιασμό μηχανημάτων, κατασκευής και χρήσης για τους σκοπούς ανταλλαγής πληροφορίας κι επικοινωνίας.

1.4.3. Βασική αρχή III: Ηλεκτρονικός υπολογιστής (H/Y)

Έχοντας αντιμετωπίσει σε προηγούμενους παραγράφους τη σχετική πολυπλοκότητα των όρων της “επικοινωνίας” και “μεσολάβησης” έχουμε τώρα τον όρο του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Σχεδόν λοιπόν σε όλες τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουμε κατά κάποιο τρόπο μεσολαβεί ο ηλεκτρονικός υπολογιστής. Για παράδειγμα μπορούμε να σκεφτούμε την ψηφιακή τηλεφωνία όπου ουσιαστικά καθοδηγεί τις τηλεφωνικές επαφές μας, φέρνει το τηλεοπτικό σήμα στους δέκτες των σπιτιών μας κλπ., αλλά πολύ περισσότερες υπηρεσίες είναι αυτές όπου προσφέρει ο H/Y όπως η δυνατότητα της τηλεδιάσκεψης, οι διαδικτυακές κάμερες (web-camera) καθώς και η ψηφιακή διαδικασία αναγνώρισης της φωνής, τεχνολογικές αλλαγές όπου προσεγγίζουν όλο και πιο κοντά το είδος της αλληλεπίδραση πρόσωπο με πρόσωπο. Έτσι λοιπόν η τάση προς τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές είναι αυτή όπου κατευθύνει με τέτοιο τρόπο τόσους πολλούς τομείς της ζωής μας, με αποτέλεσμα να γίνετε όλο και πιο αόρατη. Πράγματι λοιπόν ο Pixy Ferris (1997) στο περιοδικό c.m.c σχετικά με το άρθρο του “Writing In Cyberspace”, ανέφερε ότι η αλληλεπίδραση τύπου c.m.c πρέπει να’ ναι ένα ευρύτατο πεδίο τόσο μάλιστα ώστε να συμπεριλαμβάνει την αυτοματοποίηση του γραφείου, της ηλεκτρονικής μορφής στάσεις μαθητών, τηλεδιασκέψεις, τη βοήθεια κι εκμάθηση χρησιμοποιώντας ως μέσο τον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Γι’ αυτό το λόγο θα πρέπει να είμαστε πιο συγκεκριμένοι σχετικά με το τι εννοούμε με τον όρο c.m.c ή αλλιώς με το τι εννοούμε με την επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y. Θα πρέπει λοιπόν να υπογραμμιστεί πως στην έρευνα μας δίνουμε προτεραιότητα στην ανθρώπινη επικοινωνία κι όχι στην επικοινωνιακή δραστηριότητα η οποία έχει ως βάση τη πληροφορία και κατά συνέπεια οι προσεγγίσεις θα ήταν από καθαρά τεχνολογικής κυρίως άποψης.

Θεωρούμε λοιπόν πως στην έρευνα μας επικεντρώνουμε το ενδιαφέρον μας στις επικοινωνίες όπου αναπτύσσονται μέσα στο διαδίκτυο παρατηρώντας τη διαμόρφωση των ανθρώπινων χαρακτήρων και των αντίστοιχων αντιδράσεων. Οι διαδικτυακές κοινότητες καθώς και οι τακτικές και αντιδράσεις των χρηστών όπου απαρτίζουν αυτές μαζί είναι ένα θέμα στο οποίο αναφερόμαστε χωρίς να παραλείψουμε σαφέστατα τις κοινωνικές ταυτότητες των ανθρώπων όπου εμπλέκονται στις κοινωνικής φύσεως αλληλεπιδράσεις.

1.4.4. Αναγνωρίζοντας συμμαχικές προσεγγίσεις και προοπτικές

Καθώς οι χρήστες των λεγόμενων “νέων τεχνολογιών“ έχουν αυξηθεί ραγδαία τα τελευταία 20 χρόνια, το ακαδημαϊκό ενδιαφέρον έχει επίσης κορυφωθεί τυποποιώντας και καλύπτοντας ένα ευρύτατο φάσμα γραφής και έρευνας. Από τη φύση της η διαδικασία της “επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Η/Υ” είναι πολυδιάστατη ή πολύπλευρη. Θεωρούμε πως η αλληλεπίδραση τύπου c.m.c θα μπορούσαμε να την τοποθετήσουμε ως υποκατηγορία του βασικού πεδίου γνώσης με το τίτλο “διαδικτυακές επιστήμες”.

Καθώς το διαδίκτυο λοιπόν αποκτά όλο και μεγαλύτερη εφαρμογή στις ζωές των ανθρώπων σήμερα, το αποτέλεσμα που προκύπτει είναι πως οι επιπλοκές που προκαλεί το διαδίκτυο αυξάνονται με ταχύτατο ρυθμό. Η συγκεκριμένη έρευνα όπου πραγματοποιούμε βασίζεται στο πως μέσα από τη κοινωνική ψυχολογία παρατηρούμε τα διαδικτυακά σύνολα χρηστών ή αλλιώς των απευθείας σύνδεσης κοινοτήτων. Άρα λοιπόν, θα ασχοληθούμε συγκεκριμένα με τα επικοινωνιακά σχήματα τακτικής και τις αντιδράσεις των χρηστών του διαδικτύου.

Κεφάλαιο 2^ο:

Από τους τρόπους επικοινωνιακής μεσολάβησης στην ανθρώπινη τακτική

Εισαγωγή κεφαλαίου

Στις προηγούμενες παραγράφους διατυπώθηκαν δυο απόψεις οι οποίες μεταξύ τους δίστανται σχετικά με το αν ή όχι οι τεχνολογίες επικοινωνιακής μεσολάβησης επιφέρουν μη προβλέψιμες και μη αναμενόμενες κοινωνικές και ψυχολογικές συνέπειες.

Θα προσπαθήσουμε λοιπόν μέσα από το κεφάλαιο αυτό της έρευνας μας να αποτυπώσουμε αυτές τις διαφορές ανάμεσα στις “νέες” τεχνολογίες επικοινωνιακής μεσολάβησης με αυτές των “παραδοσιακών” τεχνολογιών αντίστοιχα, ενώ παράλληλα προκύπτει το κρίσιμο ζήτημα γιατί μια συγκεκριμένη τεχνολογία αλληλεπιδρά έτσι με τα κοινωνικά σύνολα ώστε να τα κατευθύνει σε διαφορετικά πρότυπα ανθρώπινης τακτικής.

2.1 Χαρακτηριστικά επικοινωνιακής μεθόδου μεσολάβησης και ανθρώπινης τακτικής

Θα μπορούσαμε να επεξεργαστούμε την έννοια του όρου “άμεση αντίληψη” χρησιμοποιώντας ως βοήθεια έναν άλλο όρο όμοιο με εκείνου “του όρου των οικονομικών αντοχών” φυσικά στο ευρύτερο εννοιολογικό της πλαίσιο. Έτσι λοιπόν σύμφωνα με τη θεωρία του ψυχολόγου Gibson, J J (1980) τα αντικείμενα ή ακόμη οι χώροι όπου μας περιβάλλουν προσδιορίζονται από συγκεκριμένες παραμέτρους όπου οδηγούν κατά συνέπεια σε διαφορετικά μοντέλα ανθρώπινης τακτικής.

Ο Gibson για να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε τη θέση του παραθέτει το ακόλουθο παράδειγμα έστω και αν είναι πάρα πολύ πρακτικό θα μπορούσε να αποσαφηνίσει πλήρως τη τοποθέτηση του ιδίου, λέει λοιπόν : “πως σε μια στερεή επίπεδη επιφάνεια μέσα από το επιτρεπτό όριο αντοχής της, επιτρέπεται το βάδισμα, σε αντίθεση φυσικά σε μια ελώδη επιφάνεια που καθιστά μια ανάλογη δραστηριότητα ως μη εφικτή.” Θεωρούμε πως η συγκεκριμένη ιδέα πηγάζει μέσα από τη προηγούμενη θεωρία που δανείζετε τον όρο της “αντοχής” στην αναφορά σε αλληλεπιδράσεις ανάμεσα σε κοινωνικά σύνολα και ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

Επίσης θεωρούμε πως η αντίληψη της έννοιας της “ανεκτικότητας” προσαρμόζεται αντίστοιχα και ανάλογα με τον τρόπο διασύνδεσης του H/Y και του ανθρώπου και συνεπώς λοιπόν οι αντιλήψεις και οι ακριβείς παράμετροι οι οποίοι περιγράφουν μια κατάσταση αλλά κι ένα αντικείμενο αντίστοιχα (σύμφωνα με το παραπάνω παράδειγμα). Με αυτό το τρόπο αποτυπώνουν σφαιρικά την έννοια της ανεκτικότητας και θα πρέπει να υπογραμμίσουμε πως κυρίως οι συγκεκριμένοι θεμελιώδης παράμετροι είναι ουσιαστικά εκείνοι όπου καθορίζουν τον τρόπο αξιοποίησης της συγκεκριμένης κατάστασης (ή αντίστοιχα του αντικειμένου). Επομένως όπως μια επίπεδη ομαλή επιφάνεια μπορεί να επιτρέπει το βάδισμα, έτσι και μέσω της τηλεφωνικής επικοινωνίας κατά κάποιο τρόπο παραλληλίζετε η έννοια της “αντοχής” επιτρέποντας την ανταλλαγή πληροφοριών. Εκείνο όπου είναι ιδιαίτερα σημαντικό σχετικά με την έννοια της “αντοχής” είναι η άμεση υποδήλωση του όρου ειδικότερα σε μερικές περιπτώσεις όπου κρίνεται σκόπιμη η αναφορά στη διασύνδεση μεταξύ παραμέτρων όπου είτε αναφέρονται σ’ ένα αντικείμενο στη μια γενικότερη περίπτωση ή πιο συγκεκριμένα σε μια επικοινωνιακή μέθοδο (όπως στη δικιά μας περίπτωση) και στις αντίστοιχες εφαρμογές αυτών.

Θεωρούμε πως η τεχνολογία λειτουργεί ως διαμεσολαβητής επικοινωνίας ή ανθρώπινης τακτικής, που σημαίνει ότι όχι μόνο η επικοινωνιακή μέθοδος επιτρέπει συγκεκριμένες ανθρώπινες τακτικές αλλά καταργεί πλήρως και την ανάγκη του δανειζόμενου όρου της “αντοχής” πάντα στην ευρύτερη έννοια καταργώντας έτσι το ενδεχόμενο δράσης της τεχνολογίας σαν ένα μέσο μεταφοράς διαφόρων πτυχών ανθρώπινης τακτικής.

Το διαδίκτυο επιτρέπει σαφώς νέους τρόπους αλληλεπίδρασης αλλά πάντα η ιντερνετική διασύνδεση συνοδεύεται από επικοινωνιακής φύσεως απώλειες όπως για παράδειγμα η εισαγωγή λέξεων κατά τη διάρκεια ενός απευθείας διαλόγου να μη βρίσκει αποδέκτη (πχ ανεπιτυχής αποστολή). Συνεπώς λοιπόν αντιλαμβανόμαστε ότι το μοντέλο ψυχολογικής επίδρασης της τεχνολογίας είναι απαραίτητο να έχει υπό την εποπτεία του τη θεμελιώδη παράμετρο (όπως αναφέρθηκε παραπάνω) της “αντοχής” της τεχνολογίας. Με άλλα λόγια το θέμα είναι τι παρέχει η τεχνολογία, καθώς επίσης και ποιες οι ψυχό-κοινωνικές συνέπειες των συγκεκριμένων στοιχείων παροχής τεχνολογίας.

Είναι εύκολο να πούμε πως διαφορετικοί μέθοδοι επικοινωνιακής μεσολάβησης σε επίπεδο κοινωνικής τακτικής σίγουρα θα διαφέρουν σχετικά με το σύνολο των στοιχείων εκείνων που ορίζουν το τι παρέχουν οι συγκεκριμένοι μέθοδοι.

Αν και ο αριθμός τρόπων σύμφωνα με τους οποίους διαφέρουν είναι ουσιαστικά απεριόριστος υπάρχουν τέσσερις διαστάσεις που είναι σημαντικότερες στη κατανόηση του συνδέσμου μεταξύ της επικοινωνιακής μεθόδου και της ανθρώπινης κοινωνικής τακτικής:

(Α) Συγχρονικότητα

(Β) Όγκοι δεδομένων όπου αποστέλλονται και τελούν σε κατάσταση αναμονής.

(Γ) Επίπεδο και είδος ανωνυμίας

(Δ) Αποκλειστικότητα

2.1.1. Συγχρονικότητα

Η συγχρονικότητα αναφέρετε στο κατά πόσο ή όχι μια συζήτηση ή μια ανεπίσημη συνομιλία λαμβάνει χώρα σε “πραγματικό χρόνο” (real-time) ή σε μη πραγματικό χρόνο. Τα διάφορα μέσα επικοινωνίας ουσιαστικά κατηγοριοποιούνται σε δυο βασικούς άξονες. Ο πρώτος άξονας φέρει το όνομα σύγχρονη επικοινωνία και σαν παράδειγμα θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τη τηλεφωνική επικοινωνία ενώ ο δεύτερος άξονας με το αντίστοιχο παράδειγμα του είναι η ασύγχρονη επικοινωνία και η κλασική γραπτή επιστολή. Οποσδήποτε, αυτή η ακριβής κατηγοριοποίηση των δυο βασικών αξόνων της επικοινωνίας σίγουρα αντανάκλαται και σε σαφώς πιο προηγμένες εφαρμογές όπως για παράδειγμα η περίπτωση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) και τη περίπτωση της διαδικασίας αποστολής γραπτών μηνυμάτων μέσω της κινητής τηλεφωνίας γνωστών στο ευρύτερο κοινό ως sms.

Εν τούτοις ακόμα και σε αυτές τις περιπτώσεις έπειτα από κάθε ερώτηση η ψυχολογική αναγκαιότητα που καθιστά άμεση την απάντηση (όπως ακριβώς συμβαίνει σε συνθήκες μιας συζήτησης) δεν είναι εφικτή. Αντιλαμβανόμαστε ότι η ανάγκη κατανόησης του όρου της συγχρονικότητας είναι σημαντική εξαιτίας της σχέσεως που έχει με την επικοινωνιακή μεσολάβηση. Στη προκειμένη περίπτωση της απάντησης όπου αναφέραμε μόλις πριν και από τη στιγμή όπου ο χρήστης της συνειδητοποιεί ότι η πίεση της άμεσης ανταπόκρισης έχει πλήρως απαλειφθεί καταφεύγει αυτόματα σε ανεπαρκής (για την αποτελεσματικότερη ροή της συζήτησης) διεξόδους με αποτέλεσμα η σκέψη του χρήστη να μην επικεντρώνετε σε στόχους που έχει θέσει όπως για παράδειγμα τη προσπάθεια για την ομαλή διαχείριση της συζήτησης και συνεχούς του διαλόγου που για τη πραγματοποίηση του προδιαθέτει το

δίπτυχο ερώτηση-απάντηση. Άρα καταλήγοντας προφανώς, αντιλαμβανόμαστε πως ο χρήστης διαθέτει αρκετό χρόνο για την ανάπτυξη της απάντησης καθώς κι έπειτα από την αποστολή της αντίστοιχης απάντησης. Όταν αναφερόμαστε στο χρόνο και χαρακτηρίζοντας αυτόν αρκετό λαμβάνουμε υπόψη πως ο χρήστης εισάγει την απάντηση του κάθε φορά με ψηφιακή μέθοδο (χρήση πληκτρολογίου).

2.1.2. Όγκοι δεδομένων

Τα μεγέθη των όγκων σε δεδομένα ή αλλιώς η κοινωνική παρουσία του διαδικτυακού χρήστη όπου ουσιαστικά άγεται από την επικοινωνιακή τεχνολογία, ρυθμίζετε κατά κάποιο τρόπο ανάμεσα σε ενός ελάχιστου επιπέδου κλιμακας επικοινωνίας (επίσημης γραπτής επιστολής π.χ. business letter) κι ενός υψηλότερου επιπέδου κλιμακας επικοινωνίας (για παράδειγμα η τηλεφωνική συνδιάλεξη, βιντεοκλήση). Είναι πιθανόν τα χαμηλότερα επίπεδα όγκων σε δεδομένα να οδηγούν σε κατωτέρου βαθμού επικοινωνιακή μεταδοτικότητα ανάμεσα στους χρήστες με αποτέλεσμα να τελούν υπό αμφισβήτηση, όπως και το γεγονός πως οι διάφορες μορφές πληροφορίας να λειτουργούν πλήρως ως ανάδραση δια μέσω της ανταλλαγής δεδομένων (data) δηλαδή της λεγόμενης και γνωστής ως επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης. Όπως ακριβώς η δράση του γραπτού λόγου καθώς και του προφορικού έχουν θεμελιώδης διαφορές ανάμεσα τους και κατά συνέπεια επιδρούν με διαφορετικές ψυχολογικές διαδικασίες άρα λοιπόν αντίστοιχα και η επικοινωνία μέσα από το διαδίκτυο ή γενικότερα οι ηλεκτρονικές μορφές επικοινωνίας όπου είναι βασισμένες στη σύνταξη κάποιου κειμένου (και κατόπιν στη δυνατότητα αποστολής και λήψης ψηφιακής μορφής κειμένου) ενεργοποιούν πάλι τις ψυχολογικές εκείνες διαδικασίες (με φυσικά κάποιες αξιοσημείωτες αλλαγές) συγκριτικά πάντα με εκείνες οι οποίες προκύπτουν μεταξύ γραπτού αλλά και προφορικού λόγου. Συμπερασματικά λοιπόν, αντιλαμβανόμαστε πως σε κάθε μελέτη των ψυχολογικών διαδικασιών όπου συσχετίζονται με το περιβάλλον του διαδικτύου είναι υποχρεωτικό να λάβουμε υπόψη αν η αλληλεπίδραση ή όχι στηρίζετε σε ανταλλαγή δεδομένων οπτικού τύπου ή ηχητικού περιεχομένου.

2.1.3. Επίπεδο και είδος ανωνυμίας

Η ανωνυμία συνήθως συνεπάγεται με την έλλειψη αναγνωρισιμότητας όπως για παράδειγμα όταν είναι κάποιος μέλος ενός τεράστιου συνόλου είναι δύσκολο ένα πρόσωπο να το αναγνωρίζουν όλοι όπως και το αντίστροφο. Εν τούτοις, στην επικοινωνιακή μεσολάβηση που βασίζετε στη τεχνολογία των Η/Υ κατά την ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής η οποία δεν προϋποθέτει (με την έννοια πως οι χρήστες δε μπορούν να δουν ο ένας τον άλλον), την έλλειψη της αναγνωρισιμότητας οι χρήστες γνωρίζουν τα ονόματα τους μέσω των πληροφοριών που περιέχουν (αν περιέχουν) οι αντίστοιχες ηλεκτρονικές διευθύνσεις των χρηστών (e-mail addresses) εκτός αν οι χρήστες προβούν στη χρήση ψευδωνύμων (nicknames) ώστε να κωδικοποιήσουν τη διαδικτυακή επαφή τους. Γνωρίζοντας την ηλεκτρονική διεύθυνση (e-mail), ενός χρήστη, το επίπεδο της αναγνωρισιμότητας σαφώς δεν είναι ίδιο με εκείνο της περίπτωση όπου έχουμε αλληλεπίδραση τύπου προσώπου με πρόσωπο. Η ανωνυμία, είτε με τον έναν τρόπο είτε με τον άλλον εμπλέκετε στο μοντέλο της ανθρώπινης τακτικής όπου ακόλουθα ο χρήστης στο διαδίκτυο.

2.1.4. Αποστολέας – αποδέκτης και αποκλειστικότητα

Σαν τελευταίο παράγοντα θ' αναπτύξουμε το κατά πόσο ή όχι η τεχνολογία σαν ένας φορέας επικοινωνιακής μεσολάβησης επιτρέπει την ασφαλή ανταλλαγή δεδομένων ανάμεσα στους χρήστες (ασφάλεια) μετά τη τεχνολογία του τηλεφώνου όπου ήταν δεδομένο πως η εξέλιξη της τεχνολογίας θα μας οδηγούσε σε πιο εξελιγμένους αλλά και ιδιαίτερους τρόπους επικοινωνίας ανάμεσα στους χρήστες με σκοπό την επίτευξη μιας εμπιστευτικής διαδικασίας ανταλλαγής πληροφοριών. Κατά συνέπεια λοιπόν, σ' ένα διαδικτυακό τόπο ανταλλαγής μηνυμάτων (γνωστό στο ευρύτερο κοινό ως chat-room) εξαιτίας της μη εμπιστευτικής αποστολής αλλά και λήψης πληροφοριών οδηγεί τους χρήστες στην ανταλλαγή μηνυμάτων μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail).

2.2 Κόστος παροχής υπηρεσιών

Όπως οι προκάτοχοι των ηνίων στο τομέα της επικοινωνιακής μεσολάβησης για παράδειγμα: η γραπτή επιστολή, τηλεγραφικός διαχειριστής, τηλεφωνικές

υπηρεσίες κ.λ.π. έτσι αντίστοιχα και στο διαδίκτυο υπάρχουν ορισμένοι παράμετροι σχετικά με τη χρήση του. Ωστόσο, σε αντίθεση με προηγούμενες τεχνολογίες όπου αναφέραμε πριν, τα διάφορα είδη της διαδικτυακής επικοινωνιακής μεσολάβησης διαφέρουν μεταξύ τους σχετικά με το κόστος παροχής υπηρεσιών στους χρήστες ανάλογα με το είδος της ψηφιακής εφαρμογής που χρησιμοποιούν (πίνακας 1.0).

Λαμβάνοντας υπόψη την επίδραση του διαδικτύου σε ψυχολογικές διαδικασίες είναι αναγκαίο να προσδιορίσουμε τη ταυτότητα της διαδικτυακής τακτικής των χρηστών την οποία παρατηρούμε μέσα από τη συγκεκριμένη διατριβή. Σύμφωνα με το (πίνακα 2.0) διαφορετικά είδη επικοινωνίας με διαδικτυακή βάση έχουν διαφορετικά δομικά χαρακτηριστικά και διαφορετικό κόστος παροχής υπηρεσιών καθώς στις συγκεκριμένες τακτικές χρηστών πρέπει να ληφθεί σοβαρά κατά νου η μορφή της επικοινωνίας καθώς επίσης και το περιβάλλον της αντίστοιχης επικοινωνίας όπου φιλοξένησε το χρήστη κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασης που αναπτύσσεται.

ΜΕΣΟΝ	ΣΥΓΧΡΟΝΙΚΟΤΗΤΑ	ΜΟΡΦΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	ΑΝΩΝΥΜΙΑ ΕΙΔΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ	ΑΠΟΚΛΕΙ- ΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
Βιντεοδιάσκεψη	Υψηλή	Οπτική/ ηχητική /γραφτή	Χαμηλή	Μερικές φορές
Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο	Μεσαία	Γραπτή	Μεσαία	Ναι
Χρήση Διαδικτύου	Χαμηλή	Γραπτή	Οπτική /μεσαία	Όχι
Επικοινωνία Χρήστης προς χρήστη (mirc, msn)	Υψηλή	Γραπτή	Οπτική /υψηλή	Ναι
Ταυτόχρονη επικοινωνία πολλών χρηστών (chat rooms)	Υψηλή	Γραπτή	Οπτική /υψηλή	Όχι

Πίνακας 1.0 Οι τέσσερις διαστάσεις της διαδικτυακής επικοινωνίας

2.3. Ορίζοντας τη διαδικτυακή ομάδα

Προϋποθέσεις

Ο όρος “διαδικτυακή ομάδα” αποτελεί σίγουρα ένα όχι και τόσο συγκεκριμένο όρο για το χώρο της ψυχολογίας και της κοινωνιολογίας, και κατά συνέπεια είναι δύσκολο να οριστεί. Για παράδειγμα πάντα υπάρχει μια τεράστια απόκλιση άποψης όσο αφορά το μέγεθος όπου πρέπει να πληροί ένα σύνολο χρηστών ώστε να φέρει το όνομα “διαδικτυακή ομάδα”. Έτσι, προκύπτουν τα εξής ερωτήματα:

(Α) Πόσοι χρήστες μπορούν να συγκροτήσουν ένα τέτοιο σύνολο ώστε να φέρει το όνομα της “διαδικτυακής ομάδας”;

(Β) Μπορούν δυο, τρεις ή εκατό χρήστες να συγκροτήσουν μια “διαδικτυακή ομάδα”;

Εκτός από το κριτήριο όπου καθορίζει ποιο σύνολο χρηστών αποτελεί ή όχι μια διαδικτυακή ομάδα ένα βασικό ερώτημα είναι το κατά πόσο είναι αρκετό από τους χρήστες όταν αισθάνονται πως βρίσκονται σε μια διαδικτυακή ομάδα να χαρακτηρίζετε και η συγκεκριμένη ομάδα έτσι, μόνο και μόνο επειδή έτσι νοιώθουν οι χρήστες όπου φιλοξενούνται σε αυτή. Ή ίσως είναι κάποιος άλλος εκείνος ο παράγοντας όπου ουσιαστικά δεν προέρχεται από το συγκεκριμένο σύνολο των χρηστών μπορεί να αποφασίσει πότε ένας αριθμός χρηστών συγκροτεί μια “ιντερνετική ομάδα” ή όχι; Σχετικά με το πρώτο μέρος της σειράς των ερωτημάτων όπου διατυπώθηκαν παραπάνω χαρακτηρίζετε ως φαινομενολογική (υποκειμενική) η αξιολόγηση ενώ το δεύτερο μέρος αντίστοιχα ως παρατηρητική (αντικειμενική) αξιολόγηση. Η σημαντικότητα και των δυο παραπάνω αξιολογήσεων είναι μεγάλη καθώς μας βοηθούν ώστε να ορίσουμε την ιδιότητα ενός συνόλου διαδικτυακών χρηστών όσο αφορά αν αποτελούν ή όχι διαδικτυακή ομάδα.

Όποια κι αν είναι η σύγχυση σχετικά με το κριτήριο σύμφωνα με το οποίο ορίζεται η διαδικτυακή ομάδα, για τους περισσότερους καθημερινούς λόγους είναι επαρκής ο αριθμός των τριών και πλέον χρηστών όπου αλληλεπιδρούν καθημερινά αρκετά ενώ αισθανόμενοι ξεχωριστά ο καθένας από αυτούς θεωρούν τους εαυτούς τους ως ένα αναπόσπαστο τμήμα μιας ομάδας. Κάτι επίσης το οποίο είναι άξιο παρατήρησης και αφορά την επικοινωνία στη διαδικτυακή ομάδα είναι τα σχήματα τακτικής καθώς και οι αντιδράσεις όπου διαμορφώνονται ως αποτέλεσμα των αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στους χρήστες. Κατανοούμε λοιπόν, πως η προσέγγιση των παραπάνω διαδικασιών είναι αναγκαία να πραγματοποιηθεί σε μετέπειτα παραγράφους από τη στιγμή που οι

συγκεκριμένες διαδικασίες συσχετίζονται άμεσα με την επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ όπου αποτελεί και τον πυρήνα της έρευνας μας.

2.3.1. Η δυναμική δομή των διαδικτυακών ομάδων

Στη πραγματικότητα υπάρχει ένας αριθμός δυναμικών όπου διαδραματίζουν βασικό ρόλο σε κάθε εκτός σύνδεσης (off-line) ομάδα ανθρώπων όπου τα μέλη της αναπτύσσουν επικοινωνία τύπου αλληλεπίδρασης προσώπου με πρόσωπο. Η περίπτωση των εκτός σύνδεσης ομάδων μπορεί να μας βοηθήσει ώστε να κατανοήσουμε κατά κάποιο τρόπο τι συμβαίνει μερικές φορές με τις απευθείας σύνδεσης ομάδες ή αλλιώς γνωστές ως “διαδικτυακές ομάδες”. Οι δυναμικές οι οποίες αναφέραμε παραπάνω έχουν να κάνουν με ψυχολογικές και κοινωνιολογικές λειτουργίες οι οποίες υποστηρίζουν τους τρόπους όπου επιλέγουν οι άνθρωποι ώστε να δημιουργήσουν τις αντίστοιχες ταυτότητες τους, να αναπτύξουν σχέσεις και κατ’ επέκταση να διαμορφώνουν κοινότητες. Επιλέγοντας τις δυναμικές, όπου και θα αναφερθούμε στη συνέχεια, κρίνουμε σκόπιμο να αποδώσουμε σε αυτές δυο βασικούς χαρακτηρισμούς προσδίδοντας με αυτό τον τρόπο κι ένα στίγμα σχετικά τη θέση τους στο ευρύτερο πεδίο της γενικής ομαδικής αλληλεπίδρασης η οποία λαμβάνει χώρα μεταξύ ανθρώπων οι οποίοι συγκροτούν ένα σύνολο. Έτσι λοιπόν, οι δυο χαρακτηρισμοί όπου ουσιαστικά αντικατοπτρίζουν τη δυναμική δομή των “διαδικτυακών κοινοτήτων” είναι: “το επιφανειακό στρώμα” όπου περιλαμβάνει κάποιες συγκεκριμένες δυναμικές και “το κατώτερο στρώμα” όπου επίσης περιλαμβάνει κάποιες δυναμικές. Με άλλα λόγια σε μερικές από τις διασπαστικές αλληλεπιδράσεις δίνεται έμφαση από κάποιους χρήστες προσδίδοντας σε αυτές έναν πιο αρνητικό διασπαστικό χαρακτήρα (στις αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στις ομάδες), ενώ κάποιες άλλες παρουσιάζουν τάση για μια πιο θετικής και ενωτικής μορφής αλληλεπίδραση. Ταυτόχρονα, και οι δυο κατηγορίες δυναμικών εξυπηρετούν ως θεμελιώδη “βοηθητικά μέσα”, (τα οποία θα εξετάσουμε αναλυτικότερα σε μετέπειτα παραγράφους) ενώ οι συγκεκριμένες δυναμικές θα μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε καλύτερα τη φύση της διαδικασίας της “επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Η/Υ”. Έτσι λοιπόν οι δυναμικές δομές των διαδικτυακών ομάδων με τις αντίστοιχες κατηγορίες αυτών είναι: οι αντιδράσεις χωρίς αναστολές (απελευθερωμένες αντιδράσεις), η μη από-εξατομίκευση καθώς και το φαινόμενο πόλωσης συγκροτούν τη κατηγορία των δυναμικών του “κατώτερου στρώματος” (όπου αναφέραμε και

νωρίτερα) όπου αποτελεί τμήμα του ευρύτερου χώρου της ομαδικής αλληλεπίδρασης, ενώ αντίστοιχα ως δυναμική του “επιφανειακού στρώματος” (αναφερόμενοι πάντα στο χώρο ο οποίος διαγράφεται γύρω από την ομαδική αλληλεπίδραση) έχουμε τη ταυτότητα των χρηστών, τη συνοχή των “διαδικτυακών ομάδων” ενώ η αλληλεπίδραση ως συστατικό προσκόλλησης του χρήστη με το υπόλοιπο σύνολο των χρηστών της διαδικτυακής ομάδας ολοκληρώνει ουσιαστικά τις δυναμικές οι οποίες διαμορφώνουν και τη συγκεκριμένη κατηγορία. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως οι δυο ακόλουθες δυναμικές όπου θα αναφέρουμε δεν είναι δυνατόν να ενταχθούν σε κάποια από τις προαναφερόμενες κατηγορίες με αποτέλεσμα να βρίσκουν κοινά πεδία εφαρμογής στις δυο βασικές κατηγορίες δυναμικών. Οι δυναμικές αυτές είναι η *ανωνυμία των χρηστών* και η *προσαρμογή της άποψης των χρηστών αυτών στις απόψεις όπου αντιπροσωπεύει η κάθε διαδικτυακή ομάδα*.

2.3.1.1 Τα διάφορα πρόσωπα της ανωνυμίας

Ένα από τα μεγαλύτερα ζητήματα στην επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ, είναι η ανωνυμία. Αν και οι περισσότεροι κατανοούμε την έννοια του συγκεκριμένου όρου, είναι αρκετά σημαντικό να εξετάσουμε την έννοια του όρου όταν τεθεί αυτός σε μια συζήτηση ακαδημαϊκού περιεχομένου. Ξεκινώντας λοιπόν από το ψυχολόγο Joinson, A.N (1998) ο οποίος σημειώνει πως οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν την ανωνυμία σαν μια μέθοδο ώστε ο χρήστης να μην είναι αναγνωρίσιμος. Κατά συνέπεια μολονότι στη περίπτωση της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Η/Υ αντιμετωπίζουμε τη κατάσταση της ανωνυμίας σε συνθήκες οπτικής επαφής από τη στιγμή όπου κυριολεκτικά δεν μπορεί ο ένας χρήστης να δει κάποιον άλλον χωρίς να σημαίνει υποχρεωτικά αυτό πως δεν αναγνωρίζονται στα πλαίσια μιας διαδικτυακής αλληλεπίδρασης η οποία για παράδειγμα θα μπορούσε να λάβει χώρα σ’ ένα chat-room με το χρήστη να διαθέτει ως επιλογή τη χρήση ενός ψευδώνυμου ενώ στην αντίστοιχη περίπτωση της επικοινωνίας μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) ο αποδέκτης της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας θα έχει τη δυνατότητα να γνωρίζει το όνομα του παραλήπτη (έστω κι αν ακόμα είναι ψευδές) με τη διαδικασία του διαδικτυακού εντοπισμού γνωρίζοντας απλά πως όλα τα e-mail όταν αποστέλλονται αφήνουν το λεγόμενο ηλεκτρονικό (ψηφιακό) ίχνος (στίγμα) το οποίο καταγράφεται σαφώς στο χώρο του διαδικτύου. Επισημαίνουμε λοιπόν πως η ανωνυμία δεν αποτελεί κάποιο είδος φαινόμενου.

Υπάρχουν διάφοροι βαθμοί ανωνυμίας με αυτούς να διαφέρουν από περίπτωση σε περίπτωση.

Ζώντας ή νιώθοντας τη κατάσταση της ανωνυμίας θα μπορούσε αρκετές φορές να αποτελεί κι ένα κίνητρο ώστε ο χρήστης να νιώθει λιγότερο απελευθερωμένος από κανόνες συμπεριφοράς όπου πιθανόν να πλαισιώνουν διαφόρων τύπων αλληλεπιδράσεις (π.χ. διαδικτυακού τύπου) με αποτέλεσμα ο χρήστης φυσικό και είναι να νιώθει αποδεσμευμένος από κάθε τύπο ή μοντέλο τακτικής και αντίδραση όπου οφείλει να σεβαστεί και να ακολουθήσει. Γενικά υπάρχουν διάφοροι τρόποι (παρατηρώντας τις παραπάνω τοποθετήσεις) με τους οποίους επιδρά στη ζωή μας η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ. Θεωρούμε, πως από την άλλη πλευρά μέσα από την επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c αναμφισβήτητα έχουμε τη “θετική μορφή ελευθερίας” από τη κατάσταση του περιορισμού ενώ στην αντίθετη περίπτωση επικρατεί η “αρνητική μορφή ελευθερίας” εξαιτίας της αίσθησης, της ευθύνης. Αντιλαμβανόμαστε πως η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ μπορεί αρκετές φορές να εξυψώνει τον όρο της επικοινωνίας επειδή οι χρήστες νιώθουν λιγότερο το αίσθημα του φόβου όσο αφορά την έκφραση της σκέψης τους, λιγότερο ενοχλημένοι για το πώς δείχνει η εξωτερική τους εμφάνιση στους άλλους και φυσικά αισθητά λιγότερο αμήχανα σχετικά με τη γνωστοποίηση διαφόρων γεγονότων (βιωμάτων) και καταστάσεων όπου αφορούν τους εαυτούς τους. Εντούτοις, η ανωνυμία της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c μπορεί να αποτελέσει και μια ευκαιρία σε ορισμένους χρήστες να γίνονται προσβλητικοί απέναντι σε κάποιους άλλους χρήστες. Επίσης η φυσική απόσταση (γεωγραφική απόσταση) που χωρίζει τους χρήστες αποτελεί σίγουρα ένα κίνητρο που οδηγεί αρκετά άτομα στο να χρησιμοποιούν απευθείας σύνδεσης ανάρμοστη συμπεριφορά. Έτσι λοιπόν, η φυσική απόσταση ανάμεσα στους χρήστες του διαδικτύου στη προκειμένη περίπτωση λειτουργεί ως οχυρό λεκτικών επιθέσεων με τη μορφή γραπτών μηνυμάτων. Αντιλαμβανόμαστε πως κατόπιν των παραπάνω στοιχεία, είναι σχεδόν απίθανο να γνωρίζουμε πως οι χρήστες ουσιαστικά διαχειρίζονται τη κατάσταση της ανωνυμίας, δηλαδή με άλλα λόγια εξαρτάται από περίπτωση σε περίπτωση, από το είδος της σχέσης όπου έχει αναπτυχθεί, το αντικείμενο της συζήτησης κ.λπ. Θα μπορούσαμε έτσι κατά κάποιο τρόπο να πούμε πως τα πάντα συσχετίζονται με το πλαίσιο της επικοινωνίας το οποίο διαμορφώνετε από τους απευθείας σύνδεσης χρήστες.

2.3.1.2. Η ανωνυμία και οι διαδικτυακές ομάδες

Η ανωνυμία η οποία βασίζεται ανάμεσα στην ανταλλαγή γραπτών μηνυμάτων μέσω του διαδικτύου δεν είναι λίγες οι φορές που αποτελεί αιτία μιας συμπεριφοράς από πλευράς απευθείας σύνδεσης χρηστών η οποία χαρακτηρίζετε από έλλειψη αναστολών. Κατά συνέπεια οι χρήστες τελικά ίσως να μην ενδιαφέρονται εντελώς για τις συνέπειες που μπορεί να έχουν όσων εκείνων έχουν ειπωθεί καθώς και τι γνώμη σχηματίζει το υπόλοιπο σύνολο των απευθείας σύνδεσης χρηστών για τα λεγόμενα τους όταν φιλοξενούνται για παράδειγμα στην ίδια διαδικτυακή ομάδα με σκοπό να ανταλλάξουν κάποιες απόψεις ή έστω να επικοινωνήσουν μεταξύ τους πάντα διατηρώντας ένα στοιχειώδη επίπεδο υπευθυνότητας και σεβασμού ανάμεσα τους (στους απευθείας σύνδεσης χρήστες). Θεωρούμε, πως όταν οι άνθρωποι συμβαίνει να μη θέτουν κανένα πλαίσιο στο τρόπο με τον οποίο τοποθετούνται με αποτέλεσμα να μην αναγνωρίζουν πότε είναι προσβλητικός ή όχι ο λόγος τους απέναντι στους υπόλοιπους συνομιλητές με αποτέλεσμα αυτόματα να χάνετε η ταυτότητα τους καθώς το σύνολο των κοινωνικών κανόνων και των κοινωνικών δομών όπου διέπουν τη σχέση μεταξύ ανθρώπου και κοινωνίας να φέρει πλέον ένα ασαφές πλαίσιο . Σίγουρα, δε θα μπορούσαμε σε καμία περίπτωση να πούμε πως το είδος της αντίδρασης όπου παρουσιάζει ένας χρήστης όπως για παράδειγμα η εμφάνιση ή η μη εμφάνιση αναστολών αποτελεί ένα γεγονός αναμφισβήτητο στην επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c σύμφωνα με τον Joinson, A.N(1999) η περίπτωση της αντίδρασης η οποία χαρακτηρίζετε από την έλλειψη αναστολών ποικίλει υπό την έννοια πως σίγουρα εξαρτάται από το είδος της δραστηριότητας στην οποία οι άνθρωποι συμμετέχουν: είτε ο χρήστης συζητά, είτε προωθεί στο διαδίκτυο κάποιο συγκεκριμένο υλικό. Ο Joinson, υποστηρίζει επίσης πως η αντίδραση η οποία δεν εμφανίζει αναστολές στην επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ είναι σχετική. Έτσι λοιπόν προκύπτει ένας συγγενικός όρος της αντίδρασης η οποία περιγράφετε από την έλλειψη αναστολών και φέρει το όνομα “μη από-εξατομίκευση” ενώ αναφερόμαστε στο συγκεκριμένο όρο εκτενέστερα σε μια από τις ακόλουθες παραγράφους.

Πολύ συνοπτικά όμως θα μπορούσαμε να αναφέρουμε για τη “μη από-εξατομίκευση” ότι αυτό που τελικά συμβαίνει έχει να κάνει με τη δραστηριότητα της ομάδας με αυτή να κατέχει πιο σημαντικό ρόλο με αποτέλεσμα ο άνθρωπος (χρήστης) ως μονάδα που συμμετέχει στη συγκεκριμένη δραστηριότητα να μην έχει “ατομική πλήρη επίγνωση” για τη ταύτιση και υιοθέτηση μιας μορφής αντίδρασης ή άποψης η

οποία πιθανόν θα μπορούσε να ταυτίζετε ακόμα και με την υπόλοιπη ομάδα όχι όμως και με τον εαυτό του. Επειδή δηλαδή κάποιος χρήστης έχει απορροφηθεί από μια ομαδική δραστηριότητα δε σημαίνει και απαραίτητα πως πρέπει να έχει επίγνωση των σχέσεων με τα υπόλοιπα μέλη-χρήστες της διαδικτυακής (απευθείας σύνδεσης) ομάδας. Για μια ακόμη φορά οδηγούμαστε στη σκέψη πως το γενικό πλαίσιο το οποίο υπάρχει σε μια συζήτηση και ακόμα πιο συγκεκριμένα σε μια απευθείας σύνδεσης ομάδα έχει τεράστια σημασία: αν ένας χρήστης προβληματίζεται σχετικά με το τι οι άλλοι σκέφτονται (δηλαδή αν ο χρήστης έχει επενδύσει στη διαχείριση των εντυπώσεων των υπολοίπων χρηστών απέναντι στον ίδιο ή την ίδια) είναι λιγότερο πιθανόν, ο χρήστης από μόνος να βρεθεί σε κατάσταση πανικού ή εσκεμμένα να πλήξει τη ψυχολογία και συνεπώς να πληγώσει τα αισθήματα άλλων χρηστών.

Δε σημαίνει σε καμία περίπτωση πως συμμετέχοντας σε μια διαδικτυακή ομάδα δεν υπάρχει καμία επίδραση στην αντίληψη ή στη τακτική ή ακόμα και στο σύνολο των αντιδράσεων του χρήστη. Λάθος θα αποτελούσε όμως, να μην αναφέρουμε πως οι απευθείας σύνδεσης ομάδες μπορούν άνετα να αλλάξουν και γενικότερα να επηρεάσουν τη τακτική καθώς και τις αντιδράσεις του αντίστοιχου χρήστη μέσα από ένα σύμπλεγμα διαφόρων μορφών κοινωνικών επιρροών.

Είδαμε λοιπόν πως σε γενικές γραμμές αντιλαμβανόμαστε τη “μη απο-εξατομίκευση” ως ένα όρο ο οποίος συσχετίζεται με τη περίπτωση της αντίδρασης χωρίς αναστολές. Πρέπει να πούμε πως η παραπάνω σύνοψη σχετικά με τη “μη απο-εξατομίκευση” αποτελεί κι ένα πρόλογο του αντίστοιχου ζητήματος γύρω από τη “εξατομίκευση” όπου και θα αναφερθούμε αναλυτικότερα σε μια από τις παραγράφους όπου ακολουθούν εξαιτίας της κομβικής σημασίας όπου κατέχει ανάμεσα στις υπόλοιπες δυναμικές δομές των διαδικτυακών ομάδων.

Ο όρος της πόλωσης αποτελεί κατά κάποιο τρόπο μια κοινή λέξη στην επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c επειδή υπάρχει μια τάση για ακραίες αντιλήψεις σε απευθείας σύνδεσης ομάδες ενώ απύσχα είναι η έκφραση “αλληλοσυγκρουόμενων ή αντιφατικών απόψεων” στο εσωτερικό των ομάδων που συγκροτούμε συχνά με τη μορφή παρέας και τις αντιμετωπίζουμε στη καθημερινή ζωή οι περισσότεροι από εμάς συμμετέχοντες σε συζητήσεις με θέματα τα οποία τελούν υπό αμφισβήτηση εμφανίζοντας αυτόματα από πλευράς τους μια στάση αμφιταλάντευσης είτε με ένα τρόπο όπου ουσιαστικά αντιτίθεται ή συντάσσεται σε σχέση με μια συγκεκριμένη άποψη. Η συγκεκριμένη άποψη μπορεί να ενισχυθεί από το επιχείρημα σύμφωνα με το οποίο οι αποφάσεις ή οι θέσεις πολώνονται επειδή οι

χρήστες περισσότερο παρεκκλίνουν από κάποιες δογματικές απόψεις όταν ξέρουν πως ανάμεσα στο σύνολο των υπολοίπων μελών της διαδικτυακής ομάδας δεν είναι οι μόνοι όπου υπερασπίζονται μιας συγκεκριμένης αντίληψης, δηλαδή με άλλα λόγια είναι θέμα αριθμητικής υπεροχής η ροπή αυτή η οποία εμφανίζεται στις απευθείας σύνδεσης ομάδες ενώ σύμφωνα με τη Patricia Wallace (1999) μέσα από το *The Psychology of the Internet* η συγκεκριμένη ροπή αποτελεί και το βασικό συστατικό της δημιουργίας της επιθετικότητας στην επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ. Θεωρούμε λοιπόν, πως η πόλωση στο διαδίκτυο με τη σύσταση ομάδων όπου υπερασπίζονται θέσεις και απόψεις χωρίς να υπάρχει κάποια διαλλακτικότητα, με τα περιθώρια που προσφέρει ο διάλογος να περιορίζονται αισθητά και συνεπώς να προκύπτει ένα σοβαρό πρόβλημα το οποίο είναι έντονο.

2.3.1.3. Προσαρμογή άποψης χρήστη σε διαδικτυακή ομάδα

Στη ερώτηση ποιος είναι ο λόγος όπου οι χρήστες τείνουν να μετέχουν σε συζητήσεις διαδικτυακών ομάδων, η απάντηση είναι απλή : όπως οι περισσότεροι άνθρωποι στην καθημερινή τους ζωή έτσι και οι χρήστες του διαδικτύου νιώθουν την ανάγκη επικοινωνίας ανταλλάσσοντας απόψεις. Όμως κάτι όπου επίσης νιώθουν οι χρήστες όταν συμμετέχουν στις συγκεκριμένες απευθείας σύνδεσης συζητήσεις όπου αναπτύσσονται μέσα σε διάφορες απευθείας σύνδεσης ομάδες είναι η (σύμφωνα και με τον Joinson, A.N (2000a) η πίεση της προσαρμογής των απόψεων τους όπου εκφέρουν με την κοινή άποψη όπου συνάμα αντιπροσωπεύει και τη πλειοψηφία της ομάδας. Και συνεχίζει ο Joinson, A.N υποστηρίζοντας σχετικά με την ανωνυμία, πως δεν είναι ξεκάθαρο πάντα αν η προσαρμογή της άποψης των χρηστών με εκείνη την άποψη όπου πρεσβεύει η πλειοψηφία της απευθείας σύνδεσης ομάδας αποτελεί μια θετική ή αρνητικής φύσεως επίδραση ανάμεσα στις αλληλεπιδράσεις όπου διεξάγονται στο εσωτερικό της κάθε απευθείας σύνδεσης ομάδας. Άρα, σύμφωνα με το σκεπτικό του Joinson, A.N είναι αρκετά σημαντικό το γεγονός να έχουμε προσαρμογή των χρηστών με αυτή την άποψη την οποία αντιπροσωπεύει η απευθείας σύνδεσης ομάδα προκειμένου να διασφαλιστεί όσο το δυνατόν και με τον πιο ακέραιο πλέον τρόπο το σύνολο των δημοκρατικών διαδικασιών που συγκροτούν και πλαισιώνουν μια συζήτηση και φυσικά η εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας στο εσωτερικό της.

Για ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα οι χρήστες σύμφωνα με τον Joinson, A.N προσπαθούν να ανακαλύψουν μια ισορροπία ανάμεσα στη «τυφλή» προσκόλληση

σε μια απευθείας σύνδεσης ομάδα και το πως να νιώθουν έντονα ανεξάρτητοι. Η πίεση της προσαρμογής της άποψης του χρήστη σύμφωνα με αυτή της διαδικτυακής ομάδας μπορεί να είναι πάρα πολύ μεγάλη, αρκετές φορές, σύμφωνα με τον Joinson, A.N και πιο συγκεκριμένα όταν συγκρίνουμε τους εαυτούς μας με τους άλλους χρήστες κάτι το οποίο γίνεται πάρα πολύ συχνά. Ο Joinson, A.N υποστηρίζει επίσης πως μερικές φορές η εμμονή της άποψης γύρω από ένα θέμα από πλευράς ενός χρήστη φτάνει μέχρι εκείνο το σημείο όπου ο ίδιος θα “προσηλυτιστεί” και τελικά η άποψη του θα ταυτιστεί με εκείνη της πλειοψηφίας της απευθείας σύνδεσης ομάδας, ενώ κατά γενική ομολογία το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών επιλέγουν να υποχωρούν από τη θέση όπου υποστηρίζουν ακόμα κι αν ακόμα δεν υιοθετούν την αντίθετη ή αντικρουόμενη άποψη.

Από το 1950 ορισμένοι ψυχολόγοι που ανήκουν στο πεδίο έρευνας της κοινωνικής ψυχολογίας όπως ο Allport απέδειξαν πως οι άνθρωποι προκειμένου να μη φανούν σε μια εκτός σύνδεσης μορφή συζήτησης ως άτομα τα οποία προβάλλουν ένσταση σε μια τοποθέτηση η οποία είναι ευρέως αποδεκτή από τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας αρνούνται κατηγορηματικά ακόμα και να γίνουν μάρτυρες κάποιων αποδείξεων οι οποίες και θα τους έπειθαν προφανώς με τεκμηριωμένο τρόπο. Ενώ φυσικά, ως επιστέγαστρο της συγκεκριμένης στάσης αυτής είναι η παράμετρος της πίεσης της οποίας δέχονται οι άνθρωποι που προβάλλουν την αντίθεση τους σε μια αποδεκτή άποψη με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν να χαρακτηριστούν ως αντιδραστικοί. Όταν φυσικά η μέθοδος όπου χρησιμοποίησαν οι κοινωνικοί ψυχολόγοι του 1950 πραγματοποιήθηκε και σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες όπου οι άνθρωποι μιας εκτός σύνδεσης ομάδας αντικαταστάθηκαν από χρήστες του διαδικτύου (απευθείας σύνδεσης ομάδας) το αποτέλεσμα όπου προέκυψε ήταν η πίεση της προσαρμογής της άποψης να είναι πιο ήπια αυτή τη φορά συγκριτικά με την επικοινωνία τύπου προσώπου με πρόσωπο (εκτός σύνδεσης συζήτηση): θα μπορούσαμε λοιπόν σύμφωνα με τα παραπάνω συμπεράσματα των κοινωνικών ψυχολόγων τα οποία αφορούν τις εκτός σύνδεσης και τις απευθείας σύνδεσης ομάδες να διατυπώσουμε κάποιες δικές μας σκέψεις οι οποίες θα στηρίζονται στη σύγκριση ανάμεσα στο εκτός σύνδεσης και το απευθείας σύνδεσης παράδειγμα αντιμετωπίζοντας φυσικά και τη παράμετρο της ανωνυμίας. Όπως έχει ήδη ειπωθεί όταν οι απευθείας σύνδεσης χρήστες νιώθουν πως στην ανωνυμία δεν ασκείτε πάνω τους καθόλου η επίδραση από την ύπαρξη κάποιων άλλων επίσης απευθείας σύνδεσης χρηστών οι οποίοι μέσα από τη συγκεκριμένη τους στάση υποδηλώνεται πως

παρατηρούν και καταγράφουν τις αντιδράσεις και το status (προφίλ) των υπολοίπων συνομιλητών τους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση επίσης αποβάλλεται η αμηχανία η οποία υποθέτουμε πως εκδηλώνεται εξαιτίας της εξωτερικής εμφάνιση η οποία δεν είναι και η ανάλογη δυνατή όπου θα επιθυμούσαν.

Φυσικά, η παραπάνω εξήγηση την οποία δώσαμε θέλοντας να εξηγήσουμε τη προσαρμογή της άποψης ανάμεσα στις εκτός σύνδεσης και τις απευθείας σύνδεσης ομάδες δε σημαίνει πως στη περίπτωση της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Η/Υ οι άνθρωποι νιώθουν την απόλυτη ελευθερία-ανεξαρτησία καθώς και την ανεμπόδιστη τάση για διατύπωση μέσω του Η/Υ των σκέψεων τους. Είναι περιττό να πούμε, πως όταν οι δυναμικές της δομής των δικτυακών ομάδων συναντούν τις προσπάθειες μας για την εξήγηση ερωτημάτων όπως των παραπάνω όπου αφορούσαν τη προσαρμογή της άποψης ανάμεσα σε χρήστη-ομάδα παρουσιάζετε μια ξεχωριστή σύνθεση που αγγίζει τα όρια της πολυπλοκότητας.

2.3.1.4. Συνοχή ανάμεσα στο χρήστη και τη διαδικτυακή ομάδα, αλληλεπίδραση χρήστη με διαδικτυακή ομάδα, ταυτότητα χρήστη και διαδικτυακής ομάδας.

Τις περισσότερες φορές το γεγονός πως ένας χρήστης νιώθει τη πίεση ώστε να προσαρμοστεί σε μια απευθείας σύνδεσης κοινότητα, κάθε άλλα παρά ισχύει.

Αυτό το οποίο γίνεται είναι ο χρήστης να επιδιώκει να ταιριάζει σε μια διαδικτυακή ομάδα. Το στοιχείο όπου σίγουρα απαιτείται σε μια απευθείας σύνδεσης ομάδα ώστε το σύνολο της κοινότητας να λειτουργήσει άρτια αποκλείοντας το ενδεχόμενο κάποιας πιθανής διάσπασης, είναι η συνοχή. Νιώθοντας την αίσθηση της συνοχής μέσα σε μια απευθείας σύνδεσης ομάδα ο χρήστης είναι απολύτως εύλογο να είναι ικανοποιημένος από την επιλογή του να αποτελέσει μέλος της συγκεκριμένης κοινότητας.

Όπως στη καθημερινή (εκτός σύνδεσης) ζωή των ανθρώπων προκύπτουν συνήθειες και διάφοροι κανόνες στάσεων και αντιδράσεων επικοινωνιακού χαρακτήρα αντίστοιχα το ίδιο συμβαίνει και στην απευθείας σύνδεσης καθημερινή αλληλεπίδραση των χρηστών του διαδικτύου άσχετα από κάθε προσπάθεια η οποία καταβάλετε από πλευράς των ιδίων να υποδαυλίσουν τις συνήθειες αυτές και τους αντίστοιχους κανόνες. Ένα από τα πιο πρόσφατα σχετικά παραδείγματα όπου θα μπορούσαμε να αναφέρουμε είναι η τυποποιημένη απάντηση σε ένα γραπτό κείμενο διαφημιστικού τύπου το οποίο εστάλη μέσω των υπηρεσιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Στις αρχές, μόλις το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο έκανε την εμφάνιση του

στο προσκήνιο της αγοράς, λίγοι ήταν οι άνθρωποι που έκαναν χρήση των υπηρεσιών με τη συγκεκριμένη διαφήμιση να μη παρέχει τα αναμενόμενα στο καταναλωτικό κοινό. Ακόμα και τώρα όμως, κανείς δεν είναι σε θέση να πει σε κάποιον άλλον (κατά τη διάρκεια μιας ανταλλαγής απόψεων) πώς να συντάξει ένα e-mail, έτσι λοιπόν όλοι μας ακολουθούμε κάποιους άγραφους κανόνες σχετικά με το πώς ένα e-mail πρέπει να δείχνει, τι έκταση θα πρέπει να έχει, το αντικείμενο της θεματολογίας την οποία θα πρέπει να καλύπτει και γενικότερα διάφορες παραμέτρους όπου θα αφορούσαν την αποτελεσματικότητα, τη δημιουργία ενός κειμένου του οποίου η αποστολή του θα γινόταν μέσω των υπηρεσιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Στη πραγματικότητα, υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός τρόπων σύμφωνα με τους οποίους οι απευθείας συνδέσεις κοινότητες μπορούν να ασκήσουν κοινωνική επιρροή ή να ελέγχουν τους (χρήστες – μέλη) χωρίς τρομακτική πίεση και χωρίς μεθόδους οι οποίοι να ανάγονται σε τακτικές άσκησης σωματικής βίας όπως δυστυχώς συμβαίνει στις εκτός σύνδεσης ομάδες από άτομα τα οποία θέλουν με κακόβουλο τρόπο να έχουν συνεχώς κι απεγνωσμένα τον έλεγχο πάνω τους για κάποιους προσωπικούς λόγους.

Σύμφωνα με τη Margaret McLaughlin (1998) στο *Cybersociety* και ορισμένους συναδέλφους της στη περίπτωση επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c, δεν είναι διόλου τυχαίο το γεγονός πως κάθε μεμονωμένη αποδοκιμασία εκδηλώνεται με χυδαιότητα όταν κάποιοι συμμετέχοντες στην απευθείας σύνδεσης ομάδα προσπαθούν να διαταράξουν τη συνοχή της κοινότητας. Για παράδειγμα, οι χρήστες όπου ανήκουν σε διαδικτυακές ομάδες με νέα από την επικαιρότητα και τον κόσμο καθώς και σε ομάδες οι οποίες τα μέλη αυτών είναι συγκεκριμένα κι επιλέγονται μέσα από λίστες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου θα μεμφόταν σίγουρα κάποιον χρήστη ο οποίος θα παραβίαζε τους τοπικούς κανόνες της αντίστοιχης ομάδας όπως για παράδειγμα ενός νεοφερμένου χρήστη ο οποίος χρησιμοποιεί χυδαία φρασεολογία, γράφει υπερβολικά εκτενής σχολιασμούς, παρενοχλεί στέλνοντας μηνύματα χωρίς άδεια, απαντά προς όλα τα υπόλοιπα μέλη της απευθείας σύνδεσης ομάδας ενώ θα έπρεπε να απαντά μόνο σε συγκεκριμένους χρήστες όπου αφορά και μόνο ο αντίστοιχος διάλογος τους. Στα περισσότερα υποσυστήματα επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c υπάρχουν διαχειριστές συστήματος ή αλλιώς διαδικτυακοί οργανωτές κι επιτηρητές που ασχολούνται με σκοπό την εύρυθμη λειτουργία της αντίστοιχης κοινότητας με απευθείας σύνδεσης εποπτεία επικοινωνιακής εφαρμογής. Οι διαχειριστές των διαδικτυακών χώρων όπου πραγματοποιούνται οι απευθείας σύνδεσης συζητήσεις όπως για παράδειγμα αυτές του I.R.C. (Internet Relay Chat) έχουν κάθε δικαίωμα και

αρμοδιότητα να θέσουν εκτός του διαδικτυακού χώρου όπου εποπτεύουν χρήστες των οποίων οι αντιδράσεις κρίνονται ανάρμοστες ή μπορούν ακόμα και να τους αποκλείσουν μόνιμα όταν παρατηρούν διαρκώς να έχουν καθιερώσει τη παραβίαση των κανόνων ως μόνιμη πρακτική. Οι μεμονωμένοι χρήστες επίσης έχουν την ικανότητα να ελέγχουν τη διέλευση των μηνυμάτων όπου δέχονται μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με αποτέλεσμα να μπορούν να αποκόβουν και να προστατεύονται από ανεπιθύμητα μηνύματα ενώ βρίσκονται σε διαδικτυακούς χώρους και παράλληλα συμμετέχουν σε απευθείας σύνδεσης συζητήσεις.

Κατά συνέπεια σύμφωνα με τη Margaret McLaughlin (1995) ότι κι αν γίνεται σε μια απευθείας σύνδεσης ομάδα της οποίας η επικοινωνία ανάμεσα στους χρήστες της στηρίζεται εξ ορισμού στη μεσολάβηση του διαδικτύου δε διαφέρει από τις δυναμικές δομές των εκτός σύνδεσης ομάδων αλληλεπίδρασης, μολονότι στη περίπτωση των απευθείας σύνδεση ομάδων έχουμε ορισμένες επιπρόσθετες επιδράσεις οι οποίες έχουν σίγουρα ιδιαίτερη σημασία όπως αυτές της ανωνυμίας και της φυσικής (γεωγραφικής) απόστασης. Υπάρχει όμως και κάποιο χαρακτηριστικό που προφανώς διευκολύνει την επικοινωνία στις απευθείας σύνδεσης ομάδες και είναι εκείνο της αλληλεπίδρασης του χρήστη με τη διαδικτυακή ομάδα όπου και θα αναφερθούμε στη συνέχεια.

Η αλληλεπίδραση των ανθρώπων με τις ομάδες και ειδικότερα με τις απευθείας σύνδεσης ομάδες είναι κάτι πάρα πολύ σημαντικό υπό την έννοια πως διευκολύνει τη σχέση ανάμεσα σε χρήστη και απευθείας σύνδεσης ομάδα να αποκτήσει ένα χαρακτήρα σταθερότητας. Η αλληλεπίδραση σαφώς και αποτελεί τον πιο ιδανικό και παράλληλα το πιο επιθυμητό τρόπο με τον οποίο εξελίσσεται η κάθε επικοινωνία και σίγουρα η αναφορά πάνω στη περίπτωση της αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c (όπου και εστιάζουμε το ενδιαφέρον μας μέσα από τη συγκεκριμένη διατριβή) δεν είναι και η μοναδική. Όμως, οι τεχνολογικές δυνατότητες που έχει το διαδίκτυο έχει σαν αποτέλεσμα η υποστήριξη της επικοινωνιακής μεσολάβησης τύπου c.m.c να αποκτά ένα εντυπωσιακό πλεονέκτημα (είτε είναι “σύγχρονη” ή “ασύγχρονη” η επικοινωνία) έναντι φυσικά των υπολοίπων άλλων επικοινωνιακών μεθόδων.

Η Margaret McLaughlin (1997) προσέγγισε το ρόλο της αλληλεπίδρασης πάνω στη επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y c.m.c εξετάζοντας 250 μηνύματα όπου ανταλλάχθηκαν σε διάφορους διαδικτυακούς τόπους. Σαν παρατηρητής παρακολουθούσε τη ροή των συζητήσεων (χωρίς, να επεμβαίνει ουσιαστικά ενεργά) ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης χρήστες των λεγόμενων chat-rooms. Κατέγραψε λοιπόν τα ακόλουθα

συμπεράσματα. Καταρχήν, ένας σημαντικός αριθμός από μηνύματα είχε είτε χαρακτήρα αλληλεπίδρασης (σχολιάζοντας κι επιχειρώντας αναφορές με τρόπο τέτοιο ώστε τα προηγούμενα μηνύματα να συνδέονται πάντα με το νέο μήνυμα) είτε χαρακτήρα αντίδρασης (αναφορές και σχολιασμοί σε προγενέστερα μηνύματα). Το 1/5 επί του συνόλου των μηνυμάτων με χαρακτήρα αλληλεπίδρασης κατέγραφαν τη προσπάθεια του χρήστη να μεταφέρει ένα κλίμα ευχάριστης διάθεσης στους υπόλοιπους χρήστες ενώ ένα ποσοστό της τάξης του 30% περιλάμβανε στοιχεία όπου είχαν να κάνουν με την αποκάλυψη προσωπικών πληροφοριών αποτυπώνοντας το προσωπικό προφίλ (status) κάποιου χρήστη. Επίσης πολλές ήταν οι φορές όπου οι απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι σχολίαζαν διάφορα μηνύματα τα οποία είχαν προηγηθεί έκαναν χρήση των επιλογών αντιγραφής κι επικόλλησης των τμημάτων από τα μηνύματα όπου αφορούσαν οι σχολιασμοί. Η συγκεκριμένη χρήση των επιλογών (από το μενού του επεξεργαστή κειμένου) αποκοπής-επικόλλησης σίγουρα δρα με αποτελεσματικό τρόπο στην ομαλότερη διεξαγωγή της ροής της συζήτησης της απευθείας σύνδεσης ομάδας αφού δεν υπάρχουν χρονικές καθυστερήσεις. Άρα όταν κάποιος χρήστης θέλει να σχολιάσει κάτι που ειπώθηκε νωρίτερα αποφεύγοντας έτσι για τη εξοικονόμηση χρόνου την εισαγωγή του αποσπάσματος του μηνύματος κάποιου άλλου χρήστη όπου κρίνει σκόπιμα να σχολιάσει-προσδίδοντας στις εσωτερικές λειτουργίες της κοινότητας έναν αποδοτικότερο χαρακτήρα πιο ενισχυμένο και πιο συμπαγή.

Αναφερόμενοι σχετικά με το ζήτημα της ταυτότητας του χρήστη και της απευθείας σύνδεση ομάδας θα πρέπει να πούμε για αρκετό καιρό υποστήριζαν πως η ταυτότητα της απευθείας σύνδεσης ομάδας δεν είναι απαραίτητο να βασίζεται σε πραγματικές ομοιότητες ή πραγματικά κοινά ενδιαφέροντα ανάμεσα στους ανθρώπους Webb, W. Marsh, K. L (1989)

Με την εισαγωγή στην ανάλυση της “κοινωνικής ταυτότητας” των επιδράσεων της απο-εξατομίκευσης και της “επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Η/Υ” (όπου και θα εξετάσουμε πιο αναλυτικά τη συγκεκριμένη ανάλυση εξαιτίας της σπουδαιότητας της σε μια από τις ακόλουθες παραγράφους) οι ψυχολόγοι διαμορφώνουν την άποψη τους σύμφωνα με την οποία η “κοινωνική ταυτότητα” του ανθρώπου αποτελείται από τη “προσωπική ταυτότητα” και τη “ταυτότητα της ομάδας” όπου ανήκει. Καταλαβαίνουμε με άλλα λόγια δηλαδή πως η “προσωπική ταυτότητα”, και η “ταυτότητα της ομάδας” αποτελούν τις δυο συνιστώσες της “κοινωνικής ταυτότητας” περιγράφοντας την παράλληλα ομοιόμορφα και συνολικά Wicklund R. Gollwitzer, P. M. (1990). Θεωρούμε πως η “προσωπική ταυτότητα” είναι σημαντική

για εμάς τους ανθρώπους και μερικές άλλες φορές, επιλέγουμε να σκεφτόμαστε τους εαυτούς μας σαν να είμαστε κάποιοι άλλοι άνθρωποι δίνοντας προτεραιότητα στη “κοινωνική ταυτότητα”. Επίσης θεωρούμε ότι η συγκεκριμένη διαδικασία πραγματοποιείται συνέχεια είτε είμαστε απευθείας σύνδεσης είτε εκτός σύνδεσης. Εκείνο το οποίο είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον σχετικά με τη “κοινωνική ταυτότητα” έχει να κάνει με το ότι δεν είναι και τόσο απαραίτητο να γνωρίζουμε αρκετά πράγματα για τους άλλους ώστε να νιώσουμε πως συνδεόμαστε μαζί τους (δηλαδή να τους αντιμετωπίζουμε ως ένα μέρος ενός απλού τύπου κοινωνικού συνόλου).

Συνοψίζοντας λοιπόν τις παραπάνω παραγράφους σχετικά με τις δυναμικές δομές των διαδικτυακών ομάδων θεωρούμε πως οι ομαδικές αλληλεπιδράσεις μπορούν να είναι πολύ ισχυρές στη περίπτωση της αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c. Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε και σύμφωνα με τις δυναμικές δομές των απευθείας σύνδεση ομάδων πως η επικοινωνιακή μέθοδος τύπου c.m.c αντιπροσωπεύει μια αρκετά περίπλοκη διαδικασία επικοινωνιακής μεσολάβησης με το στοιχείο της κοινωνικότητας να κατέχει σημαντικότερο ρόλο συγκριτικά με την αναμφισβήτητα σίγουρα πιο ολοκληρωμένη μέθοδο της προσώπου με πρόσωπο αλληλεπίδρασης. Έτσι, η ανωνυμία και η από-εξατομίκευση θεωρούμε ουσιαστικά μπορεί να μη δρουν αποκλειστικά και μόνο ως παράγοντες αποσταθεροποίησης στις απευθείας σύνδεσης σχέσεις ανάμεσα στους χρήστες μέσα στο χώρο του διαδικτύου αλλά αντίθετα μπορεί να αποτελέσουν κίνητρο για τους ίδιους ώστε να αλλάξουν τη κοινωνική μορφή της ταυτότητά τους.

2.4 Μοντέλα επικοινωνιακής μεσολάβησης

Η επικοινωνιακή μεσολάβηση εκμεταλλεύεται διάφορους περιορισμούς στο πεδίο της επικοινωνίας. Θα μπορούσαμε ως παράδειγμα απλά να αναφέρουμε το κόστος παροχής υπηρεσιών νέων ευκαιριών στο τομέας της επικοινωνίας.

2.4.1. Το μοντέλο της αρνητικής επίδρασης της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Η/Υ σε διαδικασίες ανάμεσα στις διαδικτυακές ομάδες.

Το συγκεκριμένο μοντέλο εστιάζει γύρω από τις απώλειες επικοινωνιακού τύπου όπου προκύπτουν σε αλληλεπιδράσεις όπου είναι βασισμένες σε γραπτό κείμενο. Στη προσπάθεια μας να συγκεκριμενοποιήσουμε αυτή τη μορφή των

απωλειών θα μπορούσαμε να πούμε πως όταν η επικοινωνία ανάμεσα σε χρήστες του διαδικτύου είναι βασισμένη σε ανταλλαγή γραπτών μηνυμάτων η διαχείριση της επικοινωνίας είναι δύσκολη με αποτέλεσμα η συζήτηση να εμφανίζει έλλειψη ροής να ρυθμίζεται αρκετά δυσκολότερα και συνεπώς οι χρήστες να καταβάλλουν επιπλέον προσπάθεια με σκοπό την εποικοδομητικότερη επικοινωνία. Στην επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y (τύπου c.m.c) η προσοχή των απευθείας σύνδεση χρηστών εστιάζεται κατά ένα μεγάλο μέρος στην ομαλή διεξαγωγή της επικοινωνίας ενώ επίσης οι χρήστες απορροφούνται κατά ένα σημαντικότατο βαθμό στους εαυτούς τους και παράλληλα νιώθουν απελευθερωμένοι. Η έλλειψη της αναστολής ή καλύτερα του όρου *απαγορεύεται* συνεπάγεται με το ότι η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y τείνει να εξασθενίζει τους κανόνες αντιδράσεων όπου διέπουν τις απευθείας σύνδεσης αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στους χρήστες Wills, T A (1987) μέσα από το *coping with Negative Life Events*. Με άλλα λόγια επικρατεί μια κατάσταση κατά την οποία ο παράγοντας της πίεσης όπου ουσιαστικά αναγκάζει τους απευθείας σύνδεσης χρήστες να συμμετέχουν σε συζητήσεις στο διαδίκτυο (σύμφωνα πάντα με κάποιους κανόνες) και να αντιδρούν κατάλληλα, είναι σχεδόν αμελητέος. Οι αποφάσεις λοιπόν όπου λαμβάνονται από τους απευθείας σύνδεσης χρήστες που συμμετέχουν σε διαδικτυακές ομάδες χαρακτηρίζονται σαν πιο ακραίες συγκριτικά με αυτές των αλληλεπιδράσεων τύπου προσώπου με πρόσωπο, με αποτέλεσμα οι άνθρωποι να εκδηλώνουν αντιδράσεις με επιθετικό τρόπο.

Η μη λεκτική επικοινωνία όπως για παράδειγμα η έκφραση μέσω των χειρονομιών (body-language) καθώς και οι μορφασμοί σίγουρα αποτελούν σημαντικές μεθόδους όσον αφορά τη διαχείριση αλληλεπιδράσεων μεταξύ των ανθρώπων. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν πως αν θέλει κάποιος να προσελκύσει τη προσοχή (από το συνομιλητή) στα λεγόμενα του ή θέλει να εναλλάξει το ρόλο του από ομιλητή σε ακροατή κατά τη διάρκεια μιας συζήτησης και αντίστροφα είναι διαδικασίες οι οποίες υποστηρίζονται αποτελεσματικότερα από τις μεθόδους όπου αναφέραμε. Κάθε είδος επικοινωνίας η οποία αντιμετωπίζει τη μη δυνατότητα χρήσης των παραπάνω μεθόδων σίγουρα είναι κι αναμφισβήτητα πιο δύσκολη. Ωστόσο, θεωρούμε πως το κύριο πρόβλημα του μοντέλου της αρνητικής επίδρασης της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση H/Y στις διάφορες εσωτερικές διαδικασίες οι οποίες διεξάγονται στις διαδικτυακές ομάδες έχει να κάνει με το αν η επικοινωνιακή μέθοδος τύπου c.m.c περιέχει μικρότερης κλίμακας ανταλλαγή πληροφοριών σε σχέση με τη μέθοδο της προσώπου με πρόσωπο αλληλεπίδρασης, ενώ το συγκεκριμένο μοντέλο δε μπορεί να

μας βοηθήσει να εκτιμήσουμε πως οι συγκριτικά φτωχότεροι επικοινωνιακοί μέθοδοι αλληλεπίδρασης όπως αυτή της ανταλλαγής γραπτών μηνυμάτων τύπου sms, της ανταλλαγής e-mail, δε προκαλούν ακραίες αντιδράσεις (επιθετικότητας) ή διαφορετικά μη καταλλήλων και ανάρμοστων αντιδράσεων (λόγο της έλλειψης αμεσότητας). Αντιδράσεις οι οποίες δεν θα μπορούσαν να αποβούν πιο ακραίες συγκριτικά πάντα με εκείνες τις αντιδράσεις της προσώπου με πρόσωπο αλληλεπίδρασης όπου οι διαπληκτισμοί και οι εντάσεις θα μπορούσαν να προκαλέσουν μη αναστρέψιμες, δυσάρεστες καταστάσεις. Θεωρώντας τους Η/Υ ως τον εξοπλισμό που ευθύνεται: (α) για την έλλειψη του μέτρου δηλαδή τις απελευθερωμένες αντιδράσεις ανάμεσα στους χρήστες του διαδικτύου (ελεύθερη φρασεολογία), (β) για κάθε διαδοχική επιθετικότητα αλλά και την εμμονή - απορρόφηση του χρήστη (στη διαδικασία αλληλεπίδρασης), είναι δυο σχήματα αντιδράσεων, τα οποία συνάπτουν μια ντετερμινιστική τοποθέτηση ενώ προφανώς θα μπορούσαν να υπάρξουν κι άλλοι παράγοντες οι οποίοι πιθανόν να διαμορφώνουν τη συγκεκριμένη κατάσταση (της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Ηλεκτρονικού Υπολογιστή).

Τα μοντέλα επίδρασης της τεχνολογίας με αντικείμενο την επικοινωνία στρέφουν την εστίαση της μελέτης τους στους βασικούς ρόλους που αντιπροσωπεύουν σημαντικοί παράμετροι όπως για παράδειγμα αυτούς των δεδομένων (data) οπτικοαουστικής μορφής αλλά και των παραμέτρων που ευθύνονται για την απώλεια πακέτων δεδομένων κατά την απευθείας ζεύξη. Τα μοντέλα αυτά ορίζονται ως “τεχνολογικά ντετερμινιστικά” μοντέλα Markus, M.L. (1994) επειδή τα συγκεκριμένα μοντέλα βασίζονται στην υπόθεση ότι τα χαρακτηριστικά της τεχνολογίας όπως για παράδειγμα η ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής οδηγούν σε ψυχολογικές επιπτώσεις ή διαφόρων άλλων μορφών αντιδράσεων από πλευράς διαδικτυακών χρηστών.

2.5. Από-εξατομίκευση

Η αρχή της από-εξατομίκευσης αποτελεί μια σύνθετη υποθετική διαδικασία σύμφωνα με τον Markus M.L (1997) ο οποίος υποστηρίζει πως υπάρχει μια αλυσιδωτή σειρά από προηγούμενες κοινωνικές καταστάσεις οι οποίες οδηγούν σε μετασχηματισμούς σύμφωνα με το τι πρεσβεύουν οι παράγοντες που βρίσκονται πίσω από τις κοινωνικές αυτές καταστάσεις.

Σχετικά με τις προηγούμενες κοινωνικές καταστάσεις όπου και αναφερθήκαμε νωρίτερα περιλαμβάνεται το ακόλουθο σύνολο των παρακάτω στοιχείων: ανωνυμία, μειωμένο το αίσθημα της ευθύνης, υπερφόρτωση νευρικών κέντρων από τον καταγισμό εισαγωγής πληροφοριών ανάμεσα στους διαδικτυακούς χρήστες (πίνακας 2). Σύμφωνα με τον Markus, M.L οι συγκεκριμένες αυτές κοινωνικές καταστάσεις (για τις οποίες αναφερόμαστε από την αρχή της παραγράφου) δε καλύπτονται σε ικανοποιητικό ή ακόμα και σε έντονο βαθμό τότε αυτό συνεπάγεται με το ότι ο χρήστης του διαδικτύου είναι καθηλωμένος στην επίτευξη του σκοπού όπου έχει θέσει ως άμεση προτεραιότητα. Στη συνέχεια (και σύμφωνα πάντα με τον Markus M.L) ακολουθεί μιας υποδεέστερης μορφής μείωση της λειτουργίας της αυτό-ρύθμισης η οποία σημαίνει με άλλα λόγια την επιβράδυνση της ικανότητας γύρω από τη πλήρη επίγνωση των πράξεων αλλά και των φράσεων του διαδικτυακού χρήστη. Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι ανάμεσα στο σύνολο των αναγκών όπου πλαισιώνουν το κάθε άνθρωπο υπάρχει και αυτή της ανάπτυξης διαπροσωπικών σχέσεων, έτσι και στη περίπτωση του απευθείας σύνδεση χρήστη η συγκεκριμένη ανάγκη εκπληρώνεται επαρκώς σύμφωνα πάντα με τα κριτήρια όπου καθορίζονται από το χρήστη στο κόσμο του διαδικτύου τα οποία διαμορφώνονται από τις δυνατότητες και τις απολαύσεις όπου υπάρχουν στο διαδίκτυο, Markus, M.L. (1997).

**Προηγούμενες κοινωνικές καταστάσεις και σύγχρονη
επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ (Synchronous c.m.c)**

Τύπος προηγούμενης κατάστασης	Εφαρμογή της στο Διαδίκτυο
Ανωνυμία	Ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής
Μεταβλητό επίπεδο Υπευθυνότητας	Ενδείξεις κατώτερου επιπέδου του βαθμού της υπευθυνότητας
Τύπος συγκρότησης διαδικτυακής κοινότητας	Απευθείας σύνδεσης ομάδες σε συγχρονισμένη κατάσταση αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c
Εξέγερση	Η ένδειξη της πρόκλησης εξέγερσης στη περίπτωση της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c
Φυσική εμπλοκή	Δακτυλογράφηση ειδικότερα στη περίπτωση της συνομιλίας μέσω Chat όταν αυτή είναι συγχρονισμένη

Εμπιστοσύνη σε αντιδράσεις που προκύπτουν κατά τη διαδικασία αλληλεπίδρασης	Ελάχιστος ο χρόνος για το χρήστη να σταματήσει και να σκεφτεί κατά τη διάρκεια συμμετοχής σε μερικές απευθείας σύνδεσης δραστηριότητες
---	--

Πίνακας 2.0

Θα πρέπει επίσης να σημειώσουμε ως επεξήγηση του παραπάνω πίνακα πως ο αριθμός των μελών που απαρτίζουν ένα κοινωνικό σύνολο (εκτός σύνδεσης συνθήκες) και ουσιαστικά διαμορφώνουν τη παράμετρο του έμψυχου δυναμικού (συνόλου μελών) διαφέρει ριζικά με τη περίπτωση της απευθείας σύνδεσης ομάδας. Αυτό σημαίνει πως το είδος της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης στο οποίο συμμετέχει η ομάδα διαμορφώνει κατά κύριο λόγο το όλο σκηνικό γύρω από τη συγκεκριμένη ομάδα (εκτός σύνδεσης και απευθείας σύνδεση συνθήκες).

Μια συχνή αντίδραση που εμφανίζεται σε απευθείας σύνδεσης χρήστες σύμφωνα με τον Markus M.L πάντα στην ευρύτερη διάσταση της αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c, είναι εκείνη της ανωνυμίας (αν και υπάρχουν διάφοροι τύποι ανωνυμίας). Πράγματι, η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη βοήθεια Η/Υ τύπου c.m.c φαίνεται να αποτελείται από μια σειρά κοινωνικών καταστάσεων παρόμοιων εκείνων που είδαμε στη περίπτωση της από-εξατομίκευσης νωρίτερα όπως για παράδειγμα της ανωνυμίας, της μειωμένης ικανότητας για αυτό-ρύθμιση στην οποία μπορεί ο κάθε άνθρωπος να βρεθεί καθώς και της μειωμένης ικανότητας για αυτογνωσία. Θα μπορούσαμε να πούμε πως η από-εξατομίκευση και τα αρνητικά αποτελέσματα της όπου επιφέρει προκύπτουν στο περιβάλλον του διαδικτύου. Η κατάσταση της από-εξατομίκευσης σύμφωνα με τον Markus, M.L οδηγεί προς μια τάση αποκάλυψης στοιχείων και λεπτομερειών ατομικού περιχομένου. Κατά γενική ομολογία, ο Markus, M.L συνεχίζει λέγοντας πως η συγκεκριμένη τάση θα μπορούσε να τοποθετηθεί σε μια κοινή βάση για κάθε απευθείας σύνδεσης χρήστη με την έννοια πως κάτω από το προστατευτικό μανδύα του διαδικτύου (και το αν ο χρήστης ή όχι προτιμά την έκθεση των πραγματικών προσωπικών στοιχείων του) οι χρήστες συνειδητοποιημένα επωφελούνται τα πλεονεκτήματα της ανωνυμίας εκφράζονται και σκέφτονται αληθινά κι ελεύθερα σύμφωνα με τα συναισθήματά τους. Σε μια από τις μελέτες της διατριβής αυτής εξετάζουμε την από-εξατομίκευση σαν μια έκβαση μέσα από τη διαδικασία της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Η/Υ αντί μιας μεμονωμένης και συνεπώς ανεξάρτητης μεταβλητής. Οι χρήστες του διαδικτύου ή αλλιώς τα άτομα όπου λαμβάνουν μέρος στην επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c νιώθουν πιο άνετα

(προστατευόμενοι) κατά κάποιο τρόπο από μια συζήτηση η οποία πραγματοποιείται σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες ενώ το στοιχείο της παρατηρητικότητας είναι πιο έντονο σε σχέση με μια εκτός σύνδεσης συζήτηση από τη στιγμή που στην απευθείας σύνδεσης περίπτωση οι σχολιασμοί και τα λεγόμενα των χρηστών εμφανίζονται στην οθόνη και μπορούν να τα επεξεργαστούν οι υπόλοιποι απευθείας σύνδεσης συμμετέχοντες χρήστες.

2.6 Επεξεργασία πληροφοριών χρηστών

Η διαφωνία, το αν ή όχι οι απευθείας σύνδεση αντιδράσεις των χρηστών θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως μια απώλεια κοινωνικότητας και κατά συνέπεια ενός τρόπου περιθωριοποίησης του χρήστη, έχει υποστεί αρκετές φορές κριτική.

Κατά τη προσωπική μας απευθείας σύνδεσης περιήγηση μας σε διάφορους διαδικτυακούς τόπους όπου διεξάγονται διάφορες συζητήσεις ή γενικότερα ανταλλαγές πληροφοριών με αντικείμενο τα στοιχεία που αφορούν το προσωπικό προφίλ του κάθε χρήστη ή άλλων ειδών πληροφοριών διαπιστώνουμε πως οι χρήστες οι οποίοι αλληλεπιδρούν με επικοινωνιακούς μεθόδους τύπου c.m.c έχουν τις ίδιες διαπροσωπικές ανάγκες με εκείνα τα άτομα τα οποία συμμετέχουν σε εκτός σύνδεσης αλληλεπιδράσεις όπως για παράδειγμα στις πρόσωπο με πρόσωπο συζητήσεις. Θα πρέπει επίσης σύμφωνα με τους Chester, A. και Gwynne, G. (1998) στο *On-Line teaching, encouraging collaboration through anonymity* πως εκτός από τις εκτός σύνδεσης αλληλεπιδράσεις όπου ανταλλάσσονται πληροφορίες κοινωνικής φύσεως το ίδιο συμβαίνει αντίστοιχα και με τις απευθείας σύνδεσης αλληλεπιδράσεις. Για παράδειγμα θα μπορούσε ένας απευθείας σύνδεση χρήστης να αναφερθεί σε πληροφορίες κοινωνικής φύσεως όπως για παράδειγμα το αν είναι δεσμευμένος ή τι είδος σχέση έχει, καθώς επίσης και να εκδηλώσει το ενδιαφέρον απέναντι σε κάποιον άλλον χρήστη εφόσον αναπτυχθεί μια έλξη ανάμεσά τους. Όλα τα παραπάνω στοιχεία συνθέτουν τη κατάσταση όπου επικρατεί ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες μολονότι η επικοινωνιακή εξίσωση με τη πρόσωπο με πρόσωπο εκτός σύνδεσης αλληλεπίδραση δεν είναι απόλυτα εφικτή από τη στιγμή που ο ρυθμός και κατά συνέπεια η ροή μηνυμάτων κατά την εξέλιξη της ιντερνετικής επαφής είναι βασισμένος στη ψηφιακή εισαγωγή κειμένου (δακτυλογράφησης) άρα είναι και αρκετά μειωμένος ποσοτικά (πόσο μάλιστα όταν χρησιμοποιείται μια ασύγχρονη επικοινωνιακή εφαρμογή όπως για παράδειγμα εκείνη του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

γνωστή αλλιώς ως e-mail) συγκριτικά βέβαια με την πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία Canary D. J (1993). Παρουσιάζοντας σε γενικές γραμμές τη σύγκριση των δυο παραπάνω περιπτώσεων θεωρούμε πως η μετάδοση και μεταφορά κοινωνικών πληροφοριών μέσω του διαδικτύου υστερεί σε ρυθμό κατά τεκμήριο σε σχέση πάντα με εκείνη της εκτός σύνδεσης επικοινωνίας (προσώπου με πρόσωπο).

Είναι απόλυτα λογικό, να θεωρήσουμε πως η διαδικτυακή ανάπτυξη των διαπροσωπικών σχέσεων, όπως για παράδειγμα του σχηματισμού εντυπώσεων (έστω και γενικής μορφής) εκατέρωθεν των απευθείας σύνδεσης χρηστών για θέματα που αφορούν π.χ. τη προσωπικότητα, το χαρακτήρα είναι συγκριτικά ως χρόνος επαρκής σε σχέση με το χρόνο που απαιτείται για την επίτευξη του ίδιου στόχου αλλά μέσω διαφορετικού τύπου αλληλεπίδρασης όπως για παράδειγμα της επικοινωνίας προσώπου με πρόσωπο.

2.7 Τα δύο είδη ατομικής πλήρους επίγνωσης

Μια εναλλακτική προσέγγιση για τη καλύτερη κατανόηση της επίδρασης της επικοινωνιακής μεσολάβησης πάνω στις ψυχολογικές διαδικασίες των ανθρώπινων αντιδράσεων ακολουθεί στη συνέχεια. Σύμφωνα με τους θεωρητικούς Duval, S. και Wicklund, R. A. (1972) *Theory Of Objective Self-awareness* N.Y Press οι άνθρωποι επιβάλλουν τους εαυτούς τους σε δυο βασικές (θεμελιώδης) καταστάσεις πλήρους επίγνωσης: “αντικειμενικής” και “υποκειμενικής ατομικής πλήρους επίγνωσης” χαρακτηρίζεται από το όταν ένα άτομο συγκεντρώνεται καθολικά στον εαυτό του, ενώ στη κατάσταση της “υποκειμενικής ατομικής πλήρους επίγνωσης” το επίκεντρο της προσοχής εστιάζεται στο περιβάλλοντα χώρο. Υπάρχει ένας επιπλέον διαχωρισμός σύμφωνα με τους Chicolat, Y. και DeWine, S. (1985) ανάμεσα στις κοινωνικές και τις ιδιωτικές όψεις του χαρακτήρα περιλαμβάνοντας διάφορες πλευρές του εαυτού, όπως για παράδειγμα τη φυσική εξωτερική εμφάνιση. Συνεπώς αντιλαμβανόμαστε πως οι συγκεκριμένες πλευρές του εαυτού μας όπως για παράδειγμα η φυσική εμφάνιση επιδέχονται της αποτίμησης και της κριτικής από τους άλλους. Εστιάζοντας τη προσοχή μας στις κοινωνικές όψεις του ανθρώπινου χαρακτήρα θα πρέπει να αναφέρουμε ότι σαν διαδικασία περιγράφεται με τον σύνθετο όρο: “κοινή πλήρης επίγνωση”. Ο συγκεκριμένος όρος της “κοινής πλήρους επίγνωσης” επικαλείται καταστάσεις όπου ουσιαστικά γνωστοποιούν κατά κάποιο τρόπο ότι είμαστε υπό εκτίμηση-κρίση ή αρκετές φορές υπόλογοι σε άλλους ανθρώπους. Η “κοινή πλήρης

επίγνωση” τείνει να οδηγεί σύμφωνα με τους Duval, S. και Wicklund, R.A. με θετική ροπή τις προσπάθειες με στόχο τη σωστότερη διαχείριση των αντιδράσεων ώστε η εντύπωση που δίνεται προς τα έξω να είναι καλή. Όταν παρατηρείται μια έντονη κατάσταση της “κοινής πλήρους επίγνωσης” τότε έχουμε την εμφάνιση μιας ροπής για τη συνεχή παρακολούθηση των αντιδράσεων όπου εισπράττουμε ως μια μορφή ανάδρασης από τους υπόλοιπους ανθρώπους.

Από την άλλη πλευρά οι ιδιωτικές όψεις του ανθρώπινου χαρακτήρα είναι εκείνες που είναι διαθέσιμες μόνο σε μας τους ίδιους (κατά κάποιο τρόπο έχουνε την αποκλειστικότητα μας) όπως για παράδειγμα: τα συναισθήματα, οι νοοτροπίες και οι αξίες. Αντίστοιχα με τη “κοινή πλήρη επίγνωση” υπάρχει και η “ατομική πλήρης επίγνωση”.

Η αιτιολογία της ύπαρξης της “ατομικής πλήρους επίγνωσης” βασίζεται σε καθαρά λόγους που αφορούν εσωτερικά μοτίβα, ανάγκες ή κριτήρια των ανθρώπινων χαρακτήρων (Duval, S. και Wicklund, R. A.). Κατά τους δυο επιστήμονες θα ήταν εντυπωσιακό να επιχειρήσουμε να προσεγγίσουμε την επίδραση της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση H/Y c.m.c πάνω στις καταστάσεις όπου μόλις περιγράψαμε “κοινής και ατομικής πλήρους επίγνωσης”. Δηλαδή με άλλα λόγια οι δυο αυτοί σύνθετοι όροι να τεθούν σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες παρατηρώντας την επίδραση της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c. Η από-εξατομίκευση, ανάλογα πάντα με την απόδοση της έννοιας η οποία και σχολιάστηκε σε προηγούμενη παράγραφο του κεφαλαίου θεωρούμε πως παραπέμπει στο συσχετισμό ότι η “ατομική πλήρης επίγνωση” μειώνεται κατά την επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c εξαιτίας της απελευθερωμένης σειράς αντιδράσεων οι οποίες διαδέχονται η μια την άλλη από τους χρήστες του διαδικτύου. Φυσικά, θα μπορούσε να ισχυριστεί κάποιος πως τα ίδια αποτελέσματα θα μπορούσαν να μεταφραστούν ως μια ένδειξη φόρτισης της ανθρώπινης κατάστασης που αφορά την “ατομική πλήρη επίγνωση” ενός απευθείας σύνδεσης χρήστη και ταυτόχρονα αποκλιμάκωση της κατάστασης της “κοινής πλήρους επίγνωσης”. Σύμφωνα με τους Duval, S. και Wicklund, R. A για τη σωστότερη προσέγγιση της επίδρασης της επικοινωνιακής μεσολάβησης πάνω στις ψυχολογικές διαδικασίες των ανθρώπινων αντιδράσεων θεωρούμε την “κοινή πλήρη επίγνωση” και την “ατομική πλήρη επίγνωση” ως δυο ανεξάρτητες παραμέτρους. Οι Duval και Wicklund υποστηρίζουν πως όταν η παράμετρος της “κοινής πλήρους επίγνωσης” αυξάνεται αυτό μεταφράζεται σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες πως ο χρήστης του διαδικτύου όπου συμμετέχει σε επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου

c.m.c παρουσιάζει την έντονη τάση για αποκάλυψη διαφόρων προσωπικών του στοιχείων και λεπτομερειών γνωρίζοντας τη κάλυψη που του παρέχει το ιντερνέτ ενώ η τάση για τη τοποθέτηση του γύρω από ένα τυχαίο θέμα συζήτησης είναι ασθενέστερη.

Αντίστοιχα, για να εξετάσουμε την επίδραση της επικοινωνιακής μεσολάβησης τύπου c.m.c στη παράμετρο της “ατομικής πλήρους επίγνωσης” θα προσπαθήσουμε μέσα από μια σειρά *ερευνών* να επεξεργαστούμε κάποια αποτελέσματα. Σε γενικές γραμμές τα αποτελέσματα παρουσίασαν μια κατάσταση κατά την οποία βρέθηκε πως οι χρήστες όπου επιλέγουν ως μέσο επικοινωνιακής μεσολάβησης το διαδίκτυο εμφανίζουν στη παράμετρο της “ατομικής πλήρους επίγνωσης” μια ανοδική τροχιά ενώ αντίστοιχα η παράμετρος της “κοινής πλήρους επίγνωσης” να βρίσκεται σε οριακά μικρότερο επίπεδο συγκριτικά πάντα με τη πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία. Οι χρήστες, θεωρούμε με την έρευνα που κάναμε, πως βρίσκουν την επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c μια άκρως αντανakλαστική διαδικασία ενώ αξιοσημείωτο ήταν το γεγονός το οποίο οι χρήστες όπου συμμετέχουν στην επικοινωνιακή μεσολάβηση τύπου c.m.c πιστεύουμε πως υπερεκτιμούν τη συνεισφορά τους σε συζητήσεις συγκριτικά με τους συμμετέχοντες σε αντίστοιχες εκτός σύνδεσης συζητήσεις προσώπου με πρόσωπο, εξηγώντας πως αυτό ίσως να συμβαίνει γιατί έχουν αποκομίσει από πλευράς καθημερινότητας υψηλό το αίσθημα της “ατομικής πλήρους επίγνωσης”.

Σύμφωνα με τους Prentice – Dunn, S και Rogers, R. W. (1982) οι επιδράσεις της από-εξατομίκευσης βρίσκουν πρόσφορο έδαφος όταν η “ατομική πλήρης επίγνωση” αλλά και η “κοινή πλήρης επίγνωση” σημειώνουν αποκλιμάκωση. Ωστόσο, σύμφωνα με τους Wicklund, R.A και Duval, S (1972) η αντίληψη γύρω από το ότι η “κοινή πλήρης επίγνωση” και η “ατομική πλήρης επίγνωση” διαχωρίζεται, δεν είναι αποδεκτή από μια σημαντική μερίδα της παγκόσμιας επιστημονικής κοινότητας, πέραν τούτου όμως ασαφής είναι οι συνθήκες κάτω από τις οποίες το διαδίκτυο και πιο συγκεκριμένα η χρήση του ιντερνέτ ενθαρρύνει την “ατομική πλήρη επίγνωση” και πότε όχι. Για παράδειγμα η “ατομική πλήρη” επηρεάζεται από εξωτερικής φύσεως ερεθίσματα, για παράδειγμα της φυσικής δραστηριότητας (typing) ή ακόμη από σύνθετα σήματα εικόνας-ήχου με εντυπωσιακά σύνθετα γραφικά όπως για παράδειγμα απευθείας σύνδεσης video-games. Έτσι, πιθανόν τότε, οι απευθείας σύνδεσης παίκτες γνωστοί ως gamers ίσως να μη βρίσκονται σε κατάσταση “ατομικής πλήρους επίγνωση” αν και έχουν τη δυνατότητα κι ενώ το παιχνίδι βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη

μέσω διαφόρων επικοινωνιακών εφαρμογών αλληλεπίδρασης (σαν αυτές των γνωστών κατά πολλούς chat) να ανταλλάσσουν μηνύματα με άλλους απευθείας σύνδεσης χρήστες. Καθώς λοιπόν όλο και περισσότερες εφαρμογές (υποσυστήματα) αναπτύσσονται συμπεριλαμβάνοντας εκείνων όπου εμπλέκονται και με φυσική δραστηριότητα (typing), η επίδραση της χρήσης του διαδικτύου στον άνθρωπο έχει σαν αποτέλεσμα την κορύφωση της “ατομικής πλήρους επίγνωση”, ως μια σημαντική ψυχολογική διαδικασία.

2.8 Ανάλυση κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης και της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου C.M.C

Η ανάλυση της κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης και της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση H/Y αναπτύχθηκε από το Reicher, S.D (1984). Σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας το προφίλ της ταυτότητας μας διαμορφώνεται από δυο βασικούς παράγοντες: I) τη κοινωνική ταυτότητα, II) τη προσωπική ταυτότητα. Η κοινωνική ταυτότητα φαίνεται από τη κοινωνική ομάδα στην οποία ανήκουμε ενώ δυο παραδείγματα από πραγματικές ομάδες της κοινωνίας είναι: ο φοιτητής του πανεπιστημίου αλλά και από άλλες κοινωνικές ομάδες όπως οι μητέρες με τις δυο ομάδες να έχουν ως κοινό στοιχείο για παράδειγμα μια κοινή πολιτική ιδεολογία. Όταν η κοινωνική ταυτότητα αποτελεί προέχων χαρακτηριστικό τότε συμμετέχουμε σε μια διαδικασία σύμφωνα με την οποία συγκρίνουμε τις αντιδράσεις και τη νοοτροπία μας με εκείνες των αντίστοιχων αντιδράσεων και νοοτροπιών χρηστών μιας άλλης απευθείας σύνδεσης ομάδας ανθρώπων (της ιδανικής για εμάς απευθείας σύνδεσης ομάδας χρηστών) προσπαθώντας έτσι να συνταιριάξουμε τις αντιδράσεις μας με εκείνες που ανήκουν στο πρότυπο μοντέλο της ιδανικής ομάδας γνωστή ως στερεοτυπική ομάδα. Σύμφωνα με το Reicher (1984), η από-εξατομίκευση βασίζεται σε μια «ελαττωματική» κατά κάποιο τρόπο υπόθεση σύμφωνα με την οποία οι απευθείας σύνδεσης χρήστες είτε μερικές φορές συγκεντρώνονται στους εαυτούς τους είτε όχι, ενώ η συγκεκριμένη «ελαττωματική» υπόθεση υποστηρίζει επίσης (κατά τον Reicher) πως μια συνέπεια της μείωσης της προσωπικής αναγνωρισιμότητας δεν είναι ουσιαστικά η «καταστροφή» της ταυτότητας αλλά αντιθέτως η προώθηση του στοιχείου της κοινωνικής ταυτότητας κατά την απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση ως προεξέχων χαρακτηριστικό.

2.8.1 Προσδιορίζοντας τη ταυτότητα τύπων αντιδράσεων

Προφανώς για τους περισσότερους χρήστες του διαδικτύου οι τύποι αντιδράσεων τους οποίους θα μπορούσε αρχικά να εκδηλώσει ένα απευθείας σύνδεσης νεοσύστατο μέλος μιας τυχαίας απευθείας σύνδεσης ομάδας δεν είναι καθόλου εύκολο να καθοριστούν. Σύμφωνα με το Reicher, S.D (1984) μέσα από το *Social Influence in the Crowd* υπάρχουν δυο ξεχωριστές περιπτώσεις σύμφωνα με τις οποίες ένα νέο μέλος έρχεται αντιμέτωπο όταν εισέρχεται σε μια απευθείας σύνδεσης ομάδα:

A) όταν το νέο μέλος (απευθείας σύνδεσης χρήστης) προσχωρεί σε μια ήδη υπάρχουσα απευθείας σύνδεσης κοινότητα και προσπαθεί να κατανοήσει τους τύπους των χαρακτήρων όπου πλαισιώνουν την αντίστοιχη απευθείας σύνδεσης ομάδα.

B) όταν μια απευθείας σύνδεσης κοινότητα μόλις σχεδόν δημιουργήθηκε και φιλοξενεί ένα σχετικά μικρό αριθμό χρηστών, οπότε ο νέος χρήστης συναντά μια απευθείας σύνδεσης ομάδα η οποία είναι νεοσύστατη.

Η έρευνα πάνω στην επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ εκτός από τις απευθείας σύνδεσης αντιδράσεις των χρηστών με τις οποίες και ασχολούμαστε στη διατριβή μας καλύπτει επίσης και σε ένα σχετικά ευρύ φάσμα μελέτης (παρέχοντας στοιχεία και ενδείξεις) το πώς οι απευθείας σύνδεσης χρήστες συμβάλλουν στη διεύρυνση της γνώσης αλλά κι ο τρόπος με τον οποίον επηρεάζονται άλλα και διαμορφώνονται οι αντιδράσεις τους στις δυο παραπάνω περιπτώσεις.

2.8.2 Όταν ένα νέο μέλος προσχωρεί σε μια υπάρχουσα απευθείας σύνδεσης ομάδα - Παρατήρηση σε απευθείας σύνδεσης κοινότητες και καταγραφή βασικών κατηγοριών λανθασμένων τύπων αντιδράσεων διαδικτυακών χρηστών

Η ύπαρξη κανόνων για τις απευθείας σύνδεσης αντιδράσεις των χρηστών στο χώρο του διαδικτύου (Etiquette for the web) αποτελεί μια προσπάθεια αποκρυστάλλωσης η οποία σαν στόχο θα έχει να καθοδηγήσει διάφορους νεοεισερχόμενους χρήστες ώστε να εναρμονιστούν με την απευθείας σύνδεσης κοινότητα στην οποία θα επιλέξουν να προσχωρήσουν χωρίς να προκληθούν από

πλευράς τους αρνητικές απευθείας σύνδεσης αντιδράσεις που σημαίνει πως ο τρόπος με τον οποίο θα αντιμετωπίζουν τους υπόλοιπους απευθείας σύνδεσης χρήστες της διαδικτυακής ομάδας να είναι αποδεκτός όχι μόνο από μια απευθείας σύνδεσης ομάδα αλλά κατ' επέκταση από τη πλειονότητα των απευθείας σύνδεσης κοινοτήτων οι οποίες είναι γνωστές στο ευρύτερο ιντερνετικό κοινό όπως για παράδειγμα Facebook, Tweeter, IRC (Internet Relay Chat) ή Usenet καθώς κι άλλων δικτυακών περιοχών.

Ο προσδιορισμός του ύφους μιας απευθείας σύνδεσης κοινότητας όπου την πλαισιώνουν οι απευθείας σύνδεση χρήστες γίνεται συνήθως αντιληπτός από το σύνολο των δημοφιλέστερων (FAQ) συχνών ερωτήσεων οι οποίες γίνονται κατά τη διαδικασία ανταλλαγής μηνυμάτων, στα οποία απευθείας σύνδεσης μηνύματα συνήθως παρέχονται πληροφορίες οι οποίες αφορούν με το τι είναι επιτρεπτό και τι όχι. Επίσης με πληροφορίες γενικότερης φύσεως όπως για παράδειγμα σχετικά με τη διαδρομή στο χρόνο της αντίστοιχης απευθείας σύνδεσης κοινότητας (εκτός αν είναι μια νεοσύστατη διαδικτυακή ομάδα χρηστών), καθώς και με πληροφορίες οι οποίες ουσιαστικά σκιαγραφούν τη κουλτούρα της αντίστοιχης απευθείας σύνδεσης ομάδας, με το στοιχείο της κουλτούρας της ομάδας να ισοδυναμεί με τη πληροφόρηση γύρω από τη μόρφωση και γενικότερα το επίπεδο της πνευματικής καλλιέργειας των απευθείας σύνδεσης χρηστών όπου συμμετέχουν στη συγκεκριμένη απευθείας σύνδεσης κοινότητα.

Για έναν απευθείας σύνδεσης χρήστη ο οποίος μόλις επισκέπτεται μια διαδικτυακή κοινότητα, ως αρχικό σκοπό έχει να συλλέξει πληροφορίες για την απευθείας σύνδεσης κοινότητα. Οι συγκεκριμένες πληροφορίες ουσιαστικά καλύπτουν ερωτήματα τα οποία απαντούν τα καίρια ζητήματα όπου μόλις και αναφέραμε νωρίτερα στην παράγραφο 2.7.2. Οι συγκεκριμένες απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά συγκροτούν την απαραίτητη πληροφόρηση η οποία σε συνδυασμό με τον απαιτούμενο χρόνο όπου θα αφιερώσει ο νεοεισερχόμενος χρήστης σε μια απευθείας σύνδεσης κοινότητα θα αποτελέσουν και το δίπτυχο με τα κριτήρια τα οποία ο απευθείας σύνδεσης χρήστης θα αποφασίσει ή όχι να προσχωρήσει σε μια συγκεκριμένη απευθείας σύνδεσης ομάδα με τα υπόλοιπα μέλη όπου ήδη βρίσκονται σε αυτή. Ορισμένα μέλη σε διάφορες απευθείας σύνδεσης κοινότητες λειτουργούν με τακτική ώστε να διευθύνουν τις αντιδράσεις των υπολοίπων χρηστών όπως για παράδειγμα με το να αμύνονται σε ανάρμοστες λεκτικές επιθέσεις ή γενικότερα σε διάφορες μορφές αντιδράσεων οι οποίες αποκλίνουν με το ήθος όπου πρεσβεύει η αντίστοιχη απευθείας σύνδεσης κοινότητα. Κατά τη περιήγηση μας σε αρκετούς διαδικτυακές διευθύνσεις

όπου και φιλοξενούν διάφορες απευθείας σύνδεσης κοινότητες καταγράψαμε μια λίστα από βασικές κατηγορίες σχετικά με κάποιους λανθασμένους τύπους αντιδράσεων:

1. Τα εκτενή ή άστοχα (άκαρπα) σχόλια (για παράδειγμα όταν ένας χρήστης υπερβαίνει τις αναλογίες των φυσιολογικών διαστάσεων ενός κειμένου – μηνύματος) με αποτέλεσμα να δημιουργούν σύγχυση και να κουράζουν. Στη κατηγορία αυτή ανήκουν και οι απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι αφήνουν συμβολισμούς στο πεδίο εισαγωγής κειμένου.

2. Οι φραστικές επιθέσεις από χρήστη σε χρήστη ή ανάμεσα σε μικρές ομάδες χρηστών με αποτέλεσμα την ανταλλαγή προσβολών εκατέρωθεν.

3. Η χρήση μη κατάλληλων συντομεύσεων και μόνο για τη προσωπική επίδειξη του χρήστη έχει ως αποτέλεσμα να δυσανασχετούν οι υπόλοιποι απευθείας σύνδεσης χρήστες της διαδικτυακής κοινότητας.

4. Η παραβίαση κανόνων του κώδικα ηθικής όπως για παράδειγμα την αποστολή e-mail μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου χωρίς να έχει πάρει τη σχετική άδεια ο αποστολέας από τον παραλήπτη.

5. Η ανάρμοστη συμπεριφορά με τη χρήση ακατάλληλων χαρακτηρισμών.

6. Τα πραγματικά λάθη τα οποία βασίζονται σε στοιχειώδη ορθογραφικές και γραμματικές γνώσεις αλλά και η συντόμευση των λέξεων αποκόβοντας χαρακτήρες.

Τα παραπάνω έξι στοιχεία προκαλούν προβληματισμό σε ένα απευθείας σύνδεσης χρήστη που παρατηρεί τη διαδικτυακή κοινότητα στην οποία θέλει να ενταχθεί και να γίνει μέλος αυτής.

2.8.3 Οι εξελισσόμενοι τύποι απευθείας σύνδεσης αντιδράσεων και η τάση προς νέα μορφή αλληλεπίδρασης.

Είναι σαφές πως αρκετές είναι εκείνες οι αλληλεπιδράσεις ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίες και δεν αναπτύσσονται σε νεοϊδρυθέντες διαδικτυακές ομάδες με αποτέλεσμα να προκαλούνται διαφόρων τύπων αντιδράσεις.

Για την έρευνα του ρόλου των διαφόρων τύπων απευθείας σύνδεσης αντιδράσεων από διαδικτυακούς χρήστες οι οποίοι ανήκουν σε νεοσύστατες απευθείας σύνδεσης ομάδες, εξετάσαμε ομάδες φοιτητών στις οποίες επικοινωνούσαν μεταξύ τους μέσω των υπηρεσιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Εκείνο όπου μας

απασχόλησε κατά την εξέλιξη της έρευνας αυτής ήταν και κατά την προσέγγιση μας στο θέμα της κοινωνικής ταυτότητας σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c αν οι κοινωνικές ταυτότητες και οι τύποι των αντιδράσεων αν προϋπάρχουν και αν είναι ενεργές χωρίς να αποτελούν ένα στιγμιαίο προϊόν το οποίο προκύπτει ανάμεσα στον απευθείας σύνδεσης χρήστη και της ετικέτας προσδιορισμού όπου φέρει η απευθείας σύνδεσης κοινότητα. Το λογισμικό των Η/Υ ήταν εγκατεστημένο για τη διεξαγωγή του πειράματος και παρείχε τη δυνατότητα πρόσβασης για τους χρήστες στις υπηρεσίες του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Οι φοιτητές μόλις εντόπισαν τη δυνατότητα αποστολής και λήψης μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ξεκίνησαν την αποστολή και τη λήψη e-mail. Από τη στιγμή όπου ξεκίνησε η διακίνηση των e-mail ανάμεσα στους φοιτητές διατυπώσαμε την ακόλουθη υπόθεση: οι τύποι αντιδράσεων οι οποίες προκύπτουν από τους απευθείας σύνδεση χρήστες κατά τη διάρκεια αλληλεπιδράσεων τύπου c.m.c θα εξελιχθούν με τη πάροδο του χρόνου σε νέα μορφή αλληλεπίδρασης όπως για παράδειγμα εκτός σύνδεσης τύπου επικοινωνίας προσώπου με πρόσωπο. Έχοντας εμείς πρόσβαση με δικαιώματα κεντρικού διαχειριστή στα e-mails τα οποία αντάλλαξαν οι φοιτητές μεταξύ τους, παρατηρήσαμε καταρχήν πως με τη πάροδο του χρόνου η αρχική τυπική επικοινωνία η οποία θα μπορούσαμε να πούμε πως χαρακτηρίζεται από το χιούμορ έγινε πιο αποφασιστική. Έτσι, αν μέσα σε μια απευθείας σύνδεσης ομάδας χρηστών ξεκίνησε μια επικοινωνία με “όχημα” της συγκεκριμένης αλληλεπίδρασης τους Η/Υ και υιοθετώντας ένα καθοριστικό ύφος στην αρχή της επικοινωνίας το ύφος αυτό θα εξελιχθεί μετά από κάποιο χρονικό διάστημα (περνώντας ίσως από την απευθείας σύνδεσης επικοινωνία στη πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία). Αντιλαμβανόμαστε άρα πως οι τύποι των απευθείας σύνδεσης αντιδράσεων μέσα από την επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c αποτυπώνονται με τη μορφή των δυναμικών δομών των διαδικτυακών ομάδων και των σχετικών κατηγοριών όπου και είδαμε στη παράγραφο 2.3.1. Παρατηρώντας έπειτα από τρεις μήνες την επικοινωνία ανάμεσα στους φοιτητές τα δείγματα εξέλιξης των αντιδράσεων ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες (φοιτητές) ήταν εμφανέστατα.

Παρατηρήσαμε έπειτα την απευθείας σύνδεσης επικοινωνία η οποία είχε η ίδια ομάδα φοιτητών με μέλη από το διοικητικό προσωπικό. Η επικοινωνία μέσω των e-mail καταγράφηκε επίσης. Η συγκεκριμένη αλληλεπίδραση μέσω της ανταλλαγής e-mail ξεκίνησε με τυπικές αντιδράσεις εκατέρωθεν κι έπειτα από ένα χρονικό διάστημα της τάξης των τριών μηνών συνέχισε να είναι τυπική και περιοριζόταν σε ανταλλαγή

πληροφοριών υπηρεσιακού χαρακτήρα (ερωτήσεις για τις ιστοσελίδες τμημάτων, απενεργοποίηση – ενεργοποίηση λογαριασμών του φοιτητικού ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, θέματα φοιτητολογίου). Συγκρίνοντας τις παραπάνω επικοινωνίες θεωρούμε πως η χρήση της κανονικότητας του επικοινωνιακού τύπου μεταξύ μιας απευθείας σύνδεσης ομάδας χρηστών βασίζεται στο κοινωνικό περιβάλλον (υπηρεσιακό) αλλά και στη κοινωνική ταυτότητα της ιντερνετικής ομάδας κι όχι αποκλειστικά στις απευθείας σύνδεση αντιδράσεις ανάμεσα των απευθείας σύνδεσης μελών της ομάδας.

2.8.4 Ταυτότητες κοινωνικής στρατηγικής και κοινωνική ταυτότητα των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης

Η ανάλυση της κοινωνικής ταυτότητας και των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης εστίαζε το ενδιαφέρον στο στοιχείο της κοινωνικής ταυτότητας όταν αυτό αποτελεί προέχον χαρακτηριστικό για έναν άνθρωπο Baker (1999). Ωστόσο η κοινωνική ταυτότητα των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης είναι μια πολυδιάστατη έννοια. Έτσι λοιπόν εκτός από τη διάσταση της κοινωνικής ταυτότητας όπου αποδόθηκε και νωρίτερα περιλαμβάνει και αυτό όπου αποκαλούμε “στρατηγική άποψη” της αντίστοιχης έννοιας. Η “στρατηγική άποψη” της κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης έχει ουσιαστικά να κάνει με το ρόλο της αναγνωρισιμότητας καθώς και με την ισχύς των σχέσεων ανάμεσα στις απευθείας σύνδεσης ομάδες, Reicher, S.D (1984). Σύμφωνα με τη θεωρία του Reicher, S.D η ισχύς των σχέσεων ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες των διαδικτυακών ομάδων αποτελεί μια μορφή επιρροής όχι της κοινωνικής ταυτότητας των χρηστών αλλά στο κατά πως και κατά πόσο η κοινωνική ταυτότητα των απευθείας σύνδεσης χρηστών εκδηλώνεται στις διαδικτυακές ομάδες κατά τη διαδικασία των αλληλεπιδράσεων σε αυτές. Πιο συγκεκριμένα προκύπτει θέμα όταν ένα μέλος μιας ομάδας απευθείας σύνδεσης χρηστών είναι αναγνωρίσιμο εντός της απευθείας σύνδεσης ομάδας ενώ έξω από την απευθείας σύνδεσης ομάδα είναι μη αναγνωρίσιμο (στο ευρύτερο ιντερνετικό προσκήνιο δηλαδή σε άλλες απευθείας σύνδεσης ομάδες). Θα μπορούσαμε να αναρωτηθούμε άρα (πάντα κατά τον Reicher, S.D (1984) αν οι αντιδράσεις όπου εκδηλώνει κάποιος χρήστης βρίσκει σύμφωνη την υπόλοιπη μερίδα χρηστών της απευθείας σύνδεσης ομάδας ή όχι; Εντούτοις, θεωρούμε πως αν ο απευθείας σύνδεσης χρήστης μιας διαδικτυακής ομάδας είναι αναγνωρίσιμος σ’ ένα

ισχυρά ευρύτερο διαδικτυακό σύνολο αποτελούμενο από ένα μεγάλο αριθμό χρηστών οποιαδήποτε πλασματική μορφή αντιδράσεων όπου και πιθανόν να επιδοκιμάζονταν είναι εξίσου πιθανόν να αποτελέσει αιτία ώστε να νιώσει ο χρήστης καταπίεση επειδή ουσιαστικά δεν εκφράζουν τον ίδιο το χρήστη οι συγκεκριμένες αντιδράσεις. Θεωρούμε δηλαδή ως συνέπεια της παραπάνω συνθήκης πως η εκδήλωση των αντιδράσεων αυτών ενδέχεται να βρίσκει θετική απήχηση στο υπόλοιπο διαδικτυακό σύνολο των απευθείας σύνδεσης χρηστών. Μετά από μια σειρά ερευνών όπου είχαν σαν αντικείμενο μελέτης μια ομάδα ανθρώπων εξετάζοντας την επιλογή της επικοινωνιακής τους ανταπόκρισης είτε με τη γραπτή μέθοδο της ανταλλαγής επιστολών ή με την επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c οι Douglas K. και Mc Garry, C. (2002) κατέφυγαν στο συμπέρασμα πως το να είναι ένα άτομο αναγνωρίσιμο από άλλους ανθρώπους συσχετιζόταν με το κατά πόσο προπαρασκευασμένη και τυποποιημένη ήταν η γλώσσα επικοινωνίας όπου χρησιμοποιούσε. Το συγκεκριμένο όμως συμπέρασμα αυτό γρήγορα ανατράπηκε διατυπώνοντας τη διαπίστωση πως ο ρόλος της αναγνωρισιμότητας σ' ένα απευθείας σύνδεσης σύνολο χρηστών είχε να κάνει με το κατά πόσο οι επιθυμίες ενός μέλους χρήστη έβρισκαν σύμφωνους ή όχι τους υπόλοιπους χρήστες της απευθείας σύνδεσης ομάδας. Όπως αντιλαμβανόμαστε φαίνεται πως η “στρατηγική άποψη” της κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης είναι ένα σύνθετο αντικείμενο διερεύνησης και δεν καθορίζεται απλά και μόνο από το πότε ή όχι ένας απευθείας σύνδεσης χρήστης είναι αναγνωρίσιμος σε μια ομάδα. Κατά συνέπεια ο Reicher, S.D θεωρεί πως η αναγνωρισιμότητα επιδρά σε μια ομάδα η οποία αποτελείται από χρήστες μέλη τα οποία δεν έχουν “ατομική πλήρη επίγνωση” ενώ συμπληρώνει πως αναμφίβολα η αναγνωρισιμότητα επιδρά σε μια ομάδα της οποίας χαρακτηρίζονται ως “ευαίσθητοι χρήστες -μέλη” ακολουθώντας τις αντιδράσεις υπολοίπων μελών της ομάδας, Reicher, S.D (1984).

2.8.5 Ανωνυμία, κοινωνική ταυτότητα και έλξη προς ένα διαδικτυακό σύνολο χρηστών

Για να δούμε την επίδραση της ανωνυμίας σε συνθήκες οπτικής επαφής στα συναισθήματα ενώ ένα άτομο είναι μέλος ενός απευθείας σύνδεσης συνόλου πραγματοποιήσαμε τη παρακάτω πιλοτική έρευνα.

Ο Reicher, S.D (1990) πραγματοποίησε μια έρευνα κατά την οποία σε 16 Η/Υ οι οποίοι ήταν συνδεδεμένοι με το διαδίκτυο βρισκόταν 16 χρήστες ανεξαρτήτου

ηλικίας. Στο συγκεκριμένο χώρο οι 16 χρήστες έλαβαν μέρος σε μια συζήτηση. Ως θεματολογία της συζήτησης επιλέχθηκαν ζητήματα όπως: **η χορτοφαγία , η μετανάστευση και η ευγένεια**. Οι συμμετέχοντες στο έρευνα ήταν ανώνυμοι σε συνθήκες οπτικής επαφής. Προσπάθησε ο Reicher να “μετρήσει” το κατά πόσο οι συμμετέχοντες εμφάνιζαν τη τάση να κατηγοριοποιήσουν τους εαυτούς τους δημιουργώντας μικρές ομάδες ενώ παράλληλα στις μικρές ομάδες διεξαγόταν συζητήσεις παράλληλα με τη κεντρική συζήτηση η οποία είχε ξεκινήσει όπως είπαμε στην αρχή με τους 16 ανώνυμους απευθείας σύνδεσης χρήστες σε συνθήκες οπτικής επαφής. Με άλλα λόγια η προσπάθεια του κατά τη παραπάνω έρευνα επικεντρωνόταν στο να παρατηρήσει αν υπήρχε τάση για δημιουργία απευθείας σύνδεσης ομάδων ανάμεσα σ’ ένα σύνολο απευθείας σύνδεσης χρηστών. Χρησιμοποιώντας το μοντέλο του Douglas K. το οποίο απεικονίζεται στο διάγραμμα 2.0 προσπάθησε να προβλέψει πως η ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής αποτελεί κίνητρο για την αύξηση της έλξης των απευθείας σύνδεσης χρηστών ως προς μια διαδικτυακή ομάδα.

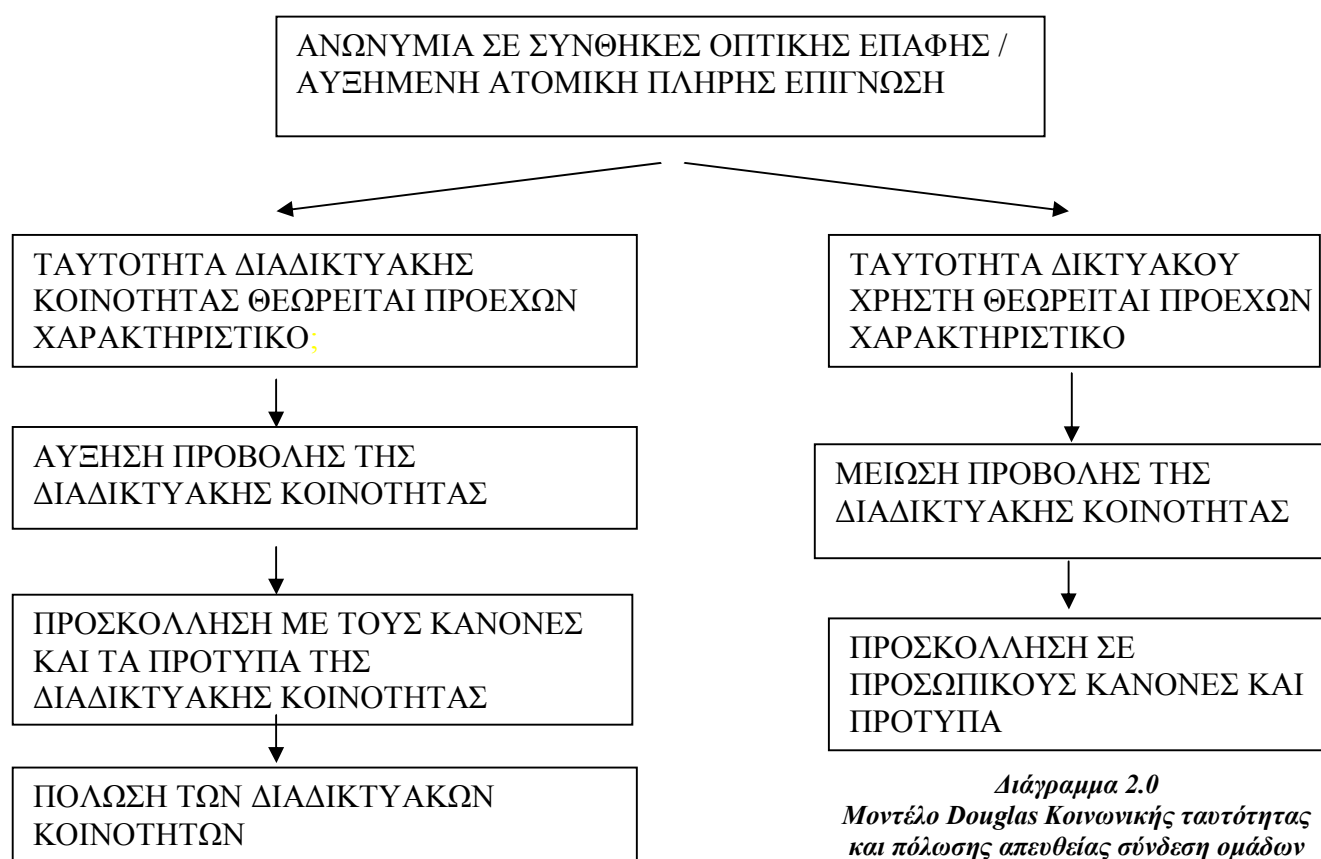
Η επίδραση αυτή της έλξης δεν είναι άμεση αλλά αντίθετα μέσω των απευθείας σύνδεσης συμμετεχόντων τοποθετούνται (αυτοπροσδιορίζονται) σε κατηγορία οι ίδιοι στην ομάδα στην οποία συμμετέχουν. Εφαρμόζοντας σε κάθε απευθείας σύνδεσης χρήστη του πειράματος το μοντέλο του Douglas και κατά την επεξεργασία δεδομένων τα οποία απεικονιζόταν με τη μορφή της συζήτησης ο Reicher αντιλήφθηκε πως η ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής συσχετίζεται¹ με την ένταξη του κάθε απευθείας σύνδεσης χρήστη (και παράλληλα τη κατηγοριοποίηση του) σε μια διαδικτυακή ομάδα. Συνοψίζοντας λοιπόν τη κατηγοριοποίηση των χρηστών με τον τρόπο όπου συσχετίζεται με την ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής θα μπορούσαμε να αναφέρουμε σύμφωνα με τον Reicher (1990) πως οι απευθείας σύνδεσης χρήστες κατηγοριοποιούνται από μόνοι τους όπως συμβαίνει και με τις απευθείας σύνδεσης ομάδες. Έτσι, μέσω της διατύπωσης των απόψεων τους οι χρήστες και εξαιτίας των κοινών σημείων των θέσεων τους εντάσσονται στην απευθείας σύνδεση ομάδα (όπου και αποφασίζουν να ενταχτούν ως μέλη της) συμμετέχοντας σε αυτή σύμφωνα με ένα ευρύτερο πλαίσιο κατηγοριοποίησης. Ως προέκταση της παραπάνω προσωπικής μας τοποθέτησης η οποία είχε ως οδηγό το λογικό διάγραμμα του Douglas (και πιο συγκεκριμένα την επεξεργασία της συζήτησης

¹ Η θέση του ατόμου που διατυπώνεται μέσα από την επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c διαμορφώνεται έτσι γιατί υπάρχει ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής. Η διαφοροποίηση αυτή όμως λειτουργεί και σαν διαδικασία κατηγοριοποίησης

ανάμεσα στους φοιτητές) θα μπορούσαμε να πούμε πως το παραπάνω έρευνα λειτουργεί κι ως ένα στοιχείο ισχυροποίησης της εξήγησης της κοινωνικής ταυτότητας των απευθείας σύνδεσης αντιδράσεων από τη πλευρά των διαδικτυακών χρηστών κατά τη διάρκεια της επικοινωνιακής μεσολάβησης του διαδικτύου. Ο Reicher παρατήρησε επίσης από την απευθείας σύνδεσης συζήτηση των χρηστών σε κατάσταση ανωνυμίας συνθηκών οπτικής επαφής να συνοδεύεται από την αύξηση του ενδιαφέροντος της αξιολόγησης και το σχολιασμό των λεγόμενων, του κάθε ιντερνετικού συνομιλητή κάτι το οποίο εκφραζόταν από όλα σχεδόν τα μέλη της απευθείας σύνδεσης ομάδας των 16 χρηστών το οποίο σημαίνει πως η ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής αποτελεί παράγοντα ώστε να σχολιάζει ο ένας απευθείας σύνδεσης χρήστης τον άλλον. Όταν αντίθετα ανάμεσα στους χρήστες δεν υπάρχει η κατάσταση της ανωνυμίας σε συνθήκες οπτικής επαφής και γνωρίζονται μεταξύ τους τότε το ενδιαφέρον για το σχολιασμό και την αξιολόγηση διαφόρων λεγόμενων τα οποία έχουν ειπωθεί ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες βέβαια υπάρχει αλλά δεν είναι εξίσου έντονο.

Η συγκεκριμένη παραπάνω εκτίμηση μας (των χρηστών με έντονο το ενδιαφέρον της αξιολόγησης και του σχολιασμού σε λεγόμενα άλλων απευθείας σύνδεσης χρηστών – και εκείνων των χρηστών με εξίσου έντονο το ενδιαφέρον της αξιολόγησης και σχολιασμού σε λεγόμενα επίσης απευθείας σύνδεσης χρηστών) στηρίχθηκε στο γεγονός ότι παρατηρούσαμε τους απευθείας σύνδεση συζητητές να προσπαθούν μέσω διευκρινήσεων να μην αφήνουν κάποιες αμφιβολίες ή ασάφειες που ίσως να δημιουργούνται. Θεωρώντας πως όταν κάποιος συμμετέχει σε μια συζήτηση στην οποία οι διευκρινήσεις των τοποθετήσεων του δεν αφήνουν κάποια κενά ή ερωτήματα ή έλλειψη επιχειρημάτων, τότε θα μπορούσαμε να πούμε πως η συγκεκριμένη στάση υποδηλώνει υπευθυνότητα τεκμηριώνοντας ο χρήστης με ολοκληρωμένο τρόπο τη άποψη του γύρω από ένα αντικείμενο συζήτησης. Επισημαίνεται πως στο έρευνα επικρατεί ένα σενάριο ανάμεσα σε 16 απευθείας σύνδεσης προπτυχιακούς φοιτητές και η επικοινωνία δεν είναι εκτός σύνδεσης (πρόσωπου με πρόσωπο) διότι στη περίπτωση της εκτός σύνδεσης επικοινωνίας επειδή υπάρχει η δυνατότητα της γλώσσας του σώματος οι επεξηγήσεις των συνομιλητών είναι πιο σύντομες και αποτελεσματικές. Από την άλλη πλευρά στη περίπτωση της απευθείας σύνδεσης επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης ο κορμός της συζήτησης διαφέρει, οι απαιτούμενες διασαφηνίσεις των χρηστών στοχεύουν πρώτον για την όσο το δυνατόν ομαλότερη διεξαγωγή της συζήτησης και δεύτερον έχουν σαν σκοπό να

«κερδίσουν» κατά κάποιο τρόπο το ενδιαφέρον, τα ευμενή σχόλια και τις θετικές αξιολογήσεις των υπολοίπων μελών του αντίστοιχου απευθείας σύνδεσης συνόλου, Douglas, K. και McGarty, C. (2002). Σύμφωνα με το διάγραμμα 2.0 όταν η κοινωνική ταυτότητα αποτελεί προέχων χαρακτηριστικό η ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής ευνοεί την προσκόλληση του απευθείας σύνδεσης χρήστη με τους κανόνες και τα πρότυπα της απευθείας σύνδεσης ομάδας. Στη περίπτωση όπου η προσωπική ταυτότητα αποτελεί προέχων χαρακτηριστικό η κατάσταση της οπτικής ανωνυμίας σε συνθήκες οπτικής επαφής οδηγεί σε μείωση της επίδρασης των κοινωνικών προτύπων και των απευθείας σύνδεσης κανόνων πάνω σ' έναν διαδικτυακό χρήστη ενώ ευνοεί τη προσκόλληση και εμμονή του σε προσωπικούς κανόνες-δόγματα και πρότυπα.

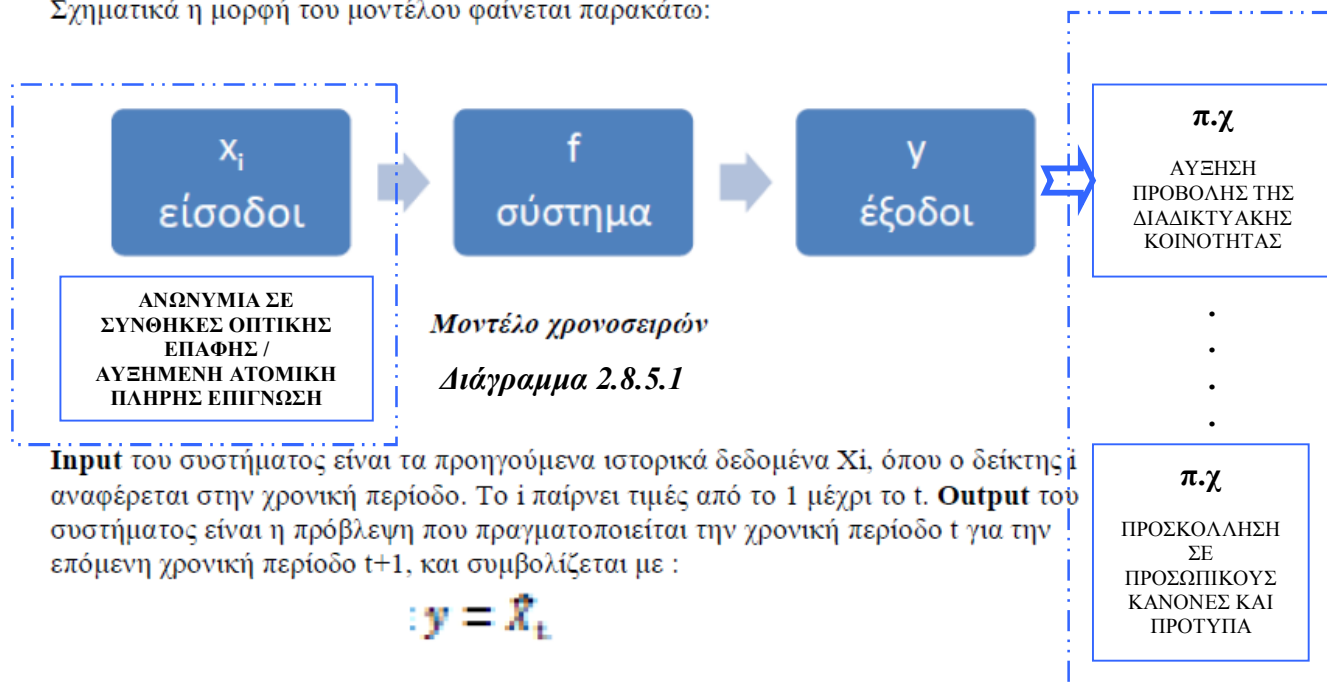
Στις επόμενες παραγράφους χρησιμοποιούμε το Μοντέλο Douglas για τη δημιουργία ενός Νευρωνικού Δικτύου Πρόβλεψης της Κοινωνικής ταυτότητας και πόλωσης απευθείας σύνδεσης συνόλων χρηστών. Για την επίτευξη του στόχου αυτού αναφερόμαστε σε κάποιες εισαγωγικές έννοιες όπως οι Μέθοδοι Χρονοσειρών, Τεχνολογικές Διαδικασίες, Βασικά Σημεία σε μια Πρόβλεψη, Μέθοδος Πρόβλεψης Θ. Ως βασικό στόχο της επίλυσης του προβλήματος χρησιμοποιούμε λογικό προγραμματισμό διατύπωσης περιορισμών σε γλώσσα Mat-Lab σε συνδυασμό με τα Τεχνητά Νευρωνικά Δίκτυα.

2.8.5.1 Μέθοδοι Χρονοσειρών

Οι μέθοδοι χρονοσειρών είναι κάποια μαθηματικά μοντέλα βασισμένα στη στατιστική. Επιδιώκουν την ανίχνευση κάποιου προτύπου συμπεριφοράς των ιστορικών δεδομένων και την επεκτατική μελλοντική φιλοσοφία. Η εφαρμογή του μοντέλου Douglas είναι δυνατή μόνο όταν υπάρχουν ιστορικά δεδομένα του υπό εξέταση μεγέθους σε προηγούμενες και σταθερές χρονικές περιόδους (π.χ. ημέρες, μήνες, έτη κ.λπ.).

Στηρίζεται στην υπόθεση ότι η μεταβολή της τιμής του μεγέθους ακολουθεί ένα συγκεκριμένο πρότυπο σχέδιο που επαναλαμβάνεται στο χρόνο και παραμένει σταθερό. Έτσι με την αναγνώριση αυτού του προτύπου σχεδίου και την προέκτασή του στο μέλλον προκύπτουν οι προβλέψεις. Άρα η μελλοντική προέκταση αυτή οδηγεί σε προβλέψεις που βασίζονται στην ιστορία της χρονοσειράς και θεωρούνται ικανοποιητικές στο βαθμό που η εξέλιξή της γίνει υπό το καθεστώς των σημερινών συνθηκών. Όταν σε μερικές περιπτώσεις όπου εμφανίζονται μη αναμενόμενα γεγονότα οδηγεί σε λανθασμένες προβλέψεις και έτσι το μοντέλο χαρακτηρίζεται ως ανεπαρκές. Οι χρονοσειρές στα μοντέλα αυτά θεωρείται ότι αντιπροσωπεύουν στοχαστικές διαδικασίες.

Σχηματικά η μορφή του μοντέλου φαίνεται παρακάτω:

Input του συστήματος είναι τα προηγούμενα ιστορικά δεδομένα X_i , όπου ο δείκτης i αναφέρεται στην χρονική περίοδο. Το i παίρνει τιμές από το 1 μέχρι το t . **Output** του συστήματος είναι η πρόβλεψη που πραγματοποιείται την χρονική περίοδο t για την επόμενη χρονική περίοδο $t+1$, και συμβολίζεται με :

$$y = \hat{X}_t$$

Η σχέση που περιγράφει το σύστημα είναι γραμμική και έχει την μορφή:

$$y = f(X_1, X_2, \dots, X_{t-1})$$

Το μοντέλο των χρονοσειρών θεωρείται το «μαύρο χωρίο» αφού μη έχοντας την δυνατότητα να συσχετίσει το supervised subject με τους παράγοντες που επηρεάζουν την τιμή του, δίνει πληροφορίες για το τι πρόκειται να συμβεί χωρίς ταυτόχρονα να μας επιτρέπει να κατανοήσουμε το γιατί θα συμβεί.

Όταν μιλάμε για πρόβλεψη μιλάμε συνήθως για μοντέλα χρονοσειρών.

Οι βασικοί λόγοι που δικαιολογούν την τόσο μεγάλη απήχηση των μοντέλων είναι οι εξής:

- ✓ Δεν υπάρχει πάντα η δυνατότητα να συσχετίσουμε ένα μεταβαλλόμενο μέγεθος με κάποιους παράγοντες και πολύ περισσότερο να προσδιορίσουμε τον τρόπο αλληλεπίδρασής τους.
- ✓ Σε πολλές περιπτώσεις ενδιαφερόμαστε να προσδιορίσουμε μόνο το τι θα συμβεί και όχι το γιατί.
- ✓ Το κόστος που απαιτείται στην πρώτη περίπτωση είναι πολύ μικρότερο από εκείνο που απαιτείται στη δεύτερη.

2.8.5.2 Τεχνολογικές Διαδικασίες

Οι Διαδικασίες αυτές βασίζονται στις υποκειμενικές απόψεις και κρίσεις ειδικών σχετικά με μελλοντικές ροπές και τεχνολογικού χαρακτήρα αλλαγές όπως η ζήτηση νέων προϊόντων, η χρήση νέων τεχνολογιών, η εφαρμογή νέων ανταγωνιστικών πολιτικών. Τις συναντάμε συνήθως για μακροπρόθεσμες προβλέψεις σε περιπτώσεις που δεν υπάρχουν επαρκή αντικειμενικά δεδομένα για πρότυπα ή σχέσεις στο σύνολο δεδομένων του ιστορικού.

Οι Διαδικασίες προβλέψεων μπορούν να ταξινομηθούν, βάση του χρόνου των δεδομένων σε δύο γενικές κατηγορίες: τις διερευνητικές (exploratory) και τις δεοντολογικές (normative).

- Διερευνητικές: Οι τεχνικές εκείνες που βασίζονται σε μια επέκταση των δεδομένων του παρελθόντος, δια μέσου του παρόντος, στο μέλλον (Delphi, Σκαμπύλες, αναλογίες και μορφολογική έρευνα)
- Δεοντολογικές: Οι τεχνικές εκείνες στις οποίες μια επιθυμητή ή πιθανή κατάσταση γεγονότων προβάλλεται στο μέλλον. Συγκεκριμένα προσδιορίζεται μια αναδρομική σειρά βημάτων που εκτιμάται ότι θα οδηγήσουν στη τρέχουσα κατάσταση και αξιολογείται η πιθανότητα πραγματοποίησής τους(μήτρες αποφάσεων, δέντρα συσχετίσεων, ανάλυση συστημάτων).

Αναφέρονται κάποια παραδείγματα τεχνολογικών μεθόδων πρόβλεψης:

- Διαδικασία DELPHI
- Διαδικασία Δένδρων Συναφείας
- Διαδικασία Ποσοτικοποιημένων Ιστορικών Αναλογιών
- Διαδικασία Ανάλυσης Επιπτώσεων Τάσεων
- Διαδικασία Καμπυλών Ανάπτυξης και Καμπυλών Αντικατάστασης
- Διαδικασία Σεναρίων

2.8.5.3 Βασικά Σημεία σε μια Πρόβλεψη

1. Περίγραμμα προβλήματος(problem definition)

Είναι το πιο δύσκολο κομμάτι στη διαδικασία της πρόβλεψης. Στην αρχή θα πρέπει να γίνει απολύτως σαφές ποιοί θα χρησιμοποιήσουν τις προβλέψεις και με ποιο τρόπο θα γίνει αυτό. Σημαντικός είναι ο περιορισμός σχετικά με το ποιος θα συλλέξει τα

δεδομένα και ποιος θα συντηρεί τις βάσεις δεδομένων και ποιος θα χρησιμοποιήσει τις προβλέψεις για τον μελλοντικό σχεδιασμό.

2. Gathering information

Οι απαραίτητες πληροφορίες που πρέπει να συλλεχθούν πριν ξεκινήσει η διαδικασία της πρόβλεψης είναι τα αριθμητικά δεδομένα και η κρίση, η εμπειρία και η πείρα του προσωπικού που ασχολούνται με αυτή την αγορά το πρόσφατο χρονικό διάστημα.

3. Exploratory Analysis

Αρχικά κατασκευάζεται η γραφική παράσταση των ιστορικών δεδομένων. Από αυτή τη βασική γραφική παράσταση μπορούμε εύκολα να υπολογίσουμε κάποιους βασικούς στατιστικούς δείκτες όπως η μέση τιμή, η τυπική απόκλιση, το ελάχιστο και το μέγιστο των δεδομένων, την γραμμική τάση κ.λπ. Από τους συγκεκριμένους δείκτες μπορούμε να αποκομίσουμε σημαντικά στοιχεία για κάποια δευτερεύοντα χαρακτηριστικά της χρονοσειράς. Σκοπός αυτής της διαδικασίας είναι να εστιάσουμε περισσότερο στα δεδομένα και να αναγνωρίσουμε το πρότυπο συμπεριφοράς των δεδομένων. Τα πρότυπα αυτά είναι τέσσερα και συγκεκριμένα:

Α) το σταθερό πρότυπο

Β) το πρότυπο της τάσης

Γ) το εποχιακό πρότυπο

Δ) το κυκλικό πρότυπο.

Επειδή η ικανότητα των διαφόρων μεθόδων να παράγουν αξιόπιστες προβλέψεις για διαφορετικά πρότυπα δεδομένων ποικίλλει, είναι σημαντικό η μέθοδος που θα επιλεγεί να είναι κατάλληλη για το συγκεκριμένο πρότυπο. Γνωρίζοντας καλύτερα τα δεδομένα μπορούμε ευκολότερα να οδηγηθούμε σε μια οικογένεια μοντέλων πρόβλεψης που λογικά θα μας δώσουν ικανοποιητικές προβλέψεις.

4. Choosing & Fitting models

Στο σημείο αυτό καθορίζουμε τις τιμές των διαφόρων παραμέτρων των μοντέλων πρόβλεψης που έχουν επιλεγεί στο προηγούμενο βήμα.

5. Using and Evaluating a forecasting model)

Στο τέλος αφού ένα μοντέλο έχει επιλεγεί υποκειμενικά και οι παράμετροί του έχουν καθοριστεί στο προηγούμενο στάδιο, χρησιμοποιείται το μοντέλο αυτό ώστε να πάρουμε τα outputs (προβλέψεις). Το κατά πόσο το μοντέλο και οι προβλέψεις είναι ικανοποιητικές κρίνονται μόνο από το χρόνο και αν είναι απαραίτητο κάποια βήματα από τη διαδικασία της πρόβλεψης επαναλαμβάνονται.

2.8.5.4 Μέθοδος Θ

Η μέθοδος Θ είναι μια νέα μονοδιάστατη μέθοδος πρόβλεψης η οποία βασίζεται στην ιδέα της μετατροπής των τοπικών καμπυλοτήτων μιας χρονοσειράς μέσω του συντελεστή θ , ο οποίος εφαρμόζεται απευθείας (πολλαπλασιαστικά) στις διαφορές δεύτερης τάξης των δεδομένων.

Η μέθοδος Θ προτείνει μια διαφορετική προσέγγιση της αποσύνθεσης: την αποσύνθεση των αποεποχικοποιημένων δεδομένων σε συνιστώσες βραχυπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης τάσης. Η πρόκληση για τη μέθοδο αυτή ήταν η αύξηση του βαθμού της αξιοποίησης των χρήσιμων πληροφοριών που προκύπτουν από τα δεδομένα, πριν την εφαρμογή μιας μεθόδου πρόβλεψης. Διαισθητικά, τέτοιες πληροφορίες έχουν βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες συνιστώσες. Αυτές οι

συνιστώσες αναδεικνύονται με τη μέθοδο Θ και εξετάζονται ξεχωριστά. Έτσι λοιπόν η μέθοδος Θ λειτουργεί σαν ένας μηχανισμός εστίασης μέσα από τον οποίο οι διακυμάνσεις των χρονοσειρών μικραίνουν ή μεγεθύνονται ανάλογα. Ο συνδυασμός των προβλέψεων των συνιστωσών γίνεται πιο αποτελεσματικός.

2.8.5.5 Βήματα Διαδικασίας Παράγωγης Προβλέψεων με τη Μέθοδο Θ

- ✓ **ΒΗΜΑ 0 : Τέστ Εποχιακότητας**
Η κάθε χρονοσειρά ελέγχεται για εποχιακή συμπεριφορά με κριτήριο την τιμή του συντελεστή αυτοσυσχέτισης με lag ένα έτος (π.χ. για μηνιαία δεδομένα-12) συγκρινόμενη με την τιμή 1.645 (τιμή της t-κατανομής για πιθανότητα 0.1)*
- ✓ **ΒΗΜΑ 1 : Αποεποχικοποίηση**
Η χρονοσειρά αποεποχικοποιείται με την κλασσική μέθοδο αποσύνθεσης.
- ✓ **ΒΗΜΑ 2: Αποσύνθεση**
Κάθε χρονοσειρά αποσυντίθεται σε δύο γραμμές Θ, για τιμές $\theta=0$ και $\theta=2$.
- ✓ **ΒΗΜΑ 3: Πρόβλεψη**
Η γραμμή $L(\theta=0)$ προεκτείνεται με απλή γραμμική παλινδρόμηση ενώ η $L(\theta=2)$ με εκθετική εξομάλυνση σταθερού επιπέδου.
- ✓ **ΒΗΜΑ 4: Συνδυασμός**
Οι προηγούμενες προβλέψεις συνδυάζονται με ίσα βάρη.
- ✓ **ΒΗΜΑ 5: Εποχικοποίηση**
Οι τελικές προβλέψεις εποχικοποιούνται.

2.8.5.6 Προβλέψεις

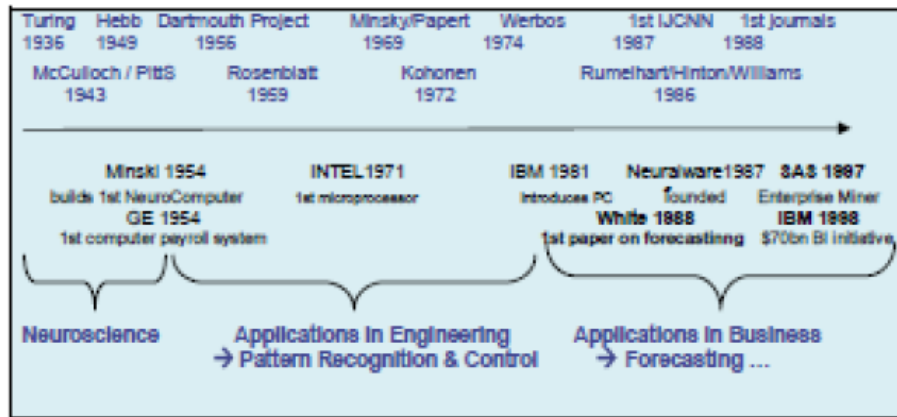
Η ακρίβεια των προβλέψεων είναι, μεταξύ άλλων, σημαντικός παράγοντας για τη μείωση του κόστους και την παροχή καλύτερης εξυπηρέτησης στους χρήστες. Όμως η διαθέσιμη γνώση και εμπειρία για τη βελτίωση της ακρίβειας για συγκεκριμένες καταστάσεις δεν είναι πάντα αξιοποιήσιμη. Ως συνέπεια έχουμε επίκαιρες και ευκαιριακές απώλειες που μερικές φορές είναι αρκετά σημαντικές.

Πρακτικές έρευνες στον τομέα των προβλέψεων αποσκοπούν στην σύγκριση της ακρίβειας διάφορων μεθόδων πρόβλεψης έτσι ώστε η εφαρμογή του να είναι καθοριστική και όσο το δυνατόν πιο αντικειμενική. Οι *διαγωνισμοί προβλέψεων* είναι τέτοιες πρακτικές έρευνες οι οποίες έχουν ως στόχο την σύγκριση της απόδοσης των διάφορων μεθόδων πρόβλεψης μέσα από την εφαρμογή τους σε ένα προκαθορισμένο για κάθε διαγωνισμό, εκτενές σύνολο από χρονοσειρές διαφορετικού μεγέθους και περιεχομένου.

2.8.5.7 Νευρωνικά Δίκτυα

Πρόσφατες ερευνητικές διαδικασίες στα Νευρωνικά Δίκτυα (ANNs) έχουν αποδείξει ότι τα ΝΔ έχουν ισχυρές Δυναμικές Αναγνώρισης και Ταξινόμησης προτύπων. Εμπνευσμένα από τα βιολογικά συστήματα, και ειδικά από την λειτουργία του ανθρώπινου μυαλού, τα ΝΔ είναι ικανά να μάθουν και να γενικευθούν από την “εμπειρία”. Σήμερα τα νευρωνικά δίκτυα χρησιμοποιούνται σε ένα μεγάλο αριθμό εργασιών που καλύπτουν διάφορα πεδία όπως επιχειρήσεις, βιομηχανίες και επιστήμες (Widrow et al., 1994). Μια από τις σημαντικότερες περιοχές εφαρμογής

Οι Marquez et al.(1992) και Hill et al.(1994)επαναλαμβάνοντας την ήδη υπάρχουσα γνώση για τα ΝΔ, σύγκριναν τα ΝΔ με στατιστικά μοντέλα των μεθόδων χρονοσειρών και των μεθόδων παλινδρόμησης. Ακολουθεί ένας πίνακας με τα κυριότερα βήματα στην εξέλιξη και εφαρμογή των ΝΔ. Τα ΝΔ συνεχίζουν να εξελίσσονται με στόχο να πετυχαίνουν μεγαλύτερη ακρίβεια

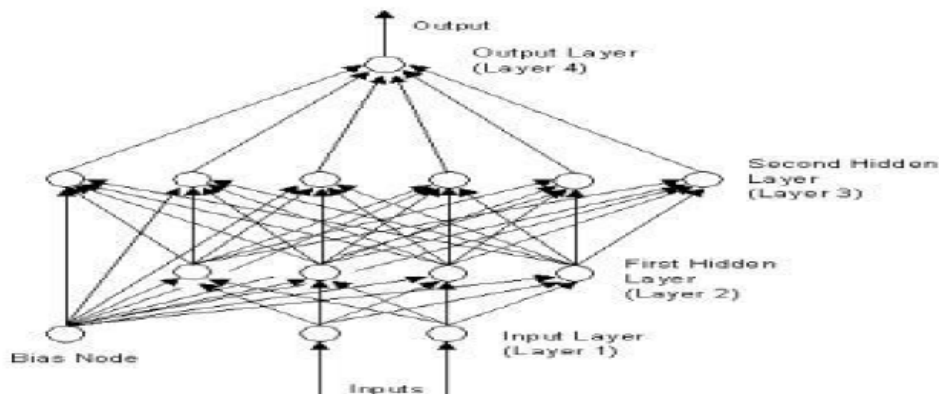

Διάγραμμα 2.8.5.7β

Τα κυριότερα βήματα στην εξέλιξη των νευρωνικών δικτύων

2.8.5.8 Δομή κα Λειτουργία ενός Νευρωνικού Δικτύου

Τσως αυτά με την μεγαλύτερη επίδραση ΝΔ να είναι τα μοντέλα **multi layer perceptrons (MLP)**, τα δίκτυα του Hopfield και τα δίκτυα του Kohonen. Ένα MLP αποτελείται γενικά από διάφορα στρώματα από κόμβους. Το 1^ο χαμηλότερο στρώμα είναι ένα στρώμα εισόδου όπου παραλαμβάνει τις εξωτερικές πληροφορίες. Το υψηλότερο στρώμα είναι ένα στρώμα εξόδου όπου λαμβάνεται η λύση του προβλήματος. Το στρώμα εισόδου και το στρώμα εξόδου χωρίζονται από ένα ή περισσότερα ενδιάμεσα στρώματα αποκαλούμενα *hidden layers*. Οι κόμβοι στα layers συνήθως συνδέονται πλήρως με ακυκλικά τόξα από ένα χαμηλότερο στρώμα σε ένα υψηλότερο στρώμα. Στο σχήμα που ακολουθεί παρουσιάζεται ένα πλήρως συνδεδεμένο feedforward MLP με δύο κρυμμένα επίπεδα:

MLP με δύο κρυμμένα επίπεδα

Διάγραμμα 2.8.5.8

2.8.5.9 Κωδικοποίηση και Δημιουργία Κατηγορημάτων

▪ Διαιρέση-Ανάλυση-Επεξήγηση Κώδικα

Θεωρώντας ότι έχουμε επιλέξει το νευρωνικό δίκτυο με σκοπο την αποτύπωση του Μοντέλου Douglas που ταιριάζει καλύτερα στο πρόβλημα μας και ότι το έχουμε εκπαιδεύσει, το να πάρουμε την απάντηση του υβριδικού μοντέλου νευρωνικών δικτύων και λογικού προγραμματισμού που αναπτύξαμε σε ένα άγνωστο παράδειγμα, απαιτεί μια σειρά πρακτικών σταδίων. Πρέπει να παραστηθεί η είσοδος του παραδείγματος και έπειτα να κωδικοποιήσουμε στη συνέχεια πρέπει να την αποκωδικοποιήσουμε. Στην ενότητα αυτή περιγράφουμε τον κώδικα ώστε να γίνει πιο εύκολη αυτή η διαδικασία και επομένως η προσέγγισή μας να αποκτησει εκτελεστικό χαρακτήρα (γραμμές εντολών).

%ΤΜΗΜΑ (Α)

```
:- lib(ic_cumulative).  
:- lib(fd).
```

%ΤΜΗΜΑ (Α)

Στο πρώτο τμήμα του κώδικα δηλώνονται οι βιβλιοθήκες της γλώσσας προγραμματισμού που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν.

%ΤΜΗΜΑ (Β)

```
gen_job_prec ([J1,J2|R],[D1,D2|S]) :-  
    J1 + D1 #<= J2,  
    gen_job_prec([J2|R],[D2|S]).  
gen_job_prec([_],[_]).  
  
gen_machine_prec ([J1,J2,J3,J4,J5,J6],[D1,D2,D3,D4,D5,D6]) :-  
    J1 + D1 #<= J2,  
    J2 + D2 #<= J3,J2 + D2 #<= J4,J2 + D2 #<= J5,J2 + D2 #<=  
J6,  
    no_overlap(J3,D3,J4,D4),  
    no_overlap(J3,D3,J5,D5),  
    no_overlap(J3,D3,J6,D6),  
    no_overlap(J4,D4,J5,D5),  
    no_overlap(J4,D4,J6,D6),  
  
no_overlap(Si,Di,Sj,Dj) :-  
    Sj #>= Si+Di.  
no_overlap(Si,_Di,Sj,Dj) :-  
    Si #>= Sj+Dj.
```

%ΤΜΗΜΑ (Β)

Τα `gen_job_prec/2` και `gen_machine_prec/2`: Με τη βοήθεια των κατηγορημάτων αυτών τοποθετούνται οι περιορισμοί προτεραιότητας (precedence) και διάσπασης (disjunctive) καθώς και οι επιπλέον περιορισμοί που δημιουργούμε εκμεταλλευόμενοι τις εξόδους του νευρωνικού δικτύου.

%ΤΜΗΜΑ (Γ)

```
generate_jobs(E, [[J11,J12,J13,J14,J15,J16],  
                  [J21,J22,J23,J24,J25,J26],  
                  [J31,J32,J33,J34,J35,J36],  
                  [J41,J42,J43,J44,J45,J46],  
                  [J51,J52,J53,J54,J55,J56],  
  
gen_job_prec([J11,J12,J13,J14,J15,J16,E],  
             [ 1,  3,  6,  7,  3,  6, 1]),  
gen_job_prec([J21,J22,J23,J24,J25,J26,E],  
             [ 8,  5, 10, 10, 10,  4, 1]),  
gen_job_prec([J31,J32,J33,J34,J35,J36,E],  
             [ 5,  4,  8,  9,  1,  7, 1]),  
gen_job_prec([J41,J42,J43,J44,J45,J46,E],  
             [ 5,  5,  5,  3,  8,  9, 1]),  
gen_job_prec([J51,J52,J53,J54,J55,J56,E],  
             [ 9,  3,  5,  4,  3,  1, 1]),  
  
-----  
-----
```

%ΤΜΗΜΑ (Γ&Δ)

Στα τμήματα αυτά, προκειμένου να μη χρειαστεί η ανάκληση των `gen_job_prec/2` και `gen_machine_prec/2` τόσες φορές όσες είναι και τα πιθανά ζευγάρια, ορίζονται δυο νέα κατηγορήματα τα `generate_jobs/2` και `generate_machines/1`, που εκφράζουν το σύνολο των περιορισμών. Τα κατηγορήματα αυτά καλούνται από το κύριο μέρος του προγράμματος.

%ΤΜΗΜΑ (Δ)

```
generate_machines([[J11,J12,J13,J14,J15,J16],  
                  [J21,J22,J23,J24,J25,J26],  
                  [J31,J32,J33,J34,J35,J36],  
                  [J41,J42,J43,J44,J45,J46],  
                  [J51,J52,J53,J54,J55,J56],  
  
gen_machine_prec([J12,J42,J25,J34,J55,J64],  
                 [ 3,  5, 10,  9,  3, 10 ]),  
gen_machine_prec([J21,J41,J13,J35,J52,J61],  
                 [ 8,  5,  6,  1,  3,  3 ]),  
gen_machine_prec([J31,J11,J22,J43,J51,J66],  
                 [ 5,  1,  5,  5,  9,  1 ]),  
gen_machine_prec([J32,J62,J14,J26,J44,J56],  
                 [ 4,  3,  7,  4,  3,  1 ]),  
gen_machine_prec([J23,J53,J16,J36,J45,J65],  
                 [ 4,  3,  7,  4,  3,  1 ]),  
  
-----  
-----
```

[10, 5, 6, 7, 8, 4]),

%TMHMA (E)

```
label_vars (E, [ [J11,J12,J13,J14,J15,J16],
                  [J21,J22,J23,J24,J25,J26],
                  [J31,J32,J33,J34,J35,J36],
                  [J41,J42,J43,J44,J45,J46],
                  [J51,J52,J53,J54,J55,J56],
```

```
indomain(J11), indomain(J12), indomain(J13),
indomain(J14), indomain(J15), indomain(J16),
indomain(J21), indomain(J22), indomain(J23),
indomain(J24), indomain(J25), indomain(J26),
indomain(J31), indomain(J32), indomain(J33),
indomain(J34), indomain(J35), indomain(J36),
indomain(J41), indomain(J42), indomain(J43),
indomain(J44), indomain(J45), indomain(J46),
indomain(J51), indomain(J52), indomain(J53),
indomain(J54), indomain(J55), indomain(J56),
indomain(J61), indomain(J62), indomain(J63),
indomain(J64), indomain(J65), indomain(J66),
indomain(E).
```


%TMHMA (ΣΤ)

```
top (Max,E, [ [J11,J12,J13,J14,J15,J16],
              [J21,J22,J23,J24,J25,J26],
              [J31,J32,J33,J34,J35,J36],
              [J41,J42,J43,J44,J45,J46],
              [J51,J52,J53,J54,J55,J56],
```

```
E :: 0..Max,
[J11,J12,J13,J14,J15,J16] :: 0..Max,
[J21,J22,J23,J24,J25,J26] :: 0..Max,
[J31,J32,J33,J34,J35,J36] :: 0..Max,
[J41,J42,J43,J44,J45,J46] :: 0..Max,
[J51,J52,J53,J54,J55,J56] :: 0..Max,
```

%TMHMA (E)

Τα label_vars/2 και indomain/1: Στο λογικό προγραμματισμό η διαχείριση των περιορισμών συνδέεται με επιλογές που πρέπει να γίνουν, προκειμένου βρεθεί η λύση του προβλήματος. Πιο αναλυτικά το κατηγορήμα label_vars/2 είναι ένας ελεγχόμενος τρόπος επιλογής τιμών, βάση των περιορισμών. Η απόδοση τιμών έχει ως αποτέλεσμα την άμεση εφαρμογή των περιορισμών και κάθε αλλαγή μεταδίδεται (propagation) στις άλλες μεταβλητές περιορίζοντας έτσι το χώρο αναζήτησης καθιστώντας την πολύ πιο αποτελεσματική από την κλασσική μέθοδο δοκιμής και σφάλματος. Η χρήση του κατηγορήματος label_vars/2 είναι άμεσα συνδεδεμένη με το μη-ντετερμινιστικό κατηγορήμα indomain/1

%TMHMA (ΣΤ)

Το top/3 ορίζει το πεδίο ορισμού όλων των μεταβλητών, δηλαδή το πεδίο ορισμού της χρονικής στιγμής έναρξης των 30 διεργασιών. Συγκεκριμένα, το πεδίο ορισμού είναι [0..Max], όπου Max είναι μια παράμετρος οριζόμενη εξωτερικά από το χρήστη του προγράμματος και δηλώνει τη μέγιστη δυνατή συνολική διάρκεια εκτέλεσης όλων των εργασιών. Όσο μικρότερη είναι η τιμή που δίνουμε στο Max, τόσο μικρότερο είναι το κενό από το οποίο το κατηγορήμα indomain/1 διαλέγει τιμές για τις 30 διεργασίες και άρα τόσο μικρότερη και η διάρκεια εκτέλεσης του προγράμματος. Ένας από τους στόχους μας λοιπόν είναι, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, να περιορίσουμε την τιμή της παραμέτρου αυτής, δίνοντας της την τιμή που μας δίνει το νευρωνικό δίκτυο σαν makespan για το συγκεκριμένο πρόβλημα (με μια απόκλιση συν 20% για να συμπεριλάβουμε και περιπτώσεις σφάλματος στην εκτίμηση αυτού).

%TMHMA (Z)

```
generate_jobs(E, [[J11,J12,J13,J14,J15,J16],  
                  [J21,J22,J23,J24,J25,J26],  
                  [J31,J32,J33,J34,J35,J36],  
                  [J41,J42,J43,J44,J45,J46],  
                  [J51,J52,J53,J54,J55,J56],
```

%TMHMA (Z)

Στο σημείο αυτό
καλούνται όλοι οι περιορισμοί που
ισχύουν για τις 30 διεργασίες, όπως
ορίστηκαν στα τμήματα Γ και Δ
του κώδικα.

```
generate_machines([[J11,J12,J13,J14,J15,J16],  
                  [J21,J22,J23,J24,J25,J26],  
                  [J31,J32,J33,J34,J35,J36],  
                  [J41,J42,J43,J44,J45,J46],  
                  [J51,J52,J53,J54,J55,J56],
```


%TMHMA (H)

```
label_vars(E, [[J11,J12,J13,J14,J15,J16],  
               [J21,J22,J23,J24,J25,J26],  
               [J31,J32,J33,J34,J35,J36],  
               [J41,J42,J43,J44,J45,J46],  
               [J51,J52,J53,J54,J55,J56],
```

%TMHMA (H)

Μετά την δήλωση των
περιορισμών ακολουθεί το κατηγορήμα
label_vars/2 το οποίο αποδίδει τιμές στις
μεταβλητές με ελεγχόμενο τρόπο, βάση των
περιορισμών.

%TMHMA (Θ)

```
write('J11 : ' + J11 + ', '),  
write('J12 : ' + J12 + ', '),  
write('J13 : ' + J13 + ', '),  
write('J14 : ' + J14 + ', '),  
write('J15 : ' + J15 + ', '),
```

TMHMA (Θ)

Με την εντολή write κάθε λύση
που έχει υπολογιστεί από τον αλγόριθμο και
ικανοποιεί το σύνολο των περιορισμών
τυπώνεται στην έξοδο του λογισμικού.

```
write('J21 : ' + J21 + ', '),  
write('J22 : ' + J22 + ', '),  
write('J23 : ' + J23 + ', '),  
write('J24 : ' + J24 + ', '),
```

```
write('J25 : ' + J25 + ', '),

write('J31 : ' + J31 + ', '),
write('J32 : ' + J32 + ', '),
write('J33 : ' + J33 + ', '),
write('J34 : ' + J34 + ', '),
write('J35 : ' + J35 + ', '),

write('J41 : ' + J41 + ', '),
write('J42 : ' + J42 + ', '),
write('J43 : ' + J43 + ', '),
write('J44 : ' + J44 + ', '),
write('J45 : ' + J45 + ', '),

write('J51 : ' + J51 + ', '),
write('J52 : ' + J52 + ', '),
write('J53 : ' + J53 + ', '),
write('J54 : ' + J54 + ', '),
write('J55 : ' + J55 + ', '),

write('J61 : ' + J61 + ', '),
write('J62 : ' + J62 + ', '),
write('J63 : ' + J63 + ', '),
write('J64 : ' + J64 + ', '),
write('J65 : ' + J65 + ', '),

-----
-----

%TMHMA (I)
solution(Max,E, [[J11,J12,J13,J14,J15,J16],
                 [J21,J22,J23,J24,J25,J26],
                 [J31,J32,J33,J34,J35,J36],
                 [J41,J42,J43,J44,J45,J46],
                 [J51,J52,J53,J54,J55,J56],
                 [J61,J62,J63,J64,J65,J66]]) :-

min_max(top(Max, E, [[J11,J12,J13,J14,J15,J16],
                    [J21,J22,J23,J24,J25,J26],
                    [J31,J32,J33,J34,J35,J36],
                    [J41,J42,J43,J44,J45,J46],
```

ΤΜΗΜΑ (I)

Στο τελευταίο τμήμα του προγράμματος ορίζεται το κατηγορημα solution/3. Η διαδικασία που ακολουθεί στηρίζεται στην κλίση της min_max/3 που με τη σειρά της υπολογίζει το ελάχιστο δυνατό κόστος Ε στην περιοχή top. Κάθε φορά που η solution/3 βρίσκει μια λύση με τιμή α, ο περιορισμός (τιμή συνάρτησης < α) προστίθεται δυναμικά στο πρόγραμμα και έτσι η αναζήτηση συνεχίζεται σταδιακά μέχρι την εύρεση της βέλτιστης λύσης.

[J51, J52, J53, J54, J55, J56],
[J61, J62, J63, J64, J65, J66]]) , E) .

(2.9Α') Σχολιάζοντας την ανάλυση της κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της εξ-ατομίκευσης

Η ανάλυση της κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης, όπου πραγματοποίησε ο Reicher, S.D (1984) ως μελέτη έλαβε μερικές αξιολογικές κριτικές έπειτα από τη πρώτη δημοσίευσή της. Οι πιο ευρύτερες κριτικές έρχονται από την ίδια ερευνητική ομάδα (Project Team) του Reicher, S.D (1984) όπου ηγήθηκε και της συγκεκριμένης έρευνας. Διαπίστωσαν λοιπόν πως “η ανάλυση της κοινωνικής ταυτότητας” των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης εστίαζε τη μελέτη στην ανωνυμία ως ένα χαρακτηριστικό της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση H/Y c.m.c με αποτέλεσμα να αγνοηθούν άλλες πτυχές όπως για παράδειγμα αυτή του επικοινωνιακού φορέα (συγχρονικότητα). Δεν είναι λίγες οι μελέτες οι οποίες ξεκίνησαν με σκοπό τη κάλυψη ορισμένων κενών όπως για παράδειγμα, της ασφάλειας γύρω από την εξάρτηση της κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης με την ανωνυμία και πιο συγκεκριμένα με την ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής. Σύμφωνα με τους Douglas, K. και McGarty, C. (2002) ο μεγαλύτερος όγκος των απευθείας σύνδεσης χρηστών όπου συμμετέχουν σε κοινές ομάδες του διαδικτύου είναι μερικώς αναγνωρίσιμος (π.χ. μέσω της διεύθυνσης του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή e-mail, φορέα παροχής απευθείας σύνδεσης υπηρεσιών ή Internet Service Provider).

Η μελέτη γύρω από τη κοινωνική ταυτότητα των επιδράσεων της από –εξατομίκευσης έχει συγκεντρωθεί πάνω στις πτυχές της γνωστότητας της, αντί στις στρατηγικές πτυχές της. Οι περισσότερες έρευνες γύρω από τη κοινωνική ταυτότητα των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης σε πολύ γενικές γραμμές τείνουν να εξισώσουν την ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής με την απλή ανωνυμία ενώ προσπαθούν να εξισώσουν, επίσης την ανωνυμία με την από-εξατομίκευση συνεπώς σύμφωνα με τους Douglas, K. και McGarty, C. (2002) η από-εξατομίκευση είναι μια ψυχολογική κατάσταση η οποία προέρχεται από την ανωνυμία αλλά κι από άλλους παράγοντες οπότε θα πρέπει να την αντιλαμβανόμαστε σαν μια εξαρτημένη μεταβλητή κι όχι αντίθετα ως μια ανεξάρτητη μεταβλητή. Σημαντικό είναι να τονίσουμε πως η κοινωνική ταυτότητα των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης όπου για χάρη συντομίας θα αντικατασταθεί από τα αρχικά Κ.Τ.Ε.²:

² Κ.Τ.Ε.: Κοινωνική Ταυτότητα των Επιδράσεων της απο-Εξατομίκευσης

Κοινωνική Ταυτότητα των Επιδράσεων της από-εξατομίκευσης είναι σαν έννοια προερχόμενη από ένα σύνθετο όρο ευπρόσβλητη στις περιπτώσεις που αναφερόμαστε στη κατηγορία της πόλωσης των απευθείας σύνδεσης ομάδων, όταν δηλαδή συμβαίνει η συγκεκριμένη έννοια της Κ.Τ.Ε.Ε να έρχεται αντιμέτωπη με καταστάσεις όπως για παράδειγμα: με αναγνωρίσιμες απευθείας σύνδεσης μονάδες σύμφωνα με τους Douglas, K. και McGarty, C (χρήστες διαδικτύου) από πλευράς ταυτότητας ή όταν η απευθείας σύνδεσης ταυτότητα ενός διαδικτυακού συνόλου χρηστών δεν αποτελεί προέχων χαρακτηριστικό. Κατ' επέκταση η ανάπτυξη των στρατηγικών πτυχών της Κ.Τ.Ε.Ε ίσως αξιολογήσει κάποιες από τις παραπάνω περιπτώσεις αλλά πιθανόν όχι όλες απόλυτα. Βέβαια, θα ήταν πολύ ενδιαφέρον να βλέπαμε μέσα από την ανάλυση της Κ.Τ.Ε.Ε να προέκυπτε και μια απάντηση για κάποιο αντίστοιχο ερώτημα γύρω από την επικοινωνιακή μεσολάβηση τύπου c.m.c. Θεωρούμε πως υπάρχει μια κυκλική ροή αναμεσα σε c.m.c και ΚΤΕΕ και μπορεί να εμφανίζεται άμεσα. Με άλλα λόγια όποια κι αν είναι η αντίδραση των απευθείας σύνδεσης χρηστών μέσα σ' ένα διαδικτυακό σύνολο μπορεί να βρεθεί η απάντηση και να την εξηγήσουμε. Μέσα από την ανάλυση της Κ.Τ.Ε.Ε. όμως *δ ε ν μ π ο ρ ο ύ μ ε* να εξηγήσουμε γιατί κάποιος απευθείας σύνδεσης χρήστης εμφανίζει ανάρμοστη φρασεολογία, οπότε η εξήγηση που αποδίδεται μέσω της συγκεκριμένης ανάλυσης είναι κάτι όπου το δεχόμαστε αξιωματικά χωρίς μπορούμε να κατανοήσουμε τους πραγματικούς λόγους αξιολόγησης που κρίνονται πίσω από τη συγκεκριμένη στάση.

(2.9B') Λογικοί χρήστες και εκδηλωμένες ιδιότητες αυτών: Εναλλακτικοί τύποι τεχνολογικού ντετερμινισμού

Συνοψίζοντας τα μοντέλα της επικοινωνιακής μεσολάβησης (τα οποία και είδαμε σε προηγούμενες παραγράφους) παρατηρήσαμε πως όλα τα συγκεκριμένα μοντέλα έχουν ένα κοινό σύνολο από βασικά χαρακτηριστικά. Καταρχήν, σε όλα τα χαρακτηριστικά των τύπων της επικοινωνιακής μεσολάβησης (εκτός από τη περίπτωση της Κ.Τ.Ε.Ε.) είναι όλα τεχνολογικά ντετερμινιστικά. Στα χαρακτηριστικά της τεχνολογίας υπάρχει μια ψυχολογική επίδραση η οποία καθορίζει τις αντιδράσεις του ατόμου Reicher, S.D (1984). Μια δεύτερη ομοιότητα ανάμεσα στους τύπους επικοινωνιακής μεσολάβησης είναι η συγκέντρωση κυρίως σ' ένα χαρακτηριστικό της αλληλεπίδρασης όπως για παράδειγμα εκείνο της ανωνυμίας σε συνθήκες οπτικής επαφής και πιο συγκεκριμένα ο ρόλος του αντιστοίχου τύπου ανωνυμίας όταν

παρατηρείται εξασθένιση της εστίασης της προσοχής σε ατομικό επίπεδο μειώνοντας έτσι την υπευθυνότητα ή προβάλλοντας έντονα το χαρακτηριστικό της κοινωνικής ταυτότητας, Reicher, S.D (1984). Ωστόσο, εναλλακτικές αντιλήψεις της σχέσεως ανάμεσα στην τεχνολογία και τις ανθρώπινες αντιδράσεις προέρχονται από ερευνητές οι οποίοι μελετούν συστήματα πληροφορικής μέσα από το πρίσμα της τεχνολογίας καθώς και τη καταλληλότητα των μέσων επικοινωνίας.

Προσεγγίζοντας το θεματικό τίτλο της τελευταίας παραγράφου και σύμφωνα με τον Reicher, S.D (1984) αναφέροντας “λογικοί χρήστες”, προκύπτει διάσταση απόψεων σχετικά με τις επιδράσεις της χρήσης της τεχνολογίας πάνω στις ανθρώπινες αντιδράσεις με αποτέλεσμα να μην οφείλονται εξαιτίας της ίδιας τεχνολογίας αλλά και από τις προσωπικές επιλογές σχετικά με το πότε και το πως μπορεί να χρησιμοποιηθεί η αντίστοιχη τεχνολογία. Υποθέσεις πίσω από αυτή τη προσέγγιση μπορούν να προκύψουν, πιο συγκεκριμένα, θα μπορούσαμε να πούμε στη περίπτωση της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Η/Υ τύπου c.m.c πιστεύουμε υπάρχει μικρότερος βαθμός διαπροσωπικής προσέγγισης η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε αρνητικές επιδράσεις όπως για παράδειγμα σε επικοινωνία χωρίς αναστολές και δυσμενή συνθήκες σχετικά με την ανάληψη αποφάσεων. Αλλά, αντί κάποιος να δεχτεί την εκδοχή πως η τεχνολογία είναι ένα αναγκαίο κακό, η προσέγγιση μας πάνω στους “λογικούς χρήστες” μας επιτρέπει εκτός από τη καλή και τη κακή χρήση της τεχνολογίας να χρησιμοποιήσουμε και το χαρακτηριστικό της ουδέτερης χρήσης της τεχνολογίας, πέραν τούτου, οι χρήστες μπορεί σε ανύποπτο χρόνο πραγματικά να επιλέγουν τη κακή χρήση της τεχνολογίας επειδή έχουν εκπληρώσει άλλους τελικούς τους στόχους. Για παράδειγμα αν έχουμε έναν γνωστό μας ο οποίος είναι φλύαρος, ίσως επιλέξουμε να επικοινωνήσουμε σχεδόν αποκλειστικά μαζί του με τη χρήση των υπηρεσιών όπου προσφέρει το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κι ο λόγος της επιλογής αυτής να οφείλεται στο ότι με το συγκεκριμένο άτομο επιδιώκουμε μια διαπροσωπική προσέγγιση η οποία να έχει κάποιο συγκεκριμένο πλαίσιο κι όχι εκτενή και απροσδιόριστου περιεχομένου συζητήσεις. Ο Reicher, S.D (1984) υποστηρίζει πως στη περίπτωση της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης μέσω c.m.c αλλά και στη περίπτωση της επικοινωνίας μέσω ανταλλαγής sms τα αντίστοιχα σύνολα χρηστών αυτών των επικοινωνιακών μεθόδων δεν δύναται να βρίσκονται σε κατάσταση αναμονής από τη στιγμή που η επικοινωνία εναλλάσσεται στιγμιαία χωρίς απώλειες κατά τη μεταφορά δεδομένων κι από τις δυο πλευρές. Δεχόμαστε λοιπόν πως η τεχνολογία προσφέρει επιτυχημένες μεθόδους αλληλεπίδρασης χωρίς χρονικές

καθυστερήσεις στην ανταλλαγή δεδομένων. Από την άλλη πλευρά η χρήση των μέσων της επικοινωνιακής μεσολάβησης μπορεί να έχει και κάποιες άλλες όψεις. Για παράδειγμα, τα νεαρής ηλικίας άτομα χρησιμοποιούν ως μέσο για την επικοινωνία τους τη μέθοδο της αποστολής και της λήψης γραπτών μηνυμάτων τύπου sms με σκοπό να ρυθμίσουν τις συναντήσεις τους ενώ ο συγκεκριμένος τρόπος βοηθά στην απόκρυψη κάποιας ενδεχομένης νευρικότητας και ταραχής η οποία να τους έχει καταβάλλει.

Ένας δεύτερος εναλλακτικός τύπος τεχνολογικού ντετερμινισμού είναι εκείνος της άποψης για τις εκδηλωμένες ιδιότητες. Σύμφωνα με τους Markus, H. και Nurius P. (1986) η αλληλεπίδραση ανάμεσα στις προθέσεις ενός χρήστη και του μέσου της επικοινωνιακής μεσολάβησης μέσω από το οποίο επιλέγουν να επικοινωνήσουν ανάμεσα τους μπορεί να επιφέρει απροσδόκητες, ακούσιες (χωρίς πρόθεση) συνέπειες. Οι συνέπειες αυτές μπορούν να προκύψουν έστω κι αν ο ιντερνετικός χρήστης καταβάλει τις καλύτερες προσπάθειες ώστε να μη βρεθούν οι ίδιοι αντιμέτωποι με αρνητικά αποτελέσματα, τα οποία να προέρχονται εξαιτίας των αντίστοιχων πράξεών τους.

Στα επόμενα δυο κεφάλαια θα δούμε περιγράφοντας κι αναλύοντας μερικές από τις αρνητικές συνέπειες για τους απευθείας σύνδεσης χρήστες αλλά και για τη διαδικασία αλληλεπίδρασης στην οποία συμμετέχουν.

*
* *

*

Κεφάλαιο 3: Η ταυτότητα και η κοινότητα στο διαδίκτυο αποτελεί εικονική ή πραγματική οντότητα;

Εισαγωγή κεφαλαίου

Σύμφωνα με τον Walther, J.B(1992) θα μπορούσαμε να σκεφτούμε ένα υποθετικό παράδειγμα το οποίο είναι βασισμένο στο σενάριο όπου κάποιο πρόσωπο πρόκειται να συναντήσει τους φίλους του/της ώστε να απολαύσει ένα όμορφο απόγευμα μαζί τους. Η πρώτη σκέψη η οποία έρχεται στο μυαλό του προσώπου όπου σκοπεύει να συναντήσει την υπόλοιπη παρέα είναι η ενδυματολογική επιλογή την οποία πρόκειται να ακολουθήσει. Έτσι λοιπόν το ερώτημα όπου προκύπτει είναι ποια θα είναι εκείνα τα ρούχα ώστε να ταιριάζουν με το ενδυματολογικό ύφος της υπόλοιπης παρέας. Υπάρχει όμως και η εναλλακτική επιλογή σύμφωνα με την οποία θα μπορούσε το ενδιαφερόμενο άτομο να επιλέξει ενδυμασία η οποία να μην έχει καμιά σχέση με τα ρούχα των μελών της υπόλοιπης παρέας. Και τα δυο είδη επιλογών είναι αναπόφευκτα, όμως θα είναι εκείνα τα οποία θα αντιπροσωπεύουν το ίδιο πρόσωπο όπου τελικά θα αποφασίσει. Κάθε ένδυμα όπου σκοπεύει κάποιο άνθρωπος να επιλέξει θεωρείτε ως “συμβολικός χαρακτηρισμός”, για παράδειγμα το πώς θέλει κάποιος να παρουσιάζει τον εαυτό του/της απέναντι στους άλλους ουσιαστικά αντικατοπτρίζεται από την ενδυματολογική επιλογή. Επίσης η διαδικασία της ενδυματολογικής επιλογής στο υποθετικό παράδειγμα αυτό υποδηλώνει το πώς νιώθει ένα άτομο σχετικά με τον τρόπο όπου ταιριάζει ανάμεσα σ’ ένα σύνολο ανθρώπων καθώς επίσης και το πώς θέλουμε οι άλλοι να μας συναισθάνονται.

Ο “συμβολικός χαρακτήρας” κατέχει ένα πολύ σημαντικό ρόλο στην ανθρώπινη ζωή υπό την έννοια πως αφορά το πώς επιλέγει ο αντίστοιχος άνθρωπος να θέλει να φαίνεται στους άλλους. Στη πραγματικότητα αυτό όπου επιλέγει ένας άνθρωπος να φαίνεται προς τα έξω υποδηλώνει τη ταυτότητα και φυσικά είναι κάτι όπου είτε γίνεται συνειδητά ή λιγότερο συνειδητά. Αντιλαμβανόμαστε πως ο “συμβολικός χαρακτηρισμός” συνεπάγεται με τη διαχείριση των εντυπώσεων απέναντι σ’ ένα σύνολο ανθρώπων κάθε στιγμή κατά τη διάρκεια όλης της μέρας. Κλείνοντας την εισαγωγή του τρίτου κεφαλαίου θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε πως η ουσιώδης σημασία του “συμβολικού χαρακτηρισμού” συνδέεται αναπόσπαστα με τη διαδικασία επιλογής ταυτοτήτων ανάμεσα από ένα σύνολο ανθρώπων. Η

συγκεκριμένη διαδικασία είναι λεπτή ενώ ποτέ δεν είναι δεδομένη από τη στιγμή που συνεχώς τροποποιείται σύμφωνα με τις απαιτήσεις των ατόμων όπου συμμετέχουν σ' αυτή.

3.1 Η σημασία της απευθείας σύνδεση ταυτότητας

Όπως είδαμε και στις αρχές του προηγούμενου κεφαλαίου η ταυτότητα είναι ένα στοιχείο το οποίο είναι προφανές στο κόσμο. Η ταυτότητα συσχετίζεται με μια απλή αλλά βασική ερώτηση: "Ποιος είμαι;" απαντώντας στη συγκεκριμένη αυτή ερώτηση, οι άνθρωποι θα πρέπει να σκεφτούν:

- 1) Ποιοι πιστεύουν πως είναι**
- 2) Τι είδους ιστορίες λένε οι άλλοι άνθρωποι για τους ίδιους**

Με αυτό τον τρόπο οι άνθρωποι μπορούν να βγάλουν ένα συμπέρασμα σχετικά με τη "προσωπική ταυτότητά" τους. Το θέμα είναι πως η ταυτότητα, δεν αποτελεί το μοναδικό ζήτημα όπου απασχολεί τους εαυτούς μας. Οι άλλοι άνθρωποι επίσης καταθέτουν απερίφραστα την άποψη τους σχετικά με τη "κοινωνική ταυτότητά" μας η οποία είναι βασισμένη στα ακόλουθα δυο στοιχεία:

- 1) Στο ότι οι άλλοι σκέφτονται σχετικά με το ποιοι είμαστε**
- 2) Τις ιστορίες όπου οι άλλοι λένε για εμάς (είτε απευθείας σε μας είτε πρώτα σε άλλους ανθρώπους)**

Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν πως η ταυτότητα μας αποτελεί ένα είδος σταθερού διαλόγου ανάμεσα στους υπόλοιπους ανθρώπους και σ' εμάς. Είναι αυτό που περιγράφεται σύμφωνα με τους ειδικούς ως: "φύση της ταυτότητας". Με άλλα λόγια δηλαδή, η αίσθηση του "εγώ" τοποθετείται σε συνάρτηση με τους άλλους ανθρώπους και έτσι αιτιολογείται ο συνήθης όρος: "δομή ταυτότητας", που συναντάμε σε διάφορα επιστημονικά κείμενα τα οποία αναφέρονται στην ανθρώπινη ταυτότητα (τη ταυτότητα τη συνθέτουμε εμείς οι ίδιοι με τη βοήθεια των άλλων Walther, J B (1992). Μερικοί επίσης ειδικοί υπογραμμίζουν πως επίσης εμφανίζουμε τη τάση να τοποθετούμε τους εαυτούς μας σε σχέση με κάποιον άλλον ο οποίος είναι διαφορετικός από εμάς) κατά συνέπεια λοιπόν γνωρίζουμε ουσιαστικά το ποιοι είμαστε επειδή ξέρουμε ακριβώς ποιοι δεν είμαστε.

Αλλά τα ερωτήματα τα οποία (σύμφωνα με τις παραπάνω τοποθετήσεις ειδικών γύρω από τη ταυτότητα των ανθρώπων) προκύπτουν, είναι όπως για παράδειγμα: Γιατί είναι τόσο σημαντική η ταυτότητα και γιατί αποτελεί ένα τόσο

σημαντικό στοιχείο; Γιατί τόσο μεγάλο ενδιαφέρον σχετικά με τη ταυτότητα; Κατά μια έννοια, η ταυτότητα αποτελεί τον τρόπο εκείνο ώστε να κατανοήσουμε πως οι ανθρώπινες αντιδράσεις διαφέρουν εξαιτίας της χαοτικής κατάστασης η οποία επικρατεί λόγω της ποικιλομορφίας ανθρώπων ανάμεσα στο κόσμο, όπως ο ρόλος των στερεότυπων, μας εξυπηρετεί, ώστε να οργανώσουμε τη σταθερή ροή της κοινωνικής φύσης πληροφοριών γύρω μας, έτσι αντίστοιχα η ταυτότητα μας βοηθά να οργανώσουμε τα διάφορα αισθήματά, τις ιδέες, τις πεποιθήσεις, τις αντιδράσεις αλλά και τις αξίες τις οποίες πρεσβεύουμε Aiken, G. και Waller, B. (2000). Θα πρέπει να τονίσουμε στο σημείο αυτό πως η ταυτότητα αποτελεί εκείνο το στοιχείο όπου δουλεύουμε συνέχεια και για το λόγο του αληθές δίνουμε μεγάλη βάση στο γεγονός να μπορούμε να αναφέρουμε μια ιστορία για τους εαυτούς μας με συνοχή και η οποία αν μη τι άλλο να παρουσιάζει σωστή δομή, με αρχή, θεματικό πυρήνα και τέλος. Ο τρόπος αυτός με τον οποίο κατανοούμε τη ταυτότητα δεν είναι σαν λειτουργία κοινός με εκείνον διαφόρων άλλων ανθρώπων. Στη πραγματικότητα ο λόγος όπου εμφανίζεται η συγκεκριμένη αυτή ασυμφωνία έχει να κάνει με το παραδοσιακό τρόπο σκέψης ο οποίος υιοθετείται από μια σημαντική μερίδα ανθρώπων Barak A. (2000).

3.2 Απευθείας σύνδεση προσποίηση ταυτότητας

Τα αποτελέσματα όπου επιφέρει η απελευθέρωση μέσα από την ανωνυμία της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c είναι πάρα πολύ έντονα (ειδικότερα στη περίπτωση των κοινωνικών μέσων δικτύωσης όπως για παράδειγμα των γνωστών facebook, tweeter). Η συγκεκριμένη μορφή ανωνυμίας προετοίμασε το δρόμο μιας κατάστασης η οποία σύμφωνα με τους ειδικούς φέρει το τίτλο: “αποχώρηση του σώματος” και κατά την οποία ο χρήστης του διαδικτύου παρουσιάζει μια ταυτότητα κατά την οποία δεν εξαρτάται πλέον ή δεν δεσμεύεται από την εξωτερική (φυσική) του εμφάνιση Bargh, J A McKenna K Y A (2002). Μέσα από το διαδίκτυο προσφέρεται επίσης η ευκαιρία να ακουστεί η φωνή ειδικότερα εκείνων των ανθρώπων όπου δεν έχουν ακουστεί μέχρι στιγμής. Δεν είναι τυχαίος καθόλου ο αριθμός των απευθείας σύνδεση χρηστών οι οποίοι αποκαλούν τον H/Y ως “δεύτερο εαυτό” τους με αποτέλεσμα η απευθείας σύνδεσης επικοινωνία να διαμορφώνει με ιδιόμορφο τρόπο τη σχέση με τη ταυτότητα του χρήστη. Παρατηρώντας διάφορες περιπτώσεις εξέλιξης της συμβιωτικής σχέσης ανάμεσα σε άνθρωπο και μηχανή (H/Y) θα πρέπει να επισημάνουμε πως ο συγκεκριμένος τύπος αυτής της σχέσης ανάμεσα σε χρήστη και

(H/Y) αποτελεί εν μέρει μια πολιτιστική διαδικασία και πως η επικοινωνιακή μεσολάβηση τύπου c.m.c αμφισβητεί κατά κάποιο τρόπο τη σταθερότητα της, με την έννοια της έλλειψης παγκοσμίως γνωστών πραγματικοτήτων, με άλλα λόγια καθώς οι άνθρωποι συμμετέχουν σε επικοινωνιακές αλληλεπιδράσεις τύπου c.m.c μετατρέπουν τους εαυτούς τους σε συγγραφείς όχι μόνο για τη δημιουργία αποσπασματικών κειμένων αλλά και για τη περιγραφή των ίδιων των εαυτών τους σκιαγραφώντας τις ίδιες τους τις προσωπικότητες με εντελώς πλασματικό ή εικονικό τρόπο που δεν έχει καμία σχέση με τη πραγματικότητα. Με αυτό τον τρόπο οι χρήστες προσδίδουν στους εαυτούς τους, χαρακτήρα και ρόλο ενώ παράλληλα είναι και συγγραφείς, άρα λοιπόν οι χρήστες του διαδικτύου υποδύονται ρόλους όπου πραγματικά επιλέγουν να ενσαρκώσουν από μόνοι τους Barak (2000). Η ερώτηση η οποία προκύπτει όμως από τη παραπάνω τοποθέτηση είναι συγκεκριμένη κι απόλυτα φυσιολογική, έτσι λοιπόν, η επικοινωνιακή διαδικασία τύπου c.m.c μερικές φορές έχει “απελευθερωτικό” χαρακτήρα και μερικές όχι; Από την άλλη πλευρά, είναι εντελώς λογικό να υποθέσουμε πως όταν η επικοινωνία μεταξύ δυο ή και περισσότερων ανθρώπων πραγματοποιείται πρόσωπο με πρόσωπο τότε οι πληροφορίες όπως για παράδειγμα του φύλλου και της εθνικής ταυτότητας προσδιορίζονται με εντελώς σαφή τρόπο. Στη περίπτωση όπου τουλάχιστον δυο ή περισσότεροι άνθρωποι συμμετέχουν σε μια πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδραση τότε σχεδόν μέσα στα πρώτα δευτερόλεπτα της συνάντησης όλοι οι συμμετέχοντες από πλευρά τους (το κάθε άτομο ξεχωριστά) θα διαμόρφωναν άποψη η οποία σαφώς θα βασιζόταν σε πληροφορίες τις οποίες θα επεξεργάζονταν απλά παρατηρώντας τους συνομιλητές όπως για παράδειγμα: την ηλικία, την ένδυση, το ύψος, το βάρος, το φύλλο, το φυλετικό χρώμα, κινητικά προβλήματα καθώς και άλλα πολλά χαρακτηριστικά. Όταν όμως η επικοινωνία είναι απευθείας σύνδεσης σίγουρα τα πλαίσια της αλληλεπίδρασης διαφέρουν. Οι απευθείας σύνδεση χρήστες μπορούν εντελώς άνετα (συγκριτικά με τις αλληλεπιδράσεις τύπου εκτός σύνδεσης όπως για παράδειγμα οι πρόσωπο με πρόσωπο συναντήσεις) να κερδίσουν τις εντυπώσεις των άλλων χρηστών επιλέγοντας φυσικά τη πιο απλή μέθοδο η οποία δε θα μπορούσε να είναι άλλη από το να λένε πράγματα τα οποία οι άλλοι απευθείας σύνδεσης χρήστες θέλουν να ακούν. Με άλλα λόγια ο κάθε χρήστης αποφασίζει τις πληροφορίες που θα έπρεπε ν’ αποκαλύψει και ποιες πληροφορίες θα έκρινε ως σκόπιμο να αποκρύψει. Στη θεωρία η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση (H/Y) παρέχει τη δυνατότητα σε πάρα πολλούς απευθείας σύνδεσης χρήστες να υποδύονται ρόλους προσποιούμενοι κάποιους άλλους ή απλώς απεικονίζοντας εντελώς

διαφορετικές πτυχές από εκείνες της πραγματικότητας. Για παράδειγμα μια γυναίκα κατά τη διάρκεια μιας απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c θα μπορούσε να υποδυθεί το ρόλο ενός άντρα και φυσικά το αντίστροφο. Οι ομοφυλόφιλοι μπορούν να παρουσιάζουν απροκατάληπτα τους εαυτούς τους μέσω του διαδικτύου (και πιο συγκεκριμένα μέσω της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c) χωρίς να αντιμετωπίζουν το συνηθισμένο φόβο τον οποίο εκδηλώνουν στη καθημερινή ζωή σε εκτός σύνδεσης συνθήκες εξαιτίας του φαινομένου των κοινωνικών διακρίσεων. Καταλήγοντας λοιπόν, θα μπορούσαμε να πούμε πως κανείς δεν είναι απόλυτα σίγουρος με ποιον τελικά επικοινωνεί όταν ανάμεσα μεσολαβεί το διαδίκτυο.

3.3 Παρουσιάζοντας οι χρήστες τους εαυτούς τους κατά τη διάρκεια της απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης τους

Οι Robert Burnett και David Marshall (2003) εντελώς ορθά ανέφεραν στη μελέτη τους (σχετικά με τους τρόπους παρουσίασης όπου επιλέγουν να πραγματοποιήσουν διάφοροι απευθείας σύνδεσης χρήστες για τους εαυτούς τους αντίστοιχα μέσα από το βιβλίο “Web Theory”) πως τα “απευθείας σύνδεσης παιχνίδια” με αντικείμενο τη ταυτότητα των χρηστών βασίζονται στην επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c, όπως για παράδειγμα το irc. Φυσικά θα ήταν τραγικό λάθος να γενικεύσουμε την απευθείας σύνδεσης επικοινωνία θέτοντας σαν βάση το γεγονός πως όλοι οι απευθείας σύνδεσης χρήστες έχουν τους ίδιους κοινούς στόχους. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν πως αρκετοί είναι εκείνοι οι απευθείας σύνδεσης χρήστες όπου δε θέλουν να είναι ανώνυμοι καθώς επίσης ακόμα αρκετοί είναι εκείνοι οι χρήστες όπου θέλουν να διατηρούν την ανωνυμία τους ενώ φυσικά υπάρχει και ένα σημαντικό σύνολο χρηστών οι οποίοι θέλουν αλλά δε μπορούν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους. Η ιδέα της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης ως ερμηνεία, η επινοητικότητα (όπως αντίστοιχα και στη περίπτωση κατασκευής πλασματικών ταυτοτήτων σε απευθείας σύνδεσης τύπου αλληλεπίδραση) καθώς και η ελευθερία της άποψης συσχετίστηκαν με τη διαμόρφωση της ταυτότητας, από τον Erving Goffman (1976). Ο Erving Goffman χρησιμοποίησε τη θεατρική εκτέλεση σαν μια μεταφορική επέκταση σχετικά με το πώς παρουσιάζουμε τους εαυτούς μας σε καθημερινής βάσης αλληλεπιδράσεις. Αναφέρει λοιπόν στο βιβλίο του “*Life as a Theater: A dramaturgical sourcebook*” ο E Goffman, πως ο “δημιουργός έργου” κι ο χαρακτήρας τον οποίο υποδύεται εμπλέκονται σε διαδικασίες με σκοπό την παρουσίαση του ίδιου του εαυτού

μέσα από τις αλληλεπιδράσεις του συγκεκριμένου απευθείας σύνδεσης τύπου. Το πιο σημαντικό σημείο της ιδέας του Goffman είναι πως ο “χαρακτήρας” τον οποίο δημιουργεί ο “εμπνευστής” του “έργου” δεν είναι ίδιος με αυτό όπου σκοπεύει να υποδυθεί. Χρησιμοποιώντας όμως την ιδέα του Goffman ως βάση του συλλογισμού μας στη περίπτωση της επικοινωνιακής μεσολάβησης τύπου c.m.c το διαδίκτυο απλά προσφέρει σε εμάς ένα κατά κάποιο τρόπο διαφορετικό είδος “θεατρικής σκηνής” στο οποίο ο καθένας χρήστης του διαδικτύου μπορεί να ερμηνεύει ρόλους (ταυτότητες) δουλεύοντας για τη διαδικασία της απευθείας σύνδεσης παρουσίασης του εαυτού του αντίστοιχου χρήστη. Είναι σημαντικό λοιπόν να θέσουμε πλαίσια γύρω από τις απευθείας σύνδεση ταυτότητες. Το πρώτο πλαίσιο έχει να κάνει με την αστάθεια της ταυτότητας σχετικά με τη πολλαπλή φύση της εκτός σύνδεσης ταυτότητας. Το δεύτερο πλαίσιο έχει να κάνει με το τι πραγματικά επιδιώκουν να καταφέρουν οι χρήστες μέσα από το διαδίκτυο. Σύμφωνα με έρευνες του Gackenbach, J.(2000) οι οποίες είχαν σαν θέμα τις ταυτότητες των ανθρώπων μέσα στο διαδίκτυο, εκτενή είναι τα σχόλια τα οποία αναφέρουν πως η τάση όπου εμφανίζεται με σκοπό να “παίζουν” οι απευθείας σύνδεσης χρήστες με τις ταυτότητες κρίνεται άκρως επικίνδυνη ενώ υπάρχουν και δυστυχώς περιπτώσεις κατά τις οποίες οι απευθείας σύνδεσης χρήστες όχι απλά ξεφεύγουν από τα όρια των “απευθείας σύνδεσης παιχνιδιών” (αστεία) και της διασκέδασης αλλά υπερβάλουν κατά δραματικότερο τρόπο από ότι κανείς θα περίμενε.

3.4 Δημιουργώντας ταυτότητες στο διαδίκτυο

Οι ομοιότητες ανάμεσα στη δημιουργία απευθείας σύνδεσης και εκτός σύνδεσης ταυτότητας αντίστοιχα είχε σαν αποτέλεσμα να παραλείψουμε να αναφέρουμε το γνωστό “**Johari Window**”. Το “*Παράθυρο Johari*” είναι ένα εργαλείο που χρησιμοποιείτε και πρώτο-εμπνεύστηκε από τους **JOseph Luft** και **HARry Ingham** (1995) (εξ ου και το όνομα **Jo ha ri**). Το εργαλείο αναπτύχθηκε το 1955 στις ΗΠΑ για να βοηθήσει τους ανθρώπους να καταλάβουν καλύτερα τη διαπροσωπική επικοινωνία και τις σχέσεις (Wikipedia, 2007). Το “Johari window” θα μας βοηθούσε να εμβαθύνουμε αποτελεσματικότερα στην απευθείας σύνδεσης και την εκτός σύνδεσης δημιουργία ταυτοτήτων εστιάζοντας στις σημαντικές πτυχές της ουσιαστικής διαπροσωπικής επικοινωνίας συμπεριλαμβάνοντας την ειλικρίνεια, τη διαίσθηση κι εκείνες τις πτυχές οι οποίες θα πρέπει να προσέχουμε καθώς οι

συγκεκριμένες πτυχές αποτελούν στοιχεία τα οποία οι άλλοι θα προσέξουν πάνω μας σύμφωνα πάντα με τους Luft και Ingham). Για την περίπτωση των διαπροσωπικών συγκρούσεων και την ανάλυση της δυναμικής της συμπεριφοράς σε διαπροσωπικές σχέσεις έχει προταθεί το παράθυρο Johari (Johari window). Ο Ζαβλανός³ αναφέροντας το, σχολιάζει ότι “βοηθάει να προσδιοριστούν τα διάφορα διαπροσωπικά στυλ, δείχνει τα χαρακτηριστικά και τα αποτελέσματα για το καθένα από αυτά και ερμηνεύει τις συγκρούσεις που μπορούν να αναπτυχθούν μεταξύ ενός ατόμου και κάποιου άλλου σχέση: εγώ-εσύ

1) OPEN	2) BLIND
3) CLOSED	4) DARK/UNKNOWN

Πίνακας 3.0
johari window

Στο “Johari window” απεικονίζονται δυο διαδικασίες στις οποίες μπορούμε να οργανώσουμε και να κατανοήσουμε τη παρουσίαση των εαυτών μας απέναντι στους άλλους .

- Το **πρώτο τεταρτημόριο** φέρει το τίτλο **OPEN**. Η συγκεκριμένη περιοχή αυτή αντιπροσωπεύει τον εαυτό των άλλων και περιλαμβάνει πληροφορίες οι οποίες παρέχονται πρόθυμα προς κάθε άνθρωπο ο οποίος συμμετέχει σε μια επικοινωνία τύπου πρόσωπο με πρόσωπο.
- Το **δεύτερο τεταρτημόριο** φέρει τον τίτλο **BLIND**. Η αντίστοιχη περιοχή απεικονίζει τις συνήθειες ή την επιτήδευση (εκδήλωση ντροπαλότητας ή έπαρσης αυθάδειας) διαφόρων χαρακτηριστικών τα οποία ο συγκεκριμένος άνθρωπος αγνοούσε την ύπαρξη αυτών.
- Το **τρίτο τεταρτημόριο** φέρει το τίτλο **CLOSED**. Υπάρχουν άνθρωποι με πτυχές στο χαρακτήρα τους τις οποίες προτιμούν να τις κρατούν μόνο για τους ίδιους με αποτέλεσμα οι ίδιοι να είναι καλοί ακροατές των άλλων. Οι άνθρωποι με τις κλειστές πλευρές σχετικά με το χαρακτήρα τους είναι πάρα πολύ πιθανόν να είναι ειλικρινής, με τη ευθύτητα να χαρακτηρίζει τις πράξεις και τα λόγια των ίδιων.
- Το **τέταρτο τεταρτημόριο** φέρει το τίτλο **DARK/UNKNOWN**. Αρκετοί είναι εκείνοι οι κοινωνικοί ψυχολόγοι οι οποίοι πιστεύουν πως ένα ατυχές ή μια συγκεκριμένη στιγμή έντασης μπορεί να λειτουργήσει κατάλληλα έτσι ώστε να δώσει στους ανθρώπους τη δυνατότητα της επίγνωσης γύρω από κάποιες πτυχές οι οποίες μέχρι να τις ανακαλύψουν παραμένουν κρυφές.

³ Ζαβλανός, Μύρων Μ., Ph.D., *Οργανωτική Συμπεριφορά*, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε., 2002, σελ.365.

Το “Johari window” αν το δούμε από την οπτική γωνία της επικοινωνιακής διαδικασίας τύπου c.m.c αποτελεί ένα πολύ χρηστικό εργαλείο. Το “Johari window” μας υπενθυμίζει πως επεξεργαζόμαστε, τη πολυπλοκότητα των αποφάσεων την οποία εμφανίζουμε όλοι μας πριν σχεδόν από κάθε επιλογή μας. Η πολυπλοκότητα αυτή έχει τις δυο εξής παραμέτρους οι οποίες δεν είναι άλλες από: τη τάση για αποκάλυψη προσωπικών λεπτομερειών που αφορούν το προφίλ του κάθε ανθρώπου και τη διαχείριση των εντυπώσεων των άλλων πάντα για τη περίπτωση της εκτός σύνδεσης επικοινωνίας. Εφαρμόζοντας το “Johari window” πάνω στην επικοινωνιακή διαδικασία τύπου c.m.c σύμφωνα με τους Hase, Steward, Alan Davies, Bob Dick (1999) θα μπορούσαμε να πούμε πως οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τις ταυτότητες τους ώστε να επικοινωνούν εθελουσίως και μη εθελουσίως (χωρίς να γνωρίζουν τι πληροφορίες μοιράζονται και με ποιους). Χρησιμοποιώντας τις επεξηγήσεις των Luft και Ingham, αν και η ειλικρίνεια αποτελεί ένα στοιχείο εξαιρετικά σημαντικό κατέχοντας καθοριστικό ρολό σχετικά με τη ποιότητα της επικοινωνίας, θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε το γεγονός πως το ίδιο αυτό στοιχείο της ειλικρίνειας είναι εκείνο το οποίο μπορεί να χαρακτηριστεί ακατάλληλο έως και μη λειτουργικό. Έτσι σύμφωνα με τους Luft και Ingham παράδειγμα, όταν κάποιος άνθρωπος ο οποίος αποκαλύπτει σε εκτενή βαθμό πληροφορίες προσωπικού περιεχομένου και συνεπώς δε κρατά κρυφά τα προσωπικά του δεδομένα ο χαρακτήρας του είναι πάρα πολύ πιθανόν να μη δείξει και την απαιτούμενη ευαισθησία στη πολυπλοκότητα κάποιας απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης (οι πληροφορίες οι οποίες μοιράζονται με κάποιους άλλους ατυχέστατα δε σημαίνει με τη καλή αυτή πρόθεση κάποιων προδιαθέτετε ο σκοπός μιας εποικοδομητικότερης επικοινωνίας) οδηγώντας την αλληλεπίδραση τύπου c.m.c στη πρόκληση ανησυχίας και στη δημιουργία παρεξηγήσεων. Το “Johari window” επίσης, σύμφωνα με τους Hase, Steward, Alan Davies, Bob Dick (1999), αποτυπώνει τη σημαντικότητα της διαδικασίας της ανάδρασης η οποία πρέπει να υπάρχει και αναφερόμαστε φυσικά στο ότι ενώ θα πρέπει να μοιραζόμαστε κάποιες πληροφορίες με τους υπόλοιπους απευθείας σύνδεσης χρήστες θα πρέπει από την άλλη να επιδεικνύουμε και την απαιτούμενη διαίσθηση εκτιμώντας το ειδικό βάρος των αντίστοιχων πληροφοριών τις οποίες σκοπεύουμε να μοιράσουμε μέσω του διαδικτύου. Η διαίσθηση και η τάση να μοιραζόμαστε πληροφορίες οι οποίες συσχετίζονται με το προσωπικό προφίλ του κάθε ένα μας, σύμφωνα με του Luft και Ingham, δεν αποτελούν σε καμία περίπτωση δυο διαμετρικά αντίθετες καταστάσεις,

αλλά αποτελούν μέρος μιας πολυσύνθετης διαδικασίας, της απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c.

Είναι πάρα πολύ βασικό να εντοπίσουμε μια διαφορά κομβικής σημασίας ανάμεσα στην απευθείας σύνδεσης και την εκτός σύνδεσης ταυτότητα των ανθρώπων. Εξαιτίας του αναμφισβήτητου δεδομένου κατά του οποίου ο απευθείας σύνδεσης χρήστης ή το σύνολο των απευθείας σύνδεση χρηστών το οποίο συμμετέχει στην αλληλεπίδραση δεν είναι προκαθορισμένο, έχει ως συνέπεια να επιδρά με καταλυτικό τρόπο στη διεξαγωγή της όλης διαδικασίας, οπότε η διαδικτυακή αλληλεπίδραση κάθε άλλο παρά αμετάβλητη δε θα μπορούσε να χαρακτηριστεί, σε αντίθεση όμως, με τη περίπτωση της προσώπου με πρόσωπο επικοινωνίας, όπου τα άτομα τα οποία συμμετέχουν σ' αυτή ελέγχονται. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν πως είναι δύσκολο να επιλεγεί κάποιος ανάμεσα στους δυο επικοινωνιακούς τρόπους σχετικά με το πότε να επιχειρήσει να αποκαλύψει πληροφορίες οι οποίες συσχετίζονται με το προσωπικό προφίλ και ποτέ όχι, αντίστοιχα σαφώς θα μπορούσε κανείς να διερωτηθεί σχετικά με το εξίσου σημαντικό ζήτημα της εικονικής και της μη εικονικής παρουσίας και περιγραφής του εαυτού κάποιου απευθείας σύνδεσης χρήστη. Οπότε είναι απόλυτα φυσιολογικό εξαιτίας της παραπάνω ασάφειας η οποία επικρατεί οι απευθείας σύνδεση χρήστες να μη μπορούν να καθορίσουν τον τρόπο εκείνο με τον οποίο θα εκτιμούσαν πληροφορίες με περιεχόμενο ατομικής ή μη ατομικής φύσεως καθώς και πως θα διαχειριζόταν της αντίστοιχες αυτές πληροφορίες με άλλους απευθείας σύνδεσης χρήστες.

3.5 Ταυτότητα διαδικτυακού χρήστη: Πραγματικότητα ή εικονικότητα

Όπως έχουμε αναφέρει σε προηγούμενες παραγράφους δεν υπάρχει κάποιος αναπόσπαστος χαρακτηρισμός όπως για παράδειγμα περί ιερής και απαραβίαστης διαδικασίας αλληλεπίδρασης σχετικά με τον τύπο αλληλεπίδρασης τύπου “προσώπου με πρόσωπο επικοινωνία” ή αλλιώς σχετικά με το πόσο “πραγματική” είναι. Αποτελεί γεγονός όμως πως οι άνθρωποι αναμφισβήτητα κινούνται πιο απελευθερωμένα όταν αναφερόμαστε στη περίπτωση των εκτός σύνδεσης ταυτοτήτων και συγκριτικά με τη περίπτωση των ταυτοτήτων των απευθείας σύνδεσης χρηστών. Ο Walther, J. B, (1996) αναφέρει χαρακτηριστικά μέσα από το βιβλίο “Computer – mediated communication: impersonal, interpersonal, and hyperpersonal interaction” “... στο διαδίκτυο ο δεσμός ανάμεσα στον εαυτό ενός χρήστη και τον τρόπο με τον οποίο επιλέγει να παρουσιάσει

τον εαυτό του είναι εντελώς ευμετάβλητος!....” υπογραμμίζει ο Walther, J. B, επίσης πως υπάρχει μια πλήρη αντίθεση ανάμεσα στο τι συμβαίνει στο πραγματικό (φυσικό) κόσμο όπου η κοινωνία απαιτεί από το κάθε άνθρωπο να έχει μια φυσική αναγνωρίσιμη ταυτότητα και στο κόσμο του διαδικτύου.

Ο Walther, J B υποστηρίζει πως όλες οι ταυτότητες είναι όροι οι οποίοι έχουν δυναμικό και πολυδιάστατο χαρακτήρα. Οι ταυτότητες όλων μας μετατοπίζονται από στιγμή σε στιγμή κατά τη διάρκεια της ημέρας και εξαρτώνται αυτές με το τι κάνουμε τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή καθώς και με το ποιοι άλλοι συμμετέχουν στη δραστηριότητα αυτή. Το ζήτημα του προβληματισμού ανάμεσα στο “εικονικό” και το “πραγματικό” οφείλεται τουλάχιστον σε δυο βασικά αιτία. Η άποψη πως έχουμε “πραγματική ταυτότητα” καταργεί σύμφωνα με παλαιότερους (και κατά μερικούς αναχρονιστικούς) τρόπους σκέψης οι οποίοι υποστήριζαν πως η ταυτότητα μας είναι σταθερή και απαραίτητη. Η παραπάνω άποψη σύμφωνα με τον Walther, J B υπονοεί επίσης πως οι απευθείας σύνδεσης ταυτότητες είναι κατά κάποιο τρόπο μη πραγματικές παρά το γεγονός πως η ύπαρξη του συγκεκριμένου τύπου ταυτοτήτων είναι σταθερή και απαραίτητη. Τα είδη των ταυτοτήτων τα οποία έχουν οι άνθρωποι είτε σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες αλλά ακόμα, και στη καθημερινή ζωή τους (εκτός σύνδεσης) σύμφωνα με τον Walther αποτελούν τμήμα μιας σε εξέλιξη διαδικασίας αναγνωρίσιμης. Η απευθείας σύνδεση ταυτότητα υποδηλώνει πως ο διαδικτυακός χρήστης έχει ένα στίγμα και ένα σημείο αναφοράς το οποίο τον διαχωρίζει και τον διαφοροποιεί από την εκτός σύνδεσης ταυτότητα του ιδίου ανθρώπου.

3.6 Διαδικτυακές (απευθείας σύνδεση) κοινότητες

Αποτελεί γεγονός αναμφισβήτητο πως όλες οι τεχνολογίες οι οποίες έχουν σαν βάση την επικοινωνία (ειδικότερα οι νεότερες μορφές) προκαλούν τάσεις υστερίας στο ευρύτερο καταναλωτικό κοινό. Υποθέτουμε λοιπόν πως η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση (H/Y) ως μια διαδικασία αλληλεπίδρασης επιδρά άμεσα στις απευθείας σύνδεσης κοινότητες.

Κατά την επίσκεψη και περιήγηση μας σε διάφορους διαδικτυακούς τόπους παρατηρήσαμε πως αρκετοί είναι οι απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι συζητούν διάφορα θέματα ενώ δεν είναι λίγες οι φορές εκείνες όπου σαν θέμα της συζήτησης είναι η επίδραση της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c σε απευθείας

σύνδεσης και εκτός σύνδεσης κοινότητες. Οι Hancock, J.T. και Dunham, P. J. (2001) αναφέρουν σε απευθείας σύνδεσης συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν ανάμεσα σ' ένα σύνολο τριάντα (30) χρηστών ενώ οδηγηθήκαν στα ακόλουθα βασικά συμπεράσματα:

- I. Τα δίκτυα πληροφορικής απομονώνουν τον έναν απευθείας σύνδεσης χρήστη από τον άλλον ως μονάδες και δε συμβάλουν στην σύσφιξη των δεσμών οι οποίοι αναπτύσσονται ανάμεσα στα κοινωνικά σύνολα.
- II. Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές (H/Y) μεταφέρουν ένα μήνυμα στο κόσμο κατά το οποίο οι άνθρωποι αποσύρονται από διάφορες κοινωνικές δραστηριότητες θέτοντας τους εαυτούς τους σε μια άνεση μιας εικονικής πραγματικότητας τροφοδοτώντας έτσι μια “λανθασμένη αντίληψη” η οποία σαν βάση έχει το σκεπτικό πως οι κοινωνικές ανάγκες των ανθρώπων εξυπηρετούνται με επαρκή τρόπο μέσω της απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης.

Τα παραπάνω δυο συμπεράσματα αποτελούν σύμφωνα με τους Hancock, J T και Dunham, P J (2001) και ουσιαστικά δυο γενικευμένες απόψεις οι οποίες αντιπροσωπεύουν ένα μεγάλο σύνολο των απευθείας σύνδεσης χρηστών. Καθημερινά διαβάζουμε ή ενημερωνόμαστε από διάφορα μέσα ενημέρωσης πως διάφορες εταιρείες πληροφορικής και τηλεπικοινωνίας καταβάλουν μεγάλες προσπάθειες μέσω διαφημιστικών εκστρατειών ώστε όλο και περισσότερος κόσμος να αποκτήσει πρόσβαση στο διαδίκτυο με μια γρήγορη σύνδεση και χαμηλό κόστος παροχής υπηρεσιών.

Θεωρούμε λοιπόν πως ανάμεσα στην απευθείας σύνδεση τεχνολογία και τις εκτός σύνδεσης ανθρώπινες κοινότητες υπάρχει ένα βασικό πλεονέκτημα κι ένα βασικό μειονέκτημα. Σύμφωνα με τους Bell P, Greene T. C. Fisher, J το πλεονέκτημα έχει να κάνει με το ότι οι “νέες τεχνολογίες” όπως το διαδίκτυο κάνει εφικτή την ύπαρξη των νέων (νεοσύστατων) κοινοτήτων βοηθώντας έτσι την αναζωογόνηση των ήδη υπαρχόντων απευθείας σύνδεσης ανθρώπινων συνόλων που φιλοξενούνται στο διαδίκτυο.

Οι ίδιοι υποστηρίζουν πως από την άλλη πλευρά το μειονέκτημα, αναφορικά με τη συγκεκριμένη σχέση, βασίζεται στο γεγονός πως οι τεχνολογίες όπως για παράδειγμα το διαδίκτυο και συνεπώς οι διάφοροι επικοινωνιακοί μέθοδοι οι οποίοι μπορούν να υποστηριχτούν από επικοινωνία τύπου c.m.c μπορεί εύκολα να κατηγορηθούν ως μορφές τεχνολογίας η οποίες ευθύνονται για την απώλεια διάφορων

“πραγματικών κοινοτήτων” (εκτός σύνδεσης) ενισχύοντας την ύπαρξη των απευθείας σύνδεσης κοινοτήτων οι οποίες από πολλούς θεωρούνται “μη-κανονικές κοινότητες”.

Θα πρέπει όμως να πούμε πως οι παραπάνω χαρακτηρισμοί ή προβληματικοί όροι όπως: “πραγματικών (εκτός σύνδεσης) κοινοτήτων”, “μη κανονικές κοινότητες”, “λανθασμένη αντίληψη” δεν αποτελούν τίποτα άλλο από υποθετικούς όρους. Θα ήταν λοιπόν καλύτερο να θέτουμε ένα πλαίσιο το οποίο θα βοηθά ώστε να υπάρχει μια σαφήνεια γύρω από τη σημασιολογική ερμηνεία των όρων αυτών κι ο λόγος γιατί υπάρχουν αρκετοί άνθρωποι οι οποίοι εκλαμβάνουν το κάθε όρο με εντελώς απόλυτο τρόπο.

Ο προβληματισμός μας σχετικά με το τι εννοούν οι άνθρωποι όταν αναφέρονται με τον όρο “κοινότητα” διατυπώνεται στην επόμενη παράγραφο.

3.7 Τι είναι “κοινότητα”;

Είναι πάρα πολύ σημαντικό να διαχωρίσουμε τους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι προσπαθούν να περιγράψουν μια συγκεκριμένη κοινότητα (ορίζοντας τη τοποθεσία όπου βρίσκεται καθώς και τα άτομα τα οποία φιλοξενεί η συγκεκριμένη κοινότητα στους κόλπους της) από εκείνους τους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι αναδεικνύουν την ιδέα σχετικά με το πώς μια κοινότητα θα έπρεπε τελικά να είναι. Γεγονός αναμφισβήτητο αποτελεί το ότι ο όρος της “κοινότητας” δεν είναι απαραίτητο να έχει την ίδια σημασία για όλους τους ανθρώπους. Οι συζητήσεις σχετικά με τη φύση των απευθείας σύνδεσης κοινοτήτων καθώς και με τις σχετικές τους αντοχές και δυνατότητες αλλά και με τις αδυναμίες διαφέρουν κατά πολύ σχετικά με το ποιες πραγματικά είναι και ποιες υποτίθεται θα έπρεπε να ήταν ή αντιθέτως ποιες δεν είναι και ποιες υποτίθεται δεν θα έπρεπε να ήταν.

Υπάρχουν τόσοι πολλοί τρόποι με τους οποίους χρησιμοποιούμε τον όρο κοινότητα, για παράδειγμα: ευρωπαϊκή κοινότητα, ιταλική κοινότητα. Είναι πάρα πολύ δύσκολο πραγματικά να κατανοήσουμε πώς ο παραπάνω τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιούμε τον όρο κοινότητα μπορεί να συγκριθεί και να’ χει την ίδια σημασία με τα ακόλουθα παραδείγματα: αγροτική κοινότητα, διεθνής κοινότητα. Αντιλαμβανόμαστε συνεπώς οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τον όρο “κοινότητα” με διάφορους τρόπους και για διάφορους λόγους. Τις περισσότερες φορές ο όρος κοινότητα ταυτίζεται με τη σημασία του συνόλου εκείνου με τα χαρακτηριστικά συναισθημάτων και ιδεών τα οποία τυγχάνουν να είναι κοινά αντιπροσωπεύοντας το

αντίστοιχο ανθρώπινο σύνολο. Στη πραγματικότητα ο όρος “κοινότητα” χρησιμοποιείται ως ρητορικός μηχανισμός επικοινωνιακού χαρακτήρα αποκτώντας την αίσθηση της άνεσης ή και της καθησυχαστικής αλληλεγγύης η οποία αναπτύσσεται ανάμεσα στα μέλη αυτής. Στην επικοινωνιακή διαδικασία τύπου c.m.c σύμφωνα με την Lynn Cherny (1999) και το βιβλίο *Conversation and Community: Chat in a Virtual World* ο όρος “κοινότητα” έχει εντελώς συμβολικό χαρακτήρα αναφέροντας η ίδια πως:... *“στα διάφορα ακαδημαϊκά κείμενα αλλά και σε κάποια επιστημονικά άρθρα είναι συχνή η χρήση του όρου, κοινότητα...”*. Αντιλαμβανόμαστε πως σύμφωνα με την τοποθέτηση της Lynn Cherny η χρήση της λέξεως “κοινότητα” έχει συμβολικό ρόλο προσδίδοντας στο περιεχόμενο του όρου ένα ουτοπικό χαρακτήρα.

Στις μέρες μας σήμερα λίγοι είναι εκείνοι όπου ζουν σε μικρές αγροτικές κοινότητες. Το ερώτημα είναι πότε ο παράγοντας της εδαφικότητας ή και του τοπικισμού ταυτίζεται με τον όρο της κοινότητας. Θα μπορούσε δηλαδή, να περιγράφει ένα σύνολο ανθρώπων ως μια κοινότητα, όταν υπάρχει κοντινή φυσική ή γεωγραφική απόσταση ανάμεσα στους ανθρώπους οι οποίοι αποτελούν το αντίστοιχο σύνολο; Για τους περισσότερους ανθρώπους η απάντηση είναι όχι. Για αρκετούς ανθρώπους ισχύει η άποψη πως δεν είναι απαραίτητο να ζεις με έναν άλλο συνάνθρωπο σου ακριβώς δίπλα ή ακόμα στην ίδια χώρα ώστε να νιώθεις κοντά, να μοιράζεσαι διάφορα προσωπικά προβλήματα και όχι μόνο ή ακόμα να υπάρχει κοινό το αίσθημα της διεκδίκησης σχετικά με ένα αγαθό ή ιδέα ώστε να ορίσουμε ένα συγκεκριμένο σύνολο ανθρώπων ως κοινότητα.

3.8 Καταστρέφεται η “παραδοσιακή κοινότητα” από την επικοινωνιακή διαδικασία τύπου C.M.C

Ο ψυχολόγος αναλυτής James Hillman (May 14, 1993) και ο δημοσιογράφος Michael Ventura μέσα από το βιβλίο *“We've Had a Hundred Years of Psychotherapy - and the World's Getting Worse”* ασχολήθηκαν με την άποψη την οποία εκφέρουν αρκετοί άνθρωποι σχετικά με τον αρνητισμό γύρω από τις τεχνολογίες-επικοινωνίες και πως οι συγκεκριμένες τεχνολογίες συντελούν στη δημιουργία κοινοτήτων. Γενικότερα στο κόσμο υπάρχει μια ανησυχία σχετικά με την απευθείας σύνδεσης επικοινωνία. Ο John Stratton κι ο Joseph Lockard (1999) άσκησαν σκληρή κριτική μέσα από το περιοδικό *“Slavery”* (τεύχος 69) που εκδίδεται από τον Αυστραλιανό

Σύλλογο Πολιτιστικών Σπουδών (Cultural Studies Association of Australia) γνωστό κι ως CSAA. Η συγκεκριμένη κριτική αφορούσε την έννοια που ορίζουν με τα κριτήρια τους και φέρει το όνομα “ηθική τρέλα” καθώς επίσης και για το μύθο γύρω από τις “εικονικές κοινότητες” γνωστές ως “virtual communities”. Οι Stratton και Lockard πιστεύουν πως οι απευθείας σύνδεσης κοινότητες αναπόφευκτα οδηγούν τους ανθρώπους στο να αποφεύγουν με επιδεξιότητα τις δυσκολίες σε πραγματικές (εκτός σύνδεσης) συνθήκες της ζωής καθώς και τα αντίστοιχα προβλήματα και ζητήματα τα οποία ταλανίζουν τη κοινωνία. Υποστηρίζουν δηλαδή πως όταν ένας απευθείας σύνδεσης χρήστης συζητά με διάφορους διαδικτυακούς χρήστες οι οποίοι συμβαίνει να έχουν αναπτύξει παράλληλα δεσμούς φιλίας ανάμεσα τους τότε τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή όπου πραγματοποιείται η απευθείας σύνδεσης αυτή συζήτηση, είναι πιθανόν, στο διπλανό σπίτι ακριβώς, να λαμβάνει χώρα μια δολοφονική επίθεση ενώ λίγα οικοδομικά τετράγωνα πιο δίπλα ένα σπίτι ενός άλλου συνανθρώπου μας μπορεί να καίγεται ολοσχερώς!

Οι “απευθείας σύνδεσης κοινότητες” κατά καιρούς έχουν δεχτεί σφοδρή κριτική. Σύμφωνα με την Baym, Nancy K. (2006) όπως η ίδια αναφέρει στο βιβλίο με τι τίτλο “The Emergence of Απευθείας σύνδεσης Community” περιγράφοντας πως:

“...όταν επικρατούσε η έλλειψη της τήρησης των υποσχέσεων ανάμεσα στους χρήστες, όταν υπήρχε έλλειψη ηθικής συνοχής, όταν επίσης υπήρχε έλλειψη της παγκόσμιας (γενικής) πρόσβασης από πλευράς των ανθρώπων στο ίντερνετ, είναι σε γενικές γραμμές ορισμένοι από τους παράγοντες οι οποίοι προβληματίζαν αλλά και προβληματίζουν τη κοινή γνώμη γύρω από το ζήτημα των απευθείας σύνδεσης κοινοτήτων...”

Εν τούτοις η Baym, Nancy K. υπογραμμίζει το γεγονός πως δεν υπάρχουν εμπειρικές ενδείξεις οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν προς επιβεβαίωση συμπερασμάτων σχετικά με τις επιδράσεις της συμμετοχής των χρηστών σε απευθείας σύνδεσης διαδικασίες εις βάρος των εκτός σύνδεσης κοινοτήτων. Σύμφωνα πάντα με τη Baym, Nancy K. η κατηγορία πως η απευθείας σύνδεσης επικοινωνία ευθύνεται κατά κάποιο τρόπο για το πλήγμα στις εκτός σύνδεσης κοινότητες, επιδέχεται σημαντική αμφισβήτηση κυρίως για τον ακόλουθο λόγο:

“...Θεωρώντας ως βασική υπεραπλούστευση το να αντιλαμβάνεται κάποιος όλες τις “εικονικές κοινότητες” ως ένα ανεξάρτητο φαινόμενο και συνεπώς να το αποτιμά με μια απλή κριτική. Υπάρχουν αμέτρητες εκατοντάδες απευθείας σύνδεσης ομάδες οι οποίες μεταξύ τους διαφέρουν τρομακτικά. Μερικές ομάδες

σίγουρα είναι ακατάλληλες για να συνυπάρχουν στις εκτός σύνδεσης συνθήκες, αλλά δεν υπάρχει κάποιος ιδιαίτερος λόγος ο οποίος να μας κάνει να πιστεύουμε πως ο μεγαλύτερος αριθμός αυτών είναι και κατάλληλες...”

3.9 Δημιουργώντας κοινότητες στο διαδίκτυο οι οποίες να βασίζονται στην επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου C.M.C

Ο Howard Rheingold (1993) ισχυρίστηκε πως η επικοινωνιακή διαδικασία τύπου c.m.c απελευθερώνει τις διαπροσωπικές σχέσεις από περιορισμούς όπως αυτόν της φυσικής θέσεως και συνεπώς δημιουργεί ευκαιρίες για νέες, αλλά γνήσιες κοινότητες. Υπάρχει όμως και η αντίθετη άποψη των Derlega, V J και Metts, S (1993) κατά τους οποίους οι απευθείας σύνδεσης κοινότητες δεν αποτελούν τίποτα άλλο από μια κατώτερης μορφής υποκατάστατα των πραγματικών εκτός σύνδεσης κόσμου της καθημερινής ζωής κοινοτήτων. Όποτε ο προβληματισμός μας επικεντρώνεται στο αν οι απευθείας σύνδεσης κοινότητες αποτελούν ή όχι ένα εικονικό υποκατάστατο των εκτός σύνδεσης κοινοτήτων. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες παρατηρούμε ένα υπερβολικό μεγάλο αριθμό ανθρώπων να καθιερώνει σημαντικές κοινωνικές σχέσεις μέσω απευθείας σύνδεσης τύπου αλληλεπιδράσεις χρησιμοποιώντας πολύπλοκες μακροπρόθεσμες συμφωνίες Dibble, J. (1993)

Σύμφωνα με τον τελευταίο οι απευθείας σύνδεσης κοινότητες αποτελούν κοινωνικές συναθροίσεις χρηστών οι οποίες προκύπτουν μέσα από τον κόσμο του διαδικτύου κατά τέτοιο τρόπο σύμφωνα με τον οποίο φαίνεται αρκετοί άνθρωποι να συμμετέχουν σε διάφορα διαδικτυακά σύνολα μεταφέροντας συζητήσεις από την καθημερινότητα κατά έναν τρόπο τέτοιο ο οποίος διέπεται από τον κατάλληλο ανθρώπινο συναισθηματισμό με σκοπό παράλληλα να διαμορφωθούν οι αντίστοιχες διαδικτυακές σχέσεις σε ατομικό (προσωπικό) επίπεδο. Οι κοινότητες λοιπόν ως αποτέλεσμα, είναι σχεδόν μοιραίες και συγκροτούνται με βάση τη κοινωνική αλληλεπίδραση, τη διάρκεια της εμπλοκής στην αντίστοιχη διαδικασία αλληλεπίδραση καθώς και τη “δύναμη” των συναισθημάτων των ανθρώπων οι οποίοι συμμετέχουν σ’ αυτές. Οι άνθρωποι αποτελούν μια κοινότητα όταν συμμετέχουν σε κοινές δραστηριότητες είτε είναι εκτός σύνδεσης ή απευθείας σύνδεσης για αρκετό χρονικό διάστημα νιώθοντας παράλληλα τη συνοχή ανάμεσά τους η οποία αποτελεί και απαραίτητο συστατικό στοιχείο για τη δημιουργία των συνόλων αυτών.

Βέβαια υπάρχει και η άλλη γνώμη η οποία γνωρίζει επίσης πολλούς υποστηρικτές ανάμεσα σε αυτούς και το Bedict Anderson (1991) ο οποίος μέσα από το βιβλίο “Imagined communities: reflections on the origin and spread of nationalism” παραλληλίζει τις απευθείας σύνδεσης κοινότητες ως “φανταστικές κοινότητες” όχι όμως με την έννοια της σημαντικότητας για τους ανθρώπους υποβαθμίζοντας αυτές και πιο συγκεκριμένα την επίδραση αυτών στις ανθρώπινες ζωές αλλά αντίθετα ο Bedict Anderson υπογραμμίζει το πόσο σημαντικά είναι τα διαδικτυακά σύνολά των ανθρώπων αλλά και την επιρροή που ασκούν. Ο όρος “φανταστικές κοινότητες” πάντα κατά τον Anderson σε καμία περίπτωση δεν υποδηλώνει κάτι το μη-πραγματικό όμως διακρίνει τις κοινότητες με ένα χαρακτηριστικό σύμφωνα με το οποίο οι “απευθείας σύνδεσης κοινότητες” δεν συσχετίζονται με τον αριθμό των απευθείας σύνδεσης μελών (χρηστών) όπου φιλοξενούνται στους κόλπους αυτών αλλά χαρακτηρίζονται από τις δραστηριότητες οι οποίες αναπτύσσονται σ’ αυτές καθώς και από τα αντίστοιχα συναισθήματα από πλευράς χρηστών τα οποία δημιουργούνται στους διαδικτυακούς αυτούς χώρους. Ο B. Anderson εντοπίζει τέσσερις (4) τρόπους κατά τους οποίους η απευθείας σύνδεσης κοινότητα δραστηριοποιείται μέσα από τις κοινωνικές διαδικασίες:

1. Μορφή έκφρασης (οι θέσεις σχετικά με τις κοινότητες)
2. Ταυτότητα (η άποψη γύρω από τη κοινή ομαδική ταυτότητα)
3. Σχέση (οι δεσμοί και οι αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στα μέλη μιας απευθείας σύνδεσης κοινότητας)
4. Κανόνες (οι σταθερές και οι μορφές συμβατών αντιδράσεων σύμφωνα με τις οποίες τα μέλη της απευθείας σύνδεσης κοινότητας επιλέγουν να συμφωνήσουν σε θέματα όπου αφορούν την συνύπαρξη τους)

Οι Daft R. L και Lengel R. H.(1994) υποστηρίζουν πως ενώ η κοινωνία απαριθμεί απώλειες στην ευρύτερη έννοια του όρου από διάφορους τύπους κοινοτήτων, στη πραγματικότητα δεν πρόκειται ακριβώς για απώλειες. Με άλλα λόγια οι απευθείας σύνδεση κοινότητες ίσως μα μην αποτελούν “παραδοσιακές κοινότητες” αλλά σε μας φαίνονται ως κοινότητες (όχι με κοινό σημείο αναφοράς τη γεωγραφική θέση φυσικά, αλλά με διάφορα κοινά στοιχεία όπως για παράδειγμα ενδιαφέροντα και συναισθήματα) στις οποίες σε εκτός σύνδεσης συνθήκες, είναι χώροι με πρακτικό πυρήνα εφαρμογής και όχι θεωρίας, ενώ σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες, έχουμε τους ανθρώπους να συζητούν μέσω του διαδικτύου δημιουργώντας παράλληλα δίκτυα

φιλίας τα οποία είναι εξαπλωμένα σε όλο το παγκόσμιο ιντερνετικό ιστό με την ανάπτυξη των δικτύων φιλίας στο ιντερνέτ facebook και tweeter.

Τόσο οι απευθείας σύνδεση όσο και οι εκτός σύνδεσης κοινότητες μοιράζονται μια κοινή διαδρομή στο κεφάλαιο της ιστορίας όπου αφορά την ανθρώπινη αλληλεπίδραση.

3.9.1 Απευθείας σύνδεση κοινωνικά δίκτυα

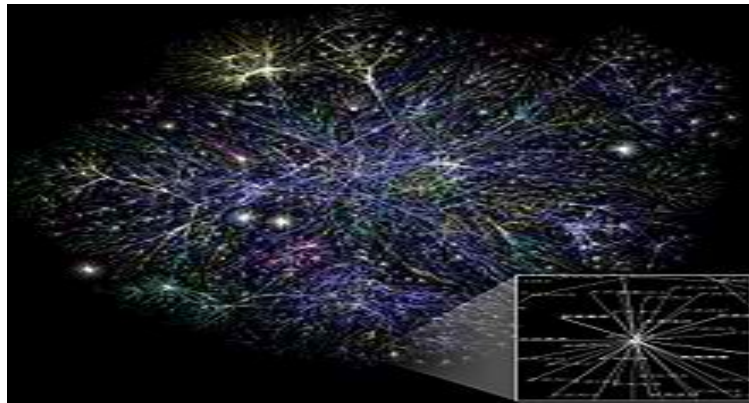
Είναι πάρα πολύ σημαντικό να διασαφηνιστεί μέσα από την ιδεολογία του όρου της κοινότητας τι ακριβώς σημαίνει πως **κινδυνεύει να καταστραφεί εξαιτίας των απευθείας σύνδεση κοινοτήτων (τίτλος παραγράφου §3.8)**. Ίσως ο καλύτερος τρόπος ώστε να προσεγγίσει κανείς το παραπάνω ζήτημα είναι απλά με το να τοποθετηθούμε πιο συγκεκριμένα σχετικά με τη χρήση του όρου “απευθείας σύνδεσης κοινότητα”. Ο ορισμός της “απευθείας σύνδεση κοινότητας” θα πρέπει να γίνει με πιο συγκεκριμένους τρόπους. Έτσι για παράδειγμα αναπτύσσοντας τις θέσεις μας γύρω από τον όρο “κοινότητα” θα πρέπει να λάβουμε κατά νου αν όχι όλες τότε σίγουρα μερικές από τις παρακάτω παραμέτρους Culwin, F. Και Faulkner (2001). Ως πρώτη παράμετρο θα οι ίδιοι αναφέρουν την ευκαιρία την οποία προσφέρεται ή όχι γύρω από το διάλογο και το βαθμό της κοινωνικής αλληλεπίδρασης των ανθρώπινων “απευθείας σύνδεσης συνόλων” τα οποία ονομάζουμε “διαδικτυακές κοινότητες”. Σαν δεύτερη παράμετρο θα μπορούσαμε να αναφέρουμε το περιβάλλον δημιουργίας (γέννησης) μιας “απευθείας σύνδεση κοινότητας”. Ως τρίτη παράμετρο η οποία είναι και κριτικής σημασίας είναι το αν οι συμμετέχοντες (σε ένα σύνολο ανθρώπων το οποίο εμείς χαρακτηρίζουμε ως απευθείας σύνδεσης κοινότητα) έχουν οπτική επαφή και εάν έχουν ή όχι συχνή επικοινωνία. Εξίσου κομβικής σημασίας είναι και η τέταρτη παράμετρος και έχει να κάνει με τους κοινούς στόχους ή με την αποκάλυψη των αληθινών προθέσεων σε μια απευθείας σύνδεσης επικοινωνία ανάμεσα στους διαδικτυακούς χρήστες. Η πέμπτη παράμετρος ολοκληρώνει το σύνολο των παραμέτρων με τις οποίες πλαισιώνουμε πιο ολοκληρωμένα τον όρο “κοινότητα” σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες. Στη τελευταία παράμετρο έχουμε την απόλαυση και τη διασκέδαση όπου ίσως βρίσκουν οι απευθείας σύνδεσης χρήστες μέσα από χαρακτηριστικά όπως τη δημιουργία διαφόρων ιδιόμορφων σχημάτων αντιδράσεων και κανονισμών στην επικοινωνία ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες.

Σύμφωνα με τα παραπάνω μια εναλλακτική προσέγγιση σχετικά με τη κατανόηση των “απευθείας σύνδεσης κοινοτήτων” μπορεί να γίνει με τη χρήση του όρου των “κοινωνικών δικτύων” όπως για παράδειγμα facebook, tweeter, linkedin. Υπό την έννοια, αυτή μπορεί κάποιος ο οποίος θέλει να ασχοληθεί με την επικοινωνιακή μέθοδο c.m.c να περιγράψει τις δομές του συγκεκριμένου είδους κοινοτήτων (απευθείας σύνδεσης περιβάλλοντος) προκειμένου να αποφύγει το ενδεχόμενο να βασιστεί σε περισσότερο αντικειμενικούς ή ακόμα και ασυνάρτητους υπολογισμούς. Έτσι λοιπόν όταν κάποιος επιχειρεί να αναλύσει τις απευθείας σύνδεσης κοινότητες μέσω των “κοινωνικών δικτύων” θα έχει φυσικά τη δυνατότητα να διακρίνει τη σταθερότητα των σχέσεων ανάμεσα σε έναν αριθμό ανθρώπων ενός ευρύτατου δικτύου.

Σύμφωνα με τον Curtis, P. (1997) η επικοινωνιακή διαδικασία αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c αποτελεί ένα τρόπο υποστήριξης διαφόρων σταθερών με στερεά φύση όπως οι πολλαπλοί σύνδεσμοι ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες. Όπως αντίστοιχα οι οδοί (δρόμοι) δεν αποτελούν τίποτα περισσότερο από την υλική υποδομή ώστε να εξυπηρετούν οι μεταφορικές ανάγκες των ανθρώπων όπως για παράδειγμα η ροή διαφόρων εμπορικών συναλλαγών, παρόμοια και το διαδίκτυο αντίστοιχα προσφέρει κι επιτρέπει τη ροή διαφόρων απευθείας σύνδεσης συναλλαγών. Ο ίδιος υποστηρίζει πως η διαφορά σε επίπεδο συναλλαγών ανάμεσα στις δυο παραπάνω περιπτώσεις είναι πως σε απευθείας σύνδεσης κατάσταση το διαδίκτυο μπορεί να αυξήσει κατακόρυφα την ακτίνα δράσεως των “κοινωνικών δικτύων” με το να γίνει εφικτή η σύνδεση ή διαφορετικά η πρόσβαση όλο και περισσότερων χρηστών στο κόσμο του διαδικτύου.

Ο Curtis, P. (1997) αναφέρει στο βιβλίο του με τίτλο Culture Of The Internet (σελ. 121-142) πως στην εκτός σύνδεσης περίπτωση όμοια και στην απευθείας σύνδεσης συμμετοχή σε διάφορες δραστηριότητες απαιτείται μια συνοχή η οποία θα χαρακτηρίζεται από στέρεες ενδιάμεσες ή αντιθέτως ασθενής σχέσεις ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες. Κατ’ επέκταση σύμφωνα με τον ίδιο τα “κοινωνικά δίκτυα” κατηγοριοποιούνται στα ειδικά προσαρμοσμένα δίκτυα και στα πολυμερή δίκτυα. Η κατηγορία των ειδικών προσαρμοσμένων δικτύων αναφέρεται στη περίπτωση όπου έχουμε να κάνουμε με διάφορες ομάδες τα μέλη των οποίων συνδέονται ανάμεσα τους με ένα κοινό ενδιαφέρον καθώς και με ένα στοιχειώδη θέμα στο οποίο εστιάζεται μια συζήτηση. Σχετικά με τη κατηγορία για τα πολυμερή δίκτυα τα μέλη των αντίστοιχων δικτύων μπορούν ελεύθερα να παρεκτραπούν του

συγκεκριμένου θέματος συζήτησης του οποίου έχει επιλεγεί. Συζητώντας για διάφορα άλλα ζητήματα και ανησυχίες. Το 1994 λοιπόν, δημοσιεύεται η μελέτη Hauben, M. (1994) “Netizens an Anthology”, η οποία έδειξε πως τα μέλη των οποίων επικοινωνούσαν με τη χρήση Η/Υ μέσω του διαδικτύου, έδειξαν πως όσο πιο συμπαγής είναι οι δεσμοί ανάμεσα στα μέλη μιας απευθείας σύνδεσης ομάδας και όσο πιο πολυσύνθετο είναι το αντικείμενο δραστηριοτήτων αυτών τότε το σύνολο των χρηστών κατά γενική ομολογία ταυτίζεται όλο και περισσότερο με την έννοια του όρου κοινότητα.

Οπτικοποιημένη αναπαράσταση διαφόρων διαδρομών (routes) διαμέσου ενός τμήματος του Ιντερνέτ

Κεφάλαιο 4:

Οι αρνητικές όψεις των ενδιάμεσων και διαπροσωπικών απευθείας σύνδεσης αντιδράσεων

Εισαγωγή κεφαλαίου

Το διαδίκτυο ποτέ δεν είχε την υποστήριξη του γραπτού ημερήσιου τύπου. Δεν είναι λίγες οι φορές όπου πρωτοσέλιδα των εφημερίδων φιλοξενούν τίτλους με βάση το διαδίκτυο. Για παράδειγμα στο αμερικανικό περιοδικό Times Τεύχος Νο 146. στο εξώφυλλο 3^{ης} Ιουλίου 1995 φιλοξενούσε τίτλο με θέμα: “Πορνογραφία στο διαδίκτυο (Cyberporn), ενώ η εφημερίδα της Νέας Υόρκης, New York Times το σε ένα από τα

πρωτοσέλιδα της είχε σαν τίτλο: “Έρημος καταθλιπτικός κόσμος αποκαλύπτεται το διαδίκτυο”, δημοσιεύοντας και το ομώνυμο άρθρο από την Amy Harmon τον Αύγουστο του 1998.

Το ερώτημα που προκύπτει όμως έχει να κάνει με το τι τελικά είναι αυτό το συγκεκριμένο στοιχείο που συνδέεται με το διαδίκτυο, το οποίο στοιχείο ενθαρρύνει θα λέγαμε την αποκλίνουσα αντίδραση ενός απευθείας σύνδεσης χρήστη ή

ταυτίζει την αντικοινωνικότητα σαν στάση με την αντίδραση των διαδικτυακών χρηστών. Σύμφωνα με αφηγήσεις χρηστών του διαδικτύου, η μέχρι σήμερα πορεία του ίντερνετ στο χρόνο δυστυχώς συνοδευόταν και συνοδεύεται από αρκετές τρομακτικές ιστορίες με πρωταγωνιστές διάφορα ανυποψίαστα θύματα απλών χρηστών του ίντερνέτ. Όπως ήδη είπαμε, ακόμα και η εξέλιξη του γραπτού λόγου συνδέθηκε με τη ψυχολογική και την κοινωνική επίδραση του διαδικτύου στον άνθρωπο. Για παράδειγμα θα αναφέρουμε μια αληθινή ιστορία που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Electrical world τον Μάιο του 1986 και η οποία έφερε το τίτλο: “The Dangers Of Wired Desires”. Η ιστορία αυτή αναφέρεται σε δυο διαχειριστές του τηλεγράφου οι οποίοι γνωρίστηκαν μέσω των καλωδίων. Ο ένας διαχειριστής είχε το όνομα Magie, η οποία τύχαινε να ήταν κόρη ιδιοκτήτη και προμηθευτή ημερησίου τύπου και βοηθούσε στην επιχείρηση του πατέρα της εκτελώντας χρέη διαχειριστή τηλεγράφου. Ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης εξαιτίας της αναπόσπαστης ιδιότητας του πατέρα που έφερε, έδειχνε περισσότερο ενδιαφέρον στη Magie που δεν την

αντιμετώπιζε σαν μια απλή εργαζόμενη αλλά με περισσότερη προσοχή αφού ήταν κόρη του. Έτσι λοιπόν ο πατέρας της Magie ανακάλυψε με την πάροδο του χρόνου πως η ίδια διατηρούσε επικοινωνία ή αλλιώς ένα είδος “φλερτ” με ένα πλήθος από διάφορους άντρες και ανάμεσα σε αυτούς τον παντρεμένο Frank Frisbie. Η Magie πήρε την απόφαση να καλέσει στο μέρος καταγωγής της τον F Frisbie ενέργεια την οποία ο πατέρας της Magie απαγόρευε ρητά. Ο πατέρας της μετακίνησε την έδρα της επιχείρησής αλλά η νεαρή Magie κατέφυγε για εργασία στην αντίστοιχη τοπική υπηρεσία τηλεγραφίας όπου και συνέχισε να διατηρεί επικοινωνία με τον Frisbie. Τελικά, σύμφωνα με την περιγραφή της ιστορίας ο πατέρας ακολούθησε την κόρη του σε μια κανονισμένη συνάντηση με τον Frank και απείλησε τον ίδιο πως εάν δεν διακόψει να βλέπει τη νεαρή κόρη του θα βάλει ο ίδιος τέλος στη σχέση αυτή σκοτώνοντας τον ίδιο. Κατόπιν του συγκεκριμένου γεγονότος, η Magie φρόντισε να ειδοποιήσει τις τοπικές αρχές ενημερώνοντας για τις απειλές τις οποίες εξαπέλυσε ο πατέρας της στο Frank Frisbie, με αποτέλεσμα να συλληφθεί ο πατέρας της Magie. Το περιοδικό που δημοσίευσε τη συγκεκριμένη ιστορία, δεν περιγράφει πως τελείωσε το περιστατικό ανάμεσα στη Magie, το πατέρα της και τον Frisbie. Αντίστοιχα, η επικοινωνία η οποία είναι βασισμένη στις τηλεφωνικές υπηρεσίες έχει χαρακτηριστεί από πάρα πολλούς ανθρώπους ως μια ανεπιθύμητη παρείσφρηση καθώς και ως ένα επικίνδυνο εργαλείο που διευθύνει γεγονότα με δυσάρεστες συνέπειες. Αξίζει να αναφέρουμε ότι πολλές δημόσιες συζητήσεις έχουν λάβει χώρα με θέμα την κοινωνική επίδραση του τηλεφώνου, καθώς και το ρόλο που διαδραματίζει γενικά το συγκεκριμένο επικοινωνιακό μέσο το οποίο χαρακτηρίζεται από πολλούς ως σκοτεινό κι απειλητικό. Στις αρχές του 19^{ου} αιώνα κυκλοφόρησε ένα βιβλίο με τον τίτλο “A Call”, Chat to, 1910 (από το συγγραφέα Ford Marox). Το συγκεκριμένο αυτό βιβλίο περιέγραφε λεπτομέρειες, προβλήματα καθώς και παρεξηγήσεις που προέκυπταν όταν η επικοινωνιακή μεσολάβηση με την οποία ασχολούμασταν διαχωριζόταν από την πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδραση. Ακόμα και η κινητή τηλεφωνία η οποία πήρε τη σκυτάλη από τη σταθερή τηλεφωνία, τον αρχικό καιρό της διάθεσης των υπηρεσιών της στο αγοραστικό κοινό συσχετίστηκε με πιθανά νέα εγκλήματα ή παραβατικές πράξεις συμβάλλοντας στο συντονισμό εγκληματικών δραστηριοτήτων. Πλέον πρόσφατα, οι κύριοι αντιπρόσωποι των νέων τεχνολογιών, όπως για παράδειγμα οι υπηρεσίες της κινητής τηλεφωνίας και του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, έχουν χαρακτηριστεί ως κριτικής σημασίας τύποι τεχνολογίας από τον παγκόσμιο οργανισμό κατά της παγκοσμιοποίησης. Σε διάφορες συζητήσεις και διάφορες εκδηλώσεις με

θέμα την καταπολέμηση της παγκοσμιοποίησης η ενεργειακή κρίση απασχολούσε και απασχολεί πάρα πολλές κυβερνήσεις ανά τον κόσμο. Έπειτα από το τρομοκρατικό χτύπημα στις Η.Π.Α. το 2001 αναμφισβήτητα η παγκόσμια οικονομία δέχτηκε το ισχυρότερο πλήγμα από ποτέ, με αποτέλεσμα η τιμή διάθεσης του μαύρου χρυσού να σημειώνει συνεχώς ανοδική τροχιά. Έπειτα τη φοβερή μέρα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, πάρα πολλοί ήταν εκείνοι οι οποίοι εισηγήθηκαν της άποψης πως οι νέες τεχνολογίες και πιο συγκεκριμένα το διαδίκτυο σε συνδυασμό με την κινητή τηλεφωνία συντέλεσαν κύριο παράγοντα στο να οργανωθεί και να δομηθεί ο παγκόσμιος ιστός της τρομοκρατίας. Η Daily Telegraph (14^η Σεπτεμβρίου 2001) σ' ένα απόσπασμα ενός άρθρου της τον ίδιο μήνα της επίθεσης, σχολιάζοντας το τραγικό συμβάν της 11^{ης} Σεπτεμβρίου αναφέρει συγκεκριμένα μετά τη πρώτη επίθεση κατά των δίδυμων πύργων:

“Αν η Washington είναι σοβαρή στις εκτιμήσεις της για τον αφανισμό της τρομοκρατίας, θα πρέπει να απαγορεύσει ρητά στις υπηρεσίες παροχής διαδικτύου γνωστές ως (I.S.P. Internet Service Providers) τη διακίνηση μέσω διαδικτύου κρυπτογραφημένων μορφών μηνυμάτων (από χρήστες που κρυπτογραφούν μέσω διαφόρων αλγορίθμων αναπαραγωγής συμβόλων διάφορα μηνύματα τα οποία δεν είναι σε θέση να αποκρυπτογραφήσουν ούτε οι Η/Υ του συμβουλίου ασφαλείας των Η.Π.Α.) τερματίζοντας την παροχή υπηρεσιών στους απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι δε συμμορφώνονται”.

Ίσως δε θα έπρεπε να εκπλαγούμε πως το διαδίκτυο καθώς και οι νεότεροι τύποι τεχνολογιών έχουν συνδεθεί από πάρα πολλούς με παραβατικές συμπεριφορές σ' εγκληματικό βαθμό, και γενικότερα αρνητικές συνέπειες σε ανθρώπους και συνεπώς σ' ένα σημαντικό μέρος της κοινωνίας. Η ερώτηση η οποία προκύπτει έχει να κάνει με το κατά πόσο ή όχι ο συσχετισμός ανάμεσα σ' έναν νέο τύπο τεχνολογίας και των αρνητικών συνεπειών της συγκεκριμένης τεχνολογίας αποτελεί απλώς μια κοινωνική αναπαράσταση σχηματιζόμενη από τα διάφορα μέσα μαζικής επικοινωνίας (έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος) ή έχει κάποια βάση στοιχειοθετημένη σ' εμπειρικές μαρτυρίες.

Για τους σκοπούς του συγκεκριμένου κεφαλαίου στον τίτλο της πέμπτης ενότητας αναφέρουμε: “Αρνητικές όψεις των ενδιάμεσων και διαπροσωπικών απευθείας σύνδεσης αντιδράσεων” θέλοντας να υποδηλώσουμε κάθε αντίδραση ψυχολογικής ή και κοινωνικής φύσεως της χρήσεως του διαδικτύου ως γενικό πλαίσιο

των αρνητικών γνωρισμάτων που μπορεί να υπάρχουν στους ίδιους απευθείας σύνδεση χρήστες κατά την αλληλεπίδραση μέσω του ίντερνέτ.

Σύμφωνα με τους Chester, A. και Gwynne, G. (1998) δεν είναι καθόλου ασυνήθιστο για νέους τύπους επικοινωνιακής μεσολάβησης να συσχετίζονται (τουλάχιστον κατά το πρώτο χρονικό διάστημα της εμφάνισης τους στο εμπορικό προσκήνιο) με διαφορά σενάρια περί αρνητικών επιδράσεων των αντίστοιχων τύπων της τεχνολογίας πάνω στον άνθρωπο και σαφώς στην κοινωνία. Δε θα μπορούσε, από την προηγούμενη απλούστευση το διαδίκτυο να αποτελεί κάποια εξαίρεση στο παραπάνω γενικευμένο συλλογισμό. Πράγματι, συνεχίζουν λέγοντας πως το ίντερνετ έχει συνδεθεί με περισσότερες αρνητικές συνέπειες σχετικά με την τροχιά ύπαρξης του μέσα στο χρόνο σε σύγκριση πάντα με άλλους τύπους νέων τεχνολογιών.

4.1 Εξάρτηση με το διαδίκτυο

Η εξάρτηση με το διαδίκτυο ως μια μορφή διαταραχής (Internet Addiction Disorder) επινοήθηκε σαν όρος από το ψυχίατρο Goldberg, J. (1995). Ο Goldberg, J δημοσίευσε πρώτος τον ορισμό του με τη μορφή σάτιρας καυτηριάζοντας ουσιαστικά την εξάρτηση των ανθρώπων από την ποπ (pop) μουσική σκηνή. Όμως, γρήγορα ο Goldberg, J άρχισε να λαμβάνει μηνύματα μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από διάφορους απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι δήλωναν ουσιαστικά πως πάσχουν από I.A.D. (Internet Addiction Disorder). Αρκετοί άνθρωποι από το χώρο της ψυχολογίας όπως για παράδειγμα οι Coleman L. H, Paternite, C. E (2000), έστρεψαν το ενδιαφέρον τους σε δυο βασικά πεδία έρευνας με θέμα την εξάρτηση του ανθρώπου από το διαδίκτυο. Το πρώτο πεδίο έρευνας αναφέρεται στα διαγνωστικά κριτήρια τα οποία καθορίζουν διάφορες περιπτώσεις της διαδικασίας ταυτοποίησης περιστασιακών διαταραχής τύπου I.A.D. Το δεύτερο πεδίο έρευνας συσχετίζεται ουσιαστικά άμεσα με το πρώτο πεδίο και έχει να κάνει με το σύνολο των ανθρώπων που υποφέρουν από I.A.D..

Παρακάτω ακολουθεί μια εμπειρική μελέτη πάνω στον εθισμό των ανθρώπων από το διαδίκτυο, για τους σκοπούς της μελέτης μας χρησιμοποιήσαμε μια σειρά από ερωτήσεις που αποτελούν και τα κριτήρια διάγνωσης (μιας P.I.U. περίπτωσης) και τα οποία βασίζονται στην έννοια του ψυχοδιεγερτικού εθισμού σύμφωνα πάντα με την “Αμερικάνικη Ομοσπονδία Ψυχολογίας Διάγνωσης και Εφαρμοσμένης Στατιστικής & Ανάλυσης” (πίνακας 4.0).

Για να εξετάσουμε την απήχηση του διαδικτυακού εθισμού, στείλαμε μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς χρήστες διαφόρων δικτυακών χώρων του Yahoo με θέμα την ‘‘απληστία των χρηστών στο παγκόσμιο διαδικτυακό ιστό’’. Αξίζει να αναφέρουμε πως για τους σκοπούς της μελέτης μας δημιουργήσαμε ένα λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου χρησιμοποιώντας (Yahoo I.S.P.). Λάβαμε 150 μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mails) από διάφορους απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι ισχυρίζονται πως έχουν εξάρτηση με το διαδίκτυο (από το σύνολο των 150 e-mails τα 30 ηλεκτρονικά μηνύματα προέρχονταν από γυναίκες χρήστες). Η κατανομή των χρηστών σχετικά με το αν οι χρήστες απαντούσαν καταφατικά σε τρία τουλάχιστον ερωτήματα από μια κλίμακα η οποία απαρτιζόταν από 12 στοιχεία τα οποία αναγράφονται στο πίνακα 4.1. Σύμφωνα με τις μετρήσεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν, το 8,1% ήταν όντως παθολογικοί ιντερνετικοί χρήστες οι οποίοι ανέφεραν τέσσερα ή παραπάνω συμπτώματα διαταραχής τύπου P.I.U., εκ των οποίων το 12,2% αντιστοιχούσε σε άντρες ενώ το 3% σε γυναίκες αντίστοιχα. Μια μεγάλη αναλογία (επί του συνολικού δείγματος που εξετάσαμε) της τάξης του 64,7% ερμηνεύτηκε ως ‘‘περιορισμένη συμπτωματολογία’’ ανάμεσα σε ένα εκ των τεσσάρων ή παραπάνω συμπτωμάτων (ποσοστό το οποίο ορίστηκε ως όριο των συμπτωμάτων που θα χαρακτήριζε αν ένας απευθείας σύνδεσης χρήστης πάσχει από διαταραχή τύπου P.I.U.).

Το σύνολο των χρηστών που ήταν παθολογικά εξαρτημένο με τη χρήση του διαδικτύου κατανάλωνε ένα μέσο όρο που ανέρχεται περίπου στις 9.47 ώρες εβδομαδιαία μπροστά στον Η/Υ που είναι συνδεδεμένος με το ιντερνέτ πάντα συγκριτικά με το σύνολο των χρηστών που άνηκε στη περιορισμένη συμπτωματολογία (σε ένα εκ των δώδεκα στοιχείων του πίνακα 4.1.) με 2,5 ώρες χρόνο κατανάλωσης ανά ημέρα παραμονή του απευθείας σύνδεσης χρήστη στο διαδίκτυο. Και τέλος 1.48 ώρες αναφέρθηκαν ως εκείνο το χρόνος παραμονής στο διαδίκτυο των διαδικτυακών εκείνων χρηστών οι οποίοι δεν εμφανίζουν κανένα σύμπτωμα διαταραχής τύπου P.I.U. Το 12,7% των απευθείας σύνδεσης χρηστών οι οποίοι χαρακτηριζόταν ως άτομα με διαταραχή τύπου P.I.U. ήταν άντρες ενώ αντίστοιχα το 2.9% των χρηστών οι οποίοι έπασχαν από P.I.U. απευθυνόταν στο γυναικείο φύλο τα άτομα τα οποία χαρακτηρίστηκαν ως παθολογικά εξαρτημένοι χρήστες χρησιμοποιούσαν το διαδίκτυο σύμφωνα με έναν ή παραπάνω τρόπους.

Διαγνωστικά κριτήρια απευθείας σύνδεσης εθισμού

Πίνακας 4.0

- **Ενημέρωση νέων επεκτάσεων (πληροφοριών) σε διάφορα πεδία**
διάφορα πεδία γνώσης
- **Εικονική πραγματικότητα**
- **Άσκοπη κατανάλωση χρόνου (Surfing)**
- **Διασκέδαση ή ξεκούραση**
- **Τυχερά παιχνίδια**
- **Απευθείας σύνδεσης παιχνίδια δράσης, στρατηγικής κ.λ.π.**
- **Συναισθηματική υποστήριξη**
- **Συζήτηση με άλλους απευθείας σύνδεσης χρήστες με κοινά ενδιαφέροντα**
- **Επίσκεψη των χρηστών σε sites με ακατάλληλο υλικό**
- **Επιθυμία γνωριμίας με άλλους ανθρώπους**

Ακολουθούν στον Πίνακα 4Α τα κριτήρια ψυχοδιεγερτικού εθισμού με βάση την Αμερικανική ομοσπονδία ψυχολογίας διάγνωσης και εφαρμοσμένης στατιστικής και ανάλυσης”

1. Έχετε βιώσει ως εμπειρία μια ανεκτικότητα στην ανάγκη σας για αυξανόμενη χρήση του διαδικτύου ώστε να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα ή πιστεύεις ότι η παρατεταμένη από πλευράς χρόνου πλοήγηση αποτελεί αρνητικός παράγοντας για τη μη επίτευξη του στόχου;
2. Καταναλώνετε εκτενή χρονικά διαστήματα σε διάφορες δραστηριότητες ώστε να επιμηκυνθεί η διάρκεια διασύνδεσης του H/Y σας με το διαδίκτυο;
3. Καταναλώνετε περισσότερο χρόνο στο διαδίκτυο από ότι προτίθεστε να δαπανήσετε;
4. Εξακολουθείτε να κάνετε χρήση του διαδικτύου ενώ σας είναι γνωστοποιημένη η ύπαρξη ενός συνεχούς ή επαναλαμβανόμενου κατά χρονικά διαστήματα προβλήματος όπου είναι και πάρα πολύ πιθανόν να έχει προκληθεί από τη πρόσβαση σας στο διαδίκτυο (π.χ. εργασιακής φύσεως, ακαδημαϊκά προβλήματα, ή οικογενειακά προβλήματα;)

5. Έχετε πραγματοποιήσει προσπάθειες, έστω αν και αυτές στέφθηκαν με αποτυχία, με σκοπό το περιορισμό κατανάλωσης χρόνου στο διαδίκτυο ή παρατηρείτε έλλειψη της επιθυμίας για περιορισμό του χρόνου κατανάλωσης στο διαδίκτυο;
6. Βιώνετε συμπτώματα (π.χ. κατάθλιψη, εριστικότητα, ανησυχίας) όταν δεν είστε συνδεδεμένοι με το διαδίκτυο

ΠΙΝΑΚΑΣ 4Α: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΨΥΧΟΔΙΕΓΕΡΤΙΚΟΥ ΕΘΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ “ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ”

Παθολογική διαδικτυακή χρήση και ποσοστό (%) απευθείας σύνδεσης χρηστών με σύγκλιση προς συμπτώματα διαταραχής τύπου P.I.U. – ποσοστό (%) απευθείας σύνδεσης χρηστών με περιορισμένη συμπτωματολογία (Π.Σ.)

Στοιχείο	% P.I.U	% Π.Σ.
• Δεν έχω έρθει ποτέ σε αντιπαράθεση με κάποιον άλλον απευθείας σύνδεσης χρήστη για σημαντικό λόγο μέσα στο διαδίκτυο	64.5	64.5
• Μου έχει ειπωθεί πως καταναλώνω υπερβολικό χρόνο στο διαδίκτυο	62.4	5.3
• Αν έχει μεσολαβήσει κάποιο χρονικό διάστημα από τη τελευταία φορά όπου επιχείρησα πρόσβαση στο διαδίκτυο, το βρίσκω υπερβολικά δύσκολο να σταματήσω να σκεφτώ το τι με περιμένει καθώς ξεκινώ τη πλοήγηση μου στο κόσμο του διαδικτύου	58.5	10.1
• Η απόδοση μου στο σχολείο ή στην υπηρεσία σημειώνει κάμψη από τη στιγμή όπου ξεκίνησε η συστηματική πλοήγηση μου στο διαδίκτυο	54.1	44.1
• Νιώθω τύψεις για τον υπερβολικό χρόνο παραμονής μου στο διαδίκτυο	45.5	2.9
• Έχω προσπαθήσει να καταναλώνω λιγότερο χρόνο στο διαδίκτυο αλλά δεν το έχω κατά φέρει	40.8	1.5

• Έχει γίνει ρουτίνα ο περιορισμός όρων ξεκούρασης (ύπνου) με σκοπό την αύξηση του χρόνου κατανάλωσης στο διαδίκτυο	36.1	1.4
• Έχω χρησιμοποιήσει το διαδίκτυο ως μέσο επικοινωνίας με άλλους ανθρώπους όταν είχα την αίσθηση της απομόνωσης	30.5	10.5
• Έχω απουσιάσει από παραδόσεις μαθημάτων ή έχω λείψει αδικαιολόγητα από τη δουλειά εξαιτίας των απευθείας σύνδεσης μου δραστηριοτήτων	26.2	0.9
• Έχω βρεθεί σε δύσκολη θέση στην υπηρεσία μου ή στο σχολείο εξαιτίας του διαδικτύου	26.3	1.7
• Έχω παραλείψει κοινωνικές υποχρεώσεις εξαιτίας των Απευθείας σύνδεσης δραστηριοτήτων μου	18.5	0.5
• Έχω προσπαθήσει αρκετές φορές να μην αποκαλύψω σε διάφορους φίλους μου που με ρωτάνε πόσο χρόνο καταναλώνω στο διαδίκτυο	12.9	6.1

Πίνακας 4.1.

Όπως διατυπώθηκε στις αρχές της παραγράφου τα κριτήρια της εμπειρικής μελέτης όπου και πραγματοποιήσαμε σχετικά με την εξάρτηση από το διαδίκτυο είχαν σαν βάση το ψυχοδιεγερτικό εθισμό όπως ορίζεται από την “Αμερικανική Ομοσπονδία Ψυχολογίας Διάγνωσης και Εφαρμοσμένης Στατιστικής και Ανάλυσης” (Πίνακας 4Α).

Κατά συνέπεια λοιπόν θα μπορούσαμε να βγάλουμε ορισμένα συμπεράσματα. Η παραπάνω αξιολόγηση σχετικά με τον απευθείας σύνδεσης εθισμό κατά κάποιο τρόπο προκαλεί ερωτηματικά. Το πρώτο ερωτηματικό έχει να κάνει με το αν τα κριτήρια εθισμού συνήθως είναι ανεπαρκή ή όχι. Πιο συγκεκριμένα στα παραπάνω διαγνωστικά κριτήρια όπου διατυπώθηκαν στο Πίνακα 4.1 αν κάποιος απευθείας

σύνδεση χρήστη απαντήσει καταφατικά σε μόνο τέσσερα ερωτήματα κατατάσσεται στο σύνολο των παθολογικά εθισμένων απευθείας σύνδεση χρηστών.

4.2. Επανατοποθέτηση στα διαγνωστικά κριτήρια (P.I.U) της απευθείας σύνδεσης εξάρτησης

Σύμφωνα με τον Griffiths, M. D. (1998) η διαδικτυακή εξάρτηση υφίσταται σ' έναν απευθείας σύνδεση χρήστη εάν εκπληρώνονται τα ακόλουθα έξι κριτήρια:

- 1. **Προβολή:** Η χρήση του διαδικτύου εξουσιάζει τη ζωή ενός ατόμου από πλευράς αντιδράσεων και συναισθημάτων
2. **Αλλαγή διάθεσης:** Το άτομο βιώνει αλλαγές στη διάθεση
3. **Ανεκτικότητα:** Αυξάνοντας τη χρήση του διαδικτύου χρειάζεται να επιτευχθούν τα ίδια αποτελέσματα στη διάθεση του χρήστη δηλαδή, τη βελτίωση της.
4. **Άρση συμπτωμάτων:** Αν ο χρήστης σταματήσει τη χρήση του διαδικτύου βιώνει δυσάρεστα συναισθήματα ή φυσικές επιδράσεις.
5. **Σύγχυση:** Η χρήση του διαδικτύου προκαλεί σύγχυση σε σχέση με αυτούς οι οποίοι είναι κοντά στο χρήστη λόγω της καθημερινής ζωής του χρήστη (δουλειά, κοινωνική ή κάποια ευχάριστη ερασιτεχνική απασχόληση)
6. **Υποτροπή:** Η εξάρτηση τείνει να επανεμφανιστεί σύμφωνα με παλαιότερες μορφές αντιδράσεων, ακόμα κι έπειτα από χρόνια αποχής ή ελέγχου

Εξετάζοντας διάφορες αναφορές από σημειώσεις μελετητών όπως για παράδειγμα οι Castelnovo, G Gaggioli A (2006) οι οποίοι έχουν ασχοληθεί με την εξάρτηση των χρηστών με το διαδίκτυο παρατηρήσαμε πως εκτός κάποιων εξαιρέσεων τα περισσότερα κριτήρια δεν μπορούν να ανταποκριθούν πλήρως σχετικά με το αν ή όχι κάποιος είναι εθισμένος με το διαδίκτυο. Φαίνεται λοιπόν ότι στις περισσότερες περιπτώσεις τα κριτήρια βασίζονται στη κατανάλωση χρόνου του χρήστη στο διαδίκτυο. Για παράδειγμα τα κριτήρια όπου έχουν διατυπωθεί από τους Scherer, K. και Bost, J. (1997) θα μπορούσαν πολύ εύκολα να χρησιμοποιηθούν με θέμα “το διαδίκτυο ως μέσο κοινωνικοποίησης ή μορφή εξάρτησης” περιλαμβάνοντας (αντίστοιχα όπως και στο πίνακα 4.1) τα ακόλουθα **τρία στοιχεία:**

- I. Στο διαδίκτυο έχω επαφές κοινωνικής φύσεως με φίλους από το σχολείο, πανεπιστήμιο για πιο εκτενής χρονικούς περιόδους από όσες στην αρχή πίστευα.
- II. Έχω καταναλώσει αρκετό χρόνο στα πλαίσια κοινωνικοποίησης με άλλους απευθείας σύνδεσης φίλους μου από το πανεπιστήμιο
- III. Έχω αποτύχει να εκπληρώσω σημαντικές υποχρεώσεις στην υπηρεσία, σχολείο ή σπίτι λόγω της απευθείας σύνδεσης διαδικασίας κοινωνικοποίησης μου με άλλους φίλους.

Σύμφωνα με τα case studies τα οποία ακολουθούν είναι φυσιολογικό να σκεφτούμε πως ο υπερβολικός χρόνος παραμονής στο διαδίκτυο ίσως προκαλείται εξαιτίας μιας προϋπάρχουσας κοινωνικής απομόνωσης ή άλλων προβλημάτων. Αυτό δε σημαίνει πως η εξάρτηση με το διαδίκτυο δεν είναι “πραγματική” από κάθε άποψη ή ότι δε θα πρέπει να αντιμετωπιστεί αντίστοιχα. Αντιθέτως, σημαίνει ότι κάθε σκέψη για την αντιμετώπιση του προβλήματος της υπερβολικής χρήσης του διαδικτύου απαιτεί την αναγνώριση κάποιων ενδεχομένων στοιχείων τα οποία προαναγγέλλουν την εξάρτηση ενός χρήστη από το διαδίκτυο. Η πιθανότητα σχέσης της παθολογικής χρήσης του διαδικτύου με διάφορα προγενέστερα προβλήματα του χρήστη περιγράφεται σε γενικές γραμμές σε μια από τις επόμενες παραγράφους η οποία και ασχολείται με το μοντέλο αντιδράσεων της απευθείας σύνδεσης εξάρτησης.

CASE STUDY 1 ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Ο Ιεροκλής είναι 15 χρονών και ζει με τη μητέρα του στο σπίτι (οι γονείς του χώρισαν όταν ακόμα ήταν μικρό παιδί). Ο Ιεροκλής δεν έχει κανένα φυσικό πρόβλημα αλλά είναι αρκετά υπέρβαρος. Καταναλώνει 70 ώρες περίπου τη βδομάδα μπροστά στον Η/Υ του, 40 από τις οποίες ώρες είναι αυτές όπου καταναλώνει στο διαδίκτυο συμπεριλαμβάνοντας δυο χρονικούς περιόδους των 12 ωρών κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου. Ο Ιεροκλής ως φανατικός οπαδός της επιστημονικής φαντασίας καταναλώνει αρκετό χρόνο στο διαδίκτυο και πιο συγκεκριμένα σε απευθείας σύνδεσης κοινότητες του facebook συζητώντας με άλλους διαδικτυακούς χρήστες. Ευθυγραμμίζοντας την άποψη μας με τα διαγνωστικά, τα οποία συγκροτήθηκαν στο Πίνακα 4.0 της παραγράφου 4.1 ο Ιεροκλής ισχυρίζεται πως το διαδίκτυο αποτελεί για τον ίδιο το πιο σημαντικό κομμάτι της ζωής του και η σκέψη

του είναι ταυτισμένη με τον κόσμο του διαδικτύου ακόμα κι όταν δε βρίσκεται μπροστά στον Η/Υ. Επίσης υποστηρίζει πως η πρόσβαση στο διαδίκτυο επιδρά στη γενικότερη διάθεση του. Στη προσπάθεια του ο Ιεροκλής να περιορίσει τη χρήση του διαδικτύου παρουσιάζει υποτροπή στις αντιδράσεις του απέναντι στους ανθρώπους όπου είναι γύρω του ενώ παραδέχεται πως ο δελεασμός της απευθείας σύνδεσης πλοήγησης “στο μαγικό κόσμο του ίντερνετ” (όπως ο ίδιος τον αποκαλεί) είναι ισχυρότατος. Ο Ιεροκλής αναπτύσσει τις διαπροσωπικές του σχέσεις αποκλειστικά και μόνο μέσα από το διαδίκτυο και πιο συγκεκριμένα επισκέφτοντας διάφορους διαδικτυακούς τόπους όπως εκείνους του Tweeter-Facebook και γενικότερα με τη χρήση διαφόρων επικοινωνιακών μεθόδων και υπηρεσίες οι οποίες βασίζονται στο παγκόσμιο δικτυακό ιστό. Ο Ιεροκλής δεν έχει εντελώς κανένα εκτός σύνδεσης πρόσωπο με το οποίο μπορεί να επικοινωνήσει σε φιλικό επίπεδο παρά μόνο διάφορους απευθείας σύνδεσης χρήστες. Ίσως ένας παράγοντας πάρα πολύ σημαντικός όπου στη περίπτωση του μικρού Ιεροκλή τον κάνει να νιώθει πιο άνετα στο κόσμο της απευθείας σύνδεσης επικοινωνίας να είναι, η παχυσαρκία.

CASE STUDY 2 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ο Αλέξανδρος είναι ένα αγόρι μόλις 16 ετών. Ο μικρός Αλέξανδρος καταναλώνει περίπου 3-4 ώρες το Σαββατοκύριακο μπροστά στον Η/Υ του, ο Αλέξανδρος πάσχει από κάποιο είδος φλεγμονής στο νευρικό σύστημα του με συνέπεια να δημιουργούνται αρκετά προβλήματα (μερικές φορές σοβαρά). Ο Αλέξανδρος ανέκαθεν είχε προβλήματα κοινωνικοποίησης και προβλήματα στη δημιουργία φίλων με αποτέλεσμα να νιώθει μελαγχολικός. Οι αντιδράσεις του Αλέξανδρου και φυσικά η ψυχική του υγεία επιδεινώθηκε όταν απόκτησε τον προσωπικό του Η/Υ. Καταναλώνει χρόνο στο διαδίκτυο εις βάρος των σχέσεων με τους γονείς του αλλά και άλλων φιλικών προσώπων με τα οποία θα μπορούσε να επικοινωνήσει, ενώ οι αντιδράσεις του απέναντι στους ίδιους του τους γονείς μέρα με τη μέρα γίνεται όλο ένα και πιο προκλητική. Ολοκληρώνοντας την αναφορά μας στο μικρό Αλέξανδρο προσθέτουμε πως μας φαίνεται ότι ταιριάζει το σύνολο των αντιδράσεων του σε αρκετά κριτήρια εξάρτησης μιας παθολογικής σχέσης ανάμεσα σε άνθρωπο και μηχανή και πιο συγκεκριμένα χρήση και Η/Υ. Ο Αλέξανδρος όταν κάθεται μπροστά στον Η/Υ του βλέπει έναν “ηλεκτρονικό φίλο” μια σχέση η οποία δεν είναι συμπληρωματική αλλά τελικά αποτέλεσμα προβλημάτων όπως (κοινωνική

απομόνωση, πάθηση και μελαγχολία).

Η αναζήτηση μας σχετικά με τα επαρκή διαγνωστικά κριτήρια τύπου P.I.U θα συνεχιστεί καθώς και η αναφορά μας πάνω σε κάποιες προσωπικές μαρτυρίες ατόμων τα οποία αντιμετωπίζουν συμπτώματα παθολογικής εξάρτησης με το διαδίκτυο. Ενώ λοιπόν διαπιστώνουμε αξιολογώντας τα διάφορα προβλήματα που υπάρχουν με διάφορους απευθείας σύνδεση χρήστες και τη σχέση την οποία έχουν διαμορφώσει οι ίδιοι με το ιντερνέτ με τη βοήθεια των διαγνωστικών κριτηρίων P.I.U, μια εύκολη ερώτηση η οποία προκύπτει είναι τελικά τι είναι αυτό που κάνει το διαδίκτυο τόσο εθιστικό απέναντι στους χρήστες. Θεωρούμε πως για όλους τους εξαρτημένους απευθείας σύνδεσης χρήστες, η εμπειρία της πρόσβασης στο ιντερνέτ ενεργοποιεί μια απίστευτα διεγερτική αίσθηση. Όπως είδαμε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ μπορεί να οδηγήσει τους ανθρώπους σε αντιδράσεις παθολογικής ντροπαλότητας όταν οι ίδιοι συμμετέχουν σε αλληλεπιδράσεις τύπου πρόσωπου με πρόσωπο. Ο Budman S (2008) αναφέρει χαρακτηριστικά πως η πιθανότητα “βύθισης” των χρηστών σ’ ένα απευθείας σύνδεσης κόσμο μπορεί να αποτελέσει μια ανόητη εμπειρία για αρχάριους χρήστες. Και συνεχίζει λέγοντας πως η συγκεκριμένη αυτή παρθενική εμπειρία σίγουρα δεν μπορεί να εξισωθεί με τη κατάσταση ή καλύτερα με το σύνολο των αντιδράσεων και συμπτωμάτων μιας παθολογικής εξάρτησης τύπου P.I.U. Από τις παραπάνω μας μετρήσεις προέκυψαν κάποια ποσοστά και βασιστήκαμε στα κριτήρια διάγνωσης σύμφωνα πάντα με την Αμερικάνικη Ομοσπονδία Ψυχολογίας καθώς οι απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι βρέθηκαν να συγκλίνουν στα κριτήρια διάγνωσης παθολογικής εξάρτησης με το ιντερνέτ ήταν εκείνοι οι οποίοι επίσης θεωρούσαν ως τρόπο ζωής τα απευθείας σύνδεσης παιχνίδια, τη συμμετοχή στα περιβόητα chat-rooms και τις ερωτικές αλληλεπιδράσεις μέσω διαδικτύου. Φυσικά, η διάγνωση των χρηστών ως άτομα εξαρτημένα από το διαδίκτυο αποτελεί ταυτόχρονα και μια ροπή θετικής διάγνωσης για εθισμό τύπου P.I.U. (εξαιτίας της αδυναμίας των διαγνωστικών κριτηρίων όπου αναφέραμε πριν) μπορεί και να αποτελεί το γεγονός ότι οι χρήστες δεν ήταν τίποτα άλλο παρά άτομα παρορμητικά όπου είτε ήθελαν να αποκομίσουν την εμπειρία ή ήταν περιπετειώδης χαρακτήρες Buchanan T, και Smith J L (2000).

Η τοποθέτηση των Buchanan T, και Smith J L δημιουργεί το ερώτημα ποιο είναι το εθιστικό εκείνο συστατικό όπου εξιτάρει τους παθολογικά εξαρτημένους χρήστες. Για παράδειγμα αν κάποιος χρήστης είναι μανιακός σε στοιχηματικά παιχνίδια και σχεδόν συνέχεια βρίσκεται σε επικοινωνία με τους δέκτες των

στοιχημάτων δε μπορούμε αυτομάτως να κατατάξουμε το χαρτοπαίκτη στη κατηγορία των εθισμένων προσώπων με τη τηλεφωνική επικοινωνιακή μέθοδο. Παρόμοια αν κάποιος χρησιμοποιεί το διαδίκτυο ώστε να καλύπτει τις απαιτήσεις ενός εθισμού θα μπορούσαν οι αντιδράσεις του συγκεκριμένου απευθείας σύνδεσης χρήστη να χαρακτηριστούν ως σπασμωδικές και τυχοδιωκτικές στο περιβάλλον του διαδικτύου. Στη περίπτωση αυτή λοιπόν το διαδίκτυο λειτουργεί για το συγκεκριμένο τύπο χρηστών ως μέσο ενημέρωσης για τη στοιχηματική εξέλιξη των διαφόρων επιλογών των οπαδών που λατρεύουν τα τυχερά παιχνίδια, άρα λοιπόν στη περίπτωση αυτή δεν υπάρχει θέμα εθισμού από το διαδίκτυο.

Ο παραπάνω διαχωρισμός όπου κάναμε απομονώνει συνεπώς το σύνολο των χρηστών του διαδικτύου όπου ο ρυθμός χρήσης του είναι έντονος με αποτέλεσμα η απασχόληση των συγκεκριμένων προσώπων σε διάφορες απευθείας σύνδεσης δραστηριότητες όπως facebook, tweeter και διαδικτυακά παιχνίδια να συγκροτούν το κύριο κορμό της προσωπικής τους ζωής.

Παρατηρώντας τις μελέτες οι οποίες κι έχουν πραγματοποιηθεί από διάφορους επιστήμονες όπως για παράδειγμα οι Griffiths, M. D, (1999) μέσα από το “Internet Addiction” και αντίστοιχα ο Grohol, J. (2000) μέσα από το “Future Clinical Directions: professional development, pathology and psychotherapy on-line” παρουσιάζουν ως πιο συχνές δραστηριότητες οι οποίες και αναφέρονται σε άτομα τα οποία πάσχουν από διαταραχές τύπου P.I.U να είναι οι απευθείας σύνδεσης εφαρμογές τύπου facebook και tweeter, η συμμετοχή σε απευθείας σύνδεσης παιχνίδια (games) στοιχηματικού ή μη στοιχηματικού χαρακτήρα καθώς και η απευθείας σύνδεσης περιήγηση σε διαδικτυακούς τόπους με υλικό αυστηρώς ακατάλληλο (ερωτικά sites) συμπεριλαμβάνοντας την απευθείας σύνδεσης παιδική πορνογραφία. Η περίπτωση της διαδικασίας μεταφόρτωσης (down-loading) στο σύστημα του Η/Υ ενός χρήστη διαφόρων μουσικών αρχείων τύπου mp3, mp4 αλλά και κινηματογραφικών ταινιών σίγουρα αποτελούν εξαίρεση. Οι απευθείας σύνδεσης ασχολίες λοιπόν που μόλις αναφέρθηκαν σίγουρα θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο συζήτησης ώστε μέσω του διαλόγου να ακουστούν κι άλλες απόψεις σχετικά με το αν οι τρεις απευθείας σύνδεσης δραστηριότητες αντιπροσωπεύουν κατά κύριο λόγο το βασικό κορμό των απευθείας σύνδεσης χρηστών οι οποίοι παρουσιάζουν συμπτώματα διαταραχής τύπου P.I.U. Αν θεωρήσουμε όμως πως οι τρεις συγκεκριμένες δραστηριότητες είναι όντως αυτές που αντιπροσωπεύουν το σύνολο των απευθείας σύνδεσης χρηστών που παρουσιάζουν συμπτώματα τύπου P.I.U θα είχε ως βάση ο

συγκεκριμένος συλλογισμός διότι η ανάδραση όπου δέχεται ο χρήστης στα πλαίσια της απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης δηλαδή ανάμεσα στο χρήστη και το διαδίκτυο είναι αμεσότατη αναφορικά με τη συγκέντρωση (όπου απαιτείται ανά πάσα στιγμή στα δάχτυλα του χρήστη και στο πληκτρολόγιο) να αγγίζει υψηλά επίπεδα (με πλήρη εγρήγορση των νεύρο-εγκεφαλικών κέντρων) ενώ το επίπεδο της ψυχολογικής εμπλοκής να αγγίζει εξίσου υψηλότερα επίπεδα Davidson K, Pennebaker, J W (2000).

4.2.1. Μοντέλα P.I.U

Ασχοληθήκαμε σε προηγούμενη παράγραφο με τα διαγνωστικά κριτήρια των συμπτωμάτων για τη κατάσταση P.I.U στην οποία πάρα πολλοί απευθείας σύνδεσης χρήστες μπορούν να βρεθούν. Το συμπέρασμα στο οποίο καταφύγαμε είναι πως τα διαγνωστικά κριτήρια P.I.U έχουν αρκετά “ευαίσθητα σημεία” σχετικά με το προσδιορισμό ποιοι είναι τελικά εκείνοι οι απευθείας σύνδεσης χρήστες όπου θα μπορούσαν ή όχι να χαρακτηριστούν ως παθολογικά εξαρτημένοι χρήστες. Τα στοιχεία αναγνώρισης για ένα χρήστη ο οποίος πάσχει από σύμπτωμα P.I.U περιγράφονται παρακάτω. Τα συγκεκριμένα αυτά στοιχεία ανταποκρίνονται σε διάφορες πτυχές του διαδικτύου όπου παρουσιάζουν το ιντερνέτ ως ένα δελεαστικό και ταυτόχρονα άκρως εθιστικό επικοινωνιακό μέσο. Για παράδειγμα το τρίπτυχο όπου χαρακτηρίζει το διαδίκτυο ως εθιστικό επικοινωνιακό είναι: *η ανωνυμία, η άνεση και η απόδραση*. Θα μπορούσε όμως το σύνολο των στοιχείων εκείνων όπου επηρεάζουν σε βαθμό εξάρτησης τους χρήστες να βρίσκουν ανταπόκριση σε μια συγκεκριμένη ομάδα χρηστών οπότε στη περίπτωση αυτή ξεκινάμε το συλλογισμό μας με βάση το γεγονός, ότι τα χαρακτηριστικά τα οποία επηρεάζουν έναν απευθείας σύνδεσης χρήστη να συμμετέχει σε μια διαδικτυακή ομάδα είναι τελικά και πολύ σχετικά. Άρα, για τον απευθείας σύνδεσης χρήστη όπου ψάχνει για σεξουαλικής φύσεως περιεχόμενο, τυχερά παιχνίδια ή απευθείας σύνδεσης παιχνίδια το διαδίκτυο αποτελεί το ιδανικότερο πεδίο αναζήτησης αφού προσφέρει στον απευθείας σύνδεσης χρήστη άνεση, ανωνυμία παρέχοντας παράλληλα ως ένα σημαντικό βαθμό απόδραση από τη ρουτίνα της καθημερινότητας ενώ αξιοσημείωτα είναι τα διάφορα συναισθήματα τα οποία δημιουργούνται στον απευθείας σύνδεσης χρήστη κατά την εμπειρία της πλοήγησης (surfing) του ίδιου στο κόσμο του διαδικτύου.

Παρατηρώντας τα παραπάνω case studies με τον Ιεροκλή και τον Αλέξανδρο αντίστοιχα είδαμε πως οι αλληλεπιδράσεις μέσω διαδικτύου για τα συγκεκριμένα άτομα αποτελούν και το βαρόμετρο για την ίδια τους τη προσωπική ζωή. Είναι φανερό σχετικά με τις περιπτώσεις του Ιεροκλή και του Αλέξανδρου πως και οι δυο αυτοί χαρακτήρες χρησιμοποιούν το διαδίκτυο και την ανωνυμία η οποία συνεπάγεται πίσω από αυτό το επικοινωνιακό πεδίο ώστε να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της έλλειψης της αυτοπεποίθησης που έχουν ενώ επίσης το ίντερνετ για τους ίδιους ταυτίζεται με την απόλυτη μορφή διεξόδου από τα προβλήματα της καθημερινότητας. Ένα μοντέλο το οποίο διαμόρφωσε ο Cooper, A. (1998) ερμηνεύει τον εθισμό στην ερωτική απόλαυση μέσω του διαδικτύου ως αποτέλεσμα της ευκολίας που έχει ο κάθε άνθρωπος σήμερα να εισέλθει και να περιηγηθεί στο κόσμο του διαδικτύου, την ανεκτικότητα από πλευράς κόστους (με ένα σχετικά μικρό χρηματικό ποσό όλοι οι χρήστες ανά τον κόσμο διαθέτουν γρήγορη και απεριόριστου χρόνου πρόσβαση στο ίντερνέτ) καθώς και την ανωνυμία όπου παρέχει ο παγκόσμιος ιστός προστατεύοντας τους ίδιους τους απευθείας σύνδεσης χρήστες σε κάθε απευθείας σύνδεσης δραστηριότητα στην οποία κι επιθυμούν να συμμετέχουν.

Το μοντέλο του Cooper, A είναι τόσο τεχνολογικά ντετερμινιστικό αφού επικεντρώνεται στα χαρακτηριστικά του διαδικτύου, αντί να εστιάσει πάνω στους χρήστες και να αναδειξεί πληροφορίες συγκεκριμένες γύρω από τον ακριβή προσδιορισμό των αιτιών του φαινομένου της παθολογικής εξάρτησης (P.I.U.). Για παράδειγμα, το περίπτερο μιας γειτονιάς παρέχει στη διάθεση του καταναλωτή διάφορα ποτά ανάμεσα στα οποία και αλκοολούχα γνωρίζοντας πως τα ποτά με υψηλούς δείκτες αλκοόλ αποτελούν διακαή πόθο για άτομα τα οποία αντιμετωπίζουν προβλήματα αλκοολισμού. Κατά συνέπεια λοιπόν είναι πάρα πολύ εύκολο κάποιος να προμηθευτεί αλκοολούχα προϊόντα που σημαίνει πως του παρέχεται η δυνατότητα και άρα η ελευθερία να επιλέξει πιο αλκοολούχο ποτό και πόσα χρήματα θα' χε σκοπό να δαπανήσει για κάθε αντίστοιχη αγορά.

Εκτός από τα οικονομικά πλαίσια τα οποία μπορεί ο κάθε καταναλωτής αλκοολούχων ποτών να θέσει στις δαπάνες για τα αντίστοιχα προϊόντα (επιλέγοντας φθηνά η ακριβά ποτά ώστε να εκπληρωθεί η επιθυμία τους) ένα άλλο στοιχείο θετικό το οποίο προσμετράτε στη διαδικασία προμήθειας αλκοολούχων ποτών είναι η άνεση μεταφοράς του αλκοόλ σε διάφορες συσκευασίες επιλογής όπως για παράδειγμα μικρά κυλινδρικά δοχεία και μπουκάλια περιορισμένων διαστάσεων ενώ σημαντικό και απaráβλεπτο είναι το γεγονός πως ο κάθε αλκοολικός χρήστης μπορεί να διατηρήσει

άνετα την ανωνυμία. Εντούτοις, κανείς δε μπορεί να εξηγήσει το πρόβλημα του αλκοολισμού παρατηρώντας μόνο τα μειονεκτήματα διαφόρων οινοπνευματωδών προϊόντων όπως πχ. βότκας, μπύρας. Έτσι αντίστοιχα φαίνεται να αποκτούμε ανεπαρκή πληροφορίες σχετικά με την εξάρτηση τύπου P.I.U περιγράφοντας ποιο είναι το σύνολο των στοιχείων εκείνων όπου προκαλούν ευχαρίστηση από τη χρήση του διαδικτύου με αποτέλεσμα οι χρήστες του να οδηγούνται σε κατάσταση εθισμού.

Μια εναλλακτική προσέγγιση η οποία ουσιαστικά πραγματοποιεί μια επικεντρωμένη στο χρήστη μελέτη (παρατήρηση) προτάθηκε από τον Davis, R.A. (2004) μέσα από το βιβλίο του με τίτλο “Computers in Human Behavior” αναφερόμενος στο θέμα “Cognitive-behavioral model of pathological Internet Use”. Κατά τον Davis οι αντιδράσεις καθώς και τα συμπτώματα αναγνώρισης της γενικότερης απευθείας σύνδεσης εξάρτησης τείνουν να αγνοούν τις ενδείξεις του παθολογικού εθισμού όπου και μπορούν να προϋπάρχουν αυτών (των συμπτωμάτων αναγνώρισης κατάστασης P.I.U), οι ενδείξεις σχετικά με το παθολογικό εθισμό αφορούν τις εξηγήσεις για τη κατάσταση της κατάθλιψης στην οποία υπεισέρχεται ένα άτομο, οι ενδείξεις παθολογικού εθισμού έρχονται σε αντίθεση μεταξύ τους με την έννοια πως για παράδειγμα το καταθλιπτικό σχήμα των αντιδράσεων ενός ανθρώπου, η περισυλλογή καθώς και η φθίνουσα τάση της αυτοεκτίμησης ενός ανθρώπου οδηγούν στα συμπτώματα της μελαγχολίας. Ο Davis, R.A λοιπόν υποστηρίζει πως η παραπάνω προσέγγιση δεν πρέπει να υιοθετηθεί και για τη περίπτωση της παθολογικής εξάρτησης τύπου P.I.U. Η τοποθέτηση του Davis, R. A έχει ως εξής: η παθολογική εξάρτηση από το ιντερνέτ διαχωρίζεται σε συγκεκριμένες κατηγορίες. Η (1^η) πρώτη κατηγορία αφορά την αλληλεπίδραση ερωτικής φύσεως ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης χρήστες ή αλλιώς γνωστή ως cybersex, η (2^η) δεύτερη κατηγορία αφορά την ευκολία που παρέχει σε όλους μας το διαδίκτυο ως μέσο αναζήτησης διαφόρων πορνογραφικών διαδικτυακών τόπων καθώς σαν (3^η) τρίτη κατηγορία αναφέρεται η άσκοπη κατανάλωση χρόνου στο διαδίκτυο κατά την επίσκεψη σε διάφορες διαδικτυακές κοινότητες με σκοπό να λάβουν μέρος σε διάφορες απευθείας σύνδεσης συζητήσεις με ελεύθερη θεματολογία η οποία δεν είναι λίγες οι φορές οι οποίες θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ανούσια. Η συγκεκριμένη μορφή εθισμού η οποία περιλαμβάνει τις παραπάνω περιπτώσεις όπου αναφέραμε, σύμφωνα με τον Davis, R. A. πλαισιώνουν κατά ένα ευρύτερο βαθμό τη διαταραχή τύπου P.I.U, όπως για παράδειγμα η περίπτωση της χαρτοπαικτικής μανίας η οποία οφείλεται εντελώς σε μια προϋπάρχουσα μορφή ψυχοπαθολογικού προβλήματος ενώ η εξάρτηση από το

διαδίκτυο είναι αποτέλεσμα της κοινωνικής απομόνωσης. Με άλλα λόγια δηλαδή η παθολογική εξάρτηση από το διαδίκτυο τύπου P.I.U δεν αποτελεί εξέλιξη αποκλειστικά και μόνο από τη χρήση του διαδικτύου αλλά πολύ πιθανόν να υπάρχει πλούσιο ιστορικό παθολογικής φύσεως πίσω από κάποιον απευθείας σύνδεσης χρήστη, ιστορικό το οποίο μέσω του διαδικτύου απλά εξελίσσεται που σημαίνει πως η αρχή της συγκεκριμένης διαταραχής δεν έχει σημείο αναφοράς τη περίοδο χρήσης του διαδικτύου αλλά το διαδίκτυο παρέχει πρόσφορο έδαφος δυστυχώς για την εξέλιξη της διαταραχής αυτής πλέον σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες. Αναμφισβήτητα κατά το Davis, RA το ιντερνέτ αποτελεί ένα ερέθισμα με πεδίο δράσης το ψυχολογικό κόσμο των ανθρώπων, ενώ όταν οι απευθείας σύνδεσης χρήστες βρίσκονται ήδη σε κατάσταση μοναχικότητας τότε μέσω του διαδικτύου οδηγούνται σε διαταραχή τύπου P.I.U. και φτάνουν σε σημεία απόλυτης εξάρτησης.

Συνεπώς ο Davis υιοθετεί τη διάθεση για ένταση σαν προσέγγιση του προβλήματος της εξάρτησης από το διαδίκτυο, κατά την οποία η έντονη παρουσία του ψυχοπαθολογικού προβλήματος (ψυχοπαθολογικό ιστορικό) αποτελεί “προάγγελος” του διαδικτυακού εθισμού ή της απευθείας σύνδεσης εξάρτησης. Καταλαβαίνουμε λοιπόν, σύμφωνα με τη τοποθέτηση του Davis, R.A ότι η ένταση ουσιαστικά αποτελεί και το προθάλαμο του εθισμού με το διαδίκτυο στη ζωή ενός ανθρώπου. Η ένταση του χρήστη κι ο απευθείας σύνδεσης εθισμός ως εμπειρία, πάντα κατά τον Davis R.A αποτελούν το συνδυασμό εκείνο των κινήτρων όπου και θα οδηγήσουν το χρήστη να λάβει μέρος σε εφαρμογές όπως το facebook πόσο μάλλον για τη περίπτωση των μοναχικών ατόμων. Οι χρήστες του διαδικτύου αντιμετωπίζουν το αντίστοιχο επικοινωνιακό μέσο ως διέξοδο στα προβλήματα τους όπως ήδη έχουμε αναφέρει αλλά όχι μόνο εξαιτίας της μοναχικότητας ή διαφόρων ψυχοσωματικών προβλημάτων όπου τυχαίνει επίσης να αντιμετωπίσουν αλλά κι επειδή τυχαίνει να υπάρχουν και πολλές περιπτώσεις ανθρώπων οι οποίοι έχουν συγκρατήσει στο μυαλό τους κάποιες αρνητικές προσωπικές εικόνες από τη ζωή τους (βιώματα) με αποτέλεσμα το διαδίκτυο να είναι μια απευθείας σύνδεσης λύση διαφυγής και ίσως η σύγκριση των εμπειριών τους σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες με εκείνες των εκτός σύνδεσης συνθηκών να αποτελεί και τελικά ένα σημαντικό κίνητρο για την προσκόλληση στο διαδίκτυο. Για παράδειγμα αρκετοί είναι εκείνοι οι χρήστες οι οποίοι δηλώνουν πως συναντάν (από άλλους απευθείας σύνδεσης χρήστες) καλύτερη αντιμετώπιση στα πλαίσια του κοινωνικού τύπου αλληλεπίδρασης σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες σε σύγκριση με την αντιμετώπιση άλλων ανθρώπων στη καθημερινή ζωή τους.

Αν και το μοντέλο του Davis, R A αποτελεί μια πολύτιμη προσθήκη από πλευρά γνώσης για μας σχετικά με τη κατανόηση του προβλήματος P.I.U συναντά προβλήματα σχετικά με την ανίχνευση των παθολογικών προβλημάτων τα οποία συνδέονται άμεσα με την εξάρτηση από το διαδίκτυο. Έτσι για ένα άτομο με έλλειψη κοινωνικής υποστήριξης το ερώτημα το οποίο επικρατεί έχει να κάνει με το πότε (ή όχι) η χρήση του διαδικτύου έχει παθολογική μορφή. Σύμφωνα πάντα με το μοντέλο του Davis η διαταραχή τύπου P.I.U εμφανίζεται σ' ένα άτομο όπου η χρήση του Η/Υ και κατά συνέπεια του διαδικτύου αποτελούν επικοινωνιακή μέσα σε βαθμό όπου ταυτίζονται με το ρόλο της πηγής ταυτότητας για τον χρήστη αντί να έχουν τον αναμενόμενο (κατά πολλούς) ρόλο ενός εργαλείου. Προφανώς, αυτή η προσέγγιση μπορεί να θεωρηθεί προβληματική γι' αυτούς όπου αποκομίζουν μια θετική αίσθηση μέσα από τη χρήση του διαδικτύου.

Τέλος, ο Davis αναφέρει πως οι ιδιαιτερότητες κάθε περίπτωσης της σχέσης που υπάρχει μεταξύ σ' ένα χρήστη και στο διαδίκτυο είναι τελικά κι αυτές οι οποίες καθορίζουν τη χρήση του διαδικτύου και τη χαρακτηρίζουν ως προσαρμοσμένη ή απροσάρμοστη.

Τα μοντέλα όπου και προαναφέραμε ουσιαστικά είναι σαν να εισηγούνται πως το διαδίκτυο προσφέρει μια απόδραση από τα καθημερινά προβλήματα ενώ ο παράγοντας της ανωνυμίας σίγουρα κάνει τον κόσμο του διαδικτύου ακόμα πιο ελκυστικό ή εθιστικό, ως δεύτερο “αρνητικό” αποτέλεσμα της χρήσης του διαδικτύου είναι οι αντικοινωνικές αντιδράσεις οι οποίες σημειώνονται στον ίδιο χώρο και όπου θα προσπαθήσουμε να καλύψουμε στη συνέχεια.

4.3 Αντικοινωνικές αντιδράσεις

Στο αυθεντικό της σχήμα μια “φλεγόμενη αντίδραση” αναφέρεται με τη μορφή της αδιάκοπης προφορικής επικοινωνίας είτε στη περίπτωση της απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης με την εισαγωγή κειμένων-απαντήσεων τα οποία εξαπολύονται ανάμεσα σε χρήστες του διαδικτύου. Η “φλεγόμενη αντίδραση” στη περίπτωση όπου ως επικοινωνιακό μέσο επιλέγουμε το διαδίκτυο μετονομάζεται σε αντικοινωνική αντίδραση. Όταν μηνύματα ανταγωνιστικού ύφους ή μηνύματα έντασης ανταλλάσσονται μεταξύ διαφόρων προσώπων τότε ξεκινά μια κατάσταση έντονης αντιπαράθεσης. Η ακαδημαϊκή έρευνα πάνω στη αντικοινωνική συμπεριφορά παρεμποδίζεται από την έλλειψη αμεσότητας σε ότι έχει να κάνει με την εφαρμογή

των ορισμών όπου υπαγορεύουν τη μέτρηση της (ανοδικής ή πτωτικής τάσης) σε εργαστηριακό πάντα επίπεδο. Για παράδειγμα ο Kiesler, S., (1997) έθεσε ως βασικά χαρακτηριστικά της αντικοινωνικής αντίδραση τα ακόλουθα στοιχεία: αγενής δηλώσεις, βλασφημία, φλερτάρισμα, αναφωνήσεις, αγενή έκφραση συναισθημάτων προς κάποιον χρήστη και συγκεκριμένα, η χρήση του υπερθετικού βαθμού καθώς και μιας σειράς άλλων στοιχείων όπως η λεγόμενη “τυποποιημένη ενέργεια” (χρήση σημείων στίξης π.χ. θαυμασμού), η προσφώνηση του απευθείας σύνδεσης χρήστη με το μικρό του όνομα καθώς και άλλα πολλά στοιχεία τα οποία μεταφέρουν ένα κλίμα αρνητισμού.

Σε αρκετές περιπτώσεις, η αντικοινωνική αντίδραση εξ ορισμού είναι κάτι όπου είστε εμφανίζεται στις αλληλεπιδράσεις τύπου c.m.c ή είναι ορατό πολύ περισσότερο στην απευθείας σύνδεσης επικοινωνία ανάμεσα στους χρήστες του διαδικτύου παρά στη περίπτωση της προσώπου με πρόσωπο επικοινωνίας.

4.4 Εμπειρική απόδειξη για μια αντικοινωνική αντίδραση

Οι Siegal, J., Dubrovsky, S., Kiesler, T. και McGuire, W. (1983) συγκρίναν τα επίπεδα αντιδράσεων οι οποίες χαρακτηρίζονται ως αντιδράσεις δίχως αναστολές λεκτικής μορφής και οι οποίες βασίζονται κατά τον ίδιο σε τέσσερις βασικές συνθήκες: επικοινωνία πρόσωπο με πρόσωπο, σύσκεψη ανώνυμου χαρακτήρα (ενός απευθείας σύνδεσης χρήστη προς πολλούς απευθείας σύνδεσης χρήστες) και επικοινωνία μέσω των υπηρεσιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας όπου πραγματοποιήθηκε με επικεφαλής το Siegal, J. έδειξαν πως υψηλά αρκετά ήταν το ποσοστό εμφάνισης αντιδράσεων χωρίς αναστολές ενώ ενδιαφέρον έχει το γεγονός πως το υψηλό ποσοστό αντιδράσεων χωρίς αναστολές αναφερόταν σε περιπτώσεις όπου οι χρήστες διατηρούσαν την ανωνυμία ανάμεσα τους χρησιμοποιώντας μια απευθείας σύνδεσης εφαρμογή (real-time) ώστε να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες της διαδικτυακής συνδιάσκεψης. Οι Castella, V. O., Abad, A. M. Z., Alonso F. P. και Silia, J. M. P. (2000) σύγκριναν τις αντικοινωνικές αντιδράσεις οι οποίες αναπτύσσονται ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης ομάδες συζητώντας το δίλλημα σχετικά με το αν οι χρήστες του διαδικτύου προτιμούν τις υπηρεσίες του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) ή τη μέθοδο της βίντεο-διάσκεψης ή εντέλει την επικοινωνία πρόσωπο με πρόσωπο.

Πίνακας 4.2

- Αντικοινωνικές αντιδράσεις σε διάφορα επικοινωνιακά μέσα -

	Πρόσωπο με πρόσωπο	Βιντεοδιάσκεψη	Υπηρεσίες e-mail
Νούμερο παρατηρήσεων	3.734	4.074	1.990
Ανεπίσημος λόγος	174	203	173
Αντικοινωνικές αντιδράσεις	8	16	94
Ανεπίσημος λόγος ως ποσοστό παρατηρήσεων.	4.66%	4.98%	8.63%
Αντικοινωνική αντίδραση ως ποσοστό παρατηρήσεων.	0.21%	0.39%	4.72%

Η ομάδα του Castella, V. Ο σύμφωνα με τον πίνακα 4.2 κατηγοριοποίησε τις αντικοινωνικές αντιδράσεις συμπεριλαμβάνοντας στη κατηγορία του ανεπίσημου λόγου τα “ερωτικά σχόλια” και εκφράσεις οι οποίες προσπαθούν να προικίζουν κατά κάποιο τρόπο το γραπτό λόγο προωθώντας κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά από το προφορικό λόγο. Τα απροκατάληπτα εχθρικά και επιθετικά σχόλια σύμφωνα με τον ίδιο το Castella, V. Ο ανήκουν στη κατηγορία του επίσημου λόγου, οι κατηγορίες οι οποίες απεικονίζονται στο παραπάνω πίνακα 4.2.

Η αντικοινωνική αντίδραση ενδεικτικά αποτελεί σύμφωνα με τον Castella, V. φαινόμενο το οποίο εμφανίζεται σε συζητήσεις οι οποίες είναι βασισμένες σε ανταλλαγή γραπτών κειμένων παρά στην επικοινωνία πρόσωπο με πρόσωπο ή μέσω των βίντεο-διασκέψεων. Ο ίδιος ο επιστήμονας υποστήριξε επίσης πως δεν υπάρχουν συνδετικοί κρίκοι ανάμεσα στην μεμονωμένη δογματικότητα ή την οικειότητα και στις αντικοινωνικές αντιδράσεις οι οποίες περιλαμβάνουν χαρακτηριστικά όπως για παράδειγμα επιθετικότητα και ειρωνεία με τη μορφή σχολίων, ενώ θα πρέπει αναφέρουμε πως η συγκεκριμένη έρευνα έγινε σε μια διαδικτυακή ομάδα χρηστών.

Θεωρούμε πως σε απευθείας σύνδεσης συζητήσεις ανάμεσα σε αρκετές διαδικτυακές ομάδες θα πρέπει να υπάρχει σχέση ανάμεσα στην αντίληψη της σπουδαιότητας του θέματος του οποίου προκαλείται η ένταση της συζήτησης με κάθε ένα απευθείας σύνδεσης χρήστη της ομάδας του διαδικτύου. Κατά ένα αρκετά μεγάλο βαθμό η έκβαση μιας απευθείας σύνδεσης συζήτησης (σύμφωνα τουλάχιστον με το σύνολο των συζητήσεων όπου λάβαμε μέρος στο διαδίκτυο) εξαρτάται από το αν οι απευθείας σύνδεσης συνομιλητές είναι αντιπρόσωποι του γυναικείου ή του ανδρικού

φύλου αντίστοιχα, επίσης το επίπεδο της ωριμότητας το οποίο υπάρχει από πλευράς απευθείας σύνδεσης χρηστών, την εχθρότητα την οποία εμφανίζουν κλπ. Η επικοινωνία χωρίς αναστολές συσχετίζεται με το ατομικό επίπεδο εξωστρεφής επικοινωνίας καθώς επίσης και το επίπεδο της οικειότητας η οποία έχει αναπτυχθεί στην απευθείας σύνδεσης ομάδα.

4.5 Απευθείας σύνδεσης συζητήσεις έντασης και η δομή ενός διαπληκτισμού

Σε μια συζήτηση είναι πολύ πιθανόν η ένταση που προκύπτει αρκετές φορές κατά τη διάρκεια της να εμφανίζεται μέσω μιας εξελισσόμενης διαδικασίας μορφής διαπληκτισμού. Όπως άλλωστε αναφέρθηκε ο Castella, η σχέση της φύσης των συγκεκριμένων συζητήσεων και της χρήσης των αποσπασματικών τμημάτων (περικοπών) αυτών είναι εντελώς διαφορετικές ενώ όπως υπογραμμίζει ο ίδιος οι πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνίες είναι εκείνες οι οποίες στηρίζονται σε προσωπικές μαρτυρίες ανθρώπων οι οποίοι συμμετείχαν σε επικοινωνία η οποία είχε ως βάση την αλληλεπίδραση τύπου προσώπου με πρόσωπο εμφανίζονται κατά κάποιο τρόπο με μια διάθεση (τάση) αφήγησης περιλαμβάνοντας επαναλήψεις ή ανακεφαλαιώσεις των επιχειρημάτων των άλλων ομιλητών με σκοπό την επαναδιατύπωση ή την έκφραση ταύτισης αλλά και διαφωνίας γύρω από ένα θέμα.

Στο χώρο όπου διαθέτει κάθε απευθείας σύνδεσης κοινότητα ο κάθε ομιλητής (απευθείας σύνδεσης χρήστης) μπορεί να διατυπώνει την άποψη του πάνω σε κάποιο θέμα συζήτησης. Υπάρχουν αρκετά κοινά σημεία στην εξέλιξη των συζητήσεων, τα σημεία αυτά περιγράφονται στη συνέχεια. Τα μηνύματα ουδέτερης ή αλλιώς φιλικής φύσεως χρησιμοποιούσαν λιγότερες περικοπές από άλλους απευθείας σύνδεσης ομιλητές σε σύγκριση με τις περικοπές οι οποίες προερχόταν από απευθείας σύνδεση μηνύματα με σκοπό την ένταξη νεοεισαχθέντων χρηστών. Ένα δεύτερο σημείο όπου μας έκανε εντύπωση είναι το γεγονός πως η εξάρτηση των απευθείας σύνδεσης μηνυμάτων με τις αναφορές σε προηγούμενα σχόλια τα οποία ειπώθηκαν από προηγούμενους απευθείας σύνδεση χρήστες (περικοπές) αποτελεί μια τάση η οποία διαμορφώνει ένα κλίμα έντασης και εχθρότητας ενώ οι μηχανισμοί επιχειρηματολογίας χάνουν αισθητά τη δύναμή τους. Ενδεχομένως, όταν η απευθείας σύνδεσης συζήτηση προσεγγίζει τα επίπεδα της ολοκληρωτικής εχθρότητας ουσιαστικά ότι έχει ειπωθεί ήδη από κάποιον απευθείας σύνδεσης συνομιλητή ο οποίος πήρε το λόγο νωρίτερα δεν λαμβάνεται υπόψη κι ο λόγος γιατί στο επίκεντρο

βρίσκεται η απευθείας σύνδεσης ένταση. Αντιλαμβανόμαστε πως σε ασύγχρονης μορφής συζητήσεις, το γεγονός πως οι λειτουργίες διαφόρων λογισμικών πληροφορικής παρέχουν δυνατότητες όπως αντιγραφής (copy), αποκοπής (cut), και επικόλλησης (paste) έχει ως συνέπεια η αναφορά των απευθείας σύνδεσης συνομιλητών σε προηγούμενα σχόλια (περικοπές) να δημιουργεί αρνητικές προοπτικές για διαπληκτισμούς και εντάσεις πυροδοτώντας το κλίμα. Ουσιαστικά η επικοινωνία μέσω του διαδικτύου η οποία περιλαμβάνει διήγηση διαφόρων γεγονότων είναι σχετικά παθητική συγκριτικά πάντα με τη προφορική (πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδραση), Castella, V. O (2000). Σύμφωνα με τον Castella, V. O κατά την προφορική διένεξη ιδιαίτερη προσπάθεια καταβάλλεται από κάποιο πρόσωπο το οποίο συμμετέχει στο διάλογο προσπαθώντας να επιχειρηματολογήσει ανασύροντας από τη μνήμη γεγονότα τα οποία θα στοιχειοθετήσει σε θέσεις και γενικότερα σε επιχειρήματα. Συνεπώς σύμφωνα με την σύγκριση του Castella, V. O θα μπορούσαμε να πούμε πως το διαδίκτυο παρέχει την ευκαιρία στους απευθείας σύνδεσης χρήστες να αναπτύσσουν τα επιχειρήματα τους όπως οι επιδέξιοι πολιτικοί οι οποίοι έχουν την άνεση να “επιτίθενται” στον αντίπαλο συνομιλητή τους διαδοχικά και αποτελεσματικά. Θα μπορούσαμε επίσης να αναφέρουμε πως πλεονέκτημα αποτελεί το γεγονός της κατανάλωσης ελαχίστων ποσών ενέργειας αν θέλει κάποιος να επαναδιατυπώσει προηγούμενα σχόλια φέρνοντας τα στην οθόνη απλά με τη διαδικασία αντιγραφής – επικόλλησης (περικοπές) ώστε να εστιάζεται η προσοχή των χρηστών στη συγκρότηση επιχειρημάτων του με πιο μεθοδικό και ουσιαστικό τρόπο.

4.6 Ερμηνεύοντας τα αίτια όπου οδηγούν μια απευθείας σύνδεσης συζήτηση σε κατάσταση έντασης

Σε μια απευθείας σύνδεσης συζήτηση η κατάσταση έντασης δεν αποτελεί σπάνιο συμβάν. Στη συνέχεια θα προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε τους παράγοντες οι οποίοι συντελούν ώστε μια απευθείας σύνδεσης συζήτηση θα μπορούσε να κλιμακωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να οδηγηθεί σε κλίμα έντασης και έντονης αντιπαράθεσης. Θα προσπαθήσουμε λοιπόν μέσα από ένα σύνολο προσεγγίσεων να εξηγήσουμε τα αίτια μιας απευθείας σύνδεσης έντασης κατά τη διάρκεια μιας αλληλεπίδρασης μέσω του διαδικτύου πάντα στα πλαίσια της ψυχολογικής επίδρασης της απευθείας σύνδεσης επικοινωνίας ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης χρήστες.

Με τη βοήθεια των Kiesler, S. και Sproull, L. S (1986) και των τεσσάρων ψυχοκοινωνικών χαρακτηριστικών σημείων της επικοινωνιακής μεσολάβησης τύπου c.m.c θα αναπτύξουμε τους συλλογισμούς σχετικά με το τι πιθανόν υπάρχει πίσω από μια απευθείας σύνδεσης αντιπαράθεση. Σύμφωνα με τους Kiesler, S. και Sproull, L. S τα τέσσερα χαρακτηριστικά σημεία έχουν ως εξής:

1. Η παράμετρος του χρόνου, η επεξεργασία πληροφοριών και οι αντίστοιχες πιέσεις που προκύπτουν πίσω από αυτά τα δυο στοιχεία δείχνουν πως ο Kiesler αναφέρεται στην ικανότητα την οποία πρέπει να φέρει ο απευθείας σύνδεσης χρήστης ώστε να ανταποκρίνεται άμεσα στις ανάγκες αποστολής καθώς και της γρήγορης επεξεργασίας των μηνυμάτων όπου και λαμβάνει.

2. Η απουσία ρύθμισης της ανατροφοδότησης της συζήτησης στα πλαίσια τήρησης ενός απευθείας σύνδεσης διαλόγου σε αλληλεπίδραση τύπου c.m.c. Η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση (H/Y) ενδεχομένως να κρίνεται από τον Kiesler στη ρύθμιση, τροποποίηση και τον έλεγχο της απευθείας σύνδεσης ανταλλαγής μηνυμάτων εξαιτίας της έλλειψης δυνατότητας έκφρασης με τη βοήθεια συνεχόμενων λεκτικών συνόλων όπως για παράδειγμα δίνεται στη δυνατότητα της εκτός σύνδεσης περίπτωσης (πρώτου με πρόσωπο επικοινωνίας).

3. Το εντονότατο πρόβλημα όπου εμφανίζεται στους χρήστες όπου στηρίζουν την επικοινωνία τους αποκλειστικά και μόνο στο διαδίκτυο και πιο συγκεκριμένα στην έλλειψη της δυνατότητας για την έκφραση της έμφασης σ' ένα απευθείας σύνδεσης μήνυμα ακόμα και με την χρήση των πιο στοιχειωδών τεχνικών οι οποίες είναι διαθέσιμες.

4. Η κοινωνική ανωνυμία όπου στη περίπτωση της απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης ίσως να έχει σαν αποτέλεσμα την αφαίρεση της προσωπικότητας του χρήστη.

Οι Kiesler, S. και Sproull, L. S εντοπίζουν δυο χαρακτηριστικά της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση H/Y c.m.c όπου παρουσιάζουν αξιοσημείωτο ενδιαφέρον όπως η έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τη κοινωνική προέλευση του κάθε απευθείας σύνδεσης χρήστη ενώ το δεύτερο χαρακτηριστικό έχει να κάνει με την έλλειψη της εγκαθίδρυσης ορισμένων κανόνων μέσα στις διαδικτυακές κοινότητες. Σύμφωνα με τον Kiesler, S. ο συνδυασμός των δυο χαρακτηριστικών της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c όπου αναφερθήκαμε οδηγούν σε συζητήσεις αντιπαράθεσης στο διαδίκτυο.

4.6.1 Προσεγγίζοντας την απευθείας σύνδεσης αντιπαράθεση και δίνοντας μια ερμηνεία με κοινωνική ταυτότητα

Σε αντίθεση με την εξήγηση των λόγων όπου οδηγούν σε μια απευθείας σύνδεσης συζήτηση με ένταση η συζήτηση ανάμεσα σε χρήστες του διαδικτύου δεχόμαστε πως πάντα εξ αρχής στηρίζεται σε δεοντολογική βάση με το πλαίσιο της συζήτησης να είναι εξαρτώμενο από διάφορες παραμέτρους. Οι Lea, M., O' Shea, T., Fung, P., Spears, R. (1992) μέσα από το βιβλίο "Flaming in Computer Communication" σημειώνει πως οι συζητήσεις έντασης στο διαδίκτυο δεν παρατηρούνται σε απευθείας σύνδεσης ομάδες όπου σαν αντικείμενο έχουν την ανταλλαγή πληροφοριών (ειδήσεων). Πράγματι κατά την επίσκεψη μας σε διάφορες απευθείας σύνδεσης ομάδες διαπιστώσαμε πως σε εκείνες όπου ανταλλάσσονταν αποκλειστικά και μόνο ειδήσεις ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες η ροή της συζήτησης είχε πάντα μια σταθερότητα χωρίς ιδιαίτερες διακυμάνσεις. Θα πρέπει επίσης να υπογραμμίσουμε πως κατά τη παραμονή μας σε απευθείας σύνδεσης ομάδες οι οποίες διατηρούσαν ένα καταστατικό με κάποιους κανόνες (όπως για παράδειγμα εναρμονισμένων αντιδράσεων) διαπιστώσαμε πως όταν η συζήτηση έφτανε στα πρόθυρα έντασης σχεδόν τερματιζόταν αυτόματα.

Αυτό που ο Lea, M., εννοεί, είναι πως σε μερικές περιπτώσεις, το στοιχείο της έντασης κατά τη διάρκεια μιας απευθείας σύνδεσης συζήτησης στη πραγματικότητα αποτελεί κατά κάποιο τρόπο ένα ύφος επικοινωνίας όπου είτε εδραιώνεται (αντιπροσωπεύοντας τους απευθείας σύνδεσης χρήστες της αντίστοιχης διαδικτυακής ομάδας) είτε απορρίπτεται και αποδοκιμάζεται από τους χρήστες αντίστοιχα της ομάδας του διαδικτύου. Όταν η ένταση ξεσπά, σε μια απευθείας σύνδεσης κοινότητα, στην οποία απουσιάζει παντελώς ένα πλαίσιο κανόνων που θα ερχόταν σε ρήξη με αντιδράσεις τέτοιου τύπου θα ήταν πάρα πολύ σωστό την συγκεκριμένη χρονική στιγμή να αποτελέσει την αρχή δημιουργίας ενός συνόλου κανόνων από τους ίδιους τους απευθείας σύνδεσης χρήστες της αντίστοιχης κοινότητας του διαδικτύου ενώ ταυτόχρονα θα σηματοδοτηθεί η απόρριψη αρνητικής μορφής αντιδράσεων στους κόλπους της συγκεκριμένης απευθείας σύνδεσης ομάδας στέλνοντας το μήνυμα πως οι αντίστοιχου τύπου αντιδράσεις είναι κάθε άλλο παρά επιθυμητές.

Συνεπώς σαν αποτέλεσμα της εφαρμογής των θέσεων Lea, M., O' Shea, T., Fung, P., Spears, R. (1992) μέσα από το βιβλίο "Flaming in Computer Communication" προκύπτει πως η ανάλυση όπου πραγματοποίησε ο Reicher, S. D.,

Spears, και Postmes, T. (1995) στη παράγραφο 2.7 σχετικά με τη ταυτότητα των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης και της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c έχει απλά ένα εντελώς περιγραφικό χαρακτήρα. Αντιλαμβανόμαστε, πως αν υποθέσουμε ότι οι θέσεις των Lea, M., O'Shea, T., Fung, P., Spears, R. (1992) είναι εφαρμόσιμες τότε η ανάλυση που πραγματοποίησε οι Reicher, S. D. Spears, και Postmes, T. (1995) αποκτά χαρακτήρα περιγραφικό που σημαίνει πως δεν είναι δυνατόν να βεβαιώσουμε απόλυτα πως η προσκόλληση πάνω σε κανόνες ελέγχου αντιδράσεων οφείλεται στο ότι συγκεκριμένοι κανόνες προέρχονται από παρατηρούμενες απευθείας σύνδεσης αντιδράσεις ενός συγκεκριμένου διαδικτυακού συνόλου χρηστών.

Επίσης ως αντίκτυπο των θέσεων των Lea, M., O'Shea, T., Fung, P., Spears, R. (1992) πάνω στην ανάλυση των Reicher, S. D., Spears, και Postmes, T. (1995) θα πρέπει να προσθέσουμε την άποψη των τελευταίων περί απελευθερωμένης (χωρίς αναστολές) επικοινωνίας με τη χρήση του διαδικτύου η οποία σε κάποιο βαθμό βασίζεται υπερβολικά στο ρόλο της κοινωνικής ταυτότητας του απευθείας σύνδεσης χρήστη. Για παράδειγμα, όταν κάποια άτομα όπου συμμετέχουν σε μια πειραματική διαδικασία (με στόχο τη καταγραφή μετρήσεων-δεδομένων και τη κατάλληλη επεξεργασία τους) είτε με τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων είτε με τη μέθοδο χρήσης H/Y ως μέσο επικοινωνίας με σκοπό τη διατύπωση σκέψεως, στη δεύτερη περίπτωση έχουν πιο απελευθερωμένη εκδήλωση σκέψης σε σύγκριση με τη προφορική (πρόσωπου με πρόσωπο) μέθοδο συλλογής και καταγραφής απαντήσεων Carver, C S και Scheier, M. (2005). Ενώ υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός αιτιολόγησης των συγκεκριμένων επιδράσεων όπως για παράδειγμα εκείνη της ανωνυμίας και τάσης για εστίαση του χρήστη προς τον εαυτό του όταν εισάγει πληροφορίες με τη ψηφιακή εισαγωγή κειμένου (typing). Δε θα ήταν καθόλου παρορμητικό αν διατυπώναμε την άποψη πως οι απαντήσεις όπου δίνονται ή γενικότερα καταγράφονται μέσω της προσώπου με πρόσωπο μεθόδου χαρακτηρίζονται τουλάχιστον από τη πλευρά μας ως μια μέθοδος έκφρασης της άποψης με αναστολές και υψηλή τη τάση της επιφυλακτικότητας σε σύγκριση πάντα με μεθόδους καταγραφής απαντήσεων όπου διατηρούν υψηλό το στοιχείο της ανωνυμίας όπως για παράδειγμα απευθείας σύνδεσης μέθοδος της συμπλήρωσης ερωτηματολογίων χωρίς τη συμπλήρωση προσωπικών δεδομένων. Ο λόγος που διαχωρίζουμε τη θέση μας ανάμεσα στην απευθείας σύνδεσης έκφραση της άποψης σε σύγκριση με την αντίστοιχη προσώπου με πρόσωπο έκφραση οφείλεται στην διαδικασία ενεργοποίησης της κοινωνικής ταυτότητας όπου

συμβαίνει να συνδέεται με τις απελευθερωμένες και χωρίς αναστολές αντιδράσεις των ανθρώπων.

4.6.2 Συσχετίζοντας την απευθείας σύνδεσης αντιπαράθεση με την “ατομική πλήρη επίγνωση”

Η ερμηνεία η οποία μπορεί να αποδοθεί για την ένταση μιας απευθείας σύνδεση συζήτησης είναι κατά κάποιο τρόπο διπλή, από τη στιγμή που στο δεύτερο κεφάλαιο διαχωρίσαμε την “πλήρη επίγνωση” σε “ατομική πλήρη επίγνωση” και στη “κοινή πλήρη επίγνωση”.

Σύμφωνα με τον Joinson, A. N στο δεύτερο κεφάλαιο είδαμε πως μια ελάττωση του επιπέδου της “κοινής πλήρους επίγνωσης” οδηγεί τον ιντερνετικό χρήστη σε μια κατάσταση στην οποία το επίπεδο του ενδιαφέροντος του είναι μειωμένο σχετικά με την εκτίμηση των αιτιών για την οποία οφείλεται η συγκεκριμένη ελάττωση του επιπέδου της “κοινής πλήρους επίγνωσης”. Αντιστρόφως, με την αύξηση του επιπέδου “ατομικής πλήρους επίγνωσης” ο χρήστης που συμμετέχει σε μια αλληλεπίδραση τύπου c.m.c οδηγείται σε αύξηση της εστίασης πάνω στις ατομικές αντιδράσεις που εμφανίζει αξιολογώντας τα αισθήματα τα οποία πιθανόν να έχει αναπτύξει καθώς και τα κριτήρια που διαμορφώνουν τις απόψεις γύρω από διάφορα θέματα κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασης στο διαδίκτυο.

Σύμφωνα λοιπόν με τις προσεγγίσεις των Duval, S και Wicklund, R A (1972) πάνω στην “πλήρη επίγνωση” όπου και μας οδηγούν στους παραπάνω συσχετισμούς συνδέοντας την επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y (c.m.c) με τη πλήρη επίγνωση, θα μπορούσαμε να δώσουμε διπλό χαρακτηρισμό στην “πλήρη επίγνωση” (ατομική και κοινή). Η αλληλεπίδραση τύπου c.m.c π ι θ α ν ό τ α τ α να εστιάζει τη προσοχή των χρηστών πάνω στις ανθρώπινες αντιδράσεις των απευθείας σύνδεσης χρηστών, στους στόχους τους καθώς επίσης και στα αισθήματα τους ενώ σε δεύτερη μοίρα να θέτουν πλέον οι ίδιοι την επίδειξη ενδιαφέροντος σχετικά με την αξιολόγηση της κατάσταση τους από τις επιδράσεις (και ενδεχομένως ζημιογόνες επιδράσεις) που έχουν πιθανόν υποστεί από τη συμμετοχή σε απευθείας σύνδεσης αλληλεπιδράσεις. Η απελευθερωμένη επικοινωνία θα μπορεί τότε να αντιμετωπίζεται ως ένας αντιπροσωπευτικός τρόπος έκφρασης των ανθρώπινων αληθινών συναισθημάτων του απευθείας σύνδεσης χρήστη χωρίς το περιορισμό της διαδικασίας εκτίμησης (διαφόρων δεδομένων αλλά και καταστάσεων οι οποίες προκύπτουν σε μια απευθείας

σύνδεσης αλληλεπίδραση) δηλαδή της επίδειξης ενδιαφέροντος σε τέτοιο βαθμό όπου η επικοινωνία χάνει το χαρακτήρα της απελευθέρωσης και γίνεται αυτομάτως ελεγχόμενη Barak, A. (2001). Για τη περίπτωση της έντασης κατά τη διάρκεια μιας απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης, η συγκεκριμένη ερμηνεία επίσης μπορεί να αποτελέσει και πρόταση αιτιολόγησης σχετικά με το πώς οι οξύτατες απευθείας σύνδεσης αντιπαραθέσεις ίσως εξελίσσονται. Σύμφωνα με τον Barak, A. όταν ο χρήστης βρίσκεται σε κατάσταση “ατομικής πλήρους επίγνωσης” τότε αυτομάτως αυξάνεται η πιθανότητα της απόδοσης της ερμηνείας πως κατά τη διάρκεια μιας αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c απλά τα γεγονότα καθοδηγούνται από μόνα τους.

Ο διπλός χαρακτηρισμός της “πλήρους επίγνωσης” (ατομική και κοινή) αποτελεί σύμφωνα με τα παραπάνω κι ένα τρόπο προσέγγισης για την ερμηνεία της αντιπαραθέσης σε μια απευθείας σύνδεσης συζήτηση. Συγκρίνοντας τα δυο είδη “πλήρους επίγνωσης” η κατάσταση της “ατομικής πλήρους επίγνωσης” συγκλίνει περισσότερο με εκείνη της κατάστασης της απευθείας σύνδεσης αντιπαραθέσης σε συζητήσεις στο διαδίκτυο. Σύμφωνα με τους Carver, C.S. και Scheier, M.F. (1987), η “ατομική πλήρη επίγνωση” δραστηριοποιεί μια αυτό-ρυθμιζόμενη διαδικασία σύμφωνα με την οποία οι απευθείας σύνδεσης αντιδράσεις του χρήστη συγκρίνονται με κάποια συγκεκριμένα standards και ρυθμίζουν τις αντιδράσεις του χρήστη αν είναι δυνατόν ανάλογα. Σύμφωνα με το σκεπτικό αυτό είναι πιθανόν σε μια απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση ο χρήστης να έχει μια φοβερή σχολαστικότητα με τις αναφορές σε διάφορα θέματα των διαφόρων απευθείας σύνδεσης συνομιλητών του ή να διαφωνεί έντονα με διάφορους απευθείας σύνδεσης χρήστες που δε γνωρίζει τίποτα γι’ αυτούς, τόσο έντονα μάλιστα όπου ίσως να χαρακτηριστεί η στάση του συγκεκριμένου χρήστη ως και εριστική με αποτέλεσμα η διαφωνία και η σχολαστικότητα να μην αποτελούν και τους ιδανικότερους παράγοντες για την αξιολόγηση μιας απευθείας σύνδεσης συζήτησης σε τεκμηριωμένη βάση ως ιδανική ή μη ιδανική. Εντούτοις, συσχετίζοντας τις θέσεις των Duval, S. και Wicklund, R. A. (1972) με εκείνες των Carver, C.S. και Scheier, M.F. (1987) παρατηρούμε πως υπάρχουν στενοί δεσμοί ανάμεσα στη κατάσταση της “ατομικής πλήρους επίγνωσης” με το μοντέλο της ανάλυσης κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης πάνω στην επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c. Θα μπορούσαμε μάλιστα να πούμε πως σε απευθείας σύνδεση αλληλεπιδράσεις διαφόρων διαδικτυακών ομάδων η κατάσταση της “ατομικής πλήρους επίγνωσης” κατά την οποία οι χρήστες θέτουν τους εαυτούς τους αρκετοί απευθείας σύνδεσης χρήστες έχει

ως αποτέλεσμα οι αντιδράσεις τους να μην είναι οι ίδιες συνέχεια αλλά αντίθετα να έχουν δυναμικό χαρακτήρα και να εξελίσσονται συνεχώς.

Βέβαια, μια πολύ πιθανή εξήγηση σχετικά με την εμφάνιση έντασης σε απευθείας σύνδεσης συζητήσεις ανάμεσα σε χρήστες διαδικτυακών ομάδων θα ήταν ο συνδυασμός στοιχείων προσωπικού επιπέδου όπως: ατομικοί στόχοι, κίνητρα, ανάγκες καθώς επίσης και προμελετημένων στοιχείων της αλληλεπίδρασης όπως για παράδειγμα της επαναφοράς σχολίων που ειπώθηκαν από κάποιον άλλο απευθείας σύνδεσης συνομιλητή (με τη μέθοδο αντιγραφής – επικόλλησης) αλλά και μια σειράς άλλων διαδικτυακών στοιχείων και πιο συγκεκριμένα τις επιδράσεις του διαδικτύου πάνω στη κατάσταση “ατομικής πλήρους επίγνωσης” με αρκετούς χρήστες να έχουν και τις ευθύνες που πρέπει (να αναλλογούν σε ό λ ο υ ς τους απευθείας σύνδεσης χρήστες) γύρω από τη χρήση του διαδικτύου. Είναι σημαντικό να υπογραμμίσουμε ότι μέσα από την αλληλεπίδραση των χρηστών μέσω του διαδικτύου τα παραπάνω στοιχεία συντελούν στη κλιμάκωση διαφόρων συζητήσεων προκαλώντας σαφώς μια οξύτατη αντιπαράθεση. Αντιλαμβανόμαστε πως όταν τα παραπάνω στοιχεία ενεργοποιηθούν προκαλούν αρνητικές επιπτώσεις μόνο όταν ο χρήστης συμμετέχει σε διαδικασίες αλληλεπίδρασης μέσω του διαδικτύου.

4.6.3 Χρήστης και απευθείας σύνδεσης ένταση

Αν και οι παραπάνω εξηγήσεις για την απευθείας σύνδεσης ένταση συγκλίνουν στην άποψη πως υπεύθυνος για τη δημιουργία ενός κλίματος οξύτατης αντιπαράθεσης είναι το αντίστοιχο επικοινωνιακό μέσο, ξεχωριστό ενδιαφέρον προκαλεί το ότι η απελευθερωμένη επικοινωνία κυριαρχεί περισσότερο σε απευθείας σύνδεσης ομάδες στις οποίες υπάρχει ανάμεσα στους χρήστες μια σχέση οικειότητας (οι χρήστες είναι γνώριμοι ανάμεσα τους) συγκριτικά πάντα με τις “απρόσωπες” διαδικτυακές κοινότητες όπου οι χρήστες είναι εντελώς άγνωστοι ανάμεσα τους Birnbaum, M H (2000). Σύμφωνα με τον ίδιο ενδιαφέρον επίσης αποτελεί η παρατήρηση πως η εξωστρεφής τάση την οποία εμφανίζουν αρκετοί απευθείας σύνδεσης χρήστες συσχετίζεται με τις απελευθερωμένες αντιδράσεις όπου παρουσιάζουν οι αντίστοιχοι χρήστες, συνοψίζοντας και σύμφωνα με τον Birnbaum, θα μπορούσαμε να πούμε πως το γεγονός της δεδομένης οικειότητας ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες μιας κοινότητας του διαδικτύου η οποία προκύπτει με τη πάροδο του χρόνου διαδέχεται της τάσεως για εξωστρέφεια ενώ το αποτέλεσμα όπου σημειώνεται είναι να

έχουμε μια κατάσταση (από πλευράς χρηστών) απελευθερωμένων αντιδράσεων χωρίς αναστολές όπου και αποτελεί το προπομπό ενός εκρηκτικού κλίματος ανάμεσα στους χρήστες όπου συμμετέχουν σε μια απευθείας σύνδεσης συζήτηση.

Χαρακτηριστική είναι η δήλωση ενός απευθείας σύνδεσης χρήστη όπου καταναλώνει πάρα πολλές ώρες σε καθημερινή βάση σε ένα από τα δημοφιλέστερα ελληνικά chat – rooms ο οποίος σημειώνει ανάμεσα στα άλλα πως:

.... Πάντα ένιωθα χαρούμενος όταν εμπλεκόμουν σε μια “απευθείας σύνδεσης μάχη” στο συγκεκριμένο “κανάλι” (όπου και συνηθίζουν να αποκαλούν το χώρο σύναξης των χρηστών μιας απευθείας σύνδεσης ομάδας). Άλλωστε, μου αρέσει κατά τη διάρκεια της παραμονής μου καθημερινά στο συγκεκριμένο κανάλι να δίνω πολλά εναύσματα μέσω διαφόρων σχολίων με σκοπό τη δημιουργία απευθείας σύνδεσης συγκρούσεων. Τα συγκεκριμένα σχόλια έχουν ως στόχο να πλήξουν ορισμένους χρήστες (στόχους). Τα καταφέρνω μια χαρά και το απολαμβάνω τόσο πολύ!!...

Αν και οι απόψεις των Carver, C S και Scheier, M F (1997) σχετικά με το θέμα πως τα επικοινωνιακά μέσα είναι εκείνα τα οποία ενδυναμώνουν ή και ακόμα πιο συγκεκριμένα στη περίπτωση της έρευνας μας ενθαρρύνουν την απευθείας σύνδεσης ένταση σε συζητήσεις είναι κάτι που προκαλεί έντονο προβληματισμό. Για τη πλήρη ερμηνεία του συγκεκριμένου ζητήματος κρίνεται αναγκαίο να συμπεριλάβουμε ορισμένα καταλυτικά χαρακτηριστικά του χρήστη όπως αυτά της προσωπικότητας όπου και προκαλεί ένταση και τριβές με τα σχόλια του απέναντι σε άλλους συνομιλητές της απευθείας σύνδεσης ομάδας.

4.7 Απευθείας σύνδεσης σχέσεις χρηστών: Τύπος “απόστασης” και χρονικό διάστημα

Η χρήση του διαδικτύου ως μέσο διαμόρφωσης ρομαντικής φύσεως σχέσεων αποτελεί ένα θέμα ιδιαίτερης σημασίας πόσο μάλλον στην εποχή μας όπου στις σχέσεις των ανθρώπων διακρίνεται έντονο το συγκεκριμένο πρόβλημα. Αρκετοί λογαριασμοί του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, οι οποίοι δεν εξυπηρετούν τις ερωτικές σχέσεις απευθείας σύνδεσης χρηστών εμφανίζονται ως μια ρόδινη εικόνα προσδίδοντας έτσι στο διαδίκτυο το ρόλο του επικοινωνιακού μέσου εκείνου που συντελεί αποφασιστικά ώστε δυο ερωτευμένοι άνθρωποι να έρθουν πιο κοντά ο ένας με τον άλλον. Όμως, η παραπάνω εικόνα που μόλις περιγράψαμε δε παύει να’ ναι η

“ρομαντική και όμορφη” πλευρά των σχέσεων του διαδικτύου. Δυστυχώς όμως υπάρχει και η “σκιάδης πλευρά” των απευθείας σύνδεσης σχέσεων ή αλλιώς η σκοτεινή πλευρά των σχέσεων του διαδικτύου που σημαίνει πως οι σχέσεις του διαδικτύου αποκτούν ιδιαίτερα ταραγμένο αλλά και πιεστικό χαρακτήρα. Για παράδειγμα, αρκετά μεγάλος είναι ο αριθμός εκείνος των απευθείας σύνδεσης χρηστών όπου έχουν αναφέρει περιστατικά ολοκληρωτικής παραπλάνησης σε σχέσεις οι οποίες αναπτύσσονται στους κόλπους του διαδικτύου καθώς επίσης πάρα πολλοί είναι εκείνοι οι χρήστες του διαδικτύου όπου ξεκίνησαν κάποιες ρομαντικές σχέσεις με άλλους χρήστες του διαδικτύου αλλά κατέληξαν οι ίδιοι οι χρήστες να έχουν να αντιμετωπιστούν ερωτικά άρρωστες απειλητικές διαθέσεις κι όχι ρομαντισμό και όμορφα συναισθήματα. Θα πρέπει επίσης να αναφέρουμε πως πάρα πολλοί δημοσιογράφοι σε άρθρα περιοδικών και εφημερίδων αναφέρουν πως το πρόβλημα των απευθείας σύνδεσης σχέσεων και των σκοτεινών πλευρών του ίντερνετ ευθύνεται κατά ένα μεγάλο βαθμό για ένα μεγάλο αριθμό διαζευγμένων ζευγαριών στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

4.7.1 Η δομή τύπων αλληλεπίδραση στα πλαίσια απευθείας σύνδεσης αντιπαράθεσης

Είναι λοιπόν πάρα πολύ σημαντικό να αναφέρουμε πως οι διάφορες αντιδράσεις κοινωνικού τύπου (φόβος, ανασφάλεια κ.λπ.) και η απευθείας σύνδεσης αντιπαράθεση ανάμεσα σε χρήστες του διαδικτύου αποτελεί ένα εξαιρετικά πολύπλοκο φαινόμενο. Θεωρούμε όπως επισημαίνεται, η σχέση ανάμεσα: στο φόβο, την ανασφάλεια και την απευθείας σύνδεσης αντιπαράθεση οφείλεται στο γεγονός πως η απευθείας σύνδεσης ένταση διαφέρει από περίπτωση σε περίπτωση από τη στιγμή που εξαρτάται από τους απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι, εμπλέκονται κάθε φορά στην αντιπαράθεση αλλά και στις σχέσεις τις οποίες έχουν αναπτύξει μέσα στη διαδικτυακή κοινότητα ή στο διαδικτυακό τόπο όπου πραγματοποιείται η αντίστοιχη αλληλεπίδραση Castelnovo, G. (2001). Επίσης σημαντικό είναι το γεγονός πως η αλληλεπίδραση τύπου c.m.c διαφοροποιείται μέσα στο χρόνο λόγω της τεχνολογικής εξέλιξης οπότε για το λόγο αυτό υπάρχουν τέσσερις βασικές αρχές οι οποίες δημιουργήθηκαν από τον O’Sullivan, P. (2000) συγκροτώντας με τον τρόπο αυτό τη δομή του συνόλου των απευθείας σύνδεσης αλληλεπιδράσεων με χαρακτήρα έντασης.

4.7.1.1 Αρχή I: Ανάγκη σαφούς προσδιορισμού

Κατανοούμε πως μια από τις προβληματικές πλευρές του ζητήματος της απευθείας σύνδεσης έντασης είναι η ύπαρξη ενός τεράστιου συνόλου από διαφοροποιημένες απόψεις σχετικά φυσικά με τον ακριβή προσδιορισμό της απευθείας σύνδεσης έντασης. Σύμφωνα λοιπόν με τον O'Sullivan, P. (2000) η ουσία της αρχής περικλείεται στο γεγονός πως η “εχθρική αντίδραση” ενός χρήστη αποτελεί ένα είδος “ευγενικής υπενθύμισης” για τον άλλο απευθείας σύνδεσης συνομιλητή, μια προσπάθεια για χιούμορ ή μια φράση με πενιχρή σύνταξη κειμένου από τη μια αλλά με καλοπροαίρετο μήνυμα από την άλλη.

4.7.1.2 Αρχή II: Απευθείας εξέταση του κοινωνικού πλαισίου σχέσης

Ακριβώς λοιπόν εξαιτίας του διαφοροποιημένου προσδιορισμού της φύσης της επικοινωνιακής σχέσης που αναπτύσσεται μεταξύ των απευθείας σύνδεσης χρηστών θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά ως ένα σημαντικό στοιχείο η αρχή II. Άρα λοιπόν, κατανοούμε πως ο απευθείας σύνδεσης χρήστης ο οποίος δεν έχει αρκετό χρόνο συμμετοχής σε μια διαδικτυακή ομάδα, με αποτέλεσμα να μην του έχει δοθεί ο κατάλληλος χρόνος ώστε να αποτυπώσει σε ικανοποιητικό βαθμό την επικοινωνιακή σχέση που επικρατεί ανάμεσα στους υπόλοιπους απευθείας σύνδεσης χρήστες της αντίστοιχης κοινότητας, να ορίζεται σύμφωνα με τον Castelnovo, G. (2001) ως “εξωτερική μονάδα” μέσα από το βιβλίο “Towards Cyberpsychology: Mind, Cognitions and Society in the Internet Age”. Ενώ όπως αναφέρεται στο ίδιο το βιβλίο η εικόνα που έχει διαμορφώσει ο χρήστης που ορίζεται ως “εξωτερική μονάδα” γύρω από την αντίστοιχη απευθείας σύνδεσης ομάδα να μην είναι αποκρυσταλλωμένη αλλά αντίθετα να επικρατεί σύγχυση από πλευράς χρήστη.

Αντιλαμβανόμαστε έτσι, πως από τη στιγμή που κάτι ειπώθηκε από έναν απευθείας σύνδεσης χρήστη στα πλαίσια μιας αλληλεπίδρασης μέσω του διαδικτύου ίσως φανεί αγένεια σε κάποιον άλλο χρήστη - “εξωτερική μονάδα” ο οποίος δεν έχει καταναλώσει χρόνο στην αντίστοιχη απευθείας σύνδεσης ομάδα οπότε και να μην μπορεί να εκλάβει το συγκεκριμένο σχόλιο καλοπροαίρετα αλλά αντιθέτως να αποκτήσει εσφαλμένη εντύπωση. Ως καλύτερο παράδειγμα δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε τους ίδιους τους εαυτούς μας καθώς δεν είναι λίγες οι φορές εκείνες όπου τα λεγόμενα μας απέναντι σε φίλους σίγουρα από μια ουδέτερη οπτική γωνία παρατήρησης μπορεί

και να φανούν (ως περιεχόμενο, στα μάτια ή στα αυτιά κάποιου προσώπου-παρατηρητή) ως υπερβολικές αντιδράσεις κινδυνεύοντας να χαρακτηριστούμε αγενής ενώ όμως στη πραγματικότητα να αποτελούν “φυσιολογικές εκφράσεις” όπου επιτρέπει ο ένας τον άλλον εξαιτίας της φιλίας όπου έχει αναπτυχθεί.

Μια πολύ κοντινή προσέγγιση στη παραπάνω τοποθέτηση έχει να κάνει με την εξέταση του παράγοντα της αλληλεπίδρασης των διαφόρων τύπων ομάδων με τους χρήστες. Ο συγκεκριμένος παράγοντας μας βοηθά να αντιληφθούμε πιο σφαιρικά τη διαδικασία της καθοδήγησης (κατά την οποία αντιδράσεις χρηστών δεν είναι φυσικές αλλά αποτελούν αντικείμενο καθοδήγησης από συγκεκριμένους τύπους απευθείας σύνδεσης ομάδων). Οι διαδικτυακές ομάδες, παρουσιάζουν διαφορετικούς τύπους μεταξύ τους και συνεπώς διαφορετικούς κανόνες αντιδράσεων των απευθείας σύνδεσης χρηστών που φιλοξενούν συνεπώς η κάθε απευθείας σύνδεσης ομάδα υιοθετεί ξεχωριστό τρόπο που αντιλαμβάνεται μια ενδεχόμενη παραβίαση κανόνων από κάποιους απευθείας σύνδεσης χρήστες. Είναι προφανές λοιπόν πως από τη στιγμή που η απευθείας σύνδεσης επικοινωνία λαμβάνει χώρα μέσα σε φιλικό επίπεδο ανάμεσα σε χρήστες του διαδικτύου το σύνολο των κανόνων όπου ισχύουν στην αντίστοιχη απευθείας σύνδεσης κοινότητα (σχετικά με τον έλεγχο αντιδράσεων) αποκτά έναν αρκετά ελαστικό χαρακτήρα Danet B. (1998).

4.7.1.3 Αρχή III: Εξέταση λειτουργιών μιας απευθείας σύνδεσης σχέσης

Αρκετά συχνά οι άνθρωποι επιχειρούν την άσκηση κριτικής γύρω από τη καταλληλότητα των μηνυμάτων τα οποία διακινούνται μέσω του διαδικτύου ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης χρήστες. Όμως, ένα μήνυμα δε μπορεί να θεωρηθεί πως ανταποκρίνεται στην ουσία ή καλύτερα αποτελεί τη περιγραφή μιας κατάστασης ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης χρήστες αποτυπώνοντας με ακρίβεια τη σχέση των αντίστοιχων απευθείας σύνδεσης χρηστών Davis R A (2001). Αναλογικά λοιπόν, όλα βασίζονται στο πλαίσιο της συζήτησης το οποίο εισάγεται από τον αποστολέα κι αποδέκτη μηνυμάτων κατά τη διάρκεια μιας αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c. Αντιθέτως και πάντα σύμφωνα με τον Davis R A (2001), το λεκτικό περιεχόμενο των μηνυμάτων ή γενικότερα η διατύπωση των μηνυμάτων δεν θα πρέπει να αποτελεί το βασικό κριτήριο αξιολόγησης μιας απευθείας σύνδεσης σχέσης αποτυπώνοντας ενδεχομένως την εικόνα πως τα σχόλια τα οποία ανταλλάσσονται ανάμεσα στους συγκεκριμένους

απευθείας σύνδεσης χρήστες ενδέχεται να οφείλονται στη φιλική σχέση η οποία να έχει αναπτυχθεί μεταξύ τους.

Ο Davis υποστηρίζει πως στις περισσότερες συζητήσεις στο διαδίκτυο οι εντάσεις οι οποίες προκύπτουν μέσα από αυτές έχουν σαν κοινή βάση την έμφαση που δίνουμε δυστυχώς στην αξιολόγηση του γραπτού λόγου (ανταλλαγή απευθείας σύνδεσης μηνυμάτων μεταξύ των χρηστών του διαδικτύου) χρησιμοποιώντας εσφαλμένα κριτήρια με αποτέλεσμα να οδηγούμαστε σε απλουστεύσεις προσδίδοντας αρνητικούς χαρακτηρισμούς όπως π.χ. αντικοινωνικότητας και αποκρουστικότητας σε διάφορους διαδικτυακούς χρήστες απευθείας σύνδεσης συνόλων. Ενώ συνεχίζει, λέγοντας πως μερικές φορές η εκδήλωση της έντασης σε συνθήκες διαδικτυακής-τηλεοπτικής απευθείας σύνδεσης συνθήκες έστω και σε μικρό βαθμό μπορεί και να αποτελεί ένα θετικό στοιχείο με την έννοια ότι η ένταση της απευθείας διαδικτυακής-τηλεοπτικής σύνδεσης συζήτησης σ' ένα λογικό βαθμό λειτουργεί σωστά στη περίπτωση ενός διαλόγου ο οποίος πραγματοποιείται στα πλαίσια μιας δημόσιας συζήτησης όπως για παράδειγμα στη περίπτωση ενός πολιτικού debate (τηλεμαχίας). Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί πως ένας βασικός σκοπός της τάσης που παρουσιάζουν, αρκετοί χρήστες σε απευθείας σύνδεσης συζητήσεις είναι η ένδειξη συμπάθειας καθώς και η προσπάθεια για σύσφιξη των σχέσεων ανάμεσά τους σύμφωνα με τον Davis R A (2001).

4.7.1.4 Αρχή IV: Δίνοντας προτεραιότητα στην επικοινωνία κι έπειτα στη τεχνολογία

Πολλοί χρήστες θεωρούν πως η απευθείας σύνδεσης ένταση μιας συζήτησης έχει μια μοναδική μορφή όταν προέρχεται ειδικότερα για την επικοινωνιακή διαδικασία τύπου c.m.c οι ισχυρισμοί του συγκεκριμένου τύπου δεν είναι τίποτα άλλο παρά τοποθετήσεις τεχνολογικά ντετερμινιστικές. Υπάρχουν συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Η/Υ τύπου c.m.c όπως για παράδειγμα η ανωνυμία καθώς και κάποιες μη λεκτικές (μη προφορικές) διατυπώσεις, οι οποίες διαμορφώνουν ως ένα βαθμό τις αλληλεπιδράσεις αλλά δε μπορούν να επιβληθούν καθολικά στην επικοινωνιακή διαδικασία τύπου c.m.c. Θα πρέπει να πούμε, πως δεν βοηθά καθόλου το γεγονός της απόδοσης κατηγοριών στη τεχνολογία από τη στιγμή όπου συγγενικοί παράγοντες των κοινωνικών κατηγοριών αυτών αποτελούν μια σαφέστερη ένδειξη του πως και πότε κάποιος απευθείας σύνδεσης χρήστης εκδηλώνει μια επιθετική ή αγενής αντίδραση. Άλλωστε, όλοι

έχουμε μέσα από τις καθημερινές εμπειρίες μας να αναφέρουμε περιπτώσεις επιθετικών μορφών αλληλεπιδράσεων σε πρόσωπο με πρόσωπο τύπου επικοινωνίες.

Σύμφωνα λοιπόν με τις τέσσερις παραπάνω αρχές οι οποίες ουσιαστικά αφιερώνονται αποκλειστικά στη περιγραφή της δομής των αλληλεπιδράσεων συμφωνούμε με την άποψη του O'Sullivan, P. (2000) η οποία θα συνοψίζονταν αναφέροντας πως ουσιαστικά καμία επικοινωνία δεν είναι τέλεια (ιδανική). Άρα λοιπόν τελικά ο μοναδικός τρόπος να κατανοήσουμε επαρκώς τις αλληλεπιδράσεις τύπου c.m.c είναι να βασιζόμαστε σε κανόνες αλληλεπίδρασης όπου έχουν δημιουργηθεί (αν έχουν δημιουργηθεί) αντίστοιχα στη κάθε απευθείας σύνδεσης κοινότητα και σε ιστορίες απευθείας σύνδεσης σχέσεων ή αλλιώς απευθείας σύνδεσης εμπειρικά παραδείγματα όπου αφορούν τις απευθείας σύνδεσης σχέσεις. Έτσι, με τον τρόπο αυτό θα μπορούμε να ερμηνεύουμε και να τοποθετούμε σε κάποια λογική σειρά τα μηνύματα τα οποία δεχόμαστε κατά τη διάρκεια μιας απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης από κάποιον άλλο χρήστη. Αφαιρώντας, το πλαίσιο στο οποίο τοποθετεί ένας απευθείας σύνδεσης χρήστης το μήνυμα που στέλνει σε κάποιον άλλο χρήστη ή προς ενός απευθείας σύνδεσης συνόλου χρηστών μιας διαδικτυακής κοινότητας ίσως από τα λόγια του συγκεκριμένου μηνύματος να διακρίνεται μια αγένεια, μια ψυχρότητα ή ακόμα και επιθετικότητα ακόμα κι αν δεν υπάρχει τέτοια πρόθεση από πλευράς του απευθείας σύνδεσης χρήστη με ρόλο αποστολέα Dietz-Uhler, B. και Bishop-Clark, C. (2001). Αντιλαμβανόμαστε πλέον πως είναι θέμα πρόθεσης και φυσικά απόδοσης ερμηνείας του απευθείας σύνδεσης μηνύματος από τον αποδέκτη του ενώ κριτική μπορούμε να ασκήσουμε σχετικά με τις προθέσεις των ανθρώπων μόνο στη βάση των κανόνων που έχουν δημιουργηθεί στην αντίστοιχη διαδικτυακή ομάδα καθώς και στη σχέση η οποία έχει διαμορφωθεί ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες της συγκεκριμένης διαδικτυακής ομάδας.

Για να δούμε πιο αποτελεσματικά και στη πράξη τη παραπάνω τοποθέτηση μας σχετικά με τη πρόθεση του αποστολέα ενός απευθείας σύνδεσης μηνύματος και την ερμηνεία την οποία αποδίδει ο παραλήπτης του αντίστοιχου μηνύματος, πραγματοποιήσαμε την ακόλουθη απευθείας σύνδεσης έρευνα.

Επιλέξαμε τυχαία τέσσερις ομάδες χρηστών από τέσσερις ανεξάρτητες μεταξύ τους απευθείας σύνδεσης ομάδες με κάθε φορά να υπάρχει και διαφορετικό θέμα συζήτησης. Η κάθε απευθείας σύνδεσης ομάδα αποτελούνταν κι από τρία άτομα. Το κάθε άτομο (απευθείας σύνδεσης χρήστης) είχε και ένα ξεχωριστό ρόλο, δηλαδή σε κάθε ομάδα υπήρχε ο ρόλος του αποστολέα ενός μηνύματος καθώς κι ο ρόλος του παραλήπτη

ενώ το τρίτο μέλος είχε το ρόλο του παρατηρητή. Οι ρόλοι που αναφέρθηκαν επαναλαμβάνονταν διαδοχικά κατά τον ίδιο τρόπο σε όλες τις ομάδες μια προς μια. Σχετικά με το δικό μας ρόλο παρατηρούσαμε (καταγράφαμε) τη πρόθεση του αποστολέα του απευθείας σύνδεσης μηνύματος, την απόδοση της ερμηνείας σύμφωνα με τον παραλήπτη του αντίστοιχου μηνύματος καθώς και την άποψη του παρατηρητή ο οποίος παρακολουθούσε τη διαδικασία. Συγκεντρώνοντας όλες τις καταγραφές διατυπώσαμε κι εμείς τη θέση μας η οποία είχε συμπερασματικό χαρακτήρα. Στη συνέχεια ακολουθούν τέσσερις περιπτώσεις διαφορετικές μεταξύ τους με τον αποστολέα, τον παραλήπτη και τον παρατηρητή να συμμετέχουν με ενεργά ξεχωριστούς ρόλους το συγκεκριμένο έρευνα εξαιτίας της ιδιομορφίας που έχει.

Η συγκεκριμένη απευθείας σύνδεσης έρευνα θα μπορούσε να φέρει τον ακόλουθο τίτλο:

“Διάφορες όψεις της αντιπαράθεσης σε αλληλεπιδράσεις τύπου c.m.c”

▪ Περίπτωση 1^η:

- **Πρόθεση αποστολέα απευθείας σύνδεσης μηνύματος:** Έχει πρόθεση να είναι επιθετικός.
- **Ερμηνεία αποδέκτη απευθείας σύνδεσης μηνύματος:** Δεν ερμηνεύει το μήνυμα με αρνητικότητα ταυτίζοντας το με την επιθετικότητα.
- **Άποψη παρατηρητή:** Ερμηνεύει το μήνυμα του αποδέκτη ως επιθετικό.
- **Συμπέρασμα:** Σε αυτή τη περίπτωση το μοναδικό πρόσωπο το οποίο δεν ερμηνεύει το μήνυμα ως μήνυμα έντασης κι επιθετικότητας είναι ο αποδέκτης στον οποίο στοχεύει συγκεκριμένα με επιθετική πρόθεση ο αποστολέας. Η κατάσταση αυτή μπορεί να οφείλεται στο γεγονός πως ο αποδέκτης του απευθείας σύνδεσης μηνύματος ίσως να αποτελεί ένα νεοσύστατο μέλος της αντίστοιχης απευθείας σύνδεσης ομάδας με αποτέλεσμα να αγνοεί ο παραλήπτης ποιος θέλει να είναι επιθετικός απέναντι του ή όχι.

▪ Περίπτωση 2^η:

- **Πρόθεση αποστολέα απευθείας σύνδεσης μηνύματος:** Έχει πρόθεση να είναι επιθετικός.
- **Ερμηνεία αποδέκτη απευθείας σύνδεσης μηνύματος:** Ερμηνεύει το μήνυμα αρνητικά ταυτίζοντας το με επιθετικότητα.

- **Αποψη παρατηρητή:** Ερμηνεύει το μήνυμα του αποδέκτη ως επιθετικό.
- **Συμπέρασμα:** Σε αυτή τη περίπτωση υπάρχουν οι συνθήκες της απόλυτης απευθείας σύνδεσης αντιπαράθεσης οι διαστάσεις της οποίας είναι άγνωστες. Ο αποστολέας του συγκεκριμένου απευθείας σύνδεσης μηνύματος έχει πρόθεση να εκδηλώσει επιθετικότητα ενώ και οι δυο απευθείας σύνδεσης χρήστες παραλήπτης και παρατηρητής ερμηνεύουν τη πρόθεση του αποστολέα ως επιθετική επίσης. Οι κανόνες οι οποίοι καθορίζουν τα πλαίσια των αντιδράσεων των χρηστών της αντίστοιχης απευθείας σύνδεσης ομάδας όπου εξελίσσεται η αντιπαράθεση έχουν παραβιαστεί ολοκληρωτικά πλέον με αποτέλεσμα και οι δυο αντικρουόμενες πλευρές να αισθάνονται πως έχουν προσβληθεί σε έντονο βαθμό.

▪ Περίπτωση 3^η:

- **Πρόθεση αποστολέα απευθείας σύνδεσης μηνύματος:** Επιθετικότητα
- **Ερμηνεία αποδέκτη απευθείας σύνδεσης μηνύματος:** Δεν ερμηνεύει το μήνυμα αρνητικά και ταυτίζοντας το με επιθετικότητα.
- **Αποψη παρατηρητή:** Δεν ερμηνεύει το μήνυμα ως επιθετικό.
- **Συμπέρασμα:** Αν και ο παραλήπτης του μηνύματος και ο χρήστης με το ρόλο του παρατηρητή κρίνουν το μήνυμα ως ακατάλληλο, ο αποστολέας του αντίστοιχου μηνύματος δεν έχει απολύτως καμία τέτοια πρόθεση. Ίσως ο αποστολέας είναι κατά κάποιο τρόπο απροσάρμοστος στους κανόνες αντιδράσεων που υπάρχουν στην απευθείας σύνδεσης ομάδα όπου συμμετέχει ή απλώς αγνοεί την ύπαρξη και συγκεκριμένη εφαρμογή των κανόνων αντιδράσεων γιατί έχει την εντύπωση πως απευθύνεται σ' ένα νεοσύστατο μέλος της αντίστοιχης ομάδας.

▪ Περίπτωση 4^η:

- **Πρόθεση αποστολέα απευθείας σύνδεσης μηνύματος:** Έχει πρόθεση να είναι επιθετικός.
- **Ερμηνεία αποδέκτη απευθείας σύνδεσης μηνύματος:** Δεν ερμηνεύει το μήνυμα αρνητικά ταυτίζοντας το με επιθετικότητα.
- **Αποψη παρατηρητή:** Δεν ερμηνεύει το μήνυμα ως επιθετικό.
- **Συμπέρασμα:** Στην περίπτωση αυτή έχουμε να κάνουμε με μια απόπειρα δημιουργίας έντασης από πλευράς αποστολέα του απευθείας σύνδεσης μηνύματος η οποία όμως αποτυγχάνει ολοκληρωτικά. Αν και ο αποστολέας, εσκεμμένα

έστειλε ένα μήνυμα προσβλητικού ή επιθετικού περιεχομένου, κανένας από τους υπόλοιπους δυο χρήστες της ομάδας (παραλήπτη και παρατηρητή) δε διέκρινε σύμφωνα με το απευθείας σύνδεσης μήνυμα αγενή ή προσβλητικό ύφος. Θα μπορούσαμε να πούμε πως σε αυτή τη περίπτωση ερχόμαστε αντιμέτωποι με το ενδεχόμενο κατά το οποίο ο αποστολέας είναι είτε νέος χρήστης, είτε ανεπιτήδευτος.

Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν πως η παραπάνω διαδικασία ουσιαστικά εξυπηρετεί τη προβληματική ανάγκη ορισμένων χρηστών να ασκούν πολλές φορές δυσμενή κριτική ενώ κάποιες άλλες φορές μη αρνητική κριτική σχετικά με μια αλληλεπίδραση η οποία λαμβάνει χώρα στο διαδίκτυο. Άρα λοιπόν, από τη στιγμή που κατά τη περιήγηση μας σε διάφορες απευθείας σύνδεσης ομάδες διακρίναμε τέσσερις βασικές περιπτώσεις δεν αποκλείεται να υπάρχουν κι άλλες. Θα ήταν απαραίτητο πριν κάποιος καταφύγει σ' ένα συμπέρασμα σχετικά με το αν ή όχι βρίσκεται στη δίνη μιας απευθείας σύνδεσης αντιπαράθεσης να είναι όσο το δυνατόν πιο σίγουρος γιατί θα μπορούσε να αναγάγει τη περίπτωση του είτε σε μια από τις παραπάνω τέσσερις όψεις αντιπαράθεσης τύπου c.m.c είτε γενικότερα σε κάποιο άλλο σενάριο το οποίο όμως να στηρίζεται σε μια λογική βάση.

4.8 Η παραπλάνηση και η εξαπάτηση των απευθείας σύνδεσης σχέσεων

Σαν ένα σύντομο πρόλογο της συγκεκριμένης παραγράφου θα αναφέρουμε το ακόλουθο παράδειγμα. Ένας νέος 27 ετών με το όνομα Jonathan Burr “συνάντησε” την αμερικάνικης καταγωγής Kristin Kreuk μέσα στο διαδίκτυο με αποτέλεσμα να ερωτευτεί παράφορα τη νεαρή κοπέλα.

Ο Jonathan παράτησε τη δουλειά του με έδρα το Mile end, ένα ανατολικό προάστιο του Λονδίνου της Αγγλίας, και με το αεροπλάνο κάλυψε σχεδόν 6.437,38 χλμ. (4.000 μιλίων) έτσι ώστε να βρεθεί δίπλα στην νεαρή Αμερικανίδα. Όταν συναντήθηκαν στον αμερικάνικο αερολιμένα, έμεινε έκπληκτος γιατί αντίκρισε μια ευτραφή συνταξιούχο η οποία του έστειλε μέσω του διαδικτύου φωτογραφίες από την ίδια 35 χρόνια νωρίτερα. Αντί λοιπόν να γυρίσει τη πλάτη του στη Kristin και να φύγει προτίμησε να μείνει με την ίδια μια εβδομάδα και κατόπιν να αναχωρήσει πάλι για τη μεγάλη Βρετανία. Η διαμονή του όμως αποδείχτηκε πως ήταν αρκετά σύντομη και ο λόγος γιατί ο Jonathan έντρομος ανακάλυψε το παγωμένο πτώμα του μέχρι προτέρου εργοδότη της ανάμεσα στα υπόλοιπα παγωμένα τρόφιμα του ψυγείου με αποτέλεσμα ο Jonathan αφού ειδοποίησε τις τοπικές αρχές να φύγει με προορισμό την Αγγλία.

Αν και η περίπτωση των Kristin-Jonathan αποτελεί ένα ακραίο παράδειγμα εξαπάτησης στο χώρο του διαδικτύου, όντως όμως αποτυπώνεται το ενδεχόμενο της

παραπλάνησης όπου μπορεί να προκύψει στις απευθείας σύνδεσης σχέσεις. Είναι σαφές όμως, πως παρόμοιου τύπου αλληλεπιδράσεις με εκείνης που αναφέρθηκε παραπάνω μπορεί να πραγματοποιηθεί και στη καθημερινή (εκτός σύνδεσης) ζωή.

Πράγματι, σύμφωνα με τα στατιστικά νούμερα από μια μελέτη η οποία πραγματοποιήθηκε υπό την εποπτεία του Metts, S (1990) θα μπορούσαμε να δούμε σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας του πως το 92% των ερωτηθέντων δηλώνουν πως έχουν πει ψέματα στο σύντροφο τους τουλάχιστον μια φορά. Είναι εντελώς σαφές όμως το γεγονός πως το διαδίκτυο παρέχει την ευκαιρία για ευρύτερα επίπεδα παραπλάνησης, ειδικότερα λοιπόν στα πρώτα στάδια μιας σχέσης ανάμεσα σε δυο ανθρώπους όταν η δέσμευση βρίσκεται σε πρωτογενή στάδιο εξέλιξης ενώ κυριαρχεί παντελώς η διαδικασία παρουσίασης και διαμόρφωσης του προσωπικού προφίλ κάθε απευθείας σύνδεσης χρήστη από τη πλευρά του ξεχωριστά.

Ρωτώντας πενήντα χρήστες μέσα σε διάφορα chat-rooms του διαδικτύου σχετικά με το θέμα της δέσμευσης και της παραπλάνησης σε απευθείας σύνδεσης τύπο σχέσεων, μίσους από τους χρήστες τους απασχολήσαμε σχετικά με τις εκτός σύνδεσης ή αλλιώς πραγματικές σχέσεις ενώ αντίστοιχα τους άλλους μισούς τους θέσαμε το προβληματισμό μας σχετικά με τις απευθείας σύνδεσης σχέσεις ή αλλιώς διαδικτυακές σχέσεις. Παρατηρήσαμε πως οι πραγματικές σχέσεις (οι οποίες διαμορφώνονται εκτός διαδικτύου) αντιμετωπίζονται με μεγαλύτερη σοβαρότητα με το αίσθημα της δέσμευσης σ' αυτές να αναπτύσσεται εντονότερα συγκριτικά με τη περίπτωση των απευθείας σύνδεσης σχέσεων. Κατόπιν της πρώτης ερώτησης σχετικά με το πώς αντιμετωπίζουν οι χρήστες του διαδικτύου τις απευθείας σύνδεσης σχέσεις και πως τις εκτός σύνδεσης σχέσεις, ακολούθησε και δεύτερη ερώτηση η οποία απευθυνόταν στο ίδιο σύνολο χρηστών του διαδικτύου. Η δεύτερη ερώτηση είχε να κάνει με το αν ή όχι παραπλανούσαν τους απευθείας σύνδεσης χρήστες (σχετικά με τα μουσικά ενδιαφέροντα τους, αγαπημένες τους γεύσεις) με στόχο τη δημιουργία εντυπώσεων κατά τη διάρκεια απευθείας σύνδεσης αλλά και εκτός σύνδεσης αλληλεπιδράσεων. Οι απευθείας σύνδεσης χρήστες δεν ήταν υποχρεωμένοι να δώσουν μια εκτενή περιγραφή ως μορφή απάντησης, και απαντούσαν με ένα όχι ή με ένα ναι. Τα αποτελέσματα όπου προέκυψαν με τη μορφή ποσοστών παρουσιάζονται στο πίνακα 4.7.

Το επίπεδο εξαπάτησης σύμφωνα με το πίνακα 4.7 εμφανίζεται σε εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο και στις δυο υπό εξέταση περιπτώσεις (απευθείας σύνδεσης και εκτός σύνδεσης σχέσεων) αντίστοιχα, σύμφωνα επίσης με το πίνακα 4.7 εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η αναφορά στην ηλικία καθώς και η περιγραφή των εξωτερικών

χαρακτηριστικών. Παρατηρούμε δηλαδή πως η εξαπάτηση με αντικείμενο τα δυο παραπάνω θέματα εμφανίζεται μέσω του διαδικτύου να έχει μια ποσοστιαία έξαρση σε σύγκριση με τη περίπτωση των πραγματικών κι εκτός διαδικτύου σχέσεων. Θεωρούμε πως η συγκεκριμένη ποσοστιαία διαφορά αντιπροσωπεύει τους βαθμούς ελευθερίας που παρέχει το διαδίκτυο τη στιγμή που μπορεί να περιγράφει ο κάθε χρήστης τον εαυτό του όπως επιθυμεί προσδίδοντας παράλληλα την ηλικία που επίσης θέλει.

Κατανοούμε, πως η εξαπάτηση στο διαδίκτυο με αντικείμενο την απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση και την επίτευξη ρομαντικών δεσμών συνοδεύεται κατά μεγάλο βαθμό (σε σχέση με τις εκτός σύνδεσης σχέσεις) με ψευδής αναφορές σχετικά με τη δήλωση των ηλικιών των απευθείας σύνδεσης χρηστών ανάμεσα τους καθώς και τη περιγραφή των εξωτερικών χαρακτηριστικών τους ενώ δεν αποκλείεται κι ο συνδυασμός των δυο (δηλαδή ψευδής δήλωση ηλικίας και περιγραφής αντίστοιχα εξωτερικών χαρακτηριστικών στα πλαίσια απευθείας σύνδεσης τύπου αλληλεπιδράσεων). Θα μπορούσαμε να πούμε πως ίσως η “παραπλάνηση” στις συγκεκριμένες περιπτώσεις να μην έχει χαρακτήρα σκοτεινό και συνεπώς αρνητικό αλλά ίσως οι απευθείας σύνδεσης χρήστες να θεωρούν την ιδέα της παραπλάνησης ως ένα τρόπο έκφρασης δημιουργικού χαρακτήρα και όχι απόλυτα ως μια μορφή απερίφραστης παραπλάνησης.

Για παράδειγμα ας φανταστεί κάποιος έναν χρήστη του διαδικτύου να ζητά από έναν απευθείας σύνδεσης χρήστη μια φωτογραφία. Στο σενάριο της παντελούς εξαπάτησης ο χρήστης όπου αποστέλλει τη φωτογραφία του δεν παρουσιάζει τον εαυτό του αλλά ένα άλλο πρόσωπο, βέβαια δεν θα πρέπει να αποκλειστεί και το ενδεχόμενο σύμφωνα με το οποίο ο απευθείας σύνδεσης χρήστης αποφασίσει εντέλει να αποστείλει μια δικιά του φωτογραφία στην οποία εμφανίζεται πριν αρκετά χρόνια νωρίτερα. Έτσι λοιπόν ανάμεσα στα δυο παραπάνω σενάρια, ενώ στη πρώτη περίπτωση αναμφισβήτητα έχουμε εξαπάτηση από τη στιγμή που ο απευθείας σύνδεσης χρήστης στέλνει μια φωτογραφία η οποία δεν αντιστοιχεί στον ίδιο, στη δεύτερη περίπτωση ο απευθείας σύνδεσης χρήστης στέλνει φωτογραφία από τον ίδιο αλλά κάποια χρόνια νωρίτερα οπότε για τη δεύτερη κατά σειρά περίπτωση σεναρίου τίθεται θέμα αν όντως έχουμε να αντιμετωπίσουμε ή όχι περίπτωση εξαπάτησης. Όταν ο διαδικτυακός χρήστης επιλέγει να στείλει τη φωτογραφία που όντως παρουσιάζει τον ίδιο τον χρήστη παρουσιάζοντας τη χρονική στιγμή η οποία η συγκεκριμένη φωτογράφιση πραγματοποιήθηκε να τοποθετείται όμως όχι στο άμεσο παρελθόν θα μπορούσε να ερμηνεύει ως περίπτωση μη εξαπάτησης και ως μια πρόθεση (από

πλευράς αποστολέα) με σκοπό να θέλει να προκαλέσει στον παραλήπτη μια καλή αρχική εντύπωση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7		
Παραπλάνηση στις “πραγματικές” και στις απευθείας σύνδεσης σχέσεις		
Παραπλάνηση (Α,Β,Γ,Δ,Ε)	Απευθείας σύνδεσης σχέσεων	Πραγματικών σχέσεων
- Α.Ενδιαφερόντων	15%	20%
- Β. Ηλικίας	23%	5%
- Γ. Θεμάτων που αφορούν το παρελθόν	18%	10%
- Δ. Φυσικών Χαρακτηριστικών	28%	13%
- Ε. Λοιπών	15%	5%

Σύμφωνα με τους Mc Kenna, K. Y. A. και Bargh, J. (2002) μέσα από τη παράγραφο Plan 9 από το βιβλίο με τίτλο Cyberspace: the implications of the Internet for personality and social psychology ο οποίος ασχολήθηκε και με τις σχέσεις μέσα στο διαδίκτυο, η άποψη του μέσα από τις μελέτες όπου πραγματοποίησε δείχνει πως παρόλο την εξαπάτηση των σχέσεων στο διαδίκτυο η οποία έχει πάρει τις πραγματικές διαστάσεις φαινομένου υπάρχουν απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι “περισσότερο ικανοί” ώστε να παρουσιάσουν τους αληθινούς εαυτούς τους. Ο Mc Kenna, K. Y. A. επικέντρωσε την έρευνα του στο βαθμό της κοινωνικής ανησυχίας, στη μοναχικότητα καθώς και με το αν ή όχι ο απευθείας σύνδεσης χρήστης νιώθει πιο άνετα να αποκαλύψει πιο ολοκληρωμένα και ξεκάθαρα προσωπικές πτυχές που αφορούν τη ζωή του μέσω του διαδικτύου κι όχι σε πρόσωπο με πρόσωπο τύπου αλληλεπίδραση. Η μελέτη του Mc Kenna, K. Y. A έδειξε πως οι χρήστες με προβληματισμούς όπως για παράδειγμα κοινωνικής ανησυχίας παρουσίαζαν μια μεγαλύτερη επιδεξιότητα στο να εκφράσουν τον ίδιο τους τον εαυτό συγκριτικά με τη συμμετοχή τους σε πρόσωπο με πρόσωπο τύπου επικοινωνία. Επίσης, η ίδια μελέτη έδειξε πως όσο πιο αποτελεσματικότερα οι απευθείας σύνδεσης χρήστες μπορούσαν να εκφράσουν συγκεκριμένες προσωπικές πτυχές από τη ζωή τους μέσω του διαδικτύου, οι ίδιοι οι χρήστες, όταν καλούνταν να εκφράσουν τις ίδιες σκέψεις τους σε πρόσωπο με πρόσωπο τύπου αλληλεπίδρασης παρουσίαζαν αυτομάτως ανασταλτική διάθεση. Ο Mc Kenna, K. Y. A επίσης παρατήρησε πως όταν δυο απευθείας σύνδεσης χρήστες μοιράζονται προσωπικές λεπτομέρειες μέσω του διαδικτύου υπάρχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες οι ίδιοι να σχηματίσουν

ανάμεσα τους ισχυρότερους δεσμούς (σε σχέση με μια γνωριμία η οποία θα πραγματοποιούνταν σε πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδραση) εκτείνοντας κατόπιν την επικοινωνία ανάμεσα τους μέσω τηλεφώνου για να ακολουθήσει εντέλει το στάδιο της συνάντησης.

Κατά συνέπεια, στις σχέσεις όπου η φυσική απόσταση είναι μηδενική (πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία) δεν είναι απαραίτητο πως δεν υπάρχει αδιαφορία ανάμεσα σε δυο ανθρώπους. Αυτό σημαίνει πως η αδιαφορία δεν προκαλείται όταν η απόσταση είναι μεγάλη (όπως π.χ. ανάμεσα σε δυο απευθείας σύνδεσης χρήστες στους οποίους η γεωγραφική απόσταση μπορεί να είναι υπερβολικά μεγάλη) αλλά θα μπορούσε να δημιουργηθεί ανάμεσα και σε δυο ανθρώπους όπου βρίσκονται φυσικά ο ένας δίπλα στον άλλον. Σύμφωνα με τον του Mc Kenna, K. Y. A (2002) το διαδίκτυο ως επικοινωνιακό μέσον παρέχει το πεδίο όχι μόνο για εξαπάτηση και εικονική παρουσίαση των εαυτών των χρηστών αλλά επίσης τους δίνει τη δυνατότητα για μια αυθεντικότερη κι αληθινότερη έκφραση των εαυτών τους η οποία συγκριτικά με τη πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδραση δε παρουσιάζει αναστολές σχετικά με την εκδήλωση διαφόρων λεπτομερειών προσωπικού πάντα επιπέδου.

4.9 Ο ιδεαλισμός στις απευθείας σύνδεσης σχέσεις

Η χρήση του διαδικτύου ως διαδικασία επικοινωνίας οδηγεί τους χρήστες σ' ένα ιδεαλισμό σχετικά με τη ρομαντική σχέση που πιθανόν να έχουν αναπτύξει μέσα στο χώρο του διαδικτύου. Σύμφωνα με ένα δημοσίευμα της αγγλικής εφημερίδας Sunday Times (4 Μαρτίου 2001, σελ.8) η οποία ασχολήθηκε με τα αποτελέσματα μιας έρευνας 71 ζευγαριών, τα 34 ζευγάρια διατηρούσαν σχέση στην οποία η γεωγραφική απόσταση ανάμεσα στους δυο ερωτικούς συντρόφους ήταν μεγάλη. Στη περίπτωση όπου η απόσταση ανάμεσα στο ζευγάρι ήταν μεγάλη, (βρέθηκε ένας μέσος όρος της απόστασης ώστε να προσδιοριστεί το μέγεθος της κλίμακας στην οποία άνηκε) όπως για παράδειγμα της τάξης των εννιακοσίων περίπου χιλιομέτρων. Στη συνέχεια του δημοσιεύματος το οποίο στηριζόταν στη συγκεκριμένη μελέτη αναφερόταν πως τα ζευγάρια στα οποία υπήρχε μεγάλη χιλιομετρική απόσταση εκδηλώνεται μεγαλύτερη απόλαυση στη σχέση, με ποιοτικότερη επικοινωνία, πιο πολύ ρομαντισμό και εντονότερες δόσεις ιδεαλισμού σχετικά με τη πληρότητα που συναντούν απέναντι στα πρόσωπα των συντρόφων τους. Το αντίστοιχο ποσοστό σχετικά με την αλληλεπίδραση τύπου προσώπου με πρόσωπο ήταν αρνητικό συγκριτικά με τα παραπάνω αντικείμενα

εξέτασης τα οποία μελετήθηκαν για την περίπτωση της μεγάλης απόστασης ανάμεσα στο ζεύγος. Το αντικείμενο εξέτασης (παράμετρος) της φυσικής επαφής δεν εξετάζεται (όχι επειδή δεν είναι σημαντική η συγκεκριμένη παράμετρο απλά στη συγκεκριμένη έρευνα δε λαμβάνεται υπ' όψιν). Για την αντικειμενικότερη εκτίμηση της έρευνας όπου δημοσιεύτηκε στο τύπο θα πρέπει να προσθέσουμε και για την επικοινωνία με τις γραπτές επιστολές για την οποία έγινε λόγος. Όπως για τους τύπους των παραπάνω αλληλεπιδράσεων (πρόσωπου με πρόσωπο , c.m.c).

Έτσι και για τη περίπτωση της ανταλλαγής γραπτών επιστολών εξετάστηκαν τα παραπάνω αντικείμενα (απόλαυσης της σχέσης, ποιοτικότερης επικοινωνίας, ρομαντισμού). Τα ποσοστά των συγκεκριμένων αυτών αντικειμένων συνέκλιναν στα ποσοστά που σημειώθηκαν στη περίπτωση των απευθείας σύνδεσης χρηστών που βρισκόταν ο ένας από τον άλλο σε μια φυσική απόσταση μεγάλη. Έπειτα τη δημοσίευση της παραπάνω έρευνας η ομάδα η οποία ευθυνόταν για την εξέλιξη της συγκεκριμένης μελέτης αποφάσισε να συνεχίσει να βρίσκεται σε επαφή με τα ζευγάρια ώστε να καταγράψουν (και στη συνέχεια να ενημερώσουν τους αναγνώστες της αντίστοιχης εφημερίδας) την επίδραση του χρόνου σε όλες τις σχέσεις των ζευγαριών και συνεπώς στους αντίστοιχους τύπους αλληλεπιδράσεων (ανταλλαγής επιστολών, c.m.c).

Έτσι λοιπόν, έπειτα από εννέα μήνες 26 από τα 34 ζευγάρια στα οποία η γεωγραφική απόσταση όπου μεσολαβούσε ανάμεσα τους ήταν κοντινή συνέχιζαν να είναι μαζί, ενώ 25 από τα ζευγάρια όπου είχαν επαφή και η γεωγραφική απόσταση ανάμεσα τους ήταν μεγάλη (της τάξης των 900 km περίπου) συνέχιζαν επίσης να είναι μαζί.

Φάνηκε επίσης από τη συνέχεια της μελέτης πως στα ζευγάρια στα οποία μεσολαβούσε μεγάλη φυσική απόσταση ανάμεσα τους δήλωναν ευχαριστημένα με τις σχέσεις τους, πιο ερωτευμένα μεταξύ τους ενώ η πρόβλεψη σχετικά με την εξέλιξη της σχέσης των ζευγαριών χαρακτηρίστηκε ως θετική. Ενδεικτικό ήταν το στοιχείο πως τα ζευγάρια της κατηγορίας όπου συνέχιζαν να είναι μαζί κατανάλωναν αρκετό χρόνο σε διάφορα είδη αλληλεπιδράσεων. Ανάμεσα στα τρία είδη των αλληλεπιδράσεων από πλευράς προτίμησης ξεχώρισε αρχικά η επικοινωνία μέσω διαδικτύου κατόπιν η τηλεφωνική ενώ τη τρίτη θέση, στις προτιμήσεις των ζευγαριών όπου συνέχισαν να' ναι μαζί έπειτα κι από το τέλος της έρευνας, πήρε η επικοινωνία μέσω της ανταλλαγής γραπτών επιστολών. Πρέπει να πούμε πως η τελευταία σύγκριση έγινε σε σχέση με τη περίπτωση των ζευγαριών που συνέχισαν να βρίσκονται μαζί αλλά η φυσική τους απόσταση δεν ήταν μακρινή.

Μια δεύτερη διαδικασία η οποία κυριαρχεί σε έντονο βαθμό ανάμεσα στους ανθρώπους οι οποίοι επικοινωνούν μέσω του διαδικτύου είναι αυτή της τάσης για αποκάλυψη λεπτομερειών από τα προσωπικά τους προφίλ. Η διαδικασία αποκάλυψης διαφόρων προσωπικών πτυχών των απευθείας σύνδεσης χρηστών είναι σημαντική. Πιο συγκεκριμένα λοιπόν ο ρόλος της συγκεκριμένης διαδικασίας ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες έχει καταλυτικό χαρακτήρα σχετικά με την εξέλιξη της διαδικτυακής σχέσης από τα αρχικά στα μεταγενέστερα στάδια τα οποία σημειώνονται κατά την εξέλιξη της επικοινωνίας και τα οποία στάδια αντιστοιχούν στην από κοινού ένδειξη εμπιστοσύνης καθώς και στη διάθεση να μοιραστούν επίσης από κοινού λεπτομέρειες που αφορούν τη προσωπική ζωή του καθενός διαδικτυακού χρήστη Davis, R (2001). Έτσι λοιπόν αν το διαδίκτυο ενθαρρύνει τη διαδικασία της αποκάλυψης διαφόρων προσωπικών στοιχείων των απευθείας σύνδεσης χρηστών τότε η αίσθηση της εμπιστοσύνης ανάμεσα σε δυο χρήστες του διαδικτύου τελικά να πρέπει να εκτιμηθεί περισσότερο σε σχέση με την έλλειψη εμπιστοσύνης και τη καχυποψία η οποία κυριαρχεί σε αρκετές απευθείας σύνδεσης αλληλεπιδράσεις Dibble, J (2001).

Το κρίσιμο ζήτημα είναι τότε ο ιδεαλισμός και η αυξημένη αίσθηση της οικειότητας σε ρομαντικούς δεσμούς ανάμεσα σε διάφορους απευθείας σύνδεσης χρήστες χαρακτηρίζονται θετικά και ποτέ αρνητικά. Αν και η άποψη από πολλούς ανάμεσα στους οποίους και οι Stafford, L. και Reske, J R (1990) οι οποίοι υποστηρίζουν πως η αυστηρά προσεκτική και περιορισμένη επικοινωνία οδηγεί σε υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης τη σχέση, η συγκεκριμένη τοποθέτηση δεν είναι απόλυτα σαφής σχετικά με το ενδεχόμενο όπου τα ζευγάρια μετακινούνται έπειτα από δικής τους πρωτοβουλία και συνεπώς από δικιά τους πρόθεση Deuel N R (1999). Με σκοπό της μετακίνησης τη μείωση της φυσικής (γεωγραφική) απόσταση η οποία μεσολαβεί ανάμεσα τους. Ακόμα και στις πολύ στενές σχέσεις ανάμεσα σε ανθρώπους ένας από τους σημαντικότερους λόγους όπου τελικά τους οδηγεί στο χωρισμό είναι πως δε μπορούν και οι δυο πλευρές να κατανοήσουν διάφορες ανάγκες τις οποίες διαμορφώνουν από κοινού οι ίδιοι Stafford, L. και Reske, J. R. (2002) Συνεπώς συνεχίζουν οι ίδιοι “...δε θα ήταν ασάφεια να υποστηρίξαμε πως το φλερτάρισμα αποτελεί μια διαδικασία επιλογής ανάμεσα σε δυο ανθρώπους (ειδικότερα για τη περίπτωση που αναφερόμαστε σε σχέσεις μεγάλης χρονικής διάρκειας) και συνεπώς όσο περισσότερο διαρκεί η συγκεκριμένη διαδικασία τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα αν καταλήξει το ζευγάρι στην επιλογή του γάμου και να στεφθεί με απόλυτη επιτυχία επειδή η διαδικασία επιλογής είναι αυστηρή, αντιλαμβανόμαστε λοιπόν πως όταν ανάμεσα σε

απευθείας σύνδεσης χρήστες και στις αντίστοιχες διαδικτυακές σχέσεις υπάρχει ιδεαλισμός, τότε είναι πάρα πολύ πιθανόν το ζευγάρι στο οποίο εκδηλώνεται η αμοιβαία εμπιστοσύνη (ενώ η σχέση των δυο απευθείας σύνδεσης χρηστών επενδύει σε ιδεαλιστικές αντιλήψεις) να έρθει αντιμέτωπο με μια ανώμαλη προσγείωση μόλις αυτομάτως ο ιδεαλισμός εξαφανιστεί από το προσκήνιο της σχέσεως. "...από το βιβλίο Idealization and Communication in long-distance pre-marital relationships. Family relations. Δηλαδή όταν σε μια απευθείας σύνδεσης σχέση παρατηρούμε κι από τις δυο πλευρές των χρηστών να στηρίζουν τη σχέση τους σε ιδεαλιστικές απόψεις τότε η σχέση θα τερματιστεί επειδή κάποια χρονική στιγμή στο μέλλον θα εξαντληθούν όλοι οι δίαυλοι επικοινωνίας ανάμεσα στους δυο απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι στηριζόταν σε ιδεαλιστικές εντυπώσεις γύρω από το θέμα: "της δομής της σχέσης" Stafford, L. και Reske, J. R.

Πολλές είναι εκείνες οι ιστοσελίδες (web-sites) που θέλουν να προφυλάξουν διάφορους αθώους χρήστες από τα φαινόμενα εξαπάτησης τα οποία δυστυχώς εμφανίζονται καθημερινά στο κόσμο του διαδικτύου. Ο καλύτερος τρόπος ενημέρωσης των διαφόρων ανυποψίαστων χρηστών του διαδικτύου που πέφτουν θύματα σε διάφορες απάτες είναι η αναφορά διαφόρων παραδειγμάτων από περιπτώσεις εξαπάτησης. Η ακόλουθη ιστορία παρουσιάζει ένα παράδειγμα σύμφωνα με το οποίο παρατηρούμε την "απότομη προσγείωση" την οποία τη συναντάμε όταν δυο απευθείας σύνδεσης χρήστες καταλήξουν να συναντηθούν πρόσωπο με πρόσωπο.

...“ Ευχόμουν στο θεό να επισκεπτόμουν το site σου εννέα μήνες νωρίτερα! Ξεκίνησα να συνομιλώ σ’ ένα chat-room σχετικά με τον αγαπημένο μου μουσικό συγκρότημα. Οι επισκέψεις μου στο συγκεκριμένο chat-room γινόταν τακτικότερα σχεδόν και σε καθημερινή βάση. Δεν έψαχνα για κάποια σχέση αλλά τελικά συνέβη το μοιραίο. Για να μην επεκταθεί αρκετά και γίνει κουραστική η ιστορία μου κατέληξα να δαπανήσω σχεδόν μια μικρή περιουσία με σκοπό να συναντήσω τον αγαπημένο μου. (Ζω στην ανατολική ακτή των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής).

Του έστειλα λοιπόν κάποια δέματα επειδή ισχυρίστηκε πως η άθλια οικονομική του κατάσταση δεν του επέτρεπε ν’ αγοράσει σχεδόν τίποτα για τον εαυτό του. Ότι μου είχε πει ο συγκεκριμένος άντρας αποδείχτηκαν όλα ψέματα. Ήταν τουλάχιστον δέκα χρόνια μεγαλύτερος από μένα ενώ οι φωτογραφίες οι οποίες μου έστειλε μέσω του διαδικτύου έδειχναν τον ίδιο πριν από μια δεκαετία. Σχετικά με το φυσικό παρουσιαστικό είδα έναν άνθρωπο υπερτροφικό ενώ η προσωπικότητα κι ο χαρακτήρας του δεν είχε εντελώς καμία σχέση με τον άνθρωπο που γνώρισα κατά την απευθείας

σύνδεσης γνωριμία μας. Ήταν αγενής, εγωιστής, αδιάκριτος με διάφορες αχαρακτήριστες αντιδράσεις. Γνώριζα πως είχε δυο προηγούμενες ρομαντικές περιπτώσεις αλλά δεν παρακινήθηκε δυστυχώς η διαίσθηση μου ώστε να αφυπνιστώ έγκαιρα. Ήμουν τόσο ερωτευμένη με το συγκεκριμένο άντρα και ακόμη και τώρα όπου αφηγούμαι τη συγκεκριμένη ιστορία νιώθω αφάνταστα πληγωμένη. Έπειτα από την άφιξη μου στο αεροδρόμιο της Μελβούρνης στην Αυστραλία έμαθα πως ο συγκεκριμένος άντρας είχε ερωτικό παράνομο δεσμό με τη γυναίκα του καλύτερου του φίλου! Κατάλαβα λοιπόν πως ο άντρας αυτός είναι μόνο ικανός να δημιουργεί παράνομον τύπου σχέσεις είτε στην απευθείας σύνδεσης είτε στην εκτός σύνδεσης ζωή του. Ήταν τόσο εγωιστής ώστε να επενδύσει τα χρήματα και το χρόνο του σε κάτι “πραγματικό”. Έτσι μ’ αυτόν τον τρόπο μπορεί οποιαδήποτε στιγμή όπου κρίνει κατάλληλη αυτός να αποχωρεί από διάφορες καταστάσεις δίχως να χρειάζεται να δώσει κάποιες απαιτούμενες εξηγήσεις. Μόλις πρόσφατα έμαθα πως ο ίδιος είχε φέρει σε ανάλογη δύσκολη θέση με εμένα κι ένα άλλο θύμα”...

*Από την ιστοσελίδα με ηλεκτρονική
διεύθυνση: <http://www.saferdating>*

Η παραπάνω ιστορία αναδεικνύει επαρκώς ένα θλιβερό παράδειγμα της επίδρασης της κατάστασης του ιδεαλισμού μέσω του διαδικτύου, παρατηρώντας προσεκτικά την εξιστόρηση της κοπέλας μπορούμε να διαπιστώσουμε την εμφανή ένδειξη της σφοδρής ερωτικής διάθεσης που ένιωθε απέναντι στον άλλον απευθείας σύνδεσης χρήστη κατά τη διάρκεια της απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης η οποία κατέληξε στη πλασματική παρουσίαση και περιγραφή από πλευράς του άντρα μέσω του ίντερνετ. Θα πρέπει όμως να αναφέρουμε πως αρκετά είναι τα παραδείγματα κατά τα οποία περιγράφονται διάφορες ρομαντικές καταστάσεις οι οποίες καταλήγουν όμορφα κι ανώδυνα, όμως σε καμία απολύτως περίπτωση δεν θα πρέπει να αγνοηθεί ο κίνδυνος ο οποίος παραμονεύει είτε πίσω από τις εικονικές φυσικές περιγραφές τις οποίες εσκεμμένα επιλέγουν διάφοροι απευθείας σύνδεσης χρήστες είτε πίσω από τον ιδεαλισμό που υπάρχει ανάμεσα σε αρκετές σχέσεις ανθρώπων μέσα στο χώρο του διαδικτύου.

Σύμφωνα με τα παραπάνω σχόλια οι περιπτώσεις στις οποίες έχουμε ιδεαλισμό ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης συντρόφους είναι πάρα πολύ αμφιταλαντευόμενες. Ακόμα κι όταν υπάρχει η περίπτωση όπου οι χρήστες δε ψάχνουν για φίλους ή ρομαντικούς συντρόφους, τα συγκεκριμένα ιδιόμορφα χαρακτηριστικά τα οποία προσφέρει το διαδίκτυο μπορούν να δελεάσουν τον καθένα Feldman, M D (2000).

Ο Feldman υποστηρίζει, πως χωρίς λοιπόν να γίνει αντιληπτό μπορεί πάρα πολύ εύκολα και γρήγορα κάποιος να εισέλθει σε μια κατάσταση που να θέτει τον εαυτό του αντιμέτωπο, είτε με μια φίλια είτε με απόκρυφη σχέση στην οποία δεν είχε από εξ' αρχής πρόθεση να καταλήξει.

Στην πραγματικότητα ο χρήστης περιπλέκεται αφάνταστα με αποτέλεσμα να προκύπτουν διάφορα αναπόφευκτα αντίκτυπα στον κοινωνικό κύκλο και στην οικογενειακή ζωή του ιδίου.

4.9.1 Απευθείας σύνδεσης συζυγική απιστία

Στο διαδίκτυο υπάρχει ένας τεράστιος αριθμός ιστοριών στις οποίες άντρες και γυναίκες σύζυγοι φτάνουν σε σημείο ν' απορρίψουν τον έγγαμο βίο καταφεύγοντας σε τυχοδιωκτικές διαδικτυακές σχέσεις.

Σχετικά με την απευθείας σύνδεσης μοιχεία, σύμφωνα με τον πρόεδρο της δικηγορικής Αμερικανικής ακαδημίας των συζυγικών υποθέσεων (2002) η οποία κάνει λόγο για κατακόρυφη αύξηση του ποσοστού των υποθέσεων διαζυγίων.

Οι Fox S, και Horigan (2001) αναφέρουν πως η ανωνυμία, η άνεση και η αίσθηση της ελευθερίας είναι σίγουρα τρεις βασικοί παράγοντες που εξηγούν το φαινόμενο της απευθείας σύνδεσης συζυγικής απιστίας. Υπάρχει ένα σύνολο ενδείξεων που πιστοποιούν την περίπτωση της απευθείας σύνδεσης συζυγικής απιστίας. Ο Walther J B (1996) αναφέρει μέσα από 40 διαφορετικές ιστορίες τα κοινά χαρακτηριστικά που εμφανίζουν οι απευθείας σύνδεσης χρήστες όταν συμμετέχουν σε συζυγικές απιστίες μέσω του διαδικτύου ενώ κατέγραψε κάποια κοινά στοιχεία τα οποία θα αναφερθούν στη συνέχεια.

Ο Walther J. B (1996) μέσα από το βιβλίο του Communication Research και το κεφάλαιο Computer Mediated Communication Impersonal, interpersonal and Hyperpersonal Interaction υποστηρίζει πως η κλασική ένδειξη από πλευράς του συζύγου που συμμετέχει σε απευθείας σύνδεσης συζυγική απιστία είναι η εμφανής αλλαγή σχετικά με το ωράριο ανάπαυλας και ξεκούρασης. Δε θα πρέπει επίσης να ξεχνάμε το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια των μεταμεσονύχτιων ωρών, το διαδίκτυο απασχολεί παρά πολλούς χρήστες. Ένα άλλο στοιχείο επισημαίνει ο Walther J B είναι αυτό της απαίτησης του χρήστη για απομόνωση από την υπόλοιπη οικογένεια, ειδικότερα τις ώρες που βρίσκεται στο διαδίκτυο. Οι αλλαγές στην προσωπικότητα είναι ένα στοιχείο που προβληματίζει αφάνταστα τους συντρόφους οι οποίοι

διακρίνουν στον αγαπημένο ή στην αγαπημένη τους μια αδικαιολόγητη ψυχρότητα καθώς και μια αντικοινωνική συμπεριφορά. Ο Walther J B τονίζει την αποφυγή που δείχνει ο διαδικτυακός χρήστης να συμμετέχει σε διαλόγους υποπίπτοντας σε διάφορες ανακρίβειες και σφάλματα, όπως για παράδειγμα, απεγνωσμένες προσπάθειες απόκρυψης λογαριασμών πιστωτικών καρτών καθώς και τηλεφωνικών λογαριασμών που συγκροτούν ένα σύνολο αδιάψευστων ενοχοποιητικών στοιχείων εναντίον του χρήστη από πρόθεση. Η εσφαλμένη αντίληψη ορισμένων χρηστών να παρουσιάζουν τον εαυτό τους ως άγαμο ή δίχως σχέση σε συνδυασμό με την ανωνυμία, την ασφαλή αίσθηση απόκρυψης των εαυτών τους αλλά και την ευκολία που παρέχει το διαδίκτυο (το οποίο άρα αποτελεί και “μέσο μεταφοράς της απευθείας σύνδεσης συζυγικής απιστίας”), αποτελούν επιδράσεις με κοινά αίτια όπως την εικονική παρουσίαση και τον ιδεαλισμό, στον οποίο αναφερθήκαμε νωρίτερα. Το παραπάνω σχήμα αλληλεπίδρασης ορίζεται από τον Walther J B ως “κύκλος αυτό-εκπλήρωσης επί του διαδικτύου”.

Σύμφωνα με αυτό το σχήμα αλληλεπίδρασης του Walther θεωρούμε πως θα πρέπει να εμφανίζουμε θετική τάση ή αλλιώς θετική γνώμη για χρήστες του διαδικτύου οι οποίοι δείχνουν να μας συμπαθούν. Άρα ο ιδεαλισμός είναι πολύ πιθανό να οδηγήσει σε υψηλότερα επίπεδα δεσμών, ως εξέλιξη της αλληλεπίδρασης. Σύμφωνα με τον Walther J B (1996) στο βιβλίο του Communication Research αποτυπώνεται το συγκεκριμένο σχήμα αλληλεπίδρασης, όσον αφορά τον απευθείας σύνδεσης χρήστη που συμμετέχει ενεργά σε μια συζυγική απιστία μέσω του διαδικτύου. Ενώ ο χρήστης πιστεύει, πως μέσα από αυτή του τη στάση αντιπροσωπεύεται μια ένωση, ακόμα κι αν πρόκειται να θυσιάσει στο βωμό αυτής έναν μέχρι πρότινος ευτυχισμένο γάμο.

*
* *
*

Κεφάλαιο 5:

Η άγνωστη όψη του διαδικτύου: κατάθλιψη, εξαπάτηση και πορνογραφία

Εισαγωγή κεφαλαίου

*Α*ν και η φιλοσοφία του διαδικτύου αρχικά πλαισιωνόταν από ένα σχέδιο το οποίο αφορούσε ένα μεγάλο δίκτυο με H/Y, δεν πέρασε και αρκετό διάστημα από τη στιγμή όπου οι χρήστες ξεκίνησαν να ανταλλάσσουν μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου κείμενα (επιστολές) με αποτέλεσμα να δημιουργούνται οι προοπτικές για τη μετέπειτα σύσταση των απευθείας σύνδεσης ομάδων.

Οι διαδικτυακές ομάδες που αναπτύσσονται μέσα από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης κατά πολλούς είναι “αμφισβητήσιμοι κοινωνικοί χώροι” στους οποίους οι απευθείας σύνδεσης χρήστες μπορούν να βρουν άλλους απευθείας σύνδεσης χρήστες και να αλληλεπιδράσουν μέσω του διαδικτύου μαζί τους. Το ερώτημα όμως που παρά πολύ εύκολα προκύπτει είναι το πότε ή όχι οι συγκεκριμένες κοινότητες είναι πραγματικές ή αποτελούν απλά “ψευδοκοινότητες” Jones (2005).

Ένας τρόπος ο οποίος θα μπορούσε κανείς να αντιμετωπίσει το συγκεκριμένο αυτό ερώτημα είναι για παράδειγμα παρατηρώντας προσεκτικά το πώς η διαπροσωπική αλληλεπίδραση είναι κυρίως απρόσωπη και ψυχρή. Η ουσία του όρου της “ψευδοκοινότητας” συγκλίνει με την έλλειψη της ειλικρίνειας ή και της αυθεντικότητας, η οποία αποτελεί έντονο φαινόμενο στην εποχή μας αλλά και διαχρονικό Rheingold (1993).

Η ύπαρξη των εικονικών κοινοτήτων δεν αμφισβητείται από άτομα που έχουν βιώσει με τη συμμετοχή τους τις συγκεκριμένες κοινότητες. Σύμφωνα με τον Jones, S (1995) “Community in the information age” παραδοσιακά η κοινότητα έχει τρεις βασικές κατηγορίες που μπορούμε να την εντάξουμε. Η πρώτη κατηγορία αναφέρεται στον τύπο κοινότητας με θεσπισμένο το ενωτικό πνεύμα. Στη δεύτερη κατηγορία συναντάμε εκείνο τον τύπο της κοινότητας που επικρατεί το πρωτογενές στάδιο μεταξύ των μελών. Η τρίτη και τελευταία κατηγορία αφορά εκείνο τον τύπο της κοινότητας που έχουμε θεσπισμένα ανεξάρτητα σύνολα ανθρώπινων μελών. Παρατηρούμε πως σύμφωνα με την περιγραφή των “εικονικών κοινοτήτων” δε

μπορούμε να εντάξουμε το συγκεκριμένο είδος των “εικονικών κοινοτήτων” σε έναν από τους τρεις παραπάνω τύπους κατηγοριών. Θα μπορούσαμε βέβαια να πούμε πως η τελευταία κατηγορία που αναφέρεται στις ανεξάρτητες κοινότητες, κατά κάποιο τρόπο ταιριάζει με τα χαρακτηριστικά περιγραφής των “εικονικών κοινοτήτων”, αλλά η συγκεκριμένη επιλογή δε θα μπορούσε να δικαιολογήσει με απόλυτη σαφήνεια τα κριτήρια που μας οδήγησαν στο αντίστοιχο συμπέρασμα. Η διάσταση απόψεων σχετικά με τις “εικονικές κοινότητες”, όσον αφορά αν είναι προτιμότερο να χαρακτηριστούν ως ομάδες με κοινά ενδιαφέροντα ή όχι, δεν αποτελεί και το πιο επίμαχο θέμα συζήτησης από τη στιγμή που η θεματολογία των απευθείας σύνδεσης συζητήσεων είναι περιορισμένη. Κατά συνέπεια λοιπόν, στην περίπτωση αυτή, παρόλο που οι απευθείας σύνδεσης κοινότητες ίσως είναι “αληθινές” δεν παύουν να συσχετίζονται με ευπαθείς ερμηνείες των κοινοτήτων ή δικτύων της πραγματικής ζωής Kraut “Major Use of Internet” (1998).

Η διαμάχη σχετικά με τον προσδιορισμό της ακριβής φύσεως των “εικονικών κοινοτήτων” έχει δημιουργήσει ένα πλήθος αντικρουόμενων απόψεων σχετικά με το αν ένα μέλος μιας απευθείας σύνδεσης κοινότητας μπορεί να λάβει υποστήριξη (συμβουλές-καθοδήγηση) με τον ίδιο επικοινωνιακό τρόπο που θα την δεχόταν, όπως αν ήταν μέλος κοινότητας στην πραγματική του ζωή (εκτός σύνδεσης κοινότητα) Robert Kraut (1998).

5.1 Η χρήση του διαδικτύου και η ψυχολογική ισορροπία

Το 1998 μια ομάδα ερευνητών όπως οι: Vicki Helgeson, Scott Hudson, Tridas Mukopadhyay, Bonka Boneva, Jonathon Cummings, Irina Shklovski, Aaron Powers κάτω από την καθοδήγηση του Robert Kraut και της Sara Kiesler δημοσίευσε τα από ελέσματα μιας μελέτης η οποία έφερε την ονομασία Home-Net³.

Η μελέτη Home-Net προέβλεπε την παροχή Η/Υ με τη δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο σε 256 ανθρώπους σε 93 οικογένειες στην περιοχή του Pittsburgh της Pennsylvania.

³ Μεγάλη έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε από μια επίλεκτη ομάδα αμερικανών επιστημόνων (Ψυχολόγων, Στατιστικολόγων) η οποία περιελάμβανε μια σειρά από διάφορα πειράματα σε Διάφορα αμερικανικά σπίτια με πυρήνα της μελέτης τη σχέση ανάμεσα στο Διαδίκτυο και την Οικογένεια

Σκοπός της έρευνας ήταν να εντοπιστεί της χρήση του διαδικτύου σε συνάρτηση με τη ψυχική ισορροπία για χρονική περίοδο δυο ετών. Η χρήση του διαδικτύου συνδυάζεται με μικρή, αλλά στατιστικά ενδεικτική φθορά όσον αφορά την κοινωνική ανάμιξη που μεταφράζεται ως αύξηση της μοναχικότητας. Η αύξηση της χρήσης του διαδικτύου συνδυάστηκε επίσης με την αύξηση της καταθλιπτικότητας.

Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα της αντίστοιχης έρευνας όχι μόνο αποτέλεσε μια σημαντική εξέλιξη στο θέμα αυτό (της χρήσης του διαδικτύου σε συνάρτηση με τη ψυχική ισορροπία για χρονική περίοδο δυο ετών), αλλά απέσπασε και σε μεγάλο βαθμό την προσοχή του τηλεοπτικού και έντυπου τύπου αφιερώνοντας εκτενείς αναφορές σε ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές σε εφημερίδες και περιοδικά, καθώς επίσης και με μια πληθώρα κριτικών και εξονυχιστικών ερευνών από πλευράς ψυχολόγων οι οποίοι είχαν σαν αντικείμενο την έρευνα σχετικά με τις επιδράσεις του διαδικτύου. Παράδοξο φάνηκε πως μια μεσαία συχνότητα χρήσης, η οποία εξυπηρετούσε κυρίως κοινωνικά είδη επαφών, χαρακτηριζόταν ως αντικοινωνική στάση. Μια πιθανότητα η οποία εξηγεί το τελευταίο συμπέρασμα συσχετίζεται με το γεγονός πως το διαδίκτυο είναι μια διαφορετική τεχνολογία η οποία τείνει να απασχολεί ως αντικείμενο στον ελεύθερο χρόνο τους ανθρώπους (όπως κάθε άλλη απαραίτητη προσωπική απόλαυση είτε είναι παρακολούθηση τηλεόρασεως είτε ανάγνωση βιβλίου), με αποτέλεσμα να απομένει λιγότερος χρόνος για τις υπόλοιπες κοινωνικές υποχρεώσεις-δραστηριότητες.

Μέσα από την έρευνα αυτή θα μπορούσε κανείς να σκεφτεί πως θεωρητικά οι δεσμοί οι οποίοι προκύπτουν μέσα από την επικοινωνία την οποία παρέχει το διαδίκτυο ίσως τελικά να μην είναι καν άξιοι αναφοράς, σε αντίθεση φυσικά με τους δεσμούς εκείνους οι οποίοι δημιουργούνται στην καθημερινή πραγματική ζωή. Ενώ συμπληρώνεται στην έρευνα αυτή πως τα κριτήρια που χαρακτηρίζουν μια δυνατή σχέση είναι απλά και κατανοητά. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη έρευνα η συχνότητα επαφής και τα βαθύτερα συναισθήματα συμπάθειας και δέσμευσης που αναπτύσσονται, αποδεσμεύουν τους ανθρώπους από την πίεση και τη ρουτίνα με αποτέλεσμα να τους οδηγούν σε μια κατάλληλη ψυχική ισορροπία μέσα από ευνοϊκές ψυχολογικές συνθήκες. Αντιστρόφως, το αδύναμο δίκτυο δεσμών χαρακτηρίζεται από επιπόλαιες και ανθεκτικές σχέσεις, αραιή επικοινωνία καθώς και τη μετά δυσκολίας επιτυχή συγκέντρωση στα λεγόμενα του άλλου ανθρώπου με σκοπό μια εποικοδομητική επικοινωνία.

Μέσα από το Home-Net Project σύμφωνα με την παραπάνω άποψη, η κύρια χρήση του διαδικτύου εξυπηρετεί αποκλειστικά και μόνο τη διαπροσωπική

επικοινωνία ανάμεσα στους ανθρώπους, με τους δεσμούς που βασίζονται στη συγκεκριμένη μορφή επικοινωνίας να είναι εντελώς χαλαροί επιφέροντας διαφορετική ψυχολογική υποστήριξη από εκείνη της πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνίας. Για παράδειγμα, οι ερευνητές Robert Kraut και Sara Kiesler της μελέτης Home-Net για την οποία αναφερθήκαμε παραπάνω, ανέδειξαν μέσα από τα αποτελέσματα πως μερικά από τα “δείγματα” της έρευνας πραγματοποίησαν φιλίες στο διαδίκτυο. Επειδή όμως οι απευθείας σύνδεσης φίλοι δεν βρίσκονται σε φυσική απόσταση (όπως συμβαίνει με την περίπτωση των εκτός σύνδεσης φίλων), δε θα μπορούσαμε να έχουμε μια αντικειμενικής σύγκριση, δεδομένου πως στην απευθείας σύνδεσης περίπτωση η βοήθεια που μπορεί να προσφέρει ο χρήστης δεν είναι άμεση, ούτε φυσικά οι απευθείας σύνδεσης χρήστες είναι σε θέση να κατανοήσουν εντελώς απόλυτα τα συμφραζόμενα μιας διαδικτυακής συζήτησης. Η συγκεκριμένη έρευνα έδειξε επίσης πως το διαδίκτυο είναι κατάλληλο για τη διαχείριση διαφόρων θεμάτων ιδιαίτερης σημασίας (μέσω της επικοινωνίας και του διαλόγου). Για παράδειγμα, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τη περίπτωση η οποία στην ίδια έρευνα κατά την οποία μια μητέρα, της άρεσε να επικοινωνεί μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με τη κόρη της η οποία έλειπε μακριά της εξαιτίας του πανεπιστημίου όπου βρισκόταν. Η μητέρα όμως αναγκαζόταν πολλές φορές να τηλεφωνήσει τη κόρη της όταν η ίδια ένιωθε πιεσμένη νοσταλγώντας την επιστροφή της νεαρής κόρης της στο σπίτι. Ενώ σε μια άλλη περίπτωση ένας καθολικός ιερέας χρησιμοποιούσε το διαδίκτυο ώστε να ανταλλάξει ιδέες που αφορούσαν το κήρυγμα όπου πραγματοποιούσε, όμως χρησιμοποιούσε τηλεφωνική επικοινωνία ώστε να συμβουλευτεί τον άνθρωπο όπου ήθελε να έρθει σε άμεση επαφή.

5.2 Κριτικές αναλύσεις για το διαδίκτυο

Η εικόνα όπου ο καθένας από μας έχει διαμορφώσει για το διαδίκτυο δεν είναι εντελώς σαφής. Είναι πολύ λογικό οι άνθρωποι οι οποίοι νιώθουν καταπιεσμένοι να στρέφονται στο διαδίκτυο ως μια μορφή διεξόδου ενδεχομένως λόγω της κατάθλιψης Shapiro (2001). Για παράδειγμα, “μοναχικοί άνθρωποι παρακολουθούν τηλεόραση περισσότερο από το μέσο όρο σε σύγκριση με τους ανθρώπους οι οποίοι δεν είναι μοναχικοί” Canaary Spitzberg (1993) ενώ η αιτιολόγηση και οι επιδράσεις του συγκεκριμένου φαινομένου προκαλούν σύγχυση. Χωρίς τη προϋπόθεση του ελέγχου

της χρήσεως του διαδικτύου η έρευνα σύμφωνα πάντα με τον Shapiro (1999) δε θα μπορούσε να δείξει πότε η χρήση του διαδικτύου θα ακολουθούσε ανοδική ή όχι τάση.

Ο Shapiro επίσης υποστηρίζει πως στη περίπτωση όπου ένας ένας γονέας έχει το παιδί του φοιτητή είναι φυσικό το επίπεδο της κοινωνικής επαφής να μειωθεί ενώ η επικοινωνία θα είναι βασισμένη για παράδειγμα στην ανταλλαγή μηνυμάτων μέσω διαφόρων διαδικτυακών υπηρεσιών ώστε οι δυο πλευρές να ανταλλάσουν νέα μεταξύ τους με χαμηλό κόστος χρήσης.

Οι Wastlund, S. Norlander T. Archer, T. (2001) δημοσίευσαν το βιβλίο *Cyberpsychology and Behaviour* το οποίο απευθυνόταν σε έφηβους μαθητές σχετικά με τη χρήση και την επίδραση του διαδικτύου στη ψυχική τους ισορροπία καθώς, και τη συμμετοχή των ιδίων των εφήβων σε διάφορες διαδικτυακές δραστηριότητες όπως για παράδειγμα την ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων τύπου e-mail. Θα πρέπει να σημειωθεί πως στο συγκεκριμένο βιβλίο τα άτομα νεαρής ηλικίας παρουσιάζουν τη τάση για όλο και συχνότερη χρήση του ίντερνετ ενώ εμφανής ήταν οι ενδείξεις της ανησυχίας και της ψυχολογικής πίεσης όπου παρουσίαζαν οι έφηβοι (λόγω των επιδράσεων από τη χρήση του διαδικτύου) που έλαβαν μέρος στην έρευνα του Wastlund, S. (2004).

Ο Wastlund, S. (2004) υποστηρίζει πως όταν ένα άτομο επέλθει σ' ένα ψυχολογικό στάδιο το οποίο περιγράφεται ως ένα στάδιο μοναξιάς για το αντίστοιχο άτομο τότε θα πρέπει να δούμε σε ποια κατηγορία του σταδίου της μοναξιάς ανήκει το ίδιο το άτομο. Διαχωρίζει λοιπόν την μοναχικότητα στη ψυχολογική και τη κοινωνική της διάσταση. Η ψυχολογική μοναχικότητα προέρχεται από την έλλειψη της φιλικής σχέσης η οποία θα μπορούσε να έχει αναπτυχθεί ανάμεσα σε δυο μονάδες (άτομα) ενεργές στο κοινωνικό σύνολο ενώ η κοινωνική μοναχικότητα οφείλεται από τα αισθήματα όπου προκαλούνται εξαιτίας της διαδικασίας της περιθωριοποίησης όπου θέτουν τους εαυτούς τους ορισμένοι άνθρωποι (υπό την έννοια πως δεν μπορούν να εντάξουν τους εαυτούς τους σε κάποιο μέρος στο κοινωνικό προσκήνιο). Υποστηρίζει δε, πως θα μπορούσαμε λοιπόν να υποθέσουμε πως οι χρήστες του διαδικτύου ίσως να υποφέρουν από ψυχολογική μοναχικότητα, ενώ οι ίδιοι πιθανόν να νιώθουν λιγότερο έντονα τη κοινωνική μοναχικότητα εξαιτίας του χρόνου όπου καταναλώνουν σε διάφορες απευθείας σύνδεσης δραστηριότητες όπως η επίσκεψη σε διάφορες απευθείας σύνδεσης κοινότητες.

Ρωτήσαμε 50 πρωτοετείς φοιτητές του Τμήματος Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου σχετικά με τη συχνότητα πρόσβασης τους στο διαδίκτυο ώστε να αντλήσουμε κάποιες πληροφορίες για τα επίπεδα της ψυχολογικής και της κοινωνικής μοναχικότητας. Κατά συνέπεια λοιπόν το σύνολο των 32 φοιτητών εκείνων όπου ενώ η συχνότητα χρήσεως του διαδικτύου ήταν αυξημένη δεν παρουσίαζαν στοιχεία κοινωνικής μοναχικότητας (συμμετοχή σε social events) ενώ στο ίδιο σύνολο των φοιτητών δε προέκυπτε από πουθενά καμία σχέση ανάμεσα στη συχνότητα χρήσης του διαδικτύου και τη ψυχολογική μοναχικότητα (έλλειψη της φιλικής σχέσης). Το υπόλοιπο σύνολο των 18 φοιτητών παρουσίαζε μια εικόνα κατά την οποία ενώ η χρήση του διαδικτύου ήταν αραιή παρατηρούσαμε έντονο το στοιχείο της κοινωνικής μοναχικότητας (αποστροφή από ομαδικές δραστηριότητες) ενώ ταυτόχρονα έντονη ήταν η σχέση ανάμεσα στο χρόνο χρήσης του διαδικτύου και της ψυχολογικής μοναχικότητας. Με άλλα λόγια θα μπορούσαμε να πούμε πως το ιντερνετικό δίκτυο φιλίας βρίσκεται πάντα σε συνάρτηση με τη ψυχολογική μοναχικότητα.*

Επίσης το διαδίκτυο συσχετίζεται με την αύξηση των συναισθημάτων τα οποία προκύπτουν ως αντίκτυπο της ψυχολογικής μοναχικότητας. Φυσικά, οι παραπάνω τοποθετήσεις δεν παύουν να στηρίζονται σε απλούς συσχετισμούς οπότε μπορούν να αντιμετωπιστούν κι ανάλογα που σημαίνει πως με τα κατάλληλα επιχειρήματα όπως υποστηρίζονται το ίδιο και καταρρίπτονται. Οι McKenna, K. Y. A., Green A S Gleason, E J (2000) άσκησαν κριτική στα συμπεράσματα της έρευνας Home-Net. Καταρχήν, επισήμαναν το γεγονός πως οι νέες τεχνολογίες συσχετίζονται με καθημερινές ιστορίες τρόμου φέρνοντας ως παράδειγμα τη ταινία “φόνος από τη τηλεόραση”. Ανάμεσα στα σχόλια τους αναφέρονται και στη τοποθέτηση των Jonathan Wallace και Mark Mangan (2000) οι οποίοι μέσα από το βιβλίο Sex, Laws, & Cyberspace συμπεριλαμβάνουν και την έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε από το προπτυχιακό μαθητή Marty Rimm (1995) του Πανεπιστημίου Carnegie Mellon όπου ασχολήθηκε με το διαδίκτυο και το πορνογραφικό υλικό. Η άποψη του δε στηριζόταν σε προσωπικούς εσφαλμένους συλλογισμούς αλλά στη προσπάθεια του να αποδείξει τη λανθασμένη επιχειρηματολογία που οδηγούσε σε λανθασμένα συμπεράσματα με αποτέλεσμα την ατυχέστατη προβολή πρωτοσέλιδων γύρω από την “πορνογραφία και το ίντερνετ”. Οι McKenna, K. Y. A., Green, S Gleason M E J σημειώνουν στα σχόλια τους πως η μεταβολή στη κατάθλιψη σχετικά με τον τρόπο διαμόρφωσης της σε

**Ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες στη συγκεκριμένη διαδικασία να μην δημοσιοποιηθούν περαιτέρω πληροφορίες που θα αφορούσαν το προσωπικό, μαθητικό τους προφίλ γεγονός που θα απέτρεπε ακόμα και την απλούστερη δημόσια αποτύπωση αριθμητικών δεδομένων που προέκυψαν και μεταφέραμε στη §5.2 για λογαριασμό της έρευνας ώστε να διασφαλιστεί η συνοχή του περιεχομένου των σκέψεων*

συνάρτηση με το διαδίκτυο υφίσταται μόνο όταν βρεθεί ότι η αριθμητική αποτύπωση της τιμής της συγκεκριμένης μεταβολής βρίσκεται σ' ένα συγκεκριμένο όριο τιμών, διαφορετικά δεν θα πρέπει να λαμβάνεται εντελώς υπόψη, (δηλαδή δεν εκτιμάται, είναι αδιάφορο στοιχείο). Πιο συγκεκριμένα στη περίπτωση της μελέτης Home-Net οι Robert Kraut και Sara Kiesler πραγματοποίησαν μια σειρά από διάφορα έρευνες σε διάφορα αμερικάνικα σπίτια με πυρήνα της μελέτης τη σχέση ανάμεσα στο διαδίκτυο και την οικογένεια. Το κάθε σχόλιο έστω και αρνητικό θα ήταν περιττό από τη στιγμή που το M.O (μέσο όρο) επί του συνόλου των συμμετεχόντων δεν θα αγγίζει καν την απαιτούμενη αξιολογήσιμη αριθμητική ένδειξη (που προϋποθέτει το έρευνα ώστε να επεξεργαστεί ως δεδομένο) από τη στιγμή που ο χρόνος χρήσης του διαδικτύου για τον οποίο απευθύνεται η έρευνα αφορά τα δύο έτη (συγκριτικά πάντα με το ίδιο σύνολο ανθρώπων που δεν θα επιχειρούσαν καθόλου πρόσβαση στο ίντερνετ).

5.3 Συμπεράσματα

Θα ήταν δύσκολο έως ακατόρθωτο να διαβάσουμε σ' ένα εξώφυλλο από μια εφημερίδα ή κάποιο άλλο έντυπο μέσο το τίτλο: “... *ευτυχισμένος φιλικός κόσμος αποκαλύφθηκε το διαδίκτυο...*”. Αντιλαμβανόμαστε πως τα προβλήματα τα οποία συσχετίζονται με τη μελέτη ψυχολογικών και κοινωνικών επιδράσεων από το διαδίκτυο αποτελούν αντικείμενα μελέτης με ξεχωριστή σημασία. Αν και οι τεχνολογίες οι οποίες ήρθαν πριν από το διαδίκτυο όπως είδαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο παρουσιάζουν κι αυτές ιδεαλιστικά άλλα και μη ιδεαλιστικά αποτελέσματα θεωρούμε πως η πραγματική τους επίδραση ποτέ δε κατανοήθηκε πλήρως. Η έρευνα πάνω στις ακαδημαϊκές χρήσεις της επικοινωνιακής μεσολάβησης τύπου c.m.c δείχνει πως η συγκεκριμένη μέθοδος c.m.c οδηγεί σε σκεπτικιστικά αποτελέσματα σύμφωνα με τους Tolmie, A. και Boyle, J. (2000) οι οποίοι το αποδίδουν στο ότι η προσοχή των χρηστών εστιάζεται περισσότερο στην πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία συγκριτικά με την απευθείας σύνδεσης επικοινωνία. Θα πρέπει να αναφέρουμε πως ο βαθμός συμμετοχής από πλευράς ενδιαφερομένων ίσως να είναι χαμηλός στη περίπτωση διδασκαλίας τύπου c.m.c σε σχέση με τις αντίστοιχες παραδόσεις διδασκτέας ύλης όπου η επαφή ανάμεσα σε διδασκόμενο και διδάσκοντα είναι άμεση (πρόσωπο με πρόσωπο).

Η ανάλυση της έρευνας Home-Net χρησιμοποιεί τη θεωρητική φιλοσοφίας με σκοπό να τονίσει το πρόβλημα της φύσης του δυνατού δεσμού ο οποίος αναπτύσσεται ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης χρήστες.

Αν μια ρομαντική σχέση αναπτυχθεί στο διαδίκτυο ανάμεσα σε κάποιους απευθείας σύνδεσης χρήστες τότε είναι σίγουρο πως κάποια χρονικά στιγμή στο μέλλον η πρόσωπο με πρόσωπο συνάντηση είναι αναπόφευκτη. Σύμφωνα με μια εκτίμηση του γνωστού αμερικάνικου φορέα τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών A.O.L (America On Line) περίπου 10,000 γάμοι έχουν προέρθει από επικοινωνίες οι οποίες αρχικά ενώ βασίστηκαν σε απευθείας σύνδεσης επίπεδο έπειτα εξελίχθηκαν. Όταν μια σχέση οδηγηθεί σε γάμο ενώ έχει προέρθει από γνωριμία μέσω του διαδικτύου, είναι δύσκολο να σταματήσουν οι δυο σύντροφοι (οι οποίοι διατηρούν και την αναπόσπαστη ιδιότητα του απευθείας σύνδεσης χρήστη) να μην επιχειρούν πρόσβαση στο διαδίκτυο ή αλλιώς να αποκοπούν εντελώς από το ιντερνέτ. Έτσι, υπό αυτή την έννοια το διαδίκτυο αποτελεί μια τεχνολογία με δυνατή επιρροή στη καθημερινή ζωή των ανθρώπων ενώ και δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ως τεχνολογικό υποκατάστατο και να αντικατασταθεί με κάποιο άλλο μέσο. Στη περίπτωση όπου αναφερόμαστε σε ένα μη ρομαντικό σενάριο στο χώρο του διαδικτύου τότε σύμφωνα με τον ορισμό του “ασθενή απευθείας σύνδεσης δεσμού” θα μπορούσαμε να πούμε πως η επικράτηση των “ασθενών δεσμών” είναι καθολική κυρίως επειδή οι περισσότερες ομάδες οι οποίες συγκροτούνται στο χώρο του διαδικτύου στηρίζονται στο γεγονός πως οι χρήστες των αντίστοιχων ομάδων έχουν κοινά ενδιαφέροντα, με αποτέλεσμα η επικέντρωση του ενδιαφέροντος στη διαπροσωπική επικοινωνία να περιορίζεται σε πολύ συγκεκριμένα πλαίσια. Όπως είδαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο ο συνδυασμός δυο στοιχείων όπως της συμμετοχής ως μέλος σε μια απευθείας σύνδεσης ομάδα και της ανωνυμίας σε συνθήκες οπτικής επαφής θα μπορούσε να αποτελέσει ένα κίνητρο οδηγώντας σε διάφορα απρόβλεπτα σχήματα αντιδράσεων. Θεωρούμε πως οι δεσμοί τελικά στα διάφορα κοινωνικά δίκτυα να είναι ασθενής κατά παράδοση, αλλά οι δεσμοί οι οποίοι κρατούν μια ομάδα του διαδικτύου ενωμένη να είναι ισχυρής δομής μόνο όταν το προφίλ της ταυτότητας του κάθε απευθείας σύνδεσης χρήστη είναι γνωστό (αναγνωρίσιμο) ανάμεσα στα μέλη της υπόλοιπης διαδικτυακής ομάδας Spears και Lea (1992)

5.4 Η κοινωνική υποστήριξη μέσα στο διαδίκτυο και οι κίνδυνοι της κακής ποιότητας συμβούλων, αποκλίνουσες και παραβατικές απευθείας σύνδεσης αντιδράσεις χρηστών.

Όπως έχουμε αναφέρει, η ικανότητα αναζήτησης στο διαδικτυακό ιστό κοινωνικής υποστήριξης προκαλεί μιας ανεκτίμητης αξίας ουδέτερη ζώνη στην οποία πολλοί άνθρωποι προσφεύγουν ώστε να αντιμετωπίσουν τις πιέσεις τις οποίες δέχονται από τη καθημερινότητα μολονότι, η συγκεκριμένης μορφή υποστήριξης, η οποία προσφέρεται σε όσους καταφεύγουν μέσω του διαδικτύου να αναζητήσουν συμβουλές και γενικότερα καθοδήγηση, δεν είναι και η καλύτερη δυνατή επιλογή από πλευράς ενδιαφερομένων.

Σύμφωνα με τους McKenna, K. Y. A., Green, A. S. Gleason, M. E. J “η νομιμοποίηση” μιας συγκεκριμένης και επιτρεπτής απευθείας σύνδεσης αντίδρασης από πλευράς διαδικτυακών χρηστών είναι εννοιολογικά παρόμοια με την αντίληψη της περιθωριοποίησης των χρηστών των απευθείας σύνδεσης ταυτοτήτων. Ενώ σύμφωνα με τους ίδιους επιστήμονες η συμμετοχή των χρηστών του διαδικτύου σε απευθείας σύνδεσης ομάδες οδηγεί τους αντίστοιχους χρήστες της διαδικτυακής ομάδας σε συναισθήματα όπως για παράδειγμα να νιώθουν λιγότερο αποξενωνόμενοι από την κοινωνία. Κατά συνέπεια, λοιπόν το συμπέρασμα που προκύπτει από τη τοποθέτηση των McKenna, K. Y. A., Green, A. S., Gleason, M. E. J είναι αν τελικά ή όχι όντως υπάρχει θέμα σχετικά με τη προβολή ή τη μη προβολή της ταυτότητας των χρηστών στο ιντερνέτ εξαιτίας των κρουσμάτων των αυτοκτονιών, των τάσεων ανορεξίας, παιδεραστίας και γενικότερα μιας επικίνδυνης σειράς κρουσμάτων-καταστάσεων που αναπτύσσονται καθημερινά στο διαδίκτυο. Η απάντηση η οποία θα μπορούσε να δοθεί στο αν τελικά θα έπρεπε να προβάλλεται ή όχι η ταυτότητα των απευθείας σύνδεσης χρηστών είναι πως η εμπειρία της απευθείας σύνδεσης υποστήριξης ενός ανθρώπου μπορεί να τον οδηγήσει πάρα πολύ άνετα στη μη-περιθωριοποίηση και στη μη-νομιμοποίηση των αρνητικών και επιζήμιων στάσεων και αντιδράσεων στο χώρο του διαδικτύου Worotynec (2000).

Ιδιαίτερα, το γυναικείο φύλο είναι εκείνο το οποίο διακατέχεται από μια παθητικότητα και συνεπώς δέχεται επιθέσεις και κατατρεγμούς, όταν πολλές γυναίκες χρειάζονται τις “ανθρώπινες υπηρεσίες” στο χώρο του διαδικτύου.

Για παράδειγμα η περίπτωση της “συμβουλευτικής υπηρεσίας” που αντιμετωπίζει μάλιστα όπως αυτές του ρατσισμού, της σεξουαλικής κακοποίησης

αντιπροσωπεύονται διαδικτυακά και με απευθείας σύνδεσης διαδικτυακούς τόπους όπου κάθε χρήστης μπορεί να επισκεφτεί.

Οι διαδικτυακοί τόποι με αντίστοιχο περιεχόμενο θεωρούμε έχουν κατά κάποιο τρόπο ρυθμιστικό χαρακτήρα καθώς προσπαθούν να βεβαιώσουν, αλλά και ν' αποδείξουν έμπρακτα, πως μπορούν να στηρίξουν αποτελεσματικά και με διάφορους τρόπους τα άτομα που αναζητούν βοήθεια. Βέβαια, θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει πως οι συγκεκριμένοι διαδικτυακοί τόποι, που προσφέρουν την αντίστοιχη μορφή υποστήριξης εξαιτίας του μη απαγορευτικού χαρακτήρα που έχει το διαδίκτυο (ελεύθερη διακίνηση υλικού), ενδέχεται ανά πάσα στιγμή να υποστούν επιθέσεις (ως χρήστες που αναζητούν υποστήριξη μέσω ιντερνέτ) με τη μορφή αισχρών διατυπώσεων κατά των προσωπικών τους υποθέσεων ή ακόμα και εκμετάλλευσης με τη μορφή αποπλάνησης. Δεν εντάσσονται στην παραπάνω κατηγορία διάφοροι απευθείας σύνδεσης κοινωνικοί φορείς οι οποίοι ακολουθούν αυστηρά συμβουλευτική μεθοδολογία και παρέχουν ένα συγκεκριμένο πλαίσιο υποστήριξης συμπεριλαμβάνοντας την εξασφάλιση της απαιτούμενης προστασίας σε κάθε συνάνθρωπο μας που αναζητά βοήθεια από επαγγελματικά καταρτισμένους επιστήμονες. Θα πρέπει επίσης να προσθέσουμε σχετικά με τις περιπτώσεις διαδικτυακής έντασης με τη μορφή διαφόρων σχημάτων αντιδράσεων από πλευράς χρηστών, τις οποίες πολλοί δεν ξέρουν πώς να τις αντιμετωπίσουν και να τις απαλείψουν απ' το χαρακτήρα τους, πως είναι εξαιρετικά δύσκολο να βρεθεί στο χώρο του διαδικτύου ένα επίσημο site με τεκμηριωμένο τρόπο αντιμετώπισης.

5.5 Υιοθετώντας ψευδές φύλο κατά την απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση

Το θέμα της εξαπάτησης στο διαδίκτυο ή πιο συγκεκριμένα στην απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση δεν απαγορεύεται σε περιπτώσεις σχέσεων ρομαντικής φύσεως. Πράγματι, θα μπορούσαμε να πούμε πως η πλειοψηφία των παραδειγμάτων απευθείας σύνδεσης εξαπάτησης δεν εμφανίζεται στις ενός προς έναν σχέσεις, αλλά αντίθετα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης πχ facebook. Η εξαπάτηση σε συνθήκες διαδικτύου μπορεί να εξουσιοδοτείται ή να ενθαρρύνεται κατά κάποιο τρόπο σε μερικές περιπτώσεις (πχ στην ανώνυμη αναζήτηση κοινωνικής υποστήριξης) Donath (1999). Στις περιπτώσεις αυτές, το διαδίκτυο απλά παρέχει κάποια υψηλής τεχνολογίας περιγραφή μιας κατάστασης, η οποία συνοπτικά περιγράφεται με το τίτλο: "...ο φίλος μου έχει πρόβλημα..." αποδίδοντας έτσι και το επίπεδο της εξαπάτησης

στην προσπάθεια αναζήτησης της απαιτούμενης υποστήριξης. Ένας άλλος τρόπος εξαπάτησης ανάμεσα σε χρήστες του διαδικτύου είναι η περίπτωση όπου ένα άτομο δηλώνει ψευδές φύλο κατά τη διάρκεια μιας απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης.

Θα μπορούσαμε να πούμε πως η ανταλλαγή πληροφοριών με περιεχόμενο όπως το φύλο ή και διάφορα άλλα στοιχεία παραλληλίζεται με τα εκτός σύνδεσης χαρακτηριστικά που κατέχουν τον ρόλο του ντυσίματος, της κοινωνικής θέσης καθώς και με άλλες λεπτομέρειες που λαμβάνονται υπόψη από ανθρώπους που συμμετέχουν σε εκτός σύνδεσης αλληλεπιδράσεις. Ο Danet, B. (1998) πραγματοποίησε μια μελέτη όσον αφορά το κατά πόσο η απευθείας σύνδεση ταυτότητα επιδρά στην εξέλιξη των αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στους χρήστες του διαδικτύου ή αν απλά επικρατεί καθολικά προδιαγράφοντας τη ροή στις σχέσεις των ιδίων. Έτσι λοιπόν, σύμφωνα με τον Danet, B. (1998) είναι αρκετά μεγάλος ο αριθμός των χρηστών οι οποίοι επισκέπτονται διάφορες διαδικτυακές κοινότητες, χρησιμοποιώντας ουδέτερα ψευδώνυμα και κατά συνέπεια μπορούν να δηλώνουν φύλο αναλόγως το χειρισμό της επικοινωνίας με τον οποίο θα προβούν. Ένα άλλο στοιχείο από την έρευνα του Danet, B. το οποίο χρήζει ιδιαίτερης σημασίας είναι ότι οι άνδρες είναι εκείνοι οι οποίοι προτιμούν να προσποιηθούν όσον αφορά το πραγματικό τους φύλο. Χαρακτηριστικό είναι το στοιχείο όπου και μας μεταφέρει ο Danet μέσα από το βιβλίο του *Cybersociety II* (1998) σύμφωνα με το οποίο σε πάνω από 100 διαφορετικούς διαδικτυακούς τόπους όπου διάφοροι χρήστες επικοινωνούν μεταξύ τους, η αναλογία ανδρών προς γυναικών ήταν 4:1, που σημαίνει πως οι συγκεκριμένοι διαδικτυακοί χώροι αποτελούν κυρίως πόλο έλξης των ανδρών παρά των γυναικών.

5.6 Η εξαπάτηση στις απευθείας σύνδεσης κοινότητες

Το θέμα της απευθείας σύνδεσης εξαπάτησης συνδέεται κατά πολύ με την εμπιστοσύνη καθώς και με την καταπάτησή της Rheingold (1993). Σύμφωνα με τον ίδιο στις περισσότερες απευθείας σύνδεσης κοινότητες η εμπιστοσύνη και η ειλικρίνεια βρίσκονται σε υψηλότατα επίπεδα. Δεν πρέπει να παραλείψουμε όμως πως δεν είναι μικρός ο αριθμός εκείνος των έγκυρων δημοσιευμάτων που έχουν δει το φως της δημοσιότητας, και τα οποία περιγράφουν την εξαπάτηση και τις διάφορες καταπατήσεις που γίνονται απέναντι στην εμπιστοσύνη που αναπτύσσεται ανάμεσα στους ανθρώπους και πιο συγκεκριμένα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Ο Feldman (2000) υποστηρίζει πως υπάρχουν όμως και αναφορές οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στο βιβλίο του με τίτλο “Munchausen by Internet” και κάνουν αναφορά για χρήστες απευθείας σύνδεσης ομάδων ψυχολογικής υποστήριξης (με τη μορφή καθοδήγησης και συμβούλων) οι οποίοι επισκέπτονται συγκεκριμένους διαδικτυακούς τόπους (sites) αναζητώντας βοήθεια ενώ στη πραγματικότητα δεν αντιμετωπίζουν απολύτως κανένα πρόβλημα. Το έτος 2001 σύμφωνα με τον Kaycee παρατηρήθηκε κλιμάκωση του φαινομένου της απευθείας σύνδεσης εξαπάτησης πλήττοντας σφοδρά τις ισορροπίες οι οποίες υπήρχαν στις απευθείας σύνδεσης σχέσεις ανάμεσα των διαδικτυακών χρηστών.

Μέσω του weblog community ο Kaycee περιέγραφε μια διαδικασία κατά την οποία αποστέλλονται διάφοροι ιντερνετικοί σύνδεσμοι προς έναν αριθμό ηλεκτρονικών διευθύνσεων που αντιστοιχούν σε διάφορους χρήστες του διαδικτύου. Οι συγκεκριμένοι ιντερνετικοί σύνδεσμοι παραπέμπουν το διαδικτυακό κοινό σε άρθρα ή ακόμα και σε εκδηλώσεις παρέχοντας με αυτό το τρόπο ενημέρωση σε χρήστες που δεν επισκέπτονται εκτός από ορισμένα sites της επιλογής τους άλλους διαδικτυακούς τόπους ώστε να τους προσφέρεται μια πιο σφαιρική και ολοκληρωμένη παροχή πληροφόρησης για διάφορων ειδών θέματα. Το “διαδικτυακό ημερολόγιο ή “internet diary” αποτελεί ως όρος μια σημαντική προσθήκη στην ορολογία των διαδικτυακών χρηστών που χρησιμοποιούν εξειδικευμένα λογισμικά για την καθημερινή αποστολή των προσωπικών τους ημερολογίων. Όπως πολλές παρόμοιες ιστορίες που συσχετίζονται με το διαδίκτυο, έτσι και οι αντίστοιχες ιστορίες που αφορούν διάφορες περιπτώσεις εξαπάτησης στο χώρο του ίντερνετ ξεκίνησαν εντελώς αθώα σύμφωνα με τόπους στο διαδικτυακό ιστό οι οποίοι περιλαμβάνουν FAQ (Frequency Asked Questions) γύρω από τους κινδύνους τους οποίους κρύβει το διαδίκτυο.

5.6.1 Απευθείας σύνδεσης τιμωρία

Για να κατανοήσει κανείς την απευθείας σύνδεσης τιμωρία θα ήταν προτιμότερο να τη προσεγγίσει μέσα από τη περιγραφή ενός πειράματος στο οποίο τα αποτελέσματα θα είχαν πλημμελή χαρακτήρα ενώ το αντίστοιχο έρευνα θα διεξαγόταν σε μια εικονική πραγματικότητα Reid (1998). Για παράδειγμα, αναφέρει ο ίδιος πως, θα μπορούσαμε να σκεφτούμε έναν εικονικό παραβάτη ο οποίος θα ήταν μέλος μιας

απευθείας σύνδεσης κοινότητας της οποίας το θέμα με το οποίο ασχολείται έχει να κάνει με τη κακοποίηση των γυναικών.

Στη πρώτη περίπτωση σεναρίου θα μπορούσαν σε κάποια χρονική στιγμή κατά την οποία οι κεντρικοί διαχειριστές της αντίστοιχης απευθείας σύνδεσης κοινότητας (admmiministrators) να απουσίαζαν να έβρισκε την ευκαιρία κάποιος από τους παρευρισκομένους χρήστες να άλλαζε το ψευδώνυμο του χρησιμοποιώντας ένα από τα ψευδώνυμα των κεντρικών διαχειριστών της απευθείας σύνδεσης ομάδας με σκοπό να εξαπολύσει μια φραστική επίθεση στους υπόλοιπους χρήστες που βρισκόταν σε απευθείας σύνδεσης κατάσταση την ίδια χρονική στιγμή. Οι χρήστες με το ρόλο των κεντρικών διαχειριστών κάποια στιγμή θα μάθαιναν για το συγκεκριμένο περιστατικό και την αμηχανία την οποία προκάλεσε στους κόλπους της κοινότητας το συγκεκριμένος γεγονός. Αποφασίστηκε από όλα τα απευθείας σύνδεσης μέλη που πλαισιώνουν τη συγκεκριμένη διαδικτυακή κοινότητα ύστερα από εισήγηση των κεντρικών διαχειριστών να αφαιρέσουν διαδικτυακά (μέσω της χρήσης συγκεκριμένων δυνατοτήτων ενός λογισμικού) το δικαίωμα του χρήστη που δημιούργησε το πρόβλημα να συμμετέχει στους απευθείας σύνδεσης διαλόγους της αντίστοιχης κοινότητας. Αντιλαμβανόμαστε, πως ο συγκεκριμένος χρήστης που αποφάσισε να δημιουργήσει το πρόβλημα που μόλις περιγράψαμε, μπορούσε να διαβάσει από την οθόνη του H/Y την επικοινωνία μέσω διαλόγου όπου αναπτυσσόταν ανάμεσα στα υπόλοιπα μέλη της απευθείας σύνδεσης κοινότητας σε πραγματικό χρόνο (real time) αλλά δε μπορούσε να εισάγει ο ίδιος ο χρήστης κείμενο και να συμμετέχει ενεργά στην απευθείας σύνδεσης συζήτηση διότι απλά του είχε αφαιρεθεί το συγκεκριμένο δικαίωμα.

Την εξέλιξη της συγκεκριμένης κατάστασης μπορεί εύκολα κάποιος να την φανταστεί από τη στιγμή που οι υπόλοιποι απευθείας σύνδεσης χρήστες που δέχτηκαν τα “φραστικά πυρά” γνώριζαν πως ο συγκεκριμένος χρήστης μπορεί να διαβάσει πλέον μηνύματα τους αλλά δε μπορεί να ανταποδώσει τα σχόλια και τις επικρίσεις τις οποίες δεχόταν. Ο Reid επισημαίνει, πως μέσα από το συγκεκριμένο παράδειγμα, θα μπορούσε να αντιληφθεί κάποιος την ομοιότητα της αντίδρασης των υπολοίπων μελών της διαδικτυακής κοινότητας απέναντι στο συγκεκριμένο απευθείας σύνδεσης χρήστη που επινόησε να δημιουργήσει το παραπάνω πρόβλημα ως μια αντίδραση η οποία εκδηλώνει τη προσπάθεια απόδοσης δικαιοσύνης, θα πρέπει να υπογραμμίσουμε επίσης πως ενδιαφέρον στο συγκεκριμένο σενάριο παρουσιάζει η επόμενη μέρα δηλαδή τη στάση που θα κρατούν οι υπόλοιποι απευθείας σύνδεσης χρήστες στο

συγκεκριμένο διαδικτυακό μέλος της κοινότητας έπειτα από την εκτόνωση και σαφώς μετά τη λήξη της απευθείας σύνδεσης τιμωρίας η οποία και του επιβλήθηκε. Ο Reid προσθέτει πως η εμπιστοσύνη η οποία χαρακτήριζε τη σχέση των υπολοίπων απευθείας σύνδεσης χρηστών και του χρήστη που δημιούργησε το πρόβλημα κλονίστηκε με αποτέλεσμα ουσιαστικά να μην επανέλθει στη συγκεκριμένη σχέση η αρχική ισορροπία την οποία είχαν ανάμεσά τους.

Ο Dibbel (1993) αναφέρει πως οι χρήστες οι οποίοι έχουν ταυτιστεί απόλυτα με τη διαδικασία συμμετοχής τους σε διάφορες απευθείας σύνδεσης κοινότητες ως ένα αναπόσπαστο τμήμα της προσωπικής τους ζωής έχουν ως αποτέλεσμα στη περίπτωση που αν ένας απευθείας σύνδεσης χρήστης απομακρυνθεί βίαια από την απευθείας σύνδεσης κοινότητα στην οποία βρίσκεται τότε η συγκεκριμένη απομάκρυνση θα σήμαινε (με τα δεδομένα του ιδίου του χρήστη) και με την “απευθείας σύνδεσης εκτέλεση ή την αυτοκτονία του”. Σύμφωνα με τους MacKinnon, R.C (1999) χωρίς τη δυνατότητα της οπτικής επαφής (από τη στιγμή που η ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στους χρήστες βασίζεται στη γραπτή επικοινωνία) αυτομάτως ο καθένας διαδικτυακός χρήστης αντιπροσωπεύει έναν εικονικό του εαυτό ο οποίος όταν απομακρύνεται (είτε μέσω τιμωρίας, είτε με την επιβολή διαφόρων άλλων μέτρων) από τις απευθείας σύνδεσης κοινότητες σηματοδοτείται μέσω της συγκεκριμένης πράξης και η (διαδικτυακή του εκτέλεση). Άρα, έστω κι αν είναι λάθος ο παραλληλισμός της “εξόντωσης” του virtual εαυτού του χρήστη ως συνέπεια της βίαιης απομάκρυνσης του από μια απευθείας σύνδεσης κοινότητα, δε παύει ο τύπος αυτός της αποπομπής ενός διαδικτυακού χρήστη να επηρεάζει αρνητικά τη ψυχολογική του κατάσταση, MacKinnon (1997) (σελ. 225).

5.7 Αποσύνθεση και παγκόσμιος δικτυακός ιστός

Μέσα από τη παράγραφο θα προσπαθήσουμε να εστιάσουμε στο τρόπο που αλληλεπιδρά η επικοινωνία μέσω των διαφόρων αντιδράσεων των χρηστών του διαδικτύου. Θα πρέπει να σκεφτούμε σοβαρά πως οι αντιδράσεις των απευθείας σύνδεσης χρηστών δεν αντιμετωπίζονται απαραίτητα ως αποκλίνουσες ανθρώπινες στάσεις ενώ στο ελάχιστο επί του συνόλου των περιπτώσεων οι αντιδράσεις των χρηστών του διαδικτύου χαρακτηρίζονται ως αντιδράσεις οι οποίες εμφανίζουν αναστολές Birnbaum (2000). Τρία είναι εκείνα τα βασικά πεδία μελέτης πάνω στην αλληλεπίδραση της επικοινωνίας με τις αντιδράσεις των χρηστών στο χώρο του

διαδικτύου. Το πρώτο πεδίο αφορά τη χρήση του διαδικτύου ως μέσον έρευνας, το δεύτερο πεδίο έχει να κάνει με τις διαδικτυακές μορφές αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης χρήστες ενώ το τρίτο πεδίο αφορά στη προσφορά ή όχι του διαδικτύου στο κοινωνικό σύνολο Buchanan και Smith (1999).

Σχετικά με το πρώτο πεδίο μελέτης, ο προβληματισμός συνοψίζεται στην εύρεση της καλύτερης μεθόδου για τη διεξαγωγή ερευνών στο περιβάλλον του διαδικτύου συμπεριλαμβάνοντας της φύσεως των δειγμάτων όπου καταγράφονται από το πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για το έρευνα, τη συχνότητα (χρονική διάρκεια) αντιδράσεων των χρηστών, τη τάση που εμφανίζουν αρκετοί χρήστες να δηλώσουν παραίτηση από τη πειραματική διαδικασία Birnbaum (2000) και Bosnjak (2001). Ύστερα από σύγκριση ερευνών που πραγματοποίησε ο Buchanan (2001) ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης και σε εκτός σύνδεσης συνθήκες οι πειραματικές διαδικασίες οδηγούνται από όμοια ψυχολογικά κίνητρα. Με το Buchanan (2001) να υποστηρίζει πως για παράδειγμα οι αναλυτικές μελέτες οι οποίες πραγματοποιήθηκαν με θέμα τη προσωπικότητα επιβεβαιώνουν το παραπάνω ισχυρισμό περί ομοιότητας ψυχολογικών κινήτρων ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης και εκτός σύνδεσης έρευνες. Ο ίδιος συνεχίζει λέγοντας πως υπάρχει και μια δεύτερη εκδοχή η οποία υποστηρίζει πως οι αντιδράσεις των συμμετεχόντων σ' ένα απευθείας σύνδεσης έρευνα είναι πιο απελευθερωμένες από προκαταλήψεις και πως οι συγκεκριμένες αντιδράσεις θα μπορούσαν να ποικίλουν αρκετά από τη στιγμή όπου μελετητές από το τομέα της κοινωνικής ψυχολογίας απέδειξαν πως οι αντιδράσεις που εμφανίζουν οι χρήστες του διαδικτύου παρουσιάζουν μια απόκλιση αξιοσημείωτου βαθμού σε σχέση με τη μέθοδο καταγραφής κάποιων απαντήσεων με τη κλασική διαδικασία των ερωτηματολογίων.

Ενώ συνεχίζει ο ίδιος λέγοντας πως η δεύτερη εκδοχή στηρίζεται στο γεγονός πως ένα τυχαίο δείγμα ενός οποιουδήποτε πειράματος το οποίο προέρχεται από το χώρο του διαδικτύου είναι πιθανόν να παρουσιάζει το μικρότερο βαθμό ομοιογένειας σε σχέση πάντα με ένα δείγμα απαντήσεων το οποίο θα έχει καταγραφεί με τη μέθοδο των ερωτηματολογίων. Σύμφωνα με τον Joinson (2001) λοιπόν το διαδίκτυο ενοχοποιείτε κατά ένα σημαντικό βαθμό όταν το χρησιμοποιούμε ως χώρο στον οποίο διεξάγονται διάφορα έρευνες. Αντιλαμβανόμαστε, πως οι μελέτες οι οποίες αφορούν ερευνητικά πεδία της επιστήμης της ψυχολογίας βρίσκονται σε πλήρη αντίθεση σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής της πειραματικής διαδικασίας δηλαδή στη μέθοδο της καταγραφής απαντήσεων μέσω του διαδικτύου και στη παραδοσιακή καταγραφή

απαντήσεων μέσα από τα ερωτηματολόγια τα οποία διανέμονται τυχαία στους ανθρώπους. Ιδιαίτερη σημασία επίσης παρουσιάζει το γεγονός πως για το σχεδιασμό διαφόρων πειραματικών μελετών είτε με τη μέθοδο της συμπλήρωσης ερωτηματολογίων, είτε με τη χρήση του διαδικτύου το πειραματικό μέσο δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να παραβιάζει το “ιδιωτικό περιβάλλον*” (ατομική ησυχία και αρμονία) των προσώπων όπως για παράδειγμα οι χρήστες του διαδικτύου όπου και τυγχάνει να λαμβάνουν μέρος σε απευθείας σύνδεσης έρευνες Joinson (2001b).

Ο Rimm M. (2005) υποστηρίζει πως η εκλαΐκευση της έννοιας του διαδικτύου ως ένα μέσο επιφέρει διαφόρων μορφών αντιδράσεις σε διάφορα ψυχοκοινωνικά επίπεδα, με τις διάφορες λειτουργίες-διαδικασίες ψυχολογικής φύσεως οι οποίες εκτελούνται στους απευθείας σύνδεσης χρήστες να συσχετίζονται με το περιεχόμενο των πληροφοριών τις οποίες ανασύρουν από το παγκόσμιο διαδικτυακό ιστό. Αρκετές μελέτες οι οποίες δημοσιεύτηκαν σε διάφορα έντυπα μέσα της Ευρώπης και της Αμερικής δεν εστίαζαν στα αντικείμενα μελέτης όπως για παράδειγμα: στη χρήση του διαδικτύου ως εργαλείο έρευνας, στην αξιολόγηση των διαφόρων ιστοσελίδων (sites) ή σε πιο σπάνιες περιπτώσεις στην αξιολόγηση διαφόρων απευθείας σύνδεσης μηχανών αναζήτησης, οι μελέτες αυτές είχαν ως θεματικό πυρήνα το μοντέλο αλληλεπίδρασης ανάμεσα στον “απευθείας σύνδεσης χρήστη και τον H/Y” ενώ τα παραπάνω αντικείμενα μελέτης που μόλις αναφέραμε, αποτελούσαν είτε προεκτάσεις των συγκεκριμένων ερευνών, είτε προσθήκες ώστε να εκτιμηθούν τα διάφορα δεδομένα που αφορούσαν τη χρήση του διαδικτύου. Το συγκεκριμένο σχήμα αλληλεπίδρασης “απευθείας σύνδεσης χρήστη και διαδικτύου” (χρησιμοποιώντας και το κατάλληλο τρόπο αξιολόγησής του) αποτελεί σύμφωνα με τον Rosson M B (1999) ένα πολύ σημαντικό εργαλείο για την ιατρική έρευνα, με ένα από τα διάφορα αντικείμενα έρευνας, τη μελέτη του περιεχομένου των ιστοσελίδων (sites) όπου διαμορφώνουν-καθορίζουν (κατά ένα μεγάλο βαθμό) τις αντιδράσεις των απευθείας σύνδεσης χρηστών κατά τη διάρκεια της πλοήγησης ή τη παραμονή τους στο χώρο του διαδικτύου. Εκτός από τη μελέτη των αντιδράσεων οι οποίες αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια των αλληλεπιδράσεων τύπου c.m.c υπάρχει και η μελέτη της διαμόρφωσης των αντιδράσεων ως αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης χρήστη και ιστοσελίδα (website) Reid, E. (2001). Θα πρέπει να πούμε πως δυστυχώς το μεγαλύτερο τμήμα των ερευνών εστιάζεται στις απευθείας σύνδεσης σχέσεις των χρηστών του διαδικτύου ενώ αντίστοιχα ένα μικρό τμήμα των ερευνών

επικεντρώνεται στην αξιολόγηση του περιεχομένου διαφόρων ιστοσελίδων οι οποίες διαμορφώνουν τη δομή των αντιδράσεων διαφόρων απευθείας σύνδεσης χρηστών.

Η συγκεκριμένη παράλειψη σχετικά με την έρευνα με αντικείμενο μελέτης το παγκόσμιο διαδικτυακό ιστό συνεχίζει ο Reid είναι σημαντική από τη στιγμή που το διαδίκτυο είναι το κυρίως όχημα της εξέλιξης της γνώσεως πάνω στις αντιδράσεις της κοινωνικής μάζας γνωρίζοντας πως το ιντερνέτ είναι ευρύτατα εξαπλωμένο ανά την υφήλιο κι ο λόγος της παγκόσμιας εξάπλωσης του έχει να κάνει με τη καινοτομία και τη μαζική εξέλιξη των υπηρεσιών τις οποίες προσφέρει το διαδίκτυο με τη χρήση του. Ενώ συνεχίζει ο Reid μέσα από το Electropolis: Communication & Community On the Internet πως δε θα πρέπει όμως να παραγνωρίσουμε το γεγονός πως η χρήση του διαδικτύου οδήγησε και σε ακραίους προβληματισμούς από τη στιγμή που ο παγκόσμιος ιστός θεωρείται ως ένα από τα κύρια αίτια ώστε να προκληθεί κατάσταση τρόμου εξαιτίας της λανθασμένης χρήσης του από χρήστες οι οποίοι ανήκουν ανάμεσα σε ένα τεράστιο φάσμα ανθρώπινων χαρακτήρων και συνεπώς στη δυνατότητα χρήσεως ενός μεγάλου αριθμού διαδικτυακών εφαρμογών. Θεωρούμε πως ο απεριόριστος όγκος πληροφοριών ο οποίος διατίθεται στο διαδίκτυο απευθύνεται σε ένα μεγάλο σύνολο ανθρώπων οι οποίοι αναζητούν για διάφορους λόγους πληροφορίες, γνωρίζοντας όμως δυστυχώς ελάχιστα ως σχεδόν τίποτα για τις ψυχολογικές διαδικασίες στις οποίες εκθέτουν τους ίδιους τους εαυτούς αλλά και στα διάφορα είδη κινδύνων με τα οποία βρίσκονται αντιμέτωποι. Με όλα αυτά να προκύπτουν γιατί πραγματικά κανείς δε ξέρει τι ακριβώς κρύβεται από τη τάση του κάθε απευθείας σύνδεσης χρήστη για αναζήτηση ποικιλόμορφων πληροφοριών στο χώρο του διαδικτύου.

5.8 Οι ανθρώπινες αντιδράσεις στο χώρο του διαδικτύου

Η πραγματική ανθρώπινη αντίδραση ενός απευθείας σύνδεσης χρήστη μ' έναν αριστουργηματικό τρόπο έχει αγνοηθεί στις διάφορες έρευνες, που σημαίνει πως ο ανθρώπινος παράγοντας δεν έχει αποτελέσει βασικό αντικείμενο μελέτης των ερευνητών προωθώντας οι ίδιοι στο ερευνητικό προσκήνιο το δίπτυχο *διαδίκτυο & ψυχολογία*. Θεωρούμε πως οι αντίστοιχοι ερευνητές έχουν αγνοήσει εσκεμμένα την ανθρώπινη αντίδραση μέσα στο χώρο του διαδικτύου για πάρα πολλούς και διάφορους λόγους. Ο πρώτος λόγος αφορά την κοινωνική αλληλεπίδραση, έτσι λοιπόν μια τυπική πλοήγηση στο χώρο του διαδικτύου είναι κι ο πρωταρχικός λόγος όπου κάποιος

χρήστης Η/Υ αποφασίζει να διασυνδέσει τον οικιακό υπολογιστή του με το ίντερνετ. Ο δεύτερος λόγος έχει να κάνει με τον περιορισμένο αριθμό μεθόδων ανάλυσης των αντιδράσεων στο διαδίκτυο γιατί συνήθως απαιτείται το δικαίωμα της άμεσης πρόσβασης του ερευνητή στο διακομιστή (server) ώστε να υπάρχει μια άρτια και συγκροτημένη επεξεργασία δεδομένων ατομικής φύσεως που αφορούν ένα αντιπροσωπευτικό σύνολο απευθείας σύνδεσης χρηστών για τους οποίους πραγματοποιείται η αντίστοιχη έρευνα.

Τέλος, η τάση για την αντιμετώπιση των ιστοσελίδων ως ένα μέσον διαφήμισης και δημοσίευσης διαφόρων πληροφοριών όπως για παράδειγμα ερωτικού περιεχομένου τυχερών παιχνιδιών κλπ αποσπούν τη προσοχή από τους απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι αναζητούν κάποιες πληροφορίες αποτελώντας έτσι και το τρίτο λόγο όπου πιστεύουμε πως οι μελετητές αγνοούν σκόπιμα τις ανθρώπινες αντιδράσεις των χρηστών μέσα στο διαδίκτυο.

Μια αφετηρία από την οποία μπορεί κανείς ν' αρχίσει να κατανοεί τις ανθρώπινες αντιδράσεις στο διαδίκτυο είναι στα αρχεία καταγραφής διαφόρων συμβάντων του αντίστοιχου διακομιστή (server). Όλοι οι διακομιστές κρατούν φακέλους οι οποίοι περιέχουν αρχεία τύπου html και αρχεία binary (εικόνας) τα οποία και ανταλλάσσονται ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες συνοδευόμενα φυσικά με το ηλεκτρονικό (διαδικτυακό) στίγμα ή αλλιώς IP διεύθυνση του κάθε χρήστη του διαδικτύου καθώς επίσης και την ημερομηνία, ώρα πρόσβασης. Είναι επίσης δυνατόν να εντοπιστεί το site αναφοράς ή αλλιώς το τελευταίο site όπου επισκέφτηκε ο απευθείας σύνδεσης χρήστης ενώ θα μπορούσε κάποιος αν το επιθυμεί κάποιος (πάντα από πληροφόρηση όπου παρέχει ο διακομιστής) να εντοπίσει το λογισμικό πλοήγησης το οποίο είναι ευρέως γνωστό ως browser καθώς και το λειτουργικό σύστημα το οποίο είναι εγκατεστημένο στον Η/Υ του χρήστη ο οποίος επιχειρεί τη πρόσβαση και κατά συνέπεια τη πλοήγησή του στο χώρο του διαδικτύου. Έτσι για παράδειγμα αν δέκα διαφορετικοί χρήστες του διαδικτύου ανά τον κόσμο επισκεφθούν μια συγκεκριμένη ιστοσελίδα, στα αρχεία του διακομιστή θα καταγραφούν οι συγκεκριμένες επισκέψεις των αντίστοιχων χρηστών στην ιστοσελίδα όπου θα επιλέξουν οι ίδιοι να επισκεφθούν. Η παραπάνω περιγραφή της μεθόδου εντοπισμού χρηστών του διαδικτύου δίνει το δικαίωμα σε κάποιον όπου ουσιαστικά θα άνηκε σε μια επίσημη αρχή όπως αυτή της δίωξης του "ηλεκτρονικού εγκλήματος" να έχει το δικαίωμα ελέγχου πρόσβασης διαφόρων απευθείας σύνδεσης χρηστών σε ιστοσελίδες του διαδικτύου. Όταν βέβαια οι συγκεκριμένες αρχές εντοπίσουν τους

απευθείας σύνδεσης χρήστες στους οποίους παρατηρήθηκε παραβατικός χαρακτήρας στη χρήση του διαδικτύου καταφεύγουν σε εξονυχιστική μελέτη του τοπικού δίσκου του αντίστοιχου Η/Υ του χρήστη μέσα από τον οποίο αποθηκεύονται αναλυτικότερα πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία πρόσβασης ειδικότερα όταν ενδιαφέρον εστιάζεται σε σελίδες με επιλήψιμο περιεχόμενο (παιδεραστία) ή γενικότερα τη συμμετοχή σε απευθείας σύνδεσης δραστηριότητες εγκληματικού χαρακτήρα.

Η συγκεκριμένη τεχνική ηλεκτρονικής ανίχνευσης σχεδιάστηκε από τον Goldberg το 1995 με σκοπό κατά τη διάρκεια της πλοήγησης των απευθείας σύνδεσης χρηστών στο διαδίκτυο την αποθήκευση αντιτύπων των ιστοσελίδων πρόσβασης.

Μια άλλη μέθοδος κατανόησης των ανθρωπίνων αντιδράσεων των χρηστών μέσα στο χώρο του διαδικτύου είναι μέσω της επεξεργασίας αρχείων τα οποία φέρουν το όνομα “cookies”. Τα αρχεία “cookies” είναι φάκελοι δεδομένων οι οποίοι αρχειοθετούνται στο σκληρό τοπικό δίσκο του ιντερνετικού χρήστη από τον κεντρικό διακομιστή (server). Έτσι λοιπόν την επόμενη φορά όπου ο απευθείας σύνδεσης χρήστης επισκεφτεί τη συγκεκριμένη ιστοσελίδα ο διακομιστής θα διαβάσει και θα τροποποιήσει το αντίστοιχο αρχείο “cookie”. Με άλλα λόγια τα αρχεία “cookies” μπορούν να παρέχουν πληροφορίες στον ενδιαφερόμενο όπως για παράδειγμα για τη συχνότητα επισκεψιμότητας των χρηστών σε διάφορα sites καταγράφοντας τη θέση (IP) του Η/Υ όπου πραγματοποιήθηκε η πρόσβαση καθώς και την αντίστοιχη χρονική στιγμή.

Μια άλλη εναλλακτική παρόμοια τεχνική η οποία αναφέρεται σχετικά με τη λεπτομερή καταγραφή πληροφοριών πρόσβασης των χρηστών σε διάφορες ιστοσελίδες είναι εκείνη της καταγραφής των απευθείας σύνδεσης δραστηριοτήτων στην οθόνη των Η/Υ από τους Joinson και Banyard, (1998). Θα πρέπει να σημειώσουμε πως οι μέθοδοι του συγκεκριμένου είδους για τις οποίες αναφερόμαστε έχουν εφαρμοστεί μόνο σε εργαστηριακό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα υπάρχουν λογισμικά τα οποία είναι εγκατεστημένα σε διασυνδεδεμένους Η/Υ με το ίντερνετ παρέχοντας υπηρεσίες υψηλής ακρίβειας και επιπέδου αποτελεσματικότητας όπως για παράδειγμα το “eye- tracking”, το λογισμικό “audio recording” (καταγράφοντας και τις συνομιλίες ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης χρήστες κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασής τους).

Οι παραπάνω μεθοδολογίες που περιγράφηκαν έχουν ένα εντελώς δυναμικό χαρακτήρα και φυσικά δεν αποτελούν τον προπομπό για την επινόηση μεθόδων υποκλοπής πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα που ανασύρονται μέσα από το χώρο

του παγκόσμιου διαδικτυακού ιστού με θύματα διάφορους ανυποψίαστους ιντερνετικούς χρήστες. Οι συγκεκριμένοι μέθοδοι ηλεκτρονικής ταυτοποίησης των απευθείας σύνδεσης χρηστών αποσκοπεί καθαρά στην καταγραφή και τον εντοπισμό παραβατικών δραστηριοτήτων, συμμετοχή σε παρανομίες οι οποίες αναπτύσσονται στο χώρο του διαδικτύου.

5.9 Η πορνογραφία στο διαδίκτυο

Σύμφωνα με τους Young, K O' Mara J και Buchanan, J (1999) στο βιβλίο "Cybersex and infidelity online" αναφέρεται πως το πορνογραφικό υλικό το οποίο διακινείται μέσω του διαδικτύου είναι πολύ πιο προσβάσιμο συγκριτικά με την έντυπη πορνογραφία. Η γενικότερη αύξηση της πρόσβασης στο χώρο του διαδικτύου, με σκοπό την επίσκεψη σε ιστοσελίδες πορνογραφικού περιεχομένου παρακάμπτει όλες τις κατά τόπους νομοθεσίες αλλά επίσης παράλληλα εξαλείφονται αρκετές από εκείνες τις ψυχολογικές αναστολές τις οποίες θα είχε το ενδιαφερόμενο πρόσωπο όπου θα επιθυμούσε να προμηθευτεί έντυπο πορνογραφικό υλικό από σημεία διάθεσης εντύπων μέσω κυκλοφορίας.

Πολλές πάλι είναι εκείνες οι φορές κατά τις οποίες, η πορνογραφία έχει βρεθεί στη πρώτη γραμμή πυρός σε διάφορες τεχνολογικές εξελίξεις που έχουν ως βάση το διαδίκτυο. Τα άτομα τα οποία προωθούσαν την πορνογραφία ήθελαν να εκμεταλλευτούν κατά το καλύτερο δυνατό τρόπο την εμφάνιση στο προσκήνιο κάθε μορφής της τεχνολογίας, πράγμα το οποίο έγινε και με το διαδίκτυο. Η ανακάλυψη της φωτογραφίας, του τηλεφώνου και των ταινιών τύπου VHS, 08 χιλιοστών (8mm) παρέδωσαν τη σκυτάλη σε άλλου είδους τεχνολογικά μέσα. Κατά συνέπεια λοιπόν καθώς όσο διάφορες τεχνολογίες ξεκίνησαν να υιοθετούνται θα είχε ως συνέπεια την αύξηση παραγωγής πορνογραφίας ως ένα προσωπικό αντικείμενο απασχόλησης.

Το περιεχόμενο και η ποιότητα της πορνογραφίας στο διαδίκτυο αποτέλεσε κι αποτελεί θέμα βαθύτερης προσέγγισης από τους ειδικούς οι οποίοι ασχολήθηκαν με το συγκεκριμένο θέμα. Η συγκεκριμένη προσέγγιση οφείλεται κυρίως στη συζήτηση γύρω από τη πορνογραφία στο παγκόσμιο διαδικτυακό ιστό καθώς και την έρευνα του Rimm (1995) η οποία διαδέχτηκε ουσιαστικά τη συζήτηση της πορνογραφίας στο κόσμο του διαδικτύου. Πιο συγκεκριμένα, η απόφαση για την έναρξη της έρευνας Rimm, M. δόθηκε με αφορμή το δημοσίευμα της 3^{ης} Ιουλίου 1995 του περιοδικού Times το οποίο φιλοξενούσε την εποχή εκείνη σ' ένα από τα πρωτοσέλιδα του το

τίτλο: “Πορνογραφία στο διαδίκτυο”. Το συγκεκριμένο δημοσίευμα πραγματοποιούσε αναφορά σε μια σειρά από συγκλονιστικά στοιχεία όπως για παράδειγμα το ότι το 83,5% των εικόνων οι οποίες φιλοξενούνται στο διαδίκτυο έχουν πορνογραφική βάση, καθώς επίσης πως το εμπόριο διακίνησης πορνογραφικού υλικού μέσω διαδικτύου αποτελεί αν όχι τη δημοφιλέστερη τότε μια από τις πιο δημοφιλής δραστηριότητες στο χώρο του διαδικτύου. Τα στοιχεία τα οποία συγκέντρωσε ο Rimm από τα 900.000 περιστατικά, για την έρευνα του δεν υποστηρίζουν το περιεχόμενο του δημοσιεύματος του περιοδικού Time. Η σοβαρότητα της μορφής κατηγορίας του περιοδικού time έπληξε το κύρος των κόλπων των χρηστών του διαδικτύου, οι οποίοι χρήστες από πλευράς τους, σχεδόν ομόφωνα θεώρησαν πως το συγκεκριμένο δημοσίευμα δεν θα μπορούσε να αποτελέσει τίποτα άλλο πέρα από μια καλά οργανωμένη συκοφαντική δυσφήμιση. Ο μοναδικός τρόπος από πλευράς των χρηστών του διαδικτύου, ώστε να ανατρέψουν το βαρύ κλίμα που επικρατούσε στο διαδίκτυο έπειτα από τη σφοδρή επίθεση του πασίγνωστου και παγκόσμιας κυκλοφορίας αμερικανικής προελεύσεως περιοδικού, ήταν η πραγματοποίηση μιας νέας έρευνας η οποία θα είχε ως στόχο τη κατάρριψη κάθε φημολογίας σχετικά με το ότι το διαδίκτυο εξυπηρετεί ως επικοινωνιακό μέσο αποκλειστικά και μόνο τη διακίνηση υλικού πορνογραφικού περιεχομένου. Τα Αμερικάνικα πανεπιστήμια των Carnegie και George Town επιμελήθηκαν της σχετικής έρευνας με σκοπό να απομακρύνουν τις έντονες σκιές τις οποίες άφησε η δημοσίευση της έρευνας του περιοδικού Time. Έτσι λοιπόν ο ευρύτερος κύκλος των χρηστών του διαδικτύου όπου αντιπροσώπευε και το σύνολο των απευθείας σύνδεσης χρηστών ανά το παγκόσμιο διαδικτυακό ιστό περίμενε τη διάψευση και μάλιστα με τρόπο θριαμβευτικό του περιοδικού Time αλλά η ιδέα ότι το διαδίκτυο ήταν γεμάτο από πορνογραφία εξακολουθούσε να υφίσταται.

5.9.1 Μορφές πορνογραφίας στο διαδίκτυο

Οι Metha, M. D. και Plazza, D. E. (1997) ανέλυσαν 150 εικόνες συγκεκριμένης φύσης πορνογραφικού υλικού το οποίο και προερχόταν από συνολικά 17 απευθείας σύνδεσης κοινότητες. Η πλειοψηφία των εικόνων στάλθηκε από ανώνυμους και μη εμπορικούς χρήστες (πελάτες) του Yahoo (περίπου 65%).

Οι Metha, M D και Plazza, D συμπέραναν πως το ποσοστό των εμπορικών χρηστών όπου και απέστειλαν μέσω του διαδικτύου το αντίστοιχο πορνογραφικό υλικό αντιπροσωπεύει μια αγορά έντασης με κύρια χαρακτηριστικά την αγριότητα και τον

ανταγωνισμό. Η δομή της συγκεκριμένης αυτής αγοράς θέτει σε ομηρία ανυποψίαστους χρήστες του ιντερνέτ αναγκάζοντας τους μ' αυτό τον τρόπο τους ίδιους να χρεώνουν με υπέρογκα χρηματικά ποσά τις πιστωτικές τους κάρτες ώστε να ικανοποιήσουν τις προτιμήσεις τους. Θα πρέπει επίσης να επισημάνουμε στο σημείο αυτό πως σύμφωνα με την έρευνα τα άτομα τα οποία εμφανιζόταν στο πορνογραφικό υλικό μετά βίας ξεπερνούσαν το όριο των 18 ετών. Καμία φωτογραφία δεν είχε πρωταγωνιστές μικρά παιδιά ή τη προβολή ερωτικών περιπτώξεων στις οποίες να συμμετέχουν ανήλικες και ενήλικες. Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί πως οι περισσότερες από τις εικόνες οι οποίες στάλθηκαν μέσω του διαδικτύου προήρθαν με τη διαδικασία ψηφιακής σάρωσης (scanning) κατευθείαν από περιοδικά τα οποία απευθυνόταν για ενήλικες.

5.9.2 Η πορνογραφία στο χώρο του διαδικτύου μέσα από το πρίσμα της ψυχολογίας

Ο Manning (1997) παρουσίασε στοιχεία μέσα από την έρευνα Home-Net και θα μπορούσε κανείς να πει πως αν και πολλοί χρήστες του διαδικτύου κατά τη διάρκεια της πλοήγησης τους (surfing) στο χώρο του διαδικτύου παρακολουθούν ακατάλληλο υλικό πολλές λίγες φορές επιστρέφουν να επισκεφτούν τους ίδιους διαδικτυακούς τόπους με τις ίδιες φωτογραφίες. Θεωρούμε με βάση τον Manning πως η περιέργεια άρα είναι μια σημαντική παράμετρος με επίδραση ιδιαίτερα σημαντική ώστε να αποτελεί ένα κίνητρο το οποίο “κατευθύνει” κατά κάποιο τρόπο τους απευθείας σύνδεσης χρήστες στις αρχικές επισκέψεις τους σε διαδικτυακές περιοχές στις οποίες βρίσκεται υλικό πορνογραφικής φύσεως.

Το γεγονός πως η διαδικασία της πλοήγησης στο παγκόσμιο διαδικτυακό ιστό είναι πλήρως ανώνυμη έχει σαν αποτέλεσμα η πρόσβαση η οποία πραγματοποιείται σε διάφορες ιστοσελίδες με πορνογραφικό υλικό να είναι πιο ασφαλής Joinson (1998a) συγκριτικά με αντίστοιχου περιεχομένου εντύπου υλικού όπως για παράδειγμα εκείνων των περιοδικών αλλά και οπτικοακουστικού υλικού (DVD και ταινίες τύπου VHS). Η παραπάνω σύγκριση ανάμεσα στην απευθείας σύνδεσης πρόσβαση και στην επαφή πορνογραφικού υλικού μέσω DVD και εντύπων μέσω ενισχύεται με τη προσθήκη της ιδιαιτερότητας της άνεσης η οποία διαθέτει ο χρήστης κατά τη πρόσβαση στο διαδίκτυο έχοντας ανά πάσα στιγμή το χρόνο και την αποξένωση από κάθε εξωτερικό παράγοντα ο οποίος πιθανόν να ενοχλούσε ή τέλος πάντων να δρούσε με έναν καθαρά ανασταλτικό ρόλο στη διαδικασία πλοήγησης στο διαδίκτυο.

5.9.3 Προσεγγίζοντας τις αντιδράσεις χωρίς αναστολές των απευθείας σύνδεσης χρηστών στο χώρο του διαδικτύου

Η ανωνυμία ή τουλάχιστον η αντίληψη του χρήστη για το ιντερνέτ είναι και ο βασικός παράγοντας ο οποίος εξηγεί τις αντιδράσεις χωρίς αναστολές των απευθείας σύνδεσης χρηστών στο χώρο του διαδικτύου καθώς και την επίδραση της ανωνυμίας στις απευθείας σύνδεσης αντιδράσεις του Joinson (1998b). Έτσι για παράδειγμα όταν ένας απλός χρήστης του διαδικτύου επιχειρεί πρόσβαση στο ιντερνέτ χρησιμοποιώντας έναν ανώνυμο λογαριασμό ο οποίος ανήκει σ' ένα τυχαίο φορέα παροχής δικτυακών υπηρεσιών (i.s.p), είναι λογικό να νιώθει εντελώς ανώνυμος όταν καταφεύγει στην απευθείας σύνδεσης χρήση-αναζήτηση πορνογραφικού υλικού, ενώ ο Joinson ισχυρίζεται πως η συντριπτική πλειοψηφία των ανώνυμων χρηστών του διαδικτύου συσχετίζεται με την ομολογία πως η ατομική ησυχία και γαλήνη αποτελεί μια “ψευδαίσθηση” σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες. Όταν αναφερόμαστε για κάποιον απευθείας σύνδεσης χρήστη ο οποίος έχει τη πρόθεση να εισάγει πληροφορίες οι οποίες συσχετίζονται με το τραπεζικό του λογαριασμό, ενώ παράλληλα συζητάμε για διαδικτυο και ανωνυμία το ερώτημα όπου τελικά προκύπτει είναι, *από ποιους συγκεκριμένα ανθρώπους, επιλεκτικά, προτιμούν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους;*

Οι πληροφορίες όπου προτίθεται να διαφυλάξει-προστατέψει κάποιος χρήστης του ιντερνέτ όπου και βρίσκεται πίσω από μια αλληλεπίδραση τύπου c.m.c δεν αφορούν μόνο τη περίπτωση εισαγωγής στο διαδικτυο τραπεζικών του πληροφοριών. Δε θα πρέπει να αγνοούμε σε καμία περίπτωση τις πληροφορίες όπου μπορεί να αντλήσει κάποιος από την αντίστοιχη διεύθυνση IP καθώς και το φορέα παροχής υπηρεσιών όπου χρησιμοποιεί για τη πρόσβαση στο ιντερνέτ. Στη προκειμένη περίπτωση, ο χρήστης του διαδικτύου θα μπορούσε να αναζητήσει πληροφόρηση για τα γεγονότα της επικαιρότητας ή να απασχοληθεί με διάφορες απευθείας σύνδεσης δραστηριότητες απομονωμένος από κάθε κοινωνική επαφή (γονείς, φίλοι) και πρόθυμα να δέχεται (ή και να απορρίπτει) τις ανησυχίες των άλλων απευθείας σύνδεσης συνομιλητών δείχνοντας και εισπράττοντας το σεβασμό στο δικαίωμα της ατομικής ησυχίας όπου κάθε απευθείας σύνδεσης χρήστης έχει ώστε να μην παρενοχλεί αλλά και να μην τον παρενοχλούν αντίστοιχα.

Η αντίληψη γύρω από την ανωνυμία σε αλληλεπιδράσεις τύπου c.m.c σχεδιάζεται σε επίπεδο πληροφορικής ώστε η πρόσβαση στο διαδικτυο να είναι συμβατή πλήρως με την αντίστοιχη εφαρμογή η οποία υποστηρίζει την επικοινωνία

ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες. Ο Joinson υποστηρίζει επίσης, πως η ανωνυμία των χρηστών του διαδικτύου αποτελεί σχεδιαστική απαίτηση κι όχι μια λειτουργία την οποία το διαδίκτυο παρέχει προς όλους τους απευθείας σύνδεσης χρήστες. Οι ιστοσελίδες οι οποίες δεν υποχρεώνουν τους επισκέπτες τους να συμμετέχουν σε διαδικασίες εγγραφής (με τη διαδικασία αποστολής των προσωπικών τους στοιχείων μέσω του διαδικτύου) παράλληλα διαπραγματεύονται, με τον κάθε απευθείας σύνδεσης χρήστη αν ο ίδιος επιτρέπει την έναρξη της απευθείας σύνδεσης διαδικασίας εισαγωγής προσωπικών στοιχείων. Συνδυάζοντας την ανωνυμία των απευθείας σύνδεσης χρηστών και τις αντιδράσεις τους αντίστοιχα σε περιβάλλον διαδικτύου θα πρέπει με κάποιο τρόπο να παρέχεται ενημέρωση απέναντι στους απευθείας σύνδεσης χρήστες ώστε να διασφαλίζεται η διαδικασία αναζήτησης πληροφοριών των χρηστών θωρακίζοντας ταυτόχρονα την ανωνυμία τους.

Για κάποιον ο οποίος αναζητά πληροφορίες ιατρικής προέλευσης ίσως τότε η ισορροπία ανάμεσα στην ανωνυμία του χρήστη και το σεβασμό απέναντι στο δικαίωμα της ατομικής ηρεμίας να αποτελεί μια εντελώς διαφορετική περίπτωση για φυσικά ευνόητους λόγους (ιατρικό απόρρητο και προσωπικά δεδομένα).

Όταν όμως έχουμε να αντιμετωπίσουμε τη περίπτωση σύμφωνα με την οποία κάποιος απευθείας σύνδεσης χρήστης αναζητά απεγνωσμένα ακατάλληλης χρήσεως υλικό (με πάθος το οποίο υποδηλώνει διαταραγμένη αντίδραση η οποία χρειάζεται ειδική υποστήριξη) θα ήταν ορθόν να μη μπορεί να διατηρήσει την απευθείας σύνδεσης ανωνυμία ώστε η διεύθυνση IP από την οποία χρησιμοποιεί για τη πρόσβαση του στο διαδίκτυο να δηλώνεται και κατ' επέκταση να γνωστοποιείται αυτόματα, μέσω του δικτυακού σχεδιασμού-αρχιτεκτονικής και του λειτουργικού συστήματος το οποίο βρίσκεται εγκατεστημένο στον H/Y του απευθείας σύνδεσης παραβατικού χρήστη.

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε πως ανά πάσα στιγμή που πραγματοποιείται απευθείας σύνδεσης αδίκημα ή εμφανίζεται κάποιος παραβατικός χρήστης ο οποίος ανασύρει πληροφορίες ή ακόμα συμμετέχει στην απευθείας σύνδεσης διακίνηση αυτών (όπως για παράδειγμα παιδεραστία, ανήλικη πορνογραφία) να τίθεται αυτομάτως η ηλεκτρονική διεύθυνση του και τα προσωπικά του στοιχεία (τοποθεσία πρόσβασης στο διαδίκτυο, ονοματεπώνυμο) στη διάθεση των αρχών δίωξης του ηλεκτρονικού εγκλήματος έστω κι αν παραβιάζεται η απευθείας σύνδεσης ανωνυμία-απόρρητο από τη στιγμή που η κοινή θέση όλων σε τέτοιου είδους ζητήματα είναι απόλυτη και προτρέπει τη πάταξη του διαδικτυακού εγκλήματος για την πρόνοια

και τη πρόοδο της κοινωνίας η οποία καθημερινά κλυδωνίζεται από παρόμοιες απειλές οι οποίες προέρχονται από διάφορους ψυχικά διαταραγμένους απευθείας σύνδεσης χρήστες ανά τον κόσμο.

*
* *
*

Κεφάλαιο 6:

Οι θετικές διαπροσωπικές πλευρές των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης και γενικότερα του Διαδικτύου

Εισαγωγή Κεφαλαίου

Το 1998 πραγματοποιήθηκε ένα ιατρικό συνέδριο, το οποίο αφορούσε ένα επιστημονικό πεδίο το οποίο ονομάζεται “Medical Informatics” (συμπεριλαμβάνοντας στη πλούσια θεματολογία το διαδίκτυο και την επιστήμη της Ιατρικής). Τα περισσότερα άρθρα τα οποία συσχετίζονται με το συγκεκριμένο επιστημονικό θέμα είχαν ως βάση την αξιολόγηση της ποιότητας διαφόρων ιατρικών ιστοσελίδων καθώς και τη προσπάθεια για τη παροχή πληροφοριών (μέσα από τις αντίστοιχες σελίδες ιατρικού περιεχομένου) οι οποίες θα έφεραν την απαιτούμενης μορφής εγκυρότητα λόγω της σοβαρότητας όπου θα πρέπει να έχει κάθε τύπου ενημέρωση ειδικότερα όταν εμπλέκεται ο τομέας της ανθρώπινης υγείας.

Σύμφωνα με το συνέδριο “Medical Informatics” (Florida State University 1996) ένας ασθενής μόλις επισκεφτεί μέσω του διαδικτύου μια ιστοσελίδα με σκοπό να αντλήσει κάποιες πληροφορίες σίγουρα θα δεχτεί ένα βαθμό επιρροής βαθμός ο οποίος καθορίζεται από την αξιολόγηση της συγκεκριμένης πληροφορίας και κατ’ επέκταση την αξιοποίηση της σε επίπεδο ενημέρωσης αλλά και αρκετές φορές στη πράξη. Είναι υποχρεωτικό όμως και δεν χωράει καμιά αμφιβολία πως οι ειδικοί οι οποίοι διατυπώνουν τις ιατρικές συμβουλές θα πρέπει να είναι απόλυτα προσεκτικοί από τη στιγμή που οι οδηγίες οι οποίες προτείνονται από πλευράς τους θα μπορούσαν να τις ακολουθήσουν διάφοροι ασθενείς. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο συνέδριο οι απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι πάσχουν από κάποια μορφή ασθένειας ή εμφανίζουν διάφορα προβλήματα υγείας ενδέχεται να ακολουθήσουν πιστά τις ρητές συμβουλές των ιατρών πράγμα που σημαίνει πως η ιατρική αγωγή όπως αναφέρθηκε και παραπάνω θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα έγκυρη ειδικότερα όταν παρουσιάζεται μέσα από το διαδίκτυο και απευθύνεται σ’ ένα σύνολο απευθείας σύνδεσης χρηστών οι οποίοι εξαιτίας κάποιου ιατρικού προβλήματος τους αναζητούν απεγνωσμένα μια μορφή θεραπείας χωρίς να σκεφτούν τις αρνητικές επιπτώσεις στην προκειμένη περίπτωση της απευθείας σύνδεσης επιλογής τους. Στο κεφάλαιο όπου μόλις

ακολουθεί εξετάζουμε με περισσότερες λεπτομέρειες τις ευεργετικές υπηρεσίες όπου ένας χρήστης των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης και του διαδικτύου θα μπορούσε να επωφεληθεί μέσα από την απευθείας σύνδεσης αναζήτηση διαφόρων θεραπειών καθώς και κοινωνικών μορφών υποστήριξης.

6.1 Οντοπία και νέα τεχνολογία

Κατά καιρούς με την εισαγωγή σε διάφορες μορφές τεχνολογίας προέκυπταν διάφορες υποσχέσεις οι οποίες σκοπό είχαν την επίτευξη διαφόρων θετικών αποτελεσμάτων γύρω από διαφόρων ειδών προβλήματα τα οποία αναζητούσαν επιτακτικές λύσεις (Standage, 1999).

- Για παράδειγμα, υπάρχουν συγκεκριμένοι τύποι ανθρώπων οι οποίοι προσελκύονται από το διαδίκτυο ή όχι;
- Ποιες είναι εκείνες οι δραστηριότητες όπου θα μπορούσαν να αντικατασταθούν από απευθείας σύνδεσης υπηρεσίες;

6.2 Επανατοποθέτηση στη κατάσταση του εθισμού η οποία προκαλείται από τη χρήση του διαδικτύου

Λόγω της πολυπλοκότητας του συγκεκριμένου ζητήματος είναι δύσκολο να εντοπίσουμε την επιφάνεια του προβλήματος που σημαίνει πως μπορεί πολύ εύκολα αλλά και αποτελεσματικά να μπορούμε να αντιληφθούμε το συγκεκριμένο ζήτημα ως την αλόγιστη χρήση του διαδικτύου μια χρήση η οποία θα μπορούσε να εκτιμηθεί το εύρος της μέσα από ένα σύνολο σχετικών ερωτήσεων προς τους χρήστες του διαδικτύου Kraut (2002). Για παράδειγμα, μια καλή ερώτηση η οποία θα κάλυπτε το πλαίσιο όπου παρουσιάστηκε γύρω από το ζήτημα του απευθείας σύνδεσης εθισμού θα ήταν:

- Αν υπάρχουν συγκεκριμένοι τύποι τελικά οι οποίοι προσελκύονται από τη χρήση του διαδικτύου.

Συνεχίζοντας τις ερωτήσεις γύρω από το συγκεκριμένο θέμα θα μπορούσαμε να επεκτείνουμε τον προβληματισμό διατυπώνοντας μια ερώτηση η οποία θα αφορούσε την επίτευξη του σκοπού και κατά πόσο πραγματώνεται ο σκοπός αυτός από τη χρήση του διαδικτύου δηλαδή με τη μορφή ερώτησης ο συγκεκριμένος προβληματισμός θα είχε ως εξής:

- Ποιες είναι οι επιδιώξεις των χρηστών μέσα από την επαφή τους με το διαδίκτυο

Κατά τον Kraut η χρήση του διαδικτύου δεν αποτελεί απλά μια δραστηριότητα η οποία επαναλαμβάνεται σε υπέρμετρο βαθμό αλλά αποτελεί μια συνέπεια ενός συσχετισμού διαφόρων παραμέτρων ψυχοπαθολογικής φύσεως οι οποίοι επιφέρουν δυσάρεστα αποτελέσματα. Ενώ ο ίδιος υποστηρίζει πως το διαδίκτυο αποτελεί το ιδανικότερο μέσο έκφρασης στα πλαίσια διαφόρων κοινωνικών αλληλεπιδράσεων. Χαρακτηριστικό είναι επίσης το γεγονός πως η απασχόληση των ανθρώπων στο διαδίκτυο έχει αντικαταστήσει “παραδοσιακές δραστηριότητες” ή καλύτερα σχέσεις με πιο κλασικό παράδειγμα τη σχέση ανθρώπου-τηλεόρασης.

6.2.1 Ποίοι είναι εκείνοι οι χρήστες της υπέρμετρης χρήσης των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης και του Διαδικτύου και ποιος ο σκοπός τους

Ανάμεσα στον τεράστιο αριθμό των απευθείας σύνδεσης χρηστών υπάρχει μια σαφής ένδειξη στη διαφορά ποσοστού αναλογίας σχετικά με την κατανομή τους σε κάποιες βασικές κατηγορίες όπως για παράδειγμα τους εθισμένους και χρόνια συνεσταλμένους, τους κοινωνικά ανήσυχους ή κατά κάποιο τρόπο εκείνους τους ανθρώπους που δεν επιθυμούν να έρθουν σε πρόσωπο με πρόσωπο επαφή αποδίδοντας την εμπειρία του διαδικτύου ως μια εμπειρία η οποία αντιπροσωπεύει ένα είδος θεραπείας με τη μορφή μιας διεξόδου ή αλλιώς ενός ταξιδιού της συναρπαστικής εξερεύνησης των εαυτών τους (Griffiths, 2000a Sheperd και Edelman 2001).

Στην πραγματικότητα σύμφωνα με τον Biggs (2000) οι παραπάνω κατηγορίες συσχετίζονται με τη παθολογική χρήση του διαδικτύου (P.I.U) και τη καθημερινή χρήση του διαδικτύου και επιβεβαιώνουν πως η κοινωνική αλληλεπίδραση με μεγάλη διαφορά αποτελεί τη δημοφιλέστερη μορφή χρήσης του διαδικτύου. Άρα, σύμφωνα με τον Biggs λοιπόν το κυρίως ενδιαφέρον στρέφεται σχετικά με το αν ή όχι η κοινωνική αλληλεπίδραση μέσω του διαδικτύου αντικαθιστά τη κοινωνική αλληλεπίδραση η οποία αναπτύσσεται ανάμεσα στους ανθρώπους στη “πραγματική ζωή και εκτός διαδικτύου”. Το ζήτημα αυτό αναλύεται διεξοδικότερα σε ένα από τα επόμενα κεφάλαια μας. Για παράδειγμα οι αναφορές των Schumacher και Morahan-Martin (2000) με τις ισορροπίες (γύρω από το παραπάνω ερώτημα) να καθορίζονται με βάση διάφορες ενδείξεις. Οι ενδείξεις είναι και εκείνες όπου διαμορφώνουν τις απόψεις και σύμφωνα με αρκετούς μελετητές όπως οι Schumacher και Morahan-Martin (2000)

υπάρχει ομοφωνία θέσεων οι οποίες διατυπώνονται συνοπτικά ως εξής: οι έμπειροι χρήστες και κατ' επέκταση το επίπεδο χρήσεως του διαδικτύου και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης συνδέεται άμεσα με την αύξηση των επιπέδων που αφορούν τη κοινωνική ανάμιξη (επαφή με άλλους απευθείας σύνδεσης χρήστες) και πως ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες το φαινόμενο της έντονης χρήσης του διαδικτύου οφείλεται στο γεγονός πως οι χρήστες προσχωρούν σε διαδικτυακές κοινότητες με αποτέλεσμα ο χρόνος παραμονής τους στο διαδίκτυο να αποσκοπεί στη σύσφιξη των σχέσεων των απευθείας σύνδεσης μελών της κάθε αντίστοιχης διαδικτυακής κοινότητας.

Φυσικά, θα πρέπει να αναφέρουμε και την άποψη πως τα άτομα τα οποία θεωρούν πως εξαιτίας της ιδιαιτερότητας τους πχ βραδυγλωσσία είναι αδύνατο να συμμετέχουν σε διαδικτυακές μορφές αλληλεπίδρασης που στηρίζονται στο λόγο ενώ κατά κάποιο τρόπο αποφεύγουν να αναφερθούν στην ιδιαιτερότητα που αντιμετωπίζουν επειδή εκτιμούν ως μειονέκτημα το πρόβλημα που έχουν με την ομιλία τους (Home-Net Project Kraut 1998). Μέσα από το έκτο κεφάλαιο θα προσεγγίσουμε την άποψη η οποία δέχεται πως η απευθείας σύνδεσης κοινωνική αλληλεπίδραση η οποία εμφανίζεται ανάμεσα στους διαδικτυακούς χρήστες των απευθείας σύνδεσης ομάδων (Facebook, Tweeter, Linkedin) έχει ως κύρια βάση κίνητρα ερωτικής φύσεως με τους χρήστες ανάμεσα στους οποίους διαμορφώνεται η ιδιαίτερος αυτός τύπος κοινωνικής αλληλεπίδρασης (ερωτική έλξη) να δηλώνουν απερίφραστα πως ως διαδικασία έχει την εξίσου ανάλογη συναισθηματική χροιά, ανάλογη με εκείνη της προσώπου με πρόσωπο επαφής Putnam (2000).

Άλλωστε, δε θα πρέπει να ξεχάσουμε πως η χρηστικότητα της κοινωνικής αλληλεπίδρασης κρίνεται ως άκρως απαραίτητη αναφορικά με τον τομέα της υγείας. Για κάποιον ο οποίος αρνείται τη ποιότητα της κοινωνικής αλληλεπίδρασης επικαλούμενος κάποια ξεχωριστή μορφή αναπηρίας ή μια χρόνια κοινωνική ανησυχία θα φαινόταν ως λανθασμένη η αντιμετώπιση από κάποιον ερευνητή (ο οποίος θα ασχολούταν με την επιστημονική αποτύπωση και διάγνωση των κριτηρίων που οδήγησαν τον συγκεκριμένο απευθείας σύνδεσης χρήστη στο τύπο αυτό της αλληλεπίδρασης) αν περιέγραφε τη στάση του διαδικτυακού χρήστη ως μια στάση η οποία κρύβει ψυχοπαθολογικά αίτια παραπέμποντας σε κατάσταση εθισμού Putnam (2000) μέσα από το βιβλίο *Bowling Alone*. New York. Αντιλαμβανόμαστε, πως είναι πολύ σημαντικό κάποιος να μην προβαίνει σε απλουστεύσεις χαρακτηρίζοντας τις διάφορες καταστάσεις στις οποίες βρίσκονται ορισμένοι απευθείας σύνδεσης χρήστες

από μια πρόχειρη κι επιφανειακή εκτίμηση (ως κατάσταση ιντερνετικού εθισμού) με συνέπεια αν αξιολογεί σε περισσότερο βάθος τη κατάσταση στην οποία περιέρχεται ο χρήστης του διαδικτύου να εντοπίζει πως τα αίτια οφείλονται στη πραγματικότητα σε εντελώς διαφορετικούς παράγοντες από ότι νόμιζε αρχικά, Putnam (2000). Συνεχίζοντας, ο ίδιος υποστηρίζει πως σε καμιά περίπτωση δεν θα πρέπει να επιδοκιμάζεται η προσπάθεια η οποία καταβάλλεται από κάποιους ανθρώπους (οι οποίοι τυγχάνει να παρουσιάζουν κάποιες ιδιαιτερότητες) και οι οποίοι θέλουν να επικοινωνήσουν με άλλους ανθρώπους μέσω του διαδικτύου. Το διαδίκτυο για τους ίδιους προσφέρεται ως ένα επαρκή μέσο ώστε να εκδηλώσουν τις επιθυμίες τους και συνεπώς να εκφραστούν ελεύθερα. Για ορισμένους ανθρώπους οι αλληλεπιδράσεις οι οποίες αναπτύσσονται σε απευθείας σύνδεσης περιβάλλον είναι τόσο σημαντικές όπου πιστεύουν πως το διαδίκτυο είναι ο μοναδικός χώρος της ζωής τους όπου μπορούν να εξασκηθούν επικοινωνιακά διότι έτσι θεωρούν πως ξεφεύγουν από το κοινωνικό περιθώριο αποφεύγοντας κατά σημαντικό βαθμό τις “διακρίσεις” όπου βιώνουν καθημερινά λόγω των ιδιαίτερων προβλημάτων υγείας όπου αντιμετωπίζουν σε μόνιμη βάση Putnam (2000) .

Ένα από τμήματα μελέτης όπου κάλυψε η μεγάλη έρευνα Home-Net είχε να κάνει με το μέσο όρο χρόνου απασχόλησης όπου αφιέρωνε σε χρόνο η κάθε οικογένεια. Βρέθηκε λοιπόν, πως ένας μέσος όρος χρόνος της τάξης των τριών ωρών ήταν η χρονική περίοδος όπου διαρκούσε η παραμονή των απευθείας σύνδεσης χρηστών κάθε σπιτιού. Στην ίδια έρευνα, και στον σχετικό εβδομαδιαίο μέσο όρο χρόνο επαφής με το διαδίκτυο (επί του συνόλου των οικογενειών όπου πραγματοποιήθηκε η έρευνα) βρέθηκε πως είναι μικρότερος ο χρόνος σε σχέση με τον μέσο όρο χρόνο επαφής των μελών των οικογενειών με εκείνους τους χρόνους που καταναλώνουν οι ίδιοι στους τηλεοπτικούς τους δέκτες. Ίσως όμως η τελευταία σύγκριση δραστηριοτήτων σχετικά με το χρόνο επαφής (internet-τηλεόρασης) να χρειάζεται σαφώς και κάποιο σχολιασμό. Ο Putnam θεωρεί πως μια φυσιολογική ένδειξη του χρόνου χρήσεως του διαδικτύου ενδέχεται να οφείλεται στο ότι απευθύνεται σε οικογένειες στις οποίες ως καθιερωμένη συνήθεια κυριαρχεί η κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ των μελών της οικογένειας με τη μορφή του διαλόγου με αποτέλεσμα η επικοινωνία ανάμεσα στα οικογενειακά μέλη να ανανεώνεται (πάντα με την ευρεία έννοια της ανανέωσης) και ποτέ να μην οδηγείται στη φάση του τέλματος που συνεπάγεται με τη κατάσταση απομόνωσης όπου θα οδηγούταν τα οικογενειακά μέλη στην ακριβώς αντίθετη περίπτωση. Ο ίδιος θεωρεί

πως η επικοινωνιακή ανεπάρκεια αποτελεί ένα παράγοντα με πρωταγωνιστικό ρόλο στο να οδηγηθούν τα μέλη οικογενειών, (στις οποίες σύμφωνα με την έρευνα) σημειωθήκαν υψηλά νούμερα χρόνου επαφής με το internet), σε συνήθειες όπως αυτής της ομοφυλοφιλίας ή της ερωτικής επικοινωνίας μέσω του διαδικτύου καθώς και των απευθείας σύνδεσης τυχερών παιχνιδιών δημιουργώντας έτσι ένα πλέγμα από “φθηνά” επικοινωνιακά υποκατάστατα της άμεσης επικοινωνίας προσώπου με πρόσωπο.

Γενικά, ο προβληματισμός της προσχώρησης ή καλύτερα της καθιέρωσης του διαδικτύου σε αρκετούς τομείς της ζωής μας ίσως και να μην είναι και τόσο τραγικό σύμφωνα με τον Turkle (1998). Η θέση αυτή υποστηρίζεται με το σκεπτικό πως η τηλεφωνική επικοινωνία δεν κατέστρεψε τη δεξιότητα που πρέπει να έχει κάποιος για τη συμμετοχή από πλευράς του στη διεξαγωγή μιας κόσμιας συζήτησης άρα λοιπόν αντίστοιχα το διαδίκτυο, δεν μπορούμε να πούμε πως θα μεταμορφώσει τον κόσμο σ’ ένα έθνος από συνεσταλμένους και μοναχικούς απευθείας σύνδεσης χρήστες. Ο Putnam, R. D. (2000) πιστεύει πως η αμερικανική και βρετανική κοινωνία κατά τη διάρκεια των τελευταίων πενήντα ετών έχει υποστεί εξασθένηση ή καλύτερα πλήγμα στη συνοχή των κοινωνικών συνόλων που συγκροτούν τη κοινωνία. Ενώ συνεχίζει πως το διαδίκτυο αποτελεί τον πιο τεχνολογικά ιδανικό τρόπο που κατά κοινή ομολογία ταιριάζει για τη διατήρηση (μεγάλης γεωγραφικής απόστασης) σχέσεων ανάμεσα σε φίλους ή ακόμα ανάμεσα σε διάφορα οικογενειακά μέλη.

6.3 Οι θετικές πλευρές του ρόλου των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης & Διαδικτύου καθώς και των ταυτοτήτων αντίστοιχα των απευθείας σύνδεσης χρηστών

Η δομή των ταυτοτήτων του διαδικτύου είναι σχετικά μια συνηθισμένη έννοια. Θεωρούμε πως ο χρήστης του διαδικτύου και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης δε σημαίνει πως ενσαρκώνει παράλληλα δυο ρόλους με τον έναν όταν βρίσκεται σε απευθείας σύνδεσης κατάσταση και τον άλλον όταν είναι εκτός διαδικτύου Turkle “Life On Screen” (1995). Η ταυτότητα ενός απευθείας σύνδεσης χρήστη ουσιαστικά χαρακτηρίζεται μέσα από το κείμενο που επιλέγει να εισάγει αναφερόμενοι πάντα στη μερίδα των απευθείας σύνδεσης χρηστών όπου κατά τον Turkle επιλέγουν μέσω διαδικτύου να επικοινωνήσουν με άλλους ανθρώπους. Άρα λοιπόν έχει σημασία ο τρόπος με τον οποίο ο κάθε απευθείας σύνδεσης χρήστης διατυπώνει τη σκέψη του με την έννοια το κατά πόσο προσεκτικός είναι ή όχι δηλαδή το κατά πόσο τηρούνται

κάποια προσχήματα και γενικότερα αν η επικοινωνία αγγίζει τα όρια πολιτισμένου διαλόγου ή αποκλίνει εντελώς από αυτά.

6.4 Η απευθείας σύνδεσης ταυτότητα και η πραγματική (εκτός σύνδεσης) ζωή

Αν αντιμετωπίσουμε σύμφωνα με τον Bruckman (1993) τη παράμετρο της ταυτότητας ως ένα εργαλείο το οποίο εφόσον χρησιμοποιηθεί κατάλληλα αξιοποιώντας τις σχετικές πληροφορίες της παραμέτρου αυτής επαρκώς και αποτελεσματικά επιφέρει μια επιθυμητή αξιολόγηση των χαρακτηριστικών των εαυτών μας ώστε να αποτυπωθεί το αληθινό πρόσωπο εκείνο που δηλαδή υπάρχει πίσω από κάθε απευθείας σύνδεσης χρήστη. Το ερώτημα όμως που προκύπτει μέσα από τη παραπάνω χρήση της παραμέτρου της ταυτότητας είναι μέχρι ποιο σημείο φθάνει ο βαθμός ενοχοποίησης των απευθείας σύνδεσης ταυτοτήτων στη πραγματική (εκτός σύνδεσης) ζωή;

Ο Turkle, S. (1995) μέσα από το βιβλίο με τίτλο “Life on the Screen” πρότεινε πως τα αποτελέσματα όπου επιφέρει η χρήση της παραμέτρου της απευθείας σύνδεσης ταυτότητας αν τα εκμεταλλευτούν οι ίδιοι ανάλογα σε εκτός σύνδεσης συνθήκες και όχι σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες θα μπορούσε η συγκεκριμένη χρήση να έχει χαρακτήρα είτε επιζήμιο αλλά και θεραπευτικό. Ο Turkle υποστηρίζει πως όταν αναφερόμαστε σε ιδανικές συνθήκες σχετικά με τη προσωπικότητα κάποιου χρήστη τότε η χρήση της παραμέτρου της απευθείας σύνδεσης ταυτότητας δρα με τρόπο ωφέλιμο.

6.5 Οι απευθείας σύνδεσης δραστηριότητες και οι ταυτότητες χρηστών του διαδικτύου που βρίσκονται στο περιθώριο

Μέσω του διαδικτύου δεν είναι λίγοι οι χρήστες όπου σαν θέμα συζήτησης έχουν θέσει σε αρκετούς διαδικτυακούς χώρους σύναξης απευθείας σύνδεσης χρηστών (chat-rooms) συζητώντας το αν και κατά πόσο ισχύει η άποψη πως στους αντίστοιχους αυτούς διαδικτυακούς χώρους υπάρχουν αρκετά απευθείας σύνδεσης μέλη τα οποία χρησιμοποιούν τους αντίστοιχους αυτούς χώρους ως “εργαστήρια” μελέτης ερευνώντας το θέμα των απευθείας σύνδεσης ταυτοτήτων και συνεπώς τους ίδιους ως πειραματόζωα. Για παράδειγμα το 1998 οι McKenna, K. Y. A και Bargh, J. (1998) επιμεληθήκαν μιας μελέτης η οποία συμπεριλήφθηκε στο βιβλίο με τίτλο “Journal of

Personality and Social Psychology” σχετικά με κάποιες απευθείας σύνδεσης ομάδες. Προέβλεψαν οι ίδιοι λοιπόν πως η συμμετοχή (και όχι η απόκρυψη της ταυτότητας) του χρήστη πίσω από το διαδίκτυο με σκοπό την επίτευξη παραβατικών και ανήθικων στόχων σε διαδικτυακούς τόπους έχει ως συνέπεια την επιτακτική ανάγκη για άμεση αντιμετώπιση του προβλήματος που βιώνουν όλες οι διαδικτυακές κοινωνίες των λαών τις υφηλίου. Το πρόβλημα αυτό το οποίο έχει να κάνει με τη περιθωριοποίηση των ανθρώπων με ορισμένες ταυτότητες αποκλείει τη ροή αποδοχής αυτών στους κόλπους της εκτός σύνδεσης (πραγματικής και όχι εικονικής) κοινωνίας παρατηρώντας το απαράδεκτο φαινόμενο ροπής προς απομόνωση αυτών όπου δυστυχώς βιώνουμε εντονότατα ειδικά στις μέρες μας.

Οι McKenna, K. Y. A. και Bargh, J. (1998) ανέφεραν πως μέσα από διάφορες απευθείας σύνδεσης κατηγορίες χρηστών παρατήρησαν κάποιους απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι δεν προτιμούσαν να αποκρύπτουν τη πραγματική τους ταυτότητα αλλά έδιναν την αίσθηση πως χρησιμοποιούν το διαδίκτυο όχι ως ασπίδα προστασίας και ασφαλείας τους αλλά αντίθετα σαν ένα μέσο διαμόρφωσης του προσωπικού τους προφίλ ανάλογα με το χαρακτήρα της απευθείας σύνδεσης επαφής με διάφορους άλλους χρήστες αφήνοντας ερωτηματικά και ασάφειες γύρω από τη πραγματική τους ταυτότητα. Στη συγκεκριμένη κατηγορία χρηστών, παρατήρησαν πως οι απευθείας σύνδεσης χρήστες της, επιδείκνυαν μεγαλύτερη δέσμευση και αφοσίωση με την αντίστοιχη διαδικτυακή ομάδα στην οποία ανήκαν συγκριτικά ακόμα και με εκείνα τα απευθείας σύνδεσης μέλη τα οποία θεωρούνταν πως ανήκουν στους κλασικούς καθιερωμένους και παραδοσιακούς χρήστες και οι οποίοι χρησιμοποιούσαν ακόμα τη τεχνολογία για την επίτευξη των στόχων τους, όπως για παράδειγμα μέσω του διαδικτύου εξασφάλιζαν την οπτική επαφή (web-camera). Θεωρούμε πως, ο λόγος της παραπάνω διαφοροποίησης της κατηγορίας των απευθείας σύνδεσης χρηστών όπου μόλις περιγράψαμε προέκυψε από τους McKenna, K. Y. A. και Bargh, J. μέσα από διάφορους διαδικτυακούς χώρους συζήτησης. Οι ίδιοι συμπέραναν πως τα άτομα τα οποία νιώθουν περιθωριοποιημένα στη καθημερινή τους ζωή όπως για παράδειγμα οι χρήστες ναρκωτικών ουσιών, ομοφυλόφιλοι δεν τους δίνεται πραγματικά η ευκαιρία να αναδείξουν και να αποδείξουν μέσω του διαλόγου (αλλά και μέσω διαφόρων ευκαιριών όπως για παράδειγμα της απασχόλησης με τη μορφή εργασίας) πως δεν τους αρμόζει η στάση των υπολοίπων μελών της κοινωνίας απέναντι τους θέτοντας τους απερίφραστα και εντελώς προκατειλημμένα εκτός των ενεργών (μη εικονικών-εκτός απευθείας σύνδεσης) κοινωνικών κόλπων μέσα στους οποίους αξίζουν μια θέση

και οι άνθρωποι με τις “στιγματισμένες” αυτές προσωπικότητες οργανώνοντας παράλληλα τη ζωή τους δίχως την ασφυκτική και βίαιη πίεση της αυστηρής δημόσιας γνώμης.

6.6 Επιλογή μελών, η γενική ιδέα για τους χειρισμούς των απευθείας σύνδεσης χρηστών καθώς και η μετά- αντίληψη

Σχετικά με την ταυτότητα των χρηστών στο διαδίκτυο θα πρέπει να αναφέρουμε πως η αναζήτηση της απευθείας σύνδεσης ταυτότητας ενός διαδικτυακού χρήστη χαρακτηρίζεται αν μη τι άλλο ως μια ξεχωριστή δραστηριότητα. Οι McKenna και Bargh (1998) θεωρούν τους διαδικτυακούς χρήστες ως άτομα τα οποία διαμορφώνουν τις απόψεις τους γύρω από το επικοινωνιακό μέσο το οποίο θέλουν να επιλέξουν με βάση στρατηγικά κριτήρια επιλογής και στόχο την ανταλλαγή πληροφοριών στα πλαίσια διαλόγου. Για παράδειγμα αναφέρουν πως, το διαδίκτυο και σαφώς κάθε επικοινωνιακός τύπος μεσολάβησης ο οποίος εμφανίζει μια υπεροχή στο χρήστη εξιτάρουν τις αισθήσεις του μόνο και μόνο γνωρίζοντας πως μπορεί να διαχειριστεί κατά το βέλτιστο δυνατό τρόπο την εντύπωση που αφήνει με τον συνομιλητή του ώστε να λάβει χώρα μια επικοινωνία αμφίδρομη με σχόλια και παρεμβάσεις. Το διαδίκτυο, αποτελεί αναμφισβήτητα μια επικοινωνιακή μορφή μεσολάβησης, η οποία λόγω της εξέλιξης της τεχνολογίας βρίσκει αρκετούς οπαδούς ανά την υφήλιο, με αποτέλεσμα το ρεύμα προτίμησης στη συγκεκριμένη μέθοδο επικοινωνίας να βρίσκει όλο και περισσότερο ένθερμους θαυμαστές καθημερινά με κυριολεκτικά αλματώδεις ρυθμούς.

Αν ο κάθε απευθείας σύνδεσης χρήστης είχε τη δυνατότητα με βάση το χαρακτήρα του, να μπορούσε να μοντελοποιήσει τη διαχείριση των εντυπώσεων όπου αφήνει απέναντι σε άλλους απευθείας σύνδεσης χρήστες κατά τη διάρκεια της μεταξύ τους διαδικτυακής αλληλεπίδρασης με μοναδικό σκοπό τη σκιαγράφηση του λειτουργικού και στρατηγικού ρόλου της επιλογής του μέσου επικοινωνίας όπου προτιμήθηκε, τότε η συγκεκριμένη δυνατότητα αναμφισβήτητα θα ήταν “ανάσα ζωής” στο κεφάλαιο των κοινωνικών σχέσεων όπου έχουν υποστεί σε μεγάλο βαθμό κλυδωνισμούς τη τελευταία δεκαετία McKenna και Bargh .

Ένας από τους βασικότερους προβληματισμούς τους οποίους έχουμε διατυπώσει μέσα από την έρευνα αυτή είναι σχετικά με το “ποια είναι η επίδραση της τεχνολογίας στους χρήστες του διαδικτύου”. Αν αντιστρέψουμε τον προβληματισμό

μας θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε το συγκεκριμένο ερώτημα ως εξής: ποιοι είναι εκείνοι οι οποίοι χρησιμοποιούν τη τεχνολογία και για ποιο λόγο;

Μια από τις επιλογές όπου οι άνθρωποι κάνουν είναι να διαχειριστούν πετυχημένα την ατομική τους παρουσίαση απέναντι στους άλλους απευθείας σύνδεσης χρήστες με σκοπό την απόσπαση θετικών εντυπώσεων. Χωρίς να σημαίνει πως η επίτευξη για μια καλή παρουσίαση του εαυτού μας θα ήταν σωστή έστω κι αν χρειαζόταν να χρησιμοποιηθούν ακόμα και μέθοδοι εξαπάτησης. Αντιλαμβανόμαστε πως η αληθινή προβολή του εαυτού ενός ανθρώπου και όχι η διαστρέβλωση της πραγματικότητας αποτελεί ζήτημα μείζων σημασίας. Οι McKenna και Bargh μέσα από το Study II (1998) διατυπώνουν την άποψη πως η επιλογή του επικοινωνιακού μέσου εξαρτάται από την αξιολόγηση-εκτίμηση και κατά συνέπεια, την πραγμάτωση ενός στόχου ή αποτελέσματος που θέτει κάποιος. Υποστηρίζουν δε, πως σαφώς ιδιαίτερη σημασία (για την όσο καλύτερη ποιότητα και συνεπώς το καλύτερο αποτέλεσμα της επικοινωνιακής διαδικασίας) έχει το κατά πόσο ο χρήστης που επιλέγει κάποιο επικοινωνιακό μέσο σέβεται ή όχι τους κανόνες οι οποίοι συνοδεύουν το συνολικό περιβάλλον ή αλλιώς το χώρο του συγκεκριμένου επικοινωνιακού μέσου.

Οι McKenna και Bargh υποστηρίζουν πως η στρατηγική προσέγγιση της επικοινωνιακής μεσολάβησης στηρίζεται πάνω στην ατομική παρουσίαση υπό την έννοια πως οι άνθρωποι επιλέγουν να επικοινωνήσουν μέσω μιας γραπτής επιστολής ή μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) επειδή οι συγκεκριμένες επικοινωνιακές επιλογές παρέχουν κάποια σαφή αποτελέσματα. Για παράδειγμα συνεχίζουν οι ίδιοι λέγοντας πως η αποστολή γραπτής επιστολής ή ανταλλαγή μηνυμάτων τύπου e-mail μέσω των υπηρεσιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου επιτρέπει στους “κοινωνούς” των συγκεκριμένων μορφών επικοινωνίας να ελέγχουν σε μεγάλο βαθμό την επικοινωνιακή παράμετρο του συγχρονισμού (synchronization), τη διάρκεια και το περιεχόμενο της αλληλεπίδρασης, καθώς επίσης να υπάρχει μεγαλύτερη η δυνατότητα αν κάποιο πρόσωπο θελήσει να εκφράσει τα συναισθήματα του απέναντι σε κάποιο άλλο πρόσωπο, από τη στιγμή όπου οι παραπάνω μορφές επικοινωνίας έχουν ως κοινό παρανομαστή το γραπτό κείμενο με πιθανό ψηφιακό υλικό (φωτογραφίες) και όχι άμεση οπτικοακουστική επαφή (τύπου προσώπου με πρόσωπο αλληλεπίδρασης). Κατά γενική ομολογία επικρατεί μια άποψη στο χώρο της διαδικτυακής επικοινωνιακής μεσολάβησης η οποία περιγράφεται ως το διαδίκτυο να αποτελεί το δημοφιλέστερο δίαυλο επικοινωνίας κυρίως όταν απευθύνεται σε χρήστες

οι οποίοι εξαιτίας της εξωτερικής τους εμφάνισης νιώθουν άβολα και αμήχανα δηλώνουν οι Ολλανδοί οι Postmes και Brunsting (2002).

6.6.1 Η διαμόρφωση εντυπώσεων στα Κοινωνικά Μέσα Δικτύωσης και στο Διαδίκτυο

Η επικοινωνία σύμφωνα με τον Dunham (2001) στο διαδίκτυο δε φαίνεται να αποτελεί εκείνο το επικοινωνιακό μέσο όπου κάποιος χρήστης θα μπορεί απευθείας να διαμορφώσει κάποια γνώμη για κάποιον άλλον χρήστη, τουλάχιστον όχι πριν η διαδικασία αλληλεπίδρασης ανάμεσα τους αποκτήσει κάποιο ρυθμό κατά την πάροδο του χρόνου.

Οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις τις οποίες διαθέτουν οι διαδικτυακοί χρήστες στα διάφορα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης με σκοπό τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου περιέχουν πληροφορίες σχετικά με το προσωπικό προφίλ του κάθε χρήστη όπως για παράδειγμα τη χώρα προέλευσης, πιθανόν την επαγγελματική ιδιότητα, ακόμα και το πλήρες όνομα του χρήστη. Ο Dunham υποστηρίζει πως δύο σημαντικές παράμετροι οι οποίες αν χρησιμοποιηθούν ως συγκρίσιμα μεγέθη χαρακτηρίζουν κατά ένα μεγάλο βαθμό τις δύο επικοινωνιακές μεθόδους (πρόσωπο με πρόσωπο και απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση) είναι οι ακόλουθες. Η πρώτη παράμετρος όπου έχει σημειωθεί ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες, δηλαδή στο κατά πόσο μεγάλο είναι το χρονικό διάστημα όπου οι διαδικτυακοί χρήστες επικοινωνούν μεταξύ τους, ενώ η δεύτερη παράμετρος έχει να κάνει με την ένταση των εντυπώσεων ιδιαίτερα στο αρχικό στάδιο της διαδικτυακής ή εκτός σύνδεσης επαφής των χρηστών, δηλαδή με το αν στις αρχές της επικοινωνίας προκύψουν κάποιες δυνατές θετικές αντιδράσεις ανάμεσα τους και κατά συνέπεια, συναισθήματα τα οποία θα συντελέσουν στη δημιουργία ενός ιδιαίτερου κλίματος όπου και θα αποτελούσε τη βάση για μια επικοινωνία με εξέλιξη και θετικές προοπτικές. Μετά από ένα ορισμένο χρονικό διάστημα αλληλεπίδρασης, οι συμμετέχοντες του αντίστοιχου απευθείας σύνδεσης τύπου επικοινωνίας σχηματίζουν μια γνώμη ή εντύπωση για το πρόσωπο με το οποίο συνομιλούν. Βέβαια, ο τύπος της απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης απαιτεί κάποιο χρονικό διάστημα ώστε να προκύψει κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου η συγκρότηση μιας άποψης για το απευθείας σύνδεσης πρόσωπο με το οποίο κάποιος χρήστης συνομιλεί. Βέβαια, οι χρήστες οι οποίοι λαμβάνουν μέρος στη διαδικασία επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Η/Υ

(Computer Mediated Communication) χρησιμοποιούν πολύ πιο αυστηρά κριτήρια αξιολόγησης κατά τη διάρκεια της απευθείας σύνδεσης συζήτησης τους σε σύγκριση πάντα με το τύπο επικοινωνίας πρόσωπου με πρόσωπο, με την έννοια πως η συγκρότηση μιας μη ολοκληρωμένης άποψης για ένα πρόσωπο (χρήστη) στην απευθείας σύνδεσης επικοινωνία αποτελεί και το πιο πιθανό σενάριο σε αντίθεση με την πληρότητα της επικοινωνίας την οποία χαρακτηρίζει η εκτός σύνδεσης, πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία Walther (1996). Ο Walther μέσα από το “Is a Picture worth a thousand Words? Photographic image in long-term & short-term virtual teams” επίσης αναφέρει πως ενδιαφέρον θα ήταν να παρατηρήσουμε μερικά από τα γνωρίσματα τα οποία συναντάμε, στην εκτός σύνδεσης (άμεση) επικοινωνία και τα οποία θεωρούμε πως *πρέπει να αξιολογούνται* για τη συγκρότηση μιας άποψης ανάμεσα σε διάφορους συνομιλητές (π.χ. υπερβολικό γέλιο ή όταν κάποιος συνομιλητής κοιτά επίμονα στο δάπεδο), *αντιθέτως αγνοούνται*. Ο Walther δηλαδή υποστηρίζει πως η χρήση της “παρά-γλώσσας” η οποία χαρακτηρίζεται από περισσότερη ένταση όταν εκδηλώνεται με διάφορους τρόπους όπως για παράδειγμα αναφέραμε προηγουμένως (γέλιο, επίμονο βλέμμα σε διάφορα σημεία εκτός του συνομιλητή, έντονα επιφωνήματα), θα μπορούσε να καταγραφεί και να χρησιμοποιηθεί ως αντικείμενο παρατήρησης ώστε να συνεκτιμηθεί μαζί φυσικά με άλλες παραμέτρους, με σκοπό να συμπεριληφθεί για να σχηματιστεί μια πιο ολοκληρωμένη και βάσιμη άποψη σχετικά με το επικοινωνιακό προφίλ κάποιου συνομιλητή ο οποίος λαμβάνει μέρος σε μια άμεση προσώπου με πρόσωπο συζήτηση.

Θα πρέπει να τονίσουμε στο σημείο αυτό πως η καταγραφή μιας τέτοιας συζήτησης και στη συνέχεια η αναπαραγωγή αυτής, γίνεται αφού πρώτα ενημερωθούν όλοι οι παρευρισκόμενοι σ’ ένα χώρο συζήτησης με μοναδικό στόχο την οπτικοακουστική καταγραφή των διαφόρων χαρακτηριστικών της “παρά-γλώσσας” στα πλαίσια της έρευνας για την επεξεργασία και σωστή αξιολόγηση της επικοινωνιακής στάσης διαφόρων προσώπων σε εκτός σύνδεσης περιβάλλον.

Από την άλλη πλευρά στο πεδίο της δικής μας έρευνας σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες θα μπορούσαμε να πούμε πως η διεξαγωγή των αντίστοιχων συζητήσεων κατά κάποιο τρόπο “πυροδοτούνται” πιο εύκολα από πλευράς έντασης που σημαίνει πως η επικοινωνία τύπου c.m.c συσχετίζεται με το γεγονός πως τα άτομα (χρήστες) τα οποία εμπλέκονται σε μια απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση εμφανίζονται έχοντας περισσότερο ουτοπιστικές (εξωπραγματικές) επιδιώξεις και λιγότερο ρεαλιστικές McKenna (2002).

Θα πρέπει να σημειωθεί επίσης ως η επιλογή των απευθείας σύνδεσης ψευδώνυμων ασφαλώς και διαδραματίζει έναν πρωταγωνιστικό ρόλο στις διαδικτυακές αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες. Πιο συγκεκριμένα λοιπόν η μείζονος σημασίας επιλογή των ονομάτων των χρηστών οφείλεται στο γεγονός πως πολλοί είναι εκείνοι οι χρήστες του διαδικτύου οι οποίοι δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στα συγκεκριμένα ονόματα που σημαίνει πως αποτελεί ένα αρχικό κριτήριο ανάμεσα σε δύο απευθείας σύνδεσης χρήστες για την έναρξη μιας αντίστοιχης αλληλεπίδρασης Bechar-Israeli (1998).

6.7 Διαπροσωπική αλληλεπίδραση

Αντιλαμβανόμαστε πως έχοντας τη δυνατότητα επιλογής του επικοινωνιακού μέσου ως μια διαθέσιμη επιλογή με σκοπό την επίτευξη μιας κοινωνικής αλληλεπίδρασης αυτό σημαίνει αυτομάτως πως τίθεται δυνατή η στρατηγική από πλευράς του προσώπου ο οποίος επιλέγει τον αντίστοιχο τύπο επικοινωνίας. Έτσι λοιπόν, αν θεωρήσουμε πως η εξωτερική εμφάνιση αποτελεί το βασικό πλεονέκτημα ενός ατόμου πιστεύοντας πως το συγκεκριμένο γνώρισμα ισχυροποιεί τη βάση της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης με άλλους ανθρώπους τότε η άμεση επικοινωνία (εκτός σύνδεσης ή προσώπου με πρόσωπο) θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ικανοποιητική και επαρκής (πάντα σύμφωνα με τη γνώμη του προσώπου όπου προτιμά να εμπλακεί με τη συγκεκριμένη μορφή επικοινωνιακής επαφής) εφόσον η γεωγραφική (φυσική απόσταση) θέση των εμπλεκόμενων ανθρώπων τους το επιτρέπει.

6.7.1 Τα πλεονεκτήματα της επικοινωνιακής μεσολάβησης

Η χρήση του διαδικτύου ως μέσο επικοινωνίας παρέχει έναν αριθμό από συγκεκριμένα πλεονεκτήματα για κάποιον χρήστη. Τα πιο προφανή, είναι ασφαλώς εκείνα τα οποία αναφέρονται στη δυνατότητα συμμετοχής σε διάφορες τεχνολογικές μορφές επικοινωνίας: για παράδειγμα, τη δυνατότητα της επικοινωνίας ανά πάσα χρονική στιγμή και φυσικά ανεξαρτήτως της γεωγραφικής απόστασης η οποία μεσολαβεί ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες. Η επικοινωνιακή μεσολάβηση μέσω του διαδικτύου επίσης επιτρέπει (μέσα σε κάποια λογικά χρονικά πλαίσια που απαιτούνται) τους διαδικτυακούς χρήστες να συντάξουν και να

αποστέλλουν απευθείας σύνδεσης μηνύματα ώστε να περιμένουν τις αντίστοιχες απαντήσεις στα πλαίσια ενός διαλόγου ο οποίος λαμβάνει χώρα στο διαδίκτυο. Καταλαβαίνουμε, πως το χρονικό αυτό διάστημα έχει κάποια λογικά όρια για τη διεξαγωγή ενός απευθείας σύνδεσης διαλόγου ανάμεσα σε διαδικτυακούς χρήστες και χρησιμοποιείται ως το χρόνο εκείνο προετοιμασίας για την απάντηση σε ένα ερώτημα ή σε μια τοποθέτηση ενός χρήστη. Άρα σημαίνει, πως ο χρόνος αυτός, είναι πολύτιμος και συμβάλει σημαντικά στη διεξαγωγή του διαλόγου αποφορτίζοντας παράλληλα τους χρήστες του διαδικτύου από την επικείμενη πίεση η οποία ασκείται από το παράγοντα “διαχείρισης των εντυπώσεων”. Οι εντυπώσεις αυτές αποτυπώνονται ανάμεσα στα άτομα τα οποία συμμετέχουν στο διαδικτυακό διάλογο με τις εντυπώσεις να είναι αυτές οι οποίες συντελούν στην εκατέρωθεν διαμόρφωση του προφίλ ή της εικόνας των διαδικτυακών χρηστών. Ο χρόνος αυτός είναι πραγματικός χρόνος που σημαίνει πως διαμορφώνεται κατά την εξέλιξη μιας ζωντανής συζήτησης σε απευθείας σύνδεσης περιβάλλον ενώ αντίθετα στη περίπτωση της εκτός σύνδεσης συζήτησης τα χρονικά περιθώρια για τη διατύπωση ερώτησης-απάντησης ανάμεσα στους συνομιλητές είναι σαφώς πιεστικότερα λαμβάνοντας κατά νου πως άλλα είναι τα δεδομένα σε μια συζήτηση η οποία πραγματοποιείται στο διαδίκτυο από εκείνη η οποία πραγματοποιείται ανάμεσα σε διάφορους συνομιλητές οι οποίοι τυγχάνει να παραβρίσκονται στον ίδιο φυσικό χώρο (εκτός σύνδεσης συνθήκες).

Το εύρος των επικοινωνιακών μέσων, όπως τουλάχιστον έχουμε δει, παρέχει το δικαίωμα στους ανθρώπους να δρουν με τακτική και στρατηγική ανάλογα βέβαια και με το τύπο της επικοινωνίας όπου επιλέγεται κάθε φορά. Αν μετατοπίσουμε το τύπο επικοινωνίας από τη παροχή υπηρεσιών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται μέσω διάφορων εταιριών σταθερής τηλεφωνίας θεωρούμε πως ο δεύτερος τύπος επικοινωνίας εμπλουτίζεται και αποκτά σαφέστερα ένα πιο ιδιαίτερα προσωπικό χαρακτήρα αρκεί να αναφερθεί πως από τη σύνταξη του κειμένου περνάει κάποιος πλέον στη φωνητική αλληλεπίδραση ανάμεσα σε δυο ή περισσότερα άτομα. Και συνεχίζει λέγοντας πως ο χαρακτήρας μιας μορφής αλληλεπίδρασης μετατοπίζεται από τύπο σε τύπο επικοινωνίας και κατά συνέπεια διαφοροποιούνται τα αποτελέσματα τα οποία επιφέρει η κάθε μορφή επικοινωνιακή αλληλεπίδρασης. Θεωρούμε λοιπόν πως τα συγκεκριμένα αποτελέσματα μπορούν με τη μορφή προσθηκών να εμπλουτίσουν την επικοινωνία με τρόπο ποιοτικό βοηθώντας έτσι άμεσα τους απευθείας σύνδεσης χρήστες.

Μολονότι, η στρατηγική προσέγγιση της απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης παρέχει ένα βαθμό επίγνωσης στους ανθρώπους όπου επιλέγουν το διαδίκτυο μαζί με τις αντίστοιχες απευθείας σύνδεσης εφαρμογές του internet παρόλα ταύτα πειραματικές μελέτες έδειξαν πως ο βαθμός επίγνωσης όπου μόλις αναφέραμε δεν κρίνεται επαρκής ώστε η στάση των απευθείας σύνδεσης χρηστών να μην επηρεάζεται από τις διάφορες αλληλεπιδράσεις Turoff και Hiltz (1988) στις οποίες συμμετέχουν σε περιβάλλον διαδικτύου με άλλους διαδικτυακούς χρήστες.

Διάφορες θεωρίες πάνω στην επικοινωνιακή μεσολάβηση όπως για παράδειγμα αυτές των Rice και Love (1997) ανέφεραν πως όταν σε μια αλληλεπίδραση ανάμεσα σε δυο πρόσωπα υπάρχει απώλεια οπτικής επαφής τότε ως συνέπεια εμφανίζεται η αντικοινωνικότητα στα άτομα τα οποία εμπλέκονται στον αντίστοιχο τύπο αλληλεπίδρασης. Όταν η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ πρωτοεμφανίστηκε και βρισκόταν σε εντελώς εμβρυακό στάδιο εξέλιξης τότε η πρόβλεψη η οποία έγινε ήταν πως ο τύπος της επικοινωνιακής αυτής μεσολάβησης αποτελεί μια εντελώς ακατάλληλη τεχνολογική μέθοδο η οποία θα επιτρέπει αλληλεπίδραση ψυχοκοινωνικής φύσεως ανάμεσα σε διαφόρους ανυποψίαστους (σχετικά με τις επιδράσεις που θα δέχονται) ανθρώπους.

6.7.2 Υπέρ – προσωπικής (hyper personal) φύσεως αλληλεπίδραση και επεξεργασία πληροφοριών κοινωνικού τύπου.

Κατά τη προσπάθεια για την επεξεργασία ερευνών με διάφορες πληροφορίες κοινωνικού χαρακτήρα τις οποίες ανταλλάσσανε διάφοροι χρήστες (δύο ή περισσότεροι) μέσα από την εξέλιξη διάφορων απευθείας σύνδεσης αλληλεπιδράσεων ο Walther (1995) παρατήρησε πως ο συγκεκριμένος τύπος αλληλεπίδρασης έχει ένα βασικό σημείο τριβής και έχει να κάνει με τη χρονική καθυστέρηση η οποία μεσολαβεί για τη διατύπωση ερωτήσεων-απαντήσεων (λόγω της επεξεργασίας διάφορων δεδομένων από πλευράς απευθείας σύνδεσης χρηστών). Ενώ όπως σημειώνει ο ίδιος η χρονική καθυστέρηση ανάμεσα στις ερωτήσεις-απαντήσεις διευρυνόταν σε σημαντικά αξιοσημείωτο βαθμό, ειδικότερα όταν ο διαδικτυακός διάλογος αποκτούσε χαρακτήρα ανταλλαγής πληροφοριών ψυχοκοινωνικού χαρακτήρα. Η κριτική η οποία ασκείται από το Walther ο οποίος ασχολήθηκε με τις απευθείας σύνδεσης αλληλεπιδράσεις συνοψίζεται στο ότι ο συγκεκριμένος τύπος επικοινωνιακής μεσολάβησης c.m.c κρίνεται ανεπαρκής, χωρίς να παρουσιάζει το απαιτούμενο επικοινωνιακό status ώστε

να υποστηρίξει ανταλλαγή πληροφοριών με ψυχοκοινωνικό χαρακτήρα, αντίθετα αποτελεί μια πλήρη και σύγχρονη επικοινωνιακή μέθοδο για την κάλυψη διάφορων ψυχαγωγικών αναγκών.

6.7.2.1 Κοινωνική στάση των χρηστών στα Κοινωνικά Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης

Σύμφωνα με τον Walther, J B (1995) στο βιβλίο “Organization Science” οι ομάδες του διαδικτύου οι οποίες στηρίζουν την επικοινωνία ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες στην αλληλεπίδραση τύπου c.m.c αξιολογούνται ως σύνολα ανθρώπων τα οποία παρουσιάζουν περισσότερες ευαισθησίες (ανάγκη για στοργικότητα) συγκριτικά πάντα με εκείνες τις ομάδες ανθρώπων όπου η επικοινωνία βασίζεται σε αλληλεπίδραση τύπου προσώπου με πρόσωπο. Πράγματι, σύμφωνα με τους Parks και Floyd (2006) υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός περιπτώσεων όπου ρομαντικές σχέσεις προέκυψαν κατά την απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση χρηστών του διαδικτύου σε διάφορους διαδικτυακούς τόπους όπως για παράδειγμα στο χώρο του facebook,. Έτσι για παράδειγμα η Helen Petrie (1999) αναφέρει μέσα από το βιβλίο της “Report of the MSN Hotmail Study”, ένα χαρακτηριστικό απευθείας σύνδεσης απόσπασμα προσπαθώντας να κατανοήσουμε την ένταση, την επιθυμία και το πόθο που ίσως κρύβεται πίσω από μηνύματα τύπου όπως το ακόλουθο:

... “γνωρίζοντας ως βρίσκεσαι εκεί και γνωρίζοντας την έκσταση με το να είμαι δίπλα σου το μέρος όλο λάμπει γύρω μου τη στιγμή που η ζωή μου έμοιαζε σαν ένα ατέλειωτο σκοτεινό τούνελ έως τη στιγμή που μπήκες στη ζωή μου ”... (το συγκεκριμένο απόσπασμα εστάλη από άνδρα χρηστή προς γυναίκα χρήστη στα πλαίσια έρευνας η οποία δημοσιεύτηκε στο αμερικανικό περιοδικό Times στο τεύχος 2^{ης} Οκτωβρίου 1995).

Στη πραγματικότητα, οι “πρώτοι θεωρητικοί” σίγουρα θα αποδοκίμαζαν τη προσπάθεια να αποκτήσει ένα επικοινωνιακό τεχνολογικό μέσο (Facebook, Tweeter) κοινωνικό χαρακτήρα υποστηρίζοντας αλληλεπιδράσεις ψυχο-κοινωνικού τύπου ανάμεσα σε διάφορους ανθρώπους Kraut (2004). Όμως, θα μπορούσαμε να πούμε πως οι υπηρεσίες του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου επιτελούν και κοινωνικό έργο από τη στιγμή που άνθρωποι τους οποίους χωρίζει η γεωγραφική απόσταση μπορούν να μοιράζονται πληροφορίες από τη ζωή τους συνέχεια με μικρό οικονομικό κόστος. Γενικότερα, επικρατεί μια άποψη στη κοινή γνώμη η οποία έχει να κάνει με το

διαδίκτυο και το πώς η χρήση των διαδικτυακών υπηρεσιών από πλευράς ανθρώπων, αποβλέπει καθαρά και μόνο στο σχηματισμό κοινωνικών σχέσεων. Μια ενδιαφέρουσα ερώτηση από τους Chilcoat και DeWine (1989) στην άποψη αυτή είναι πότε (και σύμφωνα με ποιο πλαίσιο) η επικοινωνιακή μεσολάβηση τύπου c.m.c κατέχει υψηλά επίπεδα αποτελεσμάτων κοινωνικής αλληλεπίδρασης, ενώ παράλληλα ενδιαφέρον έχει το πώς η συγκεκριμένη μορφή αλληλεπίδρασης c.m.c εναρμονίζεται με το χαρακτήρα μιας επικοινωνίας η οποία στηρίζεται σε μια μέθοδο με συγκεκριμένο προσανατολισμό και που έχει ως βάση τη διαδικασία αποστολής και λήψης γραπτών μηνυμάτων.

Σχετικά με τα δύο σκέλη του ερωτήματος που μόλις διατυπώθηκε παραπάνω οι Walther, J. B., και Burgoon, J. K. (1992) αναφέρουν στο βιβλίο "Human Communication Research" πως ανάμεσα σε απευθείας συνδεσης σύνολα χρηστών στα οποία υπάρχει η ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής μεταξύ τους ο κοινωνικός προσανατολισμός της αλληλεπίδρασης αυτής είναι πιο καθορισμένος συγκριτικά με τις επικοινωνιακές επαφές τύπου προσώπου με πρόσωπο. Από την άλλη πλευρά έχουμε τη περίπτωση όπου οι χρήστες του διαδικτύου δεν έχουν οπτική επαφή ανάμεσα τους οπότε στην περίπτωση αυτή θα προέκυπταν δύο ζητήματα τα οποία θα έπρεπε να εκτιμηθούν. Το πρώτο ζήτημα θα είχε να κάνει με την ομοιότητα της στάσης όπου πιθανόν να είχαν κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασης οι χρήστες ανάμεσά τους. Το δεύτερο ζήτημα θα είχε να κάνει με τον καθορισμό της έλξης η οποία θα αναπτυσσόταν ανάμεσα σε δύο απευθείας σύνδεσης χρήστες από επιμέρους περιγραφές των φυσικών χαρακτηριστικών τους μέσω της ανταλλαγής γραπτού τύπου μηνυμάτων σε περιβάλλον διαδικτύου.

Συγκρίνοντας επίσης τα αποτελέσματα από την έρευνα του Walther, J. B., και Burgoon, J. K. με την περίπτωση των απευθείας συνδεσης χρηστών όπου ανάμεσα τους δεν υπάρχει οπτική επαφή, θα μπορούσαμε να πούμε πως τα πολυάριθμα απευθείας σύνδεσης σύνολα στα οποία ανάμεσα στα μέλη τους (σε αλληλεπιδράσεις τύπου c.m.c) προσδοκούν μέσα από τη μελλοντική εξέλιξη της επικοινωνίας τους μια παράλληλη εξέλιξη και αναβάθμιση του κοινωνικού χαρακτήρα της σχέσης αυτών, συγκριτικά πάντα με τη πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία. Ο Walther (1994) διατυπώνει την άποψη πως στην απευθείας επικοινωνία (πρόσωπο με πρόσωπο ή FtF) η αλληλεπίδραση δεν μπορεί να έχει έναν εντελώς απελευθερωμένο χαρακτήρα από τη στιγμή όπου τα δύο άτομα μπορεί να ξανασυναντηθούν. Αντιθέτως, στη περίπτωση της απευθείας συνδεσης αλληλεπίδρασης όπου οι χρήστες δεν έχουν οπτική επαφή η σχέση τους μελλοντικά διαμορφώνεται κάτω από διαφορετικές συνθήκες χωρίς

δεσμευτικό χαρακτήρα, από τη στιγμή που οι απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι αλληλεπιδρούν μέσω διαδικτύου δεν γνωρίζονται οπότε αποκλείεται και το ενδεχόμενο να συναντηθούν μεταξύ τους εκτός διαδικτύου, δηλαδή πρόσωπο με πρόσωπο.

Ο Walther μέσα από το βιβλίο “impersonal, interpersonal and hyper-personal interaction” (2009) εξηγεί πως ο λόγος που οι ομάδες των απευθείας σύνδεσης χρηστών στις οποίες επικοινωνούν τα μέλη τους με αλληλεπίδραση τύπου facebook εμφανίζουν κατά την εξέλιξη της επικοινωνίας τους τάσεις για δέσμευση είναι το ότι οι απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι συμμετέχουν σε επικοινωνιακή μεσολάβηση μέσω διαφόρων διαδικτυακών εφαρμογών βρίσκουν ως ανάγκη την επίτευξη της διαδικασίας της απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης ώστε να ακολουθήσει η συνάντηση εκτός διαδικτύου, έπειτα βέβαια από ένα ορισμένο χρονικό διάστημα απευθείας σύνδεσης επικοινωνίας. Είναι σημαντικό δε, αναφέρει ο ίδιος, να διακρίνουμε πως μέσα σε απευθείας σύνδεσης χώρους οι οποίοι είναι διαμορφωμένοι με εντυπωσιακό σχεδιασμό εντυπωσιακό μενού διαχείρισης όπως η εφαρμογή του facebook ένας τεράστιος αριθμός ανθρώπων προσέρχεται συνάπτοντας απρόσωπες σχέσεις μέσω του διαδικτύου. Οι συγκεκριμένες απρόσωπες σχέσεις ενθαρρύνονται από τη μεγάλη συμμετοχή των απευθείας σύνδεσης χρηστών καθώς και από ορισμένα ενδεικτικά στοιχεία όπως για παράδειγμα την έλλειψη της πίεσης του χρόνου για την διατύπωση *ερωτήσεων-απαντήσεων* καθώς επίσης και τις απρόβλεπτες διαστάσεις τις οποίες μπορεί να πάρει μια συζήτηση ανάμεσα σε δύο απευθείας σύνδεσης χρήστες γεγονός που συναρπάζει και προκαλεί τους διαδικτυακούς χρήστες ώστε να έχουν κίνητρα για τη συμμετοχή τους σε αλληλεπιδράσεις παρόμοιου τύπου (facebook). Πράγματι, συνεχίζει ο Walther, υπάρχουν πολλά παραδείγματα όπου η επικοινωνιακή μεσολάβηση τύπου c.m.c υπερακοντίζει το διαπροσωπικό επίπεδο της συναισθηματικής επίδρασης η οποία χαρακτηρίζει τη πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία. Παράλληλα αποτελούν και κίνητρα για τη συμμετοχή σε απευθείας σύνδεσης αλληλεπιδράσεις και πιο συγκεκριμένα σε χρήση εφαρμογών τύπου c.m.c προσδίδοντας στην επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y ένα χαρακτήρα νέο ο οποίος φέρει το όνομα της “υπέρ-προσωπικής επικοινωνίας”. Η “υπέρ-προσωπική επικοινωνία” είναι η επικοινωνία η οποία είναι περισσότερο κοινωνικά, επιθυμητή από πλευράς ανθρώπων συγκριτικά με τη παράλληλη με αυτή της απευθείας σύνδεσης, επικοινωνία τη γνωστή σε όλους μας πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία ή εκτός σύνδεσης επικοινωνία.

Η ‘‘υπέρ-προσωπική αλληλεπίδραση’’ σύμφωνα με τον Walther (1996) προκύπτει ως αποτέλεσμα τριών βασικών παραγόντων οι οποίοι και ακολουθούν στη συνέχεια:

- Ο *πρώτος παράγοντας* αφορά το γεγονός πως πολλοί απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι επικοινωνούν ανάμεσα τους προσπαθούν μέσω της κοινωνικής ταξινόμησης να κατανοήσουν με ποιους απευθείας σύνδεσης χρήστες συγκλίνουν επικοινωνιακά με βάση διάφορα κοινωνικά χαρακτηριστικά τους, έτσι διαμορφώνουν την αντίληψη τους σχετικά με τους άλλους απευθείας σύνδεσης συνομιλητές τους καθώς συμπεραίνουν κάποια πράγματα για τους ίδιους τους εαυτούς τους και πιο συγκεκριμένα για το προσωπικό τρόπο αντίληψης στοιχείο το οποίο τους προσδιορίζει άμεσα. Είναι πάρα πολύ λογικό να μας αρέσει η επικοινωνία με εκείνα τα άτομα τα οποία αντιλαμβανόμαστε πως ταιριάζουμε στο τρόπο σκέψης και αντίληψης. Η απευθείας σύνδεσης επικοινωνία ανάμεσα στους ανθρώπους θα πρέπει να πούμε πως μας δημιουργεί μια προδιάθεση θετική συμπάθειας (διότι επικοινωνούμε με άλλους απευθείας σύνδεσης χρήστες) οπότε με άλλα λόγια όλοι οι απευθείας σύνδεσης χρήστες έχουν ως κοινό παρανομαστή την επικοινωνιακή μεσολάβηση τύπου c.m.c
- Ο *δεύτερος παράγοντας* απευθύνεται στον αποστολέα ενός απευθείας σύνδεσης μηνύματος και πιο συγκεκριμένα στο τρόπο όπου αντιμετωπίζει την εξωτερική εμφάνιση την οποία διαθέτει. Αυτό σημαίνει, πως αν κάποιος χρήστης παρουσίαζε τον εαυτό του με ένα πιο λαμπερό αλλά όχι παραπλανητικό τρόπο τότε η εμφάνιση του θα διέθετε ένα πλεονέκτημα έναντι της αντίστοιχης παρουσίας που θα γινόταν για τον εαυτό του σε αλληλεπίδραση τύπου προσώπου με πρόσωπο λαμβάνοντας ως δεδομένο το γεγονός πως σε αντίστοιχη περίπτωση στη προσώπου με πρόσωπο επικοινωνία τα εμπλεκόμενα άτομα θα είχαν επιπλέον να αντιμετωπίσουν τη προφορική επικοινωνία η οποία αποτελεί και μια βασική παράμετρο σ’ ένα διάλογο εκτός διαδικτύου.
- Ο *τρίτος παράγοντας* της υπέρ-προσωπικής επικοινωνίας αποτελεί και το γενικότερο σχήμα ή τη γενικότερη διάταξη της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση H/Y c.m.c. Η ασύγχρονη αλληλεπίδραση τύπου c.m.c (όπως για παράδειγμα το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) είναι πιθανότερο να καθοδηγεί σαν διαδικασία την υπέρ-προσωπική αλληλεπίδραση για τους ακόλουθους λόγους:

A) Πρώτον διότι οι χρήστες μπορούν να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο ειδικά στην αλληλεπίδραση τύπου c.m.c αντί να αποσπώνται από άλλου είδους δραστηριότητες.

B) Δεύτερον μπορούν να έχουν στη διάθεσή τους οι απευθείας σύνδεσης χρήστες περισσότερο χρόνο ώστε να επεξεργάζονται κάθε απευθείας σύνδεσης μήνυμα όπου λαμβάνουν αλλά και που πρόκειται να στείλουν.

Γ) Τρίτον οι χρήστες μπορούν εύκολα να αναμειγνύουν μηνύματα από τη προσωπική και κοινωνική τους ζωή (ως ένα ευχάριστο διάλειμμα) παράλληλα με την επαγγελματική φύσεως επικοινωνία συναδέλφων συνεταίρων μέσω της απευθείας σύνδεσης επικοινωνίας τους.

Η θεωρία της υπέρ-προσωπικής επικοινωνίας του Walther, J.B (1996) στηρίζεται πάνω στην ασύγχρονη επικοινωνία και την ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής. Πράγματι ο Walther, J. B., (1999) προειδοποιεί μέσα από άρθρο του με τίτλο “Communication Addiction Disorder: concern over media, behavior and effects” πως στη περίπτωση όπου οι απευθείας σύνδεσης χρήστες επηρεαστούν (εθιστούν) από τη χρήση της web-camera (προβλέποντας πως οι απευθείας σύνδεσης χρήστες θα εμφανίσουν τάση για τη συγκεκριμένη εφαρμογή της επικοινωνιακής μεσολάβησης τύπου c.m.c) τότε οι συνέπειες θα ήταν απρόβλεπτες. Σύμφωνα πάντα με τον Walther, J.B η χρήση απευθείας σύνδεσης εφαρμογών για την αναπαραγωγή οπτικοακουστικών δεδομένων από-συντονίζει τους διαδικτυακούς χρήστες με αποτέλεσμα η παράμετρος των θετικών εντυπώσεων όπου προσπαθεί να δημιουργήσει ο κάθε απευθείας σύνδεσης χρήστης σε ατομικό επίπεδο κατά τη διάρκεια της διαδικτυακής αλληλεπίδρασης να περιορίζεται κυριολεκτικά. Για παράδειγμα ο Walther, J. B., (1999) αναφέρει ανάμεσα στα διάφορα σχόλια του πως τα απευθείας σύνδεσης σύνολα χρηστών επικοινωνίας τύπου c.m.c και πιο συγκεκριμένα οι διαδικτυακές ομάδες εκείνες οι οποίες η επικοινωνία των μελών τους έχει αντέξει στο χρόνο, έχουν ως βασικό στοιχείο (ώστε να μη διασπαστεί η ενότητα της αντίστοιχης διαδικτυακής ομάδας) το ότι ο τύπος της συγκεκριμένης αλληλεπίδρασης των απευθείας σύνδεσης χρηστών στηρίζεται στην ανταλλαγή γραπτών μηνυμάτων. Ο Walther, J. B., υποστηρίζει πως όταν κάποιο απευθείας σύνδεσης μέλος ενός διαδικτυακού συνόλου εμφανίζει και κάποια φωτογραφία του αυτομάτως χάνεται η “γοητεία της ατμόσφαιρας μυστηρίου” η οποία επικρατεί σε μια “απρόβλεπτη” απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση πόσο μάλλον όταν χρησιμοποιηθούν μέσα αναπαραγωγής οπτικοακουστικών δεδομένων όπως για παράδειγμα η web-camera. Ένας σημαντικός

παράγοντας ο οποίος διαδραματίζει βασικό ρόλο στην υπερπροσωπική επικοινωνία και αλληλεπίδραση τύπου c.m.c είναι ο ακόλουθος όρος

της από-εξατομίκευση η οποία ορίζεται ως τη τάση την οποία εμφανίζουν οι απευθείας συνδεσης χρήστες να εκφράζονται με οικείο τρόπο σχετικά με λεπτομέρειες οι οποίες αφορούν την προσωπική τους ζωή.

6.7.3. Αυτό – αποκάλυψη και επικοινωνιακή μεσολάβηση τύπου C.M.C

Η ραγδαία εξέλιξη των πειραματικών μελετών με αντικείμενο την αυτό-αποκάλυψη σύμφωνα με τον Rheingold (1993) ως αποτέλεσμα της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση H/Y σε συνδυασμό με το ότι το διαδίκτυο αποτελεί μια επικοινωνιακή βάση η οποία φιλοξενεί διάφορους χαρακτήρες χαρακτηρίζεται (και μάλιστα σε υψηλά επίπεδα) με αναπόσπαστο τρόπο από το στοιχείο της “αυτό - αποκάλυψης”. Ο Wallace (1999) ισχυρίζεται πως οι σχέσεις μέσα από το διαδίκτυο οι οποίες εξελίχθηκαν περίφημα σε απευθείας σύνδεση περιβάλλον θα μπορούσαν να έχουν μια αντίστοιχη τύχη έστω κι αν αναπτυσσόταν σε οποιοδήποτε άλλο επικοινωνιακό χώρο που σημαίνει πως η πετυχημένη εξέλιξη των απευθείας σύνδεσης σχέσεων δεν οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στα όρια αλληλεπίδρασης τα οποία θέτει το διαδίκτυο αλλά και στην επικοινωνιακή χημεία των ανθρώπων. Κατανοούμε λοιπόν πως το επικοινωνιακό μέσο ή καλύτερα η δομή του επικοινωνιακού μέσου είναι διαμορφωμένη με ανάλογο τρόπο ώστε όταν οι άνθρωποι οι οποίοι έχουν κοινά σημεία και ταυτίζονται οι απόψεις τους κατά την εξέλιξη της επικοινωνίας τους να μεταβαίνουν στο στάδιο κατά το οποίο να φανερώνουν και να αποκαλύπτουν προσωπικές πτυχές από τους εαυτούς τους με ένα τρόπο οικείο χωρίς απαραίτητα τη διαμεσολάβηση ηλεκτρονικών υπολογιστών και γενικότερα σύνθετων τεχνολογικών εξοπλισμών. Συνεχίζοντας ο Wallace στο ίδιο σκεπτικό αναφέρει κατά κάποιο τρόπο πως η τάση την οποία εμφανίζουν οι απευθείας σύνδεσης χρήστες να αποκαλύπτουν λεπτομέρειες ή γενικότερα πληροφορίες οι οποίες αφορούν τη προσωπική τους ζωή αποτελεί μια ακόμα πτυχή της χρήσης του διαδικτύου. Η διαδικασία αυτό-αποκάλυψης των χρηστών στο χώρο του διαδικτύου έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης στο πεδίο της ιατρικής. Τα αυξανόμενα φαινόμενα με τη μορφή κρουσμάτων αμερόληπτης αυτό-αποκάλυψης των ανθρώπων μέσω του διαδικτύου σε σύγκριση πάντα με την εκτός σύνδεσης μορφή επικοινωνίας προσώπου με πρόσωπο έχουν απασχολήσει το ενδιαφέρον αρκετών μελετητών Dr Robinson και Dr West (1992) οι οποίοι μέσω

διάφορων προ-ψυχιατρικών και ψυχιατρικών συνεντεύξεων προσπάθησαν και προσπαθούν να αποδώσουν τα ακριβή αίτια στα οποία οφείλεται η συγκεκριμένη κατάσταση. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με τον Feritter, M. (1993) τα άτομα τα οποία προσβάλλονται με ασθένειες μέσω επαφής τρίτου τύπου παραδέχονται κλινικά πως ένα μεγάλο ποσοστό των συντρόφων όπου διατηρούσαν προέκυπταν μέσω απευθείας σύνδεσης γνωριμιών και πως το ποσοστό των γνωριμιών αυτών ή ακόμα και των προσπαθειών να βρουν τα συγκεκριμένα άτομα ερωτικούς συντρόφους μέσω του διαδικτύου ήταν αρκετά μεγάλος, γεγονός που προκαλούσε το ενδιαφέρον και τη σκέψη των επιστημόνων.

Από την άλλη πλευρά όταν η στάση των χρηστών του διαδικτύου δεν εξετάζεται μέσα από το ιατρικό πρίσμα μελέτης τότε προκύπτουν παρόμοια συμπεράσματα στα οποία καταγράφονται σύμφωνα με τις αναφορές των Parks, M.R. και Floyd, K (1996) από άρθρα τους με αντικείμενο τη διαμόρφωση των ανθρωπίνων σχέσεων μέσα από το διαδίκτυο. Σύμφωνα με τους Parks, M R και Floyd, K τα άτομα τα οποία δεχτήκανε να λάβουν μέρος στην έρευνα ρωτήθηκαν σχετικά με το βαθμό αυτό-αποκάλυψης που εμφανίζουν γύρω από τις απευθείας σύνδεσης αλληλεπιδράσεις και πιο συγκεκριμένα κατά πόσο διατηρούσαν ή όχι απευθείας σύνδεσης ερωτικές σχέσεις. Για παράδειγμα κάποιος χρήστης του ιντερνέτ διατύπωσε τη γνώμη του η οποία καταγράφηκε από τους Parks, M. R. και Floyd, K. στα πλαίσια της έρευνας τους μέσω της μεθόδου της συνέντευξης. Σύμφωνα με τον απευθείας σύνδεσης χρήστη μεταφέρουμε ακριβώς τι δήλωσε: “... Συνήθως λέω στο πρόσωπο όπου συνομιλώ ακριβώς όπως αισθάνομαι...”, ενώ ένας άλλος απευθείας σύνδεσης χρήστης δήλωσε αντίστοιχα πως : “... Πότε δε θα τολμούσα να πω τίποτα όπου να αφορούσε τον εαυτό μου σε κανέναν...”, οι Parks, M R και Floyd, K βρήκαν πως οι άνθρωποι οι οποίοι παρουσιάζουν έντονα τάσεις για αυτό-αποκάλυψη είναι οι ιντερνετικοί χρήστες. Κατά συνέπεια οι Parks, M R και Floyd, K υποστηρίζουν πως στις σχέσεις στις οποίες αναπτύσσονται στο χώρο του διαδικτύου εμφανίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό το φαινόμενο της αυτό-αποκάλυψης (δηλαδή ανάμεσα σε διαδικτυακούς χρήστες κατά τη διάρκεια της απευθείας σύνδεσης επικοινωνίας τους). Οι McKenna, K. Y A, Green, A. S και Gleason M. E. J (2002a) αναφέρουν πως σύμφωνα με την έρευνα τους (γύρω από τις σχέσεις των ανθρώπων εντός και εκτός διαδικτύου) υπάρχουν αρκετές ενδείξεις που να υποστηρίζουν την άποψη πως οι άνθρωποι είναι περισσότερο ικανοί ώστε να εκφράζουν την αληθινή πλευρά των εαυτών τους κατά τη διάρκεια των απευθείας σύνδεσης αλληλεπιδράσεων τους αν σκεφτούμε (προσθέτει ο McKenna, K

Υ Α και οι συνεργάτες του) πως το σύνολο των χαρακτήρων των απευθείας σύνδεσης χρηστών είναι απίστευτα πολυάριθμο. Άρα αυτό σημαίνει πως κάποιος χρήστης του διαδικτύου έχει πάρα πολλές πιθανότητες να αναπτύξει μια απευθείας σύνδεσης μορφής αλληλεπίδραση με έναν άλλο διαδικτυακό χρήστη με κοινό τρόπο αντίληψης ή ακόμα με κοινά προβλήματα και συνεπώς η συγκεκριμένη επικοινωνία καλύπτει τις προϋποθέσεις και διαθέτει τα κίνητρα ώστε να εξελιχθεί μια επικοινωνία με τον επικοινωνιακότερο δυνατό τρόπο. Ο McKenna, K Υ Α συμπληρώνει στο σκεπτικό του πως οι απευθείας σύνδεσης αλληλεπιδράσεις έχουνε περισσότερη ισχύ αρκεί και μόνο να σκεφτούμε πως στη κοινωνία όπου βιώνουμε υπάρχουν πάρα πολλοί συνάνθρωποι μας οι οποίοι δεν είναι αποδεκτοί εξαιτίας κάποιων ιδιοσυμπεριφορών τους (ομοφυλόφιλοι, χρήστες ναρκωτικών, άνθρωποι που αντιμετωπίζουν προβλήματα αλκοολισμού) με αποτέλεσμα να έρχονται καθημερινά αντιμέτωποι με τη κοινωνική κατακραυγή οπότε το διαδίκτυο αποτελεί την ευκολότερη και ασφαλέστερη κοινωνική διέξοδο για τα άτομα αυτά. Το φαινόμενο της αυτό-αποκάλυψης είναι ιδιαίτερα διαδεδομένο σύμφωνα με τον Rosson, M B (1999) ο οποίος ανέλυσε 133 ιστορίες με πρωταγωνιστές απευθείας σύνδεσης χρήστες τις οποίες τις δημοσίευσε στο διαδίκτυο και πιο συγκεκριμένα στο διαδικτυακό χώρο με το όνομα Web Story Base⁴. Ο Rosson, M B παρατήρησε πως οι χρήστες του διαδικτύου δήλωναν (κατά τη συμμετοχή τους στη μελέτη του Rosson) μια άνεση στην αποκάλυψη ακόμα και απόκρυφων λεπτομερειών γύρω από την ιδιωτική τους ζωή κατά τη διάρκεια των απευθείας σύνδεσης αλληλεπιδράσεων τους με άλλους χρήστες του διαδικτύου. Συνεχίζει ο ίδιος, λέγοντας πως αν συγκρίνουμε, τη γραπτή μέθοδο ως μέσο με το οποίο ένα σύνολο ανθρώπων αποτυπώνει τις σκέψεις του γύρω από ένα ζήτημα, (και για τους σκοπούς μιας μελέτης), με την απευθείας σύνδεσης μέθοδο τότε προκύπτουν, από την συγκεκριμένη σύγκριση αυτή των δυο μεθόδων, κάποια συμπεράσματα. Το βασικότερο συμπέρασμα πάντα κατά τον Rosson έχει να κάνει με το γεγονός πως στην απευθείας σύνδεσης μέθοδο οι διαδικτυακοί χρήστες οι οποίοι λαμβάνουν μέρος στη μελέτη δεν εμφανίζουν καμιά αναστολή και καταθέτουν απερίφραστα την άποψη τους αγνοώντας τα προσχήματα ευγένειας αλλά αντίθετα τοποθετούνται επί της ουσίας έστω κι αν χρειαστεί να γίνουν καυστικοί αλλά και δυσάρεστοι. Το ίδιο συμβαίνει κι όταν από ένα απευθείας σύνδεσης σύνολο χρηστών ζητηθεί να καταθέσει την άποψη τους γύρω από ένα ζήτημα παρουσιάζοντας το ατομικό του βίωμα ο καθένας ή καλύτερα τη δικιά τους προσωπική ιστορία. Κατά τη περιγραφή των προσωπικών ιστοριών των απευθείας σύνδεσης χρηστών παρατηρεί ο ίδιος ένα ωμό ύφος

αποτύπωσης της ιστορίας τους. Το φαινόμενο της αυτό-αποκάλυψης παρατηρείται έντονα στη περίπτωση της απευθείας σύνδεσης περιγραφής διαφόρων ιστοριών από πλευράς διαδικτυακών χρηστών, ενώ η αντίστοιχη τάση στη γραπτή μέθοδο περιγραφής προσωπικών ιστοριών παρατηρείται όχι σε τόσο έντονο βαθμό. Η ροπή προς αυτό-αποκάλυψη πληροφοριών ιδιαίτερων προσωπικών στοιχείων κάθε άλλο παρά ύφεση παρουσιάζει όταν το επικοινωνιακό μέσο είναι ο Η/Υ και κατ' επέκταση το διαδίκτυο το οποίο αποτελεί στη συγκεκριμένη διαμεσολάβηση και τον ευρύτερο επικοινωνιακό φορέα ή αλλιώς την βάση της αντίστοιχης μορφής επικοινωνίας (Archer 1980 και Derlega 1993).

6.8 Ρομαντικές σχέσεις και διαδίκτυο

Όπως έχουμε ήδη παρατηρήσει σε προηγούμενα κεφάλαια το ιντερνέτ και πιο συγκεκριμένα η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση (Η/Υ) ή αλλιώς επικοινωνιακή διαδικασία τύπου c.m.c δεν είναι επαρκής στην διάδοση ή καλύτερα στη μεταφορά πληροφοριών κοινωνικού περιεχομένου με ιδιαίτερο προσωπικό χαρακτήρα αλλά σίγουρα ο συγκεκριμένος επικοινωνιακός τύπος προσφέρει αρκετά κίνητρα σε διάφορους ενδιαφερόμενους ώστε να ενθαρρύνει κάποιον μελλοντικό απευθείας σύνδεσης χρήστη Parks και Floyd (1996). Επιπλέον, συνεχίζουν οι ίδιοι, λέγοντας πως ο συνδυασμός δυο βασικών παραγόντων όπως για παράδειγμα το γεγονός πως η απευθείας σύνδεσης μέθοδος αποτελεί μια ενδιάμεση επικοινωνιακή παρέμβαση τεχνολογικού χαρακτήρα καθώς και το γεγονός πως η επικοινωνιακή μέθοδος τύπου c.m.c προσφέρει τη δυνατότητα στους διαδικτυακούς χρήστες να μπορούν να περιγράψουν το προφίλ των εαυτών τους έχει ως αποτέλεσμα η επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c να αποκτά πλέον το χαρακτήρα της υπέρ-προσωπικής αλληλεπίδρασης. Οι παραπάνω συσχετισμοί όπου κάνουμε παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα ιδιαίτερα όταν αναφερόμαστε σε ανθρώπινες ρομαντικές σχέσεις σε εκτός σύνδεσης συνθήκες και ο λόγος, διότι στη καθημερινότητα οι παράμετροι είναι πραγματικοί κι όχι εικονικοί.

Web Story Base⁴ : <http://jcmc.huji.acil/vol4/issue4/rosson.html>

6.8.1 Η χρήση του Facebook και γενικότερα του διαδικτύου για τη διαμόρφωση και ανάπτυξη σχέσεων ρομαντικής φύσεως

Η χρήση του διαδικτύου ως επικοινωνιακή μέθοδος συντελεί στη δημιουργία ανάπτυξης τριών βασικών τύπων ρομαντικών σχέσεων Parks (1996). Ο πρώτος τύπος ρομαντικών σχέσεων σύμφωνα με τον ίδιον ονομάζεται: “διαδικτυακό φλερτ”. Στο διαδικτυακό φλερτ δεν υπάρχει πρόθεση ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες για πρόσωπο με πρόσωπο συνάντηση.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι διαδικτυακοί χρήστες στην αντίστοιχη πραγματική τους (εκτός σύνδεσης) ζωή ενδέχεται να συνδέονται με σχέσεις και μάλιστα ορισμένες από αυτές να είναι όχι επιπόλαιης απόδρασης ή διεξόδου. Θα πρέπει όμως να αναφέρουμε πως σε ορισμένες περιπτώσεις να κάποιοι χρήστες να αποβλέπουν μέσω της διαδικτυακής επικοινωνίας σε ένα είδος διαδικτυακού φλερτ ή διαδικτυακής σχέσης ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες χωρίς και έναν τόσο απρόσωπο χαρακτήρα Parks και Floyd (1996) . Συνεχίζοντας στο δεύτερο τύπο ρομαντικών σχέσεων περνάμε στην απευθείας σύνδεσης “πολιτισμένη σχέση” κατά την οποία δύο χρήστες του διαδικτύου ξεκινούν να συνομιλούν και αναπτύσσουν την απευθείας σύνδεσης σχέση τους με βάση τη διαδικασία του διαδικτυακού διαλόγου γνωστού μέσω facebook την ανταλλαγή γραπτών μηνυμάτων τύπου s.m.s, τις απευθείας σύνδεσης υπηρεσίες του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, των τηλεφωνικών συνομιλιών και αν η επικοινωνία αποκτήσει θετική τροπή τότε θα καταλήξει και στο στάδιο της προσώπου με πρόσωπο επικοινωνίας. Ο συγκεκριμένος τύπος ρομαντικών σχέσεων διακρίνεται από μια συνοχή η οποία χαρακτηρίζεται από την εναλλαγή των μορφών επικοινωνίας (απευθείας σύνδεσης επικοινωνίας, επικοινωνίας μέσω s.m.s, επικοινωνία μέσω e-mail, τηλεφωνική επικοινωνία) και ενώ ξεκινά ως απρόσωπη επικοινωνία εξελίσσεται για να καταλήξει (εάν είναι επιθυμητό ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες) σε μια ιδιαιτέρας μορφής επικοινωνία η οποία χαρακτηρίζεται από εντελώς προσωπικές διαστάσεις.

Ως τελευταίο τύπο ρομαντικών σχέσεων θα μπορούσαμε να αναφέρουμε εκείνο το τύπο όπου απλά συντηρεί ώστε να μη χαθεί η επικοινωνία ανάμεσα σε δύο ανθρώπους. Στη περίπτωση αυτή ο συγκεκριμένος τύπος ρομαντικών σχέσεων απευθύνεται σε χρήστες του διαδικτύου στους οποίους μεσολαβεί μια μεγάλη γεωγραφική (φυσική) απόσταση. Πιο συγκεκριμένα ο Utz (2000), αναφέρει πως το διαδίκτυο απλά συντηρεί μια σχέση ανάμεσα σε δύο ανθρώπους η οποία θα πρέπει να

σημειωθεί πως ως αφετηρία είχε τη πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία. Είναι σημαντικό να πούμε πως σύμφωνα με τον McKenna (2002) το διαδίκτυο σε αυτό το τύπο ρομαντικών σχέσεων εξυπηρετεί ως μια μορφή συντήρησης μιας υπάρχουσας σχέσεως η οποία μπορεί σε ενδιάμεσα χρονικά σημεία να περιλαμβάνει και την πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία καθώς επίσης την ανταλλαγή γραπτών μηνυμάτων τύπου s.m.s, τη τηλεφωνική επικοινωνία αλλά και την ανταλλαγή γραπτών επιστολών Mc Kenna (2002). Ο τρίτος κατά σειρά τύπος ρομαντικών σχέσεων ο οποίος είναι πολυδιάστατος όπως και ο δεύτερος τύπος ρομαντικών σχέσεων μέσω διαδικτύου (Facebook) όπου διατυπώθηκε νωρίτερα με τη μόνη διαφορά πως οι τύποι επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης δεν εναλλάσσονται με ρυθμό εξέλιξης με το τελικό στάδιο να είναι η πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία. Αντιθέτως, η πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία αποτελεί την αφετηρία αλληλεπίδρασης ανάμεσα στους δύο ανθρώπους οι οποίοι αργότερα ως απευθείας σύνδεσης χρήστες εξαιτίας της μεγάλης γεωγραφικής απόστασης όπου προφανώς και θα μεσολαβεί ανάμεσά τους θα επικοινωνούν έχοντας ως βάση το Facebook-internet Mc Kenna (2005). Στη συγκεκριμένη περίπτωση οι ακόλουθες μορφές επικοινωνίας όπως για παράδειγμα: των γραπτών μηνυμάτων τύπου s.m.s, της τηλεφωνικής επικοινωνίας καθώς και οι γραπτές επιστολές θα μπορούσαν να μεσολαβούν στο ενδιάμεσο διάστημα έως να επιτευχθεί μια ακόμη πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία. Είναι απαραίτητο να υπογραμμίσουμε πως οι ενδιάμεσοι τύποι επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης όπου αναφέραμε, βρίσκουν ανταπόκριση και από τους δύο ανθρώπους οι οποίοι επικοινωνούν μεταξύ τους. Δηλαδή ο Mc Kenna (2002) υποστηρίζει πως οι ενδιάμεσοι τύποι επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης έχουν αμφίδρομο χαρακτήρα. Φυσικά, στο συγκεκριμένο τύπο των ρομαντικών σχέσεων μέσω διαδικτύου δεν θα μπορούσε να αποκλειστεί η κατηγορία των ζευγαριών όπου ζει κοντά ο ένας από τον άλλον αλλά επικοινωνεί μέσω διαδικτύου ενώ θα πρέπει να συμπεριλάβουμε και την περίπτωση των ανθρώπων οι οποίοι συζούν. Οι δύο παραπάνω περιπτώσεις οι οποίες συμπεριληφθήκαν στη τελευταία ομάδα ρομαντικών απευθείας σύνδεσης χρηστών οι οποίοι κατά τη διάρκεια της ημέρας συνομιλούν από τους τόπους στους οποίους εργάζονται κυρίως μέσω των υπηρεσιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e mail) καθώς επίσης και μέσω άλλων διαδικτυακών εφαρμογών όπως για παράδειγμα facebook, tweeter, msn. Οι Parks, M. R και Floyd, K υποστηρίζουν πως ένα μεγάλο ποσοστό το οποίο ξεπερνά τις τάξεις του 50% αντιστοιχεί σε ανθρώπινες σχέσεις οι οποίες είχαν ως σημείο αφετηρίας το διαδίκτυο και εξελίχθηκαν θετικά έχοντας μια

έκβαση ευχάριστη και για τους δύο απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι συμμετείχαν σε επικοινωνιακές αλληλεπιδράσεις διαδικτυακού τύπου. Σύμφωνα με έναν από τους μεγαλύτερους αμερικάνικους τηλεπικοινωνιακούς φορείς το όνομα America On Line (A.O.L) και πιο συγκεκριμένα μέσω κάποιων δημοσιευμένων στατιστικών της αντίστοιχης εταιρείας δείχνουν πως 10.000 γάμοι έλαβαν χώρα εξαιτίας διάφορων απευθείας σύνδεσης προσκλήσεων ενδιαφέροντος γαμπρών αλλά και νυφών με τις προσκλήσεις αυτές να δημοσιεύονται σε διάφορους διαδικτυακούς τόπους με τεράστια επισκεψιμότητα. Βέβαια, προκύπτει ένα βασικό ερώτημα και το οποίο έχει να κάνει με το πόσα ζευγάρια από τους 10.000 γάμους της στατιστικής μέτρησης, έπειτα από την αποδοχή τους στην απευθείας σύνδεση πρόσκληση ενδιαφέροντος ακολούθησαν την επιλογή του διαδικτυακού φλερτ (του πρώτου τύπου ρομαντικών -κατά τον Parks- σχέσεων όπου και αναφερθήκαμε νωρίτερα) με σκοπό τη καλλιέργεια της σχέσης τους δηλαδή ανάμεσα σε ανθρώπους οι οποίοι γνωρίστηκαν μέσω της απευθείας σύνδεσης δημοσίευσης για γαμπρούς και νύφες. Αντίστοιχα, το ίδιο ερώτημα προκύπτει και σχετικά με το πόσα ζευγάρια (εκ των πολλών γάμων και έπειτα την γνωριμία η οποία επιτευχθεί μέσω της απευθείας σύνδεσης δημοσίευσης ενδιαφέροντος για νύφες και γαμπρούς) ακολούθησαν την οδό των αλληλεπιδράσεων μέσω διάφορων οπτικοακουστικών μέσων ή ακόμα και με επικοινωνία τύπου προσώπου με πρόσωπο.

6.8.2 Η γοητεία του διαδικτύου

Όταν μια σχέση ρομαντικής φύσεως εξελίσσεται είναι εύλογο να σκεφτούμε πως ο παράγοντας της έλξης διαδραματίζει ένα βασικό ρόλο στο να φέρνει δύο ανθρώπους κοντά από τη πρώτη στιγμή, Buss (1988). Ο Buss συνεχίζει λέγοντας πως μολονότι, ο ρόλος της φυσικής έλξης, αποτελεί ένα παράγοντα ο οποίος φαίνεται να έρχεται σε δεύτερη μοίρα έπειτα από μια χρονικά εκτενή συμβίωση (σχέση) δύο ανθρώπων ή καλύτερα μετά από μια μακρόχρονη συμπόρευση δύο ανθρώπων τελικά φαίνεται πως ο παράγοντας αυτός όχι μόνο δεν έρχεται σε δεύτερη μοίρα αλλά θα μπορούσε ο ρόλος του συγκεκριμένου παράγοντα να χαρακτηριστεί πρωταγωνιστικός και μάλιστα κομβικής σημασίας αρκεί να σκεφτούμε πως ο παράγοντας της φυσικής έλξης ουσιαστικά προσδιόρισε τη χρονική στιγμή όπου δυο άνθρωποι ένιωσαν πως θέλουν να βρίσκονται μαζί.

Υπάρχει και η άποψη πως ένα άτομο θα μπορούσε να γοητευτεί από κάποιο άλλο άτομο έστω κι αν ποτέ δεν το έχει συναντήσει ή ακόμα να μην έχει δει έστω και μια φωτογραφία από το συγκεκριμένο άτομο!! Για την ίδια άποψη οφείλουμε να έχουμε μια δικαιολογημένη δυσπιστία διότι προερχόμαστε από ένα κόσμο με δυτικό-ευρωπαϊκές ροπές ο οποίος είναι κυριολεκτικά κυριευμένος από οπτικό-ακουστικά μέσα αναφέρει ο ψυχολόγος David Buss (1988). Από την άλλη πλευρά βέβαια θα μπορούσαμε να πούμε αντίστοιχα πως ένα βιβλίο δε θα μπορούσαμε να το κρίνουμε από το εξώφυλλο γνωρίζοντας πως η εξωτερική εμφάνιση του συγκεκριμένου βιβλίου θα μπορούσε να είναι εντελώς παραπλανητική. Ο Buss, D.M (1988) στο κεφάλαιο “The evolution of human intrasexual competition” αναφέρεται στις τακτικές προσέλκυσης ανδρών από τις γυναίκες μέσα από το βιβλίο “Journal of Personality and Social Psychology” αναγνώρισε δέκα είδη ανθρώπινων τακτικών σχετικά με την έλξη του αρσενικού φύλλου. Αναμφισβήτητα, ο Buss, D.M δηλώνει πως ο παράγοντας ή διαφορετικά το κριτήριο της φυσικής έλξεως έχει κάποιο ιδιαίτερο ειδικό βάρος σε σχέση με άλλες ιδιότητες που διαθέτει ο άνθρωπος όπως για παράδειγμα την αίσθηση του χιούμορ, τη συμπάθεια, τους καλούς τρόπους, την προσφορά βοήθειας καθώς και τη προσπάθεια όπου θα καταβάλουν δυο άνθρωποι να βρίσκονται όσο το δυνατό περισσότερο χρονικό διάστημα μαζί.

Υπάρχουν όμως κι άλλοι ψυχοκοινωνικοί λόγοι οι οποίοι συγκεκριμενοποιούν την έλξη του ανθρώπου από το διαδίκτυο McKenna, Study II (2002). Ως αρχικό λόγο αναφέρεται η “ομοιότητα”, που ενδεχομένως υπάρχει ανάμεσα σε δυο χαρακτήρες, η οποία έχει ως αποτέλεσμα να διαμορφώνει τις σχέσεις, στις οποίες προσδίδει ένα απαραίτητο και σημαντικό χαρακτηριστικό, τη μακροβιότητα των σχέσεων. Αρκετοί διαδικτυακοί χώροι εξασφαλίζουν τη μακροβιότητα των σχέσεων. Αρκετοί διαδικτυακοί χώροι εμφανίζουν το γνώρισμα να παρέχουν στους χρήστες το δικαίωμα να μοιράζονται κοινά ενδιαφέροντα με αποτέλεσμα το συγκεκριμένο αυτό γνώρισμα να αποτελεί πόλο έλξης για πάρα πολλούς απευθείας σύνδεσης χρήστες ανά την υφήλιο. Όπως είδαμε και σε ένα από τα προηγούμενα κεφάλαια, το διαδίκτυο ταυτίζεται απόλυτα με τη δυνατότητα να μοιραστεί ένας χρήστης λεπτομέρειες από το προσωπικό του προφίλ. Επιπλέον όταν ένας χρήστης μοιράζεται προσωπικές πληροφορίες της ταυτότητας του αυτομάτως τείνει να μετατοπίζει την αρέσκεια, την οποία εισπράττει από τα υπόλοιπα μέλη της διαδικτυακής κοινότητας προς υψηλά επίπεδα.

Η “παρουσίαση” του εαυτού ενός ατόμου επιτρέπει στους ανθρώπους να επιλέγουν τη στρατηγική όσον αφορά τον τρόπο όπου θα αυτό-προβληθούν έτσι ώστε να μεγιστοποιήσουν όσο είναι δυνατό τα θετικά τους χαρακτηριστικά, ενώ τα μειονεκτήματά τους να ελαχιστοποιούνται. Καθώς μια σχέση εξελίσσεται, οι άνθρωποι αποκτούν όλο και περισσότερα κίνητρα ώστε να δώσουν μια σχετικά ακριβή περιγραφή, όσον αφορά τον αληθινό εαυτό τους κατά την απευθείας σύνδεση αλληλεπίδραση που έχουν, με αποτέλεσμα η συγκεκριμένη κίνηση να εκτιμηθεί ανάλογα από την άλλη πλευρά (από τον άλλο χρήστη) δίνοντας κατά αυτό τον τρόπο μια θετικότερη έκβαση στην εξέλιξη της αντίστοιχης επικοινωνίας.

Η “αυτό-αποκάλυψη” και η “αμοιβαιότητα” είναι παράγοντες οι οποίοι συντελούν αποφασιστικά στην εξέλιξη μιας σχέσεως εδραιώνοντας παράλληλα σημαντικότερες αξίες όπως αυτή της αξιοπιστίας, ενώ η σχέση αποκτά μια πιο θετική έκβαση. Θεωρούμε πως με βάση τον McKenna, Study II (2002) αν η χρήση του διαδικτύου δεν αυξάνει τα επίπεδα της “αυτό-αποκάλυψης” τότε, είναι πάρα πολύ πιθανόν οι απευθείας σύνδεσης σχέσεις να προχωρούν με γρηγορότερους ρυθμούς συγκριτικά με εκείνες της (εκτός σύνδεσης) πραγματικής ζωής. Η αύξηση της “αυτό-αποκάλυψης” των στοιχείων των χρηστών κατά τη διάρκεια της απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης τους ίσως και να οδηγεί σε ένα ιδιαίτερο σύνολο αμοιβαίων αποκαλύψεων το οποίο έχει ως αποτέλεσμα την εξύψωση των στοιχείων της οικειότητας και της εμπιστοσύνης.

Κλείνοντας με τους λόγους ψυχό-κοινωνικής προελεύσεως οι οποίοι αιτιολογούν κατά κάποιο τρόπο τη γοητεία ανάμεσα σε άνθρωπο και διαδίκτυο, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε και τον “ιδεαλισμό”. Υπάρχει μια γενικότερη τάση ενθουσιασμού, η οποία επικρατεί σχετικά με τις απευθείας σύνδεσης επικοινωνίες. Συγκεκριμένα, αρκετοί χρήστες του διαδικτύου θεωρούν ιδανικό τρόπο επικοινωνίας τις συζητήσεις σε απευθείας σύνδεσης περιβάλλον. Παρόλα ταυτά, σύμφωνα με τους McKenna, K. Y. A., Green, A. S. και Gleason, M. E. J. (2002b) προκύπτουν λιγοστές ενδείξεις οι οποίες θα μπορούσαν να μας παραπέμψουν σε συμπεράσματα του τύπου ότι τα επίπεδα σταθερότητας σε μια διαδικτυακή σχέση πέφτουν.

6.8.2.1 Από τη συζήτηση στη συναίνεση, η ψυχολογία και ο διαδικτυακός έρωτας (cybersex)

Σύμφωνα με τον Nicola Doring (2000) μέσα από το βιβλίο “Cyberpsychology and Behavior” ο έρωτας μέσω του διαδικτύου δεν είναι τίποτα άλλο από μια “επικοινωνιακή μεσολάβηση” η οποία λαμβάνει χώρα με τη μορφή μίας διαπροσωπικής αλληλεπίδρασης, κατά την οποία οι κοινωνοί αυτής έχουν σεξουαλικά κίνητρα, με την έννοια πως αναζητούν σεξουαλική διέγερση και απόλαυση. Αν και ο συγκεκριμένος ορισμός έχει χρησιμοποιηθεί καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα της ανθρώπινης στάσης στο διαδίκτυο (όπως για παράδειγμα τη συνήθεια πρόσβασης σε πορνογραφικούς διαδικτυακούς χώρους), ένας ορισμός με διαπροσωπική βάση ίσως να είναι και καταλληλότερος, χωρίς να σημαίνει πως ο Doring δεν καλύπτει με επάρκεια το συγκεκριμένο φαινόμενο, δεδομένου ότι ο ορισμός αυτός παραμένει ως ένας ορισμός σε γενικευμένο πλαίσιο.

Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν πως είναι απαραίτητη η επισήμανση ότι ο διαδικτυακός έρωτας ή αλλιώς γνωστός ως “cybersex” απαιτεί από τους κοινωνούς της συγκεκριμένης διαδικασίας να διαπραγματεύονται και να προσαρμόζουν τη στάση τους καθώς η “σύγκρουση” στην ερωτική της διάσταση βρίσκεται σε εξέλιξη. Σύμφωνα με τον Doring υπάρχουν τρεις βασικοί τύποι cybersex:

- Ο πρώτος τύπος cybersex είναι εκείνος ο οποίος βασίζεται στην ανταλλαγή γραπτών κειμένων ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες. Η σεξουαλική “σύγκρουση” έχει σαν βάση τη ραγδαία ανταλλαγή μηνυμάτων σε πραγματικό χρόνο.
- Ο δεύτερος τύπος cybersex είναι εκείνος ο οποίος βασίζεται στην εικονική πραγματικότητα. Φυσικά αναφερόμαστε στην περίπτωση της τρισδιάστατης εικονικής πραγματικότητας. Για το συγκεκριμένο αυτό τύπο απαιτείται αξιολογή τεχνολογική υποδομή σύμφωνα με τη τρέχουσα τεχνολογική εξέλιξη των οπτικοακουστικών μονάδων, σύγχρονες εφαρμογές της πληροφορικής πλέον (πχ πλήρης εξοπλισμός ο οποίος θα ταιριάζει με τις σωματικές προδιαγραφές του ενδιαφερομένου και “διαδραστικό κράνος” το οποίο θα άγει τα δεδομένα (data) στον χρήστη.
- Ο τρίτος τύπος cybersex είναι βασισμένος καθαρά στο σήμα της τηλεόρασης και τον ήχο. Πιο συγκεκριμένα ανάμεσα στους χρήστες υπάρχει οπτικοακουστική αλληλεπίδραση όπως για παράδειγμα στις βίντεο-διασκέψεις

(κάμερες οι οποίες μεταφέρουν ήχο και εικόνα μέσω του διαδικτύου). Οι συμμετέχοντες σε αλληλεπιδράσεις του τύπου αυτού εκθέτουν τα σώματά τους γυμνά μπροστά στις κάμερες ενώ πολλές φορές προβαίνουν σε άσεμνες χειρονομίες.

Υπάρχουν διαδικτυακοί χώροι οι οποίοι φιλοξενούν χρήστες όπου τα κίνητρα της επίσκεψης τους αλλά και παραμονής τους στους συγκεκριμένους απευθείας σύνδεσης χώρους είναι καθαρά σεξουαλικής φύσεως. Οι χώροι αυτοί του διαδικτύου παρέχουν απρόοπτες ψυχαγωγικές εκπλήξεις ώστε να εξασφαλίσουν μια ευχάριστη παραμονή στους απευθείας σύνδεσης χρήστες, ενώ οι ίδιοι διατηρούν ψευδώνυμα τα οποία συνάπτουν με τη φύση των αντίστοιχων διαδικτυακών χώρων.

Σε προηγούμενο κεφάλαιο είδαμε πως υπάρχει σίγουρα και η αρνητική όψη του διαδικτύου υπό τη μορφή διάφορων φαινομένων όπως για παράδειγμα ο εθισμός, η εξαπάτηση μέσω internet. Παρ' όλα ταύτα, μια εναλλακτική προσέγγιση της διαδικτυακής ερωτικής αλληλεπίδρασης, διατυπώνεται μέσα από την οπτική γωνία των φεμινιστών ερευνητών όπως αυτή του Doring (2000), Levine (1998) η οποία περιληπτικά περιγράφεται ως “η απελευθέρωση των γυναικών από κανόνες (ή από έλλειψη κανόνων) σεξουαλικής έκφρασης που έχουν επιβληθεί πάνω τους, εξαιτίας του μοντέλου της πατριαρχικής κοινωνίας”. Η παραπάνω τοποθέτηση, η οποία όπως αναφέραμε αντιπροσωπεύει κυρίως τους φεμινιστές ερευνητές αποτέλεσε και θέμα αντιπαράθεσης ανάμεσα στην επιστημονική κοινότητα της κοινωνικής ψυχολογίας, όσον αφορά τη σημασία του σεξ μέσω διαδικτύου. Από τον Doring (2000) τέθηκε ο εξής προβληματισμός: αν ή όχι το σεξ μέσω διαδικτύου σημαίνει “περισσότερος έρωτας” (όπου είναι αποθαρρυντικό για την πραγματική εκτός σύνδεσης ζωή), “καλύτερος έρωτας” (λόγω της αντικατάστασης της φυσικής πληρότητας η οποία χαρακτηρίζεται από τη σωματική επαφή δίνοντας τη θέση στη σεξουαλική “σύγκρουση” η οποία λαμβάνει χώρα), καθώς και του “διαφορετικού έρωτας” (ως η πιο εξελιγμένη μορφή και αίσθηση, η οποία δίνει την επιλογή στους ενδιαφερόμενους να πειραματίζονται χωρίς αναστολές, ντροπή ή ενοχές).

6.8.3 Πρόγνωση για τις απευθείας σύνδεσης σχέσεις

Το (2001) ο Drees, D. δημοσίευσε ένα άρθρο στη Βρετανική Κοινότητα Ψυχολογίας σχετικά με “την χρήση των e-mail στην ανάπτυξη των προσωπικών σχέσεων” η οποία όταν ολοκληρώθηκε έδειξε πως μια στις είκοσι (1/20) ρομαντικές

καταστάσεις οι οποίες εξελίχθηκαν μέσα στο διαδίκτυο, έφθασε στο ύψιστο (ευνοϊκότερο) σημείο της τροχιάς της ως σχέση με αποτέλεσμα να προκύψει και ο γάμος ανάμεσα σε ένα απευθείας σύνδεσης ζεύγος χρηστών. Οι McKenna, K. Y. A., Green, A. S. και Gleason, M. E. J. (2002c) αναφέρουν πως σε παρόμοια επίπεδα σταθερότητας με την απευθείας σύνδεσης ζωή παρατηρείται μια αυξανόμενη τάση του αρχικού ενδιαφέροντος απέναντι στο σύντροφό μας, η αλληλεπίδραση του διαδικτύου με εμάς τους ίδιους μπορεί να οδηγήσει σε μια κατακόρυφη ανύψωση της γοητείας, η οποία διαρκεί και παραμένει έπειτα από τη πρόσωπο με πρόσωπο συνάντηση. Πράγματι η τοποθέτηση του McKenna, K. Y. A (2002c) είναι βασική και το αποδεικνύει κανείς παρατηρώντας τη ποιότητα της μετέπειτα προσώπου με πρόσωπο επικοινωνίας (συζήτησης) η οποία διαδέχεται μια απευθείας σύνδεσης συζήτησης συνομιλίας. Σύμφωνα με τον McKenna, ένα ετερόφυλο ζευγάρι απευθείας σύνδεσης χρηστών συζήτησε μέσω κάποιας απευθείας σύνδεσης εφαρμογής ενώ έπειτα συζήτησαν πρόσωπο με πρόσωπο. Συγκρίνοντας, τη συγκεκριμένη διαδικτυακή συζήτηση με την αντίστοιχη εκτός διαδικτύου (προσώπου με πρόσωπο επικοινωνία) διαπίστωσε πως η πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδραση ανάμεσα στο ανδρόγυνο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί από τον ίδιο ως περισσότερο διασκεδαστική. Κατά συνέπεια η απευθείας σύνδεσης επικοινωνία όπως σημειώνει ο McKenna υποστηρίζει πως επιδρά κατά τέτοιο τρόπο, στη σχέση δύο ανθρώπων καθοδηγώντας την εξέλιξη αυτής της σχέσης αφενός των δύο διαδικτυακών χρηστών καθώς επίσης και την εξέλιξη της σχέσης του ανδρός και της γυναίκας εκτός διαδικτύου σε πρόσωπο με πρόσωπο τύπο επικοινωνίας. Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε να αναφέρουμε πως οι απευθείας σύνδεσης επικοινωνίες δεν ήταν λίγες οι φορές όπου και αποτέλεσαν το προθάλαμο γνωριμιών δύο ανθρώπων πριν εξελιχθεί η επικοινωνία τους και φτάσει στο στάδιο της προσώπου με πρόσωπο αλληλεπίδρασης.

6.9 Εξυψώνοντας υπάρχουσες σχέσεις μέσω διαδικτύου. Φαινόμενα της συζυγικής απιστίας.

Το ερώτημα όπου πάντα επικρατεί σε συζητήσεις με θέμα τον τίτλο αυτής της παραγράφου είναι το κατά πόσο ή όχι η συζυγική απιστία αντιμετωπίζεται ως ωφέλιμη διαδικασία από τον άνθρωπο ο οποίος ευθύνεται για την απιστία αυτή σε σχέση με το πρόσωπο όπου είναι το θύμα της συγκεκριμένης περίπτωσης Maheu (2001). Ο ίδιος υποστηρίζει, πως η προσωπικότητα ενός ανθρώπου (ως συστατικό στοιχείο του προφίλ

του κάθε ανθρώπου) συμβάλλει με συγκεκριμένο τρόπο στη διαμόρφωση της ταυτότητας ενός ανθρώπου σε συνθήκες εκτός διαδικτύου, ωστόσο υπάρχουν ενδείξεις οι οποίες παραπέμπουν σε σκέψεις πως το “διαδικτυακό σεξ” χρησιμοποιείται από μερικούς ανθρώπους με σκοπό να προσφέρει ποιοτικότερη σχέση ανάμεσα σε δύο συντρόφους στην καθημερινή (εκτός σύνδεσης) τους ζωή. Σύμφωνα με ένα site του διαδικτύου με την ακόλουθη διεύθυνση: <http://www.selfhelpmagazine.com> (1997) σχεδόν το 50% των περιπτώσεων στις οποίες αναφέρεται το συγκεκριμένο site περιγράφουν, πως η ερωτική σχέση του διαδικτύου αποτελεί πάντα μια μορφή απειλής απέναντι σε μια παραδοσιακή σχέση. Στο ίδιο ποσοστό του 50% τέθηκε το ερώτημα πότε μια ερωτική σχέση μέσω internet μπορεί να εξυψώσει μια πρωτογενής μορφής σχέση (σχέση που βρίσκεται σε αρχικό μόλις στάδιο) η οποία υπάρχει ανάμεσα σε δύο ανθρώπους. Το αποτέλεσμα έδειξε πως σχεδόν τα μισά άτομα τα οποία ρωτηθήκαν απάντησαν καταφατικά ή μερικές φορές, όντως θεωρούν ότι σε σχέσεις οι οποίες μόλις ξεκίνησαν και η επικοινωνία είναι βασισμένη στο διαδίκτυο, η απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση μπορεί να εξυψώσει τις αντίστοιχες ανθρώπινες σχέσεις. Η τελική ερώτηση η οποία τέθηκε στους απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι επισκέπτονταν το site (<http://www.selfhelpmagazine.com>) είχε να κάνει με το αν οι χρήστες που πρότειναν τη συζυγική απιστία σε άλλους αντίστοιχους απευθείας σύνδεσης χρήστες έβρισκαν ανταπόκριση. Το αποτέλεσμα στη σχετική ερώτηση ήταν πως ούτε λίγο ούτε πολύ με ένα ποσοστό της τάξης του 61.3% ενδίδει σε παρόμοιου τύπου προτάσεις που σημαίνει πως παραπάνω από τους μισούς ιντερνετικούς χρήστες και πλέον ανταποκρινόταν θετικά σε απευθείας σύνδεσης ερωτικών μορφών απιστίες.

Θα προσπαθήσουμε να δώσουμε κάποιες εξηγήσεις σχετικά με τα αποτελέσματα της παραπάνω έρευνας η οποία και δημοσιεύτηκε στο site με την ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.selfhelpmagazine.com>. Καταρχήν το cybersex δεν υποδηλώνει σε καμία απολύτως περίπτωση συναισθηματική δέσμευση. Δανειζόμενοι αναφορές σε έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε με αντικείμενο τη “σεξουαλική ζηλοτυπία” από τον Moore, P (2010), τουλάχιστον για τις γυναίκες, η συναισθηματική δέσμευση (ως μέρος του ρόλου τον οποίο έχουν οι γυναίκες σε μια σχέση με έναν άντρα) είναι περισσότερο προβληματική, συγκριτικά πάντα, με το ρόλο που έχουν οι γυναίκες σε μια ενδεχόμενη κατάσταση συζυγικής απιστίας. Το συγκεκριμένο σχήμα λειτουργεί ακριβώς αντίστροφα για τους άνδρες. Όμως, για τους άνδρες, η πλασματική φύση του cybersex αφαιρεί την επιτακτικότητα για εξέλιξη της σεξουαλικής ζηλοτυπίας καθώς θα πρέπει να αναφέρουμε πως το χαρακτηριστικό της ζηλοτυπίας

ενώ μπορεί να βρίσκεται ως στοιχείο χαρακτήρα ενός ανθρώπου να μην κληρονομείται απλά να διαμορφώνεται ανάλογα τις αντιλήψεις, τα βιώματα αλλά και τη γαλούχησή μας.

Η δεύτερη παρατήρηση την οποία μπορούμε να κάνουμε είναι πως για αρκετά ζευγάρια, η έκφραση (και ικανοποίηση) των σεξουαλικών φαντασιώσεων και επιθυμιών ανακόπτεται από διάφορες λεπτομέρειες που αφορούν την κοινωνική στάση και τον έλεγχο αμηχανίας των ανθρώπων. Ο ενδεχόμενος φιλελευθερισμός λόγω των δυνατοτήτων που μπορεί να προσφέρει η αποκλειστική φύση του cybersex αντικατοπτρίζεται μέσα από το χώρο όπου ένα ζευγάρι ζει τις ιδιαίτερες στιγμές της καθημερινής (εκτός σύνδεσης) πραγματικής του ζωής. Με άλλα λόγια, αντίστοιχη σχέση υπάρχει ανάμεσα στην έξοδο από το διαδίκτυο (είσοδο στην πραγματική ζωή) και στην έξοδο από την πραγματική ζωή (είσοδο στο διαδίκτυο) (McKenna, K. Y A και Bargh J) “Coming out in the age of the Internet” από το βιβλίο *Journal of Personality and Social Psychology*” (1998). Σύμφωνα με τους McKenna, K. Y. A και Bargh, J κατά πανομοιότυπο τρόπο είναι απολύτως κατανοητό να εκφράσει το συναίσθημα ένας απευθείας σύνδεσης χρήστης όπως για παράδειγμα: τις ανησυχίες, τις επιθυμίες και τις φαντασιώσεις που έχει κατά τη διάρκεια της διαδικτυακής αλληλεπίδρασης (τύπου cybersex) από την εκδήλωση των αντίστοιχων συναισθημάτων που προκύπτουν μέσα από ερωτικές σχέσεις της πραγματικής (εκτός σύνδεσης και απευθείας σύνδεσης). Συνεπώς παρατηρείται αύξηση της προθυμίας των προσώπων τα οποία συμμετέχουν στην αλληλεπίδραση για διεξοδικότερο διάλογο.

6.9.1 Η αυθεντικότητα της γραπτής επικοινωνίας

Υποθέτοντας πως το cybersex παρέχει τη δυνατότητα “εξύψωσης” των σχέσεων, είναι λογικό να υπάρχει κάποιο ερωτηματικό σχετικά με το αν το διαδίκτυο έχει τη δυνατότητα να εξυψώσει ή αλλιώς να βοηθήσει την εξέλιξη μιας ήδη υπάρχουσας σχέσης. Για παράδειγμα ο Maheu το 2001 μέσα από το βιβλίο του “Cyber-affair survey answers” διατυπώνει την άποψη η οποία στηρίζεται στο γεγονός πως οι μακρινές σε γεωγραφική απόσταση σχέσεις, ανάμεσα σε δύο συντρόφους δεν πλήττονται εξαιτίας του ότι η επικοινωνιακή μεσολάβηση υποστηρίζεται από μεμονωμένες μορφές επικοινωνίας όπως για παράδειγμα: της γραπτής επιστολής, της τηλεφωνικής συνομιλίας ή ακόμα και των υπηρεσιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Πράγματι, τα συναισθήματα που υπάρχουν σ’ ένα

ζευγάρι μπορούν να ενισχυθούν από τη δυνατότητα που υπάρχει να αποτυπώνουν τα συναισθήματα καθώς και τις σκέψεις τους γραπτά, χωρίς αναστολές.

Ο Stevens, R. J. (1996) μέσα από το βιβλίο του οποίου η μετάφραση του τίτλου είναι “Κοινωνική αλληλεπίδραση και Κοινωνικές Σχέσεις” εξέφρασε τη διαφωνία του διατυπώνοντας τη σκέψη του από ουμανιστική οπτική γωνία, λέγοντας πως: “...για μια σχέση με την αλληλοϋποκειμενικότητα ως στοιχείο το οποίο βοηθά την άρτια λειτουργία της, η καλή επικοινωνία είναι άκρως απαραίτητη. Για τους ουμανιστές ψυχολόγους αυτό μεταφράζεται ως το ότι οι σύντροφοι (σε μια σχέση) είναι σημαντικό να είναι ικανοί να μοιράζονται το τι νιώθουν και τι σκέφτονται ανά πάσα χρονική στιγμή...”. (σελ. 359, original emphasis).

Η αλληλεπίδραση μέσω του διαδικτύου (και ως ένα βαθμό όλα τα επικοινωνιακά μέσα αλληλεπίδρασης) ενισχύουν πιο συγκεκριμένα την “καλή επικοινωνία”, σύμφωνα με τον Stevens, R J και το παραπάνω απόσπασμα από το βιβλίο του “A humanistic Approach to Relationships”. Από ουμανιστικής πλευράς η αυθεντικότητα της επικοινωνίας βασίζεται εν μέρει στην αυτοπαθή φύση των δύο συμμετεχόντων Stevens R J (2001). Ο ίδιος συνεχίζει λέγοντας, πως αν η επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c ενισχύει τη διαδικασία της εστίασης και συγκέντρωσης των χρηστών στους εαυτούς τους, τότε είναι πολύ πιθανόν να έχουμε τάση των απευθείας σύνδεσης χρηστών για τη συγκεκριμένη διαδικασία δηλαδή να μοιράζονται το τι νιώθουν και τι σκέφτονται ανά πάσα χρονική στιγμή. Ο Stevens υποστηρίζει, πως η αντίληψη σχετικά με την αλληλοϋποκειμενικότητα αναπτύσσει σημαντικές επικοινωνιακές έννοιες κάτι το οποίο είναι ανόμοιο της εξέλιξης των κοινών προτύπων κανόνων διαπραγμάτευσης και γενικότερα όλων εκείνων των παραγόντων οι οποίοι προϋποθέτουν μια απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση. Σημειώνεται δε πως η αλληλοϋποκειμενικότητα ως συγκεκριμένος όρος απαιτεί την προϋπόθεση ότι οι σύντροφοι μιας σχέσης μπορούν και αναπτύσσουν στην πράξη διάφορες επικοινωνιακές έννοιες στα πλαίσια της μεταξύ τους αλληλεπίδρασης.

*
* *
*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7:

Τα οφέλη των απευθείας συνδεσης κοινοτήτων (Facebook & Tweeter) και της αναζήτησης πληροφοριών στο διαδίκτυο

Εισαγωγή κεφαλαίου

Κατά πόσον ή όχι οι “πραγματικές” ή “σημαντικές” κοινότητες διαμορφώνουν τον κυβερνών χώρο αποτελεί ένα θέμα για το οποίο απαιτείται μια ξεχωριστή έρευνα ώστε να καλυφθεί επαρκώς, κι όχι ένα κεφάλαιο στο οποίο δε θα ήταν δυνατόν ούτε συνοπτικές απαντήσεις να δοθούν σε ποικίλα ερωτήματα όπου πιθανόν θα προέκυπταν.

Η ιδέα των “εικονικών κοινοτήτων” όπως το facebook έχει χαρακτηριστεί ποικιλοτρόπως, όπως για παράδειγμα ως ένας αντικατοπτρισμός αλλά και ως ψευδό-κοινότητες οι οποίες αφήνουν την εικόνα της κοινότητας, αλλά όχι της πραγματικότητας. Όμως, για τα μέλη των κοινοτήτων οι συγκεκριμένες απευθείας συνδεσης ομάδες είναι αρκετά πραγματικές και αποτελούν σύμφωνα με την κρίση τους, μια προέκταση των κοινωνικών δικτύων της πραγματικότητας Rheingold (2000).

Φυσικά, όλες οι εικονικές κοινότητες όπως στο facebook δεν αναπτύσσουν στο εσωτερικό τους και ανάμεσα στα μέλη τους κλίμα οικειότητας (τους λεγόμενους δεσμούς οικειότητας) Horrigan (2006). Όμως, η επικράτηση των εικονικών κοινοτήτων υποδεικνύει πως για πάρα πολλούς χρήστες του διαδικτύου, εκπληρώνεται μια σημαντικότερη κοινωνική ή ψυχολογική λειτουργία. Σύμφωνα με τις εκθέσεις οι οποίες είναι και διαθέσιμες στο διαδίκτυο⁵ των Αμερικανών Ερευνητών Horrigan, J. B., Rainie, L. και Fox, S. (2011) οι οποίοι πραγματοποίησαν τηλεφωνική έρευνα, αναφέρει ότι το 84% των χρηστών του διαδικτύου χρησιμοποίησαν το διαδίκτυο με σκοπό να επικοινωνήσουν ή να συγκεντρώσουν πληροφορίες (μέσω facebook) για τα μέλη μια απευθείας σύνδεσης ομάδας. Αρκετοί από τους συγκεκριμένους χρήστες φαίνεται να εμβαθύνουν στην ισχυροποίηση της φύσης των δεσμών αντί να αποδυναμώνουν τις αντίστοιχες σχέσεις, με το 26% των χρηστών του διαδικτύου να έρχονται σε επαφή με τοπικές απευθείας (της ίδιας πόλης, του ίδιου πανεπιστήμιου-κολλεγίου-σχολείου) σύνδεσης ομάδες, και το 40% του ίδιου συνόλου χρηστών να αναφέρεται πως η χρήση του διαδικτύου ταυτίζεται και λειτουργεί με το ρόλο του

⁵διαδίκτυο: <http://www.pewinternet.org/>

συνδετικού κρίκου ανάμεσα σε διάφορες απευθείας σύνδεσης ομάδες, οι οποίες κατά κάποιο τρόπο επιστρέφουν σε απευθείας σύνδεσης κοινότητες όπου ανήκαν στο παρελθόν.

Η γενική διάταξη της χρήσης (τρόπος αλληλεπίδρασης) του διαδικτύου αυξάνει το έμπυχο δυναμικό (τον αριθμό) των μελών τα οποία απαρτίζουν τις διάφορες απευθείας σύνδεσης ομάδες, ενώ η συγκεκριμένη διάταξη αποτελεί και εκείνον το σύνδεσμο ο οποίος υποστηρίζεται από τη συνέχεια της έρευνας Home-Net, όπου είδαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο. Οι Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V. και Crawford μέσα από τις τοποθετήσεις τους στο βιβλίο “Journal of Social Issues” (2002) με τον Kraut, R να ήταν και ο εμπνευστής της συγκεκριμένης έρευνας, προέκτεινε τη μελέτη του καταλήγοντας στο συμπέρασμα πως η χρήση του διαδικτύου συσχετίζεται με την ανάμειξη ενός μεγάλου αριθμού χρηστών στα πλαίσια μιας μεγαλύτερης κοινότητας με αύξηση της συμμετοχής των διάφορων μελών της και κατ’ επέκταση διευρύνοντας τον κοινωνικό κύκλο και εκτός “τοπικών-γεωγραφικών πλαισίων”. Ο Kraut, R επίσης επισημαίνει, πως οι δεσμοί των συγκεκριμένων κοινωνικών δικτύων πιθανώς να είναι “ασθενείς”, μολονότι ακόμα και ασθενέστεροι δεσμοί στα αντίστοιχα κοινωνικά δίκτυα ίσως και να προσφέρουν αξιόλογα και ουσιαστικά οφέλη για τους χρήστες του διαδικτύου.

7.1 Τα οφέλη της ασθενούς φύσης των δεσμών και των εικονικών κοινοτήτων

Η SPSP (Society for Personality and Social Psychology), ηλεκτρονική ταχυδρομική λίστα, δέχεται εκατομμύρια από μηνύματα στα οποία διατυπώνονται προβληματισμοί διαφόρων μελών της ανά τον κόσμο. Ο Adam N. Joinson το 2004 αναφέρει στο βιβλίο “Virtual Words Real Lives” πως σε μια ακαδημαϊκή ταχυδρομική απευθείας σύνδεσης λίστα, το περιεχόμενο της κατέχει ένα ρόλο αυστηρά επαγγελματικό και ο ίδιος θα αμφέβαλε αν θα μπορούσε καν να θεωρηθεί ως απευθείας σύνδεσης κοινότητα. Θα μπορούσε όμως να χαρακτηριστεί σύμφωνα με τον ίδιο ως ένα κοινωνικό δίκτυο το οποίο αποδεικνύεται ανεκτίμητης αξίας. Μια τηλεοπτική διαφήμιση γνωστής τηλεπικοινωνιακής εταιρείας η οποία προωθεί τον αντίστοιχο φορέα υπηρεσιών της στο διαδίκτυο, προβάλλει μια ομάδα από ανθρώπους οι οποίοι βρίσκονται στο κέντρο ενός τεραστίων διαστάσεων ποδοσφαιρικού γηπέδου (το οποίο υποτίθεται πως αντιπροσωπεύει το διαδίκτυο) θέτοντας διάφορα ερωτήματα.

Φυσικά οι απαντήσεις παρέχονται σχεδόν αμέσως (internet response) μετά το τέλος της κάθε ερώτησης.

Ο Granovetter, M. (1982) στο βιβλίο “Social Structure and Network Analysis” και πιο συγκεκριμένα στο κεφάλαιο για την ισχύ των αδυνάτων κοινωνικών δεσμών διατύπωσε τη θεωρία του σύμφωνα με την οποία οι δυνατοί δεσμοί αναπτύσσονται ανάμεσα σε ανθρώπους παρόμοιους με μας. Έτσι λοιπόν, είναι πιθανόν η πρόσβαση που επιχειρούμε σε διάφορες πληροφορίες να είναι παρομοίου τύπου πρόσβαση με εκείνη από χρήστες του διαδικτύου οι οποίοι μοιάζουν με μας τους ίδιους.

Το (1997) πραγματοποιήθηκε μια έρευνα από τους Constant, D., Sproull, L. και Kiesler, S. σχετικά με τη χρησιμότητα των ασθενών δεσμών μέσα σε μια τεράστια εταιρεία με το όνομα Tandem computers Inc. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη αυτή έρευνα και για ένα χρονικό διάστημα έξι εβδομάδων, 82 εργαζόμενοι διατύπωναν ερωτήσεις αποστέλλοντας αυτές μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ενώ τους διαβεβαίωναν πως οι αντίστοιχες απαντήσεις θα δημοσιεύονταν. Ο Constant, D. αναφέρει στην έρευνα του πως περίπου τα μισά από τα ερωτήματα βρήκαν απαντήσεις. Θα πρέπει να σημειωθεί πως οι άνθρωποι οι οποίοι έδιναν τις διάφορες απαντήσεις δεν ήξεραν ποιοι παρέχουν τις συγκεκριμένες πληροφορίες. Πιο συγκεκριμένα λοιπόν, το 81% δεν τους γνώριζε καθόλου, ενώ μόλις το 10% ήταν ενήμεροι.

Ο Constant, D. συμπέρανε από την έρευνα την οποία πραγματοποίησε πως η χρησιμότητα των ασθενών δεσμών βασίζεται στην ικανότητα να γεφυρώνουν πληροφορίες που αφορούν το χρόνο, τη γεωγραφική θέση, την ιεραρχία μέσα σ' έναν οργανισμό παρέχοντας πληροφορίες σ' ένα μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπων. Μέσα από τη συγκεκριμένη έρευνα παρατήρησαν, απαντώντας δημόσια σε κάποιες ερωτήσεις πως πιθανώς και να αυξάνεται και η προ-κοινωνική στάση[†] των προσώπων τα οποία παρέχουν πληροφορίες.

7.2 Απευθείας σύνδεσης συναισθηματική υποστήριξη

Αν επιχειρήσουμε να προχωρήσουμε στο θέμα της απευθείας σύνδεσης συναισθηματικής υποστήριξης που βρίσκουν οι διαδικτυακοί χρήστες σε διάφορους διαδικτυακούς τόπους, τότε εξαιρετική εντύπωση μας κάνει το γεγονός της φύσης των

[†] προ-κοινωνική στάση : Είναι το ενδιαφέρον των άλλων διαδικτυακών χρηστών να κάνουν ότι μπορούν, χωρίς να υπολογίζουν τα προσωπικά τους συμφέροντα. Βάζουν το καλό των άλλων χρηστών πάνω από κάθε συμφέρον τους.

ασθενών ή ακόμα και των δυνατών δεσμών οι οποίοι αναπτύσσονται ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης χρήστες, ακόμα και σε σχέσεις οι οποίες παραποιούνται στο διαδίκτυο. Συζητήσεις ψυχολογικής υποστήριξης οι οποίες πραγματοποιούνται σε συνθήκες απευθείας σύνδεσης τείνουν να εστιάζουν στην εγκαθίδρυση των διαδικτυακών κοινοτήτων με αντικείμενο συζήτησης την ψυχολογική υποστήριξη που βρίσκουν οι χρήστες στο διαδίκτυο. Ο Rheingold (1993&2000) μέσα από το “The Virtual Community” αναφέρει πως πολλά ήταν εκείνα τα απευθείας σύνδεσης μέλη των αντίστοιχων απευθείας σύνδεσης κοινοτήτων τα οποία κατέθεταν πως λάμβαναν ψυχολογική υποστήριξη ακολουθώντας διάγνωση η οποία ανταποκρινόταν σε παθήσεις, όπως για παράδειγμα το συνδρόμου του φόβου που προκαλείται από μηνύματα απειλητικού τύπου για τη ζωή ενός ανθρώπου. Σε πολλές περιπτώσεις η απευθείας σύνδεσης υποστήριξη προσανατολίζεται σε καθοδήγηση κοινωνικού χαρακτήρα καθώς και σε συμβουλευτικό προσανατολισμό στην πραγματική ζωή (εκτός σύνδεσης) σύμφωνα πάντα με το τον Rheingold, H (2000) “The Virtual Community”. Ο ίδιος λέει ότι το γεγονός πως η χρήση των σχέσεων παραποιείται κατά τη διάρκεια της διαδικτυακής αλληλεπίδρασης η οποία έχει ως αντικείμενο τη κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη, ενώ σημειώνει πως η συγκεκριμένη παραποίηση αποτελεί και μια από τις λιγότερο απρόβλεπτες συνέπειες των διαδικτυακών-κοινοτήτων. Ένα άλλο συμπέρασμα από τον ίδιο το οποίο προκύπτει μέσα από διάφορες απευθείας σύνδεσης κοινότητες, είναι πως η απευθείας σύνδεσης κοινωνική υποστήριξη παράγει τις δικές της κοινότητες και γενικότερα συγκεκριμένους χώρους με σκοπό την προσφορά σημαντικότερων χαρακτηριστικών όπως της συναισθηματικής υποστήριξης, του συμβουλευτικού χαρακτήρα παροχής πληροφοριών κι ενημέρωσης, καθώς και υποστήριξης σε άτομα με τα οποία έχουν πολύ λίγα κοινά σημεία εκτός βέβαια από την ανάγκη για υποστήριξη και την προθυμία να προσφέρουν τη συγκεκριμένη υποστήριξη.

7.3 Το περιεχόμενο της απευθείας σύνδεσης κοινωνικής υποστήριξης

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει, το διαδίκτυο είναι ικανό να αποτελέσει μια “γέφυρα εξαιρετικά πολύτιμων πληροφοριών” γι’ αυτούς τους χρήστες οι οποίοι αναζητούν λύσεις σε διάφορα τεχνικά προβλήματα. Ακριβώς κατά παρόμοιο τρόπο οι απευθείας σύνδεσης ομάδες αφιερώνονται σε συγκεκριμένα προβλήματα ή σε σύνολα

ανθρώπων τα οποία αποτελούν μια πηγή πληροφόρησης για τους υπόλοιπους ανθρώπους.

Η απευθείας σύνδεσης κοινωνική υποστήριξη επίσης, μπορεί να υπηρετήσει το κοινωνικό σύνολο παρέχοντας μια ακόμη σημαντική λειτουργία, όπως για παράδειγμα αυτή της προσφοράς συναισθηματικής κατανόησης και της συμμετοχής σε κάποιο πρόβλημα το οποίο τυχόν θα προέκυπτε από πλευράς ενός χρήστη.

Ανάμεσα στις διάφορες απευθείας σύνδεσης ομάδες υποστήριξης τις οποίες επισκεφθήκαμε συναντήσαμε και αρκετές ιατρικές ομάδες υποστήριξης. Ο Winzelberg (1997) παρατήρησε (μετά φυσικά από κάποιο διάστημα της τάξης των $4^{1/2}$ εβδομάδων) πως στην απευθείας σύνδεσης υποστήριξη κάποιες κοινές ερωτήσεις επαναλαμβάνονταν ξανά και ξανά προερχόμενες από διαφορετικούς χρήστες. Μερικές φορές οι συγκεκριμένες ερωτήσεις διατυπώνονταν λίγο διαφορετικά ή συμπεριλάμβαναν επιπρόσθετες πληροφορίες αλλά μερικές φορές ήταν σχεδόν ίδιες. Αρκετές φορές, σημειώνει ο ίδιος, πως οι ερωτήσεις αυτές υποβάλλονται από νεοεισερχόμενους στη συγκεκριμένη απευθείας σύνδεσης ομάδα και φυσικά οι απαντήσεις δίδονται από χρήστες οι οποίοι έχουν κάποιο ορισμένο χρόνο παραμονής παραπάνω στην απευθείας σύνδεσης ομάδα. Κάτι που μας προξένησε το ενδιαφέρον ήταν η ανεκτικότητα την οποία έδειχνε η κοινότητα. Έτσι λοιπόν περιστασιακά κάποιος χρήστης αναφερόμενος στον εμπνευστή μιας ερώτησης θα μπορούσε να ζητήσει κάποια διευκρίνιση σχετικά μ' ένα θέμα το οποίο αφορούσε προηγούμενη επικοινωνία που είχαν και παρόλα αυτά ο αντίστοιχος χρήστης ενδέχεται να μη δέχεται να απαντήσει πάνω σε κάποια “αρνητικά σχόλια” για τη διευκρίνιση που ζητά, ενώ εντελώς μικρό είναι το ποσοστό της πιθανότητας να απογοητευτεί ο χρήστης από μια μη ικανοποιητική απάντηση προς τον ίδιο.

Φυσικά ο Winzeberg όταν διατύπωνε την άποψη πως κατά την παραμονή και την παρατήρηση σε διάφορες απευθείας σύνδεσης ομάδες αναφερόταν στο ότι δεν έβλεπε να διατυπώνονται συχνά επαναλαμβανόμενες ερωτήσεις του ίδιου θέματος από διάφορους χρήστες (γνώστες ως FAQs ή Frequently Asked Questions). Με την πάροδο του χρόνου όμως, συνειδητοποίησε πως οι υπόλοιποι χρήστες δεν αναζητούσαν τεκμηριωμένες πληροφορίες ενώ αναγνώριζε πως υπέφεραν από ένα προσωπικό πρόβλημα συζητώντας το με άλλους απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι πλαισιώνουν την ομάδα και οι οποίοι υποφέρουν από παρόμοιου τύπου πρόβλημα. Η συναισθηματική κατανόηση, όπου είναι γνωστή κι ως συναίσθηση, ουσιαστικά αφορά

την ικανότητα να καταλαβαίνει και να αναγνωρίζει κάποιος απέναντι σε ένα πρόσωπο ποιο είναι το ζωτικής σημασίας (πχ συναισθηματική κατανόηση) απαραίτητο συστατικό στοιχείο το οποίο θα βοηθήσει στη διεξαγωγή μιας πετυχημένης ψυχοθεραπείας, στην προκειμένη περίπτωση ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες οι οποίοι συγκροτούν μια ομάδα του διαδικτύου. Προσπαθώντας να εξετάσει το ρόλο της συναισθηματικής κατανόησης έκανε ένα έρευνα. Ο Winzeberg για την αποπεράτωση του απευθείας σύνδεσης πειράματος του βρέθηκε σε μια διαδικτυακή ομάδα όπου υπήρχαν χρήστες οι οποίοι υπέφεραν από προγενέστερους σοβαρότατους τραυματισμούς στους μυϊκούς συνδέσμους. Από τον τρόπο με τον οποίο μιλούσαν ο ένας χρήστης στον άλλον συμπεράνε πως επί του συνόλου όλων των απευθείας σύνδεσης μελών της αντίστοιχης ιντερνετικής ομάδας, το 44% επιδείκνυε μια συναισθηματική κατανόηση απέναντι στους άλλους ενώ μόλις στο 17% υπήρχε ένα σχήμα σχέσης *ερώτησης-απάντησης*. Σχετικά με τους υπόλοιπους χρήστες και πιο συγκεκριμένα για το 32%, διατηρούσαν μια στάση αφηγηματικού χαρακτήρα μέσα στην απευθείας σύνδεσης ομάδα εξιστορώντας διάφορες προσωπικές καταστάσεις στα μέλη τα οποία συγκροτούσαν την απευθείας σύνδεσης ομάδα. Είναι σημαντικό λοιπόν να πούμε ότι η συναισθηματική κατανόηση είναι πάρα πολύ σημαντική όσον αφορά τη πραγματική χρησιμότητα της απευθείας σύνδεσης υποστήριξης, αλλά οι ψυχολογικές διεργασίες της απευθείας σύνδεσης κοινωνικής υποστήριξης θα αναπτυχθούν σε μια από τις παραγράφους οι οποίες ακολουθούν.

Ο A Winzelberg (1997) ανέλυσε ένα μεγάλο αριθμό ηλεκτρονικών μηνυμάτων τα οποία είχαν αποσταλεί μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ηλεκτρονική διεύθυνση ενός διαδικτυακού χώρου, ο οποίος σαν κεντρικό θέμα έρευνας είχε τις διαταραχές ορέξεως ή αλλιώς γνωστές ως νευρική ανορεξία, η οποία μαστίζει την κοινωνία, κυρίως το γυναικείο πληθυσμό και ιδιαίτερα τις νεαρές ηλικίες. Ο Winzelberg λοιπόν κατηγοριοποίησε σε έξι βασικές ομάδες τα μηνύματα με βάση φυσικά το περιεχόμενο αυτών. Βρήκε λοιπόν πως το 31% των μηνυμάτων είχαν ένα χαρακτήρα αυτό-αποκάλυψης, με τους χρήστες οι οποίοι έστελναν τα συγκεκριμένα μηνύματα να ξεδιπλώνουν ιδιαίτερες και πολύ προσωπικές πτυχές των προβλημάτων τους. Το 23% των μηνυμάτων απλά παρείχαν πληροφορίες, το 16% αντιστοιχούσε στην παροχή ψυχολογικής υποστήριξης ενώ μόλις το 7% και 4% αναφερόταν σε διατύπωση ερωτημάτων, υποστήριξης ή αποκάλυψης διαφόρων πληροφοριών αντίστοιχα. Τα παραπάνω αριθμητικά αποτελέσματα θα μπορούσαν να μας οδηγήσουν στο συμπέρασμα πως η κοινωνική υποστήριξη μέσω του διαδικτύου δεν είναι τίποτα

άλλο από ένας συνδυασμός επαφής με βάση τη συναισθηματική κατανόηση και επικοινωνία η οποία βασίζεται στην ανταλλαγή πληροφοριών.

Ο προβληματισμός σχετικά με το αν ή όχι σε μια απευθείας σύνδεσης ομάδα θα έπρεπε να εδραιωθεί η νομιμότητα απασχόλησε πάρα πολλούς μελετητές. Ανάμεσα τους και ο Galegher, J. με τους Sproull, L. και Kiesler, S. (1998) οι οποίοι λόγω των χαρακτηριστικών που υπάρχουν στις σχέσεις ανάμεσα στους χρήστες των απευθείας σύνδεσης ομάδων (πχ ανωνυμία) έθεσε κάποιες προκλήσεις. Μια τέτοιου είδους πρόκληση είναι για τους συμμετέχοντες σε ένα έρευνα να εδραιώσουν τη νομιμότητα της απευθείας σύνδεσης ομάδας καθώς οι άνθρωποι τείνουν να δικαιολογούν τις πράξεις τους (ακόμα και αν κάποιες πράξεις από αυτές έχουν παραβατικό χαρακτήρα) μέσα από την αναζήτηση βοήθειας και υποστήριξης (help&support-line) . Ο Galegher, J. (2008), παρατήρησε πως στις ομάδες οι οποίες επικοινωνούν πρόσωπο με πρόσωπο, κύρια στοιχεία είναι η προσοχή όπου παρουσιάζουν τα διάφορα μέλη μεταξύ τους καθώς κι η συμμόρφωση του κάθε ατόμου μέσα στο περιβάλλον της αντίστοιχης ομάδας. Τα δυο παραπάνω στοιχεία συντελούν στην διαμόρφωση κάποιων κανόνων σε μια ομάδα αλλά επίσης επιδρούν με τέτοιο τρόπο ώστε το κάθε μέλος να αποκτά και μια νομιμότητα συμμετοχής στη συγκεκριμένη ομάδα, αξιώνοντας με αυτό τον τρόπο την υποστήριξη την οποία αναζητάει μέσα από την ομάδα. Ο ίδιος ο Galegher, J. (2008) υποστηρίζει πως ένας χρήστης του διαδικτύου απλά με το να εμφανίζεται σε μια απευθείας σύνδεσης ομάδα, δεν αποτελεί καθόλου έναν επαρκή τρόπο επίδειξης της δέσμευσης του ή ακόμα και εδραίωσης της νομιμότητας του στην αντίστοιχη ομάδα. Οι αμφιβολίες του Galegher, J. είχαν να κάνουν με την ομαδική συνεισφορά καθώς και την εδραίωση του κύρους στις διαδικτυακές ομάδες. Έτσι λοιπόν, ο ίδιος αποφάσισε να πραγματοποιήσει ένα έρευνα ώστε να εξετάσει τον τρόπο όπου προσπαθούν τα μέλη μιας απευθείας σύνδεσης ομάδας υποστήριξης να εδραιώσουν τη νομιμότητα και το κύρος τους. Έτσι, σύγκρινε λοιπόν τα μηνύματα ανάμεσα σε τρεις ομάδες υποστήριξης του facebook με τρεις άλλες τυχαίες απευθείας σύνδεσης ομάδες οι οποίες συζητούσαν σχετικά με τις ευχάριστες ερασιτεχνικές απασχολήσεις τους κατά το χρονικό διάστημα τριών εβδομάδων.

Μολονότι στις ομάδες όπου συζητούσαν σχετικά με τις ερασιτεχνικές τους ασχολίες τα μέλη μοιράζονταν μεταξύ τους αρκετά χαρακτηριστικά στοιχεία του τύπου χρήσης κωδικοποιημένων συμβόλων (τα οποία αντιπροσωπεύουν συναισθήματα καθώς και άλλες συντομεύσεις, αναφορές των χρηστών ακόμα και σε εκτενή βαθμό) υπήρχαν κάποιες πάρα πολύ σημαντικές διαφορές. Ο μέσος όρος

έκτασης του μηνύματος της απευθείας σύνδεσης ομάδας υποστήριξης ήταν πολύ μεγαλύτερος συγκριτικά με εκείνον των τυχαίων ομάδων οι οποίες είχαν σαν θέμα συζήτησης κάποια ερασιτεχνική ασχολία που δείχνει και το βαθμό δέσμευσης των μελών απέναντι στην ομάδα ανάμεσα στις δυο περιπτώσεις. Ο Galegher, J. επίσης παρατήρησε πως το νόημα σκέψης όσον αφορά το δίπτυχο *ερώτηση-απάντηση* στις απευθείας σύνδεσης ομάδες υποστήριξης έβρισκε καταφύγιο σε προσωπικές εξομολογήσεις κι εμπειρίες περιέχοντας συνοπτικές και προσωπικές αφηγήσεις, σε αντίθεση με τις ομάδες στις οποίες η θεματολογία περιοριζόταν στις ερασιτεχνικές ασχολίες των μελών αυτών.

Σύμφωνα με το έρευνα το οποίο ακολούθησαν ο Galegher και η ομάδα υποστήριξης της συγκεκριμένης έρευνας, δημιούργησαν κάποια είδη από απευθείας σύνδεσης διαφημιστικές αφίσες οι οποίες αναφέρονταν σε διάφορες απευθείας σύνδεσης ομάδες καθώς και σε ποιο χρονικό διάστημα θα περίμενε κάποιος χρήστης για να πάρει μια απάντηση από τη χρονική στιγμή όπου θα διατύπωνε την ερώτηση στην απευθείας σύνδεσης ομάδα. Σε πολλές επίσης διαφημιστικές απευθείας σύνδεσης αφίσες τονιζόταν το πρόβλημα του θέματος της συζήτησης, όπως για παράδειγμα την περίπτωση της μελαγχολίας όπου πάρα πολλοί άνθρωποι υποφέρουν σήμερα σ' όλο τον κόσμο. Ο Galegher, J. (2008) μελέτησε την απήχηση την οποία είχαν οι διαφημιστικές αφίσες στο υπόλοιπο απευθείας σύνδεσης κοινό και διαπίστωσε πως το περιεχόμενο των αφισών ουσιαστικά κατευθύνει τους χρήστες του διαδικτύου ώστε να αναζητήσουν από την αντίστοιχη ιντερνετική ομάδα τις καταλληλότερες και χρηστικότερες πληροφορίες. Οι τρόποι προβολής των συγκεκριμένων απευθείας σύνδεσης πληροφοριών συντελεί στην αύξηση της αναζήτησης δεδομένων στο διαδίκτυο από πλευράς των χρηστών.

Ο ίδιος παρατήρησε σε απευθείας σύνδεσης ομάδες υποστήριξης πως αρκετές ήταν οι ερωτήσεις εκείνες οι οποίες δεν έβρισκαν απάντηση. Κατέγραψε πενήντα από τις ερωτήσεις του συγκεκριμένου τύπου και κατόπιν διαπίστωσε πως παρουσίαζαν έλλειψη νομιμότητας αναζήτησης πληροφοριών (πληροφοριών παραβατικού χαρακτήρα) με γνώμονα τη θεματολογία η οποία οριζόταν ως επικεφαλίδα στην απευθείας σύνδεσης κοινότητα και σε συνδυασμό με το φάσμα ενημέρωσης το οποίο προφανώς θα κάλυπτε η αντίστοιχη ομάδα. Οι ερωτήσεις οι οποίες δεν έπαιρναν απάντηση ήταν κυρίως αναζητήσεις πληροφοριών όχι σχετικές με το προεπιλεγμένο θέμα συζήτησης.

Για κάποιους άλλους διαδικτυακούς χρήστες το πιο σημαντικό κριτήριο ώστε να αποκλίνουν από την απάντηση την οποία δέχονταν μέσα σε μια απευθείας σύνδεσης ομάδα υποστήριξης, ήταν οι ενστάσεις γύρω από τη συγκεκριμένη προσέγγιση της απάντησης κι όχι η έλλειψη εδραίωσης νομιμότητας όπου προφανώς και δεν τους απασχολεί.

Θεωρούμε πως η προσπάθεια μέσω διαφόρων διαδικασιών με σκοπό την εδραίωση της νομιμότητας σε οποιαδήποτε ηλεκτρονικής μορφής κοινωνική υποστήριξη οδηγεί σε μια ισχυροποίηση της εκτός σύνδεσης κοινωνίας μας, ενώ η συγκεκριμενοποίηση του πλαισίου της ταυτότητας ενός μέρους (ποσοστό χρηστών) της διαδικτυακής κοινότητας (και κατ' επέκταση των διαφόρων κοινοτήτων όπου ανήκουν τα αντίστοιχα μέλη) αποτελεί θέμα προτεραιότητας στην κοινωνία του διαδικτύου οπότε και αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Θεωρούμε επίσης πως οι απευθείας σύνδεσης ομάδες κοινωνικής υποστήριξης (σύμφωνα και με την έρευνα του Galegher, J.) παρέχουν υπηρεσίες με τη μορφή ενός μηχανισμού σε επίπεδο κοινωνικών υπηρεσιών, επιτρέποντας μ' αυτό τον τρόπο σε κάθε μέλος από κάθε ομάδα κοινωνικής υποστήριξης, να συνειδητοποιήσει πως δεν είναι μόνο και αβοήθητο απέναντι στο κάθε πρόβλημα όπου τυχόν αντιμετωπίζει.

7.4 Ποιος αναζητάει υποστήριξη στο διαδίκτυο

Κατά το παρελθόν πραγματοποιήθηκε μια εμπειρική έρευνα σχετικά με τις κατηγορίες των ανθρώπων οι οποίοι επιλέγουν το διαδίκτυο ως μια μορφή υποστήριξης, συγκρινόμενη φυσικά με τις ομάδες υποστήριξης οι οποίες στηρίζονται σε επαφή προσώπου με πρόσωπο, όπως η οικογενειακή υποστήριξη ή εκείνη ανάμεσα σε φίλους. Ο Davidson, K. P., Pennebaker, J. W. και ο Dickerson, S. S. (2000) σύγκρινε την επικράτηση της απευθείας σύνδεσης ομαδικής κοινωνικής υποστήριξης με εκείνη της πραγματικής, εκτός σύνδεσης ζωής. Στις πόλεις όπου έλαβε χώρα η μελέτη του Davidson, K P με την οποία ασχολήθηκε με διάφορα προβλήματα τα οποία μαστίζουν την κοινωνία όπως για παράδειγμα τον αλκοολισμό, με ένα μεγάλο ποσοστό ανθρώπων το οποίο υποφέρει από τη συγκεκριμένη εξάρτηση (με τα δίχτυα του αλκοολισμού να απλώνονται δυστυχώς σ' ένα ευρύτατο τμήμα του κοινωνικού συνόλου) κρατήθηκε μια απόσταση από τις αντίστοιχες στατιστικές αναλύσεις της συγκεκριμένης έρευνας επειδή θεώρησε πως τα αποτελέσματα της έρευνας ήταν καθοδηγούμενο και δεν ανταποκρινόταν στην πραγματικότητα. Ακολούθησε ως

αντικείμενο έρευνας η νόσος του AIDS και μετά διάφορες παθήσεις εξαιτίας του καπνίσματος οι οποίες ολοκλήρωναν τα αντικείμενα μελέτης, ενώ το πρόβλημα της νευρικής ανορεξίας δε θα μπορούσε να λείπει. Ομάδες κοινωνικής υποστήριξης στο διαδίκτυο δεν υπήρχαν σχετικά με το πρόβλημα των ημικρανιών όπου και αρκετός κόσμος υποφέρει καθώς και για την υπέρταση όπου αποτελεί καθημερινή απειλή για όλους μας λόγω των εξαντλητικών ρυθμών στους οποίους και ζούμε. Το σχήμα των ομάδων υποστήριξης στο διαδίκτυο, ακολουθεί κατά γενική ομολογία το πρότυπο πάνω στο οποίο βασίζονται οι εκτός σύνδεσης ομάδες υποστήριξης όπως σημειώνει ο Davidson, K.P με κάποιες φυσικά αξιοσημείωτες εξαιρέσεις. Οι ομάδες υποστήριξης των ατόμων τα οποία αντιμετωπίζουν προβλήματα αλκοολισμού σύμφωνα με τη μελέτη ήταν σχετικά λίγες στο διαδικτυακό στερέωμα καθώς οι τρεις επικρατέστερες ομάδες υποστήριξης ήταν κατά σειρά η σκλήρυνση κατά πλάκας, το σύνδρομο της χρόνιας κόπωσης και ο καρκίνος του μαστού.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η ανάλυση του Davidson μέσα από την οποία μπορούμε να αντλήσουμε χρήσιμα συμπεράσματα όσον αφορά το “στίγμα” που φέρουν μέσα από την κοινωνική προσέγγιση του όρου όλα εκείνα τα άτομα (ή χρήστες) τα οποία συμμετέχουν σε ηλεκτρονικής μορφής ομάδες υποστήριξης. Υπάρχει μια διχογνωμία ανάμεσα σε δύο χαρακτηριστικά όπου πιθανόν προσδίδονται (χωρίς να σημαίνει ότι χαρακτηρίζουν σωστά) όλους εκείνους τους ανθρώπους οι οποίοι συμμετέχουν σε προσπάθειες τύπου ομάδων υποστήριξης στο διαδίκτυο. Ο Davidson σημειώνει πως οι δύο βασικοί παράγοντες οι οποίοι διχάζουν τις γνώμες όσον αφορά τη στάση ή καλύτερα την επιλογή των διάφορων ατόμων να βρουν καταφύγιο σε κάποια από τις ομάδες υποστήριξης στο διαδίκτυο είναι ο “στιγματισμός” ή “η αμηχανία εξαιτίας της ασθένειας”, η οποία ταλαιπωρεί κάποιους συνανθρώπους μας με αποτέλεσμα να υπάρχει μια άμβλυνση στη σχέση ανάμεσα σε αυτούς και σ’ εκείνους όπου απλά ζητούν πληροφορίες καθαρά για ενημερωτικούς λόγους. Η ομάδα η οποία ανέλαβε τη συγκεκριμένη έρευνα στην οποία επικεφαλής ήταν ο Davidson, K.P έκανε χρήση κάποιων επαγγελματικών ιατρικών συντελεστών σχετικά με το “κοινωνικό φορτίο” δηλαδή το κατά πόσο παραμορφώνει, προκαλεί αμηχανία “ή ακόμα είναι αισθητή και στιγματίζει τους παθόντες η ασθένεια. Βρέθηκε λοιπόν και για τα δύο είδη ομάδων κοινωνικής υποστήριξης (απευθείας σύνδεσης και εκτός σύνδεσης) πως ο αριθμός των ομάδων σχετίζεται με το “κοινωνικό φορτίο” όπου επιβάλλει η κάθε ασθένεια. Και πιο συγκεκριμένα, η αμηχανία εξαιτίας του

προβλήματος υγείας όπου αντιμετωπίζουν κάποια άτομα σχετίζεται άμεσα με κάποια συγκεκριμένη διάγνωση ή θεραπεία.

Μια επίσης σημαντική παράμετρος την οποία θα είχε ενδιαφέρον να παρουσιάσουμε σχετικά με την απευθείας σύνδεσης υποστήριξη, είναι η μελέτη των κινήτρων ή με άλλα λόγια ποιοι είναι οι λόγοι όπου συντρέχουν για να συμμετέχει κάποιος σε απευθείας σύνδεσης ομάδες υποστήριξης. Ο Kristin Mickelson (1997) έλαβε μέρος ως παρατηρητής σε μια απευθείας σύνδεσης ομάδα υποστήριξης με θέμα την εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες από τους γονείς τους. Οι γονείς ανέφεραν πως διέκριναν τον “στιγματισμό” ο οποίος συσχετιζόταν με τη διάγνωση του προβλήματος όπου αντιμετώπιζε το παιδί τους, καθώς και τη λιγότερη υποστήριξη από περιστασιακούς φίλους. Τις ίδιες απαντήσεις έλαβε όταν πραγματοποίησε τις αντίστοιχες ερωτήσεις έπειτα από τρεις μήνες. Αυτό το οποίο είναι αξιοσημείωτο είναι ότι παρόλο που οι άνθρωποι έχουν μια πηγή υποστήριξης στην απευθείας σύνδεσης ζωή τους, αρκετοί είναι εκείνοι (αν όχι όλοι) οι οποίοι από τα απευθείας σύνδεσης πλεονεκτήματα ικανοποιούνται επαρκώς ενώ επίσης και μερικοί υπερβάλλουν σχετικά με τα αντίστοιχα πλεονεκτήματα.

7.5 Ψυχολογικές διεργασίες και οφέλη της απευθείας σύνδεσης κοινωνικής υποστήριξης.

Για πολλούς ανθρώπους, οι παραδοσιακοί τύποι υποστήριξης δεν είναι διαθέσιμοι για διάφορους λόγους. Φίλοι και οικογένεια ίσως ν’ απέχουν γεωγραφικά αρκετά μακριά ή οι επαγγελματικές υπηρεσίες βοήθειας (help-lines) τις οποίες προσφέρουν ειδικοί σύμβουλοι να μην είναι καν διαθέσιμες. Βέβαια υπάρχει και η περίπτωση όπου κάποιος άνθρωπος δεν έχει διαθέσιμη την κοινωνική υποστήριξη σε κοντινή απόσταση, ενδεχομένως η απροθυμία μήπως το πρόβλημα του μετατραπεί σε ανεπιθύμητο φορτίο για τους άλλους αλλά και η πεποίθηση πως μόνο οι φίλοι οι οποίοι υποφέρουν από παρόμοιες καταστάσεις μπορούν να τον κατανοήσουν επαρκώς (πχ ένα πρόβλημα το οποίο έχει στιγματίσει τους ανθρώπους όπου το μεταφέρουν ή ακόμα και ένα σπάνιας μορφής πρόβλημα), μπορεί να δράσουν ανασταλτικά στην αναζήτηση της απαιτούμενης υποστήριξης ώστε ν’ αντιμετωπιστεί το συγκεκριμένο πρόβλημα Cummings (1998). Η αύξηση των προσωπικών εγχειριδίων βοήθειας για διαφόρων ειδών προβλήματα (ξεπερνούν τον αριθμό των 2.000.000 εκδόσεων κάθε χρόνο στις Η.Π.Α) πιστοποιεί την απαίτηση για υποστήριξη από ανθρώπους οι οποίοι

αντιμετωπίζουν διανοητικά ή κινητικά προβλήματα. Σύμφωνα με τον Marrs, R.W (1995) υπάρχει η ένδειξη πως η ατομική βοήθεια που παρέχουν τα βιβλία μπορεί να είναι ευεργετική όσον αφορά την ανακούφιση από ένα μεγάλο αριθμό προβλημάτων. Δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη ένδειξη σχετικά με την απευθείας σύνδεσης κοινωνική υποστήριξη η οποία να είναι παρόμοια ωφέλιμη, αν και υπάρχει ένας αριθμός από λόγους ο οποίος συντελεί στο να συγκλίνουμε στην άποψη πως η (απευθείας σύνδεσης) ηλεκτρονικής μορφής κοινωνική υποστήριξη είναι εξίσου ευεργετική.

7.5.1 Τα πλεονεκτήματα της κοινής συμμετοχής σε απευθείας σύνδεσης social support groups

Σε μια μελέτη η οποία ποτέ δεν είδε το φως τη δημοσιότητας, οι Cummings, J., Butler, B., & Kraut, R. (2002) βρήκαν πως ανάμεσα σε έναν αριθμό απευθείας σύνδεσης διαφημιστικών αφισών το 53% αντιστοιχούσε σε ένα τρόπο προώθησης της συμμετοχής μέσα σε απευθείας σύνδεσης ομάδες με την κυρίως αιχμή της διαφήμισης να περιορίζεται στην έκφραση: “...νιώθω πως δεν είμαι μόνος....”. Υποστηρίζουν δε πως όταν ένα άτομο βρίσκεται σε μια κατάσταση δυστυχίας και μιζέριας επιθυμεί τη συντροφιά για μια σειρά ψυχολογικών λόγων. Η εξήγηση οφείλεται στον παράγοντα της κοινωνικής σύγκρισης. Η κοινωνική σύγκριση είναι μια διεργασία κατά την οποία συγκρίνουμε τους εαυτούς μας με τα υπόλοιπα άτομα Gibbons (1986), Wills (1987). Γενικά λοιπόν, σύμφωνα με τους ίδιους πως μπορούμε να συγκρίνουμε τους εαυτούς με εκείνους οι οποίοι τα καταφέρνουν καλύτερα από μας (ανοδική κοινωνική υποστήριξη) ή επίσης μπορούμε μέσα από την αντίστοιχη σύγκριση να διαπιστώσουμε πως οι υπόλοιποι τα καταφέρνουν χειρότερα από μας (καθοδική κοινωνική υποστήριξη). Μέσα στο πλαίσιο της ατομικής βοήθειας, οι δύο τύποι κοινωνικής σύγκρισης στους οποίους αναφερθήκαμε νωρίτερα, εξυπηρετούν δύο εντελώς διαφορετικές λειτουργίες: “η καθοδική κοινωνική σύγκριση” μπορεί να βελτιώσει τη διάθεση και την προσωπική υπόληψη αναδεικνύοντας ότι υπάρχουν άτομα σε χειρότερη κατάσταση, ενώ “η ανοδική κοινωνική σύγκριση” μπορεί να μας κατευθύνει ως παράδειγμα ώστε να πραγματοποιηθεί μια συγκεκριμένη κίνηση” Wills, T.A (1992) και Wood, J.V (1997). Η απευθείας σύνδεσης υποστήριξη με τη μορφή ομάδων, εξασφαλίζει το γεγονός, ότι η πιθανότητα ανεύρεσης συγκρίσιμων “στόχων” οι οποίοι είναι αντικειμενικά χειρότεροι από τους εαυτούς, μας αυξάνεται.

7.5.2 Κοινωνική υποστήριξη και γέφυρες πληροφοριών.

Όπως οι αδύναμοι δεσμοί μπορεί να είναι χρήσιμοι για τεχνικής φύσεως πληροφορίες, παρόμοια και τα απευθείας σύνδεσης κοινωνικά δίκτυα κοινωνικής υποστήριξης παρέχουν μια “γέφυρα πληροφοριών” σε αρκετές άλλες πηγές με μη διαθέσιμη εμπειρία μέσα από την πραγματική (εκτός σύνδεσης) ζωή Stone (2004). Ο ίδιος υποστηρίζει στο βιβλίο του “What Vampires know: transubjection and transgender in cyberspace” πως οι αδύναμοι δεσμοί είναι ιδιαίτερα χρήσιμοι, αποτελώντας μια σοβαρή προσθήκη στις απαντήσεις των αντίστοιχων προβλημάτων σχετικά με το ερώτημα το οποίο αφορά τις “λευκές νύκτες” σε συζητήσεις δημοσίου ενδιαφέροντος, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στο διαδίκτυο από διάφορους γονείς. Στο ίδιο βιβλίο που μόλις αναφέραμε πραγματοποιείται αναφορά για τη ποικιλία των γραπτών συμβουλών η οποία διαφέρει περισσότερο από εκείνη την ποικιλία η οποία παρέχεται σ’ ένα απευθείας σύνδεσης δίκτυο πληροφόρησης και υποστήριξης, με την πληροφορία να κατέχει την έννοια της επίλυσης ενός συγκεκριμένου προβλήματος χωρίς εξαιρέσεις ακόμα κι αν θα πρέπει να περιέχει ευαίσθητα κοινωνικά δεδομένα.

7.5.3 Τα φυσικά και τα διανοητικά οφέλη της αυτό-αποκάλυψης στα Κοινωνικά Μέσα Δικτύωσης

Μολονότι σ’ ένα σημαντικό επίπεδο η κοινωνική υποστήριξη η οποία πραγματοποιείται στο διαδίκτυο έχει τη μορφή μεγάλων ηλεκτρονικών συναθροίσεων οι οποίες λαμβάνουν χώρα στο facebook, tweeter καθώς και σε άλλα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η κοινωνική υποστήριξη εμφανίζεται και σε άλλα τμήματα του διαδικτύου, όπως για παράδειγμα ανάμεσα σε web-bloggers στα διάφορα blogs ανά το διαδίκτυο .

Δεν ήταν λίγες οι φορές όπου επισκεφθήκαμε διάφορες διαδικτυακές κοινότητες καταγράφοντας τις παρατηρήσεις στην προσπάθεια μας να βγάλουμε κάποια χρήσιμα συμπεράσματα για την έρευνα μας. Παρατηρώντας στο facebook πολλές σελίδες, δεν ήταν λίγες οι φορές όπου το θέμα της συζήτησης ήταν η απώλεια διάφορων δημοσίων προσώπων, όπως για παράδειγμα η αιφνίδια δολοφονία ενός από τους δημοφιλέστερους προέδρους των Η.Π.Α στην πολιτεία του Dallas , του J.F. Kennedy όπου σημάδεψε τη νεότερη αμερικανική ιστορία ρίχνοντας ένα ολόκληρο έθνος σε πένθος. Παρατηρήσαμε λοιπόν ότι κάθε φορά όπου προέκυπτε θέμα σχετικά με κάποια λανθασμένη επιλογή, κυρίως όσον αφορά θέματα εθνικής ασφάλειας κι

εξωτερικής πολιτικής, με την ευθύνη να βαραίνει την κυβερνητική ηγεσία των Η.Π.Α. πολλοί ήταν εκείνοι που ανασύρουν από την ιστορία την προσωπικότητα του προέδρου J.F. Kennedy θεωρώντας την ως πρότυπο διακυβέρνησης του τόπου. Από τη στιγμή όπου ένα εθνικό θέμα λοιπόν για λογαριασμό των Η.Π.Α προκύπτει, τουλάχιστον για την πρώτη εβδομάδα περίπου, το 50% της θεματολογίας των συζητήσεων περιείχε τον τρόπο με τον οποίο ο J.F. Kennedy θα διαχειριζόταν παρόμοιας περίπτωσης κρίση. Μετά από τέσσερις εβδομάδες το ίδιο θέμα μόλις που αναφερόταν.

Όταν αυτό-αποκαλύπτονται ευαίσθητα, λεπτά συναισθήματα και ψυχικά τραύματα μπορεί να δημιουργούν χαρακτηριστικές επιδράσεις στους υγιείς ανθρώπους. Σύμφωνα με τους Pennebaker, J. W. Zech, E. και Rime, B (2005) οι συμμετέχοντες στο έρευνα αυτών τους εκχώρησαν μέσω μιας γραπτής διατύπωσης κάποια τραυματική τους εμπειρία (για τέσσερις μέρες περιέγραφαν γραπτώς για μια δοκιμασία η οποία τους αναστάτωσε πάρα πολύ). Συγκρίνοντας οι Pennebaker, J. W., Zech, E. και Rime, B τις συγκεκριμένες γραπτές εκθέσεις με τις εκθέσεις κάποιων άλλων ατόμων (όπου επίσης έλαβαν μέρος στο έρευνα αλλά τη φορά αυτή περιέγραφαν μη τραυματικές εμπειρίες), ο Pennebaker κατέληξε στο συμπέρασμα: *“Η έρευνα έδειξε τα άτρωτα οφέλη του συστήματος”*. Στο συμπέρασμα του Pennebaker παρατηρήσαμε ότι ανέφερε στη μελέτη του πως η αυτό-αποκάλυψη των χρηστών μπορεί να συσχετιστεί και με τη μείωση της συχνότητας των επισκέψεων σε ιατρικά κέντρα εξέτασης ασθενών, που σημαίνει ότι έχουμε ενίσχυση και βελτίωση των ψυχολογικών οφελών όπου μπορούν να αποκομίσουν οι ασθενείς υπό την έννοια της καλύτερευσης της συναισθηματικής κατάστασης όπου αντιμετωπίζει ο καθένας. Αν και όλοι οι άνθρωποι δεν μπορούν να επωφεληθούν εξίσου από την αυτό-αποκάλυψη, και μερικά τραύματα αντιμετωπίζονται αποτελεσματικότερα από κάποια άλλα, το γενικό αποτέλεσμα είναι αξιοσημείωτα έντονο Pennebaker, J.W (2001). Για τους χρήστες του διαδικτύου το να συζητούν σχετικά με τα προβλήματα τους (δημιουργώντας blogs), προβάλλοντας τις δραστηριότητες τους μπορεί να έχει θετικά ή αρνητικά ψυχολογικά αποτελέσματα.

7.5.4 Η Ανωνυμία

Υπάρχει ένας καλός λόγος γιατί ο χαρακτηρισμός κάποιου ως αλκοολικός συνοδεύεται από τον προσδιορισμό ανώνυμος κι όχι αναγνωρίσιμος. Τα

πλεονεκτήματα της ανωνυμίας σε στήριξη ομάδας ανωνύμων αλκοολικών έχουν τις ίδιες επιπτώσεις με εκείνα των απευθείας σύνδεσης ομάδων υποστήριξης. Ο Davidson, K P (2000) διαπίστωσε πως η αναζήτηση κοινωνικής υποστήριξης συσχετίζεται με την κοινωνική ευθύνη της διάγνωσης, άρα λοιπόν η κοινωνική υποστήριξη παρέχει μια μορφή διαπροσωπικής λειτουργίας. Σαφώς, θα μπορούσε κάποιος να πει πως η ανωνυμία και η μη ανασταλτική επίδραση της απευθείας σύνδεσης επικοινωνίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν ώστε να εξυψωθεί η διαδικασία της απευθείας σύνδεσης συμβουλών. Ο Bakar, A (2001) ανέπτυξε μια εφαρμογή στο διαδίκτυο την οποία ονόμασε S A H A R, το οποίο ήταν ένα site στα εβραϊκά με σκοπό την υποστήριξη και την απευθείας σύνδεσης συμμετοχή απέναντι στα διάφορα προβλήματα όπου ταλαιπωρούν πάρα πολλούς ανθρώπους. Η εφαρμογή του Bakar ονομάστηκε SAHAR και παρέχει μια ποικιλία από διάφορους απευθείας σύνδεσης χώρους γνωστοί και ως γραφικό περιβάλλον πλοήγησης-φιλοξενίας, ενώ συμπεριλαμβάνει και τη δυνατότητα συνομιλίας του ενός προς έναν (chat), με τους χρήστες να έχουν αναλάβει το χρέος του αρωγού παρέχοντας συμβουλές στους ενδιαφερόμενους. Η εφαρμογή SAHAR πραγματικά βοήθησε πάνω από είκοσι συνανθρώπους μας (σύμφωνα με τον εμπνευστή της συγκεκριμένης εφαρμογής) οι οποίοι σώθηκαν από κάποια απόπειρα αυτοκτονίας. Ο Bakar σημειώνει επίσης πως η ανωνυμία δε λειτούργησε ως ανασταλτικός παράγοντας για την επιτυχία της εφαρμογής από πλευράς επίτευξης κοινωνικού έργου κι αυτό φυσικά επαληθεύεται με τα υψηλά επίπεδα της “επώνυμης χρήσης” της συγκεκριμένης εφαρμογής από εφήβους κι απ’ τα δυο φύλλα, τα οποία έδειχναν κάποιες αναστολές (ντροπαλότητα), από άτομα κοινωνικά ανήσυχα καθώς κι από μια κοινωνική μερίδα ατόμων με υψηλό κοινωνικό προφίλ.

7.5.5 Η προσιτότητα

Ένα από τα ουσιαστικότερα πλεονεκτήματα της απευθείας σύνδεσης υποστήριξης είναι η διαθεσιμότητα σχετικά με το εύρος της παροχής συμβουλών στο ευρύ κοινό είκοσι-τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο. Για παράδειγμα, ενώ η εφαρμογή S A H A R προσφέρει τη δυνατότητα της συνομιλίας τύπου chat ενός προς έναν για ορισμένες ώρες κατά τη διάρκεια της ημέρας, ωστόσο υπάρχει και η έκτακτη γραμμή υπηρεσιών γνωστή κι ως help-line η οποία είναι διαθέσιμη όλο το εικοσιτετράωρο. Αυτό όπου μπορούμε να επισημάνουμε με σιγουριά είναι πως πολλοί από εκείνους τους χώρους όπου παρέχεται κοινωνική υποστήριξη ανά το διαδίκτυο συμβαίνει να

είναι συνεχώς έτοιμοι να υποδεχτούν τον κάθε χρήστη υποδεχόμενοι παράλληλα το κάθε πρόβλημα του (αργά το βράδυ ή νωρίς το πρωί), όταν άλλες επαγγελματικές και μη επαγγελματικές πηγές υποστήριξης τις αντίστοιχες χρονικές στιγμές φαίνεται να υστερούν αδυνατώντας να προσφέρουν οποιαδήποτε υπηρεσία προς κάθε ενδιαφερόμενο.

7.6 Το διαδίκτυο και η ποιότητα ζωής

Όπως έχουμε ήδη δει κατά τις προηγούμενες παραγράφους το διαδίκτυο έχει κάποια ιδιαίτερα πλεονεκτήματα για κοινωνική αλληλεπίδραση και είναι φυσιολογικό να απευθύνεται και σε αυτούς όπου αντιμετωπίζουν κάποια μορφή ασθένειας αναζητώντας κοινωνική υποστήριξη. Όμως προκύπτει ένα βασικό ερώτημα το οποίο έχει να κάνει με το πότε η παραπάνω τοποθέτησή μας ερμηνεύεται ως μια συνολική βελτίωση της ζωής των χρηστών του διαδικτύου. Η ποιότητα της ζωής είναι πολύ δύσκολο να προσδιοριστεί, αλλά σίγουρα ακόμα και στην προσπάθεια για το συγκεκριμένο προσδιορισμό θα χρησιμοποιηθεί το σύνολο των οφελών όπου αποκομίζει ένας χρήστης από το κοινωνικό του περιβάλλον. Υπάρχει ένα νούμερο ευνόητων τρόπων κατά τους οποίους το διαδίκτυο μπορεί να βελτιώσει αισθητά τη ζωή μας.

Για παράδειγμα σύμφωνα με τους Nie, N. H. και Erbing, L. (2000) οι οποίοι μέσα από την ερευνά τους με τίτλο “Internet and Society⁶: A Preliminary Report” του πανεπιστημίου Stanford, CA διατύπωσαν τη σκέψη πως το επίπεδο της απευθείας σύνδεσης κοινωνικής επαφής περιορίζεται με τη παράμετρο του χρόνου ο οποίος μεσολαβεί και καταναλώνεται λόγω της ανταλλαγής data και την αναμενόμενη συμφόρηση δεδομένων η οποία προκύπτει στο χώρο του διαδικτύου. Έτσι, οι χρήστες του διαδικτύου οι οποίοι χρησιμοποιούν πάνω από πέντε ώρες τη βδομάδα το διαδίκτυο αναφέρεται πως για το συγκεκριμένο σύνολο χρηστών ένα ποσοστό της τάξης του 25% καταναλώνει το χρόνο του στην αγορά σε απευθείας σύνδεσης καταστήματα (ερμηνεύοντας το από την οπτική γωνία της επιδίωξης για καλύτερευση της ποιοτικής ζωής). Χρησιμοποιώντας κάποια αποτελέσματα της έρευνας Home-NetProject για την οποία κάναμε λόγο και σε προηγούμενες παραγράφους, παρατηρούμε πως οι χρήστες του διαδικτύου εμφανίζονται να έχουν περισσότερη κοινωνική επαφή με φίλους και συγγενείς συγκριτικά με μη διαδικτυακούς χρήστες.

Internet and Society⁶: <http://www.stanford.edu/group/siass>

Ένα σημείο το οποίο προκύπτει επίσης από τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας είναι ότι συγκρίνοντας τους καθημερινούς τακτικούς ή έμπειρους χρήστες με εκείνους οι οποίοι επιχειρούν πρόσβαση στο διαδίκτυο κατά αραιά χρονικά διαστήματα, διαπιστώνουμε πως υπάρχει πολύ μεγάλη πιθανότητα το διαδίκτυο να έχει επηρεάσει την προσωπική τους ζωή βελτιώνοντας τον τρόπο με τον οποίο ενημερώνονται σχετικά με τις ερασιτεχνικές τους ασχολίες, όπως για παράδειγμα τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να διαχειριστούν τα οικονομικά τους, το πώς να ενημερωθούν όσον αφορά τη φροντίδα της υγείας τους καθώς και πώς να πραγματοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις αγορές τους.

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, περίπου 24 εκατομμύρια Αμερικάνοι έχουν χρησιμοποιήσει το διαδίκτυο ώστε να εντοπίσουν μέλη από την οικογένειά τους ή ακόμα και φίλους με τους οποίους είχαν χάσει επαφή. Δεκαέξι εκατομμύρια άνθρωποι αναφέρουν επίσης πως έμαθαν περισσότερα σχετικά με τις οικογένειες τους από τη στιγμή όπου ξεκίνησαν τη χρήση των υπηρεσιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) και πενήντα τέσσερα εκατομμύρια άνηκαν σε οικογένειες όπου το διαδίκτυο λειτούργησε ως μέσον οικογενειακής αναζήτησης πληροφοριών ή γενεαλογικής φύσης δεδομένων. Η χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αύξησε την κοινωνική επαφή, ειδικότερα στις γυναίκες. Πιο συγκεκριμένα λοιπόν το 60% σύμφωνα με την έρευνα αναφέρει πως μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου βελτιώθηκε η επαφή με τις οικογένειες του ενώ το αντίστοιχο για τους άνδρες ανερχόταν στο 51%. Τέλος, το 71% όσον αφορά την κατηγορία των φίλων, έδειχνε πως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο βελτιώνει τη σχέση μεταξύ τους με το 61% να αφορά την περίπτωση των ανδρών. Οι γυναίκες επίσης χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ως μηχανισμό υποστήριξης έτσι λοιπόν σύμφωνα με την έρευνα Home-Net Project το 50% της χρήσης του διαδικτύου από γυναίκες εκδηλώνει τη δυσaréσκεια του στους συγγενείς τους σχετικά με κάτι όπου τους προκαλεί εκνευρισμό, ενώ μόλις το 34% των ανδρών εκφράζεται για τον αντίστοιχο λόγο.

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω στατιστικά στοιχεία το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ούτε λίγο ούτε πολύ αποτελεί μια μορφή “αντιδότη απομόνωσης”. Η χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου δείχνει να είναι ενθαρρυντική από πλευράς μιας βαθιάς κοινωνικής επαφής Rainie και Kohut (2000). Οι ίδιοι υποστηρίζουν φυσικά πως δε θα πρέπει να αγνοήσουμε ότι το πολύπλευρο κοινωνικό πρόσωπο του διαδικτύου δε θα μπορούσε να μην επηρεάζει θετικά τους κοινωνικούς δεσμούς ανάμεσα σε χρήστη κι οικογένεια, καθώς κι ανάμεσα σε χρήστη και φίλους. Φυσικά,

όσο πιο έμπειρος (επίπεδο εξοικείωσης) είναι ο χρήστης με το διαδίκτυο τόσο η επίδραση στις κοινωνικές σχέσεις βελτιώνει τη δομή αυτών απέναντι σε φίλους και συγγενείς.

Περίπου παρόμοια από πλευράς αποτελεσμάτων ήταν κι η έρευνα που πραγματοποίησαν οι Lenhart, A., Rainie L και Lewis O με θέμα “Teenage Life On-Line⁷”(2007). Σύμφωνα με τον ίδιο περίπου το 48% των νεαρών οι οποίοι χρησιμοποιούν το facebook αναφέρεται πως βελτιώθηκαν οι σχέσεις τους με τους φίλους τους ενώ λόγω της συγκεκριμένης αντίδρασης ως αντίκτυπο προέκυψε το ποσοστό χρήσης του διαδικτύου με πιο συγκεκριμένα το 60% των τακτικών χρηστών να λένε πως τα Κοινωνικά Μέσα Δικτύωσης καλυτέρευσαν τις φιλίες τους κατά κάποιο τρόπο ή κατά πολύ.

Η χρήση των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης ως παράγοντας βελτίωσης της πραγματικής (εκτός σύνδεσης) ζωής, όπως για παράδειγμα των κοινωνικών δεσμών με φίλους και συγγενείς, δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να προσδίδεται στο διαδίκτυο η ιδιότητα του να παραποιεί κάποιους πιθανούς νέους κοινωνικούς δεσμούς. Σύμφωνα με τον Lenhart, A., και την υπόλοιπη ομάδα η οποία έλαβε μέρος στη συγκεκριμένη έρευνα ένα ποσοστό 37% νεότερης ηλικίας ανέφερε στην έρευνα ότι το facebook τους βοήθησε να δημιουργήσουν νέους φίλους σε σύγκριση με το 29% επίσης νεαρών ατόμων με ελαφρώς μεγαλύτερη ηλικία.

Το facebook και γενικότερα τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης έχουν συσχετιστεί με τα θετικά συμπεράσματα τα οποία υποστηρίζονται από την έρευνα του Home-Net Project. Ένα από τα βασικά συμπεράσματα της προκείμενης έρευνας όπου είδαμε και νωρίτερα σε προηγούμενο κεφάλαιο, είναι ότι το διαδίκτυο μειώνει τη μοναχικότητα και αυξάνει την κοινωνικότητα, υπό την έννοια της συμμετοχής σε διάφορα επίπεδα κοινωνικών δραστηριοτήτων.

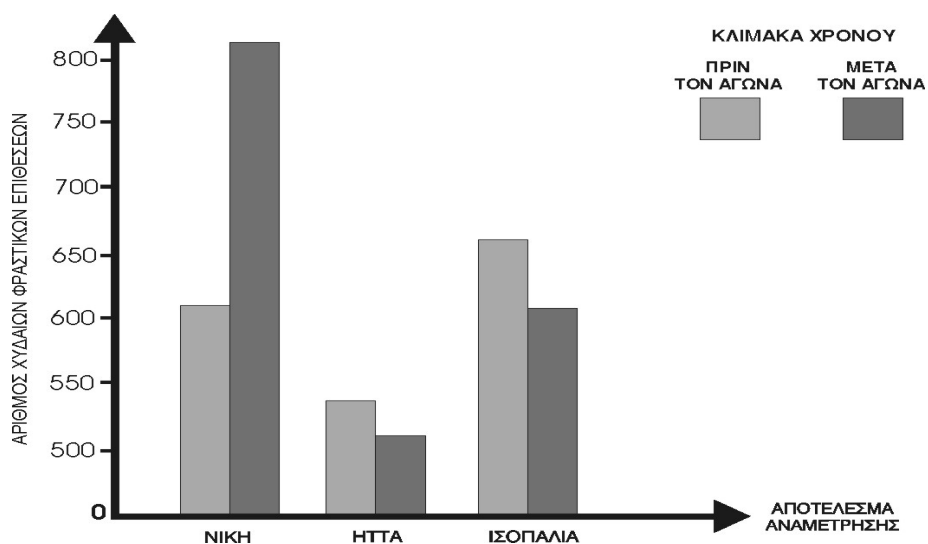
7.7 Οι “χώροι” οπαδών στο διαδίκτυο και η ασφάλειά τους

Ο παγκόσμιος ιστός του διαδικτύου παρέχει ένα σχετικά ασφαλές περιβάλλον στο οποίο η ενδεχόμενη αναζήτηση απειλητικών πληροφοριών αποκτά μια είδους εμπειρική υποστήριξη από μελέτες τακτικής πάνω σε απευθείας σύνδεσης οπαδούς αθλημάτων Hirt (1992). Ο Hirt συνεχίζει λέγοντας πως το να είναι κάποιος οπαδός μιας συγκεκριμένης ομάδας έχει ως ψυχολογική συνέπεια τον αυτό-σεβασμό και τον οπτιμισμό του οπαδού, στοιχεία τα οποία επηρεάζονται από την απόδοση της ομάδας.

Ο Hirt δηλώνει πως όταν μια ομάδα σημειώνει επιτυχίες, οι οπαδοί της τείνουν να δηλώνουν επίσημα την αφοσίωση και την πίστη στην ομάδα τους, ενώ στην αντίθετη περίπτωση, όταν δηλαδή η ομάδα δεν πηγαίνει καλά, οι οπαδοί παρουσιάζουν την τάση να χρησιμοποιούν μια ψυχρή στάση απέναντι στο σύνολο των παικτών αλλά και στην αθλητική διοίκηση της αντίστοιχης ομάδας.

Οι “χώροι” οπαδών λοιπόν στο διαδίκτυο παρέχουν τη δυνατότητα να μελετήσει κάποιος την επίδραση του διαδικτύου μέσα από την αναζήτηση πληροφοριών αυτό-εξύψωσης έπειτα από μια νίκη της ομάδας και τη στάση της αυτό-προστασίας, έπειτα από ήττα της ομάδας. Ο Joinson, A. και ο Dietz-Uhler, B. (2002) που επιμελήθηκαν την έρευνα με τίτλο: “Explanations for the preparation of and reactions to deception in a virtual community” σε μια από τις αρχικές μελέτες του ασχολήθηκε με το περιεχόμενο ποδοσφαιρικών sites πριν και έπειτα από μια αναμέτρηση, κατά τη διάρκεια της περιόδου 1995-1996 με τα αποτελέσματα της έρευνας να βρίσκονται στον πίνακα 7.7.

Ο End, C (2001) μελέτησε τα sites οπαδών του Αμερικανικού ποδοσφαίρου NFL (National Football League) δυο ομάδων και τα βασικά σημεία των σύντομων ανακοινώσεων όπου συνήθως παρουσιάζονται στις κεντρικές σελίδες των αντίστοιχων sites. Τα αποτελέσματα από την επεξεργασία των κεντρικών ανακοινώσεων έδειχναν πως αν και ο αριθμός των κεντρικών ανακοινώσεων ήταν μεγαλύτερος στην περίπτωση των ομάδων με ανοδική πορεία (συγκριτικά πάντα με τον αριθμό των ομάδων όπου δεν είχαν καλή πορεία), η απευθείας σύνδεσης διαφημιστική σελίδα έδινε έμφαση στην πληροφορία εκδήλωσης των οπαδών ως υποστηρικτές μιας μη πετυχημένης ομάδας, κι όχι ως υποστηρικτές μια πετυχημένης ομάδας.

Αν συνδυαστεί η μελέτη του Joinson, A (2002) και του End, C (2001) και πιο συγκεκριμένα τα συμπεράσματα των δυο μελετών, θεωρούμε πως η περιήγηση στο διαδίκτυο ενισχύεται από κίνητρα τα οποία έχουν ως βάση στόχους οι οποίοι συσχετίζονται με τον εαυτό του κάθε χρήστη, μειώνοντας απαιτήσεις όπως αυτή της προσωπικής εμφάνισης όπως για παράδειγμα όταν η ομάδα την οποία υποστηρίζουν οι οπαδοί έρχεται από μια ήττα. Είναι προφανές πως οι κοινωνικές ψυχολογικές επιδράσεις μιας ήττας μιας ομάδας σε ένα οπαδό διαφέρουν από τους οπαδούς οι οποίοι αναζητούν πληροφορίες σχετικά με τις ομάδες τους. Υπάρχει ένας αριθμός από ερμηνείες γύρω από τη συγκεκριμένη επίδραση (ανωνυμία, κοινωνική υποστήριξη) η οποία παραμένει να παρακινεί από πλευράς επίπτωσης μια αξίας προς μελλοντικής εξερεύνησης.

7.8 Εφαρμογές και επιδράσεις από τη θετική χρήση του διαδικτύου & των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης (Κ.Μ.Δ)

Μέσα από το κεφάλαιο αυτό η συζήτηση γύρω από τα οφέλη των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης και του διαδικτύου έτινε να εστιάσει στα θετικά αποτελέσματα της χρήσης του ιντερνέτ, της συμμετοχής στα Κ.Μ.Δ και την ωφέλιμη αναζήτηση πληροφοριών στοιχεία τα οποία θα μπορούσαν να αποτελέσουν ουσιαστικά και ορισμένες από τις θετικές πτυχές που συναντά κανείς ως χρήστης στο χώρο του διαδικτύου.

Εντούτοις, υπάρχει κάθε λόγος να πιστεύει κάποιος πως τα ίδια οφέλη της καθημερινής χρήσης του διαδικτύου μπορούν να ελεγχθούν από μια σειρά από οργανωμένες έρευνες για παράδειγμα, η ψυχοθεραπεία ή η ευεργετική χρήση του διαδικτύου μέσα σ' ένα οργανισμό. Μολονότι και οι δυο αυτές περιπτώσεις θα συζητηθούν σε ένα από τα ακόλουθα κεφάλαια, αξίζει να υπογραμμίσουμε μερικά από τα σημεία κλειδιά. Ο Pennebaker (1998) διατύπωσε την άποψη πως από θεραπευτικής πλευράς, το διαδίκτυο φαίνεται να παρέχει ένα ιδανικό περιβάλλον, αντικείμενο προς κλινικής έρευνας. Αυτοί οι άνθρωποι φαίνεται να δείχνουν πιο πρόθυμοι να “ανοιχτούν” μέσω του διαδικτύου καθώς και η “ατομική πλήρης επίγνωση” ενθαρρύνεται μέσω της χρήσης του διαδικτύου, προτείνοντας έμμεσα πως η απευθείας σύνδεσης θεραπεία αξίζει τον κόπο αποτελώντας μια προσθήκη σε κάθε μορφή ψυχολογικής αποκατάστασης για κάθε θεραπευτή. Ενώ συνεχίζει λέγοντας πως

Teenage Life Απευθείας σύνδεσης⁷: the rise of the instant-message generation and the Internet's impact on friendship and family relationships <http://www.new-internet.org/>

επιπλέον, η πράξη της απευθείας σύνδεσης παροχής και αποδοχής συμβούλων ή ακόμα και η συμμετοχή σε μια διαδικασία θεραπείας, καθώς και η ανάγκη έκφρασης των συναισθημάτων από κάποιον άνθρωπο, μπορεί να έχει στην πράξη από μόνη της θεραπευτική επίδραση στον κάθε χρήστη σύμφωνα με τους Pennebaker, J. W, Kiekolt-Glaser, J. K και Glaser, R. (1988). Θεωρούμε, πως από τη στιγμή που υπάρχει έλλειψη αξιολόγησης αποτελεσμάτων, στην περίπτωση της απευθείας σύνδεσης θεραπείας (αν και αυτό κατά κάποιο τρόπο έχει αρχίσει να αλλάζει), η εκτίμηση του Pennebaker, J.W (2008) αναφέρει πως οι απευθείας σύνδεσης παρεμβάσεις (παρατηρήσεις και σχόλια γνωστά και ως posts στο χώρο του facebook ή tweets στο χώρο του Tweeter) μπορεί να είναι το ίδιο επιτυχείς με τις παρεμβάσεις προσώπου με πρόσωπο, αν όχι περισσότερο. Κατ' επέκταση, η “ατομική πλήρης επίγνωση” εξαιτίας των δεσμών του συγκεκριμένου όρου με τη διαδικασία της αυτό-ρύθμισης στην οποία υποβάλλεται ο χρήστης, συσχετίζεται επίσης με ένα ευρύτερο έλεγχο της τακτικής και στάσης που κρατά ο χρήστης Pennebaker. Έτσι, όσον αφορά τις παρεμβάσεις οι οποίες έχουν σαν στόχο την ενδεχόμενη μεταβολή επιβλαβών ή επιζήμιων τακτικών, το διαδίκτυο μπορεί να λειτουργήσει ως καλύτερο εργαλείο συγκριτικά με τις παραδοσιακές μεθόδους. Ένα παρόμοιο σχήμα εμφανίζεται και μέσα σε οργανισμούς.

“Για παράδειγμα οι συναντήσεις ομάδων και οι υστερικές κρίσεις τείνουν να μειώσουν τον αριθμό (και μερικές φορές την ποιότητα) των παραγόμενων και κερδοφόρων ιδεών πιθανόν δε να βελτιώνουν τις υστερικές κρίσεις με τη μείωση της ικανότητας σπατάλης χαμένου χρόνου, ενώ κατά την ίδια χρονική στιγμή: η μείωση ανάληψης ευθυνών προκαλούν προβληματισμό” Furnham, A. (2000).

Ο Furnham A. σημειώνει μέσα από το βιβλίο του “The Brainstorming Myth” πως το κλειδί, όπως πάντα είναι η κατανόηση των διαδικασιών όπου οδηγούν την τακτική του διαδικτυακού χρήστη, πράγμα που επιτυγχάνεται με το σχεδιασμό εργαλείων επεξεργασίας για την καταλληλότερη εκτίμηση διαφόρων καταστάσεων, έτσι με αυτό τον τρόπο, “η θετικότητα” σε απευθείας σύνδεσης τακτικές ενθαρρύνεται δίνοντας κάθε ελπιδοφόρα προοπτική και μια ουσιαστικότερη βάση. Ο Furnham δηλώνει πως ο κακός σχεδιασμός μπορεί να επιφέρει μερικά από τα πιο αρνητικά αποτελέσματα τα οποία αναφέρθηκαν σε προηγούμενα κεφάλαια. Θα πρέπει να είναι ξεκάθαρο πως αρκετές από τις ψυχολογικές διαδικασίες οι οποίες σχετίζονται με τις πιο δυσοίωνες επιπτώσεις της χρήσης του διαδικτύου αλλά και τα Κοινωνικά Μέσα Δικτύωσης έχουν θεμελιώδη χαρακτήρα διασφαλίζοντας τα θετικά αποτελέσματα. Ο Furnham (2000) επισημαίνει πως αυτό που είναι σημαντικό είναι να ξεχωρίσουμε πως

αρκετά από τα βήματα που μπορεί να γίνουν με σκοπό τη μείωση των αρνητικών πλευρών της χρήσης του διαδικτύου θα μπορούσαν να προκαλέσουν επίσης φθορές των “θετικών” όψεων του διαδικτύου-Κ.Μ.Δ^{7Α} αντίστοιχα, όσον αφορά την εκμετάλλευση του παγκόσμιου διαδικτυακού ιστού. Για παράδειγμα, η εισαγωγή πάνω στην παρακολούθηση μέσω κατάλληλων λογισμικών των υπολογιστών των εργαζομένων σίγουρα θα οδηγήσει στη μείωση πρόσβασης σε κάθε είδους πορνογραφικό υλικό όπου διατίθεται απευθείας σύνδεσης. Από την άλλη πλευρά επίσης δημιουργεί μια αύξηση της αίσθησης της παραβίασης του ιδιωτικού περιβάλλοντος για κάθε τακτική χρήση στο διαδίκτυο στους διάφορους οργανισμούς. Και αν αυτό μας αποθαρρύνει, συνεχίζει ο Furham (2000), με την ανταλλαγή κοινωνικών πληροφοριών ανάμεσα σε ομάδες εργαζομένων οι οποίες απασχολούνται με απευθείας σύνδεσης (διαδικτυακά αντικείμενα) δραστηριότητες, είναι πιθανόν η συγκεκριμένη ομάδα να μην αναπτύξει τα σχετικά εκείνα προσόντα τα οποία απαιτούνται για κάθε είδους απευθείας σύνδεσης εργασία, εξαιτίας της έμονης φοβίας μήπως πέσουν θύματα διαδικτυακής παρακολούθησης. Στο εκπαιδευτικό σκηνικό ο Salmon, G. (2000) μέσα από το βιβλίο “E-Moderating” τοποθετήθηκε στα απαραίτητα στοιχεία της επιτυχίας για την απευθείας σύνδεσης διδασκαλία η οποία αποτελεί και αυτή μια μορφή εκπαίδευσης όσον αφορά το αν η κοινωνική αλληλεπίδραση αποτελεί τον προάγγελο της ποιοτικότερης προόδου της μάθησης πάντα υπό τη μορφή αλληλεπίδρασης. Ο ίδιος λοιπόν αναφέρει πως αν εξαλείψουμε τη φαινομενικά περιττή κοινωνική αλληλεπίδραση ίσως ποτέ να μη φθάσουμε στα πιο αποδοτικά επίπεδα που μπορεί να επιφέρει η ομαδική δουλειά.

*
* *
*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8:

Η γλώσσα ως μέσον έκφρασης επικοινωνίας και το διαδίκτυο

Εισαγωγή κεφαλαίου

Στο κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθούμε με την κριτική πάνω σε δημοφιλείς εθνικές γλωσσολογικές ανησυχίες γύρω από την επικοινωνία, η οποία λαμβάνει χώρα ανάμεσα σε διάφορους χρήστες στο διαδίκτυο. Η εδραίωση συσχετισμού θέσης της αγγλικής γλώσσας με τις υπόλοιπες διαλέκτους ανά τον κόσμο σε όλο το διαδίκτυο θα μας απασχολήσει σε αυτό το κεφάλαιο, ενώ θα πραγματοποιηθεί και η διερεύνηση των τρόπων με τους οποίους η γλώσσα ως μέσο έκφρασης – επικοινωνίας ή αλλιώς λόγου μεταβάλλεται στο διαδίκτυο. Τέλος, διατυπώνεται ο συλλογισμός μας σχετικά με το πώς η ειδική φρασεολογία, καθώς και τα διάφορα είδη λεξιλογίου, εξαπλώνεται μετασχηματίζοντας την επικρατούσα τάση της χρήσης του διαδικτύου.

8.1 Η γλώσσα, ο λόγος και οι “συνήθειες” έκφρασης

Υπάρχουν κάποιοι κοινότυποι όροι οι οποίοι χρησιμοποιούνται από τους χρήστες στο διαδίκτυο με σκοπό να περιγράψουν μια γλώσσα η οποία αναπτύσσεται στο συγκεκριμένο χώρο. Αν και χαρακτηρισμοί όπως αυτοί ίσως να προκαλούν την εντύπωση ότι είναι διασκεδαστικοί και ακίνδυνοι, πιθανόν να αποτελούν και “προβληματικές προσποιήσεις” σχετικά με μια από τις πιο θεμελιώδεις παραμέτρους εκ των οποίων συνθέτουν το βασικότερο τμήμα της ανθρώπινης εξέλιξης, την ίδια μας τη γλώσσα η οποία μεταλλάσσεται μέσα στο διαδίκτυο. Πιο συγκεκριμένα, υποθέτοντας πως “η γλώσσα του διαδικτύου” είναι τόσο διαφορετική από όλες τις υπόλοιπες γλώσσες είναι ένα γεγονός που έρχεται να επικυρώσει ένα νέο χαρακτηρισμό, για τη συγκεκριμένη μορφή αλληλεπίδρασης, στην πραγματικότητα, η δημοφιλής πεποίθηση του κόσμου συχνά προωθείται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε) στη συγκεκριμένη περίπτωση με το διαδίκτυο και γενικότερα με όλες τις σύγχρονες μορφές αλληλεπίδρασης έχει επηρεαστεί ριζικά η γλώσσα ως μέσον έκφρασης κι επικοινωνίας σε σημείο που έχει αλλοιωθεί η φυσική και πρέπουσα “γλώσσα”.

Φυσικά, δεν είναι και λίγες οι περιπτώσεις που ορισμένες επικεφαλίδες κατά κάποιο τρόπο προκαλούν σύγχυση σε αναγνώστες, λόγω της υπεραπλούστευσης διάφορων πολυσύνθετων θεμάτων που διατυπώνονται μέσω κάποιων εκφράσεων οι οποίες στην πραγματικότητα προσδίδουν κάποιες διακριτικές αλλαγές πάνω στις αντίστοιχες προτάσεις. Για να αντιμετωπίσουμε το συγκεκριμένο σοβαρότατο ζήτημα δίκαια, μέρος του προβλήματος αποτελεί το γεγονός πως δεν έχει υπάρξει σε σημαντικό βαθμό εξειδικευμένη γνώση η οποία θα βοηθούσε καλύτερα στην κατανόηση ορισμένων θεμάτων. Στην πραγματικότητα, άλλες περιοχές έρευνας παρόμοιες με την επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y (ή αλλιώς c.m.c) έχουν πραγματοποιηθεί σε ελάχιστο επίπεδο έρευνας ώστε να ερευνηθεί η αλήθεια πίσω από τα δημοφιλή μέσα εκπροσώπησης της επικοινωνίας σχετικά με τη γλώσσα και τις νέες τεχνολογίες επικοινωνίας. Μια σημαντική διαφορά στην οποία η προσοχή των γλωσσολόγων εστιάζεται (ενώ θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε κι εμείς τη συγκεκριμένη διαφορά) είναι αυτή ανάμεσα στους όρους γλώσσα και λόγος ή ομιλία. Είναι επίσης εξίσου σημαντικό το γεγονός ότι η ιεράρχηση προτεραιοτήτων όσον αφορά την αντιμετώπιση και την εξέταση ορισμένων ζητημάτων, θα μας βοηθούσε στην πιο αποτελεσματική άντληση ορισμένων χρήσιμων συμπερασμάτων. Πιο συγκεκριμένα λοιπόν, είναι πολύ βασικό να δούμε τι εννοούμε με τον όρο “γλώσσα” πριν περάσουμε στην ανάλυση της θέσης στην οποία κατέχει ο συγκεκριμένος όρος μέσα στο διαδίκτυο. Φυσικά, από την πλευρά της καθημερινότητας, η γλώσσα φαίνεται να αποτελεί κάτι πολύ απλό και αυτονόητο, όμως απαιτείται να επιχειρήσουμε μια πιο ιδιάζουσα προσέγγιση του όρου της γλώσσας.

8.1.1. Η γλώσσα

Όπως μπορεί να φανταστεί κανείς, η γλώσσα είναι ουσιαστικά ένα συμβολικό σύστημα δημιουργίας νοήματος και αποτελείται από τα φωνηέντα, τα σύμφωνα και τους φθόγγους. Τα συγκεκριμένα αυτά τρία συστατικά και με τους απαραίτητους συνδυασμούς οι οποίοι διέπονται από τη δομή κάποιων γραμματικών κανόνων, δημιουργούν ένα άρτιο ηχητικό αποτέλεσμα, το οποίο ταξιδεύει ευχάριστα σε κάθε έναν από μας μέσω της αίσθησης της ακοής. Τα γλωσσολογικά όμως αυτά χαρακτηριστικά τα οποία αναφέραμε και είναι γνωστά σε όλους μας, δεν είναι αρκετά ώστε να σχηματιστεί πλήρως η εικόνα που θα μας βοηθούσε να αποτυπώσουμε, την καλύτερη προσέγγιση αναφορά με τον όρο και κατ’ επέκταση με την έννοια της

“γλώσσας”. Έτσι λοιπόν, η κατανόηση των λεγόμενων ενός ατόμου απαιτεί κάτι περισσότερο από την αναγνώριση ήχων και λέξεων οι οποίοι χρησιμοποιούνται. Ακόμα κι αν κάποιος είναι γνώστης των σωστών κανόνων σύνταξης-γραμματικής, δεν υπάρχει καμία εγγύηση ότι θα είναι κατανοητά αυτά που λέει απέναντι στους άλλους. Έτσι λοιπόν το νόημα είναι η λέξη – κλειδί που ουσιαστικά διαπραγματεύονται οι δύο ή και περισσότεροι ομιλητές, επιλέγοντας μέσα από προσεκτική κρίση το πλαίσιο του λόγου με σκοπό να αντιληφθούν σωστά πως διατυπώνεται η θέση του άλλου συνομιλητή και αντίστοιχα να μεταφέρουν σωστά τη σκέψη τους (π.χ. να εξηγήσουμε την κατάσταση όπου βρισκόμαστε, να αντιληφθούμε σωστά το πρόβλημα που κάποιος έχει). Όπως καταλαβαίνουμε προφανώς, η “γλώσσα” ως μέσον έκφρασης αλλά κι επικοινωνίας δεν έχει να κάνει αποκλειστικά και μόνο με την επικόλληση επιγραφών στα διάφορα πράγματα που τυχαίνει να μας περιστοιχίζουν, όπως επίσης δεν έχει τον αποκλειστικό και μόνο ρόλο της μεταφοράς και συναλλαγής πληροφοριών. Αυτές οι συγκεκριμένες αντιπροσωπευτικές κι ενημερωτικές λειτουργίες είναι αναμφισβήτητα ένα σημαντικό τμήμα της “γλώσσας”, δεδομένου ότι η γλώσσα έχει τόσες πολλαπλές λειτουργίες.

8.1.2 Ο λόγος

Σημαντικό αντικείμενο ενδιαφέροντος αποτελεί το γεγονός, τι μπορούν να κάνουν ουσιαστικά με την γλώσσα οι άνθρωποι στην καθημερινή ζωή καθώς και με τους τρόπους που χρησιμοποιούν τη γλώσσα με σκοπό να διαμορφώσουν τις ανθρώπινες σχέσεις και να δημιουργήσουν διάυλους επικοινωνίας ανάμεσα στις ταυτότητές τους. Εξαιτίας των παραπάνω στοιχείων είναι ευνόητο ότι εστιάζεται η προσοχή των ερευνητών πάνω στον όρο “γλώσσα σε χρήση” ή αλλιώς λόγο (ομιλία). Ο όρος λόγος χρησιμοποιείται από διάφορους ειδικούς με ποικίλους τρόπους. Μολονότι στην περίπτωση που αναφερόμαστε ο όρος “γλώσσα σε χρήση” έχει συγκεκριμένη έννοια, στην πραγματικότητα ο “λόγος” και η “επικοινωνία” σχεδόν ταυτίζονται αφού έχουν περίπου την ίδια σημασία, υπό την έννοια πως κι οι δύο όροι αφορούν την κοινωνική αλληλεπίδραση και τον καθημερινό τρόπο που αντιμετωπίζονται οι διάφορες περιπτώσεις. Ενώ η αντίληψη για την “επικοινωνία” υποδεικνύει πάντα μια ευρύτατη και μη λεκτική προοπτική, ο όρος “λόγος” τείνει να είναι πιο συγκεκριμένος με γλωσσολογικό προσανατολισμό σύμφωνα με τη Deborah Schiffrin (1994) στο βιβλίο “In other words variation in reference and narrative”.

Ένα άλλο ζήτημα το οποίο σίγουρα έχει ξεχωριστό ενδιαφέρον είναι να εξεταστούν οι γλωσσολογικές πρακτικές οι οποίες ακολουθούνται από τους ανθρώπους στο διαδίκτυο (οι συγκεκριμένες πρακτικές εξυπηρετούν στην πραγματικότητα την αλληλεπίδραση και τη συνομιλία ανάμεσα στους ανθρώπους). Επίσης, στα άμεσα ερωτήματα που αναζητούμε μια απάντηση είναι στο πως οι άνθρωποι στο διαδίκτυο διαμορφώνουν τη “γλώσσα”, φαίνεται δηλαδή ότι χρησιμοποιούν τον συγκεκριμένο επικοινωνιακό μηχανισμό με ποικίλους τρόπους. Ο συγκεκριμένος προβληματισμός σίγουρα διατηρεί κατά κάποιο τρόπο την εστίαση του ενδιαφέροντος της συγκεκριμένης έρευνας όπου πραγματοποιούμε πάνω στην επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y, και γι’ αυτό άλλωστε πολλοί ειδικοί πάνω στο θέμα αυτό ενδιαφέρονται σχετικά με το ρόλο της “γλώσσας” στις νέες τεχνολογίες, επιλέγοντας ένα πεδίο έρευνας το οποίο αποτελεί μέρος της μελέτης C.M.C φέροντας τον τίτλο “η μεσολάβηση του λόγου με τη χρήση H/Y”.

8.2 Οι ποικιλίες των γλωσσών και οι κοινότητες διαλέκτων.

Σκοπός στο συγκεκριμένο αυτό κεφάλαιο είναι να δούμε μια σειρά από διάφορα ζητήματα τα οποία διατυπώθηκαν στην εισαγωγή κι όχι να αναφερθούμε σε εκτενή βαθμό σε διάφορες θεωρίες οι οποίες είναι πάρα πολλές για το ζήτημα της “γλώσσας ως μέσον έκφρασης κι επικοινωνίας στο διαδίκτυο”. Παρά τη δέσμευση μας αυτή, δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε δύο ακόμα εξειδικευμένους όρους ή αλλιώς εργαλεία ανάλυσης τα οποία σίγουρα κάποιος θα έβρισκε χρήσιμα με τους διάφορους προβληματισμούς όπου πιθανώς θα είχε για το θέμα της “γλώσσας” ως επικοινωνιακός μηχανισμός στο διαδίκτυο. Οι ειδικοί οι οποίοι ασχολούνται με τη μελέτη της σχέσης ανάμεσα στη γλώσσα και την κοινωνία (συνήθως ονομάζονται κοινωνιό-γλωσσολόγοι) γνωρίζουν πως τα περιοριστικά όρια ανάμεσα στις διάφορες γλώσσες δεν είναι κι εντελώς ολοφάνερα. Οι ίδιοι επίσης γνωρίζουν, πως η ιστορία και η πολιτική αποτελούν δύο από τους βασικότερους ρυθμιστές στο ότι η επικοινωνία μέσω γλώσσας μπορεί να θεωρηθεί αποδεκτή και κατ’ επέκταση γόητρο για ένα λαό, αλλά το πιο σημαντικό, ένας ορθός τρόπος επικοινωνίας. Για παράδειγμα λοιπόν στις συζητήσεις οι οποίες λαμβάνουν χώρα καθημερινά μας ευχαριστεί να περιγράψουμε τη γαλλική γλώσσα ως ρομαντική, χαρακτηρίζουμε τη γερμανική ως γλώσσα της επιστήμης και της τεχνολογίας, ενώ η γλώσσα της αγγλικής έχει μια γενικότερη αποδοχή μεταφέροντας την άποψη μιας σημαντικής μερίδας του κόσμου (σύμφωνα με

έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί) ότι αντιπροσωπεύει την ιδανικότερη παγκόσμια γλώσσα. Επίσης, θεωρούμε από κοινού πως οι τοπικοί διάλεκτοι τους οποίους μιλάνε οι άνθρωποι ανά σπίτι δεν αποτελούν κανονικές γλώσσες. Το γεγονός αυτό βρίσκεται φυσικά σε αντίθεση με όλες τις δημοφιλείς (ή λαϊκές γλωσσολογικές) πεποιθήσεις, μολονότι οι κοινωνιό-γλωσσολόγοι γνωρίζουν πως δεν υπάρχει τίποτα έμφυτο σε μια γλώσσα (π.χ. γραμματική και λεξιλόγιο), γεγονός το οποίο την κάνει καλύτερη ή χειρότερη συγκριτικά με κάθε άλλη γλώσσα.

Είναι πολύ σημαντικό να αναγνωρίσουμε το γεγονός ότι σαν διαφορετικοί άνθρωποι που είναι όλοι μεταξύ τους, έχουν και διαφορετικούς τρόπους διατύπωσης του λόγου τους γεγονός το οποίο αποτελεί θέμα κοινωνικής συμβατικότητας, στα πλαίσια δηλαδή των διάφορων κοινωνικών κανόνων όπου υπάρχουν και οι οποίοι θεωρούνται σχετικά λιγότερο ή περισσότερο ανώτεροι αλλά και αποδεκτοί. Γι' αυτό λοιπόν οι κοινωνιό-γλωσσολόγοι προτιμούν να μιλούν για μια ποικιλομορφία γλωσσών με σκοπό την αναγνώριση διαφόρων ομάδων (ή κοινοτήτων) που έχουν απλά διαφορετικό τρόπο διατύπωσης. Μερικές φορές οι συγκεκριμένοι αυτοί διαφορετικοί τρόποι διατύπωσης έρχονται να χρησιμοποιηθούν κι ως εθνική γλώσσα, ενώ άλλες φορές συνεχίζουν απλά να υπάρχουν ως διάλεκτοι οι οποίες χρησιμοποιούνται από τους ανθρώπους στο σπίτι ή ανάμεσα σε τοπικές κοινωνίες. Στην πραγματικότητα, οι άνθρωποι συνήθως οργανώνονται σε κοινότητες γύρω από ένα διαχρονικό δεδομένο σημείο αναφοράς, τον τρόπο δηλαδή με τον οποίο μιλούν στις κοινότητες και κατά συνέπεια την επίδραση την οποία θα υποστεί ο λόγος. Κατ' επέκταση λοιπόν, αντιλαμβανόμαστε ότι έχουμε έναν κοινό τρόπο διατύπωσης κι έκφρασης ο οποίος βοηθάει επίσης στην απόκτηση μιας γενικότερης αίσθησης από πλευράς των ανθρώπων, ώστε οι ίδιοι να συντελούν στη συγκρότηση της κοινότητας όπου ανήκουν. Οι κοινότητες των ανθρώπων αναμειγνύονται η μια με την άλλη, και συνήθως στο τέλος βρίσκουμε να ανήκουμε σε διαφορετικές κοινότητες. Κατά τον ίδιο τρόπο οι διάφορες εθνικές γλώσσες των διαφόρων κρατών δεν έχουν τα απόλυτα όρια και δεν είναι ποτέ αυθεντικές, παρά τις γραπτές αναφορές των βιβλίων γραμματικής οι οποίες μας πείθουν για συγκεκριμένες θέσεις όπου παρουσιάζονται ως μέρος της εθνικής κληρονομιάς. Οι ίδιες κοινωνιο-γλωσσικές αρχές εφαρμόζονται επίσης ανάλογα με τον τρόπο χρήσης της γλώσσας μέσα στο διαδίκτυο.

8.3 Οι πολλές “γλώσσες” και η παρουσία αυτών στο διαδίκτυο

Η άποψη ότι συνήθως ο τρόπος όπου διατυπώνουν οι χρήστες τις εκφράσεις τους ανάμεσα τους με τη χρήση μιας έκδοσης της αγγλικής γλώσσας, είναι εσφαλμένη. Το παραπάνω συμπέρασμα κάθε άλλο παρά αυθαίρετο είναι, αφού σύμφωνα με τη “ψηφιακή διαίρεση” υπάρχουν σίγουρα διαφορετικές κοινότητες λόγου οι οποίες χρησιμοποιούν σπάνιους τρόπους διατύπωσης διαμορφώνοντας μια ιδιαίτερη εμφάνιση η οποία προφανώς προκύπτει ως αποτέλεσμα ενός συνόλου διαφόρων χαρακτηριστικών ανασχηματισμών μέσα στο διαδίκτυο. Υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι προέρχονται από τα πιο άπορα μέρη του πλανήτη με τις φωνές τους να μην εισακούονται μέσα από το διαδίκτυο. Έτσι λοιπόν, προκύπτουν δυο σημαντικές ερωτήσεις σχετικά με τις γλώσσες στο διαδίκτυο. Η πρώτη ερώτηση έχει να κάνει με το ποια είναι η θέση ή αλλιώς το στίγμα των διαφόρων γλωσσών, καθώς και σε ποιο βαθμό η αγγλική αποτελεί την επικρατούσα γλώσσα.

Υπάρχουν ορισμένοι τρόποι ώστε να εκτιμηθούν οι δημογραφικές πραγματικότητες του παγκόσμιου διαδικτυακού ιστού οι οποίοι βασίζονται σε γλωσσολογικής αλλά και γεωγραφικής φύσεως δείκτες. Ένας από τους πασιφανέστερους τρόπους ώστε να έχουμε μια γενική εικόνα του γλωσσολογικού τοπίου του διαδικτύου, είναι να εξετάσουμε τις διάφορες γλώσσες όπου χρησιμοποιούν οι άνθρωποι στο ιντερνέτ. Το 1996 εκτιμήθηκε πως το 80% των χρηστών του διαδικτύου μιλούσαν αγγλικά. Το έτος 2000 το ποσοστό έπεσε στο 54%, με το 7,1% να μιλάει γιαπωνέζικα, το 5,4% να μιλάει κινέζικα, το 5% γερμανικά, το 4,7% ισπανικά ενώ τέλος το 3,9% να μιλάει γαλλικά. Τη στιγμή όπου πραγματοποιείται η συγκεκριμένη διατριβή, τα δημογραφικά νούμερα ήταν πιο διαφορετικά, με το ποσοστό το οποίο ομιλεί γλώσσες εκτός της αγγλικής να αγγίζει το 63,5%, ενώ οι γηγενείς Άγγλοι να αντιπροσωπεύονται από ένα ποσοστό της τάξης του 36,5%. Στην πραγματικότητα, μέχρι τα τέλη του 2011 υπολογίζεται πως οι χρήστες του διαδικτύου οι οποίοι μιλούν τη γλώσσα της αγγλικής ή τη “μητρική γλώσσα”, δε θα ξεπερνά το 1/3 επί του παγκοσμίου συνόλου των χρηστών. Ενώ οι ευρωπαϊκές γλώσσες συνεχίζουν να υπολογίζονται ως ένα από τα πιο σημαντικά μερίδια για λογαριασμό της παγκόσμιας χρήσης του διαδικτύου, οι περισσότεροι σχολιαστές συμφωνούν πως το μέλλον του διαδικτύου ανήκει στο όλο και περισσότερο στις γλώσσες των χωρών της ανατολικής Ασίας όπως για παράδειγμα της Ιαπωνίας, της Κορέας και ειδικότερα της Κίνας.

Ένας άλλος τρόπος εκτίμησης της σχετικής εξάπλωσης των γλωσσών στο διαδίκτυο είναι βλέποντας το πραγματικό περιεχόμενο των ιστοσελίδων όπου εμφανίζονται με επιλογές διαφόρων γλωσσών. Για παράδειγμα, η “κοινότητα του διαδικτύου” (*internet society*) λειτούργησε με μια πολύ γνωστή έρευνα τον Ιούνιο του 2008 ως τμήμα μιας μεγάλης μελέτης η οποία έφερε τον τίτλο “Babel Project” (έρευνα Babel) μέσα από την οποία βγήκαν πολλά και διάφορα χρήσιμα προς αξιολόγηση αποτελέσματα, όπως για παράδειγμα το 84% των περιεχομένων τα οποία βρίσκονται σε όλο το διαδίκτυο αντιστοιχούν στη γλώσσα της αγγλικής, ενώ ακολουθεί η γλώσσα της γερμανικής με 5%, τα ιαπωνικά με 3% και μόλις 2% τα γαλλικά. Είναι πάρα πολύ απίθανο όμως στις μέρες μας τα αποτελέσματα της έρευνας με τίτλο “Babylon Project” να αντιπροσωπεύουν την υπάρχουσα πραγματικότητα. Με πιο γεωγραφικούς όρους τα δημογραφικά του διαδικτύου αποκαλύπτονται αρκεί να δει κάποιος που ζούνε οι χρήστες. Φυσικά όμως, με τις διαφορετικές διαλέκτους όπου χρησιμοποιούνται σε κάθε χώρα η παραπάνω ένδειξη κάθε άλλο παρά ακριβής είναι και συσχετίζεται με τη θέση όπου καταλαμβάνει η κάθε γλώσσα στο στερέωμα του παγκοσμίου διαδικτυακού ιστού. Παρόλα ταύτα, αυτό που αντικατοπτρίζουν οι παρακάτω αριθμοί είναι η αισθητή μετατόπιση (όσον αφορά τη χρήση γλώσσας) μακριά από την αγγλική, καθώς και την προέκταση αυτής όπου είναι η αμερικάνικη. Για παράδειγμα λοιπόν, το 1999-2000 περίπου το 70% των χρηστών του διαδικτύου βρισκόταν στη Βόρεια Αμερική σε σύγκριση με το 50% των χρηστών το 2005, ενώ το ποσοστό ήταν 33% το 2007. Ενώ το ποσοστό των Ευρωπαίων χρηστών παρέμεινε σταθερό, η τεράστια αύξηση, με την έννοια της μαζικής συγκέντρωσης και πρόσβασης στο διαδίκτυο, προερχόταν από το τμήμα της υψηλίου Ασία – Ειρηνικός Ωκεανός.

Τέλος, η εγγραφή κάτω από μια συγκεκριμένη περιοχή (ανάμεσα σε πολλές άλλες) του διαδικτύου όπως για παράδειγμα η λεγόμενη ηλεκτρονική διεύθυνση ή web address, σίγουρα αποτελεί μια λογική ένδειξη της σχετικής θέσεως όπου κατέχουν οι διάφορες γλώσσες στο διαδίκτυο. Για παράδειγμα το 2000 πάνω από το 75% των διαδικτυακών τόπων προερχόταν από περιοχές του διαδικτύου με γεωγραφική προέλευση τη Β. Αμερική, το 10% αυτών ερχόταν από την Ευρωπαϊκή Ήπειρο συμπεριλαμβανομένης και της μεγάλης Βρετανίας, ενώ το 7,5% προέρχονταν από Ασία – Ειρηνικό Ωκεανό.

8.4 Οι “Γλωσσολογικοί πόλεμοι” στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης & Ιντερνέτ

Μολονότι οι άνθρωποι θεωρούν ως τιμή τη γλώσσα της καταγωγής τους, θα πρέπει να μην έχουμε ψευδαισθήσεις, καθώς η γλώσσα πάντα αποτελεί ένα ισχυρό πολιτικό θέμα. Σύμφωνα με ένα δημοσιευμένο άρθρο της καναδέζικης εφημερίδας – από το Montreal - The Gazette – (έκδοση 14^{ης} Μαρτίου 2009), οι διάφορες χώρες λαμβάνουν συχνά ορισμένα μέτρα πρακτικής φύσεως με σκοπό τη δημιουργία ενός προστατευτικού κλοιού ώστε να εξασφαλιστεί η ακεραιότητα της γλώσσας του κάθε κράτους από επιδράσεις άλλων γλωσσών όπου επιφέρουν αλλοιώσεις. Σε συνθήκες Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης η παραπάνω τοποθέτηση μέσα από το άρθρο της εφημερίδας, μας παραπέμπει στη σκέψη πως οι γλώσσες, και πιο συγκεκριμένα τα κράτη τα οποία βρίσκονται πίσω απ’ αυτές αντιστέκονται στην κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας. Αλλά υπάρχουν κι άλλα παραδείγματα ανά την υφήλιο όπου οι ομιλητές λιγότερο χρησιμοποιημένων γλωσσών αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα, όπως για παράδειγμα οι Καταλανοί στην Ισπανία και οι Ουαλοί στη Μεγάλη Βρετανία. Κατά τον ίδιο τρόπο λοιπόν, το προνομιούχο χαρακτηριστικό της απευθείας σύνδεσης χρήσης της αγγλικής γλώσσας είναι πως πολύ εύκολα και αθόρυβα προκαλεί ζητήματα τεραστίων διαστάσεων. Ένα παράδειγμα είναι η αιχμαλωσία των άλλων γλωσσών κι εθνικών ταυτοτήτων κάτω φυσικά από την ομπρέλα της παγκοσμιοποίησης και την έξαρση του αμερικανισμού αλλά και του αγγλοσαξωνισμού, ως τις παγκοσμίως και ευρύτατα διαδεδομένες κατά πολλούς και λεγόμενες δυτικοευρωπαϊκές κουλτούρες.

Όπως αντιλαμβανόμαστε η εικόνα η οποία διαμορφώνεται πχ στο χώρο του facebook και γενικότερα στο διαδίκτυο (και ο ρόλος των γλωσσών σ’ αυτόν) δεν είναι και πάρα πολύ απλή, αλλά αντιθέτως σύνθετα δομημένη. Ακριβώς, επειδή πολλές κοινότητες διαφόρων διαλεκτών ενδιαφέρονται σχετικά με την επίδραση μιας τόσο ισχυρής γλώσσας όπως αυτή της αγγλικής, γι’ αυτό και θεωρούν το διαδίκτυο ως το καταλληλότερο μέσο με σκοπό την προώθηση και την προστασία των γλωσσών μειονότητας.

Φυσικά υπάρχει ένα αναρίθμητο σύνολο από πόρους στο διαδίκτυο όπου οι γλώσσες της πλειοψηφίας προωθούνται αλλά και διδάσκονται – για παράδειγμα θα μπορούσε κάποιος να επισκεφτεί την ιστοσελίδα Foreign language resources του Πανεπιστημίου South Florida των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Οποσδήποτε, μια άλλη πλευρά της προσπάθειας όπου καταβάλλουν οι χρήστες υπερασπίζοντας τις γλώσσες τις οποίες εκπροσωπούν, είναι η μεγαλοποίηση των “γλωσσολογικών

απευθείας σύνδεσης μαχών” οι οποίες έχουν την τιμητική τους ειδικότερα στα chat rooms, με τους ίδιους να επιδίδονται σε υποτυπώδεις συγκρούσεις μεταξύ τους χρησιμοποιώντας ο κάθε χρήστης τη γλώσσα της καταγωγής του.

8.5 Ύφος και τροποποίηση της γλώσσας στο διαδίκτυο και στα Μ.Κ.Δ

Ο Άγγλος David Crystal εκτός από τη συγγραφική του ιδιότητα φημίζεται κυρίως για τη διατύπωση διαφόρων απαιτήσεων του σχετικά με τον τρόπο όπου η γλώσσα αλλάζει στο διαδίκτυο, δήθεν εξαιτίας του διαδικτύου. Στην πραγματικότητα ο D.Crystal προτείνει πως η γλώσσα του facebook, tweeter (η οποία έχει δομηθεί από τους ίδιους τους χρήστες) αποτελεί και το λεγόμενο “τέταρτο επικοινωνιακό μέσο” (έπειτα από το γράψιμο, την ομιλία και την επικοινωνία μέσω της νοηματικής) όσον αφορά το ρυθμό μεταβολής της ο οποίος έχει αλλάξει ραγδαία. Παρόλα ταύτα, τη συγκεκριμένη άποψη δεν την ασπάζονται όλοι, καθώς οι περισσότεροι συμβαίνει να είναι περισσότερο επιφυλακτικοί. Το ενδιαφέρον λοιπόν στρέφεται στο γεγονός σχετικά με το ποτέ η γλώσσα στο διαδίκτυο είναι τόσο διαφορετική όπου να αξίζει να αντιμετωπίζεται εντελώς ως μια ποικιλία διαφορών γλωσσών.

8.5.1 Η γραφή η οποία μοιάζει σαν λόγος

Η γλώσσα αλλάζει συνέχεια μέσα στο χρόνο. Όλοι μας γνωρίζουμε ότι ο τρόπος όπου τα αγγλικά εκφράζονταν με λέξεις προφορικά και γραπτά όπως για παράδειγμα πριν από εκατοντάδες χρόνια από τον πασίγνωστο William Shakespeare ο οποίος είναι εντελώς διαφορετικός από τα σημερινά αγγλικά τα οποία μιλάμε σήμερα. Πολλοί είναι εκείνοι όπου δεν τους αρέσει η συγκεκριμένη αλλαγή, όμως η μεταβολή της γλώσσας είναι κάτι αναπόφευκτο και φυσιολογικό. Τα γλωσσολογικά στοιχεία της γλώσσας του διαδικτύου φυσικά επηρεάζονται κατά πολύ από τις φυσικές ανάγκες της τεχνολογίας. Πιο αξιοσημείωτο όμως είναι το γεγονός πως η εισαγωγή των συμβόλων-χαρακτήρων οι οποίοι διαμορφώνουν τις λέξεις με τη σειρά τους δημιουργούν τις προτάσεις οι οποίες δίνουν ροή στο λόγο μας, κάτι το οποίο γίνεται μέσω ενός πρότυπου πληκτρολογίου. Φυσικά, υπάρχουν κι άλλοι σημαντικοί κοινωνικοί παράγοντες οι οποίοι έχουν εμπνεύσει τη γραφή η οποία μοιάζει σαν λόγος όπως για παράδειγμα η ειδική φρασεολογία τύπου (αργκό) σύμφωνα πάντα με τους ειδικούς οι οποίοι έχουν ασχοληθεί σε σοβαρό επίπεδο στον τομέα ανάπτυξης των τεχνολογιών

επικοινωνίας μέσω της πληροφορικής. Υπό αυτή την έννοια η γλώσσα αποκαλύπτει και μια “κοινότητα διαλέκτου” η οποία απολαμβάνει τη δυνατότητα να διασκεδάζει με τις δυνατότητες του ηλεκτρολογίου. Ο Wills T.A (2001) υποστηρίζει πως η έμφαση η οποία δίνεται στη γραφή η οποία μοιάζει σαν λόγος στηρίζεται στο γεγονός της αμεσότερης προσέγγισης του συνομιλητή μας με άλλα λόγια δηλαδή της ταχύτητας όπου και επιτυγχάνεται αυτό (της προσπάθειας στη περίπτωση του διαδικτύου να γίνει κάποιος φιλικός). Σύμφωνα με τον Wills T.A η γλώσσα βασίζεται σε μια δημιουργική τοπολογία καθώς και στους παραδοσιακούς κανόνες γραμματικής με αποτέλεσμα το ύφος της γλώσσας μερικές φορές να θρυμματίζεται – όπως πολλές φορές συμβαίνει όταν προσπαθούμε να ακολουθούμε τις διάφορες τάσεις όπου η μόδα υπαγορεύει.

8.5.2 Ο λόγος ο οποίος μοιάζει με γραφή

Ο καλύτερος “τόπος” που κανείς μπορεί να παρατηρήσει το λόγο ο οποίος μοιάζει με γραφή καθώς και τη γλώσσα σε μια συζήτηση (π.χ. ομιλία) στο διαδίκτυο φυσικά δε θα ήταν κανείς άλλος από τα πεδία εφαρμογής της επικοινωνιακής διαδικασίας τύπου c.m.c (facebook, tweeter, msn messenger, yahoo messenger κλπ). Στις επικοινωνίες τύπου c.m.c υπάρχουν διάφοροι τεχνολογικοί περιορισμοί όπως η διαβίβαση πληροφοριών και οι ενδεχόμενες χρονικές καθυστερήσεις εξαιτίας διαφόρων παραμέτρων της σύνδεσης, τελικά αυτό που προσπαθούμε να πούμε είναι πως θεωρούμε πως όλοι μας οι χρήστες είμαστε πραγματικά πολύ ενθουσιώδεις ώστε να βρούμε κάποιους άλλους τρόπους με σκοπό να αντικαταστήσουμε τα είδη διάφορων κινήσεων οι οποίες υπάρχουν κατά την προφορική αλληλεπίδραση συγκλίνοντας στην περίπτωση της γραπτής αλληλεπίδρασης. Έτσι λοιπόν, οι άνθρωποι θέλουν να ηλεκτρολογούν τόσο γρήγορα όσο μπορούν, αλλά από την άλλη να είναι εξίσου φιλικόι όσο επίσης μπορούν. Πρέπει να θυμόμαστε πως το επίπεδο της σχέσης (φίλοι γνωστοί, παλιοί συμμαθητές, πρώην συμμετέχοντες σε μια ερωτική σχέση από το παρελθόν κλπ) ανάμεσα στους χρήστες αποτελεί μια σημαντικότερη παράμετρο. Ο λόγος λοιπόν ως τρόπος έκφρασης ειδικότερα, όταν απλά αποτελεί μια ευχάριστη απασχόληση συνεπάγεται με μια υψηλού βαθμού τύπου αλληλεπίδραση και γενικότερα μια διαδικασία η οποία χαρακτηρίζεται ως δυναμική και αυθόρμητη - ειδικότερα όταν σ’ αυτή συμμετέχουν πάρα πολλοί.

Εξετάζοντας το λόγο ο οποίος μοιάζει ως γραφή στη διαδικτυακή εφαρμογή με το όνομα Facebook ο Teun A. Van Dijk μέσα από το βιβλίο “Discourse as Social

Interaction” Εκδόσεις Sage, (2007) χαρακτηρίζει τη συγκεκριμένη εφαρμογή ως “γραπτή αλληλεπίδραση λόγου”. Η Stanley Wasserman παρατήρησε μέσα από το βιβλίο της με τίτλο “Social Network Analysis: Methods and Applications” *Cambridge University Press*, (2004) πως η οργάνωση των αλληλεπιδράσεων ήταν πολύπλοκη. Για παράδειγμα πολλές συζητήσεις οι οποίες λάμβαναν χώρα παράλληλα την ίδια χρονική στιγμή απλά εγκαταλείπονταν από τους συμμετέχοντες. Συχνές ήταν οι σύντομες απαντήσεις (συνήθως με μέγιστο αριθμό τις έξι λέξεις), ενώ παρατηρήθηκαν επίσης σε υψηλά επίπεδα “προσφωνήσεις” (για παράδειγμα η χρήση των ψευδώνυμων με σκοπό να αποφευχθεί κάποια ασάφεια ανάμεσα στον υπερβολικό αριθμό παρευρισκομένων χρηστών). Αν κανείς αναλογιστεί ένα πρόσωπο που κάθεται μαζί με άλλους φίλους γύρω από ένα τραπέζι απολαμβάνοντας ένα ρόφημα θα μπορούσε να συνειδητοποιήσει το είδος του “λόγου” για τον οποίο η S. Wasserman περιγράφει:

“Μερικές φορές φαίνεται σαν χάος αλλά τα πάντα συνήθως κυλάνε πραγματικά ομαλά”.

Υπάρχουν αρκετοί παράγοντες οι οποίοι ερμηνεύουν τους λόγους που η γλώσσα και ο λόγος μεταβάλλονται μέσα στο διαδίκτυο. Όσο για την επικοινωνία γενικότερα, η απάντηση βρίσκεται ανάμεσα σ’ ένα τεράστιο εύρος από μεταβλητές οι οποίες καθορίζουν το πλαίσιο της επικοινωνίας, όπως για παράδειγμα η επιλογή της επικοινωνιακής μεσολάβησης που κάποιος χρήστης θα επιλέξει στο διαδίκτυο, όπως για παράδειγμα το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail) ή την άμεση αποστολή και λήψη μηνυμάτων μέσω facebook, tweeter, msn messenger, yahoo messenger κλπ. Μια άλλη μεταβλητή είναι η ιδιότητα των συμμετεχόντων στη συγκεκριμένη επικοινωνία (φίλοι, επαγγελματικοί συνεργάτες) καθώς και το θέμα ή αντικείμενο συζήτησης (ερωτική επιστολή ή υπηρεσιακό υπόμνημα). Άρα όπως σημειώνει ο υποψήφιος οι μεταβλητές όπως οι παραπάνω ουσιαστικά διαμορφώνουν με συγκεκριμένο τρόπο την κάθε απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση – ακριβώς αντίστοιχα συμβαίνει και με την γλώσσα του διαδικτύου.

8.6. Η εξάπλωση της γλώσσας του Facebook, του Tweeter και γενικότερα του διαδικτύου στις μέρες μας

Μια επίσης δημοφιλής απαίτηση που συνοδεύεται με την εξάπλωση της γλώσσας του διαδικτύου στις μέρες μας, είναι η τρομακτική τάση αύξησης της

συγκεκριμένης γλώσσας σε συνθήκες επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c με αποτέλεσμα να εκτίθενται όλες οι ποικιλίες γλωσσών απέναντι σε μια διαρκή απειλή. Για παράδειγμα, από καιρούς σε καιρούς, ακούμε διάφορες εκκλήσεις σχετικά με το ότι νέοι άνθρωποι έχουν χάσει την ικανότητα να συλλαβίζουν καθώς και να γράφουν σύμφωνα με τους κανόνες ορθογραφίας εξαιτίας του διαδικτύου. Όμως είναι απόλυτα φυσιολογικό να προσάπτει κανείς με τόση ευκολία κατηγορίες στο διαδίκτυο, ώστε να κινδυνεύει να χαρακτηριστεί η άποψη του τεχνολογικά ‘ντετερμινιστική’

δημιουργώντας μια εντύπωση ότι για όλες τις αρνητικές αλλαγές φέρει την αποκλειστική ευθύνη το δ ι α δ ί κ τ υ ο.

Θεωρούμε πως σύμφωνα με τα προηγούμενα κεφάλαια, λόγω της απήχησης της απευθείας σύνδεσης ορολογίας στις εκτός σύνδεσης δραστηριότητες της καθημερινής και πραγματικής ζωής πχ θα σε κάνω *like* δανειζόμενη τον όρο από το facebook, μου αρέσει να *follow* τα *tweets* σου δανειζόμενοι τους όρους από το tweeter, έχει ως αποτέλεσμα ακόμα και μακριά από τα δίκτυα των H/Y, να αλληλεπιδρούμε μεταξύ μας με όρους υπό τη σκιά πάντα του διαδικτύου. Για παράδειγμα, όροι οι οποίοι σχετίζονται άμεσα με την πληροφορική και το διαδίκτυο όπως: *facebook*, *multi-tasking*, *windows*, *hacking*, *spamming*, *cyberspace*, *cyber-culture*, *hypertext*, *blog*, *block*, καθώς και άλλοι πολλοί όροι έχουν εισβάλλει στην καθημερινή ορολογία και χρησιμοποιούνται από τους ανθρώπους σε τρέχουσες συναλλαγές και γενικότερα σε διάφορες αλληλεπιδράσεις ανάμεσα σε απλούς πολίτες. Μερικές φορές τους παραπάνω όρους του διαδικτύου μπορεί κανείς να ανατρέξει και να τους βρει σε λεξικά. Τη συγκεκριμένη εξάπλωση της γλώσσας του διαδικτύου οι ειδικοί την ονομάζουν σαν “το φαινόμενο της γλωσσολογικής εξάπλωσης” όπου κατά ένα τρόπο στοιχεία μιας γλώσσας μεταπηδούν σε μια άλλη. Η γλώσσα του διαδικτύου επίσης έχει επιδράσεις και σε άλλες γλώσσες, εκτός φυσικά της αγγλικής όπως για παράδειγμα την ισπανική. Έτσι λοιπόν, αντιλαμβανόμαστε πως οι επιδράσεις που δέχονται άλλες γλώσσες μας παραπέμπουν σε θέματα δεσμών όπου αναφέρθηκαν νωρίτερα σχετικά με συνδυασμένες επιδράσεις ανάμεσα σε γλώσσα διαδικτύου και αγγλική γλώσσα. Άλλωστε αυτό εξηγεί τους λόγους για τους οποίους η γαλλική γλώσσα αντιστέκεται σε αντίστοιχες επιρροές προάγοντας όρους γαλλικούς οι οποίοι εξισώνονται με ξενόφερτες λέξεις (για παράδειγμα ο όρος “*bavardage*” αντικαθιστά τον όρο “*chat*”, ενώ ο όρος “*un pirate informatique*” αντιστοιχεί στον όρο “*hacker*”)

Μια ενδιαφέρουσα πτυχή του ζητήματος όσον αφορά τη γλώσσα του διαδικτύου, όπου παραμένει υπό έρευνα είναι η καθιέρωση όρων με τη μορφή της

επίσημης ονομασίας: “Γλώσσα Διαδικτύου”. Προκύπτουν όμως τρία καίρια ερωτήματα όπως: “από πού προέρχονται οι συγκεκριμένοι όροι”; Καθώς επίσης “ποιος τους επινόησε”; και “πώς οι όροι αυτοί έχουν διαδοθεί ευρύτατα”;. Επίσης, μια άλλη ενδιαφέρουσα μεταβολή όπου δεν βλέπουμε να καταγράφεται και να ασχολούνται μ’ αυτήν (τουλάχιστον από ότι παρατηρούμε) είναι η βαθμιαία “εξέλιξη” των όρων της γλώσσας του διαδικτύου, όπως για παράδειγμα ο όρος “e-mail” γίνεται “mail” ή του “internet” γίνεται “net”. Μολονότι, η παραπάνω εξέλιξη την οποία περιγράψαμε εκφράζεται μέσα από την ακόλουθη αξιοπρόσεκτη προσπάθεια, μπορεί να έχει περισσότερο κωμικό αντί-ακαδημαϊκό χαρακτήρα. Αναφερόμαστε λοιπόν στο βιβλίο

με τίτλο “Wired Style”. Από τις δυο ακόλουθες αξιοπρόσεκτες προσπάθειες οι οποίες μπορεί να έχουν περισσότερο κωμικό αντι-ακαδημαϊκό χαρακτήρα, αναφερόμαστε λοιπόν σε δυο βιβλία του Constance Hale, Ιούνιος 2007 με τίτλο: “wired style” καθώς και στο απευθείας σύνδεσης εγχειρίδιο “Netlingo” το οποίο αναφέρεται σε μια λίστα γύρω στις χίλιες λέξεις και όρους περιγράφοντας τις τεχνολογίες

και τις κοινότητες του διαδικτύου. Οι νέοι μέθοδοι επικοινωνίας και κατ’ επέκταση χρήσης της γλώσσας προκύπτουν συνεχώς ως αποτέλεσμα αλλαγών σε τεχνολογικό και κοινωνικό επίπεδο.

Έτσι, ότι κάποτε ήταν υπερμοντέρνο τελικά θα καταλήξει κοινότυπο και παλαιομοδίτικο.

Αναμφισβήτητα αυτό είναι κάτι πολύ ειδικό όσον αφορά την περίπτωση του διαδικτύου, αλλά αυτός είναι ο τρόπος όπου η γλώσσα εξελίσσεται. Προσωπικά θεωρούμε πως είναι λάθος αν κάποιος σκεφτεί πως η γλώσσα είναι κάτι *ιερό* και *αμετάβλητο*. Φυσικά, πάντα θα υπάρχουν άνθρωποι μέσα στην κοινωνία οι οποίοι δε θέλουν να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο μιλούν αλλά και γράφουν. Μπορούμε να αποκαλούμε τους συγκεκριμένους ανθρώπους “γλωσσολογικά πουριτανούς”- άνθρωποι οι οποίοι είναι πάρα πολύ αυστηροί και έχουν πολύ δύσκαμπτες αρχές απορρίπτοντας οτιδήποτε νέο και θεωρώντας το ως επιπόλαιο και ακατάλληλο. Αντιμέτωποι σε τέτοιου είδους μεταβολές οι φωνές αυτών των ανθρώπων συχνά ξεπροβάλλουν δυναμικά όσο ποτέ. Το κλειδί για τη συγκεκριμένη αυτή υπόθεση είναι πως αποτελεί ζωτικής σημασίας θέμα η αντίσταση απέναντι σε κάθε σαρωτικής φύσεως κριτική, σχετικά με τον τρόπο σύμφωνα με τον οποίον αλλάζει η γλώσσα καθώς και τις επιδράσεις όπου προκαλούνται αυτομάτως οπουδήποτε αλλού.

*
* *
*

Κεφάλαιο 9:

Η δομή του συστήματος για την κατανόηση της τακτικής των χρηστών στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και γενικότερα στο Διαδίκτυο

Εισαγωγή κεφαλαίου

Όπως διάφορα πεδία της ψυχολογίας, έτσι και εκείνο το οποίο ασχολείται με τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και γενικότερα με το διαδίκτυο, σίγουρα απαιτεί συζήτηση σε εκτενή βαθμό. Τα στοιχεία όπου συσχετίζονται με τη ψυχολογία και την άμεση σχέση αυτών με τα Κ.Μ.Δ και το διαδίκτυο αντλούν αρκετά δεδομένα μέσα από έρευνες διαφόρων άλλων επιστημόνων όπως για παράδειγμα: της επιστήμης πληροφορικής, της γλωσσολογίας (που είδαμε το ρόλο της στο προηγούμενο κεφάλαιο), της ανθρωπολογίας, της κοινωνιολογίας καθώς και της επιστήμης μέσων μαζικής ενημέρωσης. Αντιλαμβανόμαστε πως η κομβικής σημασίας φύση του αναδυόμενου συγκεκριμένου πεδίου ψυχολογίας των Κ.Μ.Δ και του διαδικτύου προσδίδει ενδιαφέρον χαρακτηριστικά στο συγκεκριμένο πεδίο έρευνας.

Απόψεις του χρήστη

9.1 Η χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης και του Διαδικτύου από στρατηγικής πλευράς

Η χρήση των Κ.Μ.Δ και του διαδικτύου από στρατηγικής πλευράς των χρηστών είναι ένα ζήτημα το οποίο πέρνα στα αζήτητα, όσον αφορά την επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y c.m.c. Η στρατηγική του χρήστη συνήθως βρίσκει ως πεδίο εφαρμογής το επιλεγμένο μέσο επικοινωνίας. Έτσι για παράδειγμα, όταν κάποιος άνθρωπος δε θέλει να εμπλακεί σε μια πολυδαίδαλη συζήτηση ίσως καταφύγει στην επιλογή της χρήσης αποστολής μηνύματος μέσω κινητού τηλεφώνου (sms) ή κάνοντας χρήση των υπηρεσιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail). Κατά τη διάρκεια του έτους 2002, η εταιρεία τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών vodafone διοχέτευσε στον κόσμο της αγοράς μια σειρά

από διαφημίσεις, εγκωμιάζοντας τη χρησιμότητα της αποστολής γραπτών μηνυμάτων (τύπου sms) δίνοντας έμφαση στη σύντομη και γλυκιά επικοινωνία, επικαλούμενη τη τακτική της στρατηγικής ενός χρήστη.

Εν τούτοις, επίσης, είναι ανάγκη να εντοπίσουμε πως η χρήση του διαδικτύου από στρατηγικής πλευράς επεκτείνεται πέρα από τη διαδικασία επιλογής κάποιου επικοινωνιακού μέσου. Θεωρούμε πως οι χρήστες των facebook και tweeter και κατ' επέκταση του διαδικτύου επίσης χρησιμοποιούν τα επιλεγμένα επικοινωνιακά μέσα ως μια μέθοδο κινήτρου για να πετύχουν κάποιο σκοπό τους χωρίς όχι απαραίτητα να είναι ένας κακόβουλος σκοπός. Οι χρήστες ως επέκταση του συγκεκριμένου κινήτρου τοποθετούν και κάποια άλλα χαρακτηριστικά τα οποία σίγουρα τα διακρίνει μια σταθερότητα. Όπως είναι για παράδειγμα η προσωπικότητα, καθώς επίσης η επιλογή του επικοινωνιακού μέσου και η συχνότητα χρήσης του συγκεκριμένου επικοινωνιακού μέσου.

Η χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης από στρατηγικής πλευράς απασχόλησε ιδιαίτερα τον βρετανικής καταγωγής ψυχολόγο Ο'Sullivan (2007) ο οποίος διαφωνεί πως η διαδικασία παρουσίασης με την οποία ο χρήστης προβάλλει τον εαυτό του καθώς και η διαχείριση των εντυπώσεων (ως διαδικασία) κατά την οποία ο χρήστης εισπράττει από τον άλλο χρήστη, σημαίνει κι αυτομάτως πως η επιλογή του επικοινωνιακού μέσου με κάποιο τρόπο χειραγωγείται κατά τέτοιο τρόπο όπου οι άνθρωποι δρουν στρατηγικά για να μειωθεί η επίδραση κάποιας τυχαίας απόρριψης. Ο Ο'Sullivan ρώτησε τους διάφορους χρήστες σχετικά με τη γνώμη τους γύρω από τις διαπροσωπικές καταστάσεις στις οποίες ο ρόλος της διαδικασίας της παρουσίασης του εαυτού του χρήστη απειλούνταν (για παράδειγμα η ομολογία του ότι: “ο σύντροφος σου θα σε έβρισκε αποκρουστικό” ή με ενίσχυση ηθικού (αποκαλύπτοντας κάτι όπου ο σύντροφος μας βρίσκει σε μας), και ποια είναι τα επικοινωνιακά μέσα εκείνα μέσα όπου προτιμούνται γι' αυτή την αλληλεπίδραση (τηλέφωνο, αυτόματος τηλεφωνητής, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, γραπτές επιστολές ή πρόσωπο με πρόσωπο). Ο Ο'Sullivan επίσης ασχολήθηκε με το πότε ή όχι η επικοινωνία έχει σημείο αναφοράς το εγώ (στον εαυτό κάποιου, όπως παραπάνω) ή στο πρόσωπο του συντρόφου. Όπως σαφώς ήταν αναμενόμενο, (κατά τη διαδικτυακή περιήγηση του κυρίως στους χώρους των : Facebook και Tweeter) υπήρχε μια συγκεκριμένη τάση από πλευράς χρηστών να προτιμούν τα συγκεκριμένα Κοινωνικά Μέσα Δικτύωσης, όταν η ειδησεογραφία περιλαμβάνει δυσάρεστα θέματα σε σύγκριση με την περίπτωση των θεμάτων που

εμπνέουν αισιοδοξία. Η συνθήκη της “εξομολόγησης” προβάλλει σύμφωνα με τον O’Sullivan την έντονη προτίμηση για επικοινωνιακή μεσολάβηση σε σχέση με όλες τις άλλες περιπτώσεις συνθηκών.

Η μελέτη του O’Sullivan ερμηνεύει μια πτυχή από τη στρατηγική χρήση της επικοινωνιακής μεσολάβησης του Facebook και Tweeter όπου με λίγα λόγια αποδίδεται ως τη τάση της προτίμησης όσον αφορά την διαδικτυακή (απευθείας σύνδεσης) επικοινωνιακή μεσολάβηση όταν αποκαλύπτονται οι αρνητικές όψεις του εαυτού του χρήστη. Ο O’Sullivan διαφωνεί με την άποψη πως η επικοινωνιακή μεσολάβηση προσφέρεται κατά ιδανικότερο τρόπο με σκοπό την επίτευξη ενός ολοκληρωμένου ελέγχου σχετικά με την παρουσίαση του εαυτού του χρήστη, και συνεπώς διαφωνεί πως ίσως να προτιμάται επί το πλείστον σε αυτές τις περιπτώσεις.

Υπάρχουν πάρα πολλοί άλλοι παράγοντες εκτός από τη διαδικασία διαχείρισης των εντυπώσεων στα πλαίσια της στρατηγικής χρήσης των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, σχετικά με την επιλογή του επικοινωνιακού μέσου πράγμα που σημαίνει πως ουσιαστικά δεν έχουμε να κάνουμε με μια απλή αποστολή ενός απευθείας σύνδεσης μηνύματος Wood (2005). Οι έννοιες με συμβολική σημασία επισημαίνει ο Wood οι οποίες συσχετίζονται με τα επικοινωνιακά μέσα συνεπάγονται με το ότι οι χρήστες μπορούν να προτείνουν την αντίστοιχη σημασία αυτών μέσω της επιλογής της επικοινωνιακής μεθόδου. Έτσι λοιπόν προσθέτει ο ίδιος ο Wood μέσα από το βιβλίο “Theory and Research concerning social comparisons of personal attributes” (2007), για ένα χρήστη του διαδικτύου όπου χρησιμοποιεί μεθόδους και τακτική στρατηγικής, ίσως αν ως στόχος της αλληλεπίδρασης είναι η μετάδοση διαπροσωπικής εμπιστοσύνης, τότε καλύτερα θα ήταν οι χρήστες να καταφύγουν σε τύπο επικοινωνίας όπως αυτόν του τηλεφώνου αντί εκείνον της ανταλλαγής μηνυμάτων μέσω Facebook και Tweeter. Ο συγκεκριμένος διαχωρισμός οφείλεται όχι κυρίως στην ικανότητα του επικοινωνιακού μέσου να παρέχει την απαιτούμενη απόδοση και την ανάλογη αξιοπιστία, αλλά των προθέσεων όπου έχουν οι απευθείας σύνδεσης χρήστες.

Ενώ ο O’Sullivan (2007) μέσα από το βιβλίο “Human Communication Research” προσεγγίζει το θέμα της στρατηγικής όσον αφορά τη χρήση του διαδικτύου ως επικοινωνιακό μέσο, ενώ παράλληλα προκύπτει και μια θετική συμβολή όσον αφορά την κατανόηση της διαχείρισης των εντυπώσεων ειδικά για την περίπτωση των κοντινών σχέσεων, με τον O’Sullivan να εστιάζει την προσοχή του αποκλειστικά στις αλληλεπιδράσεις και στις τακτικές των χρηστών στο διαδίκτυο. Θεωρούμε, πως η διαχείριση των εντυπώσεων στην περίπτωση των κοντινών σχέσεων, δεν αποτελεί

τίποτα άλλο από απλώς ένα ουσιώδες συστατικό το οποίο συμπεριλαμβάνεται στη στρατηγική χρήση των επικοινωνιακών μέσων, μολονότι χαρακτηρίζεται ως κρίσιμο χαρακτηριστικό στη διαδικασία αλληλεπίδρασης. Θεωρούμε, πως η στρατηγική υποδηλώνεται σε κάποιο βαθμό κι από την προσδοκώμενη αντίδραση από μία αλληλεπίδραση. Σύμφωνα με τον Arkin (1981) και τον Baumeister (1989) ίσως να επιλέγουμε ένα επικοινωνιακό μέσο επειδή περιμένουμε την έκβαση του αποτελέσματος της αλληλεπίδρασης, πολύ πιθανόν είναι να περιμένουμε επίσης την έκβαση του αποτελέσματος από τη χρήση του επικοινωνιακού μέσου. Αυτό που είναι σημαντικότερο υπογραμμίζει ο Joinson (2007) είναι να αναγνωρίσουμε πως οι χρήστες δρουν στρατηγικά όσον αφορά το θέμα επιλογής του επικοινωνιακού μέσου ή επί το πλείστον σχετικά με την επιλογή διάφορων διαδικτυακών Facebook και Tweeter τόπων που επισκέπτονται. Η συγκεκριμένη διαδικτυακή τακτική από πλευράς χρηστών ίσως και να είναι μια καθοδηγούμενη επιδίωξη ή συνεχόμενες μετατοπίσεις της έμφασης με αυτές να προέρχονται από την επίδραση του επικοινωνιακού μέσου πάνω στο χρήστη.

9.2. Τα χαρακτηριστικά του χρήστη και η χρήση του Facebook, του Tweeter αλλά και του Διαδικτύου

Έχει πραγματοποιηθεί μια εμπειρικής μορφής έρευνα με θέμα τα χαρακτηριστικά των χρηστών του διαδικτύου καθώς και τη χρήση των υπηρεσιών που προσφέρουν τα απευθείας σύνδεσης Κοινωνικά Δίκτυα στο χώρο του διαδικτύου. Εξαίρεση αποτελεί η έρευνα σχετικά με τη διαφορά της χρήσης των υπηρεσιών του διαδικτύου ανάμεσα στις γυναίκες και τους άνδρες. Για παράδειγμα σύμφωνα με την έρευνα με τίτλο “American Life Project” (2006a) αναφέρεται πως η χρήση του διαδικτύου διαφέρει κατά πολύ ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες, ειδικότερα στο θέμα της χρήσης των υπηρεσιών που προσφέρει facebook. Για παράδειγμα λοιπόν σύμφωνα με την έρευνα οι περισσότερες γυναίκες βρίσκουν ενδιαφέρουσα την επικοινωνία με την οικογένεια (60%) και φίλους (71%), σε σύγκριση με τους άνδρες (51% και 61% αντίστοιχα). Για τις γυναίκες ενδεικτικό στοιχείο αποτελεί το ότι το 78% ανυπομονεί να δεχτεί μια ειδοποίηση μέσω facebook, tweeter σε σύγκριση με το 62% των ανδρών αντίστοιχα, ενώ σύμφωνα πάντα με την έρευνα οι γυναίκες είναι αυτές οι οποίες επικοινωνούν από μακριά (μέσω facebook-tweeter) με τις οικογένειες και με τους φίλους τους με ποσοστά αντίστοιχα (της τάξης του 53% και 73%

αντίστοιχα) σε σύγκριση με τους άνδρες και τα ποσοστά (43% και 65% επίσης αντίστοιχα).

Σε άλλες δραστηριότητες του διαδικτύου έχουμε επίσης διαφορές. Έτσι λοιπόν, παρατηρούμε μέσα από τη συγκεκριμένη μελέτη πως οι γυναίκες φαίνεται να αναζητούν στο διαδίκτυο περισσότερο πληροφορίες ιατρικής φύσεως (61%) σε σύγκριση με το ποσοστό των ανδρών (47%). Ενώ όσον αφορά πληροφορίες οι οποίες έχουν να κάνουν με αναζήτηση εργασίας έχουμε για τις γυναίκες 41%, ενώ για τους άνδρες 35%.

Από την άλλη πλευρά στους άνδρες φαίνεται να παρατηρούνται αυξημένα ποσοστά σε σύγκριση με αυτά των γυναικών στις ακόλουθες κατηγορίες: επίσκεψη σε διαδικτυακούς τόπους με γενική ενημέρωση (απευθείας σύνδεσης δελτία ειδήσεων) με τους άνδρες να κατέχουν το ποσοστό 66% σε σύγκριση με τις γυναίκες που για τη συγκεκριμένη κατηγορία έχουν το ποσοστό 53%. Μια άλλη κατηγορία είναι η κατηγορία των οικονομικών και γενικότερα οι πληροφορίες επενδυτικού χαρακτήρα στα πλαίσια κίνησης της αγοράς με το 52% να αντιπροσωπεύει τους άνδρες ενώ το 35% να αντιπροσωπεύει τις γυναίκες. Για πληροφορίες οι οποίες έχουν να κάνουν με διάφορα προϊόντα οι άνδρες υπερτερούν πάλι με ποσοστό 80% έναντι 20% που είναι το ποσοστό των γυναικών. Υπάρχουν όμως και κάποιες διαδικτυακές δραστηριότητες όπως για παράδειγμα η αποστολή και η λήψη άμεσων μηνυμάτων μέσω των γνωστών προς όλους social media, καθώς και η περιπλάνηση μέσα στο διαδίκτυο με μοναδικό σκοπό την διασκέδαση που σαν δραστηριότητες και στις δύο συμμετέχουν εξίσου και οι γυναίκες αλλά και οι άνδρες.

Σύμφωνα με τη μελέτη “Home-NetProject” η οποία συμπερασματικά ταυτίζεται με την έρευνα που προηγουμένως αναφέραμε, η χρήση του διαδικτύου διαφέρει εντελώς ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες. Η Bonka Boneva μέσα από το βιβλίο με τίτλο “Internet Paradox Revised^{8A}” σε συνεργασία με το “Πανεπιστήμιο Carnegie Mellon”-4 Μαΐου 2001 βρήκε πως στις παραδοσιακές σχέσεις των γυναικών ως προέκταση του ρόλου υποστήριξης θεωρείται η χρήση των υπηρεσιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η ίδια παρατηρεί πως στις γυναίκες είναι ενδεικτικό το χαρακτηριστικό της διάθεσης που παρουσιάζουν να δαπανούν όλο και περισσότερο χρόνο μέρα με τη μέρα συζητώντας με φίλους και συγγενείς.

Internet Paradox Revised ^{8A}: <http://copypdf.com/viewer?url=http://www.webuse.umd.edu/webshop/resources/kraut.pdf>

Οι γυναίκες επίσης, πιστεύουν στους ποικίλους τρόπους που το διαδίκτυο μπορεί να χρησιμοποιηθεί με κοινωνικό σκοπό (όπως για παράδειγμα η επαφή με την οικογένεια όταν η γεωγραφική απόσταση ανάμεσά τους είναι μεγάλη, η αναζήτηση φίλων μέσα στο διαδίκτυο αλλά και η διατήρηση επαφής με τους φίλους που υπάρχουν), ενώ οι άνδρες δε δίνουν προτεραιότητα στα συγκεκριμένα ζητήματα όταν ασχολούνται με το διαδίκτυο.

Η μελέτη της B.Boneva στο τέλος αναφέρθηκε στις γυναίκες και πιο συγκεκριμένα στη χρήση των υπηρεσιών διαδικτύου εξαιτίας των διάφορων τρόπων που οι γυναίκες και οι άνδρες ορίζουν τις σχέσεις τους. Για τους άνδρες αρκετές σχέσεις διατηρούνται μέσω δραστηριοτήτων που συμμετέχουν πολλοί, όπως για παράδειγμα η παρακολούθηση ενός ποδοσφαιρικού αγώνα, οπότε η χρήση του διαδικτύου δεν αποτελεί και το καταλληλότερο υποκατάστατο.

Ωστόσο όσον αφορά τις σχέσεις των γυναικών η B.Boneva σημειώνει ότι καταφέρνουν να διατηρούνται μέσω προσωπικής και συναισθηματικής οικειότητας καθώς κι επικοινωνίας

Η συγκεκριμένη τοποθέτηση εξηγεί προφανώς και το λόγο που η B.Boneva δεν βρήκε καμιά διαφορά στη χρήση υπηρεσιών του διαδικτύου ανάμεσα σε φίλους για παράδειγμα άνδρες, οι οποίοι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ως εργαλείο ώστε να κανονίσουν τις συναντήσεις τους μεταξύ τους συντονίζοντας τη διαδικτυακή συνάντησή τους με βάση τις υποχρεώσεις και τα χρονικά περιθώρια που έχει ο καθένας. Όμως, στην περίπτωση της χρήσης του διαδικτύου από φίλους οι οποίοι επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω του διαδικτύου εξαιτίας της μεγάλης γεωγραφικής απόστασης που τους χωρίζει, σύμφωνα με τη μελέτη της B.Boneva, παρουσιάζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση ένα κενό, θεωρούμε εξαιτίας του φύλου, που σημαίνει με άλλα λόγια πως ειδικά στους άνδρες η επίτευξη της διατήρησης μιας σχέσης κάθε άλλο παρά εφικτή είναι αφού η επικοινωνία κρίνεται κι από τις δύο πλευρές ως άσκοπη.

Αντίστροφα η Boneva υποστηρίζει πως για τις γυναίκες η απόσταση θέτει τη σχέση όχι απέναντι σ' ένα πρόβλημα, αλλά αντίθετα σ' ένα ζήτημα το οποίο αντιμετωπίζεται ως κάτι ασήμαντο χωρίς να τοποθετείται ένα φράγμα στη διατήρηση της σχέσεως. Αξίζει να αναφέρουμε επίσης, πως στη μελέτη από τη B.Boneva αναφέρεται ανάμεσα στα άλλα και η προτίμηση που δείχνουν οι γυναίκες στις σθεναρές προσπάθειες που καταβάλλουν σε κάθε έντονη (από πλευράς συναισθημάτων) επικοινωνία, σε σύγκριση με τους άνδρες οι οποίοι προτιμούν η

επικοινωνία τους να εξελίσσεται με ένα πιο νωχελικό ρυθμό. Θεωρούμε λοιπόν, πως σύμφωνα με την παρατήρηση και βάση της μελέτης που επιμελήθηκε η ίδια η B.Boneva, οι γυναίκες ίσως και να προσελκύονται από πλευράς χρήσης των διάφορων εκείνων διαδικτυακών εφαρμογών (facebook, tweeter κλπ) που επιτρέπουν άμεση επικοινωνία με σκοπό τη διατήρηση της επικοινωνίας, και όχι με σκοπό τις τυχοδιωκτικές σχέσεις που πιθανόν να επιδιώκει το ανδρικό φύλο .

Κατά συνέπεια λοιπόν, είναι προφανές πως τουλάχιστον ένα χαρακτηριστικό του ιντερνετικού χρήστη, είναι το φύλο και καθορίζοντας τους ρόλους που συσχετίζονται με το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό, επηρεάζοντας τον όγκο αλλά και τον τύπο της χρήσης του διαδικτύου, καθώς και τα επίπεδα ευχαρίστησης η οποία προέρχεται από τη συγκεκριμένη χρήση. Οι γυναίκες δηλώνουν σύμφωνα με την έρευνα της B.Boneva, πως η χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τις οδηγεί στη δημιουργία σχέσεων και ότι ο βαθμός απόλαυσης είναι πολύ μεγάλος.

Υπάρχει επίσης ένα χαρακτηριστικό που αφορά το διαδικτυακό χρήστη κατά το οποίο σύμφωνα με τη Boneva λαμβάνεται σοβαρά υπόψη ο συσχετισμός ανάμεσα στο φύλο και το περιεχόμενο, καθώς και το είδος της επικοινωνίας στο διαδίκτυο ανάμεσα στους χρήστες. Το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό του χρήστη μοιάζει ως ανάδραση της εμπειρίας τους στο διαδίκτυο και ως ένα επαναλαμβανόμενο κύκλο των εμπειριών και των κινήτρων τους αναφορικά με τη χρήση του διαδικτύου.

Μια κάπως λιγότερο επιστημονική αλλά υποθετική υπολογίσιμη και σεβαστή άποψη που αφορά τον κάθε χρήστη, είναι η προσωπικότητα και οι επιδράσεις που δέχεται λόγω της διαδικτυακής δραστηριότητας που επιλέγει να εμπλακεί. Σύμφωνα με τους Hamburger, H. A και Ben-Artzi, E. (2008) οι οποίοι μέσα από το βιβλίο “Computers in Human Behavior” μιλήσανε για τη σχέση ανάμεσα στην εξωστρέφεια το νευρωτισμό καθώς και για τις διάφορες χρήσεις του διαδικτύου. Οι δραστηριότητες ή οι υπηρεσίες του διαδικτύου χωρίζονται σε τρεις βασικές κατηγορίες:

- **A)** “Κοινωνική” (π.χ. Facebook-Tweeter-Linkedin, συζήτηση ανάμεσα σε ομάδες, αναζήτηση χρηστών και διευθύνσεων).
- **B)** “Πληροφόρηση” (π.χ. αναζήτηση πληροφοριών επαγγελματικής φύσεως, αναζήτηση πληροφοριών που αφορούν μια εργασία μαθητή),
- **Γ)** “Ανάπαυλας” (π.χ. διευθύνσεις ερωτικού περιεχομένου και τυχαία περιήγηση του χρήστη στον κόσμο του διαδικτύου).

Σύμφωνα με τους Hamburger, H.A και Ben-Artzi, E (2010) προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα, κατόπιν μιας σειράς από ερωτήσεις σε 72 χρήστες του

διαδικτύου. Βρέθηκε λοιπόν, πως η “εξωστρέφεια” συσχετίζεται απόλυτα όσον αφορά τους άνδρες, με τη χρήση της τρίτης κατά σειρά παραπάνω κατηγορίας “ανάπαυλας”, ενώ η “εξωστρέφεια” όσον αφορά τη χρήση των κοινωνικών υπηρεσιών από την πλευρά των γυναικών, βρέθηκε να συσχετίζεται με αρνητικό τρόπο. Ο “νευρωτισμός” σύμφωνα επίσης με την ίδια μελέτη, διαπιστώθηκε πως συσχετίζεται απόλυτα με τη χρήση των κοινωνικών υπηρεσιών από τις γυναίκες, ενώ αντίθετα συσχετίζεται αρνητικά με τη χρήση υπηρεσιών αναζήτησης πληροφοριών από πλευράς ανδρών. Συμπερασματικά λοιπόν, θα μπορούσαμε να πούμε έπειτα από τα παραπάνω αποτελέσματα της έρευνας των Hamburger, H.A και Ben-Artzi, E. (2010), πως οι εξωστρεφείς άνδρες “περιπλανιούνται” στον κόσμο του διαδικτύου περνώντας το χρόνο τους απλά και μόνο για δόσεις ευχαρίστησης τύπου σεξουαλικής διέγερσης. Πανομοιότυπα, η εξωστρέφεια συσχετίζεται με την απελευθερωμένη επικοινωνία ανάμεσα σε διάφορες απευθείας σύνδεσης ομάδες σύμφωνα με τους Smolensky, M. W. Carmody M.A. και Halcomb C.G. (2009). Εν τω μεταξύ, οι εσωστρεφείς και νευρωτικές σε υψηλό βαθμό γυναίκες επιθυμούν να συμμετέχουν στο facebook και στο tweeter ανάμεσα σε απευθείας σύνδεσης ομάδες καθώς και αναζητήσεις προσώπων μέσω του διαδικτύου, σύμφωνα πάντα με τη μελέτη των Hamburger, H.A και Ben-Artzi, E. (2010). Έτσι λοιπόν σύμφωνα με τους δύο ψυχολόγους, θεωρούμε πως το παραπάνω συμπέρασμα οφείλεται στο γεγονός ότι οι γυναίκες τείνουν εκ φύσεως να είναι πιο ενσυνείδητα άτομα σε σύγκριση με τους άνδρες. Έτσι λοιπόν αντιλαμβανόμαστε πως είναι ευνόητο οι γυναίκες να αναζητούν με υπεύθυνο τρόπο απευθείας σύνδεσης υποστήριξη και όχι τυχοδιωκτικά. Για να είμαστε αξιόπιστοι σε όλα αυτά τα οποία καταγράφουμε θα πρέπει να πούμε πως κατά κάποιο τρόπο αποτελεί πιο συχνό φαινόμενο οι γυναίκες να αναζητούν απευθείας σύνδεσης υποστήριξη σε σύγκριση με τους άνδρες, αλλά υπάρχουν αρκετές ενδείξεις πως οι άνδρες χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ως μέσον αναζήτησης πληροφοριών εξίσου με τις γυναίκες (Kristin D. Michelson^{9A}). Ο Swickert, R. J., μαζί με τους Hittner, J. B., Harris, J. L. και Herring, J. A. (2005) βρήκε μια μικρή σχέση ανάμεσα στην κατάσταση νεύρωσης και της χρήσης του διαδικτύου. Πιο συγκεκριμένα, ο Swickert, R.J κατέληξε στο συγκεκριμένο συμπέρασμα έπειτα από μια μέτρηση η οποία κατέγραφε την αρνητική σχέση ανάμεσα στη χρήση του διαδικτύου από “τεχνικής” πλευράς

KristinD. Michelson^{9A} : <http://www.google.com/books?hl=el&lr=&id=ugjDsUeM5hIC&oi=fnd&pg=PA157&dq=MICKELSON+internet+use&ots=4f70ObNXbf&sig=5-4nKt8kdLbbYk-SL6MXX1A0BDE#v=onepage&q=MICKELSON%20internet%20use&f=false>

- Κεφάλαιο 8, “*Seeking Social Support: Parents In Electronic Support Group*” Πανεπιστήμιο Harvard
- Βιβλίο: *Culture Of the Internet*

(συμπεριλαμβανομένων των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, του ψηφιακού σχεδιασμού ιστοσελίδων) και στην ανταλλαγή πληροφοριών μέσω facebook, tweeter αλλά και γενικότερα μέσω του διαδικτύου.

Ένα επιπλέον χαρακτηριστικό που αφορά την προσωπικότητα και συσχετίζεται με συγκεκριμένα σχήματα της χρήσης των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης όπως facebook και tweeter είναι η συστολή (ντροπαλότητα) και η κοινωνική ανησυχία. Επειδή λοιπόν, η ντροπαλότητα και η κοινωνική ανησυχία έχουν ως σημείο προέλευσης τις προσδοκίες ενός προσώπου για αποτυχία έπειτα από τη διαδικασία της παρουσίασης του εαυτού του, φαίνεται πως το διαδίκτυο να παρέχει την ιδανική ευκαιρία για ανήσυχες κοινωνικά μονάδες (χρήστες) ώστε να ελέγχουν τη διαδικασία της ατομικής τους παρουσίασης πιο προσεκτικά και φυσικά πιο αποτελεσματικά. Θα ήταν επίσης αναμενόμενο πως η ιδανική αυτή ευκαιρία θα ήταν πιο εφικτή στην επίτευξή της, αν το μέσο επικοινωνίας είχε ασύγχρονο χαρακτήρα, όπως για παράδειγμα το e mail, σε σύγκριση με μια συγχρονισμένη επικοινωνιακή μέθοδο όπως για παράδειγμα εκείνη του facebook και του tweeter.

Μέσα από το βιβλίο “Computers In Human Behavior” οι Scharlott, B. W. & Christ, W. G. (2005), αναφέρουν πως οι συνεσταλμένοι άνθρωποι αποτελούν παράλληλα χρήστες του διαδικτύου οι οποίοι βρίσκουν το συγκεκριμένο επικοινωνιακό μέσο ιδιαίτερα χρήσιμο για τη δημιουργία κοινωνικών επαφών, συγκρίνοντας με την περίπτωση που έχουμε να κάνουμε με μη ντροπαλούς ανθρώπους. Πιο συγκεκριμένα λοιπόν, η έρευνα των Scharlott, B.W και Christ, W.G. εστίασε στο ηλεκτρονικό σύστημα δημιουργίας ραντεβού ανάμεσα σε δυο χρήστες, γνωστό ως “matchmaker⁹”. Βρέθηκαν λοιπόν σημαντικές διαφορές ανάμεσα σε συνεσταλμένους και μη συνεσταλμένους χρήστες. Συγκρίνοντας τις δυο κατηγορίες αυτές των χρηστών, βρέθηκε πως οι ντροπαλοί χρήστες είναι και εκείνοι που χρησιμοποιούν το σύστημα ώστε να “εξερευνούν” νέες πτυχές των ίδιων τους των προσωπικοτήτων καθώς επίσης και να εξερευνήσουν φαντασιώσεις τους σ’ ένα “άνωνυμο και μη απειλούμενο περιβάλλον”. Οι Scharlott, B.W και Christ, W.G επίσης βρήκαν πως η αποτίμηση που ενδεχομένως να κάνει κάποιος χρήστης για την εμφάνισή του, δεν συσχετίζεται απολύτως με την πιθανότητα για αφετηρία μιας σχέσεως με ρομαντικό χαρακτήρα μέσα από το ηλεκτρονικό σύστημα matchmaker. Σε αντίθεση με την παραπάνω διαπίστωση, εάν υπήρχε περίπτωση το ηλεκτρονικό σύστημα να υποστήριζε την προβολή εικόνας είτε σε ασύγχρονη είτε σε

Matchmaker Διεύθυνση⁹ <http://www.matchmaker.com/>

χρηστών, τότε σαφώς και ο παράγοντας της εμφάνισης θα αποτελούσε πρωτεύον κριτήριο για την επιλογή κάποιου ενδεχόμενου συντρόφου. Άρα λοιπόν θεωρούμε πως θα μπορούσαμε να πούμε συμπερασματικά και στηριζόμενοι στην έρευνα των Scharlott B. W. και Christ, W. G, πως ένα σύστημα επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση H/Y (ή αλλιώς c.m.c) όπως είναι η διαδικτυακή εφαρμογή “matchmaker”, μπορεί να είναι αρκετά ωφέλιμη ειδικότερα σε εκείνους τους ανθρώπους που δυστυχώς δεν μπορούν να θέσουν τους εαυτούς τους σε διαδικασία κοινωνικής αλληλεπίδρασης με άλλους ανθρώπους, εξαιτίας διάφορων παραγόντων όπως για παράδειγμα, η ντροπαλότητα ή ακόμα και την εμφάνιση ως ανασταλτικό παράγοντα (κινητικά προβλήματα, παχυσαρκία, διαφόρων μορφών αναπηρίες).

Όπως αντιλαμβανόμαστε λοιπόν, τα χαρακτηριστικά του χρήστη φαίνεται πως αλληλεπιδρούν με τη χρήση του διαδικτύου. Θα μπορούσαμε να πούμε πως σύμφωνα με τα παραπάνω, η ψυχολογική εξωστρέφεια φαίνεται να είναι πολύ πιο ωφέλιμη όσον αφορά τη διαδικασία χρήσης του διαδικτύου, σε σχέση με την εσωστρέφεια. Κατατάσσοντας κάποια συγκεκριμένα στοιχεία που εμφανίζουν κάποιοι χρήστες (όπως για παράδειγμα τη ντροπαλότητα ή και την εξωτερική εμφάνιση ως ανασταλτικό παράγοντα για την γνωριμία τους με νέα πρόσωπα) σε μια κατηγορία χαρακτηριστικών με τον τίτλο “κοινωνικές φοβίες”, θα μπορούσαμε να δούμε τη σχέση που θα είχαν με το ρόλο της χρήσης του διαδικτύου. Βασιζόμενοι στα συμπεράσματα των Scharlott, B W και Christ W G θα μπορούσαμε να πούμε πως οι κοινωνικές φοβίες κατά κάποιο τρόπο, προσελκύονται από τη χρήση του διαδικτύου, καθώς ο χώρος αυτός περιβάλλεται από ασφάλεια και επιπλέον προσφέρεται ιδανικά για κοινωνικού τύπου αλληλεπιδράσεις. Άρα θεωρούμε πως ο χώρος του διαδικτύου παράλληλα μετατρέπεται σε χώρο όπου οι άνθρωποι εξαιτίας της υπέρμετρης χρήσης του, βρίσκονται ανά πάσα στιγμή εκτεθειμένοι σε κινδύνους και κατ’ επέκταση αυτό σημαίνει αύξηση της κοινωνικής απομόνωσης και ζημιά στις κοινωνικές εκτός σύνδεσης καθημερινές αλληλεπιδράσεις.

9.3 Κίνητρα και χρήση του διαδικτύου

Το σύνολο των κινήτρων ενός χρήστη που μπορεί να καθορίσουν την τακτική του (όσον αφορά τη σχέση του με το διαδίκτυο) είναι αρκετά μεγάλο. Επειδή η κατανομή του χώρου για την ανάπτυξη διάφορων ζητημάτων της διατριβής αυτής είναι σχεδιασμένη μ’ ένα συγκεκριμένο τρόπο από την αρχή, δε θα μπορούσαμε να

επεκταθούμε εκτενέστερα στα κίνητρα του χρήστη. Στις μόλις επόμενες παραγράφους θα αναφερθούμε στα κίνητρα εκείνα που ίσως επηρεάζουν την τακτική των χρηστών του facebook, του tweeter και γενικότερα του διαδικτύου.

9.3.1 Η υπερτίμηση του εαυτού του χρήστη, η αυτοπροστασία και ο αυτοσεβασμός

Η υπερτίμηση του εαυτού κάποιου διαδικτυακού χρήστη αναφέρεται στην επιθυμία των ανθρώπων για μια θετική αίσθηση ως προς την αυτοεκτίμηση (αυτοσεβασμό), με σκοπό να παρουσιάζουν οι άνθρωποι τους εαυτούς τους αλλά και να αντιμετωπίζουν τους ίδιους τους εαυτούς τους μ' ένα απόλυτα θετικό τρόπο. Για παράδειγμα θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τον McDougall, W. (2003) ο οποίος όρισε την ανάγκη για αυτοεκτίμηση ως “κύριο κίνητρο”. Ο Allport, G.W (1937) χαρακτήρισε την υπερεκτίμηση των εαυτών μας ως σκοπό ύπαρξης. Ενώ ο Kaplan, H.B (1975) διασαφήνισε την άποψη του αναφέροντας την υπερτίμηση των εαυτών μας ως ένα κίνητρο “παγκόσμια και χαρακτηριστικά” κυρίαρχο. Ο τελευταίος μάλιστα, για το ίδιο ζήτημα ανέφερε πως υπάρχουν δύο απόψεις -προστασία και υπερτίμηση- με τις οποίες οι άνθρωποι μπορούν να αναδείξουν και να διατηρήσουν άθικτη την αίσθηση της αξίας του ανθρώπινου εαυτού. Σύμφωνα με τους Schlenker B.R., Weigold, M.E., και Hallam J.R. (1999), οι άνθρωποι δεσμεύονται με την ενεργοποίηση της διαδικασίας δηλαδή του εντοπισμού όχι μόνο των θετικών σημείων του εαυτού μας, αλλά προσπαθούν παράλληλα να ελαχιστοποιούν τις αδυναμίες των αντίστοιχων σημείων. Η υπερτίμηση των εαυτών αναφέρεται κυρίως στις περιπτώσεις εκείνων των χρηστών που φροντίζουν με διάφορους τρόπους να προσελκύουν το ενδιαφέρον με βάση των ικανοτήτων τους κι ενδεχομένως των ταλέντων που διαθέτει ο καθένας Wood, J.V (2000). Η ακόλουθη άποψη η οποία οφείλουμε να ομολογήσουμε είναι τολμηρή, αναφέρεται στο κατά πως η υπερεκτίμηση μεμονωμένα συνδέεται στενά με τον έλεγχο του αυτοσεβασμού όταν αυτός βρίσκεται ειδικότερα σε υψηλότερα επίπεδα Baumeister, R.F (2001).

Η επιθυμία για αυτοεκτίμηση που σίγουρα είναι ένα θετικό στοιχείο στην προσωπικότητα κάποιου, έχει συνδεθεί κατά το παρελθόν με μια σειρά από τάσεις της κοινωνικής αντίληψης, καθώς επίσης σαν θέμα έχει αποτελέσει αντικείμενο εισήγησης στους κόλπους της επιστήμης της κοινωνικής ψυχολογίας από τους Hogg, M.A και Abrams D (1999) ως μια κρίσιμη πτυχή για την πλήρη κατανόηση της τακτικής των ομάδων μέσα από τη θεωρία περί κοινωνικής ταυτότητας.

Η επιθυμία για αυτοεκτίμηση που σίγουρα είναι ένα θετικό στοιχείο στην προσωπικότητα κάποιου, έχει συνδεθεί κατά το παρελθόν σαν θέμα έχει αποτελέσει αντικείμενο εισήγησης στους κόλπους της επιστήμης της κοινωνικής ψυχολογίας από τους Hogg, M.A και Mullin B (1999) ως μια κρίσιμη πτυχή για την πλήρη κατανόηση της τακτικής των ομάδων μέσα από τη θεωρία περί κοινωνικής ταυτότητας.

Από τις παραπάνω απόψεις διάφορων ειδικών μπορούμε να διατυπώσουμε ορισμένα συμπεράσματα. Θεωρούμε πως για τον χρήστη του διαδικτύου η υπερτίμηση του εαυτού του ως κίνητρο είναι απόλυτα ξεκάθαρο πως συνδέεται άμεσα και με την επιλογή του χρήστη, όσον αφορά τη διαδικτυακή υπηρεσία καθώς και με την τακτική που επιλέγει να ακολουθήσει. Θεωρούμε πως το κίνητρο της αυτοπροστασίας ίσως να συνδέεται με τη χρήση του διαδικτύου από κοινωνικά ανήσυχους και ντροπαλούς ανθρώπους καθώς και με εκείνους που έχουν χαμηλό επίπεδο αυτοσεβασμού.

Οι χρήστες του διαδικτύου με χαμηλό αυτοσεβασμό είναι πολύ πιθανόν να προτιμούν τη χρήση των υπηρεσιών του facebook, αντί της αλληλεπίδρασης πρόσωπο με πρόσωπο, όταν οι πιθανότητες μιας ανάδρασης με αρνητικό χαρακτήρα ή η ανάγκη της αποκάλυψης απόκρυφων λεπτομερειών σχετικά με την ιδιωτική ζωή κάποιου, είναι ιδιαίτερα αυξημένες Joinson (2005).

9.3.2 Η αυτοεκτίμηση και η μείωση της αβεβαιότητας

Σύμφωνα με τον Trope (2000), στο “Journal of Personality & Social Psychology”, η συλλογή πληροφοριών σχετικά με τον εαυτό των ανθρώπων αποτελεί μόνο διαδικασία αναζήτησης με διαγνωστικό χαρακτήρα, μειώνοντας ακόμα την αβεβαιότητα και αυξάνοντας τη σωστή αυτοεκτίμηση σε μια συγκεκριμένη σφαίρα δραστηριότητας. Οι Hogg, M.A. και Mullin, B. (2005) μέσα από το βιβλίο τους “Social Identity and Social Cognition” επεκτείνουν το συγκεκριμένο κίνητρο (το οποίο διετύπωσε ο Trope, Y. (2000)) πάνω στη θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας, με αποτέλεσμα να προκύπτει μια διαφωνία σχετικά με την επιθυμία μείωσης της αβεβαιότητας, με ένα αίσθημα το οποίο ταυτίζεται ως ένα δυναμικό κίνητρο της ομαδικής συμπεριφοράς.

Θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε σύμφωνα με τα παραπάνω πως η αυτοεκτίμηση και η υπερτίμηση ως κίνητρα μπορεί και να βρίσκονται σε αντίθεση μεταξύ τους. Για παράδειγμα, η επιθυμία για μείωση της αβεβαιότητας σχετικά με κάποια ενδεχόμενη απειλή όπως για παράδειγμα (ασθένεια) θα μπορούσε, αν

επιβεβαιώνεται να προϋποθέτει και την απειλή για την αυτοεκτίμηση (αυτοσεβασμό). Κατ' επέκταση λοιπόν, είναι πιθανόν το διαδίκτυο να περιστέλλει το συγκεκριμένο αυτό δίλημμα κάπως ενώ σε πολλές περιπτώσεις παρέχει ένα ασφαλές περιβάλλον για την αναζήτηση πληροφοριών, οι οποίες συσχετίζονται με τη μείωση της αβεβαιότητας του ανθρώπινου εαυτού.

9.3.3 Το νόημα χρήσης του Διαδικτύου

Η αναζήτηση νοήματος μέσα από τη χρήση του διαδικτύου αναμειγνύεται με ένα σύνολο ανθρώπινων κινήτρων χρησιμοποιώντας πολλούς και διάφορους τρόπους, συμπεριλαμβάνοντας τον ρεαλισμό για τον εαυτό μας καθώς και την υπάρχουσα απαισιοδοξία. Η απώλεια της βεβαιότητας και του νοήματος συσχετίζεται με τη μετά-σύγχρονη κατάσταση (Gergen, K. "The Saturated Self: Dilemmas of in Contemporary Life" (2002)). Πράγματι, ο Baumeister, R.F. (2003) μέσα από το βιβλίο του "Meanings of Life" διατυπώνει τη διαφωνία του σχετικά με το ότι η αναζήτηση νοήματος και αξιών μέσα από τη χρήση του διαδικτύου μας οδηγεί προς μια ορισμένη κατεύθυνση μιας κατάστασης προβληματισμού γύρω από τις ανθρώπινες σχέσεις στους σύγχρονους καιρούς. Η επιθυμία λοιπόν, για κατανόηση των εαυτών μας ποτέ δεν υπήρξε πιο έντονη σαν ανάγκη με την ύπαρξη προσωπικών εγχειριδίων βοήθειας ή με την ενεργή συμμετοχή ως μέλη διάφορων νεότερων τάσεων μόδας. Ενώ ο ρόλος του διαδικτύου στη στρατολόγηση διάφορων τάσεων μόδας έχει καταγραφεί σε δημοφιλή δημοσιογραφικά έντυπα. Ενώ η χρήση του διαδικτύου από τους ανθρώπους με σκοπό την αναζήτηση νοήματος καθώς και την κατανόηση των εαυτών των χρηστών κατά κάποιο τρόπο έχει αγνοηθεί, αν και σε ούλες περιπτώσιολογικές μελέτες (*case studies*) η συγκεκριμένη στάση φαίνεται να αποτελεί ένα κίνητρο για τη χρήση του διαδικτύου.

9.3.4 Αποτελεσματικότητα

Το τελευταίο κίνητρο το οποίο θα συζητήσουμε είναι η αίσθηση του ελέγχου (ή αποτελεσματικότητα), Bandura, A. "Psychological Review" (1977). Η αίσθηση της αποτελεσματικότητας από πλευράς του εαυτού μας τείνει να βελτιώνει την αυτοεκτίμηση σύμφωνα με τους Gecas V. και Schwable, M.L (1989) στο βιβλίο "Social Psychology Quarterly". Η άποψη πως η συμμετοχή σε διάφορες διαδικτυακές

εφαρμογές (facebook, tweeter) δίνουν στους χρήστες μια εξαιρετικά μοναδική αίσθηση του ελέγχου της καθημερινής ζωής αυτών. Ενώ η αίσθηση της κυριαρχίας σε απευθείας σύνδεσης επίπεδο αναμειγνύεται με την εξάρτηση από το διαδίκτυο Morahan-Martin, J. (2009), ίσως επίσης να αποτελεί και κίνητρο για μη παθολογική χρήση του διαδικτύου και πιο συγκεκριμένα όσον αφορά την επιλογή του επικοινωνιακού μέσου.

9.3.5 Συμπεράσματα: Ο ρόλος του χρήστη

Σύμφωνα με τους Morahan και Martin (2011) υπάρχει μια καθαρή ένδειξη πως οι διάφορες πτυχές του χρήστη επηρεάζουν την επιλογή των επικοινωνιακών μέσων, τους στόχους (μέσα από τη χρήση των επικοινωνιακών μέσων) και την απόλαυση που αντλούν από τα αντίστοιχα μέσα. Η συγκεκριμένη χρήση μπορεί να χαρακτηριστεί εν μέρει στρατηγική, όταν κάποιος χρήστης ο οποίος έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση, όσον αφορά την εξωτερική του εμφάνιση, ίσως να καταφεύγει σε επικοινωνιακές επιλογές τύπου όπως αυτές των ανταλλαγών γραπτών μηνυμάτων ή των απευθείας σύνδεσης υπηρεσιών facebook, tweeter αντί στην επιλογή αντίστοιχων υπηρεσιών που επιτρέπουν την ανταλλαγή δεδομένων παρέχοντας οπτική επαφή ανάμεσα στους χρήστες του διαδικτύου, μολονότι η στρατηγική χρήση επεκτείνεται πέρα από την επιλογή που μόλις περιγράψαμε. Θεωρούμε πως, κάποιος μπορεί να δραστηριοποιηθεί ώστε να κρατάει επαφή με φίλους ή με την οικογένειά του, αλλά να μην επιθυμεί να συμμετέχει σε συζήτηση. Σε αυτή την περίπτωση ίσως να αναμένουμε την επιλογή της αποστολής και παραλαβής e-mail αντί τη συζήτηση μέσω του τηλεφώνου. Περαιτέρω, χαρακτηριστικά κατά τον O' Sullivan P. (2000) ο οποίος έχει υποδείξει μέσα από το βιβλίο του με τίτλο "Human Research", πως οι προσδοκίες των ανθρώπων μέσα από τη διαδικασία των αλληλεπιδράσεων και των αντίστοιχων επικοινωνιακών αναδράσεων, καθώς επίσης και η συμβολική σημασία η οποία συσχετίζεται με τα διάφορα επικοινωνιακά μέσα, επηρεάζουν επίσης την επιλογή των επικοινωνιακών μέσων.

Εν τέλει, θεωρούμε πως τα κίνητρα που ανήκουν στην κατηγορία που συνδέονται με τους εαυτούς μας υπαγορεύουν τον τύπο και το περιεχόμενο μιας αλληλεπίδρασης. Καθώς διάφοροι συγκρινόμενοι κοινωνικοί στόχοι φαίνεται να χρησιμοποιούνται με σκοπό να εκπληρώσουν διάφορους στόχους οι οποίοι αφορούν

τους ίδιους μας τους εαυτούς. Είναι απόλυτα λογικό να πούμε πως παρόμοιοι στόχοι μεταφέρονται αποτελώντας επίσης, αντικειμενικούς σκοπούς σε συνθήκες διαδικτύου.

9.4 Συνέπειες Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης

Στο παρελθόν, η επιστήμη της ψυχολογίας είχε τάσεις να αγνοεί την παράμετρο του “φυσικού περιβάλλοντος” για χάρη των εργαστηριακών μελετών, οι οποίες εξ’ ορισμού δεν αποτελούν κάποιο περιβάλλον. Η συγκεκριμένη τάση παρατηρήθηκε από τον Brunswik, E στο βιβλίο του με τίτλο “Perception and the Representative Design of Psychological Experiments”. *Berkeley: University of California Press*. (1956), ο οποίος διαφώνησε κατηγορηματικά σχετικά με το ότι και “ιστορικά και συστηματικά η ψυχολογία έχει λησμονήσει πως αποτελεί έναν επιστημονικό τομέα που αναφέρεται στο σύμπλεγμα οργανισμός – περιβάλλον σχέσης και πως έχει γίνει μια επιστήμη του οργανισμού”. Στην τακτική έχει καταγραφεί ικανοποιητικά στο νέο επιστημονικό κλάδο ο οποίος φέρει το όνομα: “Περιβαλλοντολογική ψυχολογία”. Ο Winston Churchill ανακεφαλαίωσε τη βάση του συλλογισμού σχετικά με την περιβαλλοντολογική ψυχολογία κατά τη διάρκεια του

30 Νοεμβρίου 1874 – 24
Ιανουαρίου 1965

λόγου του στο κοινοβούλιο το έτος 1943 αναφέροντας χαρακτηριστικά:

“...διαμορφώνουμε τα διάφορα κτίσματα γύρω μας σύμφωνα με την αρχιτεκτονική που επιλέγουμε και με τη σειρά τους, τα κτίρια διαμορφώνουν εμάς τους ίδιους...”

Παράλληλα, έχει αυξηθεί η ανάγκη της επιστήμης της ψυχολογίας να αναγνωρίσει το ρόλο της ώστε να διαμορφώνει κοινωνική συμπεριφορά, προσδίδοντας σ’ αυτή το χαρακτήρα του επικοινωνιακού μέσου. Μια εξαιρετικά ακραία θέση διατυπώθηκε από τον Kipnis, D. (2007) ο οποίος μέσα από το βιβλίο του με τίτλο “Ghosts, taxonomies, and social psychology”, *American Psychologist* ανέφερε μέσα στα άλλα πως η εμπιστοσύνη της κοινωνικής ψυχολογίας (ως την καταλληλότερη επιστήμη) απέναντι σε διάφορες ψυχολογικές καταστάσεις (ανησυχία, αναστάτωση, απόγνωση) δικαιολογείται εξαιτίας των δυσκολιών της εδραίωσης και ύπαρξης αυτών, αφήνοντας τις θεωρίες ανοικτές απέναντι σε κάθε πρόκληση, καθώς και σε μια ενδεχόμενη

αντικατάσταση αυτών. Ο Kirpnis, D αναφέρει επίσης, πως η τεχνολογία ορίζει τον κόσμο στον οποίο ζούμε προσφέροντας μας νέες και πρωτότυπες επιλογές αλλά και εμπειρίες, περιορίζοντας ταυτόχρονα τις επιλογές μας.

Σύμφωνα με τον Kirpnis, ο οποίος προσθέτοντας σημειώνει, πως η χρήση των διάφορων επιπέδων της τεχνολογίας επιδρά με ένα τέτοιο τρόπο κατά τον οποίο παρατηρείται, πως όλες οι θετικές εκβάσεις χαρακτηρίζονται με την ιδιότητα του προσώπου ή του τεχνολογικού εργαλείου εκείνου, μέσω του οποίου κερδίζεται το επίπεδο και ο τύπος της απόλαυσης του αντίστοιχου πετυχημένου αποτελέσματος. Για παράδειγμα ο Kirpnis αναφέρει πως ένα υπέροχο γεύμα μαγειρεύεται από κάποιον κι ο εμπνευστής ή εμπνεύστρια, της μαγειρικής ίσως και να νιώθει ικανοποίηση για τα προσόντα που έχει. Από την άλλη πλευρά, ένα εύγευστο φαγητό το οποίο ετοιμάστηκε στο φούρνο μικροκυμάτων φέρει την υπογραφή της τεχνολογίας, με αποτέλεσμα η οποιαδήποτε απόλαυση να προέρχεται από το γεγονός της εξοικονόμησης χρόνου, αντί από την επιδεξιότητα κάποιου προσώπου στο χώρο της μαγειρικής, από τη στιγμή που το μόνο που είχε να κάνει ήταν να ανοίξει τη συσκευασία και να τοποθετήσει το περιεχόμενο αυτής στο φούρνο.

Οι θέσεις του Kirpnis, D αποδεικνύουν τη σημαντικότητα της τεχνολογίας να ορίσει τα διάφορα ψυχολογικά αποτελέσματα. Επιστρέφοντας στη χρήση του διαδικτύου, θα ήταν πολύ πιθανόν να δούμε την επίδραση του εργαλείου, το οποίο έχει επιλεχθεί έχοντας έναν αριθμό από διαφορετικές επιδράσεις στην τακτική και στο χρήστη. Μια μέθοδος ταξινόμησης αυτών των επιδράσεων είναι σε εκείνες τις οποίες είναι συγκεκριμένες, όσον αφορά τη χρήση του συγκεκριμένου εργαλείου (εφαρμογής), και τις συμβολικές παγκόσμιες επιδράσεις και των δύο: *εργαλείου* και *διαδικτύου*. Ένας επιπλέον διαχωρισμός είναι εκείνος που έχει σαν βάση τις επιδράσεις οι οποίες είχαν προβλεφθεί κι αναμένονταν από το χρήστη, σε σχέση με εκείνες που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της χρήσης.

9.5. Οι ιδιαίτερες συνέπειες και οι καθολικές επιδράσεις του διαδικτύου

Ένας τρόπος να αντιληφθούμε τις επιδράσεις του διαδικτύου πάνω στο χρήστη είναι να λάβουμε υπόψη τότε είναι *ιδιαίτερες*, όσο αφορά τη σχέση με το εργαλείο το οποίο χρησιμοποιείται, ή *καθολικές* (για παράδειγμα όταν βρίσκουν εφαρμογή στη χρήση του διαδικτύου ή αν είναι πολιτιστικά θεμελιωμένες). Για παράδειγμα, συγκεκριμένες πτυχές του εργαλείου μπορεί να είναι οι ακόλουθες:

- *Αν η αλληλεπίδραση μέσω της εφαρμογής (εργαλείου) συγχρονισμένη ή ασύγχρονη*
- *Το είδος καθώς και το επίπεδο της ανωνυμίας που παρέχεται.*
- *Η αλληλεπίδραση είναι βασισμένη στην ανταλλαγή κειμένου, φωνής ή εικόνας.*

Είναι γεγονός πως μέσα από τη διατριβή μας οι πτυχές του “εργαλείου” πχ (facebook, tweeter) που επιλέγεται κάθε φορά από το χρήστη, είναι φυσιολογικό να επιφέρει και τις ανάλογες επιδράσεις στους χρήστες σε ψυχολογικό επίπεδο, όπως αναφερθήκαμε και σε προηγούμενα κεφαλαία (π.χ. η διαδικασία της πλήρους επίγνωσης καθώς και η προβολή της κοινωνικής ταυτότητας) και συνεπώς, οι αντίστοιχες επιδράσεις στις τακτικές των χρηστών αυτών (υπό την έννοια των επιλογών που κάνουν οι χρήστες ως προεκτάσεις των τακτικών των ρόλων που υποδύονται) Hering, (2000), Utz, (2008).

Η χρήση του διαδικτύου έχει επίσης και καθολικές επιδράσεις για το χρήστη. Μια τέτοια καθολική επίδραση μπορεί να αντιμετωπιστεί ως μια επίδραση θεμελιωμένη σε πολιτιστικό επίπεδο. Τα διάφορα επικοινωνιακά μέσα υποστηρίζονται από κάποια αναπόσπαστα χαρακτηριστικά τα οποία έχουν μια συμβολική σημασία Sitkin, S. B. Sutcliffe, K. M. Μέσα από το βιβλίο τους “A dual capacity model of communication media choice in organizations” (1992). Έτσι λοιπόν, για παράδειγμα, συγκεκριμένα επικοινωνιακά μέσα αντιμετωπίζονται ως περισσότερο φιλικά ή ευπαρουσίαστα και συνεπώς είναι περισσότερο κατάλληλα για συγκεκριμένους τύπους αλληλεπιδράσεων. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν, πως δε θα ήταν πρόπον να ειδοποιηθούν κάποιοι για μια κηδεία μέσω μιας ταχυδρομημένης κάρτας. Οποσδήποτε, τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά τα οποία έχουν συμβολική σημασία, βρίσκονται σε μια φάση συνεχόμενης αλλαγής και ροής ενώ απόλυτος μάρτυρας δε θα μπορούσε να μην ήταν η διαδικασία της ανταλλαγής επιστολών, μέσα από τις οποίες εκφράζονται συναισθήματα αγάπης. Όμως, κατά την περίοδο που το ποσοστό των αμόρφωτων ανθρώπων ήταν αυξημένο, η σύνταξη μιας επιστολής θεωρούνταν λιγότερο αξιόπιστη σε σχέση με τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης που χρησιμοποιούμε σήμερα, όπως για παράδειγμα : facebook, tweeter.

9.6 Προβλεπόμενες και εμφανιζόμενες συνέπειες (κατά την εξέλιξη της αλληλεπίδρασης) από τη χρήση των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης και του Διαδικτύου.

Μια ταξινόμηση έχει σαν βάση το πότε οι ιδιαίτερες και καθολικές επιδράσεις από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης αναμένονταν (προβλέψιμες) από το χρήστη ή πότε εμφανίζονται μέσα από την αλληλεπίδραση με τους άλλους χρήστες, με τη βοήθεια του επικοινωνιακού μέσου που επιλέγεται κάθε φορά.

Σε πολλές περιπτώσεις, θεωρούμε γενικότερα πως τα αποτελέσματα από τη χρήση του διαδικτύου ίσως να αναμένονται από το χρήστη και πράγματι, να αποτελούν εξαρχής έναν καίριο παράγοντα στην επιλογή του επικοινωνιακού μέσου. Για παράδειγμα, υπάρχει ένα πολυάριθμο σώμα χρηστών το οποίο συνθέτεται από συνεσταλμένα ή κοινωνικά ανήσυχα άτομα, τα οποία χρησιμοποιούν το διαδίκτυο με συγκεκριμένο σκοπό την επιβολή ή την κατεύθυνση γύρω από τις ψυχολογικές αναστολές αυτών με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι στην καθημερινή τους ζωή. Παρόμοια, η ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής κατά τη διάρκεια ενός ειδυλλίου στο διαδίκτυο μπορεί να χρησιμοποιείται με στρατηγικό τρόπο από τους ανθρώπους, εξαιτίας των ανησυχιών σχετικά με την εμφάνισή τους ή επειδή επιθυμούν να γνωρίσουν κάποιον χρήστη αποφεύγοντας τα στάδια των πρώτων εντυπώσεων, οι οποίες συνοδεύονται με τις αρχικές πρόσωπου με πρόσωπο συναντήσεις και οι οποίες βασίζονται σχεδόν αποκλειστικά στην οπτική επαφή. Για παράδειγμα, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε την περίπτωση ενός χρήστη του διαδικτύου όπου αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης για τον Baker, A. στο βιβλίο με τίτλο “Two by two in cyberspace: getting together and connecting online” *Cyberpsychology and Behavior* (2005). Στην έρευνα αυτή ο διαδικτυακός χρήστης δημιούργησε σχέση ξεκινώντας από μια απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση. Σύμφωνα με τον Baker, A, η επιθυμία να ζητήσει κάποιος χρήστη από τον άλλον τη φωτογραφία του είναι αναμφισβήτητα μια επιπόλαιη κίνηση. Ένα μεγάλο σύνολο περιπτώσεων αποτελείται από ανθρώπους οι οποίοι επιλέγουν το διαδίκτυο επειδή περιμένουν ή αναμένουν αποτελέσματα μέσα από τακτική που ακολουθούν ή μέσα από τις διάφορες ψυχολογικές εκατέρωθεν επιδράσεις που υφίστανται. Φυσικά, κατά τον Baker πολλές από τις συγκεκριμένες αυτές επιδράσεις κι αποτελέσματα ίσως να μην αναμένονταν, ειδικά όταν πρόκειται για ένα νέο χρήστη. Η κατηγορία των συγκεκριμένων κι ιδιαίτερων αποτελεσμάτων είναι εκείνη των ψυχολογικών αποτελεσμάτων ή αποτελεσμάτων προερχομένων από

τακτική, τα οποία δεν αναμένεται να είναι καν προβλέψιμα από πλευράς των χρηστών. Σημαντικό είναι να πούμε πως θεωρούμε ότι τα αποτελέσματα αυτά (κατά τον Baker (2005)) εμφανίζονται ή αποτελούν προϊόν των χρηστών κατά την εξέλιξη μιας απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης σε ένα από τα παγκόσμιας φήμης Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης facebook, tweeter. Τα συγκεκριμένα κι ιδιαίτερα αποτελέσματα αυτά, είναι εκείνα τα οποία έχουν αποτελέσει αντικείμενα εστίασης της μελέτης σχετικά με την επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ τύπου c.m.c:

για παράδειγμα μεταβολές στη διαδικασία της πλήρους επίγνωσης ή σε θέματα που αφορούν την κοινωνική ταυτότητα, (υπέρ-προσωπική αλληλεπίδραση) κλπ. Ίσως επίσης κατά τον Baker να υπάρχουν συνειδητές μεταβολές στα ιδιαίτερα αποτελέσματα ή επιδράσεις, (εμπειρίες εξαιτίας της ελεύθερης ροής που υπάρχει σε μια αλληλεπίδραση ή αλλαγές στην αντίληψη του χρόνου που μεσολαβεί ανάμεσα σε αλληλεπιδράσεις τύπου facebook), και συσσωρευμένες ιδιαίτερες επιδράσεις (π.χ. μεταβολές στην ταυτότητα, στα επικοινωνιακά σχήματα ή στην πνευματική υγεία).

Όπως υπογραμμίστηκε νωρίτερα, είναι πιθανόν για την περίπτωση των ιδιαίτερων ή συγκεκριμένων επιδράσεων (εξαιτίας της επιλογής ενός ατόμου να χρησιμοποιήσει τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης) να είναι ακόμη και προβλεπόμενες ή και αναμενόμενες, καθώς ο χρήστης αποκτά όλο και περισσότερη εμπειρία μέσα από την απευθείας σύνδεσης ζωή του στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Επίσης, θεωρούμε πως ένα άλλο προβλέψιμο στοιχείο είναι το γεγονός πως ο κυβερνών χώρος αποκτά όλο και πιο πολύ το χαρακτήρα μιας εμπειρίας η οποία προέρχεται από μια δραστηριότητα η οποία επιφέρει την απορρόφηση-βύθιση στο ιντερνέτ. Έτσι λοιπόν, η συνειδητή μεταβολή των αναδύμενων (εμφανιζόμενων) επιδράσεων μέσα από τη διαδικασία της αλληλεπίδρασης θα αυξηθεί μολονότι μερικά από τα οφέλη της αυτό-αποκάλυψης μέσω typing ενδέχεται να χαθούν.

9.6.1 Συνδυάζοντας τις προβλεπόμενες και τις εμφανιζόμενες επιδράσεις των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης και γενικότερα του Διαδικτύου

Κατ' επέκταση, θεωρούμε πως η διαφοροποίηση ανάμεσα στις εμφανιζόμενες και τις προβλεπόμενες επιδράσεις είναι προβληματική, υπό την έννοια πως μερικά αποτελέσματα μπορεί να είναι προβλεπόμενα και να περιέχουν κάποιες ιδιαίτερες όψεις. Για παράδειγμα, ας πάρουμε ένα χρήστη ο οποίος αναζητά κοινωνική υποστήριξη στο διαδίκτυο.

“Ο χρήστης ίσως επιλέξει σωστά να αναζητήσει απευθείας σύνδεσης υποστήριξη κι ο λόγος φυσικά είναι πολύ συγκεκριμένος: η προσδοκία και η πρόκληση της ανωνυμίας.”

“Bargh και McKenna (1998)”

Εν τούτοις, είναι πολύ πιθανόν σύμφωνα με τον Postmes (2008) η ίδια ακριβώς υποστήριξη μπορεί να οδηγήσει σ’ ένα σύνολο μη προβλεπόμενων επιδράσεων οι οποίες εκτείνονται ανάμεσα σε υψηλά επίπεδα πλήρους επίγνωσης, και σε επίσης υψηλά επίπεδα αποκάλυψης προσωπικών στοιχείων που αφορούν τον εαυτό μας ή την αίσθηση της προσπάθειας να μοιραστεί ο χρήστης την κοινωνική του ταυτότητα με τα υπόλοιπα μέλη της απευθείας σύνδεσης κοινότητας πχ του facebook. Από τη συγκεκριμένη αυτή τοποθέτηση θα μας πει ο Postmes πως διακρίνει μιας δεύτερης τάξης ιδιαίτερες επιδράσεις όπως για παράδειγμα, αυξανόμενη τάση ψυχολογικής ευεξίας (από τη διαδικασία να μοιράζονται από κοινού διάφορες σκέψεις αλλά και στοιχεία προσωπικής φύσεως με τα υπόλοιπα απευθείας σύνδεσης μέλη, συναισθηματική κατανόηση).

Μολονότι μερικές από τις συγκεκριμένες επιδράσεις που προαναφέραμε ίσως αρχικά να θεωρούνταν αναμενόμενες, οι επιδράσεις που προέκυπταν στην πορεία δεν είναι σε καμία περίπτωση προβλεπόμενες. Και το πιο σημαντικό είναι, πως μέσα από την αλληλεπίδραση τα αποτελέσματα αυτά πραγματοποιούνται και εκφράζονται. Συνυπάρχουσα με τη συγκεκριμένη ιδέα, είναι η αντίληψη πως πολλές πτυχές της αλληλεπίδρασης (π.χ. ισχύς, κανόνες-πρότυπα) είναι κοινωνικά δομημένες μέσω της διαδικασίας της αλληλεπίδρασης, αντί να είναι ρυθμισμένες από νωρίτερα από πλευράς των χρηστών, με σκοπό να υιοθετούνται εφόσον κι αν χρειάζεται. Postmes, T. και Brunsting, S. (2002).

Σε πολλές περιπτώσεις συνεχίζουν οι Postmes, T. και Brunsting, S., ο χρήστης θα έχει προκαταλάβει τη ψυχολογική επίδραση ή το ρόλο του “εργαλείου” της επικοινωνιακής μεσολάβησης της επιλογής του. Σε μερικές περιπτώσεις, ειδικότερα όταν ο χρήστης είναι σχετικά άπειρος, αυτές οι επιδράσεις όταν επέρχονται ίσως να προκαλούν έκπληξη. Μέσα από την απόκτηση απευθείας σύνδεσης εμπειρίας, οι χρήστες είναι περισσότερο ικανοί να ελέγχουν και να προβλέπουν τις συγκεκριμένες επιδράσεις, με αποτέλεσμα η χρήση του διαδικτύου από πλευράς τους να αποκτά ένα περισσότερο στρατηγικό ή πιο ενδιαφέρον χαρακτήρα.

Η συγκεκριμένη προσέγγιση του θέματος, όσον αφορά την αλληλεπίδραση ενός χρήστη και την απευθείας σύνδεσης τεχνολογία που επιλέγει να χρησιμοποιεί, θεωρούμε πως επιτρέπει σε κάποιον να εξηγήσει έναν ικανοποιητικό αριθμό τους

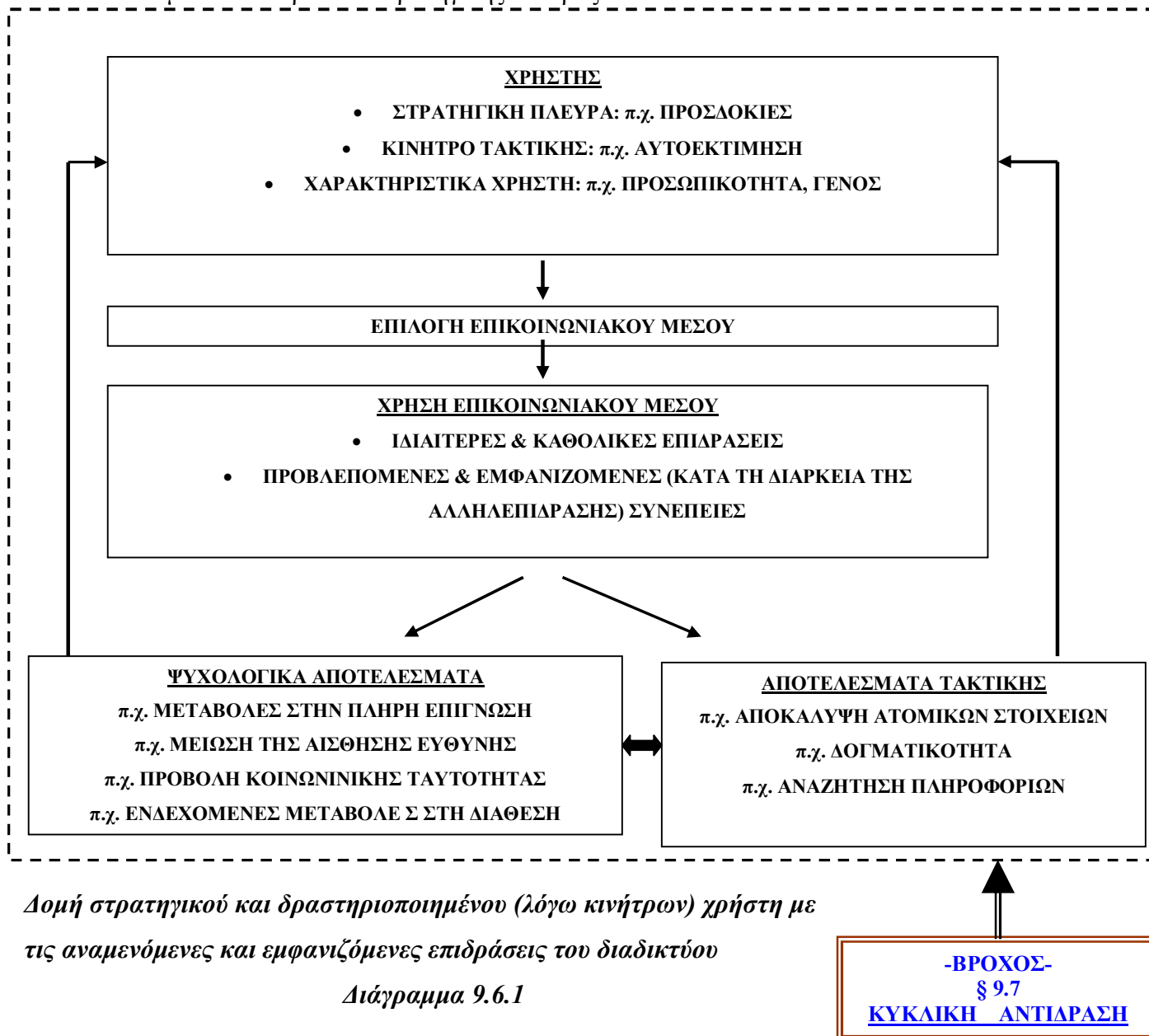
λόγους που συσχετίζονται με ενδεχόμενα προβληματικά περιστατικά γύρω από τη χρήση του διαδικτύου. Για παράδειγμα, πολλοί χρήστες του διαδικτύου θα μπορούσαν να στείλουν ένα ψυχρή ειδοποίηση μέσω facebook, ακόμα και όταν αποδέκτης θα ήταν κάποιος χρήστης που είτε θα τον σέβονταν είτε θα τον θεωρούσαν πολύ σημαντικό. Υπάρχουν λοιπόν πάρα πολλοί λόγοι που θα μπορούσε να συμβεί το παραπάνω. Για παράδειγμα, ο χρήστης θα μπορούσε να διορθώσει και να επανεξετάσει τα μηνύματα, κάτι το οποίο δεν είναι εύκολο στην περίπτωση της τηλεφωνικής επικοινωνίας. Επίσης υπάρχει ο γνώμονας (μέτρο) τις ανεπισημότητας (ισομετρίας), ο οποίος μεταφράζει το ψυχρό ύφος της αποστολής μιας ειδοποίησης σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες (όπως για παράδειγμα ένα announcement ή τη διατύπωση ενός σχολίου μέσω του facebook, tweeter ενός χρήστη) ως τον περισσότερο κοινωνικά αποδεκτό τρόπο. Συνεπώς, για ένα χρήστη του διαδικτύου υποθέτουμε ο οποίος κατά κάποιο τρόπο είναι δραστηριοποιημένος (έχοντας δηλαδή κάποια συγκεκριμένα κίνητρα για την τακτική που ακολουθεί), θα περιμέναμε να επιλέξει τη χρήση των υπηρεσιών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, “όταν οι συνθήκες θα μεγιστοποιούσαν τα οφέλη γι’ αυτόν σε σύγκριση με άλλα επικοινωνιακά μέσα”. Επιστρέφοντας στο παράδειγμα που αναφέραμε νωρίτερα, κάποιος χρήστης θα μπορούσε να στείλει ένα ψυχρού ύφους σχόλιο μέσω e-mail, facebook, tweeter ακόμα κι αν αποδέκτης θα ήταν ένα σημαντικό πρόσωπο (ή ακόμα κι ένα πρόσωπο το οποίο εμπνέει σεβασμό) και το σημαντικό πρόσωπο (αποδέκτης) θα μπορούσε να απαντήσει στο χρήστη (αποστολέα) με ένα φιλικό, ιδιαίτερα προσωπικό τρόπο.

Οφείλουμε λοιπόν να εξετάσουμε τα ακόλουθα σενάρια:

- Πρώτον, ο χρήστης ίσως αντιδράσει κατά ένα τρόπο (για παράδειγμα, προσφωνώντας τον άλλον χρήστη με το μικρό του όνομα).
- Δεύτερον, ως μια ένδειξη αξιοποίησης της αλληλεπίδρασης ίσως να περιμέναμε να βλέπαμε εκείνα τα είδη των εμφανιζόμενων στοιχείων τα οποία έχουν προβλεφθεί μέσα από μια τεχνολογικά ντετερμινιστική προσέγγιση (αυξανόμενη τάση για αποκάλυψη προσωπικών ιδιαίτερων πτυχών του χρήστη που τα εξομολογείται, συμπάθεια κλπ.).

Όμως, χωρίς την αρχική απαραίτητη στρατηγική απόφαση η συγκεκριμένη διαδικασία δεν υφίσταται καν. Είναι απόλυτα φυσιολογικό όμως, πως σε συνθήκες εργαστηρίου (κατά τη διεξαγωγή ενός πειράματος ψυχολογίας) οι άνθρωποι δρουν με στρατηγική, μολονότι ο Ο’ Sullivan (2007) απέδειξε πως σε μερικές περιπτώσεις (π.χ. όταν η

απόρριψη είναι κάτι που αναμένει κάποιος), οι άνθρωποι επιλέγουν επικοινωνιακό μέσον καθαρά από στρατηγικής πλευράς.

Στο παραπάνω διάγραμμα 9.6.1 έχουμε τη δομή από ένα χρήστη ο οποίος έχει στρατηγική και κίνητρα για την τακτική του, καθώς και τη προσέγγιση από πλευράς εμφανιζόμενων επιδράσεων, οι οποίες προκύπτουν κατά την εξέλιξη της αλληλεπίδρασης. Όπως βλέπουμε στο διάγραμμα 9.6.1 οι ποικίλες αναμενόμενες και εμφανιζόμενες επιδράσεις της χρήσης του διαδικτύου μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε αποτελέσματα ψυχολογίας και τακτικής αντίστοιχα.

Η συγκεκριμένη προσέγγιση διαφέρει χαρακτηριστικά σε σχέση με τα μοντέλα τα οποία τείνουν να αντιμετωπίζουν την επίδραση της τακτικής των χρηστών στο διαδίκτυο ως ένα επικοινωνιακού τύπου “υπόδειγμα” στο οποίο αποτυπώνονται

αλλαγές πάνω σε διάφορες ψυχολογικές καταστάσεις (μολονότι το συγκεκριμένο πρότυπο παράδειγμα επιτρέπει αυτή τη διάταξη αλληλεπίδρασης). Έτσι λοιπόν σε μερικές περιπτώσεις η τακτική των χρηστών αντιμετωπίζεται ως ένας παράγοντας ο οποίος καθοδηγείται από τη χρήση των επικοινωνιακών μέσων.

Η συγκεκριμένη διάσταση απόψεων σχετικά με το χαρακτηριστικό αυτό θέμα, προέκυψε από τον Gibson, J. J. μέσα από το βιβλίο του με τίτλο “The Ecological Approach to Visual Perception” (2005) ο οποίος ασχολήθηκε με την αντίληψη περί φιλοσοφικής γνώσης των αντοχών της “τακτικής των χρηστών” σ’ ένα περιβάλλον ενός τύπου εργαλείου (για παράδειγμα ενός επικοινωνιακού μέσου) αξιολογώντας την αντοχή της (τακτικής) και κατά πόσο αξιοποιήσιμη μπορεί να είναι η απευθείας επίδραση της τακτικής των χρηστών πάνω στη συμπεριφορά των ίδιων σε απευθείας συνθήκες πάντα. Εννοείται βέβαια, χωρίς να απαιτούνται απαραίτητα αλλαγές σε διάφορες ψυχολογικές καταστάσεις, μολονότι οι συγκεκριμένες αλλαγές στη στάση του χρήστη μπορούν να έχουν επιδράσεις πάνω στη ψυχολογική κατάσταση του χρήστη, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται υποσυνείδητα η τακτική του.

Θεωρούμε πως σε πολλές περιπτώσεις, διάφορα συγκεκριμένα στοιχεία των επικοινωνιακών μέσων μπορεί ίσως να έχουν άμεση και έμμεση επίδραση δια μέσου μιας ψυχολογικής κατάστασης. Για παράδειγμα, η επικοινωνία η οποία βασίζεται αποκλειστικά και μόνο στην ανταλλαγή γραπτών μηνυμάτων ίσως να επηρεάζει απευθείας την τακτική των συμμετεχόντων σε αυτού του είδους τη επικοινωνία, χρίζοντας ως απαραίτητο στοιχείο οι χρήστες να υιοθετήσουν τη μεταξύ τους γλώσσα επικοινωνίας ώστε να μεταφέρουν διάφορες διαπροσωπικές στάσεις (για παράδειγμα, με τη χρήση υποκατάστατων στοιχείων της γλώσσας όπως συνδυασμό συμβόλων που αντιστοιχούν σε διάφορα συναισθήματα). Μολονότι, όπως ήδη έχουμε αναφέρει, ο τρόπος γραψίματος ίσως να έχει πάρα πολλές επιδράσεις στις ψυχολογικές καταστάσεις του χρήστη, συμπεριλαμβανομένων κι εκείνων των αλλαγών όπως της εστίασης (συγκέντρωσης) στον εαυτό του χρήστη, ή ακόμα και ψυχοθεραπευτικές επιδράσεις δια μέσω των ίδιων διαδικασιών όπως η συνήθεια να κρατά κάποιος ατομικό ημερολόγιο.

9.7 Η αλληλεπίδραση ανάμεσα στις επιδράσεις των επικοινωνιακών μέσων και τους χρήστες.

Το τελευταίο στοιχείο που θα μπορούσε κάποιος να παρατηρήσει στο διάγραμμα 9.6.1 είναι ο βρόχος, ο οποίος ουσιαστικά αντιπροσωπεύει τη σχέση ανάδρασης ανάμεσα στα προβλεπόμενα και εμφανιζόμενα αποτελέσματα και το χρήστη του επικοινωνιακού μέσου. Σύμφωνα με τους Carver και Scheier (1981):

“η επίδραση του χρήστη όσον αφορά την επιλογή του επικοινωνιακού μέσου, δεν είναι μια διαδικασία που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί απομονωμένη χωρίς να συσχετίζεται με τίποτα άλλο, αλλά αντίθετα αποτελεί μια σειρά ενεργειών η οποία στο σύνολο της εμπλέκει μια κυκλικού τύπου διεργασία μεταβολών στόχων, στρατηγικής και κινήτρων (καθώς και μεταβολών οποιαδήποτε άλλη παραμέτρου η οποία μπορεί να συσχετίζεται με τα στοιχεία που μόλις αναφέρθηκαν παραπάνω). Κατά συνέπεια λοιπόν, ο χρήστης και το εργαλείο (επικοινωνιακό μέσο) συνδέονται μεταξύ τους με άπειρους τρόπους μέσα από τη διαδικασία της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης”.

Η αντίληψη της κυκλικής ανάδρασης (που σχηματικά απεικονίζεται με τη μορφή ενός βρόχου) ειδικότερα στην επιστήμη της ψυχολογίας είναι μια πάρα πολύ συνήθης έκφραση (πχ Carver C S και Scheier M F (1981). Τις περισσότερες φορές, οι συγκεκριμένες κυκλικές αναδράσεις έχουν ως σκοπό να αποκαθιστούν κατά κάποιο τρόπο την ισορροπία (ανάμεσα στην τακτική και σε ιδανικά πρότυπα), στη ρύθμιση ή στον έλεγχο της συμπεριφοράς. Θεωρούμε πως ο σκοπός της ανάδρασης στο διάγραμμα 9.6.1 μας βοηθά να κατανοήσουμε με σαφή τρόπο το συνδετικό κρίκο ή αλλιώς την υπό-εξέλιξη σχέση, ανάμεσα στο χρήστη και τα απευθείας σύνδεσης σχήματα στάσης του.

Σύμφωνα με τον Kraut (2002) η επίδραση της χρήσης του διαδικτύου πάνω στο χρήστη κάθε άλλο παρά ένα μεμονωμένο γεγονός αποτελεί. Είναι μια εξελίξιμη διαδικασία κατά την οποία οι χρήστες και οι απευθείας σύνδεσης δραστηριότητες έχουν μια σχέση ανάδρασης με τα απευθείας σύνδεσης αλλά και τα εκτός σύνδεσης χαρακτηριστικά τους, που φυσικά εμφανίζουν μια επίσης σχέση ανάδρασης με την επικοινωνιακή συμπεριφορά τους.

Το συγκεκριμένο σχήμα αλληλεπίδρασης εδραιώνει δύο βασικά προτεινόμενα θέματα:

- **Το πρώτο θέμα** αναφορικά έχει να κάνει με το ότι η απευθείας σύνδεσης ζωή ενός ανθρώπου δε μπορεί επίπλαστα να διαχωριστεί είτε μέσω της διαδικασίας χρήσης είτε με διάφορους μεταμοντέρνους τρόπους, σύμφωνα με τον Turkle, S.

(1998). Ο απευθείας σύνδεσης και ο εκτός σύνδεσης κόσμος ενός προσώπου συνδέονται μεταξύ τους με ένα αρκετά πολύπλοκο και δυσνόητο τρόπο μέσα από μια εξελίξιμη διαδικασία αλληλεπίδρασης.

- **Το δεύτερο προτεινόμενο θέμα** έχει να κάνει με τη χρήση του διαδικτύου και τον τρόπο που αλληλεπιδρά με τα χαρακτηριστικά του χρήστη μέσα από το χρόνο, με συνέπεια να προκύπτουν διαφορετικά αποτελέσματα σε διαφορετικούς ανθρώπους.

Η αρχική μελέτη, από τον Kraut R., Patterson, M., Lundmark, V. μέσα από το βιβλίο “Internet Paradox: a social technology that reduces social involvement and psychological well-being?” (2005), πάνω στη διαφοροποίηση της επίδρασης της χρήσης του διαδικτύου ανάμεσα σε περιπτώσεις ψυχολογικής εσωστρέφειας και εξωστρέφειας ενισχύουν, ή καλύτερα υποστηρίζουν τα δυο παραπάνω θέματα. Ακόμα και στη περίπτωση που θα υποθέσουμε πως η χρήση του διαδικτύου ασκεί επιρροή σε παγκόσμια βαθμό στους ανθρώπους (αύξηση της ατομικής επίγνωσης), οι Webb, W. M., Marsh, K. L., και Davis, B μέσα από εργαστηριακά αποτελέσματα ερευνών τους παρατήρησαν κάποιες μεμονωμένες διαφορές όπως για ια παράδειγμα την ατομική παρακολούθηση -με τους χρήστες να εστιάζουν στους εαυτούς τους-. Οι μεμονωμένες αυτές διαφορές βρήκαν ανταπόκριση σε επίπεδο διαχείρισης καταστάσεων όπως για παράδειγμα της ατομικής επίγνωσης και πιο συγκεκριμένα σε συνομιλίες στο χώρο του facebook και του tweeter. Η τελευταία τοποθέτηση των Webb, W. M., Marsh, K. L., και Davis, B δε σημαίνει πως η μελέτη γύρω από τις επιδράσεις των επικοινωνιακών μέσων θα πρέπει να αποδοκιμάζεται, αλλά η συγκεκριμένη παραδοχή των μεμονωμένων διαφορών θα εμπλουτίζει την ερευνητική μελέτη του συγκεκριμένου θέματος.

9.8 Επιπτώσεις και εφαρμογές της περίπτωσης του στρατηγικού και δραστηριοποιημένου (λόγω κινήτρων) χρήστη με τις αναμενόμενες και εμφανιζόμενες επιδράσεις των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης.

▪ Δεσμοί με άλλα πρότυπα υποδείγματα

Το παραπάνω σύστημα που αποτυπώθηκε στην προηγούμενη παράγραφο μας οδηγεί προς μια κατεύθυνση μιας σειράς από συνδυαζόμενες διαφορετικές μεθόδους προσέγγισης πάνω στον τομέα της ψυχολογίας στο διαδίκτυο (cyberpsychology).

Η πρώτη μέθοδος έχει να κάνει με τη διαφοροποίηση ανάμεσα στη διάκριση της τεχνολογικής ντετερμινιστικής και της στρατηγικής άποψης όσον αφορά τη χρήση των επικοινωνιακών μέσων (και επιλογής). Ο Levine (2004) επισημαίνει πως μια σημαντικότερη αδυναμία ανάμεσα στις πολλές στρατηγικές προσεγγίσεις της χρήσης των επικοινωνιακών μέσων είναι ότι εστιάζουν πάνω στην επιλογή αυτών. Αν και το πρότυπο μοντέλο το οποίο προτάθηκε από πλευράς Ο' Sullivan, P (2005) κατά κάποιο τρόπο συνοψίζεται ως ένα σύστημα το οποίο ελέγχει την αλληλεπίδραση απέναντι στους στόχους, το συγκεκριμένο πρότυπο παράδειγμα εν τούτοις, είναι βασισμένο πάνω σε μια άλλου τύπου αλληλεπίδραση επίτευξης στόχου. Οπωσδήποτε, τα τεχνολογικά ντετερμινιστικά μοντέλα σε παγκόσμιο επίπεδο μπορούν να αξιολογηθούν ομοίως, ως εκείνα τα μοντέλα τα οποία αγνοούν το χρήστη όσον αφορά την αναζήτηση των επιδράσεων που προκαλούνται από τα επικοινωνιακά μέσα. Ο Spears (2003) επισημαίνει πως με την ανάλυση κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της εξατομίκευσης αναπτύσσεται μια περαιτέρω βαθμού λεπτότητα, όσον αφορά τη συγκεκριμένη προσέγγιση, συνδυάζοντας επιδράσεις τεχνολογικά ντετερμινιστικού τύπου (π.χ. ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής) αλλά κι ενός εξαρτημένου πλαισίου τύπου. Οπωσδήποτε, η τεράστια συγκέντρωση της έρευνας πάνω στην επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y, γνωστή ως c.m.c, μέσα από τα Κοινωνικά Μέσα Δικτύωσης και στην ανάλυση κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της εξατομίκευσης έχει εστιάσει πάνω στην ανάλυση της κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της εξατομίκευσης, από πλευράς, στρατηγικής σε αντίθεση με τη προσέγγιση από πλευράς γνώσης κυρίως. Θα πρέπει να πούμε πως σύμφωνα με την ανάλυση κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της εξατομίκευσης από πλευράς στρατηγικής, η ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής (σε αντίθεση με την έλλειψη της αναγνωρισιμότητας) οδηγεί σε συγκεκριμένα πλαίσια, όπως σε αύξηση της προβολής της κοινωνικής ταυτότητας, και συνεπώς σε προσκόλληση (εμμονή) πάνω σε κανόνες ομάδων. Η στρατηγική πλευρά του χρήστη, αφορά την ανάλυση της κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της εξατομίκευσης για το ρόλο της αναγνωρισιμότητας και της ατομικής παρουσίας μέσα σε διάφορες απευθείας σύνδεσης ομάδες, κάτι το οποίο περιγράφεται από τους Reicher, S. D και Lavine, M μέσα από μια συνεργασία τους στο βιβλίο "Deindividuation, power relations between groups and the expression of social identity: the effects of visibility to out-groups" (2005). Οι σχέσεις ανάμεσα στις δύο αυτές συγκεκριμένες όψεις (της αναγνωρισιμότητας και της ατομικής παρουσίας) σχετικά με την ανάλυση της

κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της εξατομίκευσης δεν έχουν αναπτυχθεί καλά, μολονότι, ο Spears, R (2005) διαφώνησε με την άποψη πως θα έπρεπε να ενεργήσουν όλοι πιο δυναμικά γύρω από το συγκεκριμένο θέμα. Υπό την έννοια αυτή λοιπόν, σύμφωνα με τον Spears θεωρούμε πως το σύστημα του στρατηγικού και δραστηριοποιημένου (λόγω κινήτρων) χρήστη με τις αναμενόμενες και εμφανιζόμενες (κατά την εξέλιξη) επιδράσεις του διαδικτύου κατά κάποιο τρόπο αποτελεί έναν απόηχο στην εξέλιξη της έρευνας πάνω στην ανάλυση κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της εξατομίκευσης. Στην περίπτωση των αναμενόμενων κι εμφανιζόμενων επιδράσεων του διαδικτύου υποθέτουμε πως οι στρατηγικές όψεις του χρήστη απλά δεν ασκούν επιρροή ως μια απομονωμένη επίδραση σχετικά με την επιλογή του επικοινωνιακού μέσου, αλλά περισσότερο δρουν ως ένας καθοδηγητής των αποτελεσμάτων που αφορούν τα επικοινωνιακά μέσα από πλευράς τακτικής και ψυχολογικής κατάστασης των χρηστών. Και τα δύο αυτά χαρακτηριστικά μπορούν να λειτουργήσουν ως ανάδραση (feedback) ενώ και τα δύο επίσης χαρακτηριστικά αυτά μπορούν να αλληλεπιδράσουν με το χρήστη. Μόνο μέσω αλληλεπίδρασης με άλλους χρήστες, σύμφωνα με τον Spears, R (είτε με τη μορφή ενός διαδικτυακού τόπου ή με την επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y) η συγκεκριμένη διεργασία αποκτά κυκλικό χαρακτήρα ανάμεσα στις επιδράσεις των επικοινωνιακών μέσων και το χρήστη. Έτσι λοιπόν, κατά τον Spears, R σε ένα βαθμό η αλληλεπίδραση ανάμεσα στη στρατηγική διάσταση αλλά και στη διάσταση της ατομικής παρουσίας, της ανάλυσης κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της εξατομίκευσης μπορούμε να πούμε πως τη βλέπουμε σαν να τοποθετούμε μπροστά στο καθρέφτη τις αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στο χρήστη και τις επικοινωνιακές επιδράσεις της ανάλυσης της κοινωνικής ταυτότητας των επιδράσεων της εξατομίκευσης.

Το υπέρ-προσωπικό μοντέλο το οποίο περιέγραψε ο Walther, J B (1996) είναι ανάλογο με το πρότυπο παράδειγμα της δομής του στρατηγικού και δραστηριοποιημένου χρήστη (λόγω κινήτρων) με τις αναμενόμενες και τις εμφανιζόμενες επιδράσεις του διαδικτύου.

Σύμφωνα με τον Joinson (2005) ένα γενικό επίπεδο της υπέρ-προσωπικής αλληλεπίδρασης επίσης συμπεριλαμβάνει τα *τρία κομβικού χαρακτήρα στοιχεία* της δομής του στρατηγικού και δραστηριοποιημένου χρήστη με τις αναμενόμενες και τις εμφανιζόμενες επιδράσεις των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης και γενικότερα του Διαδικτύου:

- **1^οστοιχείο:** Η στρατηγική παρουσίαση του εαυτού του χρήστη ή τουλάχιστον η παρουσίαση να πραγματοποιείται με θετικό τρόπο.
- **2^ο στοιχείο:** Επιδράσεις επικοινωνιακών μέσων
- **3^οστοιχείο:** Επιδράσεις λόγω της διαδικασίας της αλληλεπίδρασης (αναφερόμενοι στην τακτική επιβεβαίωσης).

Ο Joinson (2005) υποστηρίζει πως η υπέρ-προσωπική αλληλεπίδραση επίσης συμπεριλαμβάνει μερικά φαινομενικά αντιφατικά στοιχεία, όπως για παράδειγμα την αύξηση της ατομικής επίγνωσης και της τάσης για ατομική παρουσίαση χωρίς μια στρατηγική η οποία θα υποδείκνυε πως τα παραπάνω στοιχεία θα αλληλεπιδρούσαν (δηλαδή το ένα στοιχείο θα επηρέαζε το άλλο). Επίσης, βασίζεται σε ασύγχρονη μορφή επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c , η οποία επιτρέπει τους χρήστες στο χρόνο να συντάξουν με επιδεξιότητα (πονηριά) υπερβολικά μηνύματα στα οποία προβάλλεται έντονα κυρίως το εγώ τους. Ο Joinson (2005) μέσα από το βιβλίο “Interpersonal effects in computer-mediated communication: a relational perspective” αναφέρει πως το γενικό θέμα, της υπέρ-προσωπικής αλληλεπίδρασης όπου οι επιδράσεις των επικοινωνιακών μέσων επιταχύνονται (και όντως στηρίζονται κατά κάποια έννοια στη διαδικασία της αλληλεπίδρασης) από μόνη της (η υπέρ-προσωπική αλληλεπίδραση), έρχεται σε αντίθεση με το πρότυπο παράδειγμα της “δομής του στρατηγικού και δραστηριοποιημένου (λόγω κινήτρων) χρήστη με τις αναμενόμενες κι εμφανιζόμενες επιδράσεις του διαδικτύου”. Το συγκεκριμένο πρότυπο υπόδειγμα (το οποίο ως σύστημα συζητήθηκε πιο αναλυτικά στην παράγραφο 9.6.1) επεκτείνει την τελευταία αντίληψη πέρα από του *χρήστη προς χρήστη* αλληλεπίδραση, σε τακτική με διαμεσολαβητικό χαρακτήρα.

Το σύστημα του “στρατηγικού και δραστηριοποιημένου (λόγω κινήτρων) χρήστη” με τις αναμενόμενες κι εμφανιζόμενες επιδράσεις του διαδικτύου θα μας απασχολήσει πάλι στη συνέχεια, συζητώντας με ένα ενδεικτικό τρόπο έτσι ώστε να αποδώσουμε μια εξήγηση για το πώς τα τεχνολογικά ντετερμινιστικά (διαμεσολαβητικών επιδράσεων) και στρατηγικά επικοινωνιακά μοντέλα επιλογών θα μπορούσαν κατά κάποιο τρόπο να ενοποιηθούν σ’ ένα ακέραιο σύνολο.

Υιοθετώντας μια προσέγγιση η οποία θα βασίζεται στο διάγραμμα 9.6.1 θα μπορούσαμε να αντλήσουμε πολλές πληροφορίες και σχετικά με τη χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης. Σύμφωνα λοιπόν με το διάγραμμα 9.6.1, η επίδραση της χρήσης των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης στο Διαδίκτυο χαρακτηρίζει τα

παθολογικά αποτελέσματα και τις ανάγκες τακτικής (όπως τουλάχιστον αποτυπώνεται σχηματικά) μέσα από τα ακόλουθα τρία στοιχεία:

- 1) Προκύπτουν μέσα από τη διαδικασία της αλληλεπίδρασης με τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης καθώς και με άλλους χρήστες.
- 2) Χαρακτηρίζονται ως μια ανάδραση στο χρήστη η οποία οδηγεί σε μεταβολές όσον αφορά τον προσδιορισμό των χρηστών, τα κίνητρα και τη πιθανή στρατηγική που θα ακολουθούσαν σε Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.
- 3) Χαρακτηρίζονται από μετέπειτα στάσεις και σχήματα τακτικής που πιθανώς θα ακολουθούσαμε εντός (απευθείας σύνδεσης) κι εκτός (απευθείας σύνδεσης) Μ.Κ.Δ

Υποθέτουμε, πως επιδέξιοι χειρισμοί οι οποίοι έχουν να κάνουν με την ατομική πλήρη επίγνωση έχουν εξαιρετικά διαφορετικές επιδράσεις σχετικά με εξαρτώμενες πτυχές της προσωπικότητας ενός ατόμου, όπως για παράδειγμα τη παρακολούθηση του εαυτού μας από μας τους ίδιους. Κάποιος, θα μπορούσε να υποθέσει πως η χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης που οδήγησε και σε αύξηση της ατομικής πλήρους επίγνωσης θα μπορούσε να έχει διαφορετικές συνέπειες σε διαφορετικούς ανθρώπους. Πιθανόν λοιπόν, να οδηγούσε και σε μεταβολές όσον αφορά τους στόχους κάθε αλληλεπίδρασης σχετικά με τα διάφορα επίπεδα παρακολούθησης των εαυτών μας από εμάς τους ίδιους.

Μια παρόμοια επίδειξη της σημαντικότητας (σε εξέλιξη πάντα κυκλικής ανάδρασης σελ.245), είναι ο ρόλος που κατέχει η αυτοπεποίθηση. Για ανθρώπους με χαμηλή αυτοπεποίθηση ή αρνητικές αντιλήψεις για τον εαυτό τους, η αύξηση της ατομικής πλήρους επίγνωσης μπορεί να έχει καταστρεπτικές επιπτώσεις, αυξάνοντας την προβολή των συγκεκριμένων αρνητικών πτυχών του εαυτού τους Joinson (2001). Ωστόσο, κάποιος θα μπορούσε να υποθέσει πως η παραπάνω διαπίστωση του Joinson θα ήταν δυνατόν εν μέρει να προσδιοριστεί με δεδομένη τη φύση του αρνητισμού καθώς και τη χρήση των επικοινωνιακών μέσων. Ενώ οι συναισθηματικές αναστολές ή αλλιώς η ντροπαλότητα δε θα μπορούσε να συμβάλει στη χαμηλή αυτοπεποίθηση, αντίθετα, όπως ο Joinson υπογραμμίζει, η χρήση του διαδικτύου θα μπορούσε να παρέχει συμπαράσταση σε μια πιθανή περίπτωση ενός ανθρώπου που παρουσιάζει αναστολές. Μόνο με την υιοθέτηση μιας προσέγγισης με τη χρήση γραφικών διαγραμμάτων πάνω στη χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (facebook &

tweeter) και του διαδικτύου, οι συγκεκριμένες επιδράσεις θα μπορούσαν να απεικονιστούν και να αναγνωριστούν. Το σύστημα (μοντέλο) που παρουσιάστηκε στο διάγραμμα 9.6.1 και πιο συγκεκριμένα η αντίστοιχη προσέγγιση που πραγματοποιήθηκε, θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε μια ποικιλία φαινομένων του διαδικτύου όπως περιγράφηκαν σε προηγούμενα κεφάλαια. Το ελάχιστο που μπορεί να προσφέρει η δημιουργία παρόμοιων συστημάτων είναι το να προκύψει ένα σύνολο ερωτήσεων σχετικά με τα αντίστοιχα εφαρμοσμένα πεδία.

9.8.1 Δομή στρατηγικού και δραστηριοποιημένου χρήστη με αναμενόμενες εμφανιζόμενες επιδράσεις από το διαδίκτυο.

Η δομή του μοντέλου του στρατηγικού και δραστηριοποιημένου (λόγω κινήτρων) χρήστη με τις αναμενόμενες εμφανιζόμενες επιδράσεις του διαδικτύου προτείνει πως η χρήση του διαδικτύου είναι απαραίτητο να αντιμετωπίζεται ως μια ψυχολογική επιβράβευση και επιλογή στρατηγικής. Διατηρώντας την τεχνολογική ντετερμινιστική προσέγγιση, πολλά πρότυπα υποδείγματα (μοντέλα) αναφέρονται πάνω στον εθισμό που προκαλεί το διαδίκτυο αλλά και τα επικρατέστερα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης εμπλουτίζοντας με νέα στοιχεία από τα επικοινωνιακά μέσα τα οποία προκαλούν εθισμό. Για παράδειγμα οι Young, K., O'Mara, J. και Bunchanan, J. στο βιβλίο "Cybersex and infidelity online: implications for evaluation and treatment" (2009), αναφέρουν χαρακτηριστικά πως το διαδίκτυο εθίζει τους χρήστες εξαιτίας του δικαιώματος της ανωνυμίας, της άνεσης και της απόδρασης που προσφέρει και μάλιστα σε εκπληκτικό βαθμό. Ενώ οι συγκεκριμένες όψεις του διαδικτύου σίγουρα γοητεύουν (μια σημαντική μερίδα των χρηστών) γεγονός το οποίο αποδίδεται ως μια συνέπεια (το κατά πόσον το internet θεωρείται εθισμός ή αυξανόμενη μοναξιά) των χαρακτηριστικών του επικοινωνιακού μέσου, ωστόσο είναι μια άποψη τόσο υπέρ-απλουστευμένη και αβάσιμη (αστήρικτη). Το σύστημα-μοντέλο που παρουσιάστηκε στο διάγραμμα 9.6.1 προτείνει επίσης, πως για την κάθε σκέψη η οποία πηγάζει ως διαταραχή με τη μορφή εθισμού από το διαδίκτυο είναι αναγκαίο να λάβουμε υπόψη μερικούς καταλυτικούς παράγοντες όπως αυτήν του χρήστη, του επικοινωνιακού μέσου αλλά και της αλληλεπίδρασης ανάμεσά τους. Είναι απόλυτα ξεκάθαρο, σύμφωνα με διάφορες μελέτες με θέμα τον εθισμό που προκαλεί το διαδίκτυο και πιο συγκεκριμένα το facebook και το tweeter (ή τουλάχιστον η υπερβολική χρήση του διαδικτύου), ότι έχουν σαν κοινό παρανομαστή τα υψηλά

επίπεδα της χρήσης του διαδικτύου, τα οποία τείνουν να συνδέονται με μια ποικιλομορφία από προϋπάρχοντα κοινωνικά (κινητικά προβλήματα, βραδυγλωσσία, προβλήματα βάρους, συζυγικά προβλήματα) και ψυχολογικά (για παράδειγμα χρόνια κοινωνική ανησυχία, κοινωνική απομόνωση). Υπό την έννοια αυτή λοιπόν, η υπέρμετρη χρήση του facebook και tweeter αν μη τι άλλο παρέχει μια μορφή απόδρασης. Προσωπικά, θεωρούμε πως σε αρκετές περιπτώσεις η υπερβολική χρήση του διαδικτύου είναι μια λογική δραστηριότητα, ως προς τη χρήση ενός επικοινωνιακού μέσου το οποίο αποτελεί μια ψυχολογική αλλά και κοινωνική επιβράβευση στο πρόσωπο μιας κοινωνίας, η οποία στιγματίζει ή αποφεύγει με ένα τρόπο τόσο απροκάλυπτο πάρα πολλούς δυστυχώς συνανθρώπους μας. Ενώ οι ερευνητές Young, K., O'Mara, J. και Bunchanan, J. (2009) αναφέρουν για τον εθισμό των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης πως αναγνωρίζουν το γεγονός πως η υπερβολική χρήση του facebook συνδέεται με προϋπάρχοντα προβλήματα με τη μορφή προσωπικών βιωμάτων. Ενώ μεγάλη έμφαση δίνεται στην αλληλεπίδραση ανάμεσα σε κάθε χρήστη και στη χρήση του Μέσου Κοινωνικής Δικτύωσης που πραγματοποιούν (καθώς και τις επιδράσεις από τη συγκεκριμένη χρήση) με τη δημιουργία μιας διαδικασίας η οποία αναπαρίσταται με ένα βρόχο, κατά τον οποίο η χρήση του Κοινωνικού Μέσου Δικτύωσης λειτουργεί ως ανάδραση στο χρήστη ενισχύοντας συγκεκριμένες στάσεις (τακτικές), οι οποίες βασίζονται στις συγκεκριμένες επιδράσεις (και στην αλληλεπίδραση με μεμονωμένα χαρακτηριστικά).

Το σύστημα λοιπόν του διαγράμματος 9.6.1 παρέχει μια δομή αντίληψης σχετικά με το πώς οι όψεις του χρήστη και οι επιλογές του όσον αφορά τα επικοινωνιακά μέσα, ίσως αλληλεπιδρούν ώστε να προκύπτει η σαφώς αλόγιστη υπερβολική χρήση διαδικτύου και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (facebook, tweeter).

9.8.2 Απελευθερωμένη επικοινωνία

Σύμφωνα με το σύστημα “δομής του στρατηγικού και δραστηριοποιημένου (λόγω κινήτρων) χρήστη με τις αναμενόμενες κι εμφανιζόμενες επιδράσεις του διαδικτύου και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης”, η επικοινωνία χωρίς αναστολές στο διαδίκτυο και στους χώρους κοινωνικής δικτύωσης όπως για παράδειγμα στο facebook και στο tweeter δεν έχει να κάνει αποκλειστικά και μόνο με επιδράσεις όπως για παράδειγμα, της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c στην κοινή αλλά και στην ατομική πλήρη επίγνωση.

Κατά προτίμηση, η ανάλυση ξεκινά με τα ακόλουθα γνωρίσματα:

- Τα χαρακτηριστικά,
- Τα κίνητρα και τις στρατηγικές του χρήστη του διαδικτύου αλλά και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης.

Ας πάρουμε για παράδειγμα την αποκάλυψη προσωπικών στοιχείων από τον ίδιο το χρήστη, έτσι λοιπόν ο χρήστης ίσως επιλέξει να χρησιμοποιεί το διαδίκτυο με σκοπό να επικοινωνεί ή να χρησιμοποιεί την ψηφιακή υπηρεσία του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου όταν πρόκειται να αποστείλει πληροφορίες που αφορούν τον ίδιο ή ακόμα από τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης να προσπαθεί να εντοπίσει συγκεκριμένα πρόσωπα ή οργανωμένες ομαδικές προσπάθειες (facebook groups). Κατά συνέπεια λοιπόν ο παραλήπτης των ατομικών δεδομένων πρέπει να είναι πολύ συγκεκριμένος σχετικά με τη διαχείριση των δεδομένων αυτών, όπως για παράδειγμα ένας κοινωνικός φορέας υποστήριξης. Θα μπορούσαν πιθανόν, επίσης να επιλέξουν να αποκαλύψουν στοιχεία απευθείας σύνδεσης, επειδή είναι περισσότερο ικανοί να ελέγχουν την προσωπική τους παρουσίαση ή επειδή φοβούνται για κάποια ενδεχόμενη αρνητική ανάδραση. Ο Sullivan (2000) "Human Communication Research". Υπάρχει και η εναλλακτική άποψη που ίσως ο χρήστης να αναζητάει μέσα από το διαδίκτυο κοινωνική υποστήριξη ή την προσωπική εξύψωση του εαυτού του. Όποιος λοιπόν κι αν είναι ο λόγος, κρίνεται ως αναγκαίο να κατανοήσουμε την επιλογή κάποιων ανθρώπων να επιλέξουν ως επικοινωνιακό μέσο το διαδίκτυο καθώς επίσης και τα γνωστά Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης facebook και tweeter. Καθώς η απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση λαμβάνει χώρα θεωρούμε πως οι χρήστες συνειδητοποιούν πως η αποκάλυψη των προσωπικών τους δεδομένων είναι πιο άνετη σαν διαδικασία από εκείνη της πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδρασης, εξαιτίας του γεγονότος του ότι ο περιορισμένος βαθμός ευθύνης έχει σχέση με ένα χαρακτηριστικό που κυριαρχεί σε απευθείας σύνδεσης επικοινωνίες, την ανωνυμία. Εντούτοις, πρέπει να σημειώσουμε πως το σύστημα που απεικονίζεται στο διάγραμμα 9.6.1 προβλέπει επίσης, πως θα υπάρχουν σίγουρα επιπτώσεις από τη διαδικασία αλληλεπίδρασης. Έτσι σύμφωνα με τον Buchanan (2001) το επίπεδο της ατομικής πλήρους επίγνωσης σε ένα χρήστη ίσως αυξηθεί εξαιτίας της παραμέτρου της ανωνυμίας σε συνθήκες οπτικής επαφής και της φυσικής απομόνωσης. Ο Joinson (Studies 2001 & 2003) το έτος 2001 υποστηρίζει πως η πληκτρολόγηση των χρηστών στον Η/Υ ως ενέργεια και η συσχετιζόμενη ανάγκη εστίασης της προσοχής στις έντονες συγκινήσεις και στα πάθη τους ίσως να αποτελεί

αιτία κλιμάκωσης της παραπάνω επίδρασης. Έτσι ως συνέπεια σύμφωνα με τον Moon (2007), έχουμε να θεσπίζεται κατά κάποιο τρόπο μια κυκλική διαδικασία η οποία συνδέει την εκτός σύνδεσης ζωή ενός προσώπου με την απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση που συμμετέχει (facebook, tweeter).

Οι Olivero και Lunt (2005) σύμφωνα με το πρότυπο παράδειγμα του διαγράμματος 9.6.1, δηλώνουν πως η αύξηση της τάσης για αποκάλυψη προσωπικών πτυχών δεν αφορά μόνο τις αλληλεπιδράσεις στο διαδίκτυο ή πιο συγκεκριμένα τις αλληλεπιδράσεις τύπου facebook. Οι ίδιοι υποστηρίζουν πως είναι ένα αποτέλεσμα που έχει να κάνει με μια σε εξέλιξη αλληλεπίδραση ανάμεσα στο χρήστη, το εργαλείο (επικοινωνιακό μέσο) και της διαδικασίας αλληλεπίδρασης.

Εντούτοις, όπως έχει ήδη αποδειχτεί, είναι πιθανόν να σχεδιαστεί (υπό την έννοια της αποτύπωσης, ένα μοντέλο που θα αφορά τον τομέα αποτελεσμάτων και τις επιπτώσεις στην προκειμένη περίπτωση της απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδρασης) με το μοντέλο αυτό να επικεντρώνεται στην εξάλειψη της παραμέτρου της ανωνυμίας σε συνθήκες οπτικής επαφής Joinson A. N και Dietz – Uhler, B. (Οκτώβριος 2002).

Ανάμεσα σε διάφορους ψυχολόγους οι οποίοι ασχοληθήκαν με το σχεδιασμό του μοντέλου που αφορά τη διαδικασία αποκάλυψης προσωπικών πτυχών ενός χρήστη σε έρευνες πάνω στο διαδίκτυο ήταν και οι Joinson, A N και Buchanan T B (2007) για τους οποίους πραγματοποιούμε αναφορά σε διάφορα σημεία της έρευνας αυτής. Εντούτοις, η παραδοσιακή ψυχολογική έρευνα προχωρά σ' ένα βάθος τέτοιο το οποίο να διασφαλίζει την ανωνυμία των συμμετεχόντων, μέσα από τον σχεδιασμό της πειραματικής διαδικασίας ώστε η ίδια διαδικασία να καλύψει και τις ανάγκες της αντίστοιχης απευθείας σύνδεσης μελέτης. Σε παρόμοιο ύφος, υπάρχει αξιόλογο ενδιαφέρον σχετικά για το ηλεκτρονικό εμπόριο υπό την έννοια της ενίσχυσης της αυτοπεποίθησης των καταναλωτών όσον αφορά την αποκάλυψη ατομικών δεδομένων σε διάφορους διαδικτυακούς τόπους, καθώς και για τους δεσμούς εμπιστοσύνης και τις τάσεις αποκάλυψης προσωπικών πτυχών Moon Y. (2001). Εντούτοις, οι ευθύνες για πάρα πολλές ιστοσελίδες οι οποίες φιλοξενούν πάρα πολλούς χρήστες όλο το εικοσιτετράωρο (π.χ. έντυπα απευθείας σύνδεσης εγγραφής, εισροή ανεπιθύμητων διαφημίσεων) καθώς και τη διαδικασία αποτύπωσης και σκιαγράφησης προφίλ ενός χρήστη για κάποιον άλλον. Αν ένας διαδικτυακός χρήστης επισκεφτεί έναν εμπορικής φύσεως διαδικτυακό τόπο ακριβώς επειδή αναζητάει ένα βαθμό ανωνυμίας και ο σχεδιασμός της σελίδας δεν καλύπτει τα συγκεκριμένα κριτήρια τότε θα μπορούσε πολύ άνετα να οδηγηθεί ο συγκεκριμένος δικτυακός τόπος σε μείωση προσέλευσης

πελατών, και συνεπώς σε οικονομική πτώση των κερδών. Ολοκληρώνοντας, με την αύξηση της τάσης για αποκάλυψη προσωπικών πτυχών ενός προσώπου μέσω του διαδικτύου θεωρούμε πως η συγκεκριμένη τάση αποτελεί μια “κληρονομιά” για όλες τις απευθείας σύνδεσης υπηρεσίες με τη λογική πως θα ικανοποιεί τους χρήστες αυξάνοντας τα επίπεδα διαδικτυακής προσέλευσης και επισκεψιμότητας.

Τέλος θα πρέπει να πούμε πως το συγκεκριμένο στοιχείο που θα μπορούσε να υποστηριχτεί με θετικές προοπτικές για το μέλλον με σωστό σχεδιασμό, καθώς αντίστοιχα θα μπορούσε κάλλιστα να αποδοκιμαστεί στην αντίθετη περίπτωση, του μη οργανωμένου σχεδιασμού.

9.8.3 Η χρήση του διαδικτύου και η ψυχική υγεία

Στο πρότυπο παράδειγμα που απεικονίζεται στο διάγραμμα 9.6.1 ενώ περιγράφεται στην αντίστοιχη παράγραφο η επίδραση της χρήσης του διαδικτύου στους διαδικτυακούς χρήστες (και παράλληλα) της επίδρασης των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης πάνω στη ψυχολογική ευεξία των χρηστών, απαιτείται κάποια ιδιαίτερη σκέψη σχετικά με το χρήστη αλλά και με τις ενδεχόμενες επικοινωνιακές επιδράσεις τις οποίες πιθανόν να δέχεται. Η συγκεκριμένη προσέγγιση του θέματος συμφωνεί με τη συνέχεια της Home-Net μελέτης Kraut (2002), η οποία αναφέρεται σε προσδιορίσιμα οφέλη μέσα από τη χρήση του διαδικτύου περί ψυχολογικής εξωστρέφειας, και για κάποιες αντενδείξεις περιπτώσεων ψυχολογικής εσωστρέφειας. Σύμφωνα με τον Bargh, J. A., η παραπάνω συνέχεια της Home-Net μελέτης χαρακτηρίζεται από τον ίδιο ως μια σχέση ανάμεσα στον ίδιο το χρήστη και την επίδραση από το διαδίκτυο, με κάθε επίδραση του επικοινωνιακού μέσου να εξαρτάται από τους στόχους του προσώπου μέσα από τη χρήση του διαδικτύου, την προσωπικότητα καθώς και το επίπεδο της κοινωνικής του δεξιότητας. Συγκρίνοντας, την προσέγγιση των Bargh, J. A., McKenna, K. Y. A. και Fitzimons, G. M. (2002) που αναφέραμε νωρίτερα (χρήστης-επίδραση διαδικτύου), το πρότυπο υπόδειγμα της “δομής του στρατηγικού και δραστηριοποιημένου (λόγω κινήτρων) χρήστη με τις αναμενόμενες κι εμφανιζόμενες επιδράσεις του διαδικτύου” προτείνεται από τους Bargh, J. A., McKenna, K. Y. A. και Fitzimons, G. M. μέσα από το βιβλίο: Can you see the real me? Activation and expression of the true self on the Internet (2002) ένα σχήμα επί του οποίου το πρόσωπο (χρήστης) εμπλέκεται με την επιλογή του επικοινωνιακού μέσου, με την εμπλοκή αυτή να λειτουργεί ως διαδικασία ανάδρασης

με το χρήστη, μέσω μιας σειράς από διαφορετικά επίπεδα και τύπους επικοινωνιακών επιδράσεων (έχοντας επίσης μια απευθείας επίδραση στην τακτική που επιλέγει ο χρήστης).

Θεωρούμε, πως το μοντέλο του διαγράμματος 9.6.1, αφήνει ανοικτό ως ενδεχόμενο πως η χρήση του επικοινωνιακού μέσου αλλά και πιο συγκεκριμένα του Μέσου Κοινωνικής Δικτύωσης (ανάγοντας τη χρήση στις εφαρμογές του facebook και του tweeter) μέσω της αλληλεπίδρασης με τα χαρακτηριστικά του χρήστη μπορεί να οδηγήσει σε μια ευρύτατη κλίμακα θεμελιωδών αλλαγών, όπως για παράδειγμα:

- την εικόνα των εαυτών των χρηστών
- την αίσθηση της αποτελεσματικότητας
- την κοινωνική απομόνωση
- την ψυχική ισορροπία τους.

Κεφάλαιο 10

Κοιτάζοντας τα Κοινωνικά Μέσα Δικτύωσης στο μέλλον, μαθαίνοντας από το παρελθόν.

Εισαγωγή κεφαλαίου

*Δ*ημοσιεύματα του Βρετανικού τύπου στις αρχές του 2003 φιλοξενούσαν πρωτοσέλιδα όπως για παράδειγμα “επιστροφή στη πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία” (εκτενή σχόλια περί φημών κατάρρευσης του dotcom και γενικότερα της έξαρσης του internet στο site <http://www.boon.com>) ενώ η εφημερίδα Sunday Times στην έκδοση της 4^{ης} Μαρτίου 2003 πραγματοποιεί εκτενή αναφορά σχετικά με την τάση μερικών τηλεπικοινωνιακών εταιριών να καθιερώνουν την Παρασκευή ως την ημέρα με τις “δωρεάν υπηρεσίες διαδικτύου” με απώτερο σκοπό την ευρύτερη προώθηση του διαδικτύου. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο αριθμός των ανθρώπων με πρόσβαση στο διαδίκτυο (κατόπιν έρευνας η οποία πραγματοποιήθηκε στο αντίστοιχο έτος των δημοσιευμάτων που αναφέραμε) έδειξε πως από τότε που ξεκίνησε πως ο έλεγχος του δείκτη νέων προσελεύσεων, αποχωρήσεων αλλά και στασιμότητας της χρήσης του διαδικτύου από τη κοινωνική μάζα παρουσίασε πτωτική τάση του δείκτη “κίνησης απευθείας σύνδεσης χρηστών ή On-Line User Traffic” που υποδηλώνει πως η μείωση προσέλευσης χρηστών στο διαδίκτυο είχε αρνητικές επιπτώσεις. Ενώ οι προσπάθειες των λεγόμενων e-universities επιχειρηματικά φαινόταν πως έληγαν άδοξα και με πικρότητα.

10.1 Το διαδίκτυο συσχετίζεται με την επικοινωνία, όχι με το περιεχόμενο

Μια ερώτηση εύλογη την οποία θα μπορούσαμε να θέσουμε θα ήταν: “Το διαδίκτυο τελικά αποτελεί μια λεωφόρο πληροφοριών ;”. Βέβαια πάντα υπήρχαν τα οράματα του τύπου ότι το διαδίκτυο, ο “χώρος” όπου υποτίθεται θα επέτρεπε στους χρήστες του την απαραίτητη απόκτηση πληροφοριών, θα έτεινε κάποια χρονική στιγμή στο απώτερο μέλλον να επικρατεί στην κυβερνητική στρατηγική στη διαφημιστική προώθηση διάφορων τηλεπικοινωνιακών φορέων. Για παράδειγμα, στη Μεγάλη Βρετανία οι πιο πολυδιαφημιζόμενοι τηλεπικοινωνιακοί φορείς της χώρας

(British Telecoms & America On Line) χαρακτηρίζονται ως εισηγητές των πλεονεκτημάτων τα οποία θα αποκτούνται μέσα από την πρόσβαση στην πληροφορία. Πολλές προσπάθειες για ευρύτερη πρόσβαση στο διαδίκτυο έχουν σημειωθεί με δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα την εγκατάσταση ηλεκτρονικών υπολογιστών σε βιβλιοθήκες αντί να αποκαλούνται κέντρα κοινοτήτων, προσδίδοντας με αυτό τον τρόπο έμφαση στο ρόλο του διαδικτύου ως φορέας τεχνολογίας πληροφοριών κι όχι ως μια μορφή κοινωνικής τεχνολογίας. Οι όροι αναζήτησης, πλοήγησης στο διαδίκτυο ουσιαστικά υποδεικνύουν μια δραστηριότητα συγγενική εκείνης της συνεχόμενης εναλλαγής διάφορων τηλεοπτικών σταθμών, παρόμοιας σε επίπεδα κοινωνικής εμπλοκής και παθητικότητας Johnson, S. (1997) "Interface Culture" New York: Basic Books. Ο Johnson, S. επίσης σημειώνει ανάμεσα στα άλλα πως η μεγαλύτερη τεχνολογική ανάπτυξη των εργαλείων του παγκόσμιου δικτυακού ιστού έχει εστιάσει στην παροχή και στο σχεδιασμό περιεχομένου – κορμού ιστοσελίδας – (π.χ. οργάνωση θεματικών πλαισίων, πινάκων-καταλόγων, δυναμικών γραφικών) αντί απλών συνδέσμων (links). Σύμφωνα με τους Sproull, L. & Faraj, S. (1997), όλα τα μεταφορικά σχήματα λόγου τα οποία χρησιμοποιούνται έχουν ως σκοπό να περιγράφονται στην ευρύτατη κλίμακα οι επιπτώσεις των διάφορων εργαλείων που εισάγει η τεχνολογία απευθυνόμενη στο καταναλωτικό κοινό των χρηστών του διαδικτύου. Οι Sproull, L. & Faraj, S. επίσης, αντιπαραβάλλουν τη δημοφιλή αντίληψη σχετικά με τους χρήστες του διαδικτύου και πιο συγκεκριμένα την παραμονή τους στο διαδίκτυο, ως μια δραστηριότητα επεξεργασίας πληροφοριών με ένδειξη πως οι χρήστες στην πραγματικότητα ενεργούν ως κοινωνικά όντα. Αν υποθέσουμε λοιπόν πως οι Sproull, L. & Faraj S έχουν δίκιο και δεχτούμε κατά συνέπεια πως οι χρήστες του διαδικτύου όντως θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως επεξεργαστές πληροφοριών, τότε αντιμετωπίζουμε ταυτόχρονα το αποτέλεσμα που επιφέρει η χρήση του διαδικτύου ως μια μεμονωμένη μορφή απόκτησης γνώσης, με αναπόφευκτο το συμπέρασμα να συγκλίνει προς την άποψη ότι η χρηματοδότηση του διαδικτύου προέρχεται από την επιβολή χρέωσης για την πρόσβαση σε συγκεκριμένο υλικό ψηφιακής (ηλεκτρονικής) μορφής. Υπάρχει φυσικά και η εναλλακτική όψη του θέματος, σύμφωνα με την οποία θα μπορούσαμε να δούμε το χρήστη του διαδικτύου ως κοινωνικό ον. Έτσι, το αποτέλεσμα της χρήσης του διαδικτύου είναι κατά κάποιο τρόπο μια πρόσκτηση θυγατρικής εταιρείας, με έσοδα ερχόμενα κυρίως από χρήστες οι οποίοι φέρουν την ιδιότητα του μέλους κι όχι να προέρχονται τα έσοδα από την είσοδο σε διαδικτυακό υλικό ελεγχόμενης πρόσβασης. Ο Rheingold, H. "Virtual

Community” (2000) κατέληξε σ’ ένα παρόμοιο συμπέρασμα όσον αφορά την έρευνα που πραγματοποίησε σχετικά με τη “κοινωνικότητα του παγκόσμιου δικτυακού ιστού”, όπου διάφορα διαδικτυακά εργαλεία αναβαθμίζονται με σκοπό να δημιουργήσουν κοινωνικής μορφής επαφές, αντί συνδέσμους διάδοσης πληροφοριών.

Η αντίληψη σχετικά με το διαδίκτυο ως ένα είδος κοινωνικής τεχνολογίας, ίσως επίσης να έχει κι ένα επεξηγηματικό προσανατολισμό δίνοντας με αυτό τον τρόπο μια απάντηση όσον αφορά το πώς ορισμένες εταιρείες (οργανισμοί) είναι σε θέση να αποκτήσουν τεράστια χρηματικά κέρδη απλά με την χρέωση των χρηστών που επιθυμούν να εισέλθουν (με τη μορφή της διαδικτυακής πλοήγησης) σε περιορισμένης πρόσβασης διαδικτυακούς τόπους. Όταν η τηλεφωνική επικοινωνία αποτελούσε μια μέθοδο διάδοσης νέων και πληροφοριών, διάφορες προσπάθειες πραγματοποιήθηκαν με σκοπό να ανασταλθεί η κοινωνική επικοινωνία ενώ να προαχθεί αντίθετα η παραγωγή “περιεχομένου” Fischer, C. S. “America Calling” (1992).

10.2 Οι οικονομικές πτυχές της μεταφοράς διάφορων μορφών πληροφοριών στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

Ο Odlyzko A. ¹⁰ (2011) σημειώνει πως για αρκετούς ιδιωτικούς φορείς παροχής διαδικτυακών υπηρεσιών, η μεταφορά δεδομένων μέσω facebook αποτελεί ένα τύπο εξοπλισμού διανομής δεδομένων σε διάφορες μορφές (ήχου και εικόνας), μια αντίληψη η οποία είναι ευρύτατα διαδομένη. Από την άλλη πρόεδρος της ηλεκτρονικής εταιρείας Sony, Norio Ohga Schlender (2000), είχε αναφέρει ανάμεσα στα σχόλια του σε διάφορα έντυπα μέσα πως “χωρίς περιεχόμενο το δίκτυο δεν είναι τίποτα”. Ο Schlender, B. στο βιβλίο του “Sony plays to win” (2000) σημειώνει πως οι επικεφαλής της μουσικής παραγωγής και διανομής της αντίστοιχης εταιρείας, δίνουν τη δική τους ερμηνεία επισημαίνοντας τη σημαντικότητα του περιεχομένου :

*Τι θα ήταν το διαδίκτυο χωρίς το “περιεχόμενο”;
Θα ήταν ένα ανεπαρκές σύνολο μηχανών (H/Y) με γκρίζες εικόνες.
Θα ήταν μια αντίστοιχη ηλεκτρονική θαλάσσια εγκαταλειμμένη
περιοχή – απολαυστικά εξαρτήματα,
όμορφα χρώματα, χωρίς ζωή.
Απλά δεν θα ήταν τίποτα. (Brontman, 2000).*

Odlyzko A. ¹⁰: “Content is not King” http://firstmonday.org/issues/issue6_2/odlyzko

Σε σύγκριση των εσόδων όσον αφορά την παροχή περιεχομένου και δικτύου, ο Odlyzko A. αναφέρεται στο ότι αν και το περιεχόμενο θα πρέπει να είναι από πλευράς παρουσίας σαγηνευτικό, δεν αποτελεί σίγουρα το κλειδί της οικονομικής επιτυχίας. Για παράδειγμα, η αμερικανική τηλεπικοινωνιακή βιομηχανία (παρέχει ποιότητα συνδεσιμότητας αντί περιεχομένου) είχε απολογισμό εσόδων 256.1 δισεκατομμυρίων αμερικανικών δολαρίων το έτος 2009. Σε σύγκριση φυσικά με το σύνολο των κινηματογραφικών ταινιών προερχόμενες από τη βιομηχανία του σινεμά, με έσοδα της τάξης των 63 δισεκατομμυρίων αμερικανικών δολαρίων αντίστοιχα.

Ενώ ο Odlyzko A, δε διαφωνεί σχετικά με το ότι η συνδεσιμότητα (ποιότητα σύνδεσης) αναμφισβήτητα αποτελεί τη μεγαλύτερη οικονομική πηγή εσόδων στην αμερικανική εθνική οικονομία, ωστόσο υπογραμμίζει το γεγονός πως οι άνθρωποι τείνουν να δαπανούν περισσότερα χρήματα στη συνδεσιμότητα σε σύγκριση με το περιεχόμενο. Σύμφωνα με τον Odlyzko A. ως παράδειγμα θα μπορούσαμε να αναφέρουμε την παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών σε μια εφημερίδα της Βουδαπέστης. Έτσι λοιπόν, για να συγκρίνουμε κάποια οικονομικά μεγέθη που συντελούν εν μέρει στο αν η επιχείρηση είναι κερδοφόρα ή μη κερδοφόρα, έχουμε το ετήσιο κόστος των λειτουργικών εξόδων της εφημερίδας να υπολείπεται κατά πολύ συγκριτικά με το κόστος χρήσης τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών. Με την πάροδο των χρόνων όμως, και ειδικότερα στις μέρες μας, το κόστος του διαδικτύου μειώνεται βαθμιαία. Ωστόσο το περιεχόμενο, στη μορφή που μπορεί να πάρει μέσα από το διαδίκτυο φαίνεται να πρωταγωνιστεί όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο διακινείται μέσα στον παγκόσμιο ιστό. Αλλά σύμφωνα με τον Odlyzko A, δεν αποτελεί τίποτα άλλο από μια παραπλάνηση. Πράγματι λοιπόν, η κίνηση του διαδικτύου (web-traffic) κατέχει το μεγαλύτερο τμήμα του εύρους της ζώνης. Η ανάπτυξη των νέων πληροφοριακών αλλά και τηλεπικοινωνιακών facebook, wi-fi που έχουν ορισμένα κινητά τηλέφωνα καθώς και τα κινητά τρίτης γενιάς, η τηλεόραση διαδικτύου, τείνουν να βασίζονται σε μια εσφαλμένη αντίληψη ότι το περιεχόμενο καθοδηγεί την πρόσβαση και τη χρήση του διαδικτύου. Έτσι λοιπόν, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός πως η ασύρματη πρόσβαση στον παγκόσμιο ιστό γενικά εκτιμάται ότι παρουσιάζει έξαρση ενώ τα υποσχόμενα τρίτης γενιάς κινητά φαίνεται να καταναλώνονται μανιωδώς. Η Εταιρεία Nokia ήταν αυτή που πρώτη αναβάθμισε τα απλά σε όλους μας sms σ' ένα νέο τύπο μηνυμάτων τα οποία ονομάστηκαν mms (multimedia messaging system), και τα οποία επιτρέπουν την αποστολή και λήψη ψηφιακών φωτογραφιών και videos μέσω καμερών, οι οποίες συνδέονται με τη

συσκευή του κινητού τηλεφώνου ενώ παράλληλα με τη χρήση του facebook το οποίο έλαβε η χρήση του επιδημικές διαστάσεις με όλες τις πληροφορίες να προσαρμόζονται πάνω στη συγκεκριμένη εφαρμογή. Εν μέρει ο σκοπός των mms είναι να ενθαρρύνει τη χρήση των δικτύων της κινητής τηλεφωνίας (και σαφώς την αύξηση των εσόδων των φορέων παροχής των αντίστοιχων πληροφοριών). Σύμφωνα, με την εταιρεία nokia το επόμενο βήμα της εξέλιξης να φτάσει στο επίπεδο μηνυμάτων αναπαραγωγής βίντεο, θέτει πλέον ένα καίριο και ενδιαφέρον ερώτημα σχετικά με το ρόλο που διαδραματίζει το εύρος της ζώνης που λαμβάνει χώρα η επικοινωνία, καθώς τα Κοινωνικά Μέσα Δικτύωσης έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στη πλοήγηση του διαδικτύου . Θεωρούμε, πως όσον αφορά τη βιομηχανία της κινητής τηλεφωνίας, το μεγαλύτερο εύρος ζώνης επικοινωνίας θα υποστηρίζει περιπτώσεις όπως για παράδειγμα την επικοινωνία τύπου facebook, tweeter αλλά και τη διαδικτυακή πλοήγηση (μεταφόρτωση δεδομένων από το youtube, mp3 και mp4 τύπους αρχείων) θα προσφέρει σίγουρα και τη καλύτερα επίπεδα επικοινωνίας. Για παράδειγμα, ο Ron Sommer τεχνικός διευθυντής από τις γερμανικές τηλεπικοινωνίες (Deutsche Telecom) σχολιάζει τα παρακάτω σε σχετικό του άρθρο του οποίου δημοσιεύτηκε στο περιοδικό NOKIA Press τη 19^η Νοέμβρη 2011 :

“Είναι πολύ σημαντικό πως η επικοινωνία με τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης στο παγκόσμιο ιστό έχει αποκτήσει εξαιρετικές μελλοντικές προοπτικές με όλο και περισσότερους χρήστες καταναλωτές και ειδικότερα άτομα νεαρότερης ηλικίας να προσελκύονται πάρα πολύ από τη χρήση διαδικτυακών υπηρεσιών τύπου social media. Τώρα η εμπειρία μέσα από την τεχνολογική έξαρση των υπηρεσιών των Social Media έρχεται να αυξήσει το ενδιαφέρον του καταναλωτή θεωρώντας το χώρο των Social Media την ιδανικότερη εξέλιξη της αποστολής/λήψης sms&mms από πλευράς χρηστών. Καθώς λοιπόν το “περιεχόμενο” πλέον εμπλουτίζεται με την επιβλητική παρουσία των Social Media , ο δρόμος με κατεύθυνση τα πολυμέσα στην κινητή τηλεφωνία γίνεται όλο και πιο συναρπαστικός για τους χρήστες”.

Οι επιδράσεις του διαδικτύου και των Κ.Μ.Δ πάνω στην τακτική που ακολουθεί ένας απευθείας σύνδεσης χρήστης αλλά και πάνω στις διάφορες ψυχολογικές διεργασίες στις οποίες υπεισέρχεται ένας διαδικτυακός χρήστης, είναι κάτι με το οποίο στη συγκεκριμένη διατριβή ασχολούμαστε. Οπωσδήποτε, οι αλλαγές για παράδειγμα στα εργαλεία τα οποία διαχειριζόμαστε με σκοπό να επικοινωνήσουμε (π.χ. αιφνίδια εξάπλωση της βίντεο-διάσκεψης όπως για παράδειγμα το skype), είναι φυσικό πως θα μπορούσαν να οδηγήσουν προς αξιόλογες αλλαγές, όσον αφορά την

απευθείας σύνδεσης στάση του χρήστη μέσα στο διαδίκτυο. Αυξάνοντας το εύρος ζώνης επικοινωνίας, υπάρχει και η άποψη πως ρισκάρουμε παράλληλα την απώλεια εκείνου του “συστατικού” που κάνει το διαδίκτυο ένα τόσο διασκεδαστικό και φιλόξενο τόπο παραμονής όπου κάποιος χρήστης θα μπορούσε να βρεθεί. Με την έννοια πως το διαδίκτυο κινδυνεύει να χάσει το χαρακτηρισμό του επικοινωνιακού μέσου διασκέδασης.

10.3 Το εύρος ζώνης παροχής απευθείας σύνδεσης υπηρεσιών τύπου facebook, tweeter συναντά τη ψυχολογία στο διαδίκτυο.

Στην εγκυκλοπαίδεια τους οι Gardner και Shortelle με θέμα: “επικοινωνία μέσα από την τεχνολογική της διάσταση” (1997) αναφέρουμε ένα σύντομο απόσπασμα:

“.... είναι πιθανόν κάποια στιγμή να εγκατασταθούν βίντεο-τηλέφωνα ... είναι αμφισβητήσιμο όμως το κατά πόσο τα βιντεοτηλέφωνα θα καθιερωθούν ή όχι. Αρκετοί είναι οι άνθρωποι που προτιμούν να ακούγονται αλλά όχι να έχουν οπτική επαφή κατά τη στιγμή που μιλούν στο τηλέφωνο... “

Που σημαίνει πως υπάρχουν χρήστες που θεωρούν πως η οπτική επαφή δεν είναι απαραίτητη για την ουσία της διαδικασίας

Αφήνοντας κατά μέρος την υπόθεση η οποία λέει πως η χρήση του τηλεφώνου αποτελεί απλά μια μεταφορά ενός μηνύματος, οι Gardner και Shortelle (1997) θέτουν ένα ερώτημα σχετικά με την ενδεχόμενη ροπή προς τη συγκεκριμένη επικοινωνιακή μέθοδο της βίντεο-κλήσης, τηλεδιάσκεψης. Ο αυξανόμενος όγκος των δεδομένων τα οποία βρίσκονται σε κατάσταση αναμονής και δεν έχουν αποσταλεί προς τον παραλήπτη τη χρονική στιγμή που επιθυμούμε έχει ως αποτέλεσμα να μην εξασφαλίζεται μια πετυχημένη αλληλεπίδραση.

Η φαινομενική εξέλιξη των υπηρεσιών αποστολής και λήψης μηνυμάτων μέσω κινητών τηλεφώνων είναι απίθανο να αποδώσει συγκεκριμένες και ουσιώδεις αλλαγές συγκριτικά με την επικοινωνία μέσω διαδικτύου. Όπως με την περίπτωση της επικοινωνιακής μεθόδου (σημειώνει ο Ron Sommer (2001) Εμπορικός Διευθυντής της Sony) μέσω των βίντεο-κλήσεων η οποία ως εμπορική μέθοδος απέτυχε και συνεπώς η συγκεκριμένη εμπορική κίνηση δεν εκπλήρωσε τους αναμενόμενους στρατηγικούς στόχους (σύμφωνα πάντα με την άποψη του συγκεκριμένου συνόλου ειδικών που ασκούν κριτική επί του θέματος), έτσι αντίστοιχα συμβαίνει με ορισμένα (εργαλεία-εφαρμογές) του διαδικτύου οι οποίες δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα και συνεπώς

δεχτήκαν οξύτατη κριτική. Οι εφαρμογές του διαδικτύου που προαναφέραμε facebook, tweeter, linkedin όχι μόνο δεν απερρίφθησαν αλλά οι χρήστες ενθουσιάστηκαν από τη μέρα που η εφαρμογή διατέθηκε στον παγκόσμιο ιστό προς χρήση . Οι Gardner και Shortelle μέσα από το “An Encyclopedia Of Communications” (1997) αναφέρουν πως όταν η συνδεσιμότητα και το περιεχόμενο κατά κάποιο τρόπο “συναγωνίζονται” σαν όροι με ότι συνεπάγεται πίσω από αυτούς, οι άνθρωποι (χρήστες) είναι αυτοί που τελικά θα επιλέξουν ποιες υπηρεσίες και ποια “εργαλεία” θέλουν να χρησιμοποιούν καταβάλλοντας και τα αντίστοιχα χρηματικά ποσά, με κριτήριο επιλογής σίγουρα να αποτελεί το σύνολο των ψυχολογικών κινήτρων που συγκροτείται από το κάθε απευθείας σύνδεσης χρηστή αλλά και τη κάλυψη κάποιων προσδοκιών μέσα από τη συγκεκριμένη επιλογή. Σε μια συζήτηση γύρω από τον εθισμό του διαδικτύου οι Morahan και Martin, J. (2001) “Caught in the Web: research and criticism of internet abuse with application to college students.” αναφέρονται στο αν ναι ή όχι οι υψηλές ταχύτητες στον κόσμο του ιντερνέτ υπόσχονται μέσα στα άλλα την αλλαγή στην απευθείας σύνδεσης διασκέδαση, με αποτέλεσμα η επικοινωνία η οποία είναι βασισμένη στην ανταλλαγή κειμένων και μόνο, να θεωρείται πλέον ξεπερασμένη και πλέον ασήμαντη. Οι Ασύμμετρες Ψηφιακές Συνδρομητικές Συνδέσεις (ADSL) υψηλών ταχυτήτων προσφέρουν τη δυνατότητα και την άνεση στους χρήστες να βρίσκουν και να αποθηκεύουν τις αγαπημένες τους μουσικές επιλογές εύκολα και γρήγορα αξιοποιώντας στο έπακρο τις δυνατότητες των ασύρματων (wi-fi) δικτύων αλλά και τα χαρακτηριστικά τρίτης γενιάς (3G) στα κινητά τηλέφωνα με αποτέλεσμα η αποστολή και λήψη των απλών sms να δείχνει κατά πολύ υποδεέστερη. Θεωρούμε λοιπόν πως δεδομένου του γεγονότος της έλλειψης του ενθουσιασμού κατά την λήψη και την αποστολή γραπτών μηνυμάτων τύπου sms συγκριτικά με τη μέθοδο επικοινωνίας των τηλεδιασκέψεων (πχ μέσω skype), ισχυρά προκύπτει η υπόθεση σχετικά με την επικοινωνία (η οποία είναι βασισμένη σε ανταλλαγή γραπτών κειμένων) να αποτελεί πλέον αναγκαστικά μιας υποδεέστερης μορφής αλληλεπίδραση όπου ουσιαστικά καλύπτει τις ανάγκες των χρηστών έως τη στιγμή που θα προκύψει μια “πλουσιότερη” εναλλακτική λύση, και η οποία είναι εντελώς λάθος ως άποψη. Οι Morahan και Martin, J. (2001) επίσης, προβλέπουν πως σχετικά με την επικοινωνία η οποία είναι βασισμένη στην ανταλλαγή γραπτών κειμένων, αργά ή γρήγορα, θα έρθει κάποια χρονική στιγμή που απλά θα ολοκληρώσει τον κύκλο της, όσον αφορά τη χρήση της από πλευράς του αγοραστικού κοινού που κατευθύνθηκε στη συγκεκριμένη επιλογή.

Οποσδήποτε, σύμφωνα με το μοντέλο δομής στρατηγικού και δραστηριοποιημένου (λόγω κινήτρων) χρήστη με τις αναμενόμενες κι εμφανιζόμενες επιδράσεις του διαδικτύου που περιγράφηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, έχουμε την πρόβλεψη του συγκεκριμένου μοντέλου να έρχεται σε αντίθεση με την άποψη των Morahan και Martin, J. (2001). Το συγκεκριμένο μοντέλο διαφωνεί σχετικά με την επιλογή του επικοινωνιακού μέσου καθώς και με θέματα τα οποία πλαισιώνουν το εύρος ζώνης επικοινωνίας, ενώ και τα δύο παραπάνω σκέλη με τα οποία το ίδιο μοντέλο (του προηγούμενου κεφαλαίου) έρχεται σε αντίθεση, χαρακτηρίζονται ως κίνητρα στρατηγικού χαρακτήρα. Έτσι, για ένα χρήστη κινητής τηλεφωνίας η επιλογή της ανταλλαγής sms ή επικοινωνίας η οποία είναι βασισμένη σε φωνητική αλληλεπίδραση, παρέχει μια ιδανική περίπτωση ώστε να αποτελέσει κίνητρο επιλογής στρατηγικού χαρακτήρα. Επιπλέον, η διαθεσιμότητα ενός μεγαλύτερου εύρους επιλογών επικοινωνίας εκτός από την επιλογή της φωνητικής αλληλεπίδρασης δεν αποκλείει την επιλογή της αποστολής και λήψης γραπτών μηνυμάτων τύπου sms. Κατά συνέπεια θεωρούμε λοιπόν, πως η διαθεσιμότητα μιας ευρύτερης ζώνης επικοινωνίας δεν σημαίνει μια αυτόματη ολίσθηση προς περισσότερο “πλούσιες” επικοινωνιακές υπηρεσίες. Όμως, ίσως να δούμε και μια αλλαγή, υπό την έννοια της αναβάθμισης της συγκεκριμένης επικοινωνίας, όσον αφορά τις υπηρεσίες του διαδικτύου καθώς η εν λόγω αλληλεπίδραση εξελίσσεται ποιοτικότερα. Η μετάβαση από τη χρήση υπηρεσιών τηλεφωνικής επικοινωνίας αλλά και από τη πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία στην απευθείας σύνδεσης τύπου επικοινωνία μέσα από τη διαδικασία της ζωντανής συνομιλίας με τη χρήση των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης έχει σχολιαστεί από τον Baker, A -σε εκτενέστερο βαθμό ως μια διαδοχική μετάβαση ανάμεσα σε διάφορα στάδια επικοινωνίας- μέσα από το βιβλίο του με τίτλο “Two by two in cyberspace: Getting together and connecting απευθείας σύνδεσης” (2005), αλλά και πριν την είσοδο των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης από τους Parks, M. R και Floyd K “Making friends in Cyberspace” (1996).

Η ανάπτυξη των υπηρεσιών του διαδικτύου με σκοπό να γίνουν πλουσιότερες και να απορροφούνται όλο και περισσότερο από το καταναλωτικό κοινό (χρήστες) συμπεριλαμβανομένων και κάποιων μελλοντικών τύπων Virtual Reality επικοινωνίας ίσως να προκαλέσει και αλλαγές στο συγκεκριμένο σχήμα. Όμως, σε συγκεκριμένες προϋποθέσεις η επιθυμία χρήσης παραδοσιακών μεθόδων επικοινωνίας (π.χ. ανταλλαγή κειμένου μέσω sms) θα παραμείνει από τη στιγμή που σε ορισμένους

χρήστες δεν υπάρχει εναλλακτικός τρόπος επικοινωνίας οπότε αναγκαστικά περιορίζονται .

10.4 Σχεδιάζοντας την τακτική στο χώρο του Facebook και γενικότερα στο Διαδίκτυο

Ενώ υπερισχύει η άποψη πως ο χρήστης του διαδικτύου αποτελεί ένα συλλέκτη πληροφοριών παρά ένα κοινωνικό ον, η πλειονότητα των εργαλείων τα οποία διαθέτει έχουν σαν σκοπό την αύξηση παροχής πληροφοριών. Την ίδια στιγμή, οι αλληλεπιδράσεις των χρηστών με απαραίτητες πληροφορίες οι οποίες καθοδηγούν τους περιηγητές του διαδικτύου στους διάφορους διαδικτυακούς τόπους αντιμετωπίζονται (οι χρήστες αυτοί) ως να εμφανίζονται σ' ένα χώρο "κοινωνικά κενό". Η εξαπλωμένη χρήση της ηλεκτρονικής μορφής των αιτήσεων (απευθείας σύνδεσης application), καθώς και η διαδικτυακή παρακολούθηση αλλά και ο απευθείας σύνδεσης εντοπισμός παραβατικών δραστηριοτήτων μέσω διαφόρων απευθείας σύνδεσης εφαρμογών (πχ *packet sniffers*) αποτελούν επίσης μια σειρά από θέματα προς συζήτηση σχετικά με το συγκεκριμένο σχεδιασμό συστημάτων παροχής πληροφοριών. Ενώ την ίδια χρονική στιγμή τεράστια ποσά επενδύονται από ιδιωτικούς οργανισμούς που χρηματοδοτούν την έρευνα σχεδιασμού διάφορων sites τα οποία προσφέρουν εμπιστοσύνη και αυξημένη καταναλωτική τάση για αποκάλυψη διάφορων δεδομένων που αφορούν το χρήστη (παθολογικές εξαρτήσεις, θέματα υγείας), με σκοπό την έγκυρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των διάφορων προβλημάτων Briggs, A. (2002).

Οπωσδήποτε, οι προσπάθειες σχεδιασμού προϊόντων (εφαρμογές) αλληλεπίδρασης ηλεκτρονικής μορφής για τους H/Y, δεν αποτελούν κάτι το οποίο είναι σχετικά νέο ως ιδέα Ackerman, M S (2000). Ο Ackerman M S ακόμη περιγράφει το κενό ανάμεσα στις κοινωνικές απαιτήσεις των χρηστών και το κατά πόσο οι απαιτήσεις αυτές είναι τεχνολογικά εφικτές ώστε να αποτυπωθούν στο σύστημα, μολονότι πολλές προσπάθειες (με τα επίπεδα επιτυχίας να είναι μεταβλητά) έχουν πραγματοποιηθεί με σκοπό να δημιουργηθούν διάφορων ειδών γέφυρες ώστε να καλυφθούν κενά κοινωνικής και τεχνολογικής φύσεως με το επίπεδο απαιτήσεων διαρκώς αυξάνεται. Ο Ackerman αναφέρει πως όταν αντιληφθεί κάποιος το "κενό" για το οποίο κάνει λόγο το παράδειγμα, είναι εκείνη ακριβώς η χρονική στιγμή όπου οι χρήστες του διαδικτύου βρίσκονται να έχουν επισκεφθεί μια ιστοσελίδα. Άλλωστε

εξαιτίας του συγκεκριμένου αυτού “κενού” σχεδιάστηκαν και τα λογισμικά τα οποία επικοινωνούν μέσω διαδικτύου με τους λεγόμενους chat-servers (διακομιστές). Σήμερα ένας αριθμός από διαδικτυακά συστήματα είναι διαθέσιμος εδώ και πολλά χρόνια με σκοπό να φέρει διάφορους χρήστες ανά τον κόσμο πιο κοντά (tweeter, facebook), επικοινωνώντας και αποκαλύπτοντας διάφορα θέματα ως μια βάση συζήτησης η οποία ενδεχομένως και να βοηθούσε. Υπάρχει μια ηλεκτρονική διεύθυνση (<http://www.facebook.com>). Η οποία αντιστοιχεί σ’ ένα site με τίτλο: “Facebook”, ο οποίος τίτλος έχει δοθεί και σ’ ένα αντίστοιχο λογισμικό που παρέχει δυνατότητες πληροφόρησης της κατάστασης στην οποία βρίσκεται κάποιος χρήστης που καταφεύγει στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα (μέσα από κάποιες ερωτήσεις) για να ενημερωθεί, ενώ επίσης επιτρέπει την επικοινωνία με διάφορους άλλους χρήστες που καταφεύγουν στο συγκεκριμένο site. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν, πως η φιλοσοφία του συγκεκριμένου λογισμικού προσφέρει μια μέθοδο γεφύρωσης της παροχής πληροφοριών και της επικοινωνίας μέσα στο ίδιο site. Διαφαίνεται λοιπόν, πως η ιδέα ότι εφαρμογές όπως το facebook μπορούν να πάρουν τη μορφή βασικών πυλώνων του κοινωνικού ιστού όπως είχε άλλωστε και διατύπωσε ο Rheingold, μέσα από το βιβλίο “Virtual Community” (2012), σίγουρα εκπληρώνεται και στην πράξη.

10.5 Εφαρμόζοντας την έρευνα της ψυχολογίας πάνω στην τακτική των χρηστών στο διαδίκτυο.

Σε πολλές περιπτώσεις, η έρευνα της ψυχολογίας αναζητώντας τις απευθείας σύνδεσης τακτικές των χρηστών στο διαδίκτυο κατέληξε στο ότι σίγουρα συνδέεται άμεσα με εφαρμοσμένες θέσεις από τη καθημερινή πρακτική, συμπεριλαμβάνοντας τη καθοδήγηση και τη θεραπεία μέσω του διαδικτύου, την εκπαίδευση και την ηλεκτρονική διαφήμιση.

Στη συγκεκριμένη διατριβή λόγο περιορισμού χώρου για τη κάλυψη συγκεκριμένων θεμάτων αποκλείεται μια πιο λεπτομερή εξέταση των παραπάνω εφαρμοσμένων θέσεων. Έτσι λοιπόν ορισμένοι “δείκτες” των συγκεκριμένων αυτών θέσεων περιγράφονται συνοπτικά στις επόμενες παραγράφους.

10.5.1 Απευθείας σύνδεσης συμβουλές και υποστήριξη

Παρά τη φαινομενική και απρόσωπη του όψη, θεωρούμε πως το διαδίκτυο ίσως να προσφέρει ένα μοναδικό πολύτιμο χώρο για την παροχή ανθρωπίνων υπηρεσιών όπως για παράδειγμα της υγείας, από πλευράς πάντα εκτίμησης ενός θέματος που αντιμετωπίζει κάποιος άνθρωπος σε επίπεδο θεραπείας και παράλληλα αντιμετώπισης του συγκεκριμένου προβλήματος. Υπάρχει μια αξιολογή ένδειξη η οποία ταυτίζεται με το γεγονός πως οι κλινικές εκτιμήσεις που διεξάγονται ηλεκτρονικά, παράγουν υψηλότερα επίπεδα τάσης προς αποκάλυψη προσωπικών δεδομένων που αφορούν την προσωπική ζωή του χρήστη, καθώς και περισσότερο ειλικρινείς αντιδράσεις από πλευράς των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν κάποια σοβαρά προβλήματα συγκριτικά με τα άτομα που συμμετέχουν σε έρευνες οι οποίες διεξάγονται με τη πρόσωπο με πρόσωπο τη κλασσική μέθοδο Budman, S (2000). Για παράδειγμα, ο De Jarlais, D C (1999) βρήκε πως στο μεγαλύτερο ποσοστό ενδοφλεβίου τύπου τοξικομανών σημειώθηκαν κρούσματα επιθετικής συμπεριφοράς όταν εξομολογούνταν την κατάσταση τους σε πρόσωπο με πρόσωπο συνέντευξη ενώ οι ίδιοι απαντώντας το απευθείας σύνδεσης ερωτηματολόγιο, εμφάνιζαν μια μεγαλύτερη άνεση. Το ερευνητικό εύρημα το οποίο αναφέρει πως: *“οι απευθείας σύνδεσης εκτιμήσεις οι οποίες οδηγούν στη συγκρότηση μιας έκθεσης αποτελεσμάτων μ’ ένα χαρακτήρα με μη επιθυμητές τακτικές, ή τάσεις προς μεγαλύτερο βαθμό αποκαλύψεις που αφορούν προσωπικές πληροφορίες, ουσιαστικά κατέχει το ρολό της δευτερολογίας (αντένστασης)”* υποστηρίζεται από Barak (1993), Ferriter (1999), Joinson (1999) και Robinson και West (1992). Έτσι λοιπόν θεωρώντας πως η συγκεκριμένη ενέργεια της αντένστασης αν μη τι άλλο, είναι μια υγιής αντίδραση ανάμεσα σε έναν αριθμό θέσεων (απόψεων) γύρω από διάφορες τεχνολογικές μεθόδους που αποσκοπούν στη δημιουργία χρήσιμων συμπερασμάτων, το θέμα της “απευθείας σύνδεσης ατομικής ασφάλειας” σχετικά με τη δήλωση προσωπικών στοιχείων αλλά και προσωπικών εμπειριών αναμφισβήτητα κατέχει μια ξεχωριστή θέση πέρα από τις διάφορες απόψεις και τις τεχνολογικές μεθόδους, Barak A. (2001), Ferriter, M (1993), Joinson A N (2002).

Η χρήση του διαδικτύου ως μέσο διεξαγωγής ατομικής θεραπείας ή ως μέθοδος παροχής συμβούλων, αποτελεί ωστόσο μια όχι και τόσο αξιοποιήσιμη στο ακέραιο λύση για την αντιμετώπιση διάφορων προβλημάτων από πλευράς ατόμων που χρειάζονται την απαιτούμενη υποστήριξη. Σύμφωνα με τον Suler, J. “Psychotherapy in

cyberspace” (2000), η απευθείας σύνδεσης ψυχοθεραπεία μπορεί να διαφοροποιηθεί σε τουλάχιστον τέσσερις διαστάσεις όρου, όπως για παράδειγμα:

Σύγχρονη / Ασύγχρονη Γραπτή / Αισθητηριακή Φανταστική / Πραγματική Αυτόματη / Διαπροσωπική

Ο Suler, J. σ’ ένα από τα ζητήματα στα οποία διαφοροποιούνταν σε σχέση με άλλους επιστήμονες ήταν σχετικά με τα διαφορετικά στοιχεία τα οποία θα μπορούσαν να ποικίλουν όσον αφορά το σχεδιασμό μιας θεραπευτικής αντιμετώπισης η οποία θα διαθέτει την ικανότητα να εντοπίζει συγκεκριμένες ανάγκες διάφορων ατομικών περιπτώσεων που αφορούν τους διάφορους ασθενείς. Για παράδειγμα σύμφωνα με τον Barak, A.¹² (2001) η άποψη του στηρίζεται στη θεμελιώδη αρχή πως η ανωνυμία και η αυξημένη τάση για αποκάλυψη προσωπικών πτυχών από τη ζωή (π.χ. προβλήματα, βιώματα) ενός ανθρώπου σε συνθήκες διαδικτύου, θα μπορούσαν ως καταστάσεις να “δαμαστούν” ώστε να παρέχεται ένα αποτελεσματικό θεραπευτικό περιβάλλον όπου θα μπορούσε κάποιος χρήστης να πάρει ορισμένες χρήσιμες συμβουλές με απώτερο σκοπό να αντιμετωπίσει το πρόβλημα που έχει. Πιο συγκεκριμένα, ένα απόσπασμα από την άποψη του Barak, A. (2001) αναφέρει:

... “στα σημεία κοινωνικών συναντήσεων στο διαδίκτυο - είτε αναφερόμαστε σε επικοινωνία χρήστη προς χρήστη, είτε στη συμμετοχή συζητήσεων σε διάφορες διαδικτυακές ομάδες - αρκετοί είναι εκείνοι οι άνθρωποι που καταλήγουν να αποκαλύπτουν προσωπικής φύσεως πληροφορίες καθώς επίσης να μοιράζονται τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν”...

Θεωρούμε πως ο Barak, A. πίσω από αυτή την άποψη την οποία διατύπωσε, ήθελε να εισάγει μια αντίληψη γύρω από το διαδίκτυο ως ένα χώρο ο οποίος είναι εκκενωμένος από διάφορων ειδών κρίσεις που ταλαιπωρούν τους περισσότερους ανθρώπους προσφέροντας τους - εξασφαλίζοντας παράλληλα το δικαίωμα της ανωνυμίας τους τη δυνατότητα ακρόασης της κατάστασης τους μέσω του διαδικτύου.

Barak, A.¹²: SAHAR: Υποστήριξη για άτομα τα οποία παρουσιάζουν τάσεις αυτοκτονίας. Παρουσιάστηκε στο Βρετανικό Συμβούλιο Ψυχολογίας με θέμα: Ψυχολογία και Διαδίκτυο (Νοέμβριος 2001). Διαθέσιμο στο Διαδίκτυο στην ακόλουθη διεύθυνση: <http://construct.haifa.ac.il/~azy/sahar02.htm>

Ο Budman, S (2000) διαφωνεί σχετικά με το ότι το διαδίκτυο προσφέρει ένα σύνολο από πλεονεκτήματα εξασφαλίζοντας την παροχή φροντίδας για μια υγιέστατη στάση και πιο συγκεκριμένα τη δυνατότητα να δημιουργούνται εφαρμογές (προγράμματα, λογισμικά) σύμφωνα για τις ανάγκες των χρηστών, με μειωμένο το κόστος παροχής προσωπικών πληροφοριών από μεριάς χρηστών καθώς και την απόλυτη αίσθηση της άνεσης.

Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν, πως για να εξυπηρετηθούν οι συγκεκριμένες ανάγκες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι σχετικές αυτές απαιτήσεις για το σκοπό του σχεδιασμού των αντίστοιχων ψηφιακών συστημάτων (εφαρμογών).

Θεωρούμε πως η αύξηση της τάσης για αποκάλυψη προσωπικών πληροφοριών και η ευθύτητα που διακρίνει τις απαντήσεις που ανταλλάσσουν οι απευθείας σύνδεσης χρήστες μεταξύ τους είναι δύο προϋποθέσεις όπου λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Στοιχεία τα οποία είναι δύσκολο να τηρηθούν όταν η συγκεκριμένη εφαρμογή βρίσκεται εγκατεστημένη σ' ένα δίκτυο H/Y το οποίο επιβλέπεται επισταμένως.

Πιο συγκεκριμένα για θέματα όπως η εμπιστευτικότητα και ο σεβασμός στο ιδιωτικό περιβάλλον του ατόμου (χρήστη), τότε τα συγκεκριμένα αυτά στοιχεία θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη απευθυνόμενα πάντα προς το σχεδιαστή του αντιστοίχου υποσυστήματος (διαδικτυακής εφαρμογής) και δίνοντας έμφαση όχι μόνο στην ασφαλή μεταφορά των προσωπικών δεδομένων των χρηστών, αλλά και την αναγνώριση ταυτοποιημένων χρηστών (όνομα χρήστη-UserName & κωδικός πρόσβασης-password χρηστών όπου το θέμα ή το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν βρίσκεται σε ηλεκτρονικά κατοχυρωμένη βάση δεδομένων) με τη μέθοδο κρυπτογράφησης-αποκρυπτογράφησης (όνομα χρήστη-κωδικός χρήστη) Budman (2000).

Προς την ίδια κατεύθυνση κι ο Grohol, J. (1998), επισημαίνει πως με την αύξηση της χρήσης της βίντεο-διάσκεψης ή των διάφορων απευθείας σύνδεσης οπτικοακουστικών συνδέσμων (τήλε-διάσκεψη μέσω **skype**), οι επαγγελματίες που ασχολούνται με την παροχή συμβουλών, ίσως απομάκρυναν το επίκεντρο της προσοχής (το οποίο ενδεχομένως να είχε εστιάσει πάνω σε μια απευθείας σύνδεσης θεραπεία ενός πελάτη λόγω της ανωνυμίας και της φυσικής παρόρμησης) από το ουσιαστικό πρόβλημα μετατοπίζοντας το διάλογο ανάμεσα στον απευθείας σύνδεσης χρήστη και στον απευθείας σύνδεσης σύμβουλο.

Υπάρχει όμως και μια σειρά από άλλα άλτα σχετικά με τις απευθείας σύνδεσης τύπου θεραπείες, συμπεριλαμβάνοντας θέματα που αφορούν για παράδειγμα

το κώδικα ηθικής και το ποινικό δίκαιο Manhal–Baurus, M. (2001), το σκοπό και τη χρησιμότητα διάφορων “εργαλείων” (π.χ. διαδικτυακών εφαρμογών), και πως η επιλογή των εργαλείων αυτών μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του πελάτη Castela, V. O (2000). Προκύπτει λοιπόν το ερώτημα:

Είναι πιθανόν η θεραπεία μέσω διαδικτύου να είναι καταστρεπτική για ορισμένους ανθρώπους;

Υπάρχει μια εξυπακουόμενη υπόθεση η οποία αποκαλύπτει τον “αληθινό εαυτό” Mc Kenna, K. Y. A, Green, A. S. και Gleason, M. E. J (2002) ή τελικά μια αύξηση της τάσης για αποκάλυψη διάφορων προσωπικών πληροφοριών Joinson, A. N. (2001) είναι τόσο χρήσιμη; Ενώ εξαιρετικά χρήσιμα μπορούν να αποτελέσουν τα παραπάνω στοιχεία και για ένα θεραπευτή ο οποίος θέλει να αντλήσει κάποια συμπεράσματα. Αλλά θα μπορούσε η ηλεκτρονική δήλωση δεδομένων να οδηγήσει επίσης σε αυτό-αποκαλύψεις, οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν αρνητικές επιδράσεις σε κάθε έναν χρήστη μεμονωμένα, ή ίσως ακόμα να ενθαρρύνουν το συλλογισμό και γενικότερα τη βαθιά σκέψη η οποία ως ενέργεια μπορεί να οδηγήσει σε κατάθλιψη. Στο Ηνωμένο Βασίλειο σύμφωνα με την έρευνα με τίτλο “Samaritans”, περίπου το 50% των ανθρώπων που ανήκουν στο Βρετανικό κοινό κάνουν αναφορά σε αυτοκτονίες, συγκριτικά με το 20% των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων ανάμεσα σε Βρετανούς που αναφέρονται επίσης σε τάσεις αυτοκτονίας (σύμφωνα με δημοσίευμα της Σκωτσέζικης εφημερίδας με τίτλο: “The Scotsman”, 24 Φεβρουαρίου 2003). Ενώ η ροπή προς αύξηση της τάσης για αποκάλυψη διάφορων προσωπικών πληροφοριών ίσως φανεί χρήσιμη σε μια συνάντηση (session) συμβουλευτικού χαρακτήρα, ενώ επίσης υπάρχει η πιθανότητα η χρήση του διαδικτύου να ενθαρρύνει την επιλογή της ανακάλυψης του εαυτού μας, η οποία όμως ενδέχεται να μας ενθαρρύνει προς περισσότερο επιζήμια αποτελέσματα.

10.6 Εκπαιδευτική τεχνολογία

Η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση H/Y, γνωστή στο ευρύτερο κοινό ως c.m.c, έχει αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης σχετικά με το αν θα πρέπει να υιοθετηθεί ή όχι από τους ελληνικής καταγωγής, αλλά και από τους ξένους εκπαιδευτικούς. Η τεχνολογική ανάπτυξη (ανάπτυξη λογισμικού) της εξ’ αποστάσεως μάθησης σε distance learning περιβάλλον το οποίο συνήθως παρέχεται μέσα από ιστοσελίδες πανεπιστημιακών κοινοτήτων, οδήγησε την κοινωνία της πληροφορίας σε

μια ευρύτατης κλίμακας ψηφιακή εφαρμογή η οποία θα αποτελείται από πίνακες ανακοινώσεων οι οποίοι και μέσω διαδικτυακών συνδέσμων, θα παραπέμπουν τον χρήστη στα αντίστοιχα sites των ακαδημαϊκών τμημάτων του πανεπιστημίου. Η ανάπτυξη (από πλευράς εφαρμογής πληροφορικής) αυτή οφείλεται, τουλάχιστον όσο αναφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, στον αυξανόμενο αριθμό ενδιαφερομένων-χρηστών-μαθητών. Θεωρούμε συνεπώς πως η συγκεκριμένη ανάπτυξη βασίζεται στην υποθετική πιθανότητα πως η επικοινωνιακή μεσολάβηση με τη χρήση Η/Υ παρουσιάζει έναν αριθμό από ενδεχόμενα χρήσιμα παιδαγωγικά πλεονεκτήματα. Τα οφέλη αυτά προέρχονται κι από το γεγονός της επικοινωνίας τύπου (Peer to Peer) και τα ενδεχόμενα ψυχολογικά οφέλη της αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c, συγκριτικά πάντα με τη παραδοσιακή προσώπου με πρόσωπο διδασκαλία. Συχνά τα πραγματικά πλεονεκτήματα (ψηφιακή αρχειοθέτηση, θετική διάθεση για επικοινωνία τύπου Peer to Peer) χρησιμοποιούνται ώστε να προωθηθούν και να αναδειχτούν από τους υποστηρικτές του συγκεκριμένου τύπου επικοινωνίας τα πλεονεκτήματα (π.χ. φυσικής παρόρμησης, ισότητας στη συμμετοχή κλπ.).

10.6.1 Οφέλη από την επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c στην εκπαίδευση

Η αρχική μας πεποίθηση όσον αφορά την επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c ήταν πως θα εξυπηρετούσε “εξομαλύνοντας” μαθητικές συζητήσεις, ενισχύοντας τη συμμετοχή και τη μείωση της επιρροής του διδασκάλου στο διδασκόμενο κατά τη διάρκεια της εκμάθησης. Η παραδοσιακή αλληλεπίδραση η οποία λαμβάνει χώρα στην κλασσική αίθουσα διδασκαλίας χαρακτηρίζεται ακολουθώντας το τρίπτυχο: “έναρξη – αντίδραση – εκτίμηση”, κατά την οποία ο διδάσκαλος ρωτά το μαθητή, ο μαθητής απαντά και ο διδάσκαλος σχολιάζει την απάντηση. Ένας μεγάλος αριθμός από ερευνητές έχουν διαφωνήσει σε μια σειρά από ακόλουθα θέματα:

- (1) Η επικοινωνία τύπου c.m.c ενθαρρύνει τη διάθεση των χρηστών του ενός απέναντι στον άλλον χρήστη αλληλεπίδρασης.
- (2) Ο συγκεκριμένος τύπος αλληλεπίδρασης είναι εξαιρετικά πολύτιμος για εκμάθηση. Έτσι λοιπόν, τοποθετώντας τα πράγματα στη σειρά, δεν παρουσιάζει έκπληξη το γεγονός πως η αλληλεπίδραση τύπου c.m.c φαίνεται να ενθαρρύνει περισσότερο την επικοινωνία ανάμεσα σε μαθητές ή φοιτητές.

Ο σχεδιασμός υποσυστημάτων c.m.c όχι μόνο επιτρέπει την επικοινωνία ανάμεσα σε μαθητή προς μαθητή, αλλά επιπλέον κι ανάμεσα σε καθηγητές οι οποίοι καταβάλουν προσπάθειες να ρυθμίσουν σωστά τα συστήματα c.m.c για μια αποτελεσματική αλληλεπίδραση (π.χ. χωρίς οπτικοακουστικές απώλειες δεδομένων ή αντίστοιχες απώλειες “πακέτων” πληροφοριών). Κάποιος θα μπορούσε να φανταστεί πως αν ένας παρόμοιος κανόνας εδραιωνόταν στην πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδραση τύπου διδασκαλίας (π.χ. μαθητές να μελετούν ανά μικρές ομάδες), τότε τα επίπεδα της μαθητικής αλληλεπίδρασης επίσης θα ήταν υψηλά. Όταν τα συστήματα επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c δεν είναι ρυθμισμένα με ένα συγκεκριμένο τρόπο ώστε να ενθαρρύνεται η αλληλεπίδραση ανάμεσα σε μαθητή με μαθητή, δεν είναι καθόλου ασύνηθες από πλευράς του διδάσκालου η παράδοση (μεταδοτικότητα) του μαθήματος (σύνολο πληροφοριών) να μπορεί να αγγίζει μόλις το 50% της αναμενόμενης απόδοσης υπογραμμίζουν οι Light, P. και Light V. (1999). Το δεύτερο σημείο που πρέπει να σταθούμε είναι πως η αλληλεπίδραση τύπου Peer to Peer ενθαρρύνει τη διδασκαλία σύμφωνα με τους Tolmie, A και Boyle, J (2001) αλλά διαφωνούν ανάμεσα σχετικά με το αν η απουσία του παραδοσιακού βιβλίου δηλαδή ενός αξιόπιστου κειμένου πηγής (πλήττει την μάθηση υπό την έννοια πως πλέον δεν υπάρχει μια αξιόπιστη πηγή πληροφορίας ρόλος βιβλίου) στο οποίο ο μαθητής θα μπορούσε να ανατρέξει ανά πάσα στιγμή ώστε να ενισχύσει την μελέτη. Οι Tolmie, A και Boyle, J (2001) ολοκληρώνουν συμπερασματικά πως: *“η συγκεκριμένη δομή της ασύγχρονης ανταλλαγής μηνυμάτων μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου δεν έχει να κάνει μόνο με το ότι προάγεται η συζήτηση ανάμεσα στους μαθητές, αλλά πως κάθε διαφωνία η οποία πιθανόν να προκύπτει θα οδηγήσει σε εξέλιξη της κατανόησης”*. Σε μια τελευταία επιστημονική παρατήρηση όσον αφορά την τάξη ή ακόμα και την ροή στη διδασκαλία στην οποία συντελούν οι διδασκόμενοι (όχι με την έννοια του χώρου), και πιο συγκεκριμένα στο ρόλο που διακατέχει η τάξη κατά τη διάρκεια της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση H/Y c.m.c, φαίνεται πως οι μαθητές επιθυμούν να προκαλούν περισσότερο (με την έννοια των ερωτήσεων γνώσης) τη γνώση των διδασκάλων Reader W. και Joinson A.N. (1999).

Έχει επίσης προταθεί για τα συστήματα c.m.c ώστε να χρησιμοποιηθούν με σκοπό να βελτιωθούν οι ικανότητες επιχειρηματολογίας των μαθητών, σύμφωνα με τους Reader W. και Joinson A.N (1999). Οι ίδιοι διατυπώνοντας τη σκέψη τους όσον αφορά το συγκεκριμένο ζήτημα, υποστηρίζουν πως το βασικό κομμάτι της διδασκαλίας που κρατούν οι μαθητές είναι φυσικό και επόμενο να είναι και τα

συμπεράσματα (και που είναι εν τέλει αποτελούν και τα σημαντικότερα σημεία από τον κύριο κορμό της διδασκαλίας). Σύμφωνα με τους ίδιους μεγαλύτερη εκπαιδευτική σημασία έχει η πλήρης κατανόηση της πραγματικής διαδικασίας που οδήγησε στα συγκεκριμένα αυτά συμπεράσματα, όχι όμως από την πλευρά του εκπαιδευτή (του προσώπου δηλαδή που έχει ενεργό ρόλο στη διδασκαλία και μετάδοση γνώσεων) αλλά του παρατηρητή ή αλλιώς του αποδέκτη των δεδομένων διδασκαλίας.

Ένα τελευταίο ενδεχόμενο παιδαγωγικό όφελος είναι το ότι οι μαθητές μπορούν ίσως να πληροφορούνται για την αναπλήρωση των χαμένων διδακτικών ωρών τους παρακολουθώντας κάποια άλλη χρονική στιγμή διαλέξεις-εργαστήρια στα οποία απουσίαζαν, ώστε να μην υπάρχουν κενά στην αλυσίδα της διδακτικής ύλης.

10.6.2 Προβλήματα κατά τη διδασκαλία με τη χρήση επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου C.M.C

Εν τούτοις, αλληλοδιαδοχικά με τα θεωρητικά οφέλη της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c, εμφανίζεται ένας αριθμός προβλημάτων με ανησυχητική συχνότητα, πάντα στα πλαίσια της εκπαιδευτικής αλληλεπίδρασης (μαθητής-διδασκάλου). Μόνο μια σχετικά μικρή αναλογία μαθητών, σύμφωνα με τους Light B. Nesbit, E. Light, V. στο βιβλίο *“Variety is the voice of life: student use of c.m.c in the context of campus based study”* (1999), με πρόσβαση σε συστήματα επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c συνήθως χρησιμοποιεί το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Θα πρέπει να πούμε πως η επιλογή αυτή κατεξοχήν αποτελεί ένα χαρακτηριστικό γνώρισμά της επικοινωνίας του διδάσκालου με τους μαθητές (επειδή για τον συγκεκριμένο τρόπο διδασκαλίας e-learning για την επικοινωνία ανάμεσα στο διδάσκαλο και διδασκόμενο δεν συνηθίζεται η γραπτή αλληλογραφία αλλά η ανταλλαγή e-mail). Έτσι λοιπόν, η έρευνα των Light, P και Light V (1999) έδειξε πως το 50% των αποστολών με ηλεκτρονικές ταχυδρομικές υπηρεσίες στα συστήματα αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c γινόταν από πλευράς διδασκάλων. Ο Joinson A N μέσα από το βιβλίο *“Anonymity, disinhibition and social desirability on the Internet”* αναφέρει στην έρευνα σχετικά με την ενεργή συμμετοχή σε συστήματα επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης (τύπου c.m.c) πως το 1/3 των διδασκόμενων δηλώνουν ενεργά εμπλεκόμενοι σε συστήματα τύπου c.m.c ενώ ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει η έρευνα των Morris, D και Naughton, J (1999) οι οποίοι αναφέρουν πως σε ένα σύνολο 3.000 μαθητών σε κατάσταση απευθείας σύνδεσης σε οποιοδήποτε

μήνα του τρέχοντος ακαδημαϊκού έτους, μόλις 100 ήταν οι ενεργοί συνεισφέροντες σε συζητήσεις που βασίζονται σε συστήματα επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c. Αξιοσημείωτο αναφοράς αποτελεί το γεγονός πως μικρά ήταν τα ποσοστά συμμετοχής όπου καταγράφονται από τους Tolmie, A και Boyle, J (2001) ως εκείνους τους χρήστες που θα ζητούσαν να πειραματιστούν με τα συστήματα c.m.c καθαρά για σκοπούς εμπειρίας. Όταν οι μαθητές χρησιμοποιούν τις ταχυδρομικές υπηρεσίες για την πλειοψηφία των μηνυμάτων συχνά, παίρνουν μηνύματα (φιλικού χαρακτήρα) που δεν έχουν σχέση με το θέμα διδασκαλίας, απλά για να κερδίσουν την εμπιστοσύνη από τους διδάσκοντες για το συγκεκριμένο μάθημα του αντιστοίχου κύκλου σπουδών που παρακολουθούν αναφέρουν οι Reader W. και Joinson A.N. (1999).

Ενώ τα περιστατικά έντασης λόγου και γενικότερα διαπληκτισμού θεωρούνται μεμονωμένα σε επικοινωνιακές αλληλεπιδράσεις τύπου c.m.c σύμφωνα με τους Morris, D. και Naughton, J. (1999), αποτελεί σύνηθες φαινόμενο να πραγματοποιούνται αναφορές με ερωτήσεις σχετικά με την εφαρμογή διαφόρων χαρακτηριστικών που βρίσκονται εγκατεστημένες στις αντίστοιχες αυτές εφαρμογές, οπότε και πραγματοποιούνται ερωτήσεις εκτός θέματος (περί εγκατάστασης, χαρακτηριστικά εφαρμογής, προδιαγραφές κλπ) από το τρέχον αντικείμενο συζήτησης που αφορά το μάθημα αντικείμενο.

10.6.3 Χρησιμοποιώντας τις ψυχολογικές μεθόδους με σκοπό να αυξηθεί η χρήση της εκπαιδευτικής επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου C.M.C

Έχουν πραγματοποιηθεί μερικές σχετικές προσπάθειες με σκοπό να αυξηθεί η αλληλεπίδραση τύπου c.m.c χρησιμοποιώντας κάποιες θεωρίες από τη κοινωνική ή καθημερινή χρήση του διαδικτύου. Εξάιρεση αποτελεί η εργασία του Chester A. και Gwynne, G. (1998) κατά την οποία προσπάθησαν να ενθαρρύνουν την “υπέρ-προσωπική” (hyper-personal) αλληλεπίδραση της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω c.m.c για να επιτευχθεί αυτό οι Chester A. και Gwynne, G. (1998) ενθάρρυναν τη τακτική της απευθείας σύνδεσης αίσθησης και κατά συνέπεια της ανωνυμίας επιτρέποντας στους μαθητές τη χρήση ψευδώνυμων κατά τις αλληλεπιδράσεις του τύπου c.m.c. Οι ίδιοι ανέφεραν πως η ανωνυμία επέτρεπε στους μαθητές να βρουν *μια δυνατή φωνή* “εμπιστοσύνης” και πως τα 2/3 του συνόλου των μαθητών επέλεξαν τη συμμετοχή τους σ’ ένα συγκεκριμένο θέμα συζήτησης με σκοπό την ενδιαφέρουσα ανταλλαγή απόψεων στα πλαίσια επικοινωνίας αντί να επιλέξουν την πρόσωπο με

πρόσωπο αλληλεπίδραση όπου θα λάμβανε χώρα σε κάποιες αίθουσες αντίστοιχα. Ενώ γενικά υπήρχε ισχυρή η αίσθηση της κοινότητας, καθώς και μια σχετική έλλειψη αντικοινωνικής συμπεριφοράς ανάμεσα στους μαθητές, φυσικά υπήρχαν και ορισμένα προβλήματα. Για παράδειγμα, ένας μαθητής χρησιμοποιώντας το ψευδώνυμο “Hashmann” υιοθέτησε το πρόσωπο ενός βιαστή με τη χρήση αφρό-αμερικάνικης βλαστήμιας, πυροδοτώντας την ατμόσφαιρα της συζήτησης γράφοντας με κεφαλαία, με αποτέλεσμα οι υπόλοιποι μαθητές να προβούν σε λογικότατες υποθέσεις.

Οι Utz S. και Sassenberg, K. (2001) μελέτησαν τους συσχετισμούς της κοινωνικής ταυτοποίησης (προσδιορισμού ταυτότητας) σε συνθήκες διαδικτυακού σεμιναρίου. Σύμφωνα με την έρευνα τους, ανέφεραν μέσα από το βιβλίο “Attachment to a Virtual Seminar : the role of experience, motives and fulfillment of expectations” πως η κινητοποίηση στην οποία συμμετέχουν οι άμεσα εμπλεκόμενοι, η συμπεριφορά σχετικά με τη χρήση των νέων τεχνολογιών αλλά και ο βαθμός εκπλήρωσης των προσδοκιών τους, όλα αυτά ως στοιχεία συσχετίζονται άμεσα με το επίπεδο της κοινωνικής ταυτοποίησης και με το διαδικτυακό σεμινάριο. Το ζήτημα εάν επιτυγχάνονται οι προσδοκίες των εκπαιδευομένων (συγκριτικά με τη περίπτωση όπου το σεμινάριο θα πραγματοποιούνταν σε συνθήκες εκτός απευθείας σύνδεσης), είναι κάτι για το οποίο οι Utz S. και Sassenberg, K. (2001) αναφέρουν πως μεγαλύτερες πιθανότητες να επιτευχθούν οι στόχοι έχουμε στην περίπτωση του διαδικτυακού σεμιναρίου. Ενώ εάν δεν επιτυγχάνονται οι στόχοι τότε αυτό σημαίνει πως, αυτομάτως (η c.m.c αλληλεπίδραση) επιδρά στη διαδικασία της κοινωνικής ταυτοποίησης μειώνοντας το αντίστοιχο επίπεδο της. Μολονότι η συγκεκριμένη μελέτη δεν προτείνει συγκεκριμένα θέματα για το σχεδιασμό ώστε να ενθαρρυνθεί η διαδικασία κοινωνικής ταυτοποίησης, παρόλα αυτά απεικονίζει τη σημαντικότητα των κινήτρων των μαθητών στις διεργασίες κοινωνικής ταυτοποίησης.

Οι Joinson, A. N. και Buchanan, T. B. (2006) διαφωνούν σχετικά με το αν ή όχι, οι θεωρίες των ψυχολογικών διεργασιών στις οποίες βρίσκεται ο χρήστης σε απευθείας σύνδεσης κατάσταση μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη συγκεκριμένων τύπων στάσης που ακολουθούν οι διαδικτυακοί χρήστες σε επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c καθώς και στο εσωτερικό των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης όπως το Facebook και το Tweeter. Οι ίδιοι λοιπόν καταθέτουν τις παρακάτω σκέψεις:

Ίσως το σπουδαιότερο είναι, πως με τη χρήση της επικοινωνίας τύπου c.m.c και πιο συγκεκριμένα μέσα από τη χρήση του facebook και του tweeter στην

εκπαίδευση, αυτό θα είχε ως θετικό αντίκτυπο την ενθάρρυνση της ανάπτυξης ομάδων με υψηλό το δείκτη της συνεργασίας όταν οι μαθητές είναι ανώνυμοι σε συνθήκες οπτικής επαφής και μοιράζονται την κοινωνική ταυτότητά τους. Και συνεχίζουν, οι Joinson, A. N. και Buchanan, T. B, λέγοντας πως η συγκεκριμένη εκδοχή για την επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c και τη δημιουργία απευθείας σύνδεσης κοινοτήτων όπου οι μαθητές θα είχαν τη δυνατότητα να ανταλλάσσουν τις απόψεις τους και τους προβληματισμούς τους γύρω από διάφορα ακαδημαϊκά αντικείμενα αντί τη κλασσική παράδοση των απευθείας σύνδεσης σεμιναρίων, κάθε άλλο παρά σοβαρά δεν έχει εκθλιφθεί από αρκετούς ακαδημαϊκούς. Πράγματι, η τάση ανάμεσα σε αρκετούς ακαδημαϊκούς σύμφωνα με τους Joinson, A. N. και Buchanan είναι να αποθαρρύνουν τη κοινωνική επικοινωνία των μαθητών που θα είχε ως πιθανό στόχο τη συζήτηση γύρω από ακαδημαϊκά θέματα εκμάθησης με πρόθεση τον προσανατολισμό των συζητήσεων με αποκλειστική βάση την επιλογή και μονό των προγραμμάτων σπουδών τους. Άρα, υποθέτουμε πως και τα δυο σκέλη της παραπάνω διατύπωσης σκέψης έχουν ως κοινή βάση το απευθείας σύνδεσης περιβάλλον αλλά με διαφορετική κατεύθυνση χρήσης από τη στιγμή όπου ένα μεγάλο σύνολο ακαδημαϊκών σύμφωνα με τους Joinson, A. N. και Buchanan θεωρούν πως η μέθοδος των απευθείας σύνδεσης κοινοτήτων δεν προσφέρεται για την πραγματοποίηση ενός απευθείας σύνδεσης σεμιναρίου με τα standards (δεδομένα) του σεμιναρίου της αίθουσας με την συνεχόμενη ζωντανή οπτική επαφή του εκπαιδευτή-καθηγητή με τους μαθητές αλλά και με όλον το συνοδευόμενο εξοπλισμό (πινάκας , project slights).

10.7 Το ηλεκτρονικό εμπόριο (e – commerce) το Facebook και το Tweeter

Η εκδοχή της εμπορικής εκμετάλλευσης της τάσης που συνεπάγεται με την αποκάλυψη όλο και περισσότερων προσωπικών στοιχείων (δεδομένων) μέσω του διαδικτύου σε σύγκριση πάντα με την πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδραση, προκαλεί απαιτήσεις σχετικά με το σχεδιασμό ηλεκτρονικών-εμπορικών sites αλλά και απαιτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (facebook, tweeter) και ειδικότερα για την ασφαλή συλλογή πληροφοριών που αφορούν τους πελάτες (Moon, 2005) και την ανάπτυξη (και το σχεδιασμό) εμπιστοσύνης ανάμεσα στο καταναλωτικό κοινό και τις εταιρίες Briggs P. Bufford, B. και De Angeli, A “Trust On-Line Advice” (2007).

Εν τούτοις, όπως οι τα επικρατέστερα μέσα κοινωνικής δικτύωσης facebook, tweeter, linkedin σκοπεύουν να ενισχύουν (ή τουλάχιστον να διατηρούν)

συγκεκριμένες απευθείας σύνδεσης διαδικασίες, ωστόσο είναι συνηθισμένο το φαινόμενο για τους “οργανισμούς” αυτούς να υποστηρίζουν τα συγκεκριμένα συστήματα τα οποία θα προσπαθούν να μειώσουν τα κρούσματα λανθανουσών και παραβατικών δραστηριοτήτων σε απευθείας σύνδεση συνθήκες από πλευράς εργαζομένων κυρίως όταν προσπαθούν να κάνουν χρήση τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με τρόπο τέτοιο που καταπατάται ο κώδικας ηθικής (ανήλικη πορνογραφία, παιδική πορνογραφία, εκβιασμοί χρηστών με τη διακίνηση πορνογραφικού χαρακτήρα βίντεο, υποκλοπή τραπεζικών αλλά και άλλων προσωπικών δεδομένων, προαγωγή εγκληματικότητας, δίκτυα διακίνησης ναρκωτικών ουσιών, δίκτυα τρομοκρατίας. Ένας σημαντικός αριθμός από εταιρείες παροχής ασφαλείας σε συστήματα πληροφόρησης προσφέρει πλατφόρμες λογισμικών οι οποίες παρέχουν μία συνεχόμενη ευθύνη για τον τεράστιο αριθμό εργαζομένων διάφορων οργανισμών. Οι “σειρές” αυτών του είδους του εξοπλισμού ανίχνευσης εξετάζει τους σκληρούς δίσκους, ενώ άλλα συστήματα παρέχουν τη δυνατότητα μέχρι και να καταγράφουν τα πληκτρολόγια των Η/Υ των εργαζομένων. Θεωρούμε πως σε αυτές τις περιπτώσεις είναι δικαιολογημένο να υποθέτουμε πως το λογισμικό που παρέχει ένα σταθερό αίσθημα ευθύνης απέναντι σ’ ένα τεράστιο σύνολο εργαζομένων αλλά και στην ίδια την εταιρία, ίσως τροφοδοτεί την ατμόσφαιρα των εργαζομένων με ένα ψυχολογικό αυταρχισμό που προφανώς θα ασκείται πάνω τους, από τη στιγμή που οι ίδιοι θα γνωρίζουν πως θα πρέπει να ελέγχεται η απευθείας σύνδεσης δραστηριότητα τους (είσοδο σε sites, διαχείριση λογαριασμών χρηστών facebook, tweeter) για τον απλούστατο λόγο πως “παρακολουθούνται”, όσον αφορά τη δράση τους με τον Η/Υ. Εν τούτοις, αν και η επίδραση των συγκεκριμένων στρατηγικών απέναντι σε κάθε εργαζόμενο δεν έχει εκτιμηθεί, η επίδραση στο ηθικό φρόνημα τους καθώς και στο επίπεδο της ψυχολογικής πίεσης που υφίστανται αναμφισβήτητα είναι κάτι που ενδεχομένως κάποιος να περίμενε πως θα είχε να κάνει με το γεγονός πως όσο υψηλότερα είναι τα επίπεδα παρακολούθησης απέναντι στους εργαζόμενους (έλεγχος σκληρών δίσκων, έλεγχος πληκτρολογίων) ενδεχομένως να αποτελεί κι ένα αντιπαραγωγικό αλλά κι επιζήμιο παράγοντα για την απόδοση των εργαζομένων.

Θεωρούμε, πως η συλλογή πληροφοριών στο χώρο του διαδικτύου από πλευράς χρήστη αποτελεί και ένα καθοριστικό στοιχείο σχετικά με το προφίλ συμπεριφοράς που εφαρμόζει ο χρήστης σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες. Παρόμοια και κατά τον ίδιο τρόπο συμπεριλαμβάνονται ακόμα και δεδομένα για δραστηριότητες και τακτικές χρηστών οι οποίοι τυχαίνει να κατέχουν και νευραλγικές θέσεις στελεχώνοντας

διάφορες θέσεις οργανισμών και παρουσιάζοντας τάσεις σύγχυσης, υστερικής κρίσης, συμμετοχής σε διάφορα θέματα συζήτησης αποπροσανατολιστικό χαρακτήρα, ηθικού επηρεασμού και υποβολής.

10.8 Μελλοντικές τεχνολογικές αξιοποιήσεις των Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης και τακτικές του παρελθόντος

Με την τεχνολογία του διαδικτύου να αναπτύσσεται γρήγορα, ίσως σε λίγα χρόνια (με τις αλματώδεις αλλαγές που πραγματοποιούνται καθημερινά) να πρέπει να αναθεωρηθούν αρκετές απόψεις. Η ραγδαία λοιπόν ανάπτυξη και η συνεχόμενη εξέλιξη του διαδικτύου παρέχει μια μοναδική ευκαιρία για μελέτη στο τομέα της ψυχολογίας σχετικά με τη τακτικές των απευθείας σύνδεσης χρηστών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης οι οποίες θα εξελίσσονται παράλληλα. Οπότε το διαδίκτυο, ως μια καθιερωμένη πλέον μορφή μέσου στο χώρο της επικοινωνίας θα αποτελεί τον κυριότερο τρόπο αλληλεπίδρασης (εκτοπίζοντας σε σημαντικό βαθμό τους παραδοσιακούς τρόπους επικοινωνίας) και πρόβλεψη μας είναι πως θα απασχολήσει ακόμα πιο έντονα τις μελλοντικές γενιές ως το πιο επιβλητικό μέσο στο τομέα της κοινωνικής τεχνολογίας. Σημαντικό είναι να τονίσουμε πως καθώς επεκτείνεται η έρευνα σχετικά με την κοινωνική επίδραση της χρήσης του διαδικτύου μέσα από τα διάφορα μέσα κοινωνικής δικτύωσης θα πρέπει παράλληλα να παρέχεται και η απαιτούμενη ενημέρωση στους ερευνητές όσον αφορά το φάσμα των δυνατοτήτων ή των “εργαλείων-δυνατοτήτων” τα οποία και παρέχονται από τα επικοινωνιακά μέσα και τα οποία συντελούν στο να επωφελείται το διαδίκτυο απέναντι σε όλους τους τύπους των χρηστών.

Σε κάποια χρονική στιγμή στο μέλλον, θεωρούμε πως οι τεχνολογίες του διαδικτύου αναμφίβολα θα επιβληθούν καθολικά έναντι του επιπέδου χρήσεως που κατέχουν σήμερα οι απλές και παραδοσιακές τηλεφωνικές υπηρεσίες. Μια από τις πιο ενδιαφέρουσες πτυχές της επεκταμένης έρευνας γύρω από το διαδίκτυο έχει να κάνει με την αύξηση της συγκέντρωσης της προσοχής σε προγενέστερες μορφές επικοινωνίας συμπεριλαμβάνοντας τον τηλεγράφο σημειώνει ο Standage, T. στο βιβλίο του “The Victorian Internet” (1999), την τηλεφωνική επικοινωνία αναφέρει ο Brown, B. A. T και Perry, M. στο βιβλίο του με τίτλο “Why don’t Telephones have off switches? Understanding the use of everyday technologies” (2002) και το ραδιόφωνο

όπως περιγράφεται από τους Gackenbach, J., και Ellerman, E στο βιβλίο του “Psychology and the Internet” (1998).

Αυτό που διαφαίνεται μέσα από τις παραπάνω παλαιότερες μορφές επικοινωνιακές μεθόδους, είναι πως υπάρχουν πάρα πολλές ομοιότητες αλλά και δεσμοί που μπορεί κάποιος να παρατηρήσει ανάμεσα στις νέες και στις παλαιότερες μορφές επικοινωνίας. Όταν η διαδικτυακή επικοινωνία είτε μέσα από το facebook, tweeter αλλά και μέσα από τις διάφορες chat διαδικτυακές υπηρεσίες πλέον γίνεται αναπόσπαστο κομμάτι από την καθημερινότητα, υπάρχουν ενδιαφέρουσες πτυχές για τους λόγους όπου συμβαίνει αυτό το γεγονός, δηλαδή στα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που αφομοιώνουν χρήστες από τη συγκεκριμένη επικοινωνιακή μέθοδο τύπου c.m.c.

Ο παραδοσιακός τρόπος πρόβλεψης των μελλοντικών ανθρώπινων τάσεων γίνεται σχεδιάζοντας μια ευθεία γραμμή από το παρελθόν στο παρόν και συνεχίζοντας την τροχιά της ευθείας γραμμής προς το μέλλον. Ενώ η συγκεκριμένη τακτική φαίνεται σε ορισμένες περιπτώσεις να αποτυγχάνει εντελώς ειδικότερα στη περίπτωση της ψυχολογίας και τη σχέση της με το διαδίκτυο από τη στιγμή που υπάρχει μια μεγάλη πιθανότητα σύμφωνα με την οποία η τροχιά της ευθείας μπορεί να μην είναι σταθερή, παρόλα ταύτα υπάρχει μια ευδιάκριτη ευθεία γραμμή ανάμεσα στο παρελθόν και στο παρόν, και ίσως στο μέλλον. Αυτό που είναι μοναδικό για το διαδίκτυο είναι η δυνατότητα να έχει τη δυνατότητα να αναπτύσσεται με εξ ολοκλήρου νέους, απροβλέπτους μεθόδους αλληλεπίδρασης. Ενώ σε μερικές περιπτώσεις οι ψυχολογικές διεργασίες που συσχετίζονται με τη χρήση του διαδικτύου πολύ γρήγορα ίσως να θεωρούνται και μπορεί να “μοιάζουν” πεπαλαιωμένες μέθοδοι σύμφωνα πάντα με τη ραγδαία εξέλιξη του ιντερνέτ.

Σε πολλές άλλες περιπτώσεις η έρευνα στην παρούσα μορφή της τακτικής των χρηστών του διαδικτύου αποτελεί αντικείμενο ενημέρωσης και στην καλύτερη των περιπτώσεων, ίσως και αντικείμενο πρόβλεψης χρησιμοποιώντας μελλοντικές τεχνολογικές μεθόδους επικοινωνίας. Στο πιο καλύτερο σενάριο, η έρευνα στην επικοινωνιακή μεσολάβηση τύπου c.m.c (computer mediated communication- επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Ηλεκτρονικού Υπολογιστή) μέσω διαδικτύου μελετώντας την τακτική, τις αντιδράσεις των απευθείας σύνδεσης χρηστών μέσα από διάφορα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ίσως αποτελέσει και αντικείμενο ενημέρωσης για το σχεδιασμό συγκεκριμένων μελλοντικών τεχνολογιών.

προβλέψεις^(A): Από το Παράρτημα (Α) επιλέγουμε 10 μηνύματα απευθείας σύνδεσης χρηστών με θέμα συζήτησης την ιδιωτικοποίηση ή μη κάποιων κερδοφόρων οργανισμών του Δημοσίου από τα οποία μηνύματα αποτυπώνεται η τάση υπέρ των ιδιωτικοποιήσεων με ένα ποσοστό της τάξης του 32,2% και κατά των ιδιωτικοποιήσεων με ένα ποσοστό της τάξης του 67,8%, πιο αναλυτικά:

- (Α) Υπέρ των ιδιωτικοποιήσεων:

Stan: *Από τα τεράστια προβλήματα που αντιμετωπίζουμε ως έθνος είναι και η οικονομία, οι επιβάλλεται να εκμεταλλευτούμε την εθνική μας περιουσία*

Kem: *Έχετε δίκιο τελικά λεφτά ποτέ δεν υπήρχαν, συμφωνώ με τον Stan.*

Mad_Max: *Καλό είναι να τα πουλήσουμε ούτως η άλλως δεν ξέραμε και να τα αξιοποιήσουμε ποτέ, το μόνο που κάναμε ή μάλλον έκαναν ήταν να τα στελεχώσουν με ανίδεους κομματικούς απεσταλμένους που το μυαλό τους δεν ήταν στην αναβάθμιση και*

τη ποιότητα των υπηρεσιών αλλά στη μιζα. Οπότε μπράβο στο Βγενόπουλο με την ΟΑ, δεν είναι προδοσία η κίνηση αξιοποίησης και όποιος το πιστεύει εξυπηρετεί μικροκομματικά συμφέροντα είναι στρατηγική είναι μια νέα δυναμική στην αγορά εργασίας είναι διέξοδος από την εντατική στην οποία νοσεί η ελληνική οικονομία και απαιτείται τόνωση με πράξεις όχι λόγια.

MileStone3: Καλησπέρα παιδιά, θεωρώ πως οι αποκρατικοποιήσεις πρέπει να ολοκληρωθούν το συντομότερο για την ευρυθμία σε ότι απέμεινε από αυτό που ορίζουμε ως κράτος ώστε να τηρηθούν οι δεσμεύσεις. Κάθε απόκλιση από την επίτευξη των στόχων θα κοστίσει στο ελληνικό κράτος πολύ!

Leroy: Stan με σένα τα έβαλαν πάλι ☺ ...

Και για να σας προλάβω επειδή έχω να πάω και σινεμά, οι αποκρατικοποιήσεις είναι must, χωρίς αυτές οι εταιρείες μας θα μας πνίξουν, και πιστέψτε με μπορούν να το κάνουν!

AcidRain: Καλά τα λέει ο Ice και εμένα βασικά δεν μου αρέσει η ιδέα της αποκρατικοποίησης αλλά είναι μονόδρομος.

▪ (B) Κατά των ιδιωτικοποιήσεων:

Chef: Stan διαφωνώ με αυτό το ξεπούλημα εθνικής περιουσίας μας!!

Katrina: Ακριβώς Chef δεν είναι απαραίτητες τέτοιες κινήσεις, ίσως υπάρχουν κι άλλες λύσεις ρε παιδιά.

Smiley: Ναι, ρε παιδιά αλλά με τις ιδιωτικοποιήσεις θα χαθούν θέσεις εργασίας και αυτό δεν είναι σωστό! Τόσες οικογένειες στο περιθώριο. Έχει κανείς σκεφτεί τις επιπτώσεις αυτές;

Ακολουθώντας το Μοντέλο Douglas για καθένα χρήστη επιβεβαιώνεται η απάντηση του και γενικότερα η τοποθέτηση του. Πιο αναλυτικά:

Για τους χρήστες **Stan, Kem Mad_Max** και **Milestone** παρουσιάζονται να έχουν ισχυρή ατομική πλήρη επίγνωση, κάτι το οποίο φαίνεται από τον τρόπο με τον οποίο εμμένουν στις απόψεις τους ενώ παράλληλα τεκμηριώνουν τις θέσεις τους χωρίς να προσβάλουν τους υπόλοιπους σε απευθείας σύνδεσης χρήστες και αποφεύγοντας να πυροδοτήσουν τη συζήτηση. Κατόπιν κι ενώ οι ίδιοι χρήστες δεν φαίνετε ξεκάθαρα να παρουσιάζουν την ταυτότητα τους ως προέχων χαρακτηριστικό κάτι το οποίο δεν προκύπτει ξεκάθαρα από τον τρόπο με τον οποίο η ταυτότητα τους πλαισιώνει την έκφραση (το λόγο τους) και τη διατύπωση των σκέψεων τους με αποτέλεσμα η προβολή της διαδικτυακής κοινότητας να αυξάνεται και τελικά να υπάρχει προσκόλληση σε κανόνες και πρότυπα που αντιπροσωπεύουν την διαδικτυακή ομάδα (πλειοψηφία) και τους κανόνες οι οποίοι και διέπουν τη συγκεκριμένη ομάδα. Έτσι, στη προκειμένη περίπτωση ο κάθε χρήστης τάσσεται και υπέρ των ιδιωτικοποιήσεων γεγονός που αποτελεί και του πεποίθηση της ομάδας στην οποία βρίσκεται.

Για τους χρήστες **Chef, Katrina** και **Smiley** να παρουσιάζονται αντίστοιχα με ισχυρή ατομική πλήρη επίγνωση, χωρίς να επιδιώκουν να πυροδοτήσουν τη συζήτηση. Κατόπιν κι ενώ οι ίδιοι χρήστες παρουσιάζουν την ταυτότητα τους ως προέχων χαρακτηριστικό κάτι το οποίο προκύπτει ξεκάθαρα από τον τρόπο με τον οποίο η ταυτότητα τους πλαισιώνει την έκφραση (το λόγο τους) και τη διατύπωση των σκέψεων τους με αποτέλεσμα η προβολή της διαδικτυακής κοινότητας να μειώνεται και τελικά να υπάρχει προσκόλληση σε ατομικούς κανόνες και πρότυπα με αποτέλεσμα ο κάθε χρήστης να τάσσεται κατά των ιδιωτικοποιήσεων γεγονός που αποτελεί και προσωπική του πεποίθηση η οποία βασίζεται σε προσωπικά γεγονότα και πρότυπα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (Α)

Σύμφωνα με τη παράγραφο §2.8 καταγράψαμε 86 μηνύματα τα οποία διατυπώθηκαν με θέμα αν είναι σωστή ή λάθος η ιδιωτικοποίηση των λεγόμενων φιλέτων της Ελληνικής κρατικής ή δημόσιας περιουσίας ώστε να τηρηθούν οι δεσμεύσεις της Ελλάδας με τους Ευρωπαϊκούς εταίρους.

Τα μηνύματα ακολουθούν στη συνέχεια από τον αντίστοιχο χρήστη κάθε φορά με το όνομα του χρήστη από τον οποίο και προέρχονται.

Μήνυμα 1:

Ο χρήστης Stan: *Από τα τεράστια προβλήματα που αντιμετωπίζουμε ως έθνος είναι και η οικονομία, οι επιβάλλεται να εκμεταλλευτούμε την εθνική μας περιουσία*

Μήνυμα 2:

Ο χρήστης JeB: *Εννοείς Stan την εθνική μας προίκα, σωστά;*

Μήνυμα 3:

Ο χρήστης Stan: *Ναι Ιάκωβε, εννοώ ότι οι από πάνω πρέπει να καταλάβουν πως πρέπει Τράπεζα Ελλάδος, Δ.Ε.Η. ΟΠΑΠ να τα δώσουμε αν θέλουν τα παιδιά μας να μην πεινάσουν.*

Μήνυμα 4:

Ο χρήστης Kem: *Έχετε δίκιο τελικά λεφτά ποτέ δεν υπήρχαν, συμφωνώ με τον Stan.*

Μήνυμα 5:

Ο χρήστης F1: *Καλησπέρα παιδιά, βλέπω η συζήτηση έχει ανάψει, Kem το σχόλιο σου “ λεφτά υπάρχουν” είναι αναπαραγωγή του γνωστού πολιτικού σχολίου από τον γνωστό σε όλους μας Κον ΓΑΠ;*

Μήνυμα 6:

Ο χρήστης Kem: *Καλησπέρα F1, οι πολιτικές πεποιθήσεις σου είναι γνωστές αλλά αν το θέτεις έτσι η απάντηση είναι ναι, πιο ναι δε γίνεται.....*

Μήνυμα 7:

Ο χρηστής Chef: *Stan διαφωνώ με αυτό το ξεπούλημα εθνικής περιουσίας μας!!*

Μήνυμα 8:

Ο χρήστης Katrina: *Ακριβώς Chef δεν είναι απαραίτητες τέτοιες κινήσεις, ίσως υπάρχουν κι άλλες λύσεις ρε παιδιά.*

Μήνυμα 9:

Ο χρήστης Stan: *Όπως Katrina ; ; ;*

Μήνυμα 10:

Ο χρήστης Crypto: *Παιδιά, πολύ super η συζήτηση σας αλλά πρέπει να φύγω, έχω ιταλικά στο ελληνικό και θα έχει κίνηση βουλιαγμένης.*

Μήνυμα 11:

Ο χρήστης Katrina: *Δεν θα τοποθετηθείς τουλάχιστον με ένα y/n ;*

Μήνυμα 12:

Ο χρήστης Crypto: *Χρωστάω μία απάντηση τότε αλλά ξέρεις Katrina κάτι η συζήτηση είναι πολιτικοποιημένη και καλύτερα να μη συμμετέχω.*

Μήνυμα 13:

Ο χρήστης apollo13: *Katrina είσαι πιεστική απόψε, αν δε θέλει ο άλλος δεν μπορείς να τον/την πιέσεις, είναι κατανοητό;*

Μήνυμα 14:

Ο χρήστης Kem: *Εσύ, Apollo τι πιστεύεις;*

Μήνυμα 15:

Ο χρήστης Apollo13: *Θεωρώ πως δε βγαίνει κάτι ακόμα κι αν εκποιηθεί η ελληνική δημόσια περιουσία και προσέζτε παιδιά έναντι πινακίου φακής !!*

Μήνυμα 16:

Ο χρήστης Franco: *Είναι απαραίτητο όμως φίλε Apollo*

Μήνυμα 17:

Ο χρήστης Mad_Max: *Καλό είναι να τα πουλήσουμε ούτος η άλλος δεν ξέραμε και να τα αξιοποιήσουμε ποτέ, το μόνο που κάναμε ή μάλλον έκαναν ήταν να τα στελεχώσουν με ανίδεους κομματικούς απεσταλμένους που το μυαλό τους δεν ήταν στην αναβάθμιση και τη ποιότητα των υπηρεσιών αλλά στη μ ι ζ α. Οπότε μπράβο στο Βγενόπουλο με την ΟΑ, δεν είναι προδοσία η κίνηση αξιοποίησης και όποιος το πιστεύει εξυπηρετεί μικροκομματικά συμφέροντα είναι στρατηγική είναι μια νέα δυναμική στην αγορά εργασίας είναι διέξοδος από την εντατική στην οποία νοσεί η ελληνική οικονομία και απαιτείται τόνωση με πράξεις όχι λόγια.*

Μήνυμα 18:

Ο χρήστης Howard: *Σε ποια εκλογική περιφέρεια κατεβαίνεις σύντροφε MadMax;*

Μήνυμα 19:

Ο χρήστης Palermo: *Θα τον ψήφιζες Howard;*

Μήνυμα 20:

Ο χρήστης Howard: *N A I ☺*

Μήνυμα 21:

Ο χρήστης Palermo: *Ωραίο το μανιφέστο του MadMax, έχει άποψη!!
Αγαπάμε MadMax!!!*

Μήνυμα 22:

Ο χρήστης MileStone3: *Καλησπέρα παιδιά, θεωρώ πως οι αποκρατικοποιήσεις πρέπει να ολοκληρωθούν το συντομότερο για την ευρυθμία σε ότι απέμεινε από αυτό που ορίζουμε ως κράτος ώστε να τηρηθούν οι δεσμεύσεις. Κάθε απόκλιση από την επίτευξη των στόχων θα κοστίσει στο ελληνικό κράτος πολύ!*

Μήνυμα 23:

Ο χρήστης NYPD: Συμφωνώ με Milestone3 τα αποτελέσματα θα ήταν τραγικά και μοιραία για την ελληνική κοινωνία σε περίπτωση μη εφαρμογής του Προγράμματος Δέσμευσης στο οποίο καλείται η χώρα μας να τηρήσει.

Μήνυμα 24:

Ο χρήστης Rio: Καλησπέρα σε όλους! Dear Stan, από εσένα ξεκίνησε αυτό το topic;

Μήνυμα 25:

Ο χρήστης Stan: Και λοιπόν;

Μήνυμα 26:

Ο χρήστης Rio: Ηρέμησε Stan, και με τα εξοπλιστικά τι θα γίνει δηλαδή; Εκεί δεν καταναλώνονται τεράστια ποσά;

Μήνυμα 27:

Ο χρήστης Stan: Φίλε μου το θέμα είναι οι αποκρατικοποιήσεις.... ☺
Διαφωνείς ή όχι RIO ?

Μήνυμα 28:

Ο χρήστης Rio: Ναι, πρέπει να μεθοδευτεί η κίνηση η συγκεκριμένη αλλά όχι με λίγα λεφτά όπως οι φήμες θέλουν τη Merkel και την ομάδα της να προσπαθούν να μας πουλήσουν!!

Μήνυμα 29:

Ο χρήστης Jasmin: Εκεί είναι όλη η ουσία Stan! Ναι στις αποκρατικοποιήσεις αλλά με όρους! Διαφωνείς ή όσο-όσο Stan;

Μήνυμα 30:

Ο χρήστης Leroy: Stan με σένα τα έβαλαν πάλι ☺ ...
Και για να σας προλάβω επειδή έχω να πάω και σινεμά, οι αποκρατικοποιήσεις είναι must, χωρίς αυτές οι εταιρείες μας θα μας πνίξουν, και πιστέψτε με μπορούν να το κάνουν!

Μήνυμα 31:

Ο χρήστης Smiley: Ναι, ρε παιδιά αλλά με τις ιδιωτικοποιήσεις θα χαθούν θέσεις εργασίας και αυτό δεν είναι σωστό! Τόσες οικογένειες στο περιθώριο. Έχει κανείς σκεφτεί τις επιπτώσεις αυτές;

Μήνυμα 32:

Ο χρήστης Groovy: Σωστά smiley!!!!!! Που ήσουν ρε Smiley τόση ώρα δηλαδή;

Μήνυμα 33:

Ο χρήστης Curt: Σωστοί οι προλαλήσαντες και επιχειρηματολογούν με ορθό τρόπο!!

Μήνυμα 34:

Ο χρήστης Mad_Max: Δηλαδή είστε υπέρ των αποκρατικοποιήσεων αλλά με όρους.

Μήνυμα 35:

Ο χρήστης Smiley: Δε με κατάλαβες *Mad_Max*, είμαστε κατά των αποκρατικοποιήσεων γενικά γιατί αποτελούν απειλή για τον μέσο Έλληνα και κατ'επέκταση για την ελληνική οικογένεια, είναι κατανοητή η θέση μας *M_M*;

Μήνυμα 36:

Ο χρήστης IronMAN: *MadMax* γιατί πρέπει να συμφωνούμε όλοι μαζί σου με τον έναν ή με τον άλλον τρόπο;

Μήνυμα 37:

Ο χρήστης *Mad_Max*: Όλα *O.K boyzzz ! ☺*

Μήνυμα 37:

Ο χρήστης Smiley: Συζήτηση κάνουμε.

Μήνυμα 38:

Ο χρήστης Arizona: *Mad_Max + Stan* δεν είναι κακό να υπάρχει και αντίλογος!!
Όχι στις αποκρατικοποιήσεις, όχι στο ξεπούλημα απατεώνες πολιτικοί.

Μήνυμα 39:

Ο χρήστης IceT: Προκειμένου να έχουν θέμα τα παιδιά μας ας αφήσουμε τους
Συναισθηματισμούς και ας δούμε τη πραγματικότητα παιδιά!
Ας αφήσουμε τα περί αντίστασης λοιπόν και ας υποκύψουμε στις
πιέσεις της Γερμανίας!

Μήνυμα 40:

Ο χρήστης AcidRain: Καλά τα λέει ο Ice και εμένα βασικά δεν μου αρέσει η ιδέα της αποκρατικοποίησης αλλά είναι μονόδρομος.

Μήνυμα 41:

Ο χρήστης Leonardo: Οπότε ας τους τα δώσουμε, να δούμε τι άλλο θα μας ζητήσουν.
Τις κλοπές από το Β' Π.Π να δω πότε θα αναγνωρίσουν λες και τότε δεν υπήρχε νομοθεσία ήμασταν μια ζούγκλα!

Μήνυμα 42:

Ο χρήστης ZFE: Έτσι είναι boy αλλά οι φασίστες δεν παραδέχονται τίποτα! Για μένα αν μας επέστρεφαν το χρυσό τον οποία μας έκλεψαν γεγονός το οποίο και τεκμηριώνεται και ιστορικά τότε να μας ζητήσουν να πουλήσουμε. Τώρα και μας έκλεψαν και μας έκαψαν αλλά και απαιτούν να εκποιηθεί η εθνική μας περιουσία.

Μήνυμα 43:

Ο χρήστης Nikita: Ακόμα και αν είναι επιτακτική ανάγκη ZFE;

Μήνυμα 44:

Ο χρήστης PacMan: Ο ZFE είναι κατά παιδιά !!

Μήνυμα 45:

Ο χρήστης GoldenBoy: Κάναμε σπάταλη ζωή όλοι μας παιδιά! Ας πληρώσουμε όλοι τώρα! Αυτό είναι σωστό! Όλα τα αλλά είναι ανοησίες!

Μήνυμα 46:

Ο χρήστης Sir Gowers: *Όντως όλα τα νοικοκυριά ή για να είμαι πιο συγκεκριμένος τα περισσότερα ήταν υπέρ-χρεοκοπημένα! Οπότε τώρα ας πληρώσουμε!*

Μήνυμα 47:

Ο χρήστης Pepe: *Σωστά Sir Gowers, από τη στιγμή που δεν εντοπίζουν και δεν τιμωρούν τους κλέφτες ας τους τα πουλήσουμε να τους δώσουμε τα λεφτά. Αλλά η ιστορία δε συγχωρεί και κάποια μέρα οι κυβερνήσεις που κάλυψαν αυτούς τους κλεπταποδόχους θα είναι κυβερνήσεις ή καλύτερα συμμορίες προδοσίας !*

Μήνυμα 48:

Ο χρήστης Raider: *Δεν υπάρχει άλλη λύση παιδιά οι Γερμανία μας την έφερε, κήρυξαν έναν αόρατο πόλεμο κατά συγκεκριμένων εθνών. Πρέπει να αποκρατικοποιηθούν τα συγκεκριμένα εθνικά περιουσιακά κομμάτια έτσι ώστε να βρεθεί το απαιτούμενο ρευστό. Μιλάμε για υποδούλωση άνευ όρων αλλά είναι μονόδρομος για την αποφυγή εθνικού διχασμού και κοινωνικών εκρήξεων.*

Μήνυμα 49:

Ο χρήστης Dino: *Πραγματικά είναι μάταιη αυτή η συζήτηση! Δεν γίνεται τίποτα, πρέπει να προχωρήσουμε στη κίνηση των αποκρατικοποιήσεων! Ήταν ένα σχέδιο το οποίο είχε αρχή και τέλος.*

Μήνυμα 50:

Ο χρήστης Tommy: *Και θα υποστείουμε τη σημαία έτσι απλά! Με το λαό να αντισταθούμε όλοι ενωμένοι.*

Μήνυμα 51:

Ο χρήστης Wrangler: *Πρέπει και οφείλουμε να αντιδράσουμε άμεσα.*

Μήνυμα 52:

Ο χρήστης Priest: *Λαός ενωμένος ποτέ ηττημένος. Μαζί σας Tommy & Wrangler.*

Μήνυμα 53:

Ο χρήστης Florida: *Όσο και να φωνάζουμε δεν γίνεται κάτι γιατί στο τέλος θα επικρατήσει η άποψη των εταίρων.*

Μήνυμα 54:

Ο χρήστης Victoria: *Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι επιτακτική ανάγκη να ενημερώσουν τον κόσμο σωστά, είναι ένας σύγχρονος πόλεμος εναντίον της Ελλάδας και απαιτούνται σύγχρονοι τρόποι αντιμετώπισης. Με τα πεζοδρόμια και τους λαϊκισμούς δεν μπορούμε να επιτύχουμε κάτι.*

Μήνυμα 55:

Ο χρήστης Magnum77: *Έχει δίκιο η V ας παίξουμε με όλα τα χαρτιά και εμείς και ας χάσουμε.*

Μήνυμα 56:

Ο χρήστης Empire: Το θέμα είναι θα βγάλουμε κάτι με τις συγκεκριμένες διαδικασίες ή απλά για τη τιμή των όπλων!

Μήνυμα 57:

Ο χρήστης Smiley: *Mad_Max & Stan* ακούτε τη συζήτηση;

Μήνυμα 58:

Ο χρήστης Mad_Max: *Εδώ είμαι.*

Μήνυμα 59:

Ο χρήστης Stan: *Κι εγώ παιδιά παρακολουθώ. Empire καλά τα λες.*

Μήνυμα 60:

Ο χρήστης Victoria: *Τουλάχιστον η προσπάθεια πρέπει να γίνει είναι υποχρέωση μας.*

Μήνυμα 61:

Ο χρήστης Freedom: *Με κατεβασμένα τα χέρια Victoria σωστά δεν γίνεται κάτι, συμφωνούμε Victoria.*

Μήνυμα 63:

Ο χρήστης skyscraper: *Η αντίσταση παιδιά και γενικά οι επικοινωνιακές μεθοδεύσεις έχουν εντελώς συναισθηματικό χαρακτήρα. Δε λέω να προσπαθήσουμε αλλά γενικά το όλο σκηνικό θυμίζει μια παρτίδα πόκερ στην οποία παίζαμε πολλά και χάσαμε άλλα τόσα.*

Μήνυμα 64:

Ο χρήστης LuckyStrike: *Το θέμα είναι πως αν δε γίνει κάτι σύντομα θα υπάρξει πρόβλημα με κοινωνικές εκτονώσεις οπότε το ζήτημα είναι τα δίνουμε ή θα γίνει της Αργεντινής; Για μένα καλύτερα στην εκποίηση παρά στις μαζικές καταστολές και στα μετρά βίας κατά του λαού.*

Μήνυμα 65:

Ο χρήστης Platoon: *Καλησπέρα παιδιά, η κοινωνικές αναταράξεις είναι κάτι το οποίο θέλουν οι εταίροι μας διότι θα δημιουργηθεί αστάθεια πράγμα που θα εκδηλωθεί άμεσα στις παγκόσμιες αγορές, όπως καταλαβαίνετε παιδιάς είναι μια κατάσταση με αλυσιδωτές επιπτώσεις οπότε είτε έτσι είτε αλλιώς τα πράγματα είναι δυσοίωνα !!*

Μήνυμα 66:

Ο χρήστης Sugar: *Καλύτερα να τα πάρουν οι αχόρταγοι παρά να δουν τα παιδιά μας την ωμη βία.*

Μήνυμα 67:

Ο χρήστης Governer: *Sugar επικυνδονολογείς! Χαλάρωσε λοιπόν. Αμέσως στο ξεπούλημα;*

Μήνυμα 68:

Ο χρήστης Gasoline: *Παιδιά εγώ λέω απλά πως ας τους στριμώξουμε και ας μην ενδώσουμε.*

Μήνυμα 69:

Ο χρήστης President: Για να πω κι εγώ τη γνώμη μου αν δεν βρεθεί πολύ χρήμα άμεσα και όταν λέω πολύ χρήμα το εννοώ τότε παιδιά επειδή στα ταμεία είναι όρια θα επικρατήσει χ α ο ς. Δεν είναι λαϊκισμός, είναι η ουσία και είναι πραγματικότητα. Οπότε ας αφήσουμε τους ηρωισμούς και ας καταλάβουμε πως η παρτίδα είναι τελειωμένη.

Μήνυμα 70:

Ο χρήστης CrazyBen: Πολύ σωστά φιλαράκο δεν υπάρχουν περιθώρια να διαπραγματευτούμε σε μια καλή τιμή τους φορείς αυτούς και ας τους πουλήσουμε γιατί τίποτα άλλο δε γίνεται.

Μήνυμα 71:

Ο χρήστης Vital: Έτσι είναι ακριβώς και δεν είναι θέμα επιβολής της άποψης αυτής είναι πραγματικά όλα τα στοιχεία έχουμε βουλιάζει και ο μόνος τρόπος να σωθούμε είναι ‘‘πουλώντας τα ασημικά’’.

Μήνυμα 72:

Ο χρήστης Californicaion: Μάγκες αμαχητί δεν υπάρχει περίπτωση το έθνος των ελλήνων να πέσει, είναι στο DNA μας να παλεύουμε!

Μήνυμα 73:

Ο χρήστης Republica: Προκειμένου να μας γδέρνουν μισθολογικά μήνα με το μήνα όλο και πιο πολύ! Ας πουληθούν οι ΔΕΚΟ, και ότι άλλο περιλαμβάνει η πρόταση ή καλύτερα το πρόσταγμα των Βρυξελλών.

Μήνυμα 74:

Ο χρήστης Flying_Dutchman: Όντως είναι πρόσταγμα και θα πρέπει να το σεβαστούμε αν θέλουμε να εξασφαλίσουμε μια σταθερότητα και μια ευρυθμία στο κράτος αν μπορούμε να το ορίζουμε ακόμα ως κράτος αυτό το σύμπλεγμα γραφειοκρατίας και κακοδιαχείρισης.

Μήνυμα 75:

Ο χρήστης Peak^Mountain: Παιδιά τα πράγματα είναι τραγικά, θεωρώ πως αν δεν προχωρήσουμε άμεσα σε αποκρατικοποιήσεις θα τιναχτεί το σύστημα στον αέρα! Νοσοκομεία, σχολεία τα πάντα θα χτυπήσουν κόκκινα και το αποτέλεσμα θα είναι μια απόλυτη διάλυση.

Μήνυμα 76:

Ο χρήστης Fix84: Τι τραγικά ρε φίλε, ούτε τα βασικά δε βγάζουμε και θα μας πιουν το αίμα οι βρικόλακες. Χάρισμα τους να τα πάρουν να δούμε τι θα καταλάβουν.

Μήνυμα 77:

Ο χρήστης Neo: Έτσι είναι παιδιά καλύτερα να δώσουμε τα ασημικά γιατί δε πάει άλλο η ύφεση!

Μήνυμα 78:

Ο χρήστης Phantom: Καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή παρά 40 χρόνια σκλαβιά και φυλακή!!!! Αυτό το μονόστιχο έχει την απόλυτη εφαρμογή του στη περίπτωση μας

guys! Αν και διατυπώθηκε στη τουρκοκρατία όπου και η σκλαβιά κράτησε τουλάχιστον 400 έτη, εάν σήμερα ενδώσουμε στους Μερκοζί θα έχουμε τουλάχιστον 40 έτη μνημόνια δηλαδή σ κ λ α β ι α.

Μηνυμα 79:

Ο χρήστης Eskimo: Σωστός ο Phantom θα έχει συνέχεια το έργο αυτοί δε σταματούν εδώ θα ζητούν κι άλλα κι αλλά σαν τους <<νταβατζήδες>>.

Μήνυμα 80:

Ο χρήστης PrinceD: Δεν θέλω να προκαλέσω αλλά λυπάμαι πως όσο κι αν επικαλούμαστε την ομοψυχία και το σθένος των ηρώων δε βγαίνει τίποτα! Οι στατιστικές και γενικότερα οι αριθμοί δε μπορούν να συγκριθούν με τις επαναστάσεις και με το κλεφτοπόλεμο, είναι πολύ ουσιαστικό και συγκεκριμένο το τραπεζοοικονομικό πρόβλημα της Ελλάδος το συσσωρευμένο έλλειμμα και μια χείριστη διαχείριση των οικονομικών μας. Κι εμείς έλληνες είμαστε για όνομα του Θεού δεν είμαστε ούτε ευρώμασόνιοι ούτε άθεοι, αλλά επιτέλους κοιτάζτε λίγο τη πραγματικότητα, δημιουργήθηκε μια κατάσταση με την ένταξη μας στην ζώνη του ευρώ, δεν ήταν έτοιμη η ελληνική οικονομία αλλά και άλλες οικονομίες δυστυχώς να ενταχτούν, αρνούμαι να πιστέψω δε πως δεν ήταν γνωστό από τους εταίρους μας πως η Ελλάδα ήταν ανέτοιμη για να προχωρήσει στο συγκεκριμένο βήμα, πιστεύω όμως πως ήταν τόση μεγάλη η ευρωπαϊκή πρόκληση και το όραμα για την δημιουργία της ευροζώνης που το κόστος για την ολέθρια κατάσταση στην οποία βρίσκεται το ελληνικό κράτος ήταν μηδαμινό ως κόστος αλλιώς ως τίμημα.

Οι κινήσεις της κυβέρνησης πρέπει να είναι σύντομες από εδώ και πέρα γιατί η αντίστροφη μέτρηση ήδη έχει ξεκινήσει.

Μήνυμα 80:

Ο χρήστης Spiderman: Κάλυψες πολλά ζητήματα PrinceD, δεν υπάρχει καμία δόση υπερβολής σε ότι είπες, μπράβο φίλε μου.

Μήνυμα 81:

Ο χρήστης Prisoner69: Όντως, ήταν συνοπτικός και απόλυτα ουσιαστικός!

Μήνυμα 82:

Ο χρήστης BudaPriest: Τα σωστά να λέγονται! ! !

Μήνυμα 83:

Ο χρήστης Mad_Max: Πολύ σωστή η τοποθέτηση του Πρίγκιπα Δ ☺

Μήνυμα 84:

Ο χρήστης Sliver: Όλα καλά παιδιά, απλά αν ποτέ προκύψει μελλοντικά το ερώτημα το γιατί η Ελλάδα δεν διαπραγματεύτηκε το μνημόνιο και γενικότερα τα μέτρα τα οποία έχουν επιβάλλει οι Βρυξέλες τότε δεν θα είναι το βάρος της ευθύνης μεγάλο σχετικά με το γιατί δεν μπήκαμε καν στη διαδικασία να διαπραγματευτούμε; Βλέπε Σκοπιανό.

Μήνυμα 85:

Ο χρήστης Tomahawk: Χάσαμε πολύ χρόνο ρε φίλε όμως και τώρα μας έχουν στριμώξει αφάνταστα τώρα απλά είναι μονόδρομος, πρέπει να εκτελέσουμε ότι μας

υπαγορεύουν και πραγματικά θα ήθελα να μπορούσαμε να πετύχουμε κάτι θετικό αλλά δε βλέπετε τη ψυχολογία των υπουργικών οικονομικών κλιμακίων που πάνε για συναντήσεις Γερμανία, Βέλγιο (είναι έτοιμοι να κλάψουν); Δεν μας αφήνουν να πάρουμε ανάσα ως οικονομία επιμένοντας στα εξοντωτικά μέτρα λιτότητας.

Μήνυμα 86:

Ο χρήστης Golden-Eagle: Είναι πικρή η αλήθεια αλλά παιδιά επειδή έχει περάσει η ώρα και το πρωί υπάρχει άγριο εγερτήριο έχω να συμπληρώσω πως όταν η Ελλάδα μας περνούσε ωραία με όλους εμάς στις διακοπές, στα εστιατόρια στα σουπερμάρκετ με τους φουσκωμένους λογαριασμούς στα πολλά και ακριβά αμάξια και γενικότερα σε ένα υπερκαταναλωτισμό χωρίς μετρό με τις τράπεζες να μοιράζουν τα χρήματα σχεδόν παντού τότε λοιπόν όλα ήταν ρόδινα και φανταστικά, τώρα όμως μας πειράζει, είναι άδικο να τραβήξει η χώρα μας αυτά τα μαρτύρια, από την άλλη όμως πέσαμε και θύματα αισχροκέρδειας στις διεθνείς αγορές γιατί απλά δε μας στήριζε κανείς

.....που είναι οι κορυφαίοι έλληνες της διασποράς που διαπρέπουν σε διάφορα κοινωνικά στρώματα ανά την υφήλιο, γιατί επέτρεψαν να μας κατασπαράζουν.....

ο πόλεμος που μας έχουν κηρύξει είναι άνισος αδέρφια δε ξέρω αν θα μπορέσουμε να τα καταφέρουμε! Το θέμα δεν είναι η εκποίηση της εθνικής περιουσίας! Ας τα πάρουν λοιπόν, το ζήτημα είναι πως από τη μια οι τύχες δεν είναι πλέον στα χέρια μας, όσο κι αν φωνάζουμε, αν ο Δημιουργός μας θέλει να καταστραφούμε τότε δεν υπάρχει τρόπος να αλλάξει κάτι! Θεωρώ πως το Ελληνικό έθνος δεν μπορεί να πολιορκηθεί τόσο βάνανυσα αβοήθητο! Μήπως οι προφητείες ήρθε η ώρα να εκπληρωθούν.....;

Κ α λ ο Β ρ α δ υ σ ε ο λ ο υ ς _

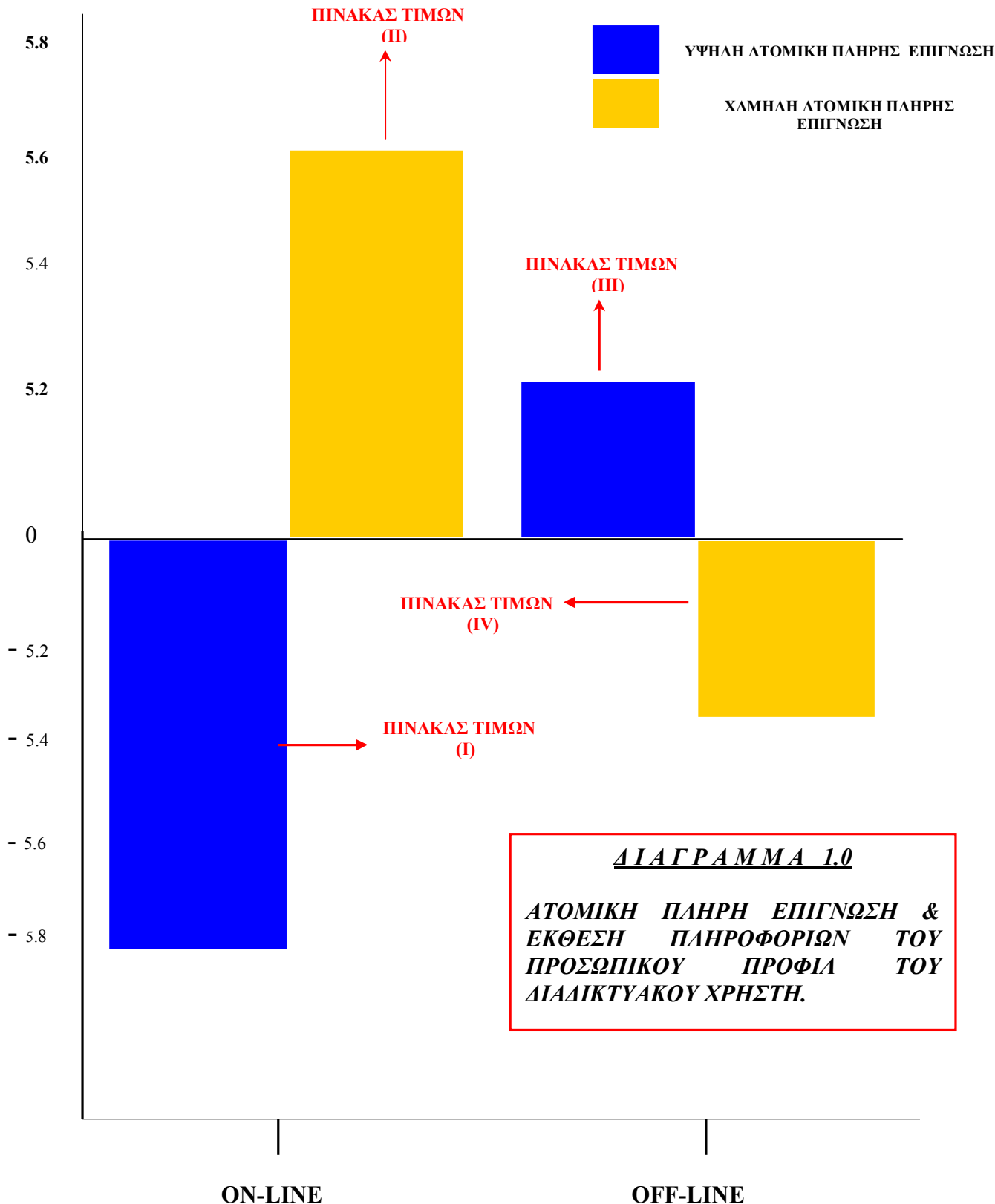
*

* * * *

*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (B)

Οι τιμές του Διαγράμματος 1.0 της §2.7 το οποίο και απεικονίζεται στο Παράρτημα (B) προκύπτουν από τους ακόλουθους τέσσερις Πίνακες.

Να σημειωθεί πως το αρνητικό πρόσημο (-) των τιμών που αφορούν τη παράμετρο καταμέτρησης του Προσωπικού Προφίλ Χρήστη με Υψηλή Ατομική Πλήρης Επύγνωση προσδίδει το χαρακτήρα της έντονης απογοήτευσης στα λεγόμενα των χρηστών με την απαισιοδοξία και την αγανάκτηση να αποτελούν τα κύρια στοιχεία στην έκφραση τους.

A/A ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ	ΤΙΜΕΣ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΗΣ ΛΕΞΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΠΡΟΦΙΛ ΧΡΗΣΤΗ ΜΕ ΥΨΗΛΗ ΑΤΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΗΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ΣΕ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΥΝΔΕΣΗ ΣΥΝΘΗΚΕΣ
1	6.0
2	5.7
3	5.6
4	5.9
5	6.5
6	5.0
7	5.1
8	5.6
9	4.6
10	2.8
11	8.8
12	7.0
13	1.8
14	0.8
15	-6.2
16	17.8
17	-5.2
18	-4.2
19	16.8
20	15.8
21	-3.2
22	-2.2
23	14.8
24	13.8
25	12.8
26	-1.2
27	9.8
28	10,8
29	11.8
30	-0.2

ΠΙΝΑΚΑΣ (I)

A/A ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ	ΤΙΜΕΣ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΗΣ ΛΕΞΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΠΡΟΦΙΛ ΧΡΗΣΤΗ ΜΕ ΧΑΜΗΛΗ ΑΤΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΗΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ΣΕ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΥΝΔΕΣΗ ΣΥΝΘΗΚΕΣ
1	15.8
2	-1.2
3	0.8
4	-3.2
5	13.8
6	9.8
7	11.8
8	-5.2
9	7.0
10	-0.2
11	16.8
12	12.8
13	14.8
14	14.8
15	6.0
16	6.5
17	5.7
18	10,8
19	5.9
20	0.8
21	8.8
22	2.8
23	-6.2
24	17.8
25	5.0
26	5.6
27	4.6
28	-4.2
29	5.6
30	5.1

ΠΙΝΑΚΑΣ (II)

A/A ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ	ΤΙΜΕΣ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΗΣ ΛΕΞΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΠΡΟΦΙΛ ΧΡΗΣΤΗ ΜΕ ΥΨΗΛΗ ΑΤΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΗΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ΣΕ ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΔΕΣΗ ΣΥΝΘΗΚΕΣ
1	6.0
2	4.1
3	4.4
4	6.3
5	6-1
6	4.3
7	4.2
8	6.2
9	6.4
10	3.7
11	4.0
12	6.7
13	6.5
14	3.8
15	3.9
16	6.6
17	5.6
18	4.5
19	4.8
20	5.9
21	5.7
22	4.6
23	4.7
24	5.8
25	5.3
26	4.9
27	5.5
28	5.1
29	5.0
30	5.4

ΠΙΝΑΚΑΣ (III)

A/A ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ	ΤΙΜΕΣ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΗΣ ΛΕΞΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΠΡΟΦΙΛ ΧΡΗΣΤΗ ΜΕ ΧΑΜΗΛΗ ΑΤΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΗΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ΣΕ ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΔΕΣΗ ΣΥΝΘΗΚΕΣ
1	-5.8
2	-4.6
3	-5.9
4	-4.5
5	-3.9
6	-6.5
7	-6.6
8	-3.8
9	-6.7
10	-3.7
11	-4.2
12	-6.3
13	-4.1
14	-6.4
15	-4.0
16	-5.3
17	-5.1
18	-5.0
19	-5.5
20	-4.7
21	-5.7
22	-5.6
23	-4.8
24	-6.0
25	-6.2
26	-4.4
27	-4.3
28	-6.1
29	-5.4
30	-4.9

ΠΙΝΑΚΑΣ (IV)

*
* * * *
*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (Γ)

Σε μια σειρά από τέσσερις έρευνες (εκ των οποίων οι δυο πρώτες σε πιλοτική μορφή με βοηθητικό ρόλο για τη διεξαγωγή των Ερευνών 1 και 2 (οι οποίες ακλουθήσανε) εξετάστηκε το συνδυαστικό κρίκο ανάμεσα στην “από-εξατομίκευση” και στην “ατομική πλήρη επίγνωση” φυσικά σε απευθείας σύνδεσης συνθήκες δηλαδή στα πλαίσια της επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης τύπου c.m.c. -Παράρτημα (B)

Η μεθοδολογία όπου επιλέξαμε είναι ακριβώς όμοια για κάθε ερευνητική διαδικασία.

Έτσι λοιπόν ζεύγη απευθείας σύνδεσης χρηστών (μαθητές) καταφτάσανε ξεχωριστά σ’ ένα εργαστήριο το οποίο φιλοξενούσε Η/Υ οι οποίοι ήταν δικτυωμένοι με το ίντερνετ ενώ στους συγκεκριμένους Η/Υ είχε εγκατασταθεί και μια διαδικτυακή εφαρμογή η οποία υποστήριζε την ανταλλαγή απευθείας σύνδεσης μηνυμάτων (instant messaging). Θέσαμε λοιπόν στους απευθείας σύνδεσης χρήστες σαν θέμα συζήτησης ένα δίλημμα έτσι ώστε να αναπτύξουν τις απόψεις τους γύρω από το ποιοι θα ήταν οι πέντε άνθρωποι όπου θα ήθελαν να επιβιώσουν κατά το ενδεχόμενο ενός παγκόσμιου χημικού πολέμου.

Η τάση για αποκάλυψη διαφορών προσωπικών πτυχών των απευθείας σύνδεσης χρηστών ήταν κάτι το οποίο έπρεπε να επεξεργαστούμε από τη στιγμή που οι συζητήσεις ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες καταγράφηκαν με σκοπό να τεθούν στη διάθεση μας και να χρησιμοποιηθούν.

• ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ 1:

Στην έρευνα αυτή υπήρχαν δυο συνθήκες.

Τα ζεύγη χρηστών συζητούσαν είτε σε πρόσωπο με πρόσωπο (εκτός σύνδεσης επικοινωνία) είτε σε κατάσταση ανωνυμίας μέσα από την επικοινωνιακή μεσολάβηση τύπου c.m.c. (Παράρτημα Β)

- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι στη περίπτωση όπου οι συμμετέχοντες σε επικοινωνιακή αλληλεπίδραση τύπου c.m.c εμφανίζουν τη τάση τέσσερις φορές περισσότερο να εκθέτουν πληροφορίες οι οποίες αφορούν τους εαυτούς τους συγκριτικά πάντα με τη περίπτωση της πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνίας.

- **ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ 2 :**

Στην έρευνα αυτή υπήρξαν πάλι δυο βασικές συνθήκες.

Στα ζεύγη των χρηστών όπου συζητούσαν μεταξύ τους με τη χρήση των Η/Υ μέσω του διαδικτύου. Υπήρχε ανωνυμία ανάμεσά τους αλλά σε συνθήκες οπτικής επαφής (σε κατάσταση απευθείας σύνδεσης χρηστών). Με τη χρήση web-camera θα μπορούσαν να έχουν οπτική επαφή μεταξύ τους. (Παράρτημα Β)

- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ :

Όπως είχε προβλεφθεί κατά την εξέλιξη του πειράματος από μας τους ίδιους, σαφέστερα λίγοι ήταν εκείνοι που προτίμησαν να αποκαλύψουν τους εαυτούς τους με πληροφορίες όπου αφορούσαν το προσωπικό τους προφίλ ενώ αντίθετα η χρήση της web-camera ανάμεσα στους απευθείας σύνδεσης χρήστες λειτούργησε ως κίνητρο ανταλλαγής προσωπικών πληροφοριών. (Δηλαδή ενώ υπήρχε πάλι οπτική επαφή με τη χρήση της απευθείας σύνδεσης camera δεν έπαψε να ήταν μια οπτική επαφή ανάμεσα σε ανώνυμους χρήστες).

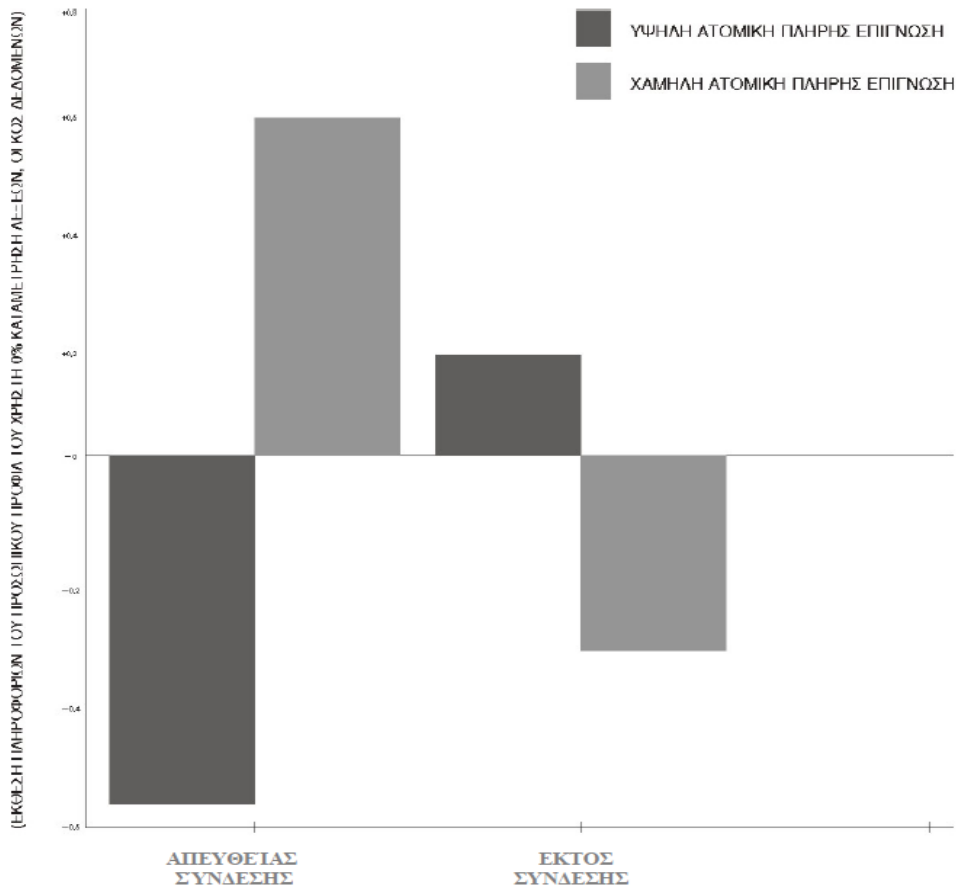
ΕΡΕΥΝΑ 1 Focus Group :

Στο πρώτη κατά σειρά έρευνα με τη μέθοδο Focus Group παρατηρήθηκε πως η “ατομική πλήρης επίγνωση” των χρηστών ως μια κατάσταση της προσωπικότητας αυτών (όπως αναφέραμε και νωρίτερα) παρατηρήθηκε. Όπως αναφέραμε προηγουμένως υπάρχουν δυο βασικές υποκατηγορίες για τις οποίες μιλήσαμε σε προηγούμενη ενότητα και οι οποίες περιγράφονται ως ψυχολογικές καταστάσεις στις οποίες βρίσκονται οι απευθείας σύνδεσης χρήστες και φέρουν τους τίτλους αντίστοιχα, “αντικειμενική και υποκειμενική πλήρη επίγνωση”. Τα κριτήρια για το καθορισμό των δυο αυτών ψυχολογικών καταστάσεων αναφέρθηκαν νωρίτερα στις πιλοτικές έρευνες 1 και 2.

Πιο συγκεκριμένα στην Πιλοτική Έρευνα 1 εστίασαμε τη προσοχή μας στα παρακάτω στοιχεία ώστε να χρησιμοποιηθούν για τους σκοπούς της Focus Group Έρευνας 1 :

- Καταμέτρηση λέξεων του προσωπικού προφίλ χρήστη με υψηλή ατομική πλήρης επίγνωση σε Απευθείας Σύνδεσης συνθήκες
- Καταμέτρηση λέξεων του προσωπικού προφίλ χρήστη με χαμηλή ατομική πλήρης επίγνωση σε Απευθείας Σύνδεσης συνθήκες.
- Καταμέτρηση λέξεων του προσωπικού προφίλ χρήστη με υψηλή ατομική πλήρης επίγνωση σε Εκτός Σύνδεσης συνθήκες
- Καταμέτρηση λέξεων του προσωπικού προφίλ χρήστη με χαμηλή ατομική πλήρης επίγνωση σε Εκτός Σύνδεσης συνθήκες.

Πίνακας Στοιχείων Παρατήρησης Έρευνας Focus Group 1

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.0
ΑΤΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΗΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΘΕΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ 1 Focus Group:

Σύμφωνα με την έρευνα 1 διαπιστώθηκε πως η “ατομική πλήρης επίγνωση” (εστίαση της συγκέντρωσης του απευθείας σύνδεσης χρήστη στον εαυτό του) ως κατάσταση η οποία κλιμακώθηκε όταν οι απευθείας σύνδεσης χρήστες αντάλλαξαν φωτογραφίες τους (ψηφιακό υλικό) μέσω του διαδικτύου ενώ αποφόρτιση της αντίστοιχης κατάστασης παρατηρήθηκε κατά την ανταλλαγή ψηφιακών αρχείων με φωτογραφίες των χρηστών όχι όμως με τις πραγματικές αλλά κάποιες πλασματικές εικόνες όπως για παράδειγμα αυτές των χαρακτήρων των κινούμενων σχεδίων. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως υπάρχει μεγαλύτερη τάση για αποκάλυψη αληθινών πληροφοριών που αφορούν το προσωπικό προφίλ των ιντερνετικών χρηστών κατά την απευθείας σύνδεσης αλληλεπίδραση. Παρατηρήθηκε δε η εστίαση της προσοχής τους πάνω στους ίδιους τους εαυτούς τους να κορυφώνεται (αντικειμενική ατομική πλήρη επίγνωση). Αποκλιμάκωση παρατηρήθηκε στη κοινή “πλήρη επίγνωση” υποδηλώνοντας πως όταν οι απευθείας σύνδεσης χρήστες αλληλεπίδρασης (τύπου c.m.c) ανταλλάσσουν μεταξύ τους μεγάλους όγκους προσωπικών δεδομένων βιώνουν τη παραπάνω φόρτιση-αποφόρτιση των ψυχολογικών καταστάσεων. Όταν αναφερόμαστε στις ψυχολογικές καταστάσεις του απευθείας σύνδεσης χρήστη αναφερόμαστε στην αντικειμενική και την “υποκειμενική πλήρη επίγνωση” αντίστοιχα. Η φόρτιση - αποφόρτιση της κατάστασης της ατομικής πλήρους επίγνωσης απεικονίζεται στο Διάγραμμα 1.0 (με αναλυτική παρουσίαση του Διαγράμματος στο Παράρτημα (B))

EPEYNA 2 Focus Group :

Λαμβάνοντας ως δεδομένα τις τοποθετήσεις του Reicher κάναμε την Έρευνα 2 με τη μέθοδο Focus Group θέτοντας ως στόχους :

1) Τη παρατήρηση των επιδράσεων της απορρόφησης όπου υφίσταται μια απευθείας σύνδεσης ομάδα η οποία χρησιμοποιεί σαν μέσο επικοινωνιακής αλληλεπίδρασης διαδικτυακές εφαρμογές τύπου c.m.c

2) Τη παρατήρηση των επιδράσεων της ανωνυμίας σε συνθήκες οπτικής επαφής όπου όπως είδαμε προηγουμένως ενώ οι απευθείας σύνδεσης χρήστες είχαν οπτική επαφή μέσω web-camera δεν έπαψαν να ' ναι άγνωστοι μεταξύ τους.

Για τους σκοπούς της Έρευνας 2, έλαβαν μέρος, ομάδες (groups) φοιτητών αποτελούμενες από τρία άτομα συζητώντας ένα θέμα όπου απασχολούσε την επικαιρότητα.

Η σχέση μεταξύ των μελλών-χρηστών και του υπόλοιπου συνόλου της απευθείας σύνδεσης ομάδας επίσης παρατηρήθηκε είτε δηλαδή στη μια περίπτωση με το κάθε μέλος να είναι άγνωστο ως προς τα υπόλοιπα μέλη της απευθείας σύνδεσης ομάδας είτε την άλλη περίπτωση ανάμεσα των μελλών της απευθείας σύνδεσης ομάδας να υπάρχει ένα συνδετικό στοιχείο όπως για παράδειγμα η γνωριμία. Η ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής επίσης σαν στοιχείο παρατηρήθηκε με δυο τρόπους, είτε τοποθετώντας τους μετέχοντες στο έρευνα στον ίδιο φυσικό χώρο μαζί, είτε διαχωρίζοντας τους ώστε αναγκαστικά να αποκλείσουμε το ενδεχόμενο της οπτικής επαφής.

Πριν πραγματοποιήσουμε το έρευνα, όλοι οι μετέχοντες συμπλήρωσαν κάποιες κπές ερωτήσεις με περιεχόμενο το θέμα της συζήτησης όπου επρόκειτο να συζητηθεί με τα υπόλοιπα μέλη. Ως βασικό θέμα ανέπτυξαν το αν συμφωνούν ή όχι πως οι εθνικοί οργανισμοί όπως για παράδειγμα: **Τράπεζα Ελλάδος, ΔΕΔΗΕ (Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού), Ο.Τ.Ε. (Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος), ΟΠΑΠ** να τα χωρήσουν το management στο ιδιωτικό κεφάλαιο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ 2 Focus Group:

Τα στατιστικά αποτελέσματα (επί του συνόλου των απευθείας σύνδεσης απαντήσεων οι οποίες αντιστοιχούσαν σε 86 φοιτητές παρουσιάζονται στο Παράρτημα (Α) :

- το 32,2% ήταν κατά της θέση πως το κράτος θα πρέπει να παραχωρήσει το πλειοψηφικό πακέτο των μετοχών διαφόρων κρατικών φορέων στους ιδιώτες.
- το 67,8% ήταν υπέρ της συγκεκριμένης άποψης.

Τα συγκεκριμένα αποτελέσματα επιβεβαίωσαν τις προβλέψεις όπου προκύπτουν από την ανάλυση του μοντέλου που υπάρχει στο Διάγραμμα 2.0 με τίτλο το Μοντέλο Douglas της Κοινωνικής ταυτότητας και πόλωσης απευθείας σύνδεση ομάδων το οποίο παρουσιάζεται αργότερα στην ερευνά μας γύρω από τη κοινωνική ταυτότητα των επιδράσεων της από-εξατομίκευσης και της επικοινωνιακής μεσολάβησης με τη χρήση Η/Υ.

Μετά το τέλος του απευθείας σύνδεσης έρευνας οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν το ίδιο ερωτηματολόγιο σε εκτός σύνδεσης συνθήκες. Το ερωτηματολόγιο αποτελεί για το έρευνα μας ένα βασικό σημείο αναφοράς (κριτήριο) των αντιδράσεων και της τακτικής τα οποία στοιχεία διαμορφώνουν σε γενικές γραμμές τη στάση των ανθρώπων που έλαβαν μέρος στο έρευνα παρατηρώντας αν υπάρχει έστω μια μετατόπιση ή όχι του ποσοστού της γνώμης με αυτή την οποία διαμορφώθηκε μέσα από το ερωτηματολόγιο όπου συμπλήρωσαν σε εκτός σύνδεσης συνθήκες πριν την έναρξη του πειράματος.

Τα αποτελέσματα σε εκτός σύνδεσης συνθήκες έδειξαν μια στατιστική απόκλιση της τάξεως του $\pm 2\%$ συγκριτικά με τα παραπάνω αποτελέσματα. Πιο αναλυτικά το 34,4% ήταν κατά της παραχώρησης του πλειοψηφικού πακέτου σε ιδιώτες ενώ το 65,6% δήλωνε υπέρ της παραχώρησης των δικαιωμάτων δημοσίων οργανισμών προς ιδιώτες. Η συγκεκριμένη απόκλιση δεν αποτελεί ποσοστό το οποίο θα μπορούσε να ερμηνευτεί και να αξιολογηθεί λόγω της ελάχιστης αριθμητικής τιμής.

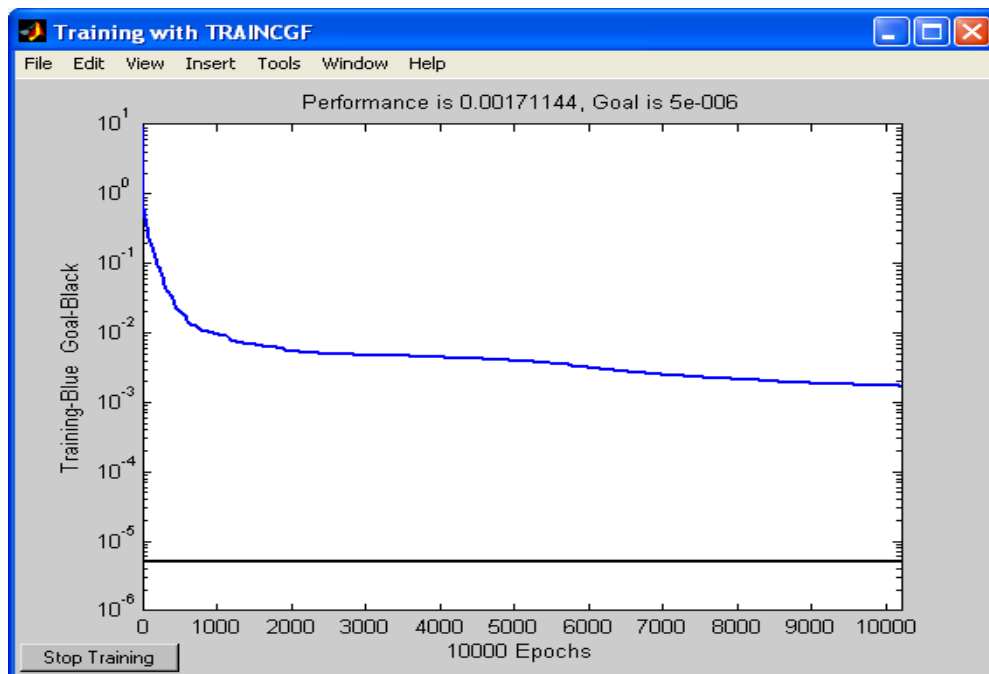
Τα απευθείας σύνδεσης αποτελέσματα επιβεβαίωσαν τις προβλέψεις⁽⁴⁾ (σελ. 287) όπου προκύπτουν από την ανάλυση του μοντέλου που υπάρχει στο Διάγραμμα 2.0 με τίτλο το Μοντέλο Douglas της Κοινωνικής ταυτότητας και πόλωσης απευθείας σύνδεσης ομάδων το οποίο παρουσιάζεται αργότερα Στη περίπτωση της ανωνυμίας σε συνθήκες οπτικής επαφής ανάμεσα στους χρήστες της απευθείας σύνδεσης ομάδας παρατηρήσαμε μια κοινή στάση του συνόλου το οποίο ταυτιζόταν ουσιαστικά κατά ένα

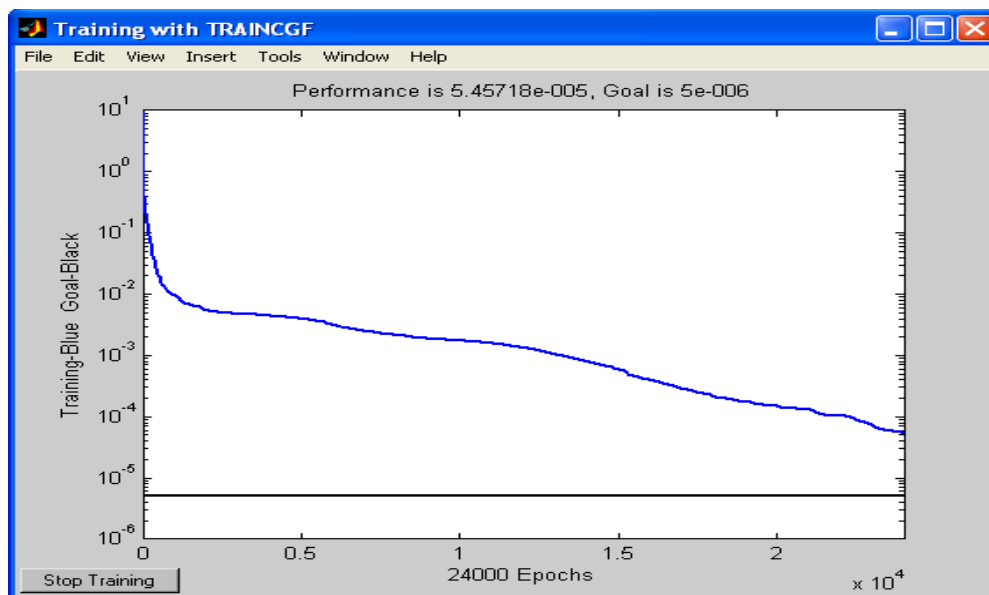
κοινό τρόπο με την αντίδραση του κάθε χρήστη ξεχωριστά. Αντίθετα όμως κατά το σενάριο όπου η κοινή αντίδραση της ομάδας των χρηστών θα ακολουθούσε μια στάση η οποία θα χαρακτηριζόταν από τη τάση προβολής ή καλύτερα αποκάλυψης στοιχείων του προσωπικού προφίλ των απευθείας σύνδεσης χρηστών τότε θα είχαμε απόκλιση από το αναμενόμενο αποτέλεσμα μετά από τη λήξη του πειράματος.

Κατά τη πρόσβαση μας σε πάρα πολλούς διαδικτυακούς τόπους και στους οποίους βρίσκονται ένα πλήθος απευθείας σύνδεσης χρηστών οι οποίοι ανταλλάσσουν μηνύματα (πληροφορίες) μεταξύ τους, κατά γενική ομολογία διαπιστώσαμε πως η “ανωνυμία σε συνθήκες οπτικής επαφής ” χαρακτηρίζεται από τη στάση (σε συντριπτική πλειοψηφία) των χρηστών που σημαίνει πως συγκλίνει με το αποτέλεσμα του πειράματος με την ομάδα των φοιτητών όπου και περιγράψαμε παραπάνω.

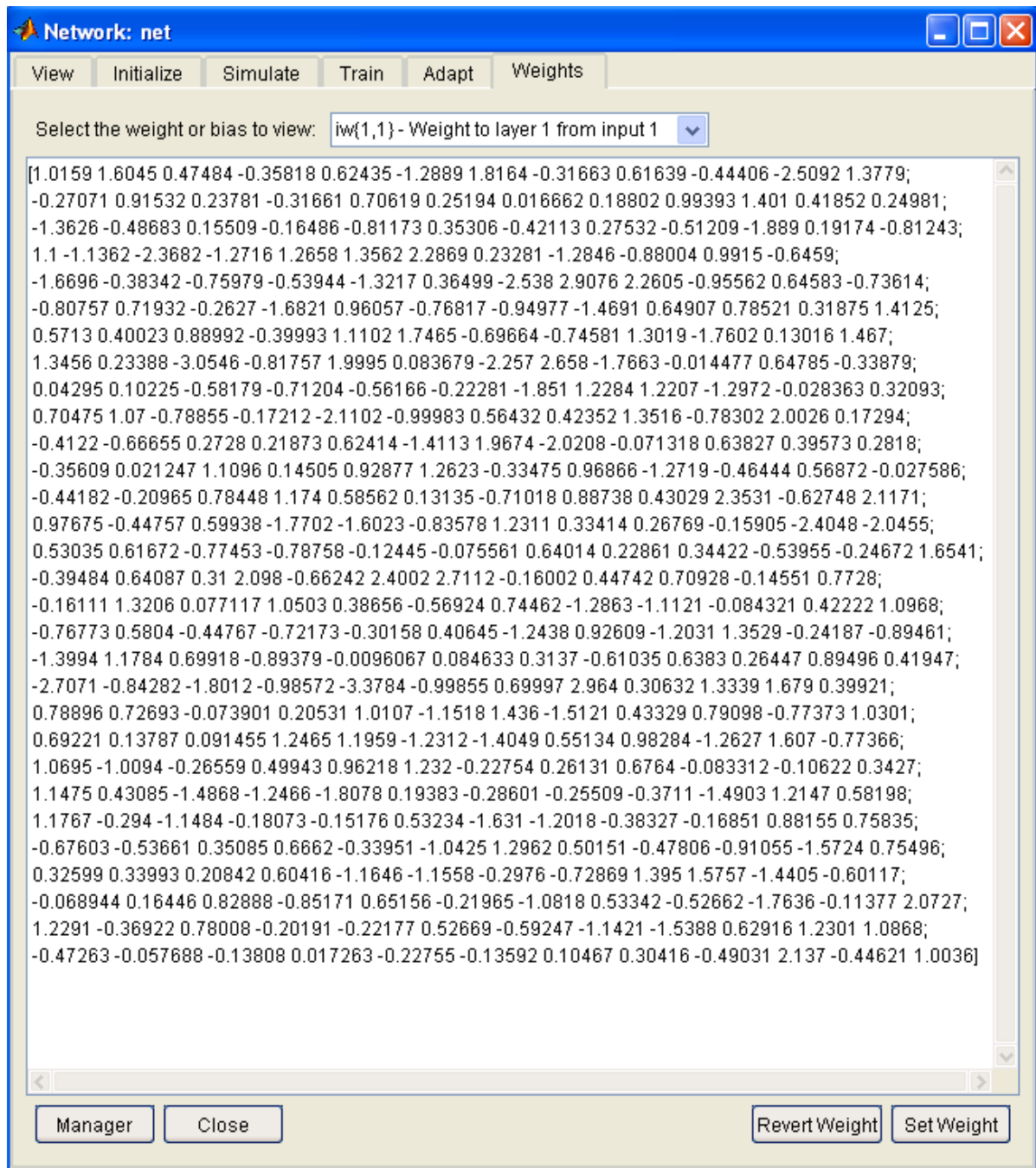
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (Δ)

ΣΧΗΜΑ Δ₁
(α) Διαδικασία εκπαίδευσης

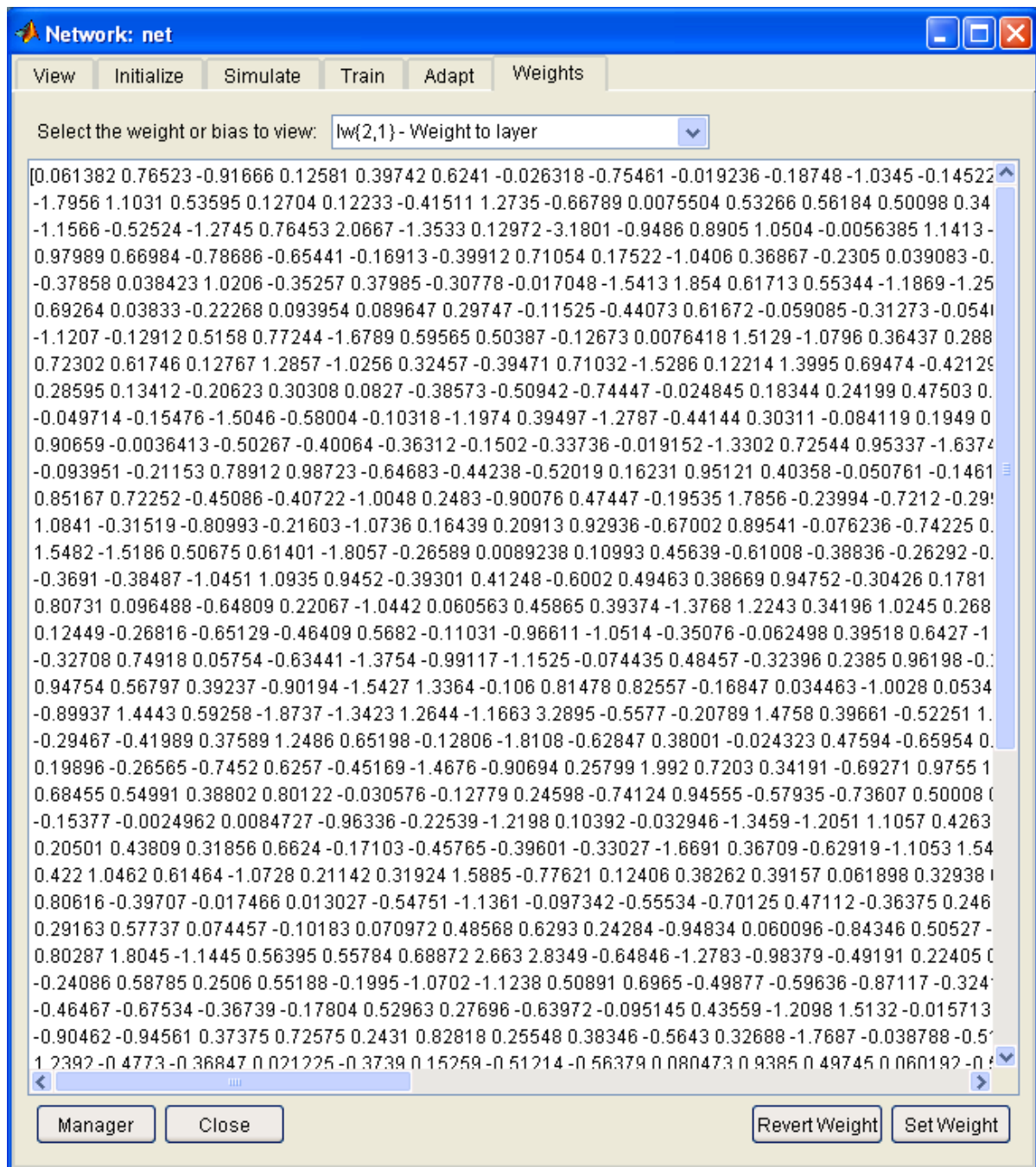

ΣΧΗΜΑ Δ₂
(β) Διαδικασία εκπαίδευσης

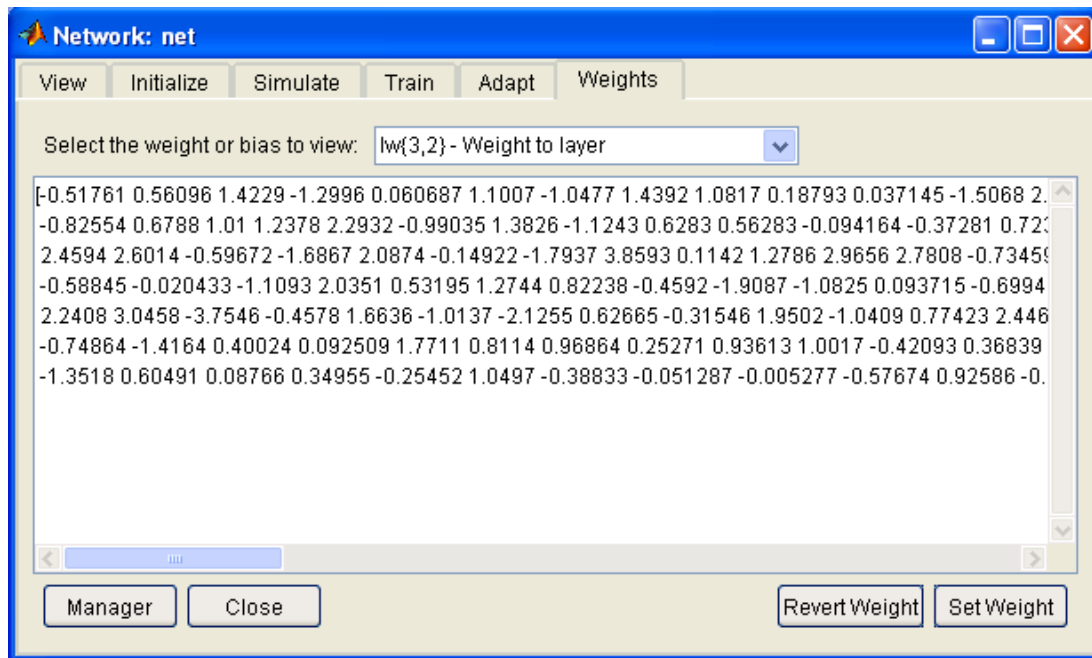
ΣΧΗΜΑ Δ₃

Τιμές μεταξύ εισόδου και πρώτου κρυμμένου στρώματος έπειτα από την εκπαίδευση.

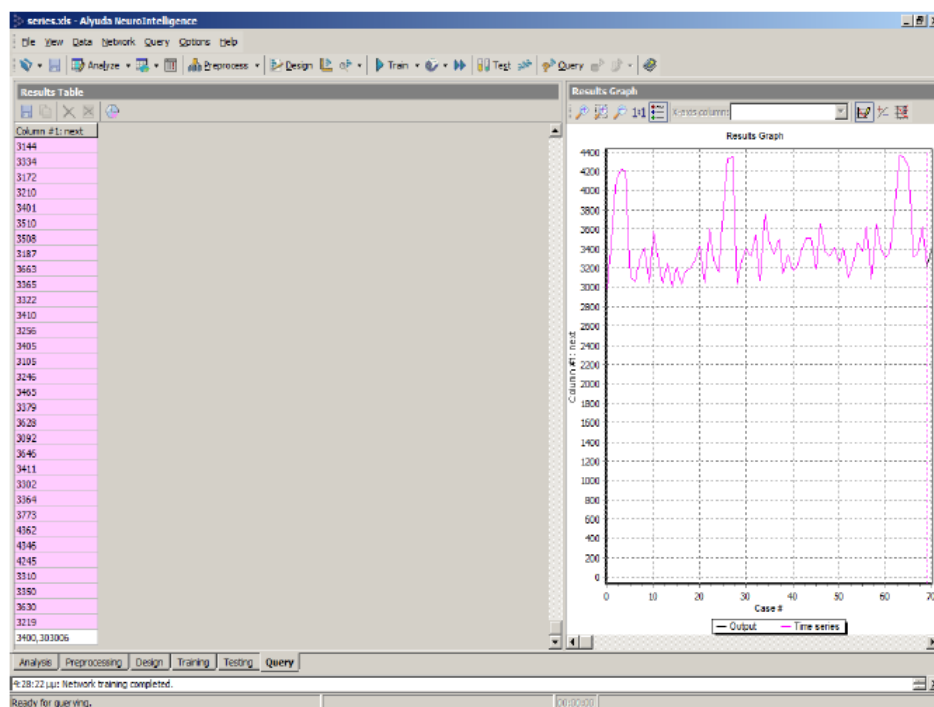

ΣΧΗΜΑ Δ₄

Τιμές μεταξύ πρώτου και δευτέρου στρώματος έπειτα την εκπαίδευση.

ΣΧΗΜΑ Δ₅

Τιμές μεταξύ δεύτερου κρυμμένου στρώματος και στρώματος εξόδου έπειτα την εκπαίδευση

ΣΧΗΜΑ Δ₆

Εισάγοντας τις τιμές εισόδου
λαμβάνουμε τις προβλέψεις από το Νευρωνικό Δίκτυο

*
* * * *
*

Βιβλιογραφία

Ackerman (2000), *The intellectual challenge of CSCW: the gap between social requirements and technical feasibility*. Human Computer Interaction, 15, σελ. 179-203. London: Burlington Books

Aiken (2000), *Flaming among first time group support system users*. Information & Management. Burlington Books.

A.S.Jain, S.Meeran, *Job-Shop Scheduling Using Neural Networks*, International Journal of Production Research, 1998

Bargh (2001), *SAHAR: An Internet based emotional support service for suicidal people*. Burlington Books. Cambridge University Press.

Bandura (2007), *Self-efficacy toward a unifying theory of behavioral change*. Burlington Books.

Beale (2013), *Forty Days Off Facebook: A Pivotal Journey*. Cambridge Press.

Bruckman A (2003), *Gendre swapping of the Internet*. London: North Star

Chester A (1999), *On-Line Teaching*. London: Burlington Books

Cohen J (1997), *Statistical power Analysis for the behavioral sciences*. New York Press.

Cooper A (1999), *Sexuality and the Internet*. Daily Telegraph (14th September 2003). Cambridge Press.

Deuel N (1996), *Our Passionate Response to Virtual Reality*. London: North Star

Dibbel (2003), *A rape in Cyberspace*. London: North Star

Dave Verhaagen (2011), *Therapy with Teens in the Age of Facebook*. Palgrave MacMilan

Dzido Szoltysek Focus (2012). *Is Facebook Bad For Us?* by Ryan G. Beale. Cambridge Press

End C (2005), *An Examination of NFL fans*. Burlington Books

Exline R (1985), *Affective Relations and mutual glances in dyads*. Cambridge Press

Fischer (2002), *America Calling : A social History of the Telephone*. New York Press

Fox S (2011), *The On-Line health care revolution*. Cambridge Press

FT06 [Fisher και Thompson, 1963]

Garcia L (2000), *A content analysis of Erotic videos*. London: North Star

Goldberg (2005), *Why Web usage statistics are worse than meaningless*. Cambridge Press

Griffiths M (2000a), *Does Internet and Computer addiction exist?* Burlington Books

Griffiths M (2000b), *Excessive Internet use: implications for sexual behavior*. Palgrave MacMilan

Hogg M (2000), *Joining groups to reduce uncertainty: subjective uncertainty reduction and group identification*. Palgrave Macmilan

Horrigan J (2001), *On-Line Communities*. Cambridge Press

Howard P (2001), *Days and Nights on the Internet*. New York Press

Johnson S (1998), *Interface Culture*. New York Press

Joinson A (2000). *Anonymity, disinhibition and social desirability on the Internet*. Burlington Books.

Joinson A (2001a), *Self-disclosure in computer mediated communication: the role of self awareness and visual anonymity*. Cambridge Press.

Joinson A (2002), *Self esteem interpersonal risk and preference for email over face to face communication*. London: North Star

Joinson A (2004), *Explanations for the perpetration of and reactions to deception in a virtual community*. London: North Star

Kissinger S (2008), *Applications of computer assisted interviews to sexual behavior research: facebook and tweeter*. New York Press

Kraut R (2009), *Internet Paradox: a social technology that reduces social Involvement and psychological well-being?* Burlington Books.

Kling, R (1989), *Social Analysis of computing*. London: North Star

Kraut, R (1990), *Internet Paradox: a social technology that reduces social involvement and psychological well-being?* Burlington Books.

LaRose, R (2001), *Reformulating the Internet Paradox*. New York Press.

Lawrence, S (2000). *Accessibility of information on the Web*. New York Press.

Lea, M (2001). *Knowing Me, Knowing you: anonymity effects on social identity processes within groups*. Burlington Books

Lenhart, A (2001). *Teenage on-line: the rise of the instant message generation and the Internet's impact on the friendships and family relationships*. Cambridge Press.

Levine D (2000). *The joy of Cybersex: A Guide of for Creative Lovers*. Palgrave Macmilan.

Marrs R (1999). *A meta-analysis of bibliography studies*. American Journal of Analysis. New York Press

McKenna K (1999). Coming out in the age of Internet: identity demarginalization through virtual group participation. London: North Star

McKenna K (2002). *Relationship formation on the Internet: whats the big attraction*. Palgrave Macmilan

Moody E (2001). *Internet use and its relationship to loneliness*. Palgrave Macmilan

Moore P (2007). *Dangerous liasons? A technique for thematic applied to pro-anorexia Internet groups*. New York Press

Odlzko A (2001). *Content is not a King*. Cambridge Press

O'Sullivan P (2000). What you don't know won't hurt me: impression management functions of communication channels in relationships.

Pennebaker J (2007). *Disclosing and sharing emotion: psychological, social, and health consequences*. Cambridge Press

Parks M (2006). *Making Friends in Cyberspace*. Cambridge Press

Petrie H (2008). *Report of the Social Media Study*. Cambridge Press

D.Panopoulos, D.Ptochos, A.Oikonomou, D.Askounis, J.Psarras, *Combining Neural Networks and CLP for Production Scheduling*, WSEAS Transactions on Circuits and Systems, 2003

Reid E (2008). *Electropolis: communication and community on the Facebook*. Unpublished Thesis. University of Melbourne Press

Rogers, C. (1979) *Client Centered Therapy*. Boston, MA: Houghton Milfin

Salmon, G. (2000) *E-moderating: The Key to Teaching and Learning Online*. London: Kogan Page

Selfe, C. (1999) *Testing Claims for on-line conferences*. Cambridge Press

Sitkin, S. B., *A Dual Capacity model of communication media choice in organizations*. Human Communications Research Press

S.Feng, L.Li, L.Cen, J.Huang, *Using MLP networks to design a Production Scheduling System*, Computers and Operations Research, 30, 2003.

Trope, Y. (1979). *Uncertainty reducing properties of achievement tasks*. Cambridge Press.

Turkle, S. (1999). *Life On The Screen: Identity on the age of the Internet*. Palgrave Macmilan.

Van Gelder, (1991), *The Strange case of electronic lover*. Boston MA: Academic Press.

Vygotsky, L. S. (1980), *Mind in society*. Cambridge MA: Harvard University Press.

Wallace, P. (1999), *The Psychology of The Internet*. Cambridge University Press.

Webb, W. M., *Interaction between self-monitoring and manipulated states of self-awareness*. Palgrave Macmilan.

Woll, S. (1987), *Videodating and other alternatives to traditional methods of relationship initiation*. Greenwich, CT: JAI Press.

You, Y. (2001), *Meeting Others-supporting situation awareness*. New York Press.

Young K., O' Mara, (2000). *Cybersex and infidelity on line: implications for Pathological Internet Use*. 107th Annual meeting of the American Psychological Association, Chicago

Zimbardo, P. (2009) *The Human choice: individuation, reason and order vs. deindividuation impulse and chaos*. Lincoln: University of Nebraska Press

*
* *
*

Διαδικτυακές Πηγές

Azy Barak on Suicidal People.

Στο <http://www.construct.haifa.ac.il/~azy/sahar02.htm>
(προσπελάστηκε στις 02/11/2004)

Gender Swapping on the Internet. Στο [ftp://media.mit.edu/pub/asb/papers/gender-](ftp://media.mit.edu/pub/asb/papers/gender-swapping.txt)

[swapping.txt](ftp://media.mit.edu/pub/asb/papers/gender-swapping.txt) (προσπελάστηκε στις 07/02/2005)

Davila James Enoch in Cyberspace.

Στο <http://jcmc.huji.ac.il/vol4/issue2/chester.html>
(προσπελάστηκε στις 09/09/2005).

Telegraph on line.

Στο <http://www.dailytelegraph.co.uk/dt?ac=006026230637643&rtmc=k7CAx7ep&at>
(προσπελάστηκε στις 11/10/2005)

CiteSeerX - Scientific documents that cite the following paper: On interpreting access statistics.

Στο www.cranfield.ac.uk/docs/stats
(προσπελάστηκε στις 02/02/2006)

R LaRose Reformulating the Internet paradox.

Στο <http://www.behavior.net/JOB/v1n2/paradox.html>
(προσπελάστηκε στις 04/04/2006)

Anonimity, Security, Privacy On-line

Στο <http://www.pewinternet.org>
(προσπελάστηκε στις 14/05/2006)

A Odlyzko, Content is Not King

Στο http://firstmonday.org/issues/issue6_2/odlyzko/
(προσπελάστηκε στις 09/08/2006)

Patrick, A.S. . Personal and Social Impacts of Going On-Line: Lessons from the National Capital FreeNet. Στο <http://jmc.huji.ac.il/vol1/issue4/parks.html>

(προσπελάστηκε στις 11/12/2006)

KS Young. Ways to improve marital communication, and finally how to educate couples. Στο <http://www.netadiction.com/articles/cyberaffairs.htm>

(προσπελάστηκε στις 21/10/2007)

